

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2007 m. rugsėjo 17 d.*

Byloje T-201/04

Microsoft Corp., įsteigta Redmonde, Vašingtono valstijoje (Jungtinės Valstijos), atstovaujama advokato J.-F. Bellis ir QC I. Forrester,

ieškovė,

palaikoma

The Computing Technology Industry Association, Inc., įsteigtos Oakbrook Terrace, Ilinojaus valstijoje (Jungtinės Valstijos), atstovaujamos advokatų G. van Gerven, T. Franchoo ir solisitoriaus B. Kilpatrick,

DMDsecure.com BV, įsteigtos Amsterdame (Nyderlandai),

MPS Broadband AB, įsteigtos Stokholme (Švedija),

Pace Micro Technology plc, įsteigtos Šiplyje, Vakarų Jorkšyro grafystėje (Jungtinė Karalystė),

* Proceso kalba: anglų.

Quantel Ltd, įsteigtos Niuberyje, Berkšyro grafystėje (Jungtinė Karalystė),

Tandberg Television Ltd, įsteigtos Sautamptone, Hempšyro grafystėje (Jungtinė Karalystė),

atstovaujamų advokato J. Bourgeois,

Association for Competitive Technology, Inc., įsteigtos Vašingtone, Kolumbijos apygardoje (Jungtinės Valstijos), atstovaujamos advokatų L. Ruessmann, P. Hecker ir baristerio K. Bacon,

TeamSystem SpA, įsteigtos Pezare (Italija),

Mamut ASA, įsteigtos Osle (Norvegija),

atstovaujamų advokato G. Berrisch,

Exor AB, įsteigtos Upsaloje (Švedija), atstovaujamos advokatų S. Martínez Lage, H. Brokelmann ir R. Allendesalazar Corcho,

įstojusią į bylą šalių,

prieš

Europos Bendrijų Komisiją, atstovaujamą iš pradžių R. Wainwright, F. Castillo de la Torre, P. Hellström ir A. Whelan, vėliau F. Castillo de la Torre, P. Hellström ir A. Whelan,

atsakovę,

palaikomą

Software & Information Industry Association, įsteigtos Vašingtone, Kolumbijos apygardoje, atstovaujamos QC J. Flynn, solisitorių C. Simpson, T. Vinje bei advokatų D. Paemen, N. Dodoo ir M. Dolmans,

Free Software Foundation Europe eV, įsteigtos Hamburge (Vokietija), atstovaujamos advokato C. Piana,

Audiobanner.com, įsteigtos Los Andžele, Kalifornijos valstijoje (Jungtinės Valstijos), atstovaujamos advokato L. Alvizar Ceballos,

European Committee for Interoperable Systems (ECIS), įsteigtos Briuselyje (Belgija), atstovaujamos advokatų D. Paemen, N. Dodoo, M. Dolmans ir QC J. Flynn,

įstojusių į bylą šalių,

dėl prašymo panaikinti 2004 m. gegužės 24 d. Komisijos sprendimą 2007/53/EB dėl (EB) 82 straipsnio ir EEE susitarimo 54 straipsnio taikymo prieš *Microsoft Corporation* (Byla Nr. COMP/C-3/37.792 – *Microsoft*) (OL L 32, 2007, p. 23) arba, nepatenkinus pirmojo prašymo, panaikinti ar sumažinti šiuo sprendimu ieškovei skirtą baudą,

EUROPOS BENDRIJŲ PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS
(didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas B. Vesterdorf, teisėjai M. Jaeger, J. Pirrung, R. García-Valdecasas, V. Tiili, J. Azizi, J. D. Cooke, A. W. H. Meij, N. J. Forwood, E. Martins Ribeiro, I. Wiszniewska-Białecka, V. Vadapalas ir I. Labucka,

kancleris E. Coulon,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. balandžio 24–28 dienų posėdžiams,

priima šį

Sprendimą

Bylos aplinkybės

- 1 *Microsoft Corp.*, Redmonde, Vašingtono valstijoje (Jungtinės Amerikos Valstijos) įsteigta bendrovė, kuria, plėtoja ir prekiauja įvairia programine įranga, skirta įvairių rūšių kompiuteriniams įrenginiams. Ši programinė įranga – tai, be kita ko, asmeninių kompiuterių klientų (toliau – AK klientai) ir darbo grupės serverių operacinės sistemos bei duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės. *Microsoft* taip pat teikia šių įvairių produktų techninės priežiūros paslaugas.
- 2 1998 m. rugsėjo 15 d. *Sun Microsystems, Inc.* (toliau – *Sun*), Palo Alto, Kalifornijos valstijoje (JAV) įsteigtos bendrovės, tiekiančios serverius ir serverių operacines sistemas, viceprezidentas R. Green nusiuntė *Microsoft* viceprezidentui P. Maritz tokį laišką:

„Šiuo laišku mes prašome, kad *Microsoft* pateiktų (*Sun*) visą informaciją, reikalingą tam, kad (*Sun*) būtų sudaryta galimybė palaikyti bazinius COM objektus *Solaris*.

Mes taip pat prašome, kad *Microsoft* pateiktų (*Sun*) visą informaciją, reikalingą tam, kad (*Sun*) galėtų teikti visišką *Active Directory* technologijų veikimo bazinį palaikymą *Solaris*.

Mūsų nuomone, sektorius suinteresuotas, kad sukurtos veikti *Solaris* taikomosios programos galėtų skaidriai per COM ir (arba) per *Active Directory* susisiekti su *Windows* operacinėmis sistemomis ir (arba) su *Windows* pagrindu veikiančia programine įranga.

Mūsų nuomone, *Microsoft* turi įdiegti nuorodą ir informaciją, būtiną užtikrinti, kad, nenaudojant apgražos technologijos, COM objektai ir *Active Directory* technologijos visiškai suderintai veiktų *Solaris*. Mes manome, kad šią informaciją būtina pateikti dėl visų COM objektų bei siekiant užtikrinti visišką šiuo metu rinkoje esančių *Active Directory* technologijų veikimą. Mes taip pat manome, kad informaciją dėl ateityje rinkoje pasirodysiančių COM objektų ir *Active Directory* technologijų būtina teikti nuolat ir be jokių nepagrįstų vėlavimų.“

- 3 Toliau į šį laišką bus daroma nuoroda kaip į „1998 m. rugsėjo 15 d. laišką“.
- 4 1998 m. spalio 6 d. laišku P. Maritz atsakė į 1998 m. rugsėjo 15 d. laišką. Šiame laiške jis parašė:

„Ačiū už Jūsų susidomėjimą dirbti su *Windows*. Mes turime bendrų klientų, naudojančių mūsų produktus, ir, mano nuomone, nuostabu tai, kad esate suinteresuoti Jūsų sistemos atvirumu, siekdami jos suderinamumo su *Windows*. *Microsoft* visada manė, jog reikia padėti programinės įrangos gamintojams, įskaitant (jos) konkurentus, kurti geriausius produktus ir užtikrinti jų geriausią suderinamumą su (savo) platforma.

Jūs tikriausiai neatkreipėte dėmesio, kad informacija, kurios prašote dėl suderinamumo su COM ir *Active Directory* technologijomis būdo, jau paskelbta ir prieinama Jums ir bet kuriam kitam programinės įrangos gamintojui pasaulyje per „Microsoft Developer Network (MSDN) Universal“ produktą. MSDN pateikia visą informaciją apie *Windows* platformos paslaugas bei sąsajas ir yra puikus informacijos šaltinis gamintojams, kurie suinteresuoti kurti programas darbui su *Windows* arba derinti su ja. Šiuo metu (*Sun*) turi 32 galiojančias „MSDN Universal“ abonentų licencijas. Be to, manau, kad Jūsų bendrovė, kaip ir anksčiau, deleguos nemažai darbuotojų dalyvauti mūsų konferencijoje „Professional Developers“, kuri 1998 m. gruodžio 11–15 dienomis vyks Denveryje. Jus turėsite papildomą progą gauti techninės informacijos, kurios prašote, kad galėtumėte užtikrinti sąveiką su mūsų sistemų technologijomis. Kai kurie iš 23 (*Sun*) darbuotojų, kurie dalyvavo konferencijoje praėjusiais metais, galėtų pakomentuoti Jums informacijos, nagrinėtos konferencijose „Professional Developers“, kokybę ir tikslumą.

Jums bus malonu sužinoti, kad jau egzistuoja nuoroda į COM, įdiegta *Solaris*. Šis COM įdiegimas *Solaris* – tai visiškai palaikomas binarinis produktas, veikiantis per *Microsoft*. COM šaltinio kodo licenciją galima įgyti iš kitų šaltinių, pvz., iš *Software AG* <...>

Dėl *Active Directory* reikia nurodyti, jog mes neketiname „perkelti“ (jos) <...> į *Solaris*. Tačiau, siekiant patenkinti mūsų bendrų klientų norus, yra daugybė suderinamumo su *Active Directory* metodų, veikiančių įvairiais principais. Pavyzdžiui, norėdami iš *Solaris* prieiti prie *Windows NT Server Active Directory* Jūs galite naudoti standartinį LDAP protokolą.

Jeigu sudalyvavus („Professional Developers“ konferencijoje) ir išnagrinėjus MSDN esančią viešą informaciją Jums reikėtų papildomos pagalbos, mūsų „Developer Relations“ grupėje yra „Account Managers“, kurie stengiasi padėti gamintojams,

pageidaujantiems papildomos pagalbos dėl *Microsoft* platformų. Aš paprašiau *Marshall Goldberg, Lead Program Manager*, prireikus suteikti Jums reikalingą pagalbą <...>.

- 5 Toliau į šį P. Maritz laišką bus daroma nuoroda kaip į „1998 m. spalio 6 d. laišką“.

- 6 1998 m. gruodžio 10 d. *Sun* pateikė Komisijai skundą, remdamasi 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, Pirmojo reglamento, įgyvendinančio Sutarties (81) ir (82) straipsnius (OL 13, 1962, p. 204), 3 straipsniu.

- 7 Šiame skunde *Sun* užginčijo *Microsoft* atsisakymą pateikti informacijos ir atskleisti technologiją, kurią reikia jos darbo grupės serverių operacinių sistemų ir AK klientų operacinės sistemos *Windows* suderinamumui.

- 8 2000 m. rugpjūčio 2 d. Komisija nusiuntė *Microsoft* pirmą pranešimą apie kaltinimus (toliau – pirmas pranešimas apie kaltinimus). Jis iš esmės buvo susijęs su AK klientų operacinių sistemų *Windows* ir kitų tiekėjų serverių operacinių sistemų suderinamumo (kliento-serverio suderinamumas) klausimais.

- 9 *Microsoft* atsakė į šį pirmą pranešimą apie kaltinimus 2000 m. lapkričio 17 dieną.

- 10 Dar iki atsakymo gavimo Komisija 2000 m. vasario mėnesį savo iniciatyva pradėjo tyrimą, be kita ko, dėl AK klientų operacinės sistemos *Windows 2000* ir *Microsoft* darbo grupių serverių operacinių sistemų kartos ir dėl to, kad *Microsoft* įdiegė į savo AK klientų operacinę sistemą *Windows* medijos leistuvę *Windows Media Player*. *Windows 2000* serijos AK klientų operacinė sistema buvo skirta profesionaliam naudojimui ir vadinosi *Windows 2000 Professional*. Be to, egzistavo trys šios serijos serverių operacinės sistemos versijos: *Windows 2000 Server*, *Windows 2000 Advanced Server* ir *Windows 2000 Datacenter Server*.
- 11 Po šio tyrimo 2001 m. rugpjūčio 29 d. *Microsoft* buvo nusiųstas antras pranešimas apie kaltinimus (toliau – antras pranešimas apie kaltinimus). Jame Komisija pakartojo savo ankstesnius kaltinimus dėl kliento-serverio suderinamumo. Komisija taip pat pateikė tam tikrų klausimų, susijusių su darbo grupių serverių suderinamumu (serverio-serverio suderinamumas). Be to, iškėlė tam tikrus klausimus dėl medijos leistuvės *Windows Media Player* įdiegimu AK klientų operacinėje sistemoje *Windows*.
- 12 *Microsoft* atsakė į antrą pranešimą apie kaltinimus 2001 m. lapkričio 16 dieną.
- 13 2001 m. gruodžio mėnesį ji nusiuntė Komisijai ataskaitą, kurioje buvo pateikti *Mercer Management Consulting* (toliau – *Mercer*) atliktos apklausos rezultatai ir analizė.
- 14 2003 m. balandžio-birželio mėnesiais Komisija pradėjo didelį rinkos tyrimą ir, remdamasi Reglamento Nr. 17 11 straipsniu, nusiuntė kelioms bendrovėms ir asociacijoms prašymus pateikti informacijos (toliau – 2003 m. rinkos tyrimas).

- 15 2003 m. rugpjūčio 6 d. Komisija nusiuntė *Microsoft* trečią pranešimą apie kaltinimus, kuris, Komisijos nuomone, papildė du pirmus pranešimus ir turėjo suteikti informacijos apie jos numatytas taikyti korekcinės priemonės (toliau – trečias pranešimas apie kaltinimus).
- 16 2003 m. spalio 17 d. laišku *Microsoft* atsakė į trečią pranešimą apie kaltinimus.
- 17 Tų pačių metų spalio 31 d. ji nusiuntė Komisijai ataskaitą, kurioje buvo pateikti dviejų papildomai *Mercer* atliktų apklausų rezultatai ir analizė.
- 18 2003 m. lapkričio 12, 13 ir 14 dienomis Komisija surengė posėdį.
- 19 2003 m. gruodžio 1 d. *Microsoft* pateikė papildomų pastabų dėl trečio pranešimo apie kaltinimus.
- 20 2004 m. gegužės 24 d Komisija priėmė Sprendimą 2007/53/EB dėl (EB) 82 straipsnio ir EEE susitarimo 54 straipsnio taikymo prieš *Microsoft Corp.* (Byla COMP/C-3/37.792 – *Microsoft*) (OL L 32, 2007, p. 23, toliau – ginčijamas sprendimas).

Ginčijamas sprendimas

- 21 Remiantis ginčijamu sprendimu, dviem atvejais piktnaudžiaudama dominuojančia padėtimi *Microsoft* pažeidė EB 82 straipsnio ir Europos ekonominės erdvės (EEE) susitarimo 54 straipsnio nuostatas.
- 22 Komisija visų pirma nustatė tris atskiras pasaulinio masto prekės rinkas ir nusprendė, kad *Microsoft* užima dominuojančią padėtį dviejose jų. Antra, Komisija nustatė du *Microsoft* piktnaudžiavimo atvejus šiose rinkose. Dėl to ji skyrė įmonei baudą ir tam tikras korekcines priemones.

I — Atitinkamos prekės ir geografinės rinkos

- 23 Ginčijamame sprendime nustatytos trys atskiros prekių rinkos, t. y. atitinkamai AK klientų operacinių sistemų rinka (324–342 konstatuojamosios dalys), darbo grupės serverių operacinių sistemų rinka (343–401 konstatuojamosios dalys) ir duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinka (402–425 konstatuojamosios dalys).
- 24 Pirmoji sprendime nustatyta prekių rinka yra AK klientų operacinių sistemų rinka (324–342 konstatuojamosios dalys). Šiame sprendime operacinė sistema apibrėžta kaip „sistemos programinė įranga“, kuri kontroliuoja pagrindines kompiuterio funkcijas ir leidžia naudotojui naudotis šiuo kompiuteriu bei įjungti jame taikomąsias programas (37 konstatuojamoji dalis). AK klientai apibrėžti kaip daugiafunkciniai kompiuteriai, skirti vienu metu jais naudotis vienam asmeniui, ir kuriuos galima sujungti į tinklą (45 konstatuojamoji dalis).

- 25 Kalbant apie antrą rinką, ginčijamame sprendime nurodyta, kad „darbo grupės serverių operacinės sistemos“ yra operacinės sistemos, sukurtos ir platinamos siekiant bendrai suteikti „pagrindines infrastruktūros“ paslaugas sąlygiškai ribotam AK klientų skaičiui, sujungtų į mažą arba vidutinio dydžio tinklą (53 ir 345 konstatuojamosios dalys).
- 26 Sprendime sukonkrečtinamos trys atskiros paslaugų rūšys: pirma, bendras serveriuose saugomų rinkmenų naudojimas, antra, bendras spausdintuvų naudojimas ir, trečia, naudotojų arba naudotojų grupių valdymas, t. y. suinteresuotųjų asmenų prieigos prie tinklo paslaugų būdų „administravimas“ (53 ir 345 konstatuojamosios dalys). Pastarosiomis paslaugomis, be kita ko, siekiama garantuoti saugią prieigą prie tinklo išteklių bei saugų jų naudojimą, pirma, autentifikuojant naudotojus, antra, patikrinant, ar jiems leista atlikti tam tikrą veiksmą (54 konstatuojamoji dalis). Ginčijamame sprendime nurodoma, kad siekiant užtikrinti veiksmingą su naudotojų ir naudotojų grupių valdymu susijusios informacijos saugojimą ir paiešką, darbo grupės serverių operacinės sistemos paprastai grindžiamos „katalogo tarnybos“ technologijomis (55 konstatuojamoji dalis). Į *Microsoft* operacinę sistemą *Windows 2000 Server* įdiegta katalogo tarnyba pavadinta *Active Directory* (149 konstatuojamoji dalis).
- 27 Remiantis ginčijamu sprendimu, trys nurodytos paslaugų grupės glaudžiai tarpusavyje susijusios darbo grupės serverių operacinėse sistemose. Plačiau prasme jos gali būti laikomos „viena paslauga“, tačiau dviem skirtingais požiūriais, t. y. pirma, naudotojo (rinkmenų bei spausdintuvų paslaugos) ir, antra, tinklo administratoriaus (naudotojų bei naudotojų grupių valdymo paslaugos) (56 konstatuojamoji dalis). Ginčijamame sprendime įvairios šios paslaugos laikomos „darbo grupės paslaugomis“.
- 28 Trečia rinka, nustatyta ginčijamame sprendime, yra duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinka. Medijos leistuvė apibrėžiama kaip programinės įrangos

produktas, galintis skaitmeniniu formatu nuskaityti garsą ir vaizdą, tai yra iš koduoti tam tikrus duomenis ir paversti juos nurodymais aparatinei įrangai (pvz., garsiakalbiams ar ekranui) (60 konstatuojamoji dalis). Duomenų šaltams pritaikytos medijos leistuvės gali nuskaityti garso ir vaizdo turinį, „nepertraukiamai skleidžiamą“ internetu (63 konstatuojamoji dalis).

- 29 Kalbėdama apie atitinkama geografinę rinką, Komisija ginčijamame sprendime, kaip nurodyta šio sprendimo 22 punkte, konstatuoja, kad visos trys nustatytos prekės rinkos yra pasaulinio masto (427 konstatuojamoji dalis).

II — *Dominuojanti padėtis*

- 30 Ginčijamame sprendime Komisija konstatuoja, kad AK klientų operacinių sistemų rinkoje *Microsoft* bent nuo 1996 m., o darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje – bent nuo 2002 m., užima dominuojančią padėtį (429–541 konstatuojamosios dalys).

- 31 Dėl AK klientų operacinių sistemų rinkos Komisija padarė šią išvadą iš esmės remdamasi tokia informacija:

— *Microsoft* užima didesnę negu 90 % rinkos dalį (430–435 konstatuojamosios dalys),

- *Microsoft* turi „stabilią ir nuolatinę“ įtaką rinkoje (436 konstatuojamoji dalis),

- dėl netiesioginio tinklo poveikio yra didelių įėjimo į rinką kliūčių (448–464 konstatuojamosios dalys),

- šis netiesioginis tinklo poveikis kyla dėl dviejų veiksnių, t. y. dėl to, kad vartotojai vertina platformas, kuriose jie gali naudoti daug taikomųjų programų, ir dėl to, kad programinės įrangos gamintojai kuria taikomąsias programas, vartotojų nuomone, populiariausioms AK klientų operacinėms sistemoms (449 ir 450 konstatuojamosios dalys).

³² Ginčijamo sprendimo 472 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodo, kad ši dominuojanti padėtis „ypatinga“, nes *Windows* yra ne tik AK klientų operacinių sistemų rinkoje dominuojantis produktas, bet „faktiškai yra“ šių operacinių sistemų „standartas“.

³³ Dėl darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkos Komisija iš esmės nurodo, kad:

- remiantis atsargiais skaičiavimais *Microsoft* užima mažiausia 60 % darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkos (473–499 konstatuojamosios dalys),

- trijų pagrindinių *Microsoft* konkurentų padėtis rinkoje tokia: *Novell* su jos programine įranga *NetWare* tenka nuo 10 % iki 25 % rinkos; *Linux* produktų pardavėjai užima nuo 5 % iki 15 % rinkos, o UNIX produktų pardavėjai užima nuo 5 % iki 15 % rinkos (503, 507 ir 512 konstatuojamosios dalys),

- darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkai būdinga daug įėjimo (į rinką) kliūčių dėl tinklo poveikio ir *Microsoft* atsisakymo paskelbti informaciją apie suderinamumą (515–525 konstatuojamosios dalys),

- egzistuoja glaudūs komerciniai ir techniniai ryšiai tarp šios rinkos ir AK klientų operacinių sistemų rinkos (526–540 konstatuojamosios dalys).

³⁴ *Linux* yra „laisva“ operacinė sistema, kuri platinama turint „GNU GPL“ (*General Public Licence*) licenciją. Iš esmės ji yra tik bazinė programinė įranga, vadinamasis „branduolys“, teikianti ribotą skaičių operacinės sistemos paslaugų. Tačiau ji gali būti sujungta su kita programine įranga, kad sudarytų „*Linux* operacinę sistemą“ (87 konstatuojamoji dalis). *Linux*, be kita ko, naudojama kaip darbo grupės serverių operacinių sistemų pagrindas (101 konstatuojamoji dalis). Be to, ji naudojama darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje kartu su programa *Samba*, taip pat platinama turint „GNU GPL“ licenciją (506–598 konstatuojamosios dalys).

³⁵ Terminu „UNIX“ apibrėžiamas tam tikras bendrų charakteristikų turinčių operacinių sistemų skaičius (42 konstatuojamoji dalis). „UNIX“ pagrindu *Sun* sukūrė darbo grupės serverių operacinę sistemą, kurią pavadino *Solaris* (97 konstatuojamoji dalis).

III — *Piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi*A — *Atsisakymas pateikti su suderinamumu susijusią informaciją ir leisti ja naudotis*

³⁶ Pirmą *Microsoft* inkriminuojamo piktnaudžiavimo atvejį sudaro jos atsisakymas suteikti konkurentams „su suderinamumu susijusią informaciją“ bei leisti ja naudotis gaminant bei platinant su jos gaminiais konkuruojančius produktus darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje nuo 1998 m. spalio mėnesio iki ginčijamo sprendimo priėmimo dienos (ginčijamo sprendimo 2 straipsnio a punktas). Šie veiksmai aprašyti ginčijamo sprendimo 546–791 konstatuojamosiose dalyse.

³⁷ Pagal ginčijamą sprendimą „su suderinamumu susijusi informacija“ yra „detalios ir teisingos visų darbo grupės serverių operacinėse sistemose *Windows* (įdiegtų) protokolų, kuriuos *Windows* darbo grupės serveriai naudoja tam, kad teiktų *Windows* darbo grupės tinklams rinkmenų bei spausdintuvų bendrojo naudojimo ir naudotojų bei (naudotojų) grupių valdymo paslaugas, įskaitant *Windows* domeno kontrolieriaus paslaugas, katalogo tarnybą *Active Directory* ir tarnybą *Group Policy*, specifikacijos“ (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalis).

³⁸ „*Windows* darbo grupės tinklai“ apibrėžiami kaip AK klientų (kuriuose įdiegta AK klientų operacinė sistema *Windows*) ir serverių (kuriuose įdiegta darbo grupės serverių operacinė sistema *Windows*) grupė (grupės), sujungta (-os) tarpusavyje per kompiuterinį tinklą (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 7 dalis).

39 „Protokolai“ apibrėžiami kaip „įvairių darbo grupės serverių operacinių sistemų *Windows* ir AK klientų operacinių sistemų *Windows*, įdiegtų įvairiuose kompiuteriuose darbo grupės tinkle *Windows*, tarpusavio sujungimo ir sąveikos taisyklių visuma“ (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 dalis).

40 Ginčijamame sprendime Komisija pažymi, kad nagrinėjamas atsisakymas susijęs ne su *Microsoft* „šaltinio kodo“ dalimis, o tik su nagrinėjamų protokolų specifikacijomis, t. y. su detaliu nagrinėjamos programinės įrangos aprašymu, skirtingai nuo „įdiegimo“ (šiam sprendime taip pat vadinamo „pritaikymu“ arba „realizacija“), kurį sudaro kodo surinkimas kompiuteryje (24 ir 569 konstatuojamosios dalys). Be kita ko, ji nurodo, kad „nesiekia įpareigoti *Microsoft* leisti trečiosioms šalims kopijuoti *Windows*“ (ginčijamo sprendimo 572 konstatuojamoji dalis).

41 Taip pat Komisija mano, kad *Microsoft* neigiamas atsakymas *Sun* atitiko bendrą jos elgesio modelį (573–577 konstatuojamosios dalys). Ji taip pat teigia, kad *Microsoft* inkriminuojami veiksmai reiškia ankstesnės plačios atskleidimo politikos nutraukimą (578–584 konstatuojamosios dalys), kelia konkurencijos darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje panaikinimo riziką (585–692 konstatuojamosios dalys) ir daro neigiamą poveikį technikos raidai bei vartotojų interesams (693–708 konstatuojamosios dalys).

42 Galiausiai Komisija atmeta *Microsoft* argumentus, kad jos atsisakymas objektyviai pateisinamas (709–778 konstatuojamosios dalys).

B — *Susietas AK klientų operacinių sistemų Windows ir Windows Media Player pardavimas*

- 43 Antras *Microsoft* inkriminuojamo piktnaudžiavimo atvejis yra tas, kad nuo 1999 m. gegužės mėnesio iki ginčijamo sprendimo priėmimo dienos ši įmonė susiejo AK klientų operacinės sistemos *Windows* tiekimą su reikalavimu kartu įsigyti ir programą *Windows Media Player* (ginčijamo sprendimo 2 straipsnio b punktas). Šie veiksmai aprašyti ginčijamo sprendimo 792–989 konstatuojamosiose dalyse.
- 44 Ginčijamame sprendime Komisija konstatuoja, kad toks elgesys atitinka sąlygas, keliamas nustatyti piktnaudžiavimą susietu pardavimu EB 82 straipsnio prasme (794–954 konstatuojamosios dalys). Šiuo klausimu, pirma, ji pakartoja, kad *Microsoft* užima dominuojančią padėtį AK klientų operacinių sistemų rinkoje (799 konstatuojamoji dalis). Antra, ji mano, kad duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės ir AK klientų operacinės sistemos yra atskiri produktai (800–825 konstatuojamosios dalys). Trečia, ji tvirtina, kad *Microsoft* nesuteikia vartotojams galimybės įsigyti *Windows* be *Windows Media Player* (826–834 konstatuojamosios dalys). Ketvirta, ji teigia, kad aptariamasis susietas pardavimas riboja konkurenciją medijos leistuvių rinkoje (835–954 konstatuojamosios dalys).
- 45 Galiausiai Komisija atmetė *Microsoft* argumentus, kad nagrinėjamas susietas pardavimas didina efektyvumą, galintį kompensuoti ginčijamame sprendime nustatytą antikoncepcinį poveikį (955–970 konstatuojamosios dalys), ir ši įmonė visiškai nesuinteresuota „antikoncepciniu“ pardavimu (971–977 konstatuojamosios dalys).

IV — Bauda ir korekcinės priemonės

46 Už abu ginčijamame sprendime nustatytus piktnaudžiavimo atvejus nubausta skiriant 497 196 304 eurų baudą (ginčijamo sprendimo 3 straipsnis).

47 Be to, pagal ginčijamo sprendimo 4 straipsnio pirmąją pastraipą *Microsoft* įpareigojama nutraukti 2 straipsnyje nustatytus piktnaudžiavimo veiksmus, laikydamosi to paties sprendimo 5 ir 6 straipsniuose nustatytų sąlygų. *Microsoft* taip pat turi susilaikyti nuo bet kokių veiksmų, turinčių identišką ar panašų tikslą arba poveikį kaip piktnaudžiavimo praktika (ginčijamo sprendimo 4 straipsnio antroji pastraipa).

48 Kaip korekcinė priemonė už ginčijamo sprendimo 2 straipsnio a punkte nustatytą atsakymą, šio sprendimo 5 straipsnyje numatytas *Microsoft* įpareigojimas:

„a) per 120 dienų nuo pranešimo (apie ginčijamą sprendimą) dienos *Microsoft* <...> bet kuriai bendrovei, norinčiai kurti ir platinti darbo grupės serverių operacines sistemas, suteikia su suderinamumu susijusią informaciją ir leidžia šioms bendrovėms naudotis su suderinamumu susijusia informacija protingomis bei nediskriminuojančiomis sąlygomis, kuriant bei platinant darbo grupės serverių operacines sistemas;

b) *Microsoft* <...> užtikrina, kad suteikta su suderinamumu susijusi informacija prireikus bus laiku atnaujinta;

- c) per 120 dienų nuo pranešimo (apie ginčijamą sprendimą) dienos *Microsoft* <...> sukuria mechanizmą, leidžiantį suinteresuotosioms bendrovėms gauti naudingos informacijos apie su suderinamumu susijusios informacijos turinį ir naudojimo sąlygas. *Microsoft* <...> gali nustatyti protingas ir nediskriminacines sąlygas, užtikrinančias, kad prieiga prie šios informacijos būtų naudojama tik vertinimo tikslais;

<...>“

- 49 Kaip korekcinė priemonė už ginčijamo sprendimo 2 straipsnio b punkte nustatytą piktnaudžiavimą vykdant susietą pardavimą, šio sprendimo 6 straipsnyje numatytas *Microsoft* įpareigojimas per 90 dienų nuo pranešimo (apie ginčijamą sprendimą) dienos pateikti visiškai veikiančią AK klientų operacinės sistemos *Windows* versiją be *Windows Media Player*, *Microsoft* išsaugant teisę ir toliau tiekti savo AK klientų operacinę sistemą *Windows* su *Windows Media Player*.

- 50 Galiausiai ginčijamo sprendimo 7 straipsnyje nurodoma:

„Per 30 dienų nuo pranešimo apie (ginčijamą sprendimą) dienos *Microsoft* <...> turi pateikti Komisijai pasiūlymą dėl mechanizmo, kuris padėtų šiai stebėti, ar *Microsoft* laikosi (ginčijamo sprendimo). Šis mechanizmas turi apimti už priežiūrą atsakingo asmens, kuris turi būti nepriklausomas nuo *Microsoft*, paskyrimą.

Tuo atveju, jei Komisija manytų, kad *Microsoft* pasiūlytas mechanizmas netinkamas, ji galėtų nustatyti tokį mechanizmą sprendimu“.

Procesas dėl Jungtinių Valstijų konkurencijos teisės pažeidimo

- 51 Lygiagrečiai Komisijos tyrimui prieš *Microsoft* buvo pradėtas tyrimas dėl Jungtinių valstijų antimonopolinių įstatymų pažeidimo.
- 52 1998 m. Jungtinės Amerikos Valstijos, 20 valstijų ir Kolumbijos federalinė apygarda Šermano akto (*Sherman Act*) pagrindu pradėjo teismo procesą prieš *Microsoft*. Jų ieškiniai buvo susiję su *Microsoft* veiksmais prieš *Netscape* interneto žvalgyklę *Netscape Navigator* ir *Sun* „Java“ technologijas. Atitinkamos federalinės valstijos taip pat pareiškė ieškinius *Microsoft* dėl jų antimonopolinių įstatymų pažeidimo.
- 53 Po to, kai *United States Court of Appeals for the District of Columbia Circuit* (toliau – Apeliacinis teismas) 2001 m. birželio 28 d. priėmė sprendimą, išnagrinėjęs *Microsoft* apeliacinį skundą dėl *United States District Court for the District of Columbia* (toliau – Apygardos teismas) 2000 m. balandžio 3 d. Sprendimo, 2001 m. lapkričio mėnesį *Microsoft* sudarė susitarimą su JAV teisingumo ministerija ir 9 valstijų *Attorneys General* (toliau – JAV susitarimas), pagal kurį *Microsoft* prisiėmė dviejų rūšių įsipareigojimus.
- 54 Visų pirma *Microsoft* sutiko parengti serverių operacinių sistemų *Windows* naudojamų komunikacijos protokolų specifikacijas, siekdama „suderinamumo“, t. y. užtikrinti jų veikimą su AK klientų operacinėmis sistemomis *Windows* ir suteikti tam tikromis sąlygomis trečiosioms šalims licencijas dėl šių specifikacijų.
- 55 Antra, JAV susitarime numatyta, kad *Microsoft* turi leisti įrangos gamintojams ir galutiniams vartotojams aktyvuoti arba panaikinti prieigą prie savo tarpinės įrangos

(*middleware*). Programa *Windows Media Player* yra vienas iš JAV susitarime apibrėžtos šios kategorijos produktų. Šios nuostatos skirtos garantuoti, kad tarpinės programinės įrangos tiekėjai galėtų kurti bei platinti produktus, kurie tinkamai veikia su *Windows*.

- 56 Šios nuostatos patvirtintos 2002 m. lapkričio 1 d. Apygardos teismo sprendimu.
- 57 Masačusetso valstijai padavus skundą, Apeliacinis teismas patvirtino 2002 m. birželio 30 d. Apygardos teismo sprendimą.
- 58 Vykdam JAV susitarimą, 2002 m. rugpjūčio mėnesį buvo sukurta Microsoft komunikacijos protokolų programa (*Microsoft Communications Protocol Program*, toliau – MCPP).

Procesas

- 59 *Microsoft* pareiškė šį ieškinį 2004 m. birželio 7 d. pareiškimu, kurį gavo Pirmosios instancijos teismo kanceliarija.
- 60 Atskiru pareiškimu, kuris Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje įregistruotas 2004 m. birželio 25 d., *Microsoft*, remdamasi EB 242 straipsniu, paprašė sustabdyti ginčijamo sprendimo 4 straipsnio, 5 straipsnio a–c punktų ir 6 straipsnio a punkto vykdymą.

61 2004 m. gruodžio 22 d. Nutartimi *Microsoft prieš Komisiją* (T-201/04 R, Rink. p. II-4463) Pirmosios instancijos teismo pirmininkas atmetė šį prašymą ir atidėjo bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimą.

62 2005 m. kovo 9 d. Nutartimi Pirmosios instancijos teismo ketvirtosios kolegijos pirmininkas leido šioms asociacijoms ir bendrovėms įstoti į bylą palaikyti *Microsoft* reikalavimus:

— *The Computing Technology Industry Association, Inc.* (toliau – *CompTIA*),

— *DMDsecure.com BV, MPS Broadband AB, Pace Micro Technology plc, Quantel Ltd* ir *Tandberg Television Ltd* (toliau – *DMDsecure* ir kt.),

— *Association for Competitive Technology, Inc.* (toliau – *ACT*),

— *TeamSystem SpA* ir *Mamut ASA*,

— *Exor AB*.

63 Ta pačia nutartimi Pirmosios instancijos teismo ketvirtosios kolegijos pirmininkas leido šioms asociacijoms ir bendrovėms įstoti į bylą palaikyti Komisijos reikalavimus:

— *Software & Information Industry Association* (toliau – *SIIA*),

— *Free Software Foundation Europe eV* (toliau – FSFE),

— *Audiobanner.com*, veikiantis komerciniu vardu *VideoBanner*,

— *RealNetworks, Inc.*

⁶⁴ 2004 m. gruodžio 13 d, kovo 9 d., birželio 27 d. ir rugpjūčio 9 d. laiškais *Microsoft* paprašė nepateikti tam tikros ieškinyje ir atsiliepime į ieškinį, dublike, jos pastabose dėl įstojimo į bylą paaiškinimų ir triplike esančios konfidencialios informacijos į bylą įstojusioms šalims. Ji parengė šių įvairių procesinių dokumentų nekonfidencialias versijas. Įstojusioms į bylą šalims buvo pateiktos tik šios nekonfidencialios procesinių dokumentų versijos. Įstojusios į bylą šalys dėl to nepareiškė prieštaravimų.

⁶⁵ Šio sprendimo 62 ir 63 punktuose nurodytos į bylą įstojusios šalys per nustatytą terminą pateikė savo įstojimo į bylą paaiškinimus. 2005 m. birželio 13 d. pagrindinės bylos šalys pateikė savo pastabas dėl šių įstojimo į bylą paaiškinimų.

⁶⁶ 2005 m. balandžio 28 d. Nutartimi *Microsoft prieš Komisiją* (T-201/04, Rink. p. II-1491) Pirmosios instancijos teismo ketvirtosios kolegijos pirmininkas leido *European Committee for Interoperable Systems* (ECIS) įstoti į bylą palaikyti Komisijos reikalavimus. Kadangi šios asociacijos prašymas įstoti į bylą buvo pateiktas pasibaigus Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 116 straipsnio 6 dalyje nustatytam terminui, jai buvo leista tik pateikti savo pastabas per žodinę proceso dalį, remiantis įteiktu teismo posėdžio pranešimu.

- 67 2005 m. gegužės 11 d. plenariniame posėdyje priimtu sprendimu byla buvo paskirta Pirmosios instancijos teismo ketvirtajai išplėstinei kolegijai.
- 68 2005 m. liepos 7 d. plenariniame posėdyje priimtu sprendimu byla paskirta Pirmosios instancijos teismo didžiajai kolegijai ir buvo paskirtas naujas teisėjas pranešėjas.
- 69 2006 m. sausio 16 d. Pirmosios instancijos teismo didžiosios kolegijos pirmininko nutartimi *RealNetworks* išbraukta iš bylos kaip šalis, įstojusi palaikyti Komisijos reikalavimus.
- 70 2006 m. vasario 1 d. Pirmosios instancijos teismas pakvietė šalis dalyvauti neformaliame susirinkime su didžiosios kolegijos pirmininku ir teisėju pranešėju, siekiant nustatyti posėdžio organizavimo sąlygas. Šis susitikimas įvyko 2006 m. kovo 10 d. Pirmosios instancijos teisme.
- 71 Atsižvelgdamas į teisėjo pranešėjo pranešimą, Pirmosios instancijos teismas (didžioji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį ir pagal Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 64 straipsnyje numatytas proceso organizavimo priemones paprašė pagrindines šalis pateikti tam tikrus dokumentus bei atsakyti į keletą klausimų. Pagrindinės šalys patenkino šiuos prašymus per nustatytą terminą.
- 72 Šalys buvo išklausytos ir atsakė į Pirmosios instancijos teismo pateiktus klausimus per 2006 m. balandžio 24, 25, 26, 27 ir 28 d. posėdžius.

- 73 Per posėdį Pirmosios instancijos teismas paprašė *Microsoft* perduoti jam per 2003 m. rinkos tyrimą Komisijos pateiktų prašymų pateikti informacijos dėl medijos leistuvių kopijas ir atsakymus į juos, taip pat ataskaitą apie *Mercer* atliktų apklausų rezultatus ir analizę (toliau – *Mercer* ataskaitos). *Microsoft* pateikė šiuos dokumentus per nustatytą terminą.
- 74 2006 m. gegužės 3 d. laišku Pirmosios instancijos teismas paprašė *Microsoft* pateikti kitų Komisijos per 2003 m. rinkos tyrimą adresuotų prašymų pateikti informacijos ir atsakymų jai kopijas. *Microsoft* patenkino šį prašymą per nustatytą teminą.
- 75 2006 m. birželio 22 d. Pirmosios instancijos teismo didžiosios kolegijos pirmininko sprendimu žodinė proceso dalis buvo baigta.

Šalių reikalavimai

- 76 *Microsoft* Pirmosios instancijos teismo prašo:

— panaikinti ginčijamą sprendimą,

— nepatenkinus pirmojo reikalavimo, panaikinti arba iš esmės sumažinti skirtą baudą,

- priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas,

- priteisti iš SIIA, FSFE ir *Audiobanner.com* bylinėjimosi išlaidas, patirtas dėl jų įstojimo į bylą.

77 Komisija Pirmosios instancijos teismo prašo:

- atmesti ieškinį,

- priteisti iš *Microsoft* bylinėjimosi išlaidas.

78 *CompTIA*, ACT, *TeamSystem* ir *Mamut* Pirmosios instancijos teismo prašo:

- panaikinti ginčijamą sprendimą,

- priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

79 *DMDsecure* ir kt. Pirmosios instancijos teismo prašo:

- panaikinti ginčijamo sprendimo 2 straipsnio b punktą, 4 straipsnį, 6 straipsnio a punktą ir 7 straipsnį,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

80 *Exor* Pirmosios instancijos teismo prašo:

— panaikinti ginčijamo sprendimo 2 ir 4 straipsnius, 6 straipsnio a punktą ir 7 straipsnį,

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

81 SIIA, FSFE, *Audiobanner.com* ir ECIS Pirmosios instancijos teismo prašo:

— atmesti ieškinį,

— priteisti iš *Microsoft* bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

82 Visų pirma reikia išnagrinėti ieškinio pagrindus, susijusius su reikalavimais panaikinti ginčijamą sprendimą, paskui – ieškinio pagrindus, susijusius su reikalavimais panaikinti skirtą baudą arba sumažinti jos dydį.

I — *Dėl reikalavimų panaikinti ginčijamą sprendimą*

- 83 Ieškinio pagrindai, kuriuos *Microsoft* nurodo pagrįsdama savo prašymą panaikinti ginčijamą sprendimą, grupuojami atsižvelgiant į tris probleminius klausimus, susijusius, pirma, su atsisakymu pateikti su suderinamumu susijusią informaciją ir leisti ja naudotis, antra, su AK klientų operacinės sistemos *Windows* ir *Windows Media Player* susietu pardavimu, ir trečia, su pareiga paskirti nepriklausomą asmenį, kuriam būtų pavesta prižiūrėti, kaip *Microsoft* laikosi ginčijamo sprendimo.

A — *Preliminarios pastabos*

- 84 Savo rašytiniuose dokumentuose Komisija kelia keletą klausimų dėl Bendrijos teismo kontrolės apimties ir dėl kelių prie ieškinio ir dubliko pridėtų dokumentų turinio priimtimumo.

1. Dėl Bendrijos teismo kontrolės apimties

- 85 Komisija nurodo, kad ginčijamas sprendimas grindžiamas tam tikrais samprotavimais, kurie paremti sudėtingais techniniais ir ekonominiais vertinimais. Ji tvirtina, kad pagal teismų praktiką Bendrijos teismai atlieka tik ribotą tokių vertinimų kontrolę (1991 m. lapkričio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Technische Universität München*, C-269/90, Rink. p. I-5469, 13 punktas ir 2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 279 punktas; 2005 m. balandžio 21 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Holcim (Deutschland) prieš Komisiją*, T-28/03, Rink. p. II-1357, 95, 97 ir 98 punktai).

- 86 Kaip pavyzdį nurodydama 2000 m. liepos 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Volkswagen prieš Komisiją* (T-62/98, Rink. p. II-2707, 43 punktas), *Microsoft* atsako, kad Bendrijos teismas neatsiriboja nuo „nuodugnaus Komisijos sprendimų tinkamumo nagrinėjimo, net ir sudėtingose bylose“.
- 87 Pirmosios instancijos teismas primena, jog iš nusistovėjusios teismų praktikos išplaukia, kad nors Bendrijos teismas paprastai neribotai kontroliuoja, ar įvykdytos konkurencijos taisyklių taikymo sąlygos, vis dėlto jo vykdoma Komisijos atliktų sudėtingų ekonominių vertinimų kontrolė turi apsiriboti patikrinimu, ar buvo laikomasi procedūrinių taisyklių ir pareigos motyvuoti bei ar buvo nustatytos teisingos faktinės aplinkybės ir nepadaryta akivaizdžių vertinimo klaidų ar piktnaudžiauta įgaliojimais (2000 m. kovo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Kish Glass prieš Komisiją*, T-65/96, Rink. p. II-1885, 64 punktas, apeliacine tvarka patvirtinto 2001 m. spalio 18 d. Teisingumo Teismo nutartimi *Kish Glass prieš Komisiją*, C-241/00 P, Rink. p. I-7759; šiuo klausimu dėl EB 81 straipsnio taip pat žr. 1985 m. liepos 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Remia ir kt. prieš Komisiją*, 42/84, Rink. p. 2545, 34 punktą ir 1987 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *BAT ir Reynolds prieš Komisiją*, 142/84 ir 156/84, Rink. p. 4487, 62 punktą).
- 88 Be to, jeigu Komisijos sprendimas yra sudėtingų techninių vertinimų rezultatas, jiems iš principo taikoma ribota teisminė kontrolė, reiškianti, kad Bendrijos teismas negali pakeisti Komisijos atlikto faktinių aplinkybių vertinimo savuoju (šiuo klausimu dėl sprendimo, priimto atlikus sudėtingus vertinimus medicinos farmacijos srityje, žr. 2001 m. balandžio 11 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Komisija prieš Trenker*, C-459/00 P(R), Rink. p. I-2823, 82 ir 83 punktus; šiuo klausimu taip pat žr. 1999 m. sausio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Upjohn*, C-120/97, Rink. p. I-223, 34 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką; 2002 m. liepos 3 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *A. Menarini prieš Komisiją*, T-179/00, Rink. p. II-2879, 44 ir 45 punktus ir 2002 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo, *Pfizer Animal Health prieš Tarybą*, T-13/99, Rink. p. II-3305, 323 punktą).

- 89 Tačiau nors Bendrijos teismas pripažįsta, kad Komisija turi ekonominių ir techninių klausimų vertinimo laisvę, tai nereiškia, kad jis privalo susilaikyti nuo Komisijos atliktos tokio pobūdžio duomenų interpretacijos kontrolės. Iš tikrųjų Bendrijos teismas turi patikrinti ne tik pateikiamų įrodymų dalykinį teisingumą, jų patikimumą ir nuoseklumą, bet ir tai, ar šie įrodymai atspindi visus esminius duomenis, į kuriuos reikėjo atsižvelgti vertinant kompleksinę situaciją, ir ar jie gali pagrįsti jais remiantis padarytas išvadas (šiuo klausimu dėl koncentracijų kontrolės žr. 2005 m. vasario 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Tetra Laval*, C-12/03 P, Rink. p. I-987, 39 punktą).
- 90 Atsižvelgiant į šiuos principus reikia išnagrinėti įvairius pagrindus, kuriuos *Microsoft* nurodė pagrįsdama savo prašymą panaikinti ginčijamą sprendimą.

2. Dėl kai kurių pridėtų dokumentų priimtumo

- 91 Komisija, šiuo klausimu palaikoma SIIA, teigia, kad keliuose prie ieškinio ir dubliko pridėtuose dokumentuose *Microsoft* nurodo argumentus, kurių nėra pačiuose procesiniuose dokumentuose. Ji taip pat kelis kartus nurodo, kad *Microsoft* daro bendrą nuorodą į prie jos pareiškimų pridėtas ataskaitas. Be to, Komisija kritikuoja tai, kad kai kurios pastarosios pateiktos ekspertų nuomonės grindžiamos informacija, kurios nei Komisija, nei Pirmosios instancijos teismas negalėjo gauti. Ji mano, kad šis neturi atsižvelgti į pirmiau nurodytus argumentus, ataskaitas ir ekspertų nuomones.
- 92 *Microsoft* tvirtina, kad „atitinkamose ieškinio dalyse“ yra išdėstytos esminės faktinės ir teisinės aplinkybės, kuriomis grindžiamas jos ieškinys. Ji primena, kad pagal nusišlovėjusią teismo praktiką konkretūs ieškinio teiginiai gali būti pagrįsti ir papildyti darant nuorodas į konkrečias pridėtų dokumentų dalis (1993 m. lapkričio 29 d.

Pirmosios instancijos teismo nutarties *Kelman prieš Komisiją*, T-56/92, Rink. p. II-1267, 21 punktas). Be to, ji pažymi, kad sąmoningai nusprendė apriboti priedų skaičių, siekdama neapsunkinti bylos medžiagos, ir kad neprivalo pateikti kiekvieno dokumento, į kurį daroma nuoroda šių priedų išnašose; be to, Komisija turi visų per administracinę procedūrą pateiktų dokumentų kopijas, ir negali būti ginčijama jos teisė teikti informaciją savo ekspertams.

93 Per neformalų 2006 m. kovo 10 d. susirinkimą (žr. 70 punktą) teisėjas pranešėjas atkreipė *Microsoft* dėmesį į tai, kad atrodo, jog kai kuriuose jos dokumentų prieduose nurodyti argumentai, kurių akivaizdžiai nėra pačiuose pareiškimuose, ir pateikė apie tai klausimą. Atsakydama *Microsoft* nurodė, kaip pažymėta šio susirinkimo protokole, kad: „*Microsoft* nesiremia argumentais, kurių akivaizdžiai nėra ieškinyje arba dublike“.

94 Pirmosios instancijos teismas primena, kad pagal Teisingumo Teismo statuto 21 straipsnį ir Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punktą ieškinyje turi būti nurodomas ginčo dalykas ir pagrindų, kuriais remiamasi, santrauka. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką tam, kad ieškinyje būtų priimtinas, reikia, kad svarbiausios faktinės ir teisinės aplinkybės, kuriomis jis pagrįstas, būtų bent jau trumpai, bet nuosekliai ir suprantamai nurodytos pačiame ieškinio tekste. Nors ieškinio turinys specifiniais klausimais gali būti pagrįstas ir papildytas pateikiant nuorodas į prie jo pridėtų dokumentų ištraukas, bendroji nuoroda į kitus dokumentus, netgi ieškinio priedus, negali kompensuoti pagrindinių teisinių argumentų nebuvimo, kurie pagal pirmiau nurodytas nuostatas turi būti nurodyti pačiame ieškinyje (1992 m. kovo 31 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Daniją*, C-52/90, Rink. p. I-2187, 17 punktas; Pirmosios instancijos teismo nutarties *Kelman prieš Komisiją*, minėtos 92 punkte, 21 punktas ir 1999 m. gegužės 21 d. Nutarties *Asia Motor France ir kt. prieš Komisiją*, T-154/98, Rink. p. II-1703, 49 punktas). Be to, Pirmosios instancijos teismas neprivalo prieduose ieškoti ir nustatyti pagrindų ir argumentų, kuriuos jis galėtų laikyti pagrindžiančiais ieškinį,

nes priedai atlieka tik įrodomąją ir pagalbinę funkciją (1997 m. lapkričio 7 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Cipeke prieš Komisiją*, T-84/96, Rink. p. II-2081, 34 punktas ir 2002 m. kovo 21 d. Sprendimo *Joyson prieš Komisiją*, T-231/99, Rink. p. II-2085, 154 punktas).

95 Toks Teisingumo Teismo statuto 21 straipsnio ir Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punkto aiškinimas taikytinas dubliko, kuris pagal to paties reglamento 47 straipsnio 1 dalį turi papildyti ieškinį, priimtinumui sąlygoms (šiuo klausimu žr. 1999 m. balandžio 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ir T-335/94, Rink. p. II-931, 40 punktą, kuris šiuo klausimu apeliacine tvarka nebuvo panaikintas 2002 m. spalio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375).

96 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad keliuose prie ieškinio ir dubliko pridėtuose dokumentuose *Microsoft* ne tik nurodo teisinius arba ekonominius argumentus, kuriais ji ne tik pagrindžia arba papildo šiuose procesiniuose dokumentuose aiškiai nurodytas faktines arba teises aplinkybes, bet ir pateikia naujų argumentų.

97 Be to, *Microsoft* kelis kartus papildė ieškinio ir dubliko turinį specifiniais klausimais, darydama nuorodą į prie jų pridėtus dokumentus. Tačiau kai kurios iš tokių nuorodų tik bendrai susijusios su atitinkamais pridėtais dokumentais ir todėl neleidžia Pirmosios instancijos teismui konkrečiai nustatyti argumentų, kuriuos jis galėtų laikyti papildančiais ieškinyje arba dublike nurodytus pagrindus.

- 98 Reikia pažymėti, kad Komisija, nors ir manydama, jog nereikia atsižvelgti į šiuose įvairiuose prieduose esančius teiginius, vis dėlto komentuoja kai kuriuos iš jų prie savo pareiškimų pridėtose pastabose.
- 99 Remdamasis šio sprendimo 94 ir 95 punktuose paminėta teismų praktika ir per 2006 m. kovo 10 d. neformalų susirinkimą (žr. 93 punktą) *Microsoft* padarytu pareiškimu, Pirmosios instancijos teismas atsižvelgs į šio sprendimo 96–98 punktuose nurodytus priedus tik tiek, kiek jie pagrindžia arba papildo pagrindus arba argumentus, aiškiai nurodytus *Microsoft* arba Komisijos pateiktuose pareiškimuose, ir tik tais atvejais, kai Pirmosios instancijos teismas galės tiksliai nustatyti, kurios konkrečiai iš juose nurodytų aplinkybių pagrindžia arba papildo šiuos pagrindus arba argumentus.
- 100 Kalbant apie Komisijos kritiką dėl to fakto, kad *Microsoft* nepateikė informacijos, kuria grindžiamos prie jos pateiktų pareiškimų pridėtos ekspertų nuomonės, pakanka pažymėti, kad Pirmosios instancijos teismas prirėkus turi įvertinti, ar šiose nuomonėse esantys teiginiai turi įrodomąją galią. Jei neturėdamas prieigos prie tam tikros informacijos Pirmosios instancijos teismas nuspręstų, kad šie teiginiai neturi pakankamai įrodomosios galios, jis į juos neatsižvelgtų.

B — *Dėl atsisakymo pateikti su suderinamumu susijusią informaciją ir leisti ja naudotis problematikos*

- 101 Dėl pirmojo probleminio klausimo *Microsoft* nurodo vienintelį ieškinio pagrindą, išplaukiantį iš EB 82 straipsnio pažeidimo. Šį pagrindą sudaro trys dalys. Pirmoje dalyje *Microsoft* nurodo, kad šiuo atveju Bendrijos teismo nustatyti kriterijai, leidžiantys priversti dominuojančią padėtį užimančią įmonę suteikti licenciją, nėra tenkinami. Antroje dalyje ji iš esmės tvirtina, kad *Sun* neprašė jos leidimo naudotis

„technologija“, kurią Komisija įpareigoja atskleisti, ir kad 1998 m. spalio 6 d. laiškas bet kuriuo atveju neturi būti aiškinamas kaip jos tikras atsisakymas. Galiausiai trečioje dalyje ji teigia, kad Komisija netinkamai atsižvelgė į 1994 m. balandžio 15 d. Sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) steigimo sutarties 1 C priedas) (toliau – TRIPS susitarimas), Bendrijoms nustatytus įpareigojimus.

1. Dėl pirmos dalies, susijusios su tuo, kad šiuo atveju netenkinami Bendrijos teismo nustatyti kriterijai, kurie leistų priversti dominuojančią padėtį užimančią įmonę suteikti licenciją

a) Įvadas

102 Pirmiausia reikia apibendrintai išdėstyti pagrindinių šalių pozicijas dėl atsisakymo pateikti su suderinamumu susijusią informaciją ir leisti ja naudotis problematikos.

103 Remiantis ginčijamu sprendimu, *Microsoft* piktnaudžiavo AK klientų operacinių sistemų rinkoje turima dominuojančia padėtimi, atsisakydama, pirma, pateikti *Sun* ir kitoms konkuruojančioms bendrovėms darbo grupės serverių operacinėse sistemose *Windows* protokolų specifikacijas, kurie įdiegiami ir naudojami serveriuose, kur įdiegtos šios sistemos tam, kad *Windows* darbo grupės tinklui būtų teikiamos bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo bei naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugos, ir, antra, leisti šioms įmonėms naudoti minėtas specifikacijas siekiant kurti darbo grupės serverių operacines sistemas ir prekiauti jomis.

104 Komisijos nuomone, informacija, kurią atsisakė suteikti *Microsoft*, yra su suderinamumu susijusi informacija 1991 m. gegužės 14 d. Tarybos Direktyvos 91/250/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos (OL L 122, 1991, p. 42) prasme. Ji, be kita ko, teigia, kad šioje direktyvoje suderinamumas tarp dviejų programinių įrangų apibrėžiamas kaip jų galėjimas keistis informacija ir abipusiškai ja naudotis siekiant, kad kiekviena iš šių programinių įrangų veiktų visais numatytais būdais (be kita ko, žr. pirmojo pranešimo apie kaltinimus 256 punktą, antrojo pranešimo apie kaltinimus 79 punktą ir trečiojo pranešimo apie kaltinimus 143 punktą). Ji mano, kad *Microsoft* pasiūlyta suderinamumo sąvoka yra netiksli (ginčijamo sprendimo 749–763 konstatuojamosios dalys).

105 Remdamasi faktiniais ir techniniais duomenimis, Komisija konstatuoja, kad „geras *Windows* darbo grupės tinklo veikimas grindžiamas „klientas-serveris“ ir „serveris-serveris“ tarpusavio sujungimo ir sąveikos architektūra, užtikrinančia skaidrią prieigą prie pagrindinių darbo grupės serverių paslaugų (*Windows 2000/Windows 2003* atveju ši *Windows* domeno architektūra gali būti apibrėžta kaip „*Active Directory* domeno architektūra“)“ ir kad „bendras galėjimas būti šios architektūros dalimi yra suderinamumo tarp *Windows* pagrindu veikiančių AK klientų ir *Windows* pagrindu veikiančių darbo grupės serverių elementas“ (ginčijamo sprendimo 182 konstatuojamoji dalis). Ji apibrėžia šį suderinamumą terminu „suderinamumas su *Windows* domeno architektūra“ (ginčijamo sprendimo 182 konstatuojamoji dalis) ir teigia, jog toks suderinamumas „būtinai, kad darbo grupės serverių operacinių sistemų parduėjai galėtų išlikti rinkoje“ (ginčijamo sprendimo 779 konstatuojamoji dalis).

106 Be to, Komisija mano, jog tam, kad *Microsoft* konkurentai galėtų kurti darbo grupės serverių operacines sistemas, galinčias pasiekti tokį suderinamumo lygį, kai serveriai, kuriuose jos įdiegtos, jungiami į *Windows* darbo grupę, būtina, kad jie turėtų prieigą prie informacijos apie suderinamumą su *Windows* domeno architektūra (ginčijamo sprendimo 183 ir 184 konstatuojamosios dalys). Ji, be kita ko, mano, kad nė vienas iš

penkių *Microsoft* nurodytų metodų, leidžiančių užtikrinti suderinamumą tarp įvairių platintojų tiekiamų operacinių sistemų, negali pakankamai pakeisti informacijos atskleidimą (ginčijamas sprendimo 666–687 konstatuojamosios dalys).

107 Galiausiai Komisija nurodo, kad, remiantis teismų praktika, nors įmonės iš esmės gali laisvai pasirinkti komercinius partnerius, dominuojančią padėtį užimančios įmonės atsisakymas tiekti tam tikromis aplinkybėmis gali būti laikomas piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi EB 82 straipsnio prasme. Ji teigia, kad šioje byloje yra kelios „ypatingos aplinkybės“, leidžiančios daryti išvadą apie piktnaudžiavimą, konstatuotiną dėl aptariamo *Microsoft* atsisakymo, net darant griežčiausią – ir todėl *Microsoft* palankiausią – prielaidą, kad šis atsisakymas laikytinas atsisakymu suteikti trečiajai šaliai licenciją, susijusią su intelektinės nuosavybės teisėmis (ginčijamo sprendimo 190 ir 546–559 konstatuojamosios dalys). Ji mano turinti teisę atsižvelgti į kitas „ypatingas aplinkybes“ nei nustatytos Teisingumo Teismo 1995 m. balandžio 6 d. Sprendime *RTE ir ITP prieš Komisiją* (C-241/91 P ir C-242/91 P, Rink. p. I-743, toliau – sprendimas *Magill*) ir pakartotos 2004 m. balandžio 29 d. Teisingumo Teismo sprendime *IMS Health* (C-418/01, Rink. p. I-5039). Bet kuriuo atveju šioje byloje yra tokių ypatingų aplinkybių.

108 Nuo administracinės procedūros pradžios *Microsoft* gina poziciją, pagal kurią Komisijos šioje byloje naudojama suderinamumo sąvoka nėra suderinama su Direktyvoje 91/250 nustatyta „visiško suderinamumo“ sąvoka ir neatitinka būdo, kurį naudojamos įmonės praktikoje tvarko savo kompiuterinius tinklus (be kita ko, žr. 2001 m. lapkričio 16 d. atsakymo į antrąjį pranešimą apie kaltinimus 151–157 punktus ir 2003 m. spalio 17 d. atsakymo į trečiąjį pranešimą apie kaltinimus 29 ir 30 puslapius). Ji, be kita ko, tvirtina, kad „serverių operacinių sistemų gamintojas pasiekia visišką suderinamumą, jei per AK klientų operacinę sistemą *Windows* galima naudotis

visomis jo programos funkcijomis“ (2000 m. lapkričio 17 d. atsakymo į pirmąjį pranešimą apie kaltinimus 143 punktas; šiuo klausimu taip pat žr. 2003 m. spalio 17 d. atsakymo į trečiąjį pranešimą apie kaltinimus 29 ir 63 puslapius). Kalbėdama Komisijos žodžiais, *Microsoft* pasitelkia „vienpusiškumo“ sąvoką, nors pirmoji remiasi „abipusiais santykiais (ginčijamo sprendimo 758 konstatuojamoji dalis).

109 *Microsoft* nuomone, minėto visiško suderinamumo galima pasiekti atskleidus informaciją apie sąsajas, ir tai ji jau daro per savo vadinamąjį MSDN produktą arba konferencijose, kurias rengia „Professional Developers“, arba kokiais nors kitais rinkoje prieinamais metodais (be kita ko, žr. 2000 m. lapkričio 17 d. atsakymo į pirmąjį pranešimą apie kaltinimus 12, 57–63, 73–83 ir 147 punktus; 2001 m. lapkričio 16 d. atsakymo į antrąjį pranešimą apie kaltinimus 6, 72, 94–96, 148 ir 149 punktus ir 2003 m. spalio 17 d. atsakymo į trečiąjį pranešimą apie kaltinimus 31 puslapį).

110 *Microsoft* teigia, jog Komisijos pagal pateiktą suderinamumo sąvoką savo ruožtu reikalaujama, kad jos konkurentų operacinės sistemos visais atžvilgiais veiktų kaip serverių operacinė sistema *Windows*. *Microsoft* nuomone, to galima pasiekti tik leidus minėtiems konkurentams „klonuoti“ jos produktus arba kai kurias jų charakteristikas ir suteikus informacijos apie jos produktų vidaus veikimo mechanizmus (be kita ko, žr. 2000 m. lapkričio 17 d. atsakymo į pirmąjį pranešimą apie kaltinimus 7, 20, 27, 144–150 ir 154–169 punktus; 2001 m. lapkričio 16 d. atsakymo į antrąjį pranešimą apie kaltinimus 158–161 punktus ir 2003 m. spalio 17 d. atsakymo į trečiąjį pranešimą apie kaltinimus 10 ir 20 puslapius).

111 *Microsoft* mano, kad jeigu ji būtų priversta atskleisti tokią informaciją, būtų padaryta žala jos teisei laisvai naudotis intelektinės nuosavybės teisėmis bei siekiui kurti naujoves (be kita ko, žr. 2001 m. lapkričio 16 d. atsakymo į antrąjį pranešimą apie kaltinimus 162, 163 ir 176 punktus ir 2003 m. spalio 17 d. atsakymo į trečiąjį pranešimą apie kaltinimus 3, 10 ir 11 puslapius).

- 112 Galiausiai *Microsoft* teigia, kad šią bylą reikia vertinti atsižvelgiant į 107 punkte minėtus sprendimus *Magill* ir *IMS Health*, nes atsisakymas, kuriuo ji kaltinama, turi būti laikomas atsisakymu suteikti trečiosioms šalims licenciją, susijusią su intelektinės nuosavybės teisėmis, ir todėl ginčijamas sprendimas laikytinas įpareigojimu suteikti licenciją. Ji tvirtina, kad, jos nuomone, šiuo atveju neįvykdomas nė vienas iš šiuose Teisingumo Teismo sprendimuose išsamiai išvardytų leistinių kriterijų. Iš to ji daro išvadą, kad nagrinėjamas atsisakymas neturi būti laikomas piktnaudžiavimu, ir todėl Komisija negali jos įpareigoti atskleisti su suderinamumu susijusią informaciją. Papildomai *Microsoft* nurodo 1998 m. lapkričio 26 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Bronner* (C-7/97, Rink. p. I-7791) ir teigia, kad nagrinėjamu atveju nėra ir šiame sprendime numatytų kriterijų.
- 113 Antra, reikia patikslinti būdą, kaip *Microsoft* išdėsto pirmoje pagrindo dalyje teikiamus argumentus, ir tai, kaip Pirmosios instancijos teismo juos nagrinės.
- 114 Prieš pateikdama savo argumentus (žr. pirmos pagrindo dalies d punktą) *Microsoft* pateikia tam tikrų samprotavimų apie suderinamumą, kuriuos galima apibendrinti, kaip išdėstyta toliau. Pirma, *Microsoft* nurodo, jog yra penki metodai, leidžiantys užtikrinti suderinamumą tarp AK klientų ir serverių operacinių sistemų *Windows* bei tarp konkurentų serverių operacinių sistemų. Antra, ji kritikuoja Komisijos šiuo atveju reikalaujamą suderinamumo lygį, iš esmės teigdama, kad iš tikrųjų pastaroji siekia leisti konkurentams „klonuoti“ jos produktus arba tam tikras jų charakteristikas, ir ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje numatytos korekcinės priemonės apimtį.
- 115 Be šių samprotavimų, *Microsoft* pateikė kelis argumentus, įrodinėdama, kad komunikacijos protokolai, kuriuos pagal ginčijamą sprendimą ji turi atskleisti savo konkurentams, yra naujovės technologinių požiūriu ir kad šiuos protokolus arba jų specifikacijas saugo intelektinės nuosavybės teisės.

116 Iš esmės *Microsoft* argumentus, nurodytus pirmoje šio pagrindo dalyje, galima išdėstyti taip:

- ši byla turi būti vertinama atsižvelgiant į 107 punkte minėtame Teisingumo Teismo sprendime *Magill* nustatytas ir sprendime *IMS Health* pakartotas aplinkybes,

- aplinkybės, leidžiančios laikyti piktnaudžiavimu dominuojančios įmonės atsisakymą suteikti trečiosioms šalims intelektinės nuosavybės teisių licenciją, visų pirma yra tai, kad atitinkamas produktas arba paslauga yra būtini norint vykdyti konkrečią veiklą; antra, tai, kad dėl atsisakymo panaikinama bet kokia konkurencija antrinėje rinkoje; trečia, tai, kad atsisakymas sudaro kliūtis atsirasti naujam produktui, turinčiam potencialią vartotojų paklausą; ir ketvirta, tai, kad atsisakymas yra objektyviai nepagrįstas,

- nagrinėjamu atveju nėra nė vienos iš šių aplinkybių,

- nepripažinus šių argumentų tinkamais, turi būti taikomi 112 punkte minėtame Teisingumo Teismo sprendime *Bronner* nurodyti kriterijai, kurie atitinka pirmąją, antrąją ir ketvirtąją minėtas aplinkybes, numatytas 107 punkte minėtuose sprendimuose *Magill* ir *IMS Health*,

- nė vieno iš 112 punkte minėtame sprendime *Bronner* nurodytų kriterijų taip pat nėra šioje byloje.

- 117 Pirmosios instancijos teismas visų pirma išnagrinės *Microsoft* teiginius dėl įvairių suderinamumo lygių ir dėl ginčijamo sprendimo 5 punkte numatytos korekcinės priemonės apimtys. Jos nurodyti argumentai dėl penkių metodų, kuriais galima užtikrinti suderinamumą tarp jos ir konkurentų operacinių sistemų, bus analizuojami nagrinėjant tariamą su suderinamumu susijusios informacijos reikalingumą. Vėliau Pirmosios instancijos teismas išsakys nuomonę dėl *Microsoft* argumentų, susijusių, jos teigimu, su jos komunikacijos protokolams ir specifikacijoms taikytinomis intelektinės nuosavybės teisėmis. Galiausiai jis įvertins argumentus, kuriuos *Microsoft* formuluoja pirmoje pagrindo dalyje, ir nustatys, į kokias aplinkybes reikia atsižvelgti nagrinėjant jai inkriminuojamą elgesį, ir ar šių aplinkybių yra šiuo atveju.

b) Dėl įvairių suderinamumo lygių ir ginčijamo sprendimo 5 punkte numatytos korekcinės priemonės apimtys

Šalių argumentai

- 118 *Microsoft* iš esmės mano, kad suderinamumo sąvoka, kuria remiasi Komisija, darydama išvadą, kad atsisakant pateikti su suderinamumu susijusią informaciją yra piktnaudžiaujama dominuojančia padėtimi, ir taikydama ginčijamo sprendimo 5 punkte numatytą korekcinę priemonę, yra netiksl.

- 119 *Microsoft* pabrėžia, kad „suderinamumas pasireiškia ištisinėje aplinkoje“ ir kad „jis nėra absoliutus standartas“.

120 Ji pažymi, kad „minimalus suderinamumo lygis galbūt būtinas veiksmingai konkurencijai užtikrinti“. Tačiau mano, kad tokį lygį nesunku pasiekti, pažymėdama, kad yra įvairių būdų užtikrinti suderinamumą „gerai kartu veikiančių skirtingų platintojų tiekiamų operacinių sistemų (turėjimo)“ prasme.

121 *Microsoft* mano, kad ginčijamame sprendime Komisija vadovaujasi suderinamumo sąvoka, kuri visiškai skiriasi nuo numatytosios Direktyvoje 91/250 ir kurią faktiškai vartoja įmonės, tvarkydamos savo kompiuterinius tinklus. Komisija iš tikrųjų siekia, kad *Microsoft* konkurentų operacinė sistema galėtų „visais atžvilgiais veikti“ kaip serverių operacinė sistema *Windows* (t. y. užtikrinti visišką pakeičiamumą“ arba „plug replaceability“). Tačiau to galima pasiekti tik leidus *Microsoft* konkurentams „klonuoti“ jos produktus arba jų charakteristikas. *Microsoft* taip pat nurodo, kad dvi serverių operacinės sistemos gali veikti kartu, t. y. keistis informacija arba teikti viena kitai paslaugas, nebūtinai būdamos „visiškai vienodos“. Taigi reikia skirti sąvoką „suderinamumas“ nuo sąvokų „klonavimas“ ar „kopijavimas“.

122 Pagrįsdama savo teiginius, *Microsoft* daro nuorodą į dviejų informatikos ekspertų ataskaitą, kurią ji buvo pridėjusi prie savo 2001 m. lapkričio 16 d. atsakymo į antrąjį pranešimą apie kaltinimus, kur jie paaiškina sąvokas „glaudi sąveika“ ir „silpna sąveika“ bei priežastis, dėl kurių įmonių pastangos pasiekti „glaudžią“ skirtingų gamintojų programinės įrangos „sąveiką“ buvo nesėkmingos (ieškinio A.9.2 priedas). Šios priežastys yra ir techninio, ir komercinio pobūdžio.

123 *Microsoft* taip pat pažymi, kad per administracinę procedūrą ji pateikė 50 privatinės ir viešosios teisės reglamentuojamų įmonių, veikiančių visose pramonės srityse ir įsteigtų įvairiuose tuometinėse valstybėse narėse, pareiškimus. Juose šios įmonės

tvirtina, kad dėl rinkoje jau esančių metodų naudojimo užtikrinamas aukštas suderinamumo lygis tarp AK klientų ir serverių operacinių sistemų *Windows* bei konkurentų serverių operacinių sistemų. Ji taip pat nurodo, jog iš *Mercer* ataskaitų išplaukia, kad įmonės renkasi serverių operacines sistemas ne pagal jų suderinamumą su AK klientų ir serverių operacinėmis sistemomis *Windows*.

124 Dublike, pateikdama argumentus, kuriais siekiama įrodyti, kad jos komunikacijos protokolai yra saugomi intelektualinės nuosavybės teisių, bei savo atsakyme į vieną iš Pirmosios instancijos teismo pateiktų rašytinių klausimų *Microsoft* išdėsto kelis teiginius dėl ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje numatytos korekcinės priemonės apimties. Šiais teiginiais ji taip pat kelia klausimą dėl Komisijos šiuo atveju reikalaujamo suderinamumo lygio.

125 Savo dublike *Microsoft* tvirtina, kad konstatuotina neatitiktis tarp minėtos korekcinės priemonės apimties ir „suderinamumo standarto“, kuriuo ginčijamame sprendime remiasi Komisija, vertindama „alternatyvių suderinamumo metodų“ tinkamumą. Atsakydama į vieną iš Pirmosios instancijos teismo pateiktų rašytinių klausimų, ji teigia, kad Komisija skirtingai aiškina ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje nustatytos pareigos atskleisti informaciją apimtį.

126 Dėl pastarojo klausimo *Microsoft* pažymi, kad ginčijamo sprendimo 669 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodo, jog „vieši pramoniniai standartai neleidžia konkurentams pasiekti tokį patį suderinamumo lygį su *Windows* architektūra, kaip tai daro darbo grupės serverių operacinė sistema *Windows*“. Ji taip pat pažymi, jog ginčijamo sprendimo 679 konstatuojamojoje dalyje Komisija konstatuoja, kad „darbo grupės serverių operacinė sistema *Novell* „be klientų modulio“ negali naudoti visų *Windows* veikiančių AK klientų ir *Windows* veikiančių darbo grupės serverių operacinių sistemų galimybių lygiai taip pat, kaip tai gali daryti darbo grupės serverių operacinė

sistema (*Windows*)“. Iš to *Microsoft* daro išvadą, kad iš pradžių Komisija manė, jog suderinamumas yra konkurentų galėjimas užtikrinti savo produktų veikimą, kuris būtų identiškas serverių operacinės sistemos *Windows* veikimui. Be to, Komisija norėjo, kad pastarosios sistemos ir konkurentų serverių operacinės sistemos būtų „beveik identiškos“.

127 *Microsoft* teigia, kad norint užtikrinti Komisijos nurodytą suderinamumo lygį (kurį *Microsoft* vadina „plug replacement“, „plug-replaceability“, „drop-in“, „funkciniu ekvivalentu“ ir „funkciniu klonu“) ji turėtų atskleisti gerokai daugiau informacijos negu numatyta ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje, t. y. informaciją apie serverių operacinių sistemų vidaus veikimo mechanizmus (įskaitant „algoritmus ir sprendimų priėmimo taisykles“).

128 *Microsoft* tvirtina, kad vėliau Komisija siaurai aiškina minėtą 5 straipsnį, manydama, kad jis įpareigoja suteikti konkurentams tik komunikacijos protokolų *on the wire* licenciją. Pagrįsdama šį teiginį, *Microsoft* nurodo, kad per laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūros posėdį šalys, kurioms buvo leista įstoti į bylą palaikyti Komisijos reikalavimus, nurodė, kad jos nėra suinteresuotos gauti prieigą prie informacijos apie serverių operacinių sistemų *Windows* vidaus veikimo mechanizmus. Ji taip pat remiasi tuo, kad atsiliepiame į ieškinį bei triplike Komisija patvirtino, jog ji nesiekė suteikti (*Microsoft*) konkurentams galimybės „klonuoti bendro“ rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo bei naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugų, kurias teikia serverių operacinė sistema *Windows*. *Microsoft* pastebi, kad tūkstančiai Komisijai vykdant ginčijamą sprendimą perduotų specifikacijų puslapių vis dėlto leis jos konkurentams nukopijuoti tam tikras produktų, kuriuos ji sukūrė savo tyrimų ir kūrybos pastangomis, „charakteristikas“. Pavyzdžiui, turėdamos prieigą prie DRS (*Directory Replication Service*) protokolo, tretieji asmenys galėtų įgyvendinti apgražos inžineriją kitų serverių operacinės sistemos *Windows*, naudojančios *Active Directory*, sudedamųjų dalių atžvilgiu.

129 Trečia, 2005 m. spalio mėnesį, t. y. praėjus keliems mėnesiams po rašytinės proceso dalies šioje byloje užbaigimo, Komisija vėl pradėjo aiškinti ginčijamo sprendimo 5 straipsnį taip, kad informacija, kurią privalo atskleisti *Microsoft*, turi leisti jos konkurentams kurti serverių operacinių sistemų *Windows* funkcinius ekvivalentus arba, kitaip sakant, sistemas, galinčias jas „visiškai pakeisti“. *Microsoft* dar kartą nurodė, kad toks 5 straipsnio aiškinimas įpareigoja ją suteikti savo konkurentams prieigą prie informacijos apie serverių operacinės sistemos *Windows* vidaus veikimo mechanizmus.

130 Per posėdį *Microsoft* daug dėmesio skyrė „automatinio kopijavimo“ mechanizmui ir pateikė šiame kontekste tuos pačius argumentus kaip ir išdėstyti anksčiau.

131 *Microsoft*, be kita ko, paaiškino, kad anksčiau katalogo paslaugas teikė vienas labai didelis ir labai brangus serveris. Tačiau šiuo metu šias paslaugas paprastai teikia daugybė mažų, pigesnių serverių, esančių skirtingose vietose ir, kaip ji pademonstravo per posėdį įvairiuose skaidrėse, sujungtų į vieną visumą per *blue bubble*. *Microsoft* pažymėjo, kad programinė įranga, įdiegta šio *blue bubble* dalimi esančiuose serveriuose ir naudojama teikiant katalogo paslaugas, turi būti pagrįsta ta pačia vidaus logika, kad šie serveriai galėtų veikti kartu, tarsi tai būtų vienas serveris. Kiekvienas iš šių serverių turėtų preziumuoti, kad, atsakydami į konkrečią pateiktą užklausą, kiti reaguos lygiai taip pat, kaip ir jis. *Microsoft* taip pat pažymėjo, kad konkrečioje *blue bubble* operacinėje sistemoje veikiančių serverių sąveika yra labai ypatinga.

132 *Microsoft* taip pat paaiškino, kad automatinio kopijavimo mechanizmas leidžia, jog bet koks serveryje, veikiančiame kaip domeno kontrolierius ir veikiančiame *blue bubble* sistemoje, esančių duomenų pakeitimas (pvz., naudotojo slaptažodžio

pakeitimas) būtų automatiškai „kopijuojamas“ visuose kituose serveriuose, kontroliuojančiuose domeną ir priklausančiuose tam pačiam *blue bubble*.

133 *Microsoft* nurodė, kad pirma bendrovė, kuriai pavyko sukurti tokį mechanizmą, buvo *Novell*, padariusi tai 1993 metais. Tačiau jos serverių operacinėje sistemoje *NetWare* veikiantis mechanizmas leisdavo *blue bubble* sistemoje sinchroniškai veikti ne daugiau kaip 150 domeno kontrolieriams, o *Windows 2000 Server* sistemoje esančios *Active Directory* naudojamas mechanizmas gali tuo pačiu metu aptarnauti kelis tūkstančius domeno kontrolierių.

134 Be to, kalbėdama apie automatinio kopijavimo mechanizmą, *Microsoft* nuolat kartojo, kad ginčijamo sprendimo tikslas – leisti jos konkurentams kurti serverių operacines sistemas, kurios būtų jos serverių operacinių sistemų *Windows* funkcinis ekvivalentas. Šiuo sprendimu konkrečiai siekiama, kad katalogo paslaugas teikiantys serveriai, kuriuose įdiegta konkurencinga *Microsoft* serverių operacinė sistema, galėtų pakeisti *blue bubble* sistemoje esančius serverius, kuriuose įdiegta serverių operacinė sistema *Windows*, naudojanti katalogą *Active Directory*. Tačiau, norint pasiekti tokį rezultatą, reikia, kad *Microsoft* konkurentų serverių operacinės sistemos veiktų visiškai taip pat – t. y. vadovautųsi ta pačia vidaus logika – kaip ir serverių operacinės sistemos *Windows*, naudojančios *Active Directory*. Tai būtų įmanoma tik tuo atveju, jeigu konkurentai turėtų informacijos apie jos serverių operacinių sistemų vidaus veikimo mechanizmus, įskaitant kai kuriuos algoritmus, t. y. daug daugiau informacijos nei informacija apie suderinamumą ginčijamo sprendimo prasme.

135 *Microsoft* taip pat nurodė, kad automatinis kopijavimas neįmanomas tuomet, kai serveriuose įdiegtos skirtingų tiekėjų operacinės sistemos. Pavyzdžiui, serveris,

kuriame įdiegta *Sun* operacinė sistema, negali būti patalpintas į *blue bubble* sistemą, jungiančią serverius, veikiančius operacinėje sistemoje *Novell* arba naudojančioje *Active Directory*. Tačiau ji pažymėjo, jog dėl to, kad *Active Directory* remiasi standartiniais protokolais, pvz., LDAP (*Lightweight Directory Access Protocol*), ji gali veikti tame pačiame kompiuteriniame tinkle su konkurentų serverių operacinių sistemų teikiamomis katalogo paslaugomis. Šiuo atveju nesvarbu, ar suderinami du skirtingi serveriai arba vienas serveris su į *blue bubble* sujungtais keliais serveriais.

136 Komisija nepritaria *Microsoft* teiginiams.

137 Pirmiausia ji primena ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 ir 2 dalyse pateiktas „su suderinamumu susijusios informacijos“ ir „protokolų“ sąvokas. Ji paaiškina, kad šis sprendimas įpareigoja *Microsoft* pateikti techninio pobūdžio dokumentus, t. y. detalai šiuos „protokolus“ apibrėžiančias „specifikacijas“. Specifikacijos nurodo „kaip formatuoti pranešimus, kada juos kurti, kaip juos aiškinti, ką reikia daryti, kai pranešimai yra neteisingi ir t. t.“. Komisija teigia, jog būtina atskirti šiuos techninius dokumentus nuo *Microsoft* produktų šaltinio kodo. Ji paaiškina, kad konkurentas, norintis sukurti serverio operacinę sistemą, į kurią „įeiti“ *Microsoft* protokolai, turėtų suteikti savo produktui šaltinio kodą, įgyvendinantį šių protokolų specifikacijas. Tačiau du programuotojai, įgyvendinantys tas pačias protokolo specifikacijas, nerašytų to paties šaltinio kodo, ir jų programos veiktų skirtingai (ginčijamo sprendimo 24, 25, 698 ir 719–722 konstatuojamosios dalys). Šiuo požiūriu protokolai galėtų būti palyginti su kalba, kurios sintaksė ir žodynas būtų specifikacijos, o paprastas faktas, kad du asmenys išmoksta tos pačios kalbos sintaksę ir žodyną, neužtikrina, kad jie ją vartos tuo pačiu būdu. Komisija taip pat nurodo, jog „tas faktas, kad du produktai teikia savo paslaugas naudodami suderintus protokolus, nieko nesako apie šių paslaugų teikimo būdą“.

- 138 Komisija teigia, kad *Microsoft* laikosi siauro suderinamumo sąvokos aiškinimo, kuris nesuderinamas su Direktyva 91/250. Ji daro nuorodą į ginčijamo sprendimo 749–763 konstatuojamąsias dalis ir pastebi, kad *Microsoft* nepateikė nė vieno naujo argumento, palyginti su pateiktais per administracinę procedūrą. Per posėdį Komisija nurodė, kad ji rėmėsi šia direktyva ne tik siekdama įrodyti suderinamumo svarbą programinės įrangos sektoriuje, bet ir siekdama įvertinti suderinamumo sąvoką.
- 139 Be to, Komisija pripažino, kad yra skirtingi suderinamumo tarp *Windows* veikiančių AK ir darbo grupės serverių operacinių sistemų lygiai ir kad jau galima užtikrinti „tam tikrą suderinamumą“ su *Windows* domeno architektūra. Ji tvirtina, kad nenustatė *a priori* konkretaus suderinamumo lygio, kuris būtinas veiksmingai konkurencijai rinkoje išsaugoti, tačiau, atlikusi tyrimą, nustatė, kad suderinamumo lygio, kurį gali pasiekti konkurentai, pasinaudodami prieinamais metodais, nepakanka tam, kad leistų jiems išlikti konkurencingais rinkoje. Darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo dalį, kurioje konstatuoja, kad „suderinamumas yra pagrindinis veiksnys kuriant *Microsoft* darbo grupės serverių operacines sistemas“ (637–665 konstatuojamosios dalys), Komisija pažymi, jog paaiškėjo, kad minėti metodai „neužtikrina klientų reikalaujamo ir ekonomine prasme tinkamo suderinamumo lygio“.
- 140 Savo triplike Komisija nurodo, kad ginčijamame sprendime ji nėra nusprendusi, jog būtina leisti *Microsoft* konkurentams atkurti pastarosios įgyvendintus „suderinamumo užtikrinimo sprendimus“. Svarbu, kad savo pastangomis kurti naujoves jie galėtų pasiekti panašų suderinamumo lygį.
- 141 Galiausiai Komisija pabrėžia, kad, priešingai negu teigia *Microsoft*, ginčijamame sprendime nesiekama, kad jos konkurentų serverių operacinės sistemos visais atžvilgiais galėtų veikti kaip serverių operacinė sistema *Windows*, ir atitinkamai, kad

konkurentai galėtų „klonuoti“ jos produktų charakteristikas. Ginčijamu sprendimu iš tikrųjų siekiama sudaryti konkurentams galimybę kurti produktus, kurie „veiktų kitaip, bet <...> galėtų suprasti atitinkamų *Microsoft* produktų siunčiamus pranešimus“. Ji priduria, kad informacija apie suderinamumą, kurią pagal ginčijamą sprendimą *Microsoft* privalo atskleisti savo konkurentams, neeis pastariesiems sukurti visiškai *Microsoft* produktams tapusių produktų.

142 Šiuo klausimu Komisija per posėdį nurodė, jog reikėtų skirti sąvoką „funkcinis ekvivalentas“ nuo sąvokos „funkcinis klonas“. Funkcinis ekvivalentas nėra sistema, veikianti visiškai taip pat kaip darbo grupės serverių operacinė sistema *Windows*, kurią ji pakeičia, o tik sistema, galinti tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir operacinė sistema *Windows*, pateikti atitinkamą atsakymą į konkrečią užklausą ir užtikrinti, kad AK klientas ar *Windows* pagrindu veikiantis serveris reaguotų į šiuos pranešimus lygiai taip pat, kaip jis reaguotų gavęs šiuos pranešimus iš operacinės sistemos *Windows*.

143 Komisija tvirtina, kad „glaudi sąveika“ ir „silpna sąveika“ nėra aiškiai apibrėžti techniniai terminai, ypač operacinių sistemų programinės įrangos sektoriuje. Bet kuriuo atveju ji ginčija, kad ieškinio A.9.2 priede esančioje ataskaitoje aptariama „silpnos sąveikos sąsajos informacija“ yra naujoviška.

144 Dėl *Microsoft* per administracinę procedūrą pateiktų klientų pareiškimų Komisija primena, kad jie jau buvo aptarti ginčijamo sprendimo 357, 358, 440–444, 511, 513, 595, 602, 628 ir 707 konstatuojamosiose dalyse. Ji pastebi, kad šie 2000 ir 2001 metų pareiškimai iš esmės susiję su įmonėmis, kurios plačiai įdiegė *Windows* kaip savo darbo grupės tinklo „standartą“. Dėl *Mercer* ataskaitų Komisija nurodo, jog ji jau pažymėjo ginčijamo sprendimo 645 konstatuojamojoje dalyje, kad jose analizuojami duomenys įrodo visiškai priešingus faktus, nei teigia *Microsoft*.

145 Be to, Komisija atmets *Microsoft* argumentą dėl tariamos ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje numatytos korekcinės priemonės ir tame pačiame sprendime nurodytos suderinamumo normos, naudojamos įvertinti „alternatyvių suderinamumo metodų“ teisingumą, neatitiktis.

146 Komisija teigia, kad šio argumento esmę sunku suprasti. Šiuo klausimu ji pažymi, kad ginčijamo sprendimo 669 ir 679 konstatuojamųjų dalių tekste, kurią cituoja *Microsoft*, ji visiškai neatmeta tam tikrų galimybių pakeisti informacijos apie suderinamumą atskleidimą, nes šios galimybės neleidžia „klonuoti“ jos produktų arba tam tikrų jų charakteristikų. Ji tik konstatuoja, kad šios galimybės „užtikrina mažesnę suderinamumą su dominuojančiais *Microsoft* produktais lygi (mažiau galimybių pasinaudoti šių produktų funkcijomis) negu pačios *Microsoft* pasiūlymas“. Taigi šiuo atveju visų pirma svarbi galimybė „dirbti su“ *Windows* aplinka.

147 Komisija taip pat nurodo, jog iš ginčijamo sprendimo 568–572, 740 ir 749–763 konstatuojamųjų dalių aiškiai išplaukia, kad jame numatyta atskleisti tik sąsajos specifikacijas. Be to, ji mano, kad *Microsoft* pakankamai nepagrindė savo teiginio, jog turėdami prieigą prie tam tikrų jos komunikacijos protokolų specifikacijų tretieji asmenys gali įgyvendinti apgražos inžineriją kitų serverių operacinės sistemos *Windows*, naudojančios *Active Directory*, sudedamųjų dalių atžvilgiu.

148 Per posėdį Komisija ginčijo *Microsoft* teiginių dėl automatinio kopijavimo mechanizmo pagrįstumą. Ji patvirtino, jog ginčijamu sprendimu, be kita ko, siekiama, kad serveriai, kuriuose veikia *Microsoft* konkurentų darbo grupės serverių operacinė sistema, galėtų įsiterpti į *blue bubble* sistemą, kurią sudaro serveriai su įdiegta darbo grupės serverių operacine sistema *Windows*, ir todėl ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje numatyta pareiga atskleisti informaciją apima ir informaciją apie serverių

komunikaciją šioje *blue bubble* sistemoje. Tačiau ji atmetė *Microsoft* teiginius, kad ši tikslą galima pasiekti tik suteikus prieigą prie informacijos apie jos produktų vidaus veikimo mechanizmus.

149 SIIA primygtinai gina didelę suderinamumo reikšmę programinės įrangos sektoriuje. Jos nuomone, negalima ginčyti to fakto, kad kompiuterio programų suderinamumą su beveik monopoliniais produktais, pvz., su AK klientų operacine sistema *Windows*, vartotojai laiko labai svarbiu. Ji pažymi, kad, esant normaliai konkurencijai, programinės įrangos gamintojai suinteresuoti teikti pirmenybę savo ir konkurentų produktų suderinamumui ir atskleisti su suderinamumu susijusią informaciją. Taip jie konkuruotų „normalių“ veiksnių atžvilgiu, pvz., produktų kaina ir saugumu, užklausų apdorojimo greičiu arba tam tikrų funkcijų naujoviškumu. Tačiau *Microsoft* naudojasi kitose rinkose turima beveik monopoline padėtimi, kad, naudodamasi „svertu efektu“, įgytų šią poziciją susijusiose rinkose. Konkrečiai kalbant, ji riboja savo konkurentų galimybę užtikrinti suderinamumą su savo beveik monopoliniais produktais, nesilaikydama sektoriaus standartinių protokolų, darydama juose „nereikšmingų (ir nereikalingų) pakeitimų“ ir atsisakydama pateikti konkurentams informacijos apie minėtus „išplėstus protokolus“.

150 Be to, SIIA ginčija *Microsoft* teiginius, kad ginčijamu sprendimu siekiama leisti jos konkurentams kurti serverių operacines sistemas, visais atžvilgiais veikiančias kaip serverių operacinė sistema *Windows*. SIIA nuomone, ginčijamo sprendimo tikslas – leisti *Microsoft* konkurentų darbo grupės serverių operacinėms sistemoms užtikrinti suderinamumą su AK klientų ir darbo grupės serverių operacinėmis sistemomis *Windows* lygiai taip pat, kaip tai daro darbo grupės serverių operacinės sistemos *Windows*.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 151 Pateikdamas šio sprendimo 118–135 punktuose išdėstytus argumentus, *Microsoft* kelia du pagrindinius klausimus: pirma, dėl Komisijos šioje byloje reikalaujamo suderinamumo lygio ir, antra, dėl ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje numatytos korekcinės priemonės apimtys.
- 152 Reikia pastebėti, kad šie du klausimai glaudžiai tarpusavyje susiję, nes, kaip tai išplaukia iš ginčijamo sprendimo 998 konstatuojamosios dalies, šia korekicine priemone siekiama įpareigoti *Microsoft* atskleisti tai, ką, Komisijos kaltinimu, ji neteisėtai atsisakė atskleisti *Sun* ir kitiems konkurentams. Todėl šios korekcinės priemonės apimtis turi būti nustatoma atsižvelgiant į piktnaudžiavimą, kuriuo kaltinama *Microsoft*, o šis piktnaudžiavimas pirmiausia priklauso nuo ginčijamu sprendimu Komisijos siekiamo suderinamumo lygio.
- 153 Norint priimti sprendimą šiais klausimais, pirmiausia reikia priminti ginčijamame sprendime išdėstytą faktinę ir techninę informaciją. Būtent išnagrinėjusi *Windows* darbo grupės tinklų organizavimo būdą bei ryšius, kuriais juose jungiamos įvairios operacinės sistemos, Komisija įvertino šiuo atveju reikalingą suderinamumo lygį ir priėmė sprendimą dėl su suderinamumu susijusios informacijos būtinumo. Taip pat reikia patikslinti ginčijamame sprendime numatytos informacijos pobūdį.

— Faktinė ir techninė informacija

- 154 Ginčijamo sprendimo 21–59, 67–106 ir 144–184 konstatuojamosiose dalyse Komisija pateikia faktinę ir techninę informaciją apie atitinkamus produktus ir technologijas.

155 Pirmiausia reikia pažymėti, kad *Microsoft* iš esmės neginčija šios informacijos. Ji daugiausia grindžiama *Microsoft* pareiškimais per administracinę procedūrą, visų pirma atsakant į tris pranešimus apie kaltinimus, bei jos interneto svetainėje paskelbtais dokumentais ir ataskaitomis. Be to, šių argumentų pagrįstumą patvirtina techninės prezentacijos, kurias per posėdį padarė šalių, įskaitant *Microsoft*, ekspertai.

156 Pirma, pažymėjusi, kad skirtinguose kontekstuose specialistai gali įvairiai vartoti terminą „suderinamumas“ ir jis gali būti suprantamas skirtingai, Komisija cituoja Direktyvos 91/250 10, 11 ir 12 konstatuojamąsias dalis (ginčijamo sprendimo 32 konstatuojamoji dalis).

157 Šiose konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„kadangi kompiuterio programos funkcija – palaikyti ryšį ir dirbti kartu su kitais kompiuterinės sistemos komponentais ir naudotojais, ir dėl to reikia loginio ir atitinkamais atvejais fizinio tarpusavio sujungimo ir sąveikos, kad visi programinės ir kompiuterinės įrangos elementai dirbtų su kita programine ir kompiuterine įranga ir naudotojais visais būdais, kuriais jie turi veikti;

kadangi tos programos dalys, kurios užtikrina tokį programinės ir kompiuterinės įrangos elementų sujungimą ir sąveiką, paprastai vadinamos „sąsajomis“;

kadangi toks funkcinis tarpusavio sujungimas ir sąveika paprastai vadinami „suderinamumu“; kadangi tokį suderinamumą galima apibrėžti kaip galėjimą keistis informacija ir abipusiškai ja naudotis <...>“

158 Toliau Komisija pastebi, kad *Microsoft* kaltina ją šioje byloje pasirinkus tokia suderinamumo sąvoka, kuri viršija tai, kas numatyta Direktyvoje 91/250. Ji nurodo, kad vis dėlto *Microsoft* ir ji pati sutinka, jog „suderinamumas“ – tai laispio klausimas ir įvairi sistemos programinė įranga (bent iš dalies) „suderinama“ tarpusavyje, jeigu gali keistis informacija ir abipusiškai ja naudotis (ginčijamo sprendimo 33 konstatuojamoji dalis).

159 Antra, Komisija nurodo, kad šiuo metu įmonėse ir organizacijose kompiuteriai vis dažniau veikia sujungti į tinklą su kitais kompiuteriais. AK klientų naudotojai, atsižvelgiant į atliekamas specifines užduotis, tuo pačiu metu naudoja savo AK klientų ir galingesnių „kelių naudotojų“ kompiuterių, t. y. serverių, prie kurių jie turi netiesioginę prieigą per AK klientus, galimybes (ginčijamo sprendimo 47 konstatuojamoji dalis). Ji taip pat paaiškina, kad, siekiant užtikrinti lengvą ir veiksmingą prieigą prie įvairių tinklo išteklių, svarbu, viena vertus, kad taikomosios programos būtų įdiegtos įvairiuose kompiuteriuose, kurių kiekviename būtų skirtingos tarpusavyje derančios sudedamosios dalys, ir, kita vertus, kad į minėtą tinklą sujungti kompiuteriai būtų sujungti į nuoseklią „paskirstytą kompiuterinę sistemą“ (ginčijamo sprendimo 48 konstatuojamoji dalis). Galiausiai Komisija pažymi, kad „idealiausiu atveju tokia paskirstyta sistema turėtų padaryti minėtą programinės ir kompiuterinės įrangos sistemą „skaidrią“ (t. y. nematoma) naudotojo ir išplatintų taikomųjų programų atžvilgiu taip, kad jie galėtų lengvai rasti kelią per šią sistemą ir gauti prieigą prie informacinių išteklių“ (ginčijamo sprendimo 48 konstatuojamoji dalis).

- 160 Trečia, Komisija pabrėžia, kad šioje byloje nagrinėjamos darbo grupės paslaugos, t. y. bazinės infrastruktūros paslaugos, kuriomis naudojasi savo kasdieniniame darbe biurų darbuotojai (ginčijamo sprendimo 53 konstatuojamoji dalis). Ji skiria tris tokių paslaugų grupes: bendrą šių serverių atmintyje esančių rinkmenų naudojimą, bendrą spausdintuvų naudojimą ir naudotojų bei naudotojų grupių valdymą. Ji nurodo, kad trečia paslaugų grupė, be kita ko, turi užtikrinti saugią prieigą prie tinklo išteklių ir saugų jų naudojimą, pirmiausia autentifikuodama naudotojus, paskui tikrindama, ar jie turi teisę atlikti konkretų veiksmą (ginčijamo sprendimo 54 konstatuojamoji dalis).
- 161 Be to, Komisija konstatuoja, kad šios paslaugos glaudžiai tarpusavyje susijusios ir kad faktiškai plačiąja prasme jas galima laikyti „viena paslauga“, tačiau nagrinėjama dviem skirtingais požiūriais, t. y. pirma, iš naudotojo pozicijos (rinkmenų ir spausdintuvų paslaugos) ir, antra, iš tinklo administratoriaus pozicijos (naudotojų ir naudotojų grupių valdymas) (ginčijamo sprendimo 56 ir 176 konstatuojamosios dalys). Reikia pažymėti, kad savo argumentuose dėl konkurencijos panaikinimo *Microsoft*, nors ir teigia, jog, ištraukusi į nagrinėjamo produkto rinkos apibrėžimą tik tris nurodytas paslaugų grupes, Komisija jį „dirbtinai susiaurina“ (žr. šio sprendimo 443–449 punktus), tačiau neginčija tokio ryšio tarp šių paslaugų buvimo.
- 162 Atsižvelgdama į šiuos argumentus, Komisija apibrėžia „darbo grupės serverių operacines sistemas“ kaip operacines sistemas, kuriamas ir pateikiamas į rinką integruotai teikti rinkmenų ir spausdintuvų bendro naudojimo paslaugas bei naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugas sąlygiškai ribotam sujungtų į mažą arba vidutinį tinklą AK klientų skaičiui (ginčijamo sprendimo 53 ir 345 konstatuojamosios dalys). Ji, be kita ko, nurodo, kad siekiant užtikrinti veiksmingą su naudotojų ir naudotojų grupių valdymu susijusios informacijos saugojimą ir paiešką, šios operacinės sistemos paprastai remiasi katalogo tarnybų technologijomis (ginčijamo sprendimo 55 konstatuojamoji dalis).

- 163 Ketvirta, Komisija nagrinėja būdą, kuriuo užtikrinamas suderinamumas *Windows* darbo grupės tinkluose (ginčijamo sprendimo 144–184 konstatuojamosios dalys), t. y. „į kompiuterinį tinklą sujungtose AK klientų (kuriuose įdiegta AK klientų operacinė sistema *Windows*) ir serverių (kuriuose įdiegta darbo grupės serverių operacinė sistema *Windows*) grupėse“ (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 7 dalis).
- 164 Šiuo klausimu Komisija sutelkia dėmesį į *Microsoft Windows 2000* operacinių sistemų kartą, pažymėdama, kad esminės šių sistemų charakteristikos yra analogiškos jas pakeitusių sistemų (t. y. AK klientų operacinės sistemos *Windows XP Home Edition* ir *Windows XP Professional* ir serverių operacinės sistemos *Windows 2003 Server*) charakteristikoms (ginčijamo sprendimo 182 išnaša).
- 165 Pirma, Komisija suformulavo kelis teiginius dėl naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugų (ginčijamo sprendimo 145–157 konstatuojamosios dalys). Ji pažymi, kad *Windows* darbo grupės tinkle „*Windows* domenai“ yra labai svarbūs teikiant šias paslaugas, ir vadina šiuos domenų „administracinius vienetus“, per kuriuos darbo grupės serverių operacinės sistemos *Windows* valdo AK klientus ir darbo grupės serverius (ginčijamo sprendimo 145 ir 146 konstatuojamosios dalys). Komisija paaiškina, kad kiekvienas *Windows* domeno „išteklius“ (kompiuteris, spausdintuvas, naudotojas, taikomoji programa ir t. t.) turi „domeno sąskaitą“, identifikuojančią jį iš viso domeno, ir kad tame pačiame *Windows* domene įmanomas „vienas kiekvieno naudotojo prisijungimas“ ta prasme, kad kai pastarasis prisijungia prie domeno ištekliams (dažniausiai prie AK kliento), jį „atpažįsta“ kiti to paties domeno ištekliai, ir nebereikia iš naujo įvesti vardo ir slaptažodžio (ginčijamo sprendimo 146 konstatuojamoji dalis).
- 166 Komisija pabrėžia svarbų vaidmenį, kurį *Windows* domenuose vaidina „domeno kontrolieriais“ vadinami serveriai, palyginti su kitais serveriais, vadinamaisiais

„serveriais nariais“ (ginčijamo sprendimo 147 konstatuojamoji dalis). Domeno kontrolieriai turi saugoti domeno sąskaitas bei su jomis susijusią informaciją. Kitaip sakant, šie serveriai atlieka *Windows* domeno „ryšinininkų“ funkcijas (ginčijamo sprendimo 147 konstatuojamoji dalis).

167 Komisijos nuomone, ypač svarbūs *Active Directory* vaidmuo ir pasikeitimai, kurie įvyko *Windows 2000 Server* operacinėje sistemoje, įvedus joje šią „išsamaus katalogo tarnybą“, kiek tai susiję su domeno kontrolierių tarpusavio ryšio *Windows 2000* domenuose būdu, palyginti su ankstesnėmis serverių operacinėmis sistemomis *Windows*, t. y. su *Windows NT* kartos operacinėmis sistemomis (ginčijamo sprendimo 149 konstatuojamoji dalis).

168 Šiuo klausimu ji paaikškina, kad operacinėje sistemoje *Windows NT 4.0* buvo pagrindiniai domeno kontrolieriai ir pagalbiniai domeno kontrolieriai. Šioje sistemoje sąskaitos pakeitimus buvo galima atlikti tik per pagrindinį domeno kontrolierių, paskui jie buvo periodiškai ir automatiškai perduodami visiems pagalbiniais kontrolieriams. Tačiau *Windows 2000* domene visi domeno kontrolieriai veikia kaip „lygūs“ (*peers*), t. y. bet kuriame iš jų galima padaryti pakeitimus domeno sąskaitoje, paskui šie pakeitimai automatiškai atsiranda kituose domeno kontrolieriuose (ginčijamo sprendimo 150 konstatuojamoji dalis). Šios operacijos atliekamos pasitelkus tam tikrus sinchronizavimo protokolus, kurie skiriasi nuo operacinėje sistemoje *Windows NT 4.0* naudotų protokolų.

169 Komisija taip pat teigia, jog *Windows 2000* domenų nauja charakteristika yra ta, kad jie gali būti tarpusavyje hierarchiškai susieti su *Windows 2000* domenų „medžiais“ automatiškai nustatomais pasitikėjimo ryšiais, o keli „medžiai“ šiais ryšiais gali susijungti į „mišką“ (ginčijamo sprendimo 151 konstatuojamoji dalis). Ji priduria,

kad *Windows 2000* domeno kontrolieriai gali atlikti „bendrojo katalogo serverių“ funkciją, o tai reiškia, kad jie saugo ne tik informaciją apie išteklius, susijusius su jų kontroliuojamais domenais, bet ir santrauką apie visus prieinamus „miško“ išteklius, t. y. „bendrąjį katalogą“. Ji patikslina, kad bendrajame kataloge saugomi duomenys atnaujinami per įvairius protokolus.

170 Be to, Komisija nurodo, kad dėl perėjimo nuo *Windows NT* technologijos prie *Windows 2000* technologijos taip pat įvyko pasikeitimų *Windows* darbo grupės tinklo saugumo architektūroje. (ginčijamo sprendimo 152–154 konstatuojamosios dalys). Ji, be kita ko, konstatuoja, kad *Windows 2000* domenuose autentifikavimas pagrįstas *Kerberos* protokolu, o nebe protokolu NTLM (*NT LAN Manager*), ir tai suteikia sujungimo greičio, abipusio autentifikavimo ir pasitikėjimo ryšių valdymo pranašumą. Ji pažymi, kad *Kerberos* protokolo numatytas „raktų paskirstymo centras“ (*Key Distribution Centre*) yra integruotas į kitas *Windows 2000* saugumo tarnybas, vykdomas domeno kontrolieriuje, ir naudoja domeną *Active Directory* kaip saugumo sąskaitų duomenų bazę“ (ginčijamo sprendimo 153 konstatuojamoji dalis). Komisija nurodo, kad *Windows 2000 Professional* ir *Windows 2000 Server* operacinėse sistemose įgyvendinta ne *Massachusetts Institute of Technology* (MIT) sukurta standartinė *Kerberos* protokolo versija, o *Microsoft* „išplėsta“ versija (ginčijamo sprendimo 153 ir 154 konstatuojamosios dalys).

171 Galiausiai tarp kitų iš perėjimo nuo *Windows NT* technologijos prie *Windows 2000* technologijos ir *Active Directory* išplaukiančių pasikeitimų Komisija nurodo tą faktą, kad siekiant supaprastinti *Windows* domene *Windows* pagrindu veikiančių AK klientų valdymą, kai kurios funkcijos yra įdiegtos operacinėje sistemoje *Windows 2000 Professional* ir operacinėje sistemoje *Windows 2000 Server* (ginčijamo sprendimo 155–157 konstatuojamosios dalys). Ji pabrėžia, kad šios funkcijos, ypač vadinamosios „Group Policy“ ir „Intellimirror“, yra „labai patobulintos“ arba tik prieinamos *Windows 2000* domene, kuri valdo *Active Directory* naudojantis *Windows 2000* domeno kontrolierius (ginčijamo sprendimo 156 konstatuojamoji dalis). Ji

pažymi, kad *Microsoft* paaiškino, jog „(„Group Policy“ buvo) *Windows 2000* funkcija <...>, kuri administratoriams (leido) centralizuotai, o ne atskirai valdyti visus naudotojus, kompiuterius, taikomas programas ir kitus tinklo išteklius“. Grupės galima apibrėžti siaurai konkrečiam kompiuteriui arba visam *Windows* domeniui. Dėl „Intellimirror“ Komisija pažymi, kad ši tik *Windows 2000* domene prieinama funkcija leidžia naudotojams turėti savo „darbo aplinką“ (duomenų, programų ir kt.) su savo asmeniniais parametrais, neatsižvelgiant į tai, ar jie yra prisijungę prie tinklo ir kur jame yra (ginčijamo sprendimo 157 konstatuojamoji dalis).

172 Antra, Komisija pateikia nemažai samprotavimų dėl bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo paslaugų (ginčijamo sprendimo (158–164 konstatuojamosios dalys).

173 Visų pirma ji pažymi, kad šiuolaikinės darbo grupės serverių operacinės sistemos teikia pagalbą „paskirstytųjų rinkmenų sistemoms“ ir kad 1990-ųjų pabaigoje *Microsoft* išleido į rinką tokią sistemą, vadinamąją „Dfs“ (*Distributed File System*), kaip pagalbinių produktą, kurį galima įdiegti AK klientams ir *Windows NT 4.0* pagrindu veikiančiuose serveriuose. Ji pažymi, kad *Windows 2000* – tai pirmoji *Microsoft* produktų karta, kuri teikia „bazinį“ palaikymą *Dfs* sistemai ir per AK klientus, ir per darbo grupės serverius (ginčijamo sprendimo 161–163 konstatuojamosios dalys).

174 Komisija taip pat pažymi, kad *Dfs* sistema *Windows 2000* terpėje gali būti įdiegta „atskirai“ arba „kaip domenas“, bet pastarasis būdas, kuris yra pranašesnis dėl „protingos“ *Dfs* informacijos apie AK klientus, prieinamas tik *Windows* domenuose ir papildomas *Active Directory* naudojančiais domeno kontrolieriais (ginčijamo sprendimo 164 konstatuojamoji dalis).

- 175 Trečia, Komisija paaiškina, kad *Microsoft* sukūrė savo technologijas „paskirstytųjų objektų sistemoms“, apimančioms COM (*Component Object Model*) ir DCOM (*Distributed Component Object Model*) technologijas (ginčijamo sprendimo 166 konstatuojamoji dalis). Ji taip pat nurodo, kad dvi pastarosios technologijos glaudžiai susijusios ir kad AK klientų operacinėse sistemose *Windows* bei darbo grupės serverių operacinėse sistemose *Windows* įgyvendinta COM jungia šias operacines sistemas į vientisą paskirstytųjų programų platformą (ginčijamo sprendimo 166 konstatuojamoji dalis). Komisija pažymi, kad atsakydama į trečiąjį pranešimą apie kaltinimus *Microsoft* pareiškė, jog „COM (buvo) labai svarbi operacinių sistemų *Windows* architektūrai ir (kad) todėl daugybė *Windows* esančių sąsajų (buvo) grindžiamos COM“ (ginčijamo sprendimo 167 konstatuojamoji dalis). Ji pabrėžia, kad COM/DCOM numatyta daugumai sąveikų tarp AK klientų ir *Active Directory*, esančios serveriuose, kuriuose įdiegta darbo grupės serverių operacinė sistema *Windows*. DCOM protokolas naudojamas komunikacijoje „klientas-serveris“, leidžiančioje *Windows* pagrindu veikiančioms serveriams teikti autentifikavimo arba bendro rinkmenų naudojimo paslaugas *Windows* pagrindu veikiančioms AK klientams (ginčijamo sprendimo 167 konstatuojamoji dalis).
- 176 Ketvirta, Komisija paaiškina, kad *Microsoft* įvairiais būdais skatina klientus ir programinės įrangos gamintojus „natūraliai pereiti“ nuo jos operacinių sistemų *Windows NT* prie operacinių sistemų *Windows 2000* (ginčijamo sprendimo 168–175 konstatuojamosios dalys).
- 177 Komisija teigia, kad *Windows* domene įmanoma „patobulinti“ kompiuterius, kuriuose įdiegtos senesnės *Windows* versijos, „pervedant“ juos prie *Windows 2000* nenaudojant *Active Directory*. Tačiau klientai gali pasinaudoti visais patobulinimo pranašumais tik tuo atveju, jei „baziniu būdu“ įdiegs *Active Directory* naudojančią domeną *Windows 2000*, o tai reiškia, kad visi atitinkamo domeno kontrolieriai „pereina“ prie *Windows 2000* ir *Active Directory*. Taip pat būtina, kad minėto domeno darbo grupės serveriai, kurie neatlieka domeno kontrolieriaus funkcijų, būtų suderinami su *Windows 2000* (o tai reiškia, kad jie turi įgyvendinti *Microsoft* išplėstą *Kerberos* protokolo versiją). Komisija paaiškina, kad jeigu *Windows 2000* domenas yra įdiegtas „mišriū būdu“ (t. y. pagrindinis domeno kontrolierius „perėjo“ prie *Windows 2000*,

tačiau kai kurie pagalbiniai domeno kontrolieriai toliau veikia *Windows NT*), naudotojas negali pasinaudoti visomis šio domeno teikiamomis funkcijomis. Jis turi, pavyzdžiui, atsisakyti papildomo lankstumo, kurį *Active Directory* suteikia naudotojų gupių valdymui. Komisija taip pat nurodo, kad jeigu naudotojas pradeda pagrindiniame domeno kontrolieriuje naudoti „bazinį būdą“, kaip domeno kontrolierius galės būti naudojamas tik su *Microsoft Windows NT 4.0* kartos produktais suderinamas serveris (įskaitant darbo grupės serverius, kuriuose įdiegtos ne *Microsoft* (operacinės) sistemos).

178 Dėl programinės įrangos gamintojų Komisija konstatuoja, kad *Microsoft* juos labai skatina naudoti naujas operacinės sistemos *Windows 2000* funkcijas, ypač *Active Directory*, per jame įdiegtas sertifikavimo programas (ginčijamo sprendimo 171–175 konstatuojamosios dalys).

179 Penkta, Komisija daro kelias išvadas (ginčijamos sprendimo 176–184 konstatuojamosios dalys).

180 Visų pirma ji pakartoja, kad bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo bei naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugos *Windows* technologijose teikiamos *Windows* pagrindu veikiantiems AK klientams kaip „tarpusavyje susijusių paslaugų visuma“. Kaip pavyzdį ji nurodo, kad *Windows 2000* domene „SMB serveris (*Server Message Block*), klientas ir serveris, kuris yra (*Dfs*), (*DCOM*) LDAP autentifikavimo pagrindas, <...> autentifikavimui automatiškai naudoja (*Microsoft*) *Kerberos*“ (ginčijamo sprendimo 176 konstatuojamoji dalis). Ji taip pat nurodo, kad, be autentifikavimo, leidimo procesas priklauso nuo galėjimo kurti, keisti ir aiškinti „kliento prieigos

sąrašus“ (CAL), o tam reikalinga sąveika su domeno kontrolieriais (ginčijamo sprendimo 176 konstatuojamoji dalis).

181 Toliau Komisija konstatuoja, kad siekdami „skaidriai“ teikti savo paslaugas AK klientų naudotojams, *Windows* pagrindu veikiančios darbo grupės serveriai naudoja specifines programinio kodo dalis, integruotas į AK klientų operacinę sistemą *Windows* (ginčijamo sprendimo 177 konstatuojamoji dalis). Šiuo klausimu ji, be kita ko, pažymi, jog *Microsoft* nurodė, kad „*Dfs* (yra) vietinis komponentas, kuris veiktų net tuo atveju, jei *Windows 2000 Professional* naudojantis AK klientas veiktų savarankiškai“, ir kad „į *Windows 2000 Professional* (buvo įdiegtas) kliento kodas, kurį (buvo) galima naudoti prisijungiant prie *Active Directory*“ (ginčijamo sprendimo 177 konstatuojamoji dalis). Pakartodama veikalo „*Understanding Active Directory Services*“ („*Active Directory* paslaugos“), kurį išleido *Microsoft Press*, autoriaus žodžius, ji taip pat pažymi, kad „*Active Directory* yra visiškai – dažnai net nepastebimai – integruota į *Windows* (pagrindu veikiančius) AK“ (ginčijamo sprendimo 177 konstatuojamoji dalis).

182 Komisija pabrėžia, kad vis dėlto svarbu nelaikyti tarpusavio sujungimo ir sąveikos, panaudojant *Windows 2000 Professional* operacinės sistemos šaltinio kodą, tik ryšiu tarp konkretaus *Windows* pagrindu veikiančio darbo grupės serverio ir konkretaus *Windows* pagrindu veikiančio AK kliento. Ji tvirtina, kad iš tikrųjų teisingiau apibrėžti šį tarpusavio sujungimą ir šią sąveiką kaip kompiuterinės sistemos, apimančios kelis į tinklą sujungtus *Windows* pagrindu veikiančius AK klientus ir kelis *Windows* pagrindu veikiančius darbo grupės serverius, suderinamumą. Be to, ji konstatuoja, kad suderinamumą tokios kompiuterinės sistemos viduje sudaro du neatskiriami komponentai, t. y. „kliento-serverio“ suderinamumas ir „serverio-serverio“ suderinamumas (ginčijamo sprendimo 178 konstatuojamoji dalis).

183 Dėl pastarojo klausimo Komisija taip pat nurodo, kad daugeliu atvejų „serverio-serverio“ sujungimas ir sąveika atitinka „kliento-serverio“ sujungimą ir sąveiką „klientas-serveris“ (ginčijamo sprendimo 179 konstatuojamoji dalis). Kaip pavyzdį ji nurodo tą faktą, kad ta pati „taikomojo programavimo sąsaja“ (API), „ADSI“ (*Active Directory Service Interface*) įdiegta AK klientų operacinėje sistemoje *Windows 2000 Professional* ir serverių operacinėje sistemoje *Windows 2000 Server*, siekiant užtikrinti prieigą prie *Active Directory* domeno kontrolierių. Kitas Komisijos nurodytas pavyzdys yra tas, kad *Windows* domene *Microsoft* išplėstas *Kerberos* protokolas naudojamas autentifikavimui tiek tarp *Windows* pagrindu veikiančio AK kliento ir *Windows* pagrindu veikiančio darbo grupės serverio, tiek tarp kelių *Windows* pagrindu veikiančių darbo grupės serverių.

184 Komisija taip pat pažymi, kad tam tikromis aplinkybėmis „serveriai gali kreiptis į kitus serverius AK kliento vardu“ (ginčijamo sprendimo 180 konstatuojamoji dalis). Kaip šio atvejo pavyzdį ji nurodo „*Kerberos* delegaciją“, kuri yra operacinės sistemos *Windows 2000 Server* funkcija, leidžianti serveriui, pasinaudojus AK kliento duomenimis, prašyti šio AK kliento vardu paslaugos iš kito serverio. Taigi pakankamai dažnai pasitaiko, kad serveriai pateikia užklausas kitiems serveriams, veikdami kaip AK klientai (taip pat žr. ginčijamo sprendimo 51 išnašą).

185 Komisija priduria, jog tam tikra komunikacija „klientas-serveris“ užsimezga darant prielaidą, jog komunikaciją „serveris-serveris“ jau užsimezgė. Šiuo klausimu ji, be kita ko, nurodo aplinkybę, kad *Windows 2000 Professional* pagrindu veikiantis AK klientas, besikreipdamas į domeno kontrolierių *Windows 2000* domene, reikalauja „tam tikro išankstinio *Windows 2000 Server* pagrindu veikiančių domeno kontrolierių koordinavimo“ (ginčijamo sprendimo 181 konstatuojamoji dalis). Komisijos nuomone, „(į tai), pavyzdžiui, patenka tokie atvejai, kai domeno kontrolieriai saugo išsamią *Active Directory* saugomų duomenų, atnaujinamų per sinchronizavimo protokolus, kopiją ir kai dėl įvairių su bendruoju katalogu susijusių protokolų

bendrojo katalogo serveriai gali saugoti informaciją, susijusią su „miško“ kompiuteriais, kurie nepatenka į jų domeną“ (ginčijamo sprendimo 181 konstatuojamoji dalis). Komisija nurodo, kad tokioje situacijoje komunikacija „serveris-serveris“ yra „logiškai susijusi“ su komunikacija „klientas-serveris“, nes ji užsimezga siekiant sudaryti pagrindą pastarajai.

186 Iš išdėstytų argumentų – kurių *Microsoft* iš esmės neginčia ir kurių teisingumas buvo išsamiai patvirtintas per posėdį padarytomis techninėmis prezentacijomis, – išplaukia, kad *Windows* darbo grupės tinklas, kaip teisingai pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 182 konstatuojamojoje dalyje, pagrįstas „klientas-serveris“ ir „serveris-serveris“ tarpusavio sujungimo ir sąveikos architektūra ir kad ši architektūra – kurią Komisija vadina „*Windows* domeno architektūra“, – leidžia užtikrinti „skaidrią prieigą“ prie pagrindinių darbo grupės serverių teikiamų paslaugų.

187 Šie argumentai taip pat parodo, kad tie sujungimai ir sąveikos, kaip daug kartų buvo konstatuota ginčijamame sprendime (žr., be kita ko, 279 ir 689 konstatuojamąsias dalis), glaudžiai tarpusavyje susiję.

188 Kitaip tariant, geras *Windows* darbo grupės tinklo veikimas grindžiamas komunikacijos „klientas-serveris“ protokolais – kurie dėl savo prigimties įdiegti AK klientų operacinėse sistemose *Windows* ir darbo grupės operacinėse sistemose *Windows*, – ir komunikacijos „serveris-serveris“ protokolais. Taigi, kaip Komisija paaiškino per posėdį, daugelio užduočių atžvilgiu komunikacijos „serveris-serveris“ protokolai faktiškai yra komunikacijos „klientas-serveris“ protokolų „išplėtimas“. Tam tikrais

atvejais serveris kito serverio atžvilgiu veikia kaip AK klientas (žr. 184 punktą). Be to, reikia pažymėti, kad nors teisinga, jog kai kurie komunikacijos protokolai įdiegti tik darbo grupės serverių operacinėse sistemose *Windows*, tai vis dėlto nepaneigia fakto, kad funkcinio požiūriu jie susiję su AK klientais. Šiuo klausimu, *Microsoft* neprieštaraujant, Komisija daro nurodą į su bendruoju katalogu susijusius protokolus bei sinchronizavimo ir duomenų kopijavimo tarp domeno kontrolierių protokolus.

189 Taigi darytina išvada, jog Komisija visiškai teisingai mano, kad „bendras galėjimas būti (*Windows* domeno architektūros) dalimi yra suderinamumo tarp *Windows* pagrindu veikiančių AK klientų ir *Windows* pagrindu veikiančių darbo grupės serverių elementas“ (ginčijamo sprendimo 182 konstatuojamoji dalis).

190 Galiausiai reikia turėti omenyje svarbų vaidmenį, kurį katalogo tarnybos vaidina darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje. Pati *Microsoft* savo dublike pažymi, kad šioje rinkoje „katalogo tarnyba yra esminė konkurencijai svarbi charakteristika, didžiąja dalimi užtikrinanti tam tikrų produktų sėkmę“. Pažymėjusi, kad „teikiant bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo paslaugas ir naudotojų bei naudotojų grupių valdymo paslaugas svarbu tiksliai žinoti, prie kokių tinklo išteklių (turi) teisę prieiti konkretus naudotojas“, ji pabrėžia, kad „*Active Directory* yra <...> serverių operacinės sistemos *Windows* širdyje“.

191 *Active Directory* registruoja bet kokią informaciją apie tinklo objektus ir leidžia juos centralizuotai valdyti. Ji visiškai sujungia naudotojų autentifikavimo ir prieigos kontrolės valdymo funkcijas, taip užtikrindama informacijos saugumą. Be to, reikia priminti, kad *Active Directory* naudoja automatinio kopijavimo mechanizmą.

— Dėl ginčijamame sprendime aptariamoms informacijos pobūdžio

192 Pirmą *Microsoft* inkriminuojamo piktnaudžiavimo atvejį sudaro jos atsisakymas suteikti konkurentams „su suderinamumu susijusios informacijos“ bei atsisakymas leisti ja naudotis vystant bei platinant su jos gaminiais konkuruojančius produktus darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje nuo 1998 m. spalio mėn. iki ginčijamo sprendimo paskelbimo dienos (ginčijamo sprendimo 2 straipsnio a punktą).

193 Kaip šio tariamo atsisakymo korekcinę priemonę Komisija (ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje) *Microsoft* nurodė:

„per 120 dienų nuo pranešimo (apie ginčijamą sprendimą) dienos *Microsoft* <...> bet kuriai bendrovei, norinčiai kurti ir platinti darbo grupės serverių operacines sistemas, suteikia su suderinamumu susijusios informacijos ir leidžia šioms bendrovėms ja naudotis protingomis bei nediskriminuojančiomis sąlygomis, kuriant bei platinant darbo grupės serverių operacines sistemas“.

194 Reikia priminti, kaip Komisija apibrėžė ir išaiškino pagrindines šios bylos sąvokas.

195 Taigi pagal ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalį „su suderinamumu susijusi informacija“ yra „detalios ir teisingos visų darbo grupės serverių operacinėse sistemose *Windows* (įdiegtų) protokolų, kuriuos *Windows* darbo grupės serveriai naudoja tam, kad teiktų *Windows* darbo grupės tinklams rinkmenų bei spausdintuvų

bendrojo naudojimo ir naudotojų bei (naudotojų) grupių valdymo paslaugas, įskaitant *Windows* domeno kontrolieriaus paslaugas, katalogo tarnybą *Active Directory* ir tarnybą „*Group Policy*, specifikacijos“.

196 Komisija apibrėžia protokolus kaip įvairių programinės įrangos dalių tarpusavio sujungimo ir sąveikos viename tinkle taisykles (ginčijamo sprendimo 49 konstatuojamoji dalis). Konkrečiai kalbėdama apie šiuo atveju nagrinėjamus protokolus, Komisija juos apibrėžia kaip „įvairių darbo grupės serverių operacinių sistemų *Windows* ir AK klientų operacinių sistemų *Windows*, įdiegtų įvairiuose kompiuteriuose darbo grupės tinkle *Windows*, tarpusavio sujungimo ir sąveikos taisyklių visumą“ (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 dalis).

197 Reikia pažymėti, kad *Microsoft* neginčija to, kaip Komisija aiškina „protokolų“ sąvoką. Atvirkščiai, ieškinyje ji pati nurodo, kad protokolai leidžia „į tinklą sujungtiems kompiuteriams keistis informacija, siekiant atlikti nustatytas užduotis“. Teisinga, kad prie jos pastabų dėl įstojimo į bylą paaiškinimų pridėtoje vieno iš ekspertų S. Madnick ataskaitoje ji skirsto komunikacijos protokolus į dvi kategorijas, t. y. į „paprastus“ ir „sudėtingus“, priskirdama DRS protokolą antrajai kategorijai (I.3 priedas, S. Madnick „Response to Mr. Ronald S. Alepin’s Annex on Interoperability and the FSFE’s Submission“). Tačiau darydama tokį skirstymą ji siekia ne užginčyti pirmiau nurodyto apibrėžimo pagrįstumą, o tik parodyti, kad sudėtingi protokolai reguliuoja įvairių panašių vieno tinklo elementų sąveiką, kurie, glaudžiai bendradarbiaudami, teikia bendrą paslaugą ir „atskleidžia“ daug išsamesnę ir vertingesnę informaciją negu paprasti protokolai.

198 Sąvoka „specifikacijos“ nėra apibrėžta ginčijamame sprendime. Tačiau neginčijama, kad specifikacijos yra detalių techninių dokumentų forma, o tai atitinka bendrai informatikos sektoriuje vartojamą sąvoką.

199 Ginčijamo sprendimo 24 konstatuojamojoje dalyje Komisija pabrėžia, kad yra svarbu skirti „specifikacijų“ ir „įdiegimo“ sąvokas, nes „specifikacija detaliam apibrėžia programinės įrangos galimybes, o įdiegimas, tai kodas, kuris veiks kompiuteryje“ (šia prasme žr. ginčijamo sprendimo 570 konstatuojamąją dalį). Kitaip tariant, specifikacijose aprašomos sąsajos, per kurias konkretus kompiuterinės sistemos elementas gali panaudoti kitą tos pačios sistemos elementą. Jose, be kita ko, labai abstrakčiai aprašomos esamos funkcijos bei taisyklės, leidžiančios išgauti ir panaudoti šias funkcijas.

200 Ginčijamo sprendimo 571 konstatuojamojoje dalyje Komisija paaiškina, kad įmanoma pateikti sąsajų specifikacijas neatskleidžiant įdiegimo detalių. Ji taip pat nurodo, kad informatikos sektoriuje tai dažnai pasitaiko, ypač kai įtvirtinti vieši suderinamumo standartai (šiuo klausimu taip pat žr. ginčijamo sprendimo 34 konstatuojamąją dalį). Savo įstojimo į bylą paaiškinime SIIA nurodo panašius argumentus.

201 Keli faktai patvirtina šių teiginių pagrįstumą. Viena vertus, Komisijos nurodytą praktiką patvirtina keli ginčijamame sprendime paminėti pavyzdžiai – kurių *Microsoft* neginčija – t. y. „POSIX 1“ specifikacijos (42 ir 88 konstatuojamosios dalys), „Java“ specifikacijos (43 konstatuojamoji dalis), *Kerberos* protokolo 5 versijos specifikacijos (153 konstatuojamoji dalis), *Sun* sukurto *NFS (Network File System)* protokolo specifikacijos (159 konstatuojamoji dalis) ir *Object Management Group* nustatytos „CORBA“ specifikacijos (165 konstatuojamoji dalis). Kita vertus, reikia pažymėti,

kad, kaip pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 571 konstatuojamojoje dalyje, pagal MCPP, įgyvendinamoje vykdant JAV susitarimą, licencijų turėtojai neturi prieigos prie *Microsoft* šaltinio kodo dalių; jie gali prieiti tik prie atitinkamų protokolų specifikacijų.

202 Be to, *Microsoft* tik netiesiogiai ginčija minėtą sąvokų „specifikacijos“ ir „įdiegimas“ atskyrimą, ieškinio 74 išnašoje padariusi bendrą nuorodą į savo ekspertų S. Madnick ir A. L. Nichols nuomonę, kuri buvo perduota Komisijai per administracinę procedūrą ir pridėta prie ieškinio (ieškinio priedas A.12.2). Dėl 94 ir 97 punktuose nurodytų priežasčių Pirmosios instancijos teismas mano, kad į šią nuomonę neturi būti atsižvelgta. Be to, bet kuriuo atveju reikia konstatuoti, kad šioje nuomonėje pateikti samprotavimai didžiąja dalimi grindžiami klaidinga prielaida, t. y. tuo, jog Komisijos šiuo atveju nurodytas suderinamumo lygis reiškia, kad *Microsoft* konkurentai turi galėti pakartoti arba „klonuoti“ pastarosios produktus ar tam tikras jų charakteristikas (žr. šio sprendimo 234–239 punktus).

203 Taip pat reikia pažymėti, kad ginčijamame sprendime Komisija aiškiai pabrėžia, jog *Microsoft* neteisėtas atsisakymas susijęs tik su kai kurių protokolų specifikacijomis, o ne su šaltinio kodo dalimis (žr., be kita ko, ginčijamo sprendimo 568–572 konstatuojamąsias dalis).

204 Tuo pačiu klausimu Komisija kelis kartus pabrėžia, kad ji visiškai nesiekia įpareigoti *Microsoft* atskleisti šią informaciją savo konkurentams. Be to, ginčijamo sprendimo 999 konstatuojamojoje dalyje ji nurodo, kad „terminas „specifikacijos“ parodo, jog *Microsoft* nėra įpareigota atskleisti šių specifikacijų įdiegimo, t. y. suteikti prieigą prie jos šaltinio kodo“. Ginčijamo sprendimo 1004 konstatuojamojoje dalyje ji pažymi, kad jis „nenustato *Microsoft* pareigos suteikti prieigą prie *Windows* šaltinio kodo, nes šis šaltinio kodas nėra būtinas kuriant suderinamus produktus“. Toje pačioje

konstatuojamojoje dalyje ji taip pat nurodo, kad „nurodymas atskleisti taikytinas tik sąsajų specifikacijoms“.

205 Reikia pažymėti, kad nuomonėje „Innovation in Communication Protocols that Microsoft is ordered to license to its server operating system competitors“ (Komunikacijos protokolų, kuriais *Microsoft* privalo leisti naudotis savo konkurentams serverių operacinių sistemų rinkoje, naujovės), esančioje dubliko C.4, priede, W. Lees, vienas iš *Microsoft* ekspertų, pats atskiria „protokolus, naudojamus komunikacijose tarp serverių, ir sprendimų priėmimo algoritmus/taisykles, kurie veikia kiekviename serveryje“, ir pažymi, kad pagal ginčijamo sprendimo 5 straipsnį reikia atskleisti būtent protokolus. W. Lees atkreipia dėmesį į protokolą DRS, kuris naudojamas automatinio kopijavimo mechanizme, nurodydamas, kad tai vienas iš kelių komunikacijos protokolų, prie kurių pagal ginčijamą sprendimą *Microsoft* turi suteikti prieigą savo konkurentams.

206 Iš to išplaukia, kad ginčijamame sprendime numatyta informacija – tai detalus techninis tam tikrų tarpusavio sujungimo ir sąveikos *Windows* darbo grupės tinkle taikytinų taisyklių teikiant darbo grupės paslaugas aprašymas. Šis aprašymas neapima būdo, kuriuo *Microsoft* įgyvendina šias taisykles, jos produktų vidaus struktūros arba šaltinio kodo.

— Dėl ginčijamame sprendime Komisijos nurodomo suderinamumo lygio

207 Nustatydamą, ar nagrinėjama informacija būtina, Komisija taikė dvipakopį metodą. Pirmiausia ji nagrinėjo, koks yra suderinamumo su *Windows* domeno architektūra

lygis, kurį turėtų pasiekti konkurentų tiekiamos darbo grupės serverių operacinės sistemos tam, kad jie galėtų išlikti rinkoje. Paskui ji įvertino, ar su suderinamumu susijusi informacija, kurią *Microsoft* atsisako atskleisti, būtina šiam suderinamumo lygiui pasiekti.

208 Toliau Pirmosios instancijos teismas nagrinės suderinamumo lygį, kurį Komisija numatė ginčijamame sprendime. Tačiau šiame etape jis nepareikš nuomonės dėl klausimo, ar pastaroji galėjo pagrįstai manyti, kad *Microsoft* konkurentai galėtų išlikti rinkoje, tik jeigu jų produktai pasiektų tokį suderinamumo lygį. Šis klausimas kartu su kitais Komisijos argumentais bus svarstomas nagrinėjant tariamai būtiną aptariamoms informacijoms pobūdį (žr. 369–436 punktus).

209 Visų pirma reikia trumpai priminti pagrindinių šalių argumentus.

210 *Microsoft* pritaria Komisijos nuomonei, kad „suderinamumas – tai lygio klausimas“ (ginčijamo sprendimo 33 konstatuojamoji dalis).

211 Tačiau ji mano, kad Komisijos šiuo atveju nurodomas suderinamumo lygis neatitinka Direktyvoje 91/250 numatytos „visiško suderinamumo“ koncepcijos. Ji tvirtina, kad ši koncepcija – kurią ji taip pat vadina „kelių pardavėjų produktų suderinamumu“ – reiškia tik tai, kad įvairių gamintojų operacinės sistemos galėtų „teisingai veikti“ kartu.

- 212 Be to, *Microsoft* nurodo, jog Komisija iš tikrųjų siekia, kad konkurentų serverių operacinės sistemos visais atžvilgiais veiktų kaip serverių operacinė sistema *Windows*. *Microsoft* šiuo klausimu remiasi sąvokomis „plug replacement“, „plug-replaceability“, „drop-in“, „funkcinis ekvivalentas“ ir „funkcinis klonas“. Ji teigia, kad tokį suderinamumo lygį galima užtikrinti tik leidžiant konkurentams „klonuoti“ ar kopijuoti jos produktus (arba jų charakteristikas) ir suteikiant minėtiems konkurentams informacijos apie šių produktų vidaus (veikimo) mechanizmus.
- 213 Galiausiai *Microsoft* teigia, kad kelių pardavėjų produktų suderinamumą galima pasiekti rinkoje jau prieinamais būdais.
- 214 Ji pastebi, kad *Microsoft* pirmiau nurodyta pozicija sutampa su per administracinę procedūrą išreikšta pozicija.
- 215 Be to, 2000 m. lapkričio 17 d. atsakyme į pirmąjį pranešimą apie kaltinimus *Microsoft* pažymėjo, kad Komisijos tariamai reikalaujamas suderinamumo lygis neatitinka Bendrijos teisės ir neegzistuoja rinkoje. Remdamasi, be kita ko, Direktyvos 91/250 10 konstatuojamąja dalimi (redakcija anglų ir prancūzų kalbomis), ji nurodo, kad „serverių operacinių sistemų gamintojas pasiekia visišką suderinamumą, jeigu galima naudotis visomis jo programos funkcijomis naudojant AK klientų operacinę sistemą *Windows*“ (atsakymo 143 punktą; taip pat žr. ginčijamo sprendimo 751 konstatuojamąją dalį). *Microsoft* teigia, kad Komisija klaidingai daug plačiau apibrėžė suderinamumą, manydama, jog norint užtikrinti suderinamumą tarp dviejų programų reikia, kad visos šių produktų funkcijos teisingai veiktų kartu. Tai iš tikrųjų nulemtų „plug-replaceability“ arba „klonavimą“ (atsakymo 144 punktą). *Microsoft* kritikuoja tai, kad Komisija taip palaiko *Sun* poziciją, pagal kurią turi būti įmanoma pakeisti įmonės kompiuteriniame tinkle, kurį sudaro *Windows* pagrindu veikiančys AK

klientai, *Windows 2000* pagrindu veikiančią serverį kitu serveriu, kuriame įdiegta operacinė sistema *Solaris*, nesumažinant naudotojams prieinamų funkcijų (atsakymo 145 ir 162 punktai). *Microsoft* nuomone, norint įgyvendinti visišką suderinamumą, pakanka, kad ji atskleistų AK klientų operacinės sistemos sąsajas, kurių reikia konkurentų serverių operacinių sistemų gamintojams tam, kad jie galėtų suteikti prieigą prie šių sistemų funkcijų AK klientams, naudojančiams *Windows*.

216 Be to, 2001 m. lapkričio 16 d. atsakyme į antrąjį pranešimą apie kaltinimus *Microsoft*, pateikdama iš esmės tuos pačius argumentus kaip ir pirmajame atsakyme į pranešimą apie kaltinimus, nurodo, kad Komisijos kaltinimai grindžiami „neteisingu suderinamumo apibrėžimu“ (atsakymo 149–163 punktai). Šiuo klausimu ji pakartoja, kad Direktyvoje 91/250 reikalaujama ne „plug-replaceability“, o visiško suderinamumo, ir kad informacijos, kurią ji jau atskleidė, pakanka šiam tikslui pasiekti.

217 2003 m. spalio 17 d. atsakyme į trečiąjį pranešimą apie kaltinimus *Microsoft* laikosi iš esmės tų pačių argumentų, kartodama, kad Komisija mano, jog jos konkurentai turi turėti prieigą prie visos informacijos, reikalingos „kopijuoti serverių operacines sistemas *Windows*“, bei kad ji sutapatina suderinamumą su „klonavimu“ (atsakymo 29–32 puslapiai). Ji taip pat nurodo, kad „suderinamumu siekiama užtikrinti prieigą prie pakankamos informacijos apie AK klientų ir serverių operacinių sistemų *Windows* sąsajas siekiant, kad konkurentų produktai veiktų su AK klientų ir serverių operacinėmis sistemomis *Windows* visais būdais, kuriais tik šie konkurentų produktai gali veikti“ (atsakymo 29 puslapis). Tuo pačiu klausimu *Microsoft* pažymi, jog ji „iš pat pradžių pripažino, kad galėjo iškilti problemų, susijusių su konkurencijos teise, jei jos konkurentai negalėtų kurti serverių operacinių sistemų, kurių funkcijos būtų visiškai prieinamos naudojant AK klientų operacinę sistemą *Windows*“ (atsakymo 63 puslapis). Ji teigia, kad, nepaisant to, Komisija nenurodė šios problemos nė viename iš savo trijų pranešimų apie kaltinimus.

- 218 Komisija savo ruožtu gina pozicija, pagal kurią ginčijamame sprendime pateikta suderinamumo sąvoka atitinka numatytąją Direktyvoje 91/250. Ji, be kita ko, atmeta *Microsoft* pateiktą vienašalį šios sąvokos aiškinimą.
- 219 Komisija pripažįsta, kad tam tikras suderinamumas su *Windows* domeno architektūra jau įmanomas, tačiau teigia, jog iš jos atlikto tyrimo išplaukia, kad suderinamumo lygis, kurį galima pasiekti šiuo metu prieinamais būdais, yra labai mažas, kad galėtų leisti *Microsoft* konkurentams išlikti veiksmingiems rinkoje (ginčijamo sprendimo 712 išnaša).
- 220 Ji tvirtina, kad *Windows* darbo grupės tinkluose suderinamumas „klientas-serveris“ ir suderinamumas „serveris-serveris“ yra glaudžiai susiję, ir mano, jog tam, kad tarp *Windows* pagrindu veikiančio AK kliento ir *Microsoft* konkurentų operacinės sistemos pagrindu veikiančio serverio būtų užtikrintas visiškas suderinamumas, ši operacinė sistema turi suteikti prieigą tiek prie komunikacijos „klientas-serveris“ protokolų, tiek prie komunikacijos „serveris-serveris“ protokolų (ginčijamo sprendimo 177–182 ir 689 konstatuojamosios dalys), įskaitant „tik“ komunikacijos „serveris-serveris“ protokolus, t. y. kurie nėra įdiegti AK klientui, bet „susiję (su juo) funkcinio požiūriu“ (ginčijamo sprendimo 277, 567 ir 690 konstatuojamosios dalys).
- 221 Komisija neigia, kad ginčijamame sprendime siekiama, kad *Microsoft* konkurentai kurtų produktus, visais atžvilgiais veikiančius kaip serverių operacinė sistema *Windows*. Iš esmės šiuo sprendimu siekiama leisti „kurti konkurencingus produktus, kurie veiktų kitaip, bet galėtų suprasti atitinkamų *Microsoft* produktų siunčiamą informaciją“. Taigi, Komisijos nuomone, *Microsoft* konkurentai nenaudos nagrinėjamos su suderinamumu susijusios informacijos tam, kad sukurtų visiškai tapačius produktus, o kurs patobulintus produktus, turinčius „priedėtinę vertę“.

- 222 Pirma, Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, jog iš pirmiau nurodytų samprotavimų išplaukia, kad *Microsoft* ir Komisija nesutaria dėl klausimo, ar ginčijamame sprendime nurodyta sąvoka atitinka nurodytąją Direktyvoje 91/250.
- 223 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad ginčijamo sprendimo 749–763 konstatuojamosiose dalyse Komisija išsamiai nurodo priežastis, dėl kurių, jos nuomone, *Microsoft* pateiktas vienašalis suderinamumo sąvokos aiškinimas yra neteisingas.
- 224 Pirmiausia, reikia pažymėti, kad rašytiniuose pareiškimuose *Microsoft* nepateikia nė vieno argumento, galinčio paneigti Komisijos vertinimą šiuo klausimu. Darydama nuorodas į savo atsakymų į antrąjį ir trečiąjį pranešimus apie kaltinimus punktus, ji tik tvirtina, kad „ginčijamame sprendime pateikta suderinamumo sąvoka skiriasi nuo numatytosios Direktyvoje 91/250“ (ieškinio 95 punktą).
- 225 Be to, reikia konstatuoti, kad ginčijamame sprendime pateikta suderinamumo sąvoka, pagal kurią dviejų programinių įrangų suderinamumas – tai galėjimas keistis informacija ir abipusiškai ja naudotis, siekiant, kad kiekviena iš šių programinių įrangų veiktų taip, kaip numatyta, atitinka Direktyvoje 91/250 numatytą sąvoką.
- 226 Taigi, kaip paaiškina Komisija ginčijamo sprendimo 752–754, 759 ir 760 konstatuojamosiose dalyse, Direktyvos 91/250 10 konstatuojamoji dalis – ir anglų, ir prancūzų kalbomis – nepatvirtina vienašalio *Microsoft* aiškinimo. Atvirkščiai, kaip pagrįstai pabrėžia Komisija ginčijamo sprendimo 758 konstatuojamojoje dalyje, pastarojoje aiškiai pasakoma, kad pagal savo prigimtį suderinamumas numato abipusį ryšį, nes

pažymima, kad „kompiuterio programos funkcija – palaikyti ryšį ir dirbti kartu su kitais kompiuterinės sistemos komponentais“. Tuo pačiu klausimu reikia pažymėti, kad Direktyvos 91/250 12 konstatuojamojoje dalyje suderinamumas apibrėžiamas kaip „galėjimas keistis informacija ir abipusiškai ja naudotis“.

227 Bet kuriuo atveju svarbu priminti, kad šioje byloje nagrinėjamas sprendimas susijęs su EB 82 straipsnio, t. y. su nuostatos, kuri yra viršesnė negu Direktyva 91/250, taikymu. Šioje byloje svarbus ne tiek atsakymas į klausimą, ar ginčijamame sprendime nurodyta suderinamumo sąvoka atitinka sąvoką, nurodytą šioje direktyvoje, kiek atsakymas į klausimą, ar Komisija teisingai nustatė suderinamumo, kurį reikia pasiekti atsižvelgiant į EB 82 straipsnio tikslus, lygį.

228 Antra, Pirmosios instancijos teismas primena, kad Komisija nustatė suderinamumo lygį atsižvelgdama į tai kas, jos nuomone, būtina siekiant leisti *Microsoft* konkurentams, darbo grupės serverių operacinių sistemų gamintojams, išlikti veiksmingais rinkoje (žr., be kita ko, ginčijamo sprendimo 712 išnašą ir 779 konstatuojamąją dalį).

229 Šio požiūrio pagrįstumas neginčytinas. EB 82 straipsnis taikytinas vieno ar kelių ūkio subjektų veiksams, kuriais piktnaudžiaujama turima ekonomine galia, leidžiančia atitinkamam ūkio subjektui sudaryti kliūtis veiksmingos konkurencijos atitinkamoje rinkoje išsaugojimui ir suteikiančia jam galimybę elgtis neatsižvelgiant į savo konkurentus, klientus ir galiausiai vartotojus (2000 m. kovo 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Compagnie maritime belge transports ir kt. prieš Komisiją*, C-395/96 P ir C-396/96 P, Rink. p. I-1365, 34 punktas). Taip pat reikia priminti, kad nors įmonės negalima kaltinti dėl jos užimamos dominuojančios padėties, tokia įmonė, neatsižvelgiant į tokios padėties atsiradimo priežastis, turi ypatingą pareigą

savo veiksmais nedaryti neigiamo poveikio veiksmingai ir neiškreiptai konkurencijai bendrojoje rinkoje (1983 m. lapkričio 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Michelin prieš Komisiją*, 322/81, Rink. p. 3461, 57 punktas ir 1999 m. spalio 7 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Irish Sugar prieš Komisiją*, T-228/97, Rink. p. II-2969, 112 punktas). Taigi, jeigu pripažįstama, kad esamas suderinamumo lygis neleidžia *Microsoft* konkurentams, serverių operacinių sistemų gamintojams, išlikti veiksmingais operacinių sistemų rinkoje, tai reiškia, kad trukdoma išsaugoti veiksmingą konkurenciją rinkoje.

230 Iš ginčijamo sprendimo išplaukia, kad laikydamosi šio požiūrio ir remdamasi atitinkamų technologijų ir produktų bei būdo, kuriuo suderinamumas užtikrinamas *Windows* darbo grupės tinkluose, faktine ir technine analize Komisija mano, jog tam, kad konkurentų operacinės sistemos galėtų veiksmingai konkuruoti su darbo grupės serverių operacinėmis sistemomis *Windows*, jos turi galėti veikti su *Windows* domeno architektūra lygiai taip pat, kaip ir darbo grupės serverių operacinės sistemos (šiuo klausimu žr. ginčijamo sprendimo 182 ir 282 konstatuojamąsias dalis).

231 Taigi Komisijos reikalaujamą suderinamumą sudaro du neatskiriami komponentai, t. y. pirma, suderinamumas „klientas-serveris“, ir, antra, suderinamumas „serveris-serveris“ (ginčijamo sprendimo 177–182 ir 689 konstatuojamosios dalys).

232 Komisija taip pat mano, kad *Windows* darbo grupės tinklo serveryje įdiegta *Microsoft* konkurentų darbo grupės serverių operacinė sistema turi ne tik teikti *Windows* naudojančioms AK klientams visas jo siūlomas funkcijas, bet ir naudoti visas šių AK klientų funkcijas.

233 Atsižvelgdama į šiuos veiksnius, Komisija visų pirma mano, kad serveris, kuriame įdiegta *Microsoft* konkurento darbo grupės serverių operacinė sistema, turi galėti veikti kaip domeno kontrolierius, o ne tik kaip serveris narys *Windows* domene, naudojančiame *Active Directory*, ir atitinkamai dalyvauti automatinio kopijavimo mechanizme kartu su kitais domeno kontrolieriais.

234 Pirmosios instancijos teismas mano, kad, priešingai nei teigia *Microsoft*, iš Komisijos nurodomo suderinamumo lygio neišplaukia, jog ji siektų, kad konkurentų serverių operacinės sistemos visais atžvilgiais veiktų kaip serverių operacinė sistema *Windows*, ir atitinkamai, kad *Microsoft* konkurentai galėtų „klonuoti“ ar kopijuoti *Microsoft* produktus arba tam tikras jų charakteristikas.

235 *Microsoft* teiginiai šiame kontekste grindžiami klaidingu ginčijamo sprendimo suvokimu.

236 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal ginčijamo sprendimo 1003 konstatuojamąją dalį juo siekiama „užtikrinti, kad *Microsoft* konkurentai kurtų su *Windows* domeno architektūra, paprastai palaikomą dominuojančioje AK klientų operacinėje sistemoje *Windows*, suderinamus produktus ir galėtų veiksmingai konkuruoti su *Microsoft* darbo grupės serverių operacine sistema“.

237 Kaip posėdyje detalai paaikškino Komisija, norint įgyvendinti šį tikslą reikia, kad konkurentų darbo grupės serverių operacinės sistemos galėtų priimti konkretų AK klientų arba darbo grupės serverių operacinės sistemos *Windows* pranešimą

ir tinkamai atsakyti į šį pranešimą tomis pačiomis sąlygomis kaip ir darbo grupės serverių operacinė sistema *Windows* bei pasiekti, kad AK klientų arba darbo grupės serverių operacinės sistemos *Windows* reaguotų į šį atsakymą taip, kaip reaguotų, jeigu ji būtų pateikusi darbo grupės serverių operacinę sistemą *Windows*.

238 Taigi tam, kad tokios operacijos galėtų būti įgyvendintos, nereikia, kad *Microsoft* konkurentų darbo grupės serverių operacinės sistemos vidiniu lygmeniu veiktų visiškai kaip darbo grupės serverių operacinės sistemos *Windows*.

239 Šie samprotavimai neprieštarauja ginčijamo sprendimo 669 ir 679 konstatuojamųjų dalių nuostatomis, kurias cituoja *Microsoft* (žr. šio sprendimo 126 punktą). Pirmoje nuostatoje Komisija tik konstatavo, kad suderinamumo su *Windows* domeno architektūra lygis, kurį *Microsoft* konkurentų darbo grupės serverių operacinės sistemos gali pasiekti naudodamos standartinius protokolus, yra mažesnis negu darbo grupės serverių operacinių sistemų *Windows* pasiekiamas suderinamumo lygis. Antroje nuostatoje Komisija tik pažymėjo, kad *Microsoft* konkurentų darbo grupės serverių operacinės sistemos turi mažesnę prieigą prie AK klientų ir darbo grupės serverių operacinių sistemų *Windows* funkcijų nei darbo grupės serverių operacinės sistemos *Windows*.

240 Lygiai taip pat reikia atmesti *Microsoft* teiginį, kad ginčijamu sprendimu siekiama leisti jos konkurentams kurti produktus, identiškus darbo grupės serverių operacinei sistemai *Windows*. Kaip bus detalai paaiškinta 653–658 punktuose, nagrinėjant naujo produkto atsiradimo aplinkybes, Komisija siekia panaikinti kliūtis, kurių *Microsoft* konkurentams atsiranda dėl nepakankamo suderinamumo su *Windows*

domeno architektūra lygiu, ir atitinkamai leisti minėtiems konkurentams tiekti darbo serverių operacines sistemas, kurios skiriasi nuo *Microsoft* operacinių sistemų svarbiomis charakteristikomis, pvz., saugumu, lankstumu, užduočių atlikimo greičiu arba kai kurių funkcijų naujoviškumu.

241 Be to, reikia pažymėti, kad, kaip savo rašytiniuose pareiškimuose aiškiai pripažino pati *Microsoft* (žr., pvz., dubliko 14 ir 48 punktus), turėdami prieigą prie ginčijamame sprendime nurodytos informacijos apie suderinamumą, jos konkurentai negalės „klonuoti“ arba kopijuoti darbo grupės serverių operacinių sistemų. Kaip nurodyta šio sprendimo 192–206 punktuose, ši informacija nėra susijusi su *Microsoft* šaltinio kodo dalimis. Ginčijamo sprendimo 5 straipsnis neįpareigoja pastarosios atskleisti savo konkurentams įdiegimo detalių.

242 Taip pat reikia nurodyti, kaip tai irgi bus išsamiau paaiškinta 658 punkte nagrinėjant su nauju produktu susijusias aplinkybes, *Microsoft* konkurentai visiškai nėra suinteresuoti kurti visai tokių pačių darbo grupės serverių operacinių sistemų kaip *Microsoft* operacinės sistemos.

243 Taip pat negalima pritarti *Microsoft* teiginiui, kad iš įmonių pareiškimų, kuriuos ji pateikė per administracinę procedūrą, išplaukia, jog dėl rinkoje jau esančių metodų naudojimo užtikrinamas aukštas suderinamumo lygis tarp AK klientų ir serverių operacinių sistemų *Windows* bei konkurentų serverių operacinių sistemų.

244 Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad šie pareiškimai jau buvo detaliam išnagrinėti ginčijamame sprendime (žr., be kita ko, 357, 358, 440–444, 511, 513, 595, 598, 602, 628, 702 ir 707 konstatuojamąsias dalis) ir kad *Microsoft* nepateikė jokio konkretaus argumento, galinčio įrodyti, kad Komisijos vertinimas klaidingas. Kaip ginčijamo sprendimo 707 konstatuojamojoje dalyje pažymi Komisija, šiuos pareiškimus padarė organizacijos, kurios savo darbo grupės tinkle plačiai pritaikė „*Windows* sprendimą“.

245 *Microsoft* teiginys, jog iš *Mercer* ataskaitų išplaukia, kad įmonės renkasi serverių operacines sistemas ne pagal jų suderinamumą su AK klientų ir serverių operacinėmis sistemomis *Windows*, taip pat neteisingas ir tai bus detaliam parodyta 401–412 punktuose.

— Dėl ginčijamo sprendimo 5 straipsnio a punkto apimties

246 Ginčijamo sprendimo 5 straipsnio a punktas apima detalias ir teisingas visų darbo grupės serverių operacinėse sistemose *Windows* įdiegtų protokolų, kuriuos šias sistemas turintys serveriai naudoja tam, kad teiktų *Windows* darbo grupės tinklams darbo grupės paslaugas, specifikacijas.

247 Kaip išplaukia iš šio sprendimo 154–191 punktuose nurodytų faktinių aplinkybių ir techninės informacijos, geras *Windows* darbo grupės tinklo veikimas pagrįstas „klientas-serveris“ ir „serveris-serveris“ tarpusavio sujungimo ir sąveikos architektūra.

248 Todėl ginčijamo sprendimo 999 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodo, kad jame numatyta pareiga atskleisti informaciją „taikoma ir tarpusavio sujungimui bei sąveikai tarp *Windows* pagrindu veikiančio darbo grupės serverio ir *Windows* pagrindu veikiančio AK kliento, ir netiesioginiams sujungimui bei sąveikai tarp jų per vieną ar kelis kitus *Windows* pagrindu veikiančius darbo grupės serverius“.

249 Specifikacijos, kurias *Microsoft* turi parengti ir atskleisti savo konkurentams, susijusios tiek su komunikacijos „serveris-serveris“ protokolais, įdiegtais AK klientų ir darbo grupės serverių operacinėse sistemose *Windows*, tiek su komunikacijos „klientas-serveris“ protokolais.

250 Tai pat reikia nurodyti, kad informacija, kurią pagal ginčijamo sprendimo 5 straipsnio a punktą *Microsoft* turi atskleisti savo konkurentams, turi, be kita ko, užtikrinti, kad kompiuteriai, kuriuose įdiegtos jos konkurentų darbo grupės serverių operacinės sistemos, *Active Directory* naudojančiame *Windows* domene atliktų serverio nario arba domeno kontrolieriaus vaidmenį ir todėl dalyvautų automatinio kopijavimo mechanizme. Taigi šioje nuostatoje numatyta korekcinė priemonė taikytina būtent serverių komunikacijai *blue bubble* viduje.

251 Pirmiau patikslinta ginčijamo sprendimo 5 straipsnio taikymo sritis išplaukia iš kelių ginčijamo sprendimo konstatuojamųjų dalių, t. y. iš jo 194–198, 206, 564 ir 690 konstatuojamųjų dalių.

252 Ginčijamo sprendimo 194–198 konstatuojamosiose dalyse Komisija tarp kitų su suderinamumu susijusios informacijos, kurią *Microsoft* atsisako atskleisti *Sun* ir savo

konkurentams, pavyzdžių mini tam tikrą informaciją dėl *Active Directory* naudojamo kopijavimo mechanizmo.

- 253 Ginčijamo sprendimo 206 konstatuojamojoje dalyje Komisija aiškiai atmeta 2001 lapkričio 16 d. *Microsoft* atsakyme į antrąjį pranešimą apie kaltinimus išdėstytą argumentą, kad „*Active Directory* kopijavimo ir bendro katalogo charakteristikos nėra susijusios su suderinamumu“. Šiuo klausimu ji paaiškina, kad „pasinaudojęs tam tikrais sinchronizavimo protokolais domeno *Active Directory* (bazinis būdas) kontrolierius kopijuoja kataloge *Active Directory* saugomus duomenis kartu su kitų domeno kontrolierių *Active Directory* saugomais duomenimis“. Ji taip pat pažymi, kad dėl kitų protokolų, kurių specifikacijos sudaro su suderinamumu susijusią informaciją, „miško“ domeno kontrolieriai keičiasi bendro katalogo duomenimis.
- 254 Be to, ginčijamo sprendimo 564 konstatuojamoje dalyje, kalbant apie aplinkybę, kad gavusi *Sun* skundą ir tris Komisijos pranešimus apie kaltinimus *Microsoft* „toliau laikosi neigiamos pozicijos dėl atskleidimo“, daroma nuoroda į 194 ir paskesnes konstatuojamąsias dalis.
- 255 Taip pat reikia pažymėti, jog ginčijamo sprendimo 690 konstatuojamojoje dalyje Komisija paaiškina, kad MCPP „neapima platesnio klausimo nei tas, kuris nagrinėjamas šiuo atveju“, nes visų pirma ji nėra susijusi su „tik“ „serveris-serveris“ protokolais, kurie funkcinė prasme susiję su AK klientais, įskaitant „kopijavimo tarp domeno kontrolierių protokolus ir su bendruoju katalogu susijusius protokolus“.
- 256 Reikia pridurti, kad *Microsoft* panašiai aiškina ginčijamo sprendimo 5 straipsnio a punkto taikymo sritį. Siekdama įrodyti komunikacijos protokolų, informaciją apie kuriuos ji turi pateikti savo konkurentams, naujoviškumą, savo ieškinyje *Microsoft*

išsamiai remiasi *Active Directory* naudojamu automatinio kopijavimo mechanizmu (žr., be kita ko, ieškinio A.20 priede esančią M. Campbell-Kelly nuomonę „Commentary on Innovation in Active Directory“). Be to, savo dublike ji iš esmės remiasi DRS protokolu, kurį naudoja *Active Directory* kopijavimo funkcijai atlikti (žr., be kita ko, 205 punkte minėtą W. Lees nuomonę). Savo nuomonėje W. Lees paaiškina, kad *Microsoft* sukurtame DRS protokole yra kelios naujos charakteristikos, t. y. „jis gali tuo pačiu metu vykdyti atnaujinimus iš kelių serverių; jis yra įdiegtas į standartinį *Domain Naming Service* (DNS) (vardų suteikimo) protokolą ir į *Kerberos* (abipusio autentifikavimo) protokolą; jis perduoda informaciją apie tai, kaip konkreti įmonė organizavo savo katalogo tarnybą; jis perduota informaciją apie kai kurių serverių katalogo tarnybos administravimą vaidinamą vaidmenį ir automatiškai praneša serveriams apie katalogo atnaujinimus. W. Lees taip pat nurodo, kad DRS protokolas yra tik vienas iš daugybės komunikacijos protokolų, kuriuos *Microsoft* turi atskleisti savo konkurentams pagal ginčijamą sprendimą. Jis taip pat mini šiuos protokolus: *Microsoft Remote Procedure Call* (MSRPC), *Network Authentication* (*Kerberos extensions*), *Dfs et File Replication Service* (FRS).

257 Galiausiai taip pat reikia pažymėti, kad į šiame sprendime patikslintą ginčijamo sprendimo 5 straipsnio taikymo sritį taip pat patenka tai, ko prašė *Sun* savo 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške. Kaip bus išsamiau paaiškinta 737–749 punktuose, *Sun* prašyme buvo siekiama, kad jos darbo grupės serverių operacinė sistema *Solaris* galėtų veikti *Windows 2000* darbo grupei skirtame *Windows* tinkle kaip visiškai suderinamas domeno kontrolierius arba kaip visiškai su *Windows* domeno architektūra suderinamas serveris narys (ypač kaip rinkmenų ar spausdinimo serveris).

258 Be to, reikia atmesti kaip nepagrįstą *Microsoft* teiginį, kad ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje numatytos korekcinės priemonės taikymo apimtis nesuderinama su „suderinamumo standartu“, kurį Komisija naudoja vertindama „alternatyvių suderinamumo metodų“ tinkamumą (žr. šio sprendimo 125–129 punktus).

- 259 Šis teiginys grindžiamas klaidinga nuomone, jog, Komisijos manymu, suderinamumas reiškia *Microsoft* konkurentų galėjimą užtikrinti, kad jų darbo grupės serverių operacinės sistemos veiktų lygiai taip pat, kaip ir operacinės sistemos *Windows*, ir ji siekia sudaryti jiems galimybę „klonuoti“ šias sistemas (žr. šio sprendimo 234–242 punktus).
- 260 Taip pat reikia nurodyti, kad, priešingai nei teigia *Microsoft*, Komisijos rašytiniuose pareiškimuose ginama pozicija dėl šiuo atveju reikalaujamo suderinamumo lygio ir dėl ginčijamo sprendimo 5 straipsnio a punkte numatytos korekcinės priemonės taikymo srities visiškai atitinka ginčijamame sprendime pateiktą poziciją. Be to, *Microsoft* negali remtis per posėdį laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūroje į bylą įstojusių šalių pareiškimais, siekdama parodyti, kaip konkrečiai Komisija aiškina ginčijamą sprendimą. Taip pat reikia priminti, kad pagal teismų praktiką Bendrijos teisės akto teisėtumas vertinamas atsižvelgiant į jį priimant buvusias faktines ir teisines aplinkybes (1979 m. vasario 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, 15/76 ir 16/76, Rink. p. 321, 7 ir 8 punktai ir 1996 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Altmann ir kt. prieš Komisiją*, T-177/94 ir T-377/94, Rink. p. II-2041, 119 punktas).
- 261 Galiausiai reikia taip pat atmesti kaip nepagrįstus per posėdį pateiktus *Microsoft* argumentus, paremtus automatinio kopijavimo mechanizmu ir *blue bubble*.
- 262 Šiais argumentais *Microsoft* siekia įrodyti, kad ginčijamo sprendimo tikslo neįmanoma visiškai pasiekti neatskleidus konkurentams tam tikros informacijos apie jos serverių operacinių sistemų vidaus veikimo mechanizmus ir ypač apie algoritmus, t. y. kur kas daugiau informacijos nei numatyta šiame sprendime. *Microsoft*

pagrindžia savo argumentus prielaida, jog tam, kad su konkurentų darbo grupės serverių operacine sistema veikiantis domeno kontrolierius galėtų būti įdiegtas *blue bubble*, kuri sudaro domeno kontrolieriai su įdiegta darbo grupės serverių operacine sistema *Windows*, naudojančia *Active Directory*, reikia, kad šios skirtingos operacinės sistemos vadovautųsi ta pačia vidaus logika.

263 Tačiau, pirma, reikia konstatuoti, kad *Microsoft* nebando įrodyti, jog tam, kad jos darbo grupės serverių operacinės sistemos ir konkurentų operacinės sistemos galėtų veikti *blue bubble* kartu, jos turi būtinai vadovautis ta pačia vidaus logika.

264 Antra, taip pat neįrodyta, kad net jei toks tapatumas būtų reikalingas, *Microsoft* turėtų pateikti savo konkurentams informacijos apie jos produktų vidaus mechanizmus ir ypač algoritmus. Šiuo klausimu reikia priminti, kad prie dubliko pridėtoje nuomonėje vienas iš *Microsoft* ekspertų, komentuodamas DRS protokolą, kuris naudojamas automatinio kopijavimo mechanizme, pats atskiria „protokolus, naudojamus komunikacijose tarp serverių“, ir „sprendimų priėmimo algoritmus/taisykles, kurie veikia kiekviename serveryje“, ir nurodo, kad pagal ginčijamo sprendimo 5 straipsnį reikia atskleisti būtent protokolus (žr. šio sprendimo 205 punktą).

265 Trečia, kalbant apie algoritmą „Intersite Topology“, kuri *Microsoft* nurodė per posėdį, visiškai įmanoma, kad konkurentai, kaip per posėdį taip pat paaiškino Komisija, turi galėti įgyvendinti tik algoritmą, kurio rezultatas būtų identiškas minėtam algoritmui. Kitaip sakant, *Microsoft* neturi suteikti informacijos apie šio algoritmo įgyvendinimą

darbo grupės serverių operacinėse sistemose, o gali tik pateikti bendrą šio algoritmo aprašymą, palikdama konkurentams patiems sukurti jo įgyvendinimo taisykles.

²⁶⁶ Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad nėra jokios neatitikties tarp ginčijamo sprendimo 5 straipsnio a punkto taikymo srities ir Komisijos šiame sprendime nurodyto „suderinamumo standarto“.

c) Dėl argumento, kad *Microsoft* komunikacijos protokolus saugo intelektinės nuosavybės teisė

Šalių argumentai

²⁶⁷ Pirmiausia *Microsoft* pateikia kelis argumentus, siekdama įrodyti, kad jos komunikacijos protokolai yra naujovės technologinių požiūriu. Ji, be kita ko, paaškina, kad dažniausia jie sukuriami serverių operacinėms sistemoms vykdant specifines užduotis ir kad jie glaudžiai susiję su šių užduočių įgyvendinimo būdu. Todėl suteikiant šių komunikacijos protokolų licencijas konkurentams neišvengiamai būtų perduota informacija apie serverių operacinių sistemų, su kuriomis naudojami šie protokolai, vidaus charakteristikas. *Microsoft* taip pat nurodo, kad kuriant ir tobulinant šiuos komunikacijos protokolus įdarbinta daug inžinierių ir panaudota daug finansinių išteklių.

²⁶⁸ Pažymėjusi, kad katalogo paslaugos yra pagrindinis konkurencijos darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje kriterijus, *Microsoft* konkrečiai pabrėžia *Active*

Directory naujoviškumą. Šiuo klausimu ji daro nuorodą į vieno iš savo ekspertų M. Campbell-Kelly raštą, kuriame jis aprašo *Active Directory* naujoves, ir būtent „jos kopijavimo metodą įvairiuose kompiuterinio tinklo serveriuose“ (ieškinio A.20 priedas). Tai pat ji daro nuorodą į W. Lees nuomonę, esančią dubliko C.4 priede (žr. šio sprendimo 205 ir 256 punktus), kurioje jis aprašo vieno iš *Active Directory* naudojamų protokolų, t. y. DRS protokolo, kurį, jos nuomone, ji turi atskleisti savo konkurentams pagal ginčijamą sprendimą, naujoves. Galiausiai *Microsoft* daro nuorodą į dubliko C.8.1 priedą, kuriame vienas iš jos inžinierių R. Hirst aprašo kelias specifikacijas, susijusias su *Active Directory* naudojamu automatiniu kopijavimo mechanizmu, t. y. specifikacijas, kurias, jos nuomone, ji turi parengti pagal ginčijamą sprendimą.

269 Toliau *Microsoft* pateikia kelis argumentus, kuriais siekiama įrodyti, kad jos komunikacijos protokolus apsaugo intelektinės nuosavybės teisės.

270 Pirmiausia ji nurodo, kad šių komunikacijos protokolų naujovės yra užpatentuotos. Ji pažymi, kad gavo dėl jų kelis patentus Europoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose ir kad šiuo metu yra pateikusi dar apie dvidešimt prašymų dėl patentų išdavimo. Be to, remdamasi dviem R. Knauer, advokato, kuris specializuojasi patentų teisėje, nuomonėmis (ieškinio A.21 priedas ir dubliko C.6 priedas), ji tvirtina, kad ginčijamo sprendimo 5 straipsnis apima privalomą reikalavimą suteikti patento licenciją.

271 Antra, *Microsoft* teigia, kad komunikacijos „serveris-serveris“ protokolus, kuriuos pagal ginčijamą sprendimą ji turi parengti ir atskleisti savo konkurentams, apsaugo autorių teisė.

272 Dublike *Microsoft* nagrinėja autorių teisės apsaugos klausimą iš dviejų skirtingų pozicijų. Viena vertus, ji daro nuorodą į sąvokas „priverstinis parengimas“ ir „priverstinis atskleidimas“, teigdama, kad jeigu ginčijamas sprendimas nebūtų jos įpareigojęs tai padaryti, ji nebūtų rengusi nagrinėjamų specifikacijų ir nebūtų suteikusi jų naudojimo licencijų savo konkurentams. Kita vertus, nurodydama į Direktyvos 91/250 4 straipsnį, ji kelia klausimą dėl „saugomų produktų pritaikymo ar pakeitimo“. Ji nurodo, be kita ko, kad konkurentas, naudojantis šias specifikacijas siekdamas, kad jo serverių operacinė sistema būtų suderinama su darbo grupės paslaugas teikiančių serverių operacinių sistemų *Windows* dalimis, nekuria „besiskiriančio produkto“.

273 Trečia, *Microsoft* nurodo, kad komunikacijos protokolai – labai vertinga komercinė paslaptis. Šiuo klausimu ji pažymi, kad ji atskleidžia savo komunikacijos „serveris-serveris“ protokolus tik pagal susitarimus dėl licencijų, kurie numato konfidencialumo išipareigojimą ir kuriuose pripažįstamas jos, kaip šios technologijos savininkės, statusas. Ji pabrėžia, kad komercinės paslaptys yra pramoninės nuosavybės forma ir kad jas turi apsaugoti nacionalinė teisė. Galiausiai ji atmeta Komisijos požiūrį, kad įmonei padaroma mažesnė žala, kai ji atskleidžia savo komercinę paslaptį, negu tuo atveju, kai ji priversta taikytis su savo patento arba autoriaus teisių pažeidimu.

274 Iš šių samprotavimų *Microsoft* daro išvadą, kad dėl jai nustatytos pareigos suteikti savo konkurentams komunikacijos protokolų licencijas ji netenka galimybių gauti naudos iš didelių investicijų bei kūrybinių ir tyrimų pastangų, kurias įdėjo kurdama ir tobulindama komunikacijos protokolus. Be to, tai sumažintų jos pačios ir konkurentų norą investuoti į komunikacijos protokolus.

275 Komisija ginčija 267–274 punktuose išdėstytus argumentus.

276 Pirma, Komisija atmeta *Microsoft* teiginius, kad, viena vertus, nagrinėjami komunikacijos protokolai yra naujoviški, ir, kita vertus, kad licencijų jiems suteikimas reikštų, jog bus perduota informacija apie jos darbo grupės serverių operacinių sistemų vidaus charakteristikas. Ji mano, kad W. Lees (dubliko C.4 priedas) ir R. Hirst (dubliko C.8.1 priedas) parengti dokumentai neįrodo, jog atitinkamoje informacijoje yra „naujovių, turinčių savarankišką vertę“. Ji daro nuorodą į dvi savo konsultantės OTR raštus (dubliko D.2 ir D.3 priedai), kuriuose komentuojami W. Lees ir R. Hirst dokumentai ir paaiškinama, kodėl idėjos ir principai, kuriais grindžiami atitinkami komunikacijos protokolai, nėra nauji.

277 Komisija taip pat atmeta *Microsoft* teiginį, kad, viena vertus, pastarosios komunikacijos protokolus apsaugo intelektinės nuosavybės teisė, ir, kita vertus, kad pagal ginčijamą sprendimą privaloma suteikti licencijas.

278 Pirmiausia ji nurodo, jog *Microsoft* neįrodo, kad nagrinėjamuose komunikacijos protokoluose tariamai esančios naujovės yra patentabilios. Be to, daugybė veiksmų parodo, kad *Microsoft* atsisakymas nėra grindžiamas su jos patentų apsauga susijusiais argumentais. Tiksliau pasakius, *Microsoft* užpatentavo jas tik administracinės procedūros pabaigoje arba prieš kelias savaites iki ginčijamo sprendimo priėmimo *Microsoft* (patentas EP 0669020).

279 Antra, Komisija atmeta *Microsoft* teiginius dėl autorių teisių apsaugos. Ji, be kita ko, pažymi, jog neatmetama galimybė, kad ginčijamame sprendime numatytiems specifikacijoms gali būti taikoma autorių teisė. Tačiau patikslina, jog tai nereiškia, kad „taip dokumentuotos“ informacijos panaudojimas įgyvendinant ją operacinėje sistemoje pažeidžia autorių teisės. Specifikacijų įgyvendinimas nėra kopija, o lemia visiškai atskiro kūrinio atsiradimą. Be to, Komisija tvirtina, kad klausimas, ar specifikacijoms

taikytina autorių teisė, pagal savo prigimtį yra grynai pagalbinis, primindama, jog pagrindinis klausimas šioje byloje yra *Microsoft* nustatyta pareiga atskleisti informaciją ir leisti ja naudotis, dėl ko būtinai reikia parengti dokumentą. Galiausiai Komisija pastebi, kad dublike *Microsoft* nurodo du naujus argumentus dėl autorių teisių klausimo (žr. šio sprendimo 272 punktą), ir mano, kad šie argumentai turi būti pripažinti nepriimtinais pagal Procedūros reglamento 48 straipsnio 2 dalį. Jos nuomone, jie bet kuriuo atveju nepagrįsti.

280 Trečia, Komisija pripažįsta, kad informacija, kurią *Microsoft* turi atskleisti pagal ginčijamą sprendimą, iki šiol buvo laikoma paslapyje nuo jos konkurentų darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje. Tačiau ji mano, kad tai, jog, *Microsoft* nuomone, jos „komercinės paslaptys“ prilygsta „įstatymo įtvirtintoms“ intelektinės nuosavybės teisėms, nėra akivaizdu. Šiuo klausimu Komisija nurodo, kad teismų praktika dėl privalomo licencijų suteikimo tiesiogiai nėra taikytina komercinėms paslaptims ir kad jų apsauga pagal nacionalinės teisės aktus dažniausia yra labiau ribota negu autorių teisių arba patentų suteikiama apsauga. Ji teigia, kad jei ir gali egzistuoti „įstatymo įtvirtinta“ atsisakymo suteikti licenciją dėl intelektinės nuosavybės teisių teisėtumo prezumpcija, konkurencijos teisėje atsisakymo atskleisti paslaptį, kurios buvimas priklauso tik nuo vienašalio komercinio sprendimo, teisėtumas juo labiau priklauso nuo konkretaus atvejo faktinių aplinkybių, ypač nuo esamų interesų. Šioje byloje atitinkamos „paslapties“ svarba priklauso ne nuo to, kad ji sudaro naujovę, o nuo to, kad ji yra dominuojančios įmonės paslaptis.

281 SIIA, iš esmės nurodanti šiuo klausimu tuos pačius argumentus kaip ir Komisija, teigia, jog *Microsoft* neįrodė, kad ginčijamas sprendimas pažeidžia jos intelektinės nuosavybės teises ir įpareigoja suteikti licencijas.

282 FSFE tvirtina, jog „technologija“, kurią *Microsoft* atsisako atskleisti savo konkurentams, nėra nei nauja, nei naujoviška. Ji paaiškina, kad šios įmonės politika – perimti jau egzistuojančius protokolus ir padaryti juose nežymių ir nereikalingų pakeitimų, siekiant sudaryti kliūtis suderinamumui. Kaip pavyzdį ji nurodo šiuos protokolus: CIFS/SMB (*Common Internet File System/Server Message Block*), DCE/RPC (*Distributed Computing Environment/Remote Procedure Call*), Kerberos 5 ir LDAP.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

283 Nors šalys savo rašytiniuose pareiškimuose ir per posėdį ilgai diskutavo dėl *Microsoft* komunikacijos protokolams ar jų specifikacijoms taikytinų intelektinės nuosavybės teisių, Pirmosios instancijos teismas mano, kad nagrinėjami bylai išspręsti į šį klausimą atsakyti nebūtina.

284 *Microsoft* argumentai dėl tariamų intelektinės nuosavybės teisių savaimė negali turėti įtakos ginčijamo sprendimo teisėtumui. Nepareikšdama nuomonės dėl šių argumentų pagrįstumo, Komisija priėmė šį sprendimą preziumuodama, kad *Microsoft* nagrinėjamu atveju galėjo remtis šiomis teisėmis. Kitaip sakant, ji rėmėsi prielaida, jog įmanoma, kad šioje byloje nagrinėjami veiksmai, turint omenyje pirmą problemą klausimą, yra ne paprastas atsisakymas tiekti konkrečiai veiklai vykdyti reikalingą produktą ar paslaugą, bet atsisakymas suteikti trečiajai šaliai su intelektinės nuosavybės teisėmis susijusią licenciją, taip pasirinkdama griežčiausią teismų praktikoje priimtą ir dėl to *Microsoft* palankiausią sprendimo variantą (žr. šio sprendimo 312–336 punktus). Taigi Komisija nei konstatavo, nei atmetė galimybę, kad veiksmai, kuriais kaltinama *Microsoft*, laikytini atsisakymu suteikti licenciją arba kad ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje numatyta korekcinė priemonė įpareigoja suteikti licencijas.

285 Be to, ginčijamo sprendimo 190 konstatuojamojoje dalyje Komisija pabrėžia, kad per administracinę procedūrą *Microsoft* atkreipė dėmesį į intelektinės nuosavybės teisių buvimą, bei į tai, kad nagrinėjama su suderinamumu susijusi informacija yra komercinė paslaptis. Ji pažymi, jog negalima atmesti galimybės, kad *Microsoft* gali remtis šiomis teisėmis siekdama sutrukdyti *Sun* savo produktuose įgyvendinti aptariamąs specififikacijas. Tai pat ji pripažįsta, kad šiose specififikacijose gali būti naujovių ir kad jos gali būti komercinė paslaptis. Apskritai Komisija konstatuoja, jog neatmestina galimybė, kad *Microsoft* nustatyta pareiga atskleisti trečiosioms šalims su suderinamumu susijusią informaciją ir leisti ją naudotis pažeidžia laisvą jos intelektinės nuosavybės teisės įgyvendinimą. Tokią išvadą ji pakartoja ginčijamo sprendimo 546 konstatuojamojoje dalyje. Ginčijamo sprendimo 249 išnašoje ji paaiškina, kad „bet kuriuo atveju, kadangi atitinkamos specififikacijos neprieinamos, (Komisijai) nėra galimybių nustatyti, kiek teisingi yra *Microsoft* teiginiai dėl intelektinės nuosavybės teisių“.

286 Be to, ginčijamo sprendimo 1003 ir 1004 konstatuojamosiose dalyse Komisija, aprašydama *Microsoft* ištaisyti neteisėtą atsisakymą skirtos korekcinės priemonės taikymo sritį, pabrėžia, kad ši priemonė skirta tik sąsajos specififikacijoms, o ne šaltinio kodo dalims, ir kad ja siekiama leisti *Microsoft* konkurentams įdiegti atskleistas specififikacijas savo darbo grupės serverių operacinėse sistemose. Ji, be kita ko, sako, kad „specifikacijos daugiau nebus atkuriamos, pritaikomos, taisomos arba modifikuojamos, tačiau bus naudojamos trečiųjų asmenų, kuriančių savo sąsajas, atitinkančias šias specififikacijas“ (ginčijamo sprendimo 1004 konstatuojamoji dalis). Galiausiai ji teigia, kad „bet kuriuo atveju, jeigu dėl (ginčijamo) sprendimo *Microsoft* negalėtų visiškai įgyvendinti tam tikrų intelektinės nuosavybės teisių, tai būtų pateisinama būtinybe nutraukti nustatytą piktnaudžiavimą“ (ginčijamos sprendimo 1004 konstatuojamoji dalis).

287 Savo rašytiniuose pareiškimuose Komisija nurodo tuos pačius argumentus. Be to, triplike ji vadina „klaidingu“ *Microsoft* dublike suformuluotą teiginį, kad „(ginčijamas) sprendimas įpareigoja (ją) suteikti licenciją naudotis visomis intelektinės nuosavybės

teisėmis, kurios gali būti reikalingos įgyvendinant specifikacijas jos produktuose“. Šiuo klausimu ji pirmiausia pažymi, kad „ginčijamas sprendimas įpareigoja *Microsoft* suteikti teisę naudoti specifikacijas siekiant produktų suderinamumo“ ir kad „tiek, kiek ši (pareiga) gali riboti *Microsoft* galimybę užtikrinti visišką jos (intelektinės nuosavybės teisių) laikymąsi, ji pateisinama būtinybe užkirsti kelią pažeidimui“. Komisija pabrėžia, kad „(ginčijamame) sprendime nekalbama apie tai, ar *Microsoft* (intelektinės nuosavybės teisės) yra pažeistos“. Ji nurodo, jog vis dėlto negalima daryti išvados, kad atsisakymas, kuriuo kaltinama *Microsoft*, yra pateisinamas intelektinės nuosavybės teisių įgyvendinimu ir kad šioje byloje įpareigojama suteikti licencijas. Nei bylos medžiagoje, nei ieškinyje nėra informacijos, įrodančios, kad taip yra šiuo atveju, ir ypač kad „konkurentams reikia licencijos, kuri suteiktų jiems galimybę naudotis tam tikromis *Microsoft* (intelektinės nuosavybės teisėmis), siekiant užtikrinti suderinamumą su *Windows* domeno architektūra“.

288 Taip pat reikia pažymėti, kad atsakydama į vieną Pirmosios instancijos teismo rašytinį klausimą Komisija patvirtino, jog ginčijamame sprendime nebuvo konstatuota, kad su suderinamumu susijusi informacija nepatenka ar patenka į patento arba autorių teisių taikymo sritį. Ji nusprendė, jog jai nebūtina pareikšti nuomonę šiuo klausimu, nes bet kuriuo atveju „piktnaudžiavimo nustatymo ir (ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje) numatytos korekcinės priemonės taikymo sąlygos yra įvykdytos, neatsižvelgiant į tai, ar informacija apsaugoma pagal kokį nors patentą arba autorių teises“.

289 Iš pirmiau išdėstytų argumentų matyti, kad pirmos pagrindo dalies pagrįstumas turi būti vertinamas preziumuojant, jog nagrinėjami protokolai ar jų specifikacijos patenka į intelektinės nuosavybės teisių taikymo sritį arba yra komercinės paslaptys ir jog šios paslaptys prilygintinos intelektinės nuosavybės teisėms.

290 Iš to išplaukia, kad pagrindinis klausimas, kurį reikia išnagrinėti šioje dalyje, yra tai, ar nagrinėjamoje byloje, kaip teigia Komisija ir ginčija *Microsoft*, įvykdomos sąlygos, kuriomis dominuojančią padėtį užimanti įmonė gali būti įpareigota suteikti licenciją intelektualinės nuosavybės teisėms.

d) Dėl konkrečių argumentų, pateikiamų grindžiant pirmą pagrindo dalį

i) Dėl aplinkybių, į kurias reikia atsižvelgti nagrinėjant inkriminuosjamus veiksmus

Šalių argumentai

291 Pirmiausia *Microsoft*, palaikoma *CompTIA* ir ACT, tvirtina, kad pirmą probleminį klausimą reikia vertinti atsižvelgiant į kriterijus, kuriuos Teisingumo Teismas nustatė sprendime *Magill* (minėtas 107 punkte) ir priminė sprendime *IMS Health* (minėtas 107 punkte).

292 Pagrįsdama šį teiginį, *Microsoft* pakartoja, kad ginčijamo sprendimo 5 straipsnis nustato pareigą suteikti licencijas komunikacijos protokolams, kurie yra nauji technologinių požiūriu ir patenka į intelektualinės nuosavybės teisių taikymo sritį.

293 Antra, *Microsoft* mano, kad 302 punkte Komisijos nurodytas argumentas reiškia, jog Komisija mano, kad minėti kriterijai netaikytini, kai nagrinėjamas „technologiskai susietas pardavimas“. Tačiau tokiam argumentui nebuvo pritarta Komisijos nurodytoje byloje, kurioje priimtas 1994 m. spalio 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Tetra Pak prieš Komisiją* (T-83/91, Rink. p. II-755), patvirtintas apeliacine tvarka 1996 m. lapkričio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Tetra Pak prieš Komisiją* (C-333/94 P, Rink. p. I-5951) (toliau – byla *Tetra Pak II*).

294 Trečia, *Microsoft* atmets Komisijos argumentus, kad šios bylos aplinkybės iš esmės skiriasi nuo bylos, kurioje priimtas 107 punkte minėtas sprendimas *IMS Health*, aplinkybių.

295 Šiuo klausimu *Microsoft* visų pirma pažymi, kad pastarojoje byloje buvo kalbama apie reikšmingą tinklo poveikį ir kad būtent dėl to *IMS Health* sukurta 1 860 modulių struktūra buvo laikoma gamybos norma. Ji taip pat nurodo, kad Komisija ginčijamame sprendime nesirėmė argumentu, jog, atsisakydama „leisti užtikrinti suderinamumą“, *Microsoft* pažeidė Direktyvoje 91/250 numatytus bendrojo intereso tikslus. Bet kuriuo atveju neaiškiais bendrojo intereso pagrindais argumentais negalima bandyti pateisinti įmonei nustatomo įpareigojimo suteikti licencijas. Galiausiai *Microsoft* nurodo, kad Direktyva 91/250 nenumato jokios pozityvios pareigos atskleisti informaciją.

296 Antra, *Microsoft* atmets Komisijos teiginį, kad ji pasinaudojo savo galia AK klientų operacinių sistemų rinkoje, siekdama „užkariauti“ darbo grupės serverių operacinių sistemų rinką. Ji tvirtina, kad nei ginčijamame sprendime, nei atsiliepime į ieškinį aiškiai nenurodoma, kokia galia rinkoje ji pasinaudojo ir kaip ši galia tariamai buvo panaudota.

297 Trečia, *Microsoft* mano, kad Komisijos teiginys, jog ji nutraukė ankstesnę (informacijos) atskleidimo politiką, klaidingas teisiniu ir faktiniu požiūriais ir kad ji neatsižvelgė į 112 punkte minėtame sprendime *Bronner* nurodytus principus. Ji teigia, kad niekada nebuvo suteikusi *Sun* ar kitai konkuruojančių operacinių sistemų tiekėjai komunikacijos protokolų specifikacijų licencijos. Ji pažymi, jog 1994 m. suteikė AT&T licenciją naudotis tinklo technologija, kad ši galėtų sukurti produktą „Advanced Server for UNIX (AS/U)“, ir svarbūs UNIX tiekėjai AS/U pagrindu sukūrė nemažai produktų, įskaitant sistemą „PC NetLink“, sukurtą *Sun*. Ji taip pat nurodo, kad nors 2001 m. buvo susitarusi su AT&T netaikyti licencijavimo susitarimo naujoms technologijoms, AS/U technologija ir ja besiremiantis produktai lieka prieinami. Ji mano, jog dėl to, kad daugiau kaip prieš dešimt metų suteikė AT&T licenciją konkrečiai technologijai, ji negali būti įpareigota ateityje suteikti licenciją visoms su ja susijusioms naujoms technologijoms, įskaitant komunikacijos protokolus.

298 Ketvirta, *Microsoft* pažymi, kad ginčijamo sprendimo 577 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodo, jog „atsisakymas, kuriuo *Sun* kaltina *Microsoft*, yra veiksmų, kuriais siekiama neatskleisti darbo grupės serverių operacinių sistemų kūrėjams tam tikros su suderinamumu susijusios informacijos, dalis“. Ji mano, kad veiksmais, kuriais ji kaltinama, yra „be jokios diskriminacijos įgyvendinama politika, kurią taiko beveik visos technologijų bendrovės, siekdamos apsaugoti savo tyrimų ir kūrybos produktus“, ir kad tokie veiksmai nėra „ypatinga aplinkybė“ 107 punkte minėtų sprendimų *Magill* ir *IMS Health* prasme.

299 Be to, *Microsoft*, palaikoma *CompTIA* ir ACT, nurodo, jog darant prielaidą, kad šioje byloje netaikoma jokia intelektinės nuosavybės teisė, turėtų būti taikomi kriterijai, kuriuos Teisingumo Teismas patvirtino 112 punkte minėtame sprendime *Bronner* ir kurie atitinka pirmą, antrą ir ketvirtą kriterijus, išdėstytus 107 punkte minėto sprendimo *IMS Health* 116 punkte.

- 300 Galiausiai *Microsoft*, *ComptIA* ir ACT tvirtina, kad šiuo atveju neįvykdomas nė vienas iš 107 punkte minėtame sprendime *IMS Health* išdėstytų keturių kriterijų ir atitinkamai nė vienas iš 112 punkte minėtame sprendime *Bronner* suformuluotų trijų kriterijų.
- 301 Komisija, palaikoma SIIA ir FSFE, kaip pagrindinį argumentą nurodo tai, kad net jei būtų manoma, jog nagrinėjamas atsisakymas pateisinamas intelektualinės nuosavybės teisių įgyvendinimu ir ginčijamas sprendimas įpareigoja suteikti licencijas, šios problemos nereikia automatiškai vertinti atsižvelgiant į sprendime *IMS Health* nustatytus kriterijus.
- 302 Šiuo klausimu Komisija visų pirma teigia, kad teismų praktikoje numatyta „ypatingų aplinkybių taisyklė“ negali „savaimė ir be jokių patikslinimų“ būti taikoma atsisakymui atskleisti komercines paslaptis, dėl kurių atsiranda „technologinis ryšis“ tarp atskiro ir dominuojančio produktų.
- 303 Antra, Komisija tvirtina, kad 107 punkte minėtame sprendime *IMS Health* nepateikiamas išsamus ypatingų aplinkybių sąrašas. Ji nurodo, kad šiame sprendime, kaip ir 107 punkte minėtame sprendime *Magill*, atsižvelgdamas į specifines bylų, kuriose buvo priimti šie sprendimai, aplinkybes, Teisingumo Teismas nustatė sąlygas, kurioms esant galima priimti sprendimą, numatantį privalomą licencijų suteikimą. 107 punkte minėtame sprendime *IMS Health* Teisingumo Teismas nustatė tik „pakankamų“ įvykdyti kriterijų sąrašą. Siekdama nustatyti, ar atsisakančios pateikti (informaciją) dominuojančią padėtį užimančios įmonės veiksmai sudaro piktnaudžiavimą, Komisija turi išnagrinėti visus su šiuo atsisakymu susijusius veiksnius ir ypač jo ekonominį ir teisinį kontekstą.
- 304 Trečia, Komisija išvardija aplinkybes, kuriomis ši byla skiriasi nuo bylos, kur priimtas 107 punkte minėtas sprendimas *IMS Health*, aplinkybių ir kurios leidžia manyti, kad atsisakymas, kuriuo kaltinama *Microsoft*, yra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi.

305 Pirma, Komisija pažymi, jog ginčijamas sprendimas ypatingas tuo, kad yra susijęs su atsisakymu pateikti su suderinamumu programinės įrangos sektoriuje susijusios informacijos. Šiuo sprendimu siekiama suteikti galimybę kurti su *Microsoft* produktais suderinamus produktus, o pirmiau nurodytose bylose nagrinėtos situacijos, kai „saugomas produktas“ turėjo būti įdiegtas į konkurentų produktus ne tik dėl siekio užtikrinti atskirų produktų suderinamumą. Be to, šios bylos nebuvo susijusios su specifinėmis problemomis, kylančiomis sektoriuose, kur patiriamas tinklo poveikis. Komisija taip pat nurodo, kad, skirtingai nei šioje byloje nagrinėjamame sektoriuje, minėtose bylose nagrinėjami sektoriai nėra „sektoriai, kur teisės aktų leidėjas aiškiai pripažino suderinamumo svarbą visuomenei“. Konkrečiai kalbant, darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 745–763 konstatuojamąsias dalis, ji primena teisės aktų leidėjo Direktyvoje 91/250 pripažintą suderinamumo svarbą bei jo poziciją, jog informacijos atskleidimas siekiant suderinamumo yra naudingas konkurencijai ir naujovių atsiradimui.

306 Antra, Komisija nurodo, kad ši problema susijusi su dominuojančią padėtį užimančiu tiekėju, kuris naudoja apibrėžtoje rinkoje, šiuo atveju AK klientų operacinių sistemų rinkoje, turimą rinkos galią, siekdamas pašalinti konkurenciją gretimoje rinkoje, t. y. darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje, „taip padidindamas patekimo į savo pirminę rinką kliūtis ir kartu gaudamas papildomų pajamų iš monopolio“. Ši situacija dar labiau padidina esamą žalą, kurią patiria vartotojai dėl naujų produktų kūrimo apribojimų.

307 Trečia, Komisija pabrėžia, kad ši problema susijusi su dominuojančią padėtį užimančiu tiekėju, kuris nutraukia ankstesnę atskleidimo politiką (ginčijamo sprendimo 578–584 konstatuojamosios dalys). Ji nurodo, kad iš pradžių *Microsoft* atskleidavo, o ne nuslėpdavo su suderinamumu susijusią informaciją, ir tai, be kita ko, palengvino jos pačios darbo grupės serverių operacinių sistemų patekimą į rinką ir

neatgrasė kurti naujovių. Tačiau kai tik *Microsoft* „produktai-serveriai“ įsitvirtino rinkoje, ji pakeitė savo elgesį ir atsisakė suteikti savo konkurentams prieigą prie minėtos informacijos (ginčijamo sprendimo 587, 588, 637 ir kt. punktai).

308 Komisija mano, kad *Microsoft* negali ginčyti, jog nutraukė ankstesnę atskleidimo politiką. Šiuo klausimu ji visų pirma pažymi, kad tarp *Microsoft* ir *AT&T* pasirašytame susitarime, leidusiame pastarajai sukurti AS/U, buvo numatyta ne tik atskleisti tokią su suderinamumu susijusią informaciją kaip, pvz., numatytą ginčijamame sprendime, bet ir papildomą informaciją. Be to, Komisija mano, jog tai, kad AS/U technologija yra prieinama, neturi reikšmės. Darydama nuorodas į ginčijamo sprendimo 580–583 konstatuojamąsias dalis, ji šiuo klausimu pažymi, kad „AS/U kontekste“ atskleista informacija paseno, nes *Microsoft* pakeitė atitinkamus protokolus vėlesnėse *Windows* versijose. Galiausiai Komisija mano, jog *Microsoft* teiginys, kad daugiau kaip prieš dešimt metų ji suteikė AT&T licenciją konkrečiai technologijai ir dėl to negali būti įpareigota ateityje suteikti licencijų visoms su ja susijusioms naujoms technologijoms, neturi reikšmės atsižvelgiant į ginčijamame sprendime pasirinktą požiūrį. Pats ankstesnės atskleidimo politikos nutraukimo klausimas sprendime vertinamas ne kaip piktnaudžiavimas, bet kaip *Microsoft* inkriminuojamo atsisakymo pateikti informaciją vertinimo kriterijus (ginčijamo sprendimo 578 ir paskesni punktai).

309 Ketvirta, Komisija pažymi neteigianti, jog paprastas atsisakymas suteikti intelektinės nuosavybės teisių licenciją yra bendro elgesio modelio dalis, kuris savaime sudaro „ypatingą aplinkybę“, pakankamą tam, kad šis atsisakymas būtų laikomas piktnaudžiavimu. Ji tik mano, jog tai, kad *Sun* nėra vienintelė konkurentė, kuriai *Microsoft* atsisakė suteikti prieigą prie su suderinamumu susijusios informacijos, yra svarbi aplinkybė vertinant pastarosios veiksmų atitiktį EB 82 straipsniui.

- 310 Komisija mano, kad *Microsoft* papildomas argumentas, pagal kurį ši byla turi būti nagrinėjama atsižvelgiant į 112 punkte minėtame sprendime *Bronner* išdėstytus kriterijus, yra nepriimtinas. Ji pažymi, kad šiame sprendime buvo nagrinėjama prieiga prie didelių investicijų reikalaujančios infrastruktūros, ir mano, kad jei paaiškėtų, jog čia nagrinėjamos informacijos nesaugo intelektinės nuosavybės teisės ir ją sudaro tik visiškai vienašališkų pranešimų kombinacija, šis sprendimas tikrai negalėtų būti „tinkamas palyginimo pavyzdys“.
- 311 Be to, Komisija, palaikoma SIIA ir FSFE, tvirtina, kad net darant prielaidą, jog ginčijamo sprendimo teisėtumą, tiek, kiek jis susijęs su pirmu probleminiu klausimu, reikia vertinti atsižvelgiant į 107 punkte minėtame Teisingumo Teismo sprendime *IMS Health* patvirtintus kriterijus, reikia pažymėti, kad nagrinėjamu atveju jie įvykdyti.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 312 Reikia priminti, kad *Microsoft* gina teiginį, jog atsisakymas pateikti su suderinamumu susijusios informacijos, kuriuo ji kaltinama, nėra piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi EB 82 straipsnio prasme, nes, pirma, šią informaciją apsaugo intelektinės nuosavybės teisės – arba ji yra komercinė paslaptis – o antra, šioje byloje nėra įvykdyti teismų praktikoje nustatyti kriterijai, leidžiantys įpareigoti dominuojančią padėtį užimančią įmonę suteikti licenciją trečiosioms šalims.
- 313 Taip pat reikia priminti, kad Komisija mano, jog nebūtina priimti sprendimo dėl klausimo, ar *Microsoft* veiksmai laikytini atsisakymu suteikti trečiosioms šalims licenciją naudotis intelektinės nuosavybės teisėmis ir ar komercinėms paslaptims

taikytinas toks pats apsaugos lygis kaip šioms teisėms, nes bet kuriuo atveju šiuo atveju įvykdyti griežti kriterijai, kuriais remiantis toks atsisakymas gali būti pripažintas piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi EB 82 straipsnio prasme (žr. šio sprendimo 284–288 punktus).

314 Nors *Microsoft* ir Komisija sutinka, kad nagrinėjamas atsisakymas – jeigu jis laikytinas atsisakymu suteikti trečiosioms šalims licenciją naudotis intelektinės nuosavybės teisėmis, – gali būti vertinamas pagal EB 82 straipsnį, jos nesutinka dėl šiuo atveju taikytinų teismų praktikoje nustatytų kriterijų.

315 *Microsoft* visų pirma nurodo 107 punkte minėtuose sprendimuose *Magill* ir *IMS Health* nustatytus kriterijus ir, kaip papildomus, – 112 punkte minėto sprendimo *Bronner* kriterijus.

316 Komisija savo ruožtu mano, kad šiuo atveju būtų „problemiška“ „automatiškai“ taikyti 107 punkte minėto sprendimo *IMS Health* kriterijus. Ji teigia, kad siekiant nustatyti, ar toks atsisakymas yra piktnaudžiavimas, reikia atsižvelgti į visas tokį atsisakymą supančias ypatingas aplinkybes, o šios aplinkybės nebūtinai turi būti tokios pačios, kokios nustatytos 107 punkte minėtuose sprendimuose *Magill* ir *IMS Health*. Todėl ginčijamo sprendimo 558 konstatuojamojoje dalyje sakoma, jog „Teisingumo Teismo praktika leidžia <...> manyti, kad Komisija turi nagrinėti visas konkretaus atsisakymo pateikti informaciją aplinkybes ir priimti savo sprendimą atsižvelgdama į šio išsamaus nagrinėjimo rezultatus“.

317 Per posėdį Komisija, gavusi atitinkamą Pirmosios instancijos teismo klausimą, patvirtino, jog ginčijamame sprendime ji konstatavo, kad *Microsoft* inkriminuojamam elgesiui būdingi trys požymiai, leidžiantys laikyti juos piktnaudžiavimu. Pirmą požymį sudaro faktas, kad informacija, kurią *Microsoft* atsisako atskleisti, susijusi su

suderinamumu programinės įrangos sektoriuje, kitaip sakant, su klausimu, kuriam Bendrijos teisės aktų leidėjas suteikia ypatingą reikšmę. Antrą požymį sudaro tai, kad *Microsoft* naudoja ypatingą rinkos galią, kurią ji turi AK klientų operacinių sistemų rinkoje, tam, kad panaikintų konkurenciją gretimoje darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje. Trečią požymį sudaro aplinkybė, kad dėl nagrinėjamų veiksmų buvo nutraukta ankstesnė atskleidimo politika.

318 Komisija teigia, kad bet kuriuo atveju 107 punkte minėtuose Teisingumo Teismo sprendimuose *Magill* ir *IMS Health* suformuluoti kriterijai taip pat įvykdyti.

319 Vertinant šiuos argumentus, reikia pažymėti, kad, kaip ginčijamo sprendimo 547 konstatuojamojoje dalyje pagrįstai nurodė Komisija, nors iš esmės įmonės gali laisvai pasirinkti komercinius partnerius, dominuojančią padėtį užimančios įmonės atsisakymas tiekti tam tikromis aplinkybėmis ir, jeigu jis nėra objektyviai pateisinamas, gali būti laikomas piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi EB 82 straipsnio prasme.

320 Teisingumo Teismas yra konstatavęs, kad dominuojančią padėtį žaliavų rinkoje užimanti bendrovė, kuri, siekdama rezervuoti šias žaliavas tik savo produktų gamybai, atsisako tiekti jas klientui, taip pat esančiam šių produktų gamintoju, ir todėl kyla pavojus, jog bus panaikinta bet kokia šio kliento konkurencija, naudojasi turima dominuojančia padėtimi, piktnaudžiaudama EB 82 straipsnio prasme (1974 m. kovo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Istituto Chemioterapico Italiano ir Commercial Solvent prieš Komisiją*, 6/73 ir 7/73, Rink. p. 223; dėl atsisakymo teikti paslaugą žr. 1985 m. spalio 3 d. Teisingumo Teismo sprendimą *CBEM*, 311/84, Rink. p. 3261).

321 Byloje, kurioje priimtas 1988 m. spalio 5 d. Sprendimas *Volvo* (238/87, Rink. p. 6211), Teisingumo Teismui pagal EB 234 straipsnį buvo pateiktas prejudicinis klausimas, ar tuomet, kai automobilių gamintojas, įregistravęs kėbulo panelių dizainą, atsiskaito trečiosioms šalims suteikti licenciją saugomo dizaino panelių tiekimui, konstatuotinas piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi EB 82 straipsnio prasme. Savo sprendime Teisingumo Teismas pabrėžė, kad saugomo dizaino savininko teisė drausti trečiosioms šalims tokio dizaino produktų gamybą ir pardavimą ar importą be jo sutikimo sudaro pačią jo išimtinės teisės esmę. Jis nusprendė (8 punktas), kad „saugomo dizaino savininkui nustatyta pareiga net už protingą atlyginimą suteikti trečiosioms šalims licenciją tiekti tokio dizaino produktus iš esmės atimtų iš šio savininko išimtinę teisę, ir atsisakymas suteikti tokią licenciją savaime negali reikšti piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi“. Tačiau Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad „automobilių kėbulų panelių dizaino savininko naudojimas išimtinę teisę (galėtų) būti draudžiamas pagal (EB 82) straipsnį, jei dominuojanti įmonė imtųsi kaip nors piktnaudžiauti savo veiksmais, pavyzdžiui, vienašališkai atsisakytų tiekti atsargines dalis nepriklausomoms remonto dirbtuvėms, nustatytų nesąžiningas atsarginių dalių kainas ar nuspręstų toliau nebegaminti atsarginių dalių konkrečiam mašinos modeliui, kuris vis dar yra plačiai naudojamas, jeigu šie veiksmai (galėtų) daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai“ (9 punktas).

322 107 punkte minėtame sprendime *Magill* Teisingumo Teismo, nagrinėjusio apeliacinį skundą, taip pat buvo prašoma pareikšti nuomonę dėl dominuojančią padėtį užimančios įmonės atsisakymo suteikti trečiajai šaliai licenciją naudotis intelektualine nuosavybės teise. Byloje, kurioje priimtas šis sprendimas, buvo nagrinėjamas Komisijos sprendimas, kur ji konstatavo, kad trys televizijos bendrovės piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi, kurią užėmė savaitinių televizijos programų ir jų apžvalgų, kur šios programos buvo skelbiamos, rinkoje dėl to, kad rėmėsi autorinėmis teisėmis į televizijos programų apžvalgas, siekdami neleisti trečiosioms šalims skelbti detalių savaitinių įvairių kanalų televizijos programų gidų. Komisija įpareigojo šias televizijos bendroves keistis iš anksto parengtomis savaitinėmis laidų programomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis teikti jas trečiosioms šalims šių prašymu bei leisti

joms perspausdinti šias programas. Be kita ko, ji nurodė, kad tuo atveju, jei šios bendrovės nuspręstų teikti ir leisti perspausdinti savo programas licencijos pagrindu, jų prašomas licencinis mokestis turėtų būti protingas.

323 107 punkte minėtame sprendime *Magill* (49 punktas) Teisingumo Teismas, darydamas nuorodą į 321 punkte minėtą sprendimą *Volvo*, nusprendė, kad „išimtinė atgaminimo teisė (sudaro) autoriaus prerogatyvos dalį, todėl atsisakymas suteikti licenciją, net jeigu tai daro dominuojanti įmonė, savaime nėra piktnaudžiavimas šia padėtimi“. Tačiau taip pat darydamas nuorodą į 321 punkte minėtą sprendimą *Volvo*, jis nustatė, kad „įgyvendindamas savo išimtinę teisę jos turėtojas tam tikromis aplinkybėmis (gali) ja piktnaudžiauti“ (50 punktas).

324 Teisingumo Teismas nusprendė, kad siekiant konstatuoti neteisėtą aptariamų televizijos bendrovių veiksmų pobūdį, reikšmingos šios aplinkybės. Pirmą, atsisakymas, kuriuo kaltintos šios bendrovės, buvo susijęs su preke, t. y. televizijos kanalų savaitinėmis laidų programomis, kurios būtinos nagrinėjamai veiklai vykdyti, t. y. leisti išsamius savaitinius televizijos programų leidinius (53 punktas). Antra, šis atsisakymas trukdė atsirasti naujam produktui, t. y. išsamiam savaitiniam televizijos programų gidui, kurio minėtos televizijos bendrovės nesiūlydavo ir kuris turėjo potencialią vartotojų paklausą, o tai yra piktnaudžiavimas EB 82 straipsnio antrosios pastraipos b punkto prasme (54 punktas). Trečia, šis atsisakymas nebuvo pagrįstas (55 punktas). Galiausiai, ketvirta, savo elgesiu šios televizijos bendrovės užėmė antrinę rinką, t. y. savaitinių televizijos programų gidų rinką, užkirsdamos kelią bet kokiai konkurencijai šioje rinkoje (56 punktas).

325 Byloje, kurioje priimtas 112 punkte minėtas sprendimas *Bronner*, Teisingumo Teismas, nagrinėdamas prejudicinę klausimą pagal EB 234 straipsnį, turėjo atsakyti į klausimą, ar tai, kad spaudos grupė, užimanti labai didelę Austrijos dienraščių rinkos

dalį ir naudojanti vienintelę Austrijos nacionalinę laikraščių pristatymo į namus sistemą, atsisakydama už tinkamą atlygį suteikti prieigą prie šios sistemos konkuruojančiam dienraščių leidėjui arba suteikdama šią prieigą tik tuo atveju, jeigu šis pirkdavo papildomų paslaugų paketą, sudaro piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, prieštaraujantį EB 82 straipsniui.

326 Šiame sprendime (38 punktas) Teisingumo Teismas visų pirma pažymėjo, kad 320 punkte minėtuose sprendimuose *Istituto Chemioterapico Italiano ir Commercial Solvents prieš Komisiją ir CBEM* jis buvo nusprendęs, jog konkrečioje rinkoje dominuojančią padėtį užimanti įmonė, atsisakydama tiekti įmonei, su kuria konkuruoja gretimoje rinkoje, žaliavas ir paslaugas, būtinas pastarosios veiklai vykdyti, piktnaudžiauja savo dominuojančia padėtimi, tik jei nagrinėjami veiksmai gali pašalinti bet kokią šios įmonės konkurenciją.

327 Toliau Teisingumo Teismas pažymėjo (39 punktas), kad 107 punkte minėto sprendimo *Magill* 49 ir 50 punktuose jis patvirtino, jog intelektinės nuosavybės teisės turėtojo atsisakymas suteikti licenciją, net jeigu tai daro dominuojanti įmonė, savaime negali reikšti piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, tačiau ypatingomis aplinkybėmis turėtojo veiksmai įgyvendinant savo išimtinę teisę gali sudaryti piktnaudžiavimą.

328 Galiausiai Teisingumo Teismas priminė ypatingas aplinkybes, kurias jis nustatė 107 punkte minėtame sprendime *Magill*, ir nusprendė (41 punktas), kad:

„Net jei tokia teismų praktika dėl naudojimosi intelektinės nuosavybės teise būtų taikytina naudojimuisi bet kokios nuosavybės teise, tam, kad (šis) sprendimas <...> būtų naudingas konstatuojant piktnaudžiavimą (EB 82) straipsnio prasme <...> tokioje, kaip, pvz., prejudiciniame klausime pateiktoje situacijoje, reikia, kad

atsisakymas leisti naudotis pristatymo į namus paslauga ne tik galėtų pašalinti bet kokią paslaugos prašančio asmens sudaromą konkurenciją dienraščių rinkoje ir kad tokį atsisakymą nebūtų galima objektyviai pateisinti, bet ir kad pati paslauga būtų būtina konkurento veiklai taip, jog neegzistuoūtų joks tikras ar potencialus pristatymo į namus sistemos pakaitalas“.

329 107 punkte minėtame sprendime *IMS Health* Teisingumo Teismas dar kartą išsakė nuomonę dėl sąlygų, kuriomis dominuojančios įmonės atsisakymas suteikti trečiajai šaliai licenciją intelektualinės nuosavybės teisės saugomo produkto naudojimui gali būti laikomas piktnaudžiavimu EB 82 straipsnio prasme.

330 Pirmiausia Teisingumo Teismas, remdamasis 321 punkte minėtu sprendimu *Volvo* ir 107 punkte minėtu sprendimu *Magill*, dar kartą patvirtino (34 punktas), kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką išimtinė atgaminimo teisė yra intelektualinės nuosavybės teisės turėtojo prerogatyvos dalis, ir todėl atsisakymas suteikti licenciją, net jeigu tai daro dominuojančią padėtį užimanti įmonė, savaime nėra piktnaudžiavimas šia padėtimi. Jis taip pat pažymėjo (35 punktas), jog iš tos pačios teismų praktikos matyti, kad ypatingomis aplinkybėmis turėtojo veiksmai įgyvendinant savo išimtinę teisę gali sudaryti piktnaudžiavimą. Paskui, priminęs 107 punkte minėtame sprendime *Magill* nurodytas ypatingas aplinkybes, Teisingumo Teismas pareiškė (38 punktas), jog iš minėtos teismų praktikos išplaukia, kad norint konstatuoti, jog autorių teises turinčios įmonės atsisakymas suteikti prieigą prie produkto arba paslaugos, būtinų vykdyti tam tikrą veiklą, galėtų būti laikomas piktnaudžiavimu, pakanka, kad būtų įvykdytos trys kumuliacinės sąlygos, t. y. kad šis atsisakymas sudarytų kliūtis naujam produktui, turinčiam potencialią vartotojų paklausą, atsirasti, kad jis nebūtų pateisinamas ir kad galėtų pašalinti visą konkurenciją antrinėje rinkoje.

331 Iš pirmiau nurodytos teismų praktikos išplaukia, kad dominuojančią padėtį užimančios įmonės atsisakymas suteikti trečiajai šaliai licenciją intelektualinės nuosavybės teisės saugomo produkto naudojimui savaimė negali būti laikomas piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi EB 82 straipsnio prasme. Tik ypatingomis aplinkybėmis intelektualinės nuosavybės teisės turėtojo veiksmai įgyvendinant savo išimtinę teisę gali sudaryti tokį piktnaudžiavimą.

332 Iš šios teismų praktikos taip pat išplaukia, kad ypatingomis visų pirma laikytinos tokios aplinkybės:

— pirma, atsisakymas susijęs su tokiomis prekėmis ar paslaugomis, kurios yra būtinos vykdyti tam tikrą veiklą gretimoje rinkoje;

— antra, šis atsisakymas gali pašalinti visą veiksmingą konkurenciją šioje gretimoje rinkoje;

— trečia, atsisakymas sudaro kliūtis naujam produktui, turinčiam potencialią vartotojų paklausą, atsirasti.

333 Jeigu nustatoma, kad tokios aplinkybės egzistuoja, dominuojančią padėtį užimančio intelektualinės nuosavybės teisių turėtojo atsisakymas suteikti licenciją gali pažeisti EB 82 straipsnį, jeigu jis nėra objektyviai pateisinamas.

334 Reikia pastebėti, jog aplinkybė, kad atsisakymas sudaro kliūtis naujam produktui, turinčiam potencialią vartotojų paklausą, atsirasti, nurodyta tik teismų praktikoje dėl intelektinės nuosavybės teisės įgyvendinimo.

335 Galiausiai taip pat reikia pridurti, jog tam, kad atsisakymas suteikti prieigą prie produkto arba paslaugos, būtinų vykdyti tam tikrą veiklą, galėtų būti laikomas piktnaudžiavimu, reikia atskirti dvi rinkas, t. y. pirma, minėtos prekės ar minėtos paslaugos rinką, kurioje atsisakiusi įmonė užima dominuojančią padėtį, ir, antra, gretimą rinką, kurioje nagrinėjama prekė ar paslauga naudojamos gaminant kitą prekę arba teikiant kitą paslaugą. Reikia nurodyti, jog tas faktas, kad būtinos prekė ar paslauga neparduodamos atskirai, savaime netrukdo apibrėžti atskirą rinką (šiuo klausimu žr. 107 punkte minėto sprendimo *IMS Health* 43 punktą). Pavyzdžiui, 107 punkte minėto sprendimo *IMS Health* 44 punkte Teisingumo Teismas pareiškė, jog pakanka, kad būtų galima apibrėžti potencialią, net hipotetinę, rinką ir kad taip yra tuo atveju, kai prekės ar paslaugos yra būtinos vykdyti tam tikrą veiklą ir kai egzistuoja tikra paklausa iš norinčių verstis šia veikla įmonių. Paskesniame savo sprendimo punkte Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad lemiamas veiksnys buvo ta aplinkybė, jog galima skirti dvi atskiras gamybos stadijas, kurias sieja tai, jog pirminė prekė yra būtina tiekiant antrinę prekę.

336 Atsižvelgdamas į šiuos argumentus, Pirmosios instancijos teismas mano, kad pirmiausia reikia išnagrinėti, ar 107 punkte minėtuose sprendimuose *Magill* ir *IMS Health* nurodytos aplinkybės, paminėtos šio sprendimo 332 ir 333 punktuose, susiklostė ir šioje byloje. Tik jeigu bus nustatyta, kad nėra vienos ar kelių iš šių aplinkybių, Pirmosios instancijos teismas įvertins ypatingas Komisijos nurodytas aplinkybes (žr. šio sprendimo 317 punktą).

ii) Dėl būtinojo su suderinamumu susijusios informacijos pobūdžio

Šalių argumentai

337 *Microsoft* teigia, kad ginčijamame sprendime numatyta su suderinamumu susijusi informacija nėra būtina tiekiant darbo grupės serverių operacines sistemas. Ji tvirtina, kad konkreti technologija negali būti laikoma būtina, jeigu jos nesuteikus dominuojančios įmonės konkurentams būtų „ekonomiškai naudinga“ kurti ir prekiauti savo produktais.

338 *Microsoft* mano, kad ginčijamame sprendime šiuo klausimu padaryta teisinė ir faktinė klaida.

339 Pirma, kalbėdama apie teisinę klaidą, *Microsoft* mano, jog ji padaryta todėl, kad Komisija naudojo netinkamą, išimtinį ir absoliutų kriterijų „vertindama, ar konkurencija yra įmanoma“. Darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 176–184 konstatuojamąsias dalis, ji nurodo, kad jame konstatuota, jog *Microsoft* konkurentų serverių operacinės sistemos turi galėti komunikuoti su AK klientų ir serverių operacinėmis sistemomis *Windows* visiškai taip pat, kaip tai daro serverių operacinės sistemos *Windows*. Tačiau teismų praktikoje nereikalaujama suteikti tokios „optimalios prieigos“ prie rinkos.

340 Dublike *Microsoft* kritikuoja tai, kad Komisija nustatė reikalingą suderinamumo lygį, atsižvelgdama į tai, ko reikia, kad jos konkurentai galėtų išlikti veiksmingi rinkoje. Ji tvirtina, kad ginčijamo sprendimo 666–687 konstatuojamosiose dalyse Komisijos vartojama suderinamumo sąvoka yra nepagrįsta, nes ji reikalauja „beveik

visiško tapatumo“ tarp serverių operacinių sistemų *Windows* ir konkurentų operacinių sistemų. Darydama nuorodą į 126 punkte minėtas ginčijamo sprendimo 669 ir 679 konstatuojamąsias dalis, ji nurodo, kad jeigu tokia sąvoka būtų patvirtinta, „bet kokia technologija būtų būtina“. *Microsoft* taip pat nurodo, kad vienintelis tokio suderinamumo „lygio“ būtinumą pateisinantys argumentas ginčijamame sprendime yra galimybė konkurentams toliau veikti rinkoje palankiomis sąlygomis, susijusi su aplinkybe, kad dėl prieigos prie nagrinėjamų specifikacijų jų naudotojai neturėtų „identifikuotis du kartus“ (ginčijamo sprendimo 183 konstatuojamoji dalis). Ji mano, kad toks pateisinimas yra netinkamas, nes, pirma, daugelis pardavėjų jau siūlo „vieno identifikavimo“ sprendimus, antra, pakartotinis identifikavimas akivaizdžiai yra alternatyvus sprendimas (net jeigu jis turi mažiau pranašumų) ir, trečia, ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje numatyta korekcinė priemonė yra daug platesnė negu būtina sprendžiant šią nedidelę problemą.

341 Be to, nurodžiusi 125–128 punktuose pateiktus argumentus ir pakartojusi, kad ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje numatyta korekcinė priemonė neleis jos konkurentams kurti „beveik tapačių“ su serverių operacinėmis sistemomis *Windows* produktų, *Microsoft* dublike tvirtina, jog Komisija neįrodė priežastinio ryšio tarp jos komunikacijos protokolų specifikacijų „neprieinamumo“ ir fakto, kad jos konkurentai tariamai negali išlikti veiksmingi rinkoje.

342 Savo pastabose dėl įstojimo į bylą paaiškinimų *Microsoft* nesutinka, kad rinkos dalyviai ir vartotojai reikalauja „visiško pakeičiamumo“, ir teigia, kad toks reikalavimas neatitinka 112 punkte minėtame sprendime *Bronner* ir 107 punkte minėtame sprendime *IMS Health* Teisingumo Teismo nurodyto „būtinumo kriterijaus“. Be kita ko, ji pažymi, kad jos konkurentams „nereikia *Active Directory*“, jei jų serverių operacinės sistemos turi savo katalogo tarnybas, kurios gali teikti darbo grupės paslaugas AK klientų ir serverių operacinėms sistemoms *Windows*.

343 Antra, *Microsoft* mano, kad ginčijamame sprendime padaryta faktinė klaida, nes Komisija neatsižvelgė į tai, kad rinkoje yra daugybė darbo grupės serverių operacinių sistemų. Ji teigia, kad Europos įmonėse įdiegti įvairūs kompiuteriniai tinklai, t. y. kur veikia įvairių platintojų tiekiamos operacinės sistemos.

344 Šiuo klausimu *Microsoft* primena, kad per administracinę procedūrą ji pateikė ataskaitas, kuriose informatikos ekspertai aprašo „būdus, kuriais galima užtikrinti suderinamumą kompiuteriniuose tinkluose“. Taip pat ji nurodo, jog atsakymai į Komisijos prašymus pateikti informacijos patvirtina, kad kompiuteriniuose tinkluose Europoje įvairių tipų operacinės sistemos dažnai yra suderintos. 47 % į šiuos prašymus atsakusių bendrovių nurodė, kad jos naudojo *Microsoft* konkurentų serverių operacines sistemas, teikdamos rinkmenų ir bendro spausdintuvų naudojimo paslaugas AK klientų operacinėms sistemoms *Windows*. Panašių įrodymų yra naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugų atžvilgiu. Be to, *Microsoft* dar kartą nurodo, jog iš *Mercer* ataskaitų išplaukia, kad rinkdamosi serverių operacines sistemas įmonės nejaucia apribojimų dėl suderinamumo.

345 *Microsoft* taip pat tvirtina, kad suderinamumą tarp konkurentų serverių operacinių sistemų ir AK klientų ir serverių operacinių sistemų *Windows* galima užtikrinti penkiais įvairiais metodais. Kiekvienas šių metodų yra nagrinėjamų protokolų atskleidimo alternatyva ir leidžia įvairioms operacinėms sistemoms „tinkamai veikti kartu“. *Microsoft* nurodo, kad nors teisinga, jog pasitelkus šiuos metodus nebus pasiektas „visiškas suderinamumas“, kurį Komisija laiko esminiu veiksniu, jais vis dėlto galima lengvai pasiekti „minimalų suderinamumo lygį <...>, kuris būtinas užtikrinti veiksmingą konkurenciją“.

346 *Microsoft* nurodė šiuos penkis metodus: pirma, standartinių komunikacijos protokolų, pavyzdžiui, TCP/IP (*Transmission Control Protocol/Internet Protocol*) ir HTTP (*Hyper Text Transfer Protocol*), naudojimas; antra, programinio kodo įdiegimas AK klientų arba serverių operacinėje sistemoje *Windows* tam, kad ji galėtų palaikyti ryšį su *Microsoft* konkurentų serverių operacine sistema, naudojant šiai serverių operacinei sistemai būdingus komunikacijos protokolus; trečia, programinio kodo įdiegimas *Microsoft* konkurentų serverių operacinėje sistemoje tam, kad ji galėtų palaikyti ryšį su AK klientų arba serverių operacine sistema *Windows*, naudojant operacinių sistemų *Windows* komunikacijos protokolus; ketvirta, serverių operacinės sistemos kaip „tilto“ tarp dviejų skirtingų komunikacijos protokolų paketų naudojimas; ir, penkta, programinių kodų bloko įdiegimas visose tinklo AK klientų ir serverių operacinėse sistemose, siekiant komunikacijomis užtikrinti šių programinių kodų blokų suderinamumą. Kartu *Microsoft* kaltina Komisija ginčijamame sprendime neįrodžius, kad jos komunikacijos protokolų apgrąžos inžinerija „techniškai ar ekonomiškai yra neįmanoma“.

347 *Microsoft* taip pat nurodo, jog iš Komisijos per administracinę procedūrą pateiktų įrodymų matyti, kad minėti metodai praktiškai taikomi *Linux* produktams ir kitoms darbo grupės serverių operacinėms sistemoms. Ji pažymi, kad *Linux* produktų pardavėjai toliau užima naujas rinkos dalis darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje net neturėdami priegios prie komunikacijos protokolų specifikacijų. Darydama nuorodą į D. S. Evans, A. L. Nichols ir A. J. Padilla ataskaitos D ir E skyrius (dubliko C.11 priedas), ji taip pat nurodo, kad šie produktai tobulėja serverių operacinių sistemų *Windows* nenaudai. Be to, ji nurodo, jog plačiai pripažinta, kad *Linux* yra rimtas *Microsoft* konkurentas ir kad dešimt didžiausių serverių, kainuojančių iki 25 000 JAV dolerių (USD), tiekėjų siūlo *Linux* naudojančius darbo grupės serverius.

348 *CompTIA* ir ACT iš esmės nurodo tuos pačius argumentus kaip ir *Microsoft*.

349 *ComptIA*, be kita ko, kritikuoja tai, kad Komisija mano, jog konkurentų darbo grupės serverių operacinės sistemos turi pasiekti tokį suderinamumą su AK klientų operacinėmis sistemomis *Windows* lygį, kuris būtų „toks pat geras kaip pasiektas pačios *Microsoft*“.

350 Darydama nuorodą į *Microsoft* rašytiniuose pareiškimuose šiuo klausimu pateiktus argumentus, ACT tvirtina, kad yra keli metodai, leidžiantys užtikrinti pakankamą suderinamumą tarp įvairių tiekėjų tiekiamų operacinių sistemų. Be to, ji nuogaštuoja, kad tai, kaip Komisija aiškina būtinumo kriterijų, daro neigiamą poveikį naujovių kūrimui.

351 Komisija teigia, jog tai, kad *Microsoft* atskleistų konkurentams su suderinamumu susijusią informaciją, būtina norint, kad jie ir toliau konkuruotų darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje.

352 Pirma, dėl tariamos teisinės klaidos Komisija nurodo, kad *Microsoft* teiginiai grindžiami neteisingu jos pozicijos suvokimu ir ginčijamame sprendime nagrinėjamų klausimų painiojimu. Ji paaiškina, kad būtinumo kriterijus reikalauja išnagrinėti, viena vertus, konkurentų veiksmingam išlikimui rinkoje būtiną suderinamumo lygį ir, kita vertus, tai, ar informacija, kurią atsisakoma pateikti, yra vienintelis ekonomiškai tinkamas šaltinis pasiekiant šį suderinamumo lygį.

353 Pabrėžusi, kad informacija, kurią *Microsoft* atsisako atskleisti, „funkcine prasme yra susijusi su AK klientais“, Komisija nurodo, kad šios informacijos būtinasis pobūdis išplaukia, viena vertus, iš suderinamumo su AK klientais svarbos darbo grupės serverių operacinėms sistemoms (ginčijamo sprendimo 383–386 konstatuojamosios

dalys), o kita vertus, iš *Microsoft* beveik turimo monopolio AK klientų operacinių sistemų rinkoje.

354 Komisija taip pat pastebi, kad ginčijamo sprendimo 666–686 konstatuojamosiose dalyse ji išanalizavo teismų praktikoje apibrėžtą būtinumo kriterijų ir būtent išnagrino, ar, be nagrinėjamos informacijos atskleidimo, yra kitų sprendimų, leidžiančių įmonėms veiksmingai konkuruoti su *Microsoft* darbo grupės serveriais operacinių sistemų rinkoje.

355 Komisijos nuomone, *Microsoft* mano, kad vien aplinkybė, kad yra neveiksmingų suderinamumo sprendimų, leidžiančių jos konkurentams tik „minimaliai“ patekti į rinką arba išsaugoti turimas „minimalias“ pozicijas rinkoje, įrodo, kad būtinumo kriterijus nėra įvykdytas. Šiai nuomonei negali būti pritarta, o minėtas kriterijus turėtų būti įvertintas atsižvelgiant į tikslą apsaugoti veiksmingą vartotojams naudingą konkurenciją. Faktiškai kalbama apie klausimą, ar informacija, kurią atsisakoma atskleisti, yra būtina vykdant veiklą nagrinėjamoje rinkoje, būtent apie veiksmingą konkurentą, o ne smulkų rinkos dalyvį, kuris *de facto* pasitraukė iš rinkos, užimdamas „nišą“.

356 Triplike Komisija nurodo, jog ji laikosi požiūrio, kad dominuojanti įmonė neturi teisės kelti pavojaus veiksmingai konkurencijai antrinėje rinkoje, neteisėtai atsisakydama suteikti savo konkurentams prieigą prie jų veiklai būtino „išteklių“. Ji taip pat nurodo, kad jeigu nėra jokios galimybės pakeisti atsisakomą atskleisti „išteklių“, kuris galėtų leisti konkurentams daryti veiksmingą konkurencinį spaudimą dominuojančiai įmonei antrinėje rinkoje, akivaizdu, kad minėtas „išteklius“ būtinas veiksmingai konkurencijai išsaugoti.

357 Triplike Komisija taip pat pakartoja, kad yra daug galimų suderinamumo tarp *Windows* pagrindu veikiančių AK ir darbo grupės serverių operacinių sistemų lygių. Ji tvirtina nenustačiusi tam tikro veiksmingai konkurencijai rinkoje išsaugoti reikalingo suderinamumo lygio *a priori*, tačiau pagrindusi savo samprotavimus dėl akivaizdaus alternatyvių metodų, kuriuos jau išbandė *Microsoft* konkurentai ir kurie „neužtikrino klientų reikalaujamo ekonomiškai veiksmingo suderinamumo lygio“, nepakankamumo. Ji dar kartą ginčija tai, jog rėmėsi tokiu suderinamumo lygiu, kuris yra „beveik toks pats“, kaip teigia *Microsoft*, ir pažymi, jog, jos manymu, būtina, kad *Microsoft* konkurentams būtų leista ne atgaminti jos įgyvendintus suderinamumo sprendimus, o leisti „savo pastangomis kurti naujoves ir <...> pasiekti panašų suderinamumo lygį“. Galiausiai Komisija pažymi, kad būtent ginčijamo sprendimo 590–692 konstatuojamosiose dalyse ji išnagrinėjo „labai neigiamas“ riboto suderinamumo su AK klientų operacinėmis sistemomis *Windows* lygio „pasekmes“ konkurentams ir klientams. Ji nurodo, kad dėl *Microsoft* veiksmų iš darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkos laipsniškai išstumiami visi jos konkurentai, net jeigu iš pradžių kai kurie iš jų turėjo pakankamai didelį komercinį ar technologinį pranašumą šioje rinkoje, palyginti su *Microsoft* (ginčijamo sprendimo 587 ir 668 konstatuojamosios dalys).

358 Antra, Komisija atmeta teiginius dėl tariamos faktinės klaidos.

359 Pirma, ji nurodo, jog nėra įrodyta, kad per administracinę procedūrą *Microsoft* pateiktose ataskaitose informatikos ekspertų nurodyti sprendimai yra komercine prasme veiksmingos su suderinamumu susijusios informacijos atskleidimo alternatyvos.

360 Antra, argumentas, kuris, *Microsoft* nuomone, išplaukia iš atsakymų į Komisijos prašymus pateikti informacijos, yra netinkamas, nes jis reiškia, kad „pakanka suderinamumo su nereikšmingais rinkos dalyviais arba kad tam tikras suderinamumas jau yra“. Iš tikrųjų *Microsoft* neatsižvelgia į tai, kad jos konkurentai įėjo į darbo grupės serverių operacinių sistemų rinką jai dar nepradėjus platinti šių produktų. Kadangi nagrinėjama informacija yra būtina leisti šių konkurentų produktams ir toliau daryti veiksmingą konkurencinį spaudimą *Microsoft* produktams, minėti konkurentai laipsniškai šalinami. Tai, kad šis šalinimo procesas dar nesibaigė, neįrodo būtinumo kriterijaus neįvykdymo, nes svarbu žinoti, ar informacija būtina norint, kad konkurentas ir toliau veiksmingai konkuruotų rinkoje.

361 Trečia, dėl penkių alternatyvių metodų, leidžiančių užtikrinti suderinamumą tarp įvairių *Microsoft* nurodytų platintojų tiekiamų operacinių sistemų, Komisija pažymi, kad *Microsoft* neginčija ginčijamame sprendime šiuo klausimu padarytų išvadų, o tik teigia, kad šie metodai „įgyvendinami“ ir kad jie leidžia jos ir konkurentų produktams „tinkamai veikti kartu“.

362 Komisija primena, kad ginčijamame sprendime ji jau išnagrinėjo šiuos metodus, ypač klausimą, ar apgražos inžinerija gali būti su suderinamumu susijusios informacijos atskleidimo alternatyva (ginčijamo sprendimo 683–687 konstatuojamosios dalys), ir įrodė, kad jie nėra „veiksmingi“ su suderinamumu susijusios informacijos atskleidimo „pakaitalai“.

363 Ketvirta, Komisija atmeta *Microsoft* teiginį, kad ginčijamame sprendime atliktai analizei prieštarauja tai, kad į darbo grupės serverių operacinių sistemų rinką įėjo ir tariamai *sustiprėjo Linux*.

364 Visų pirma, ji nurodo, kad su *Linux* susiję skaičiai „parodo ne vieno ūkio subjekto įsitvirtinimą rinkoje, o tam tikro skaičiaus konkuruojančių pardavėjų, kurie remiasi *Linux* (*Red Hat, Novel/SuSE, IBM, Sun* ir kt.), pastangas“. Todėl atitinkama šių pardavėjų rinkos dalis „labai maža“.

365 Paskui Komisija kritikuoja išvadas, padarytas dubliko C.11 priede esančios D.S. Evans, A. L. Nichols ir A. J. Padilla ataskaitos D skyriuje, tvirtindama, kad:

— kaip nurodyta ginčijamo sprendimo 487–490 konstatuojamosiose dalyse, rengdami šią ataskaitą ekspertai pasinaudojo *International Data Corporation* (IDC) duomenimis, kurie yra apytikriai ir todėl netinkami vertinant rinkos plėtrą;

— tai „juo labiau pasakytina apie metinius pasikeitimus, kurie yra visiškai nežymūs, palyginti su visos rinkos dydžiu“;

— nėra įrodymų, kad 6,75 % rinkos dalis, tenkanti *Linux* remiantis parduotais vienetais, kurią *Microsoft* apskaičiavo taikydama su visais serveriais susijusį ekstrapoliacijos veiksni, galioja darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkai;

— du atsakymų į 2003 m. rinkos tyrimą pavyzdžiai, pateikti ekspertų siekiant įrodyti, kad kartu su *Linux* galima naudoti apgražos inžinerijos technologija grindžiamus suderinamumo sprendimus, nėra reprezentatyvūs, nes juos pateikė tik du iš trijų

iš daugiau kaip 100 dalyvavusių šiame rinkos tyrime subjektų, kurie „pakankamai dažnai naudojo *Linux/Samba*“;

- ekspertai nepateikia jokios informacijos apie tai, kaip kiti keturi *Microsoft* nurodyti metodai, leidžiantys užtikrinti įvairių platintojų tiekiamų operacinių sistemų suderinamumą, galėtų leisti tariamą *Linux* padėties sustiprėjimą rinkoje laikotarpiu, per kurį buvo piktnaudžiaujama neteikiant informacijos.

366 Be to, Komisija kritikuoja teiginius tos pačios ataskaitos E skyriuje. Ji nurodo, kad:

- ginčijamo sprendimo 605–610 konstatuojamosiose dalyse ji jau paneigė *Microsoft* argumentus, pagrįstus IDC prognozėmis ir trečios *Mercer* apklausos rezultatais;
- IDC dažnai pervertina *Linux* užimamos rinkos dalies prognozes tokiose srityse, kokios yra „tinklo administravimas“ ir „bendras rinkmenų/spausdintuvų naudojimas“;
- 2004 m. kovo 8 d. *Merrill Lynch* ataskaitoje (dubliko C.11 priedo 7 priedas) minėtas perėjimas nuo operacinės sistemos *Windows NT* prie operacinės sistemos *Linux* gali būti tik vienkartinis reiškinys, nes *Windows NT* yra „*Microsoft* nebetiekiamas pasenęs produktas“;

— 2004 m. gegužės 25 d. *Yankee Group* ataskaitoje (dubliko C.11 priedo 9 priedas) nagrinėjamos apskritai serverių operacinės sistemos, o ne darbo grupės serverių operacinės sistemos, todėl iš esmės ji neturi reikšmės šiai bylai;

— 2004 m. gegužės 27 d. *Forrester Research* ataskaitoje (dubliko C.11 priedo 10 priedas) darbo grupės serverių operacinės sistemos faktiškai nenagrinėjamos ir daromos prieštaraujanti *Microsoft* požiūriui išvados, būtent, kad 92 % apklaustų asmenų 2006 m. naudos *Active Directory*.

³⁶⁷ SIIA iš esmės nurodo tokius pačius argumentus kaip Komisija. Ji pabrėžia, kad konkurencijai pagal privalumus programinės įrangos sektoriuje svarbu, kad darbo grupės serverių operacinių sistemų tiekėjai galėtų užtikrinti suderinamumą su beveik monopoliniais *Microsoft* produktais „tokiomis pačiomis sąlygomis“ kaip pati *Microsoft*. Ji teigia, kad veiksmingai konkurencijai rinkoje būtina, jog šie tiekėjai turėtų prieigą prie nagrinėjamos su suderinamumu susijusios informacijos.

³⁶⁸ FSFE atmeta *Microsoft* argumentus dėl penkių alternatyvių suderinamumo užtikrinimo metodų. Ji tvirtina, kad „techniškai, visi šie metodai yra realūs“, tačiau „juose neatsižvelgiama į esminį elementą – autentifikavimą“. Šiuo klausimu ji paaiškina, kad *Microsoft* užtikrino „glaudžią sąveiką“ tarp savo AK klientų operacinių sistemų *Windows* ir „autentifikavimo serverių“ taip, kad atskirti autentifikavimo užduoties nuo kitų *Windows* pagrindų veikiančių darbo grupės serverių vykdomų užduočių paprasčiausia neįmanoma.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

369 Kaip minėta 207 punkte, Komisija pasirinko dvejų etapų procedūrą, siekdama nustatyti, ar nagrinėjama informacija yra būtina, t. y. pirma, ji išnagrinėjo, koks yra suderinamumo su *Windows* domeno architektūra lygis, kurį turėtų pasiekti konkurentų tiekiamos darbo grupės serverių operacinės sistemos, kad galėtų išlikti veiksmingi rinkoje, paskui įvertino, ar su suderinamumu susijusi informacija, kurią *Microsoft* atsisako atskleisti, yra būtina norint pasiekti šį suderinamumo lygį.

370 *Microsoft* tvirtina, kad taip argumentuojant padaryta teisinė ir faktinė klaida.

— Dėl tariamos teisinės klaidos

371 *Microsoft* argumentai dėl Komisijos tariamai padarytos teisinės klaidos susiję su pirmuoju Komisijos motyvavimo etapu.

372 Visų pirma *Microsoft* kritikuoja Komisijos šioje byloje pasirinktą suderinamumo lygį, iš esmės teigdama, kad ji reikalauja, jog jos konkurentų darbo grupės serverių operacinės sistemos galėtų komunikuoti su AK klientų ir serverių operacinėmis sistemomis *Windows* visiškai taip pat, kaip tai daro serverių operacinės sistemos *Windows*. Ji pakartoja, jog tokiam suderinamumo lygiui reikia, kad jos ir jos konkurentų operacinės sistemos būtų beveik tapačios.

373 Šie teiginiai atmestini.

374 Šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismas primena, jog 207–245 punktuose jis jau nurodė, kokį suderinamumo lygį Komisija numatė ginčijamame sprendime. Buvo pažymėta, kad, Komisijos nuomone, tam, kad konkurentų operacinės sistemos galėtų veiksmingai konkuruoti su darbo grupės serverių operacinėmis sistemomis *Windows*, jos turi galėti veikti su *Windows* domeno architektūra taip pat, kaip ir *Windows* sistemos (žr. šio sprendimo 230 punktą). Taip pat buvo nurodyta, kad Komisijos numatytą suderinamumą sudaro dvi neatskiriamos sudedamosios dalys, t. y. suderinamumas „klientas-serveris“ ir suderinamumas „serveris-serveris“, ir toks suderinamumas reiškia, kad serveris, kuriame įdiegta *Microsoft* konkurento darbo grupės serverių operacinė sistema, turi veikti kaip *Active Directory* naudojančio *Windows* domeno kontrolierius ir atitinkamai dalyvauti automatinio kopijavimo mechanizme kartu su kitais domeno kontrolieriais (žr. šio sprendimo 231 ir 233 punktus).

375 Pirmosios instancijos teismas taip pat jau konstatavo, kad, priešingai negu nurodo *Microsoft*, numatydamą tokį suderinamumo lygį, Komisija visiškai nesiekia, kad konkurentų darbo grupės serverių operacinės sistemos visais atžvilgiais veiktų kaip darbo grupės serverių operacinė sistema *Windows*, ir atitinkamai, kad jos konkurentai galėtų kurti „beveik tapačias“ jos sistemoms darbo grupės serverių operacines sistemas (žr. šio sprendimo 234–242 punktus).

376 *Microsoft* taip pat kritikuoja tai, kad Komisija nustatė reikalingą suderinamumo lygį, atsižvelgdama į tai, kas, jos nuomone, būtina tam, kad konkurentų darbo grupės serverių operacinių sistemų gamintojai išliktų veiksmingai rinkoje.

377 Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad šio sprendimo 229 punkte Pirmosios instancijos teismas jau patvirtino Komisijos požiūrio pagrįstumą.

378 Galiausiai *Microsoft* nurodo, kad, norint išlikti veiksmingiems rinkoje, jos konkurentams nebūtina pasiekti tokio darbo grupės serverių operacinių sistemų suderinamumo, kurį numatė Komisija.

379 Svarbu pabrėžti, kad ginčijamame sprendime Komisijos šiuo klausimu atlikta analizė pagrįsta sudėtingais ekonominiais vertinimais, todėl Pirmosios instancijos teismas gali atlikti tik ribotą jų kontrolę (žr. šio sprendimo 87 punktą).

380 Tačiau, kaip išplaukia iš toliau išdėstytų samprotavimų, *Microsoft* neįrodė, kad ši analizė akivaizdžiai klaidinga.

381 Šiuo atžvilgiu visų pirma reikia pažymėti, kad *Microsoft* neįrodė, jog Komisijos išvada, pagal kurią „suderinamumas su AK klientais yra labai svarbus konkurencijai darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje“ (ginčijamo sprendimo 586 konstatuojamoji dalis), akivaizdžiai klaidinga.

382 Atvirkščiai, keli veiksniai parodo tokios išvados pagrįstumą.

383 Pavyzdžiui, kaip išplaukia iš ginčijamo sprendimo 21–59 konstatuojamosiose dalyse pateiktų techninių paaiškinimų dėl nagrinėjamų produktų bei iš šalių ekspertų per posėdį pateiktų paaiškinimų, reikia turėti omenyje, kad kompiuterio programos pagal savo pobūdį neveikia atskirai, o skirtos palaikyti ryšį ir dirbti kartu su kitomis programinės ir kompiuterinės įrangos programomis, ypač viename tinkle (taip pat žr. 157 punkte cituotą Direktyvos 91/250 10 konstatuojamąją dalį).

384 Taip pat reikia pažymėti, kad organizacijų kompiuteriniame tinkle būtinybė dirbti kartu ypač svarbi, kai kalbama apie AK klientų operacines sistemas ir apie darbo grupės serverių operacines sistemas. Kaip ginčijamo sprendimo 383 konstatuojamojoje dalyje pabrėžia Komisija ir kaip buvo konstatuota šio sprendimo 161 punkte, bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo bei naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugos glaudžiai susijusios su AK klientų naudojimu ir teikiamos AK klientų naudotojams kaip susijusių uždavinių visuma. Kaip per posėdį paaiškino šalių ekspertai, kompiuterių tinkle ryšį tarp darbo grupės serverių ir AK klientų „skatina“ arba „išprovokuoja“ AK klientų naudotojų veiksmai arba užklausa, pvz., vardo arba slaptažodžio įvedimas, bylos sukūrimas arba prašymas atspausdinti dokumentą. Tuo pačiu klausimu ginčijamo sprendimo 532 konstatuojamojoje dalyje Komisija teisingai konstatavo, kad „AK klientai ir darbo grupės serveriai yra kompiuterių tinklo mazgai ir <...> todėl fiziškai tarpusavyje susiję“. Galiausiai reikia priminti, kad viena pagrindinių darbo grupės serverių operacinių sistemų funkcijų yra būtent AK klientų valdymas.

385 Taip pat reikia pridurti, kaip tai pažymėta ginčijamo sprendimo 383–386 konstatuojamosiose dalyse, kad kai kurie *Mercer* atliktų apklausų rezultatai patvirtina darbo grupės serverių operacinių sistemų suderinamumo su AK klientų operacinėmis sistemomis svarbą. Be antros ir trečios *Mercer* apklausų, kurios visų pirma susijusios su

suderinamumu su *Windows* operacinėje sistemoje veikiančiais AK klientais, rezultatų, kurie bus nagrinėjami 401–412 punktuose, reikia pažymėti, jog iš pirmos *Mercer* apklausos matyti, kad tai, kaip lengvai produktas gali integruotis esamoje ar ateityje numatomoje kompiuterinėje aplinkoje, yra vienas iš pagrindinių veiksnių, į kurią atsižvelgia informatikos specialistai, priimdami sprendimus dėl kompiuterinių produktų įsigijimo. Taip pat reikia pastebėti, kad palyginus šios apklausos rezultatus su trečios *Mercer* apklausos rezultatais matyti, jog suderinamumas su AK klientų operacinėmis sistemomis darbo grupės serverių operacinių sistemų atveju yra svarbesnis negu kitų serverių produktų atvejais (ginčijamo sprendimo 386 konstatuojamoji dalis).

386 Antra, Pirmosios instancijos teismas mano, kad darbo grupės serverių operacinių sistemų suderinamumas su AK klientų operacinėmis sistemomis yra dar svarbesnis, kai AK klientų operacinės sistemos yra *Windows* sistemos.

387 Reikia pažymėti, kad AK klientų operacinių sistemų rinkoje *Microsoft* užimama dominuojanti padėtis, kaip tai pažymėjo Komisija ginčijamo sprendimo 429 ir 472 konstatuojamosiose dalyse, yra „ypatinga“ ta prasme, kad ji užima didesnę kaip 90 % šios rinkos dalį (ginčijamo sprendimo 430–435 konstatuojamosios dalys) ir kad *Windows* yra „faktinis standartas“ šioms operacinėms sistemoms.

388 Kadangi operacinė sistema *Windows* įdiegta beveik visiems organizacijų AK klientams, konkurentų operacinėmis sistemomis bus galima veiksmingai prekiauti, tik jeigu jos pasieks aukštą suderinamumo su ja lygį.

389 Trečia, Pirmosios instancijos teismas pažymi, kad pagal ginčijamą sprendimą svarbu, jog *Microsoft* konkurentų darbo grupės serverių operacinės sistemos galėtų palaikyti ryšį ne tik su AK klientų operacinėmis sistemomis *Windows*, bet ir su visa *Windows* domeno architektūra.

390 Komisija būtent mano, jog tam, kad būtų galima veiksmingai prekiauti konkurentų darbo grupės serverių operacinėmis sistemomis, jos turi dalyvauti *Windows* domeno architektūroje – sudarančioje glaudžiai susijusių tarpusavio sujungimų ir sąveikų „klientas-serveris“ ir „serveris-serveris“ „architektūrą“ (žr. šio sprendimo 179–189 punktus) – lygiomis su darbo grupės serverių operacinėmis sistemomis *Windows* sąlygomis. Tai reiškia, kad serveris, kuriame įdiegta *Microsoft* konkurento darbo grupės serverių operacinė sistema turi veikti kaip *Active Directory* naudojančio *Windows* domeno kontrolierius ir atitinkamai dalyvauti automatinio kopijavimo mechanizme kartu su kitais domeno kontrolieriais.

391 Reikia konstatuoti, kad *Microsoft* neįrodė, jog šis vertinimas akivaizdžiai klaidingas.

392 Pirma, šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad atsižvelgdama į *Microsoft* tarp savo AK klientų operacinių sistemų *Windows* ir tarp darbo grupės serverių operacinių sistemų *Windows* nustatytus labai glaudžius ir privilegijuotus technologinius ryšius ir į tai, kad *Windows* įdiegta beveik visiems organizacijų AK klientams, ginčijamo sprendimo 697 konstatuojamojoje dalyje Komisija pagrįstai konstatavo, kad *Microsoft* galėjo primesti *Windows* domeno architektūrą „kaip darbo grupės kompiuterių tinklų sektoriaus faktinį standartą“ (šiuo klausimu žr. ginčijamo sprendimo

779 konstatuojamąją dalį, kurioje Komisija pažymi, kad *Microsoft* daugelį metų užimama beveik monopolinė padėtis AK klientų operacinių sistemų rinkoje leidžia jai „laisvai ir neatsižvelgiant į savo konkurentus nustatyti visumą nuoseklių komunikacijos taisyklių, į kurias bus orientuotas faktinis darbo grupės tinklų suderinamumo standartas“).

393 Antra, kaip pažymėjo Komisija ginčijamo sprendimo 637 konstatuojamojoje dalyje, įvairūs duomenų šaltiniai, pvz., *Microsoft* komerciniai dokumentai, analitikų ataskaitos ir per 2003 m. rinkos tyrimą bei *Mercer* atliktas apklausas gauta informacija, įrodo, kad suderinamumas su *Windows* aplinka yra pagrindinis kriterijus, lemiantis darbo grupės serverių operacinių sistemų *Windows* populiarumą.

394 Ginčijamo sprendimo 638–641 konstatuojamosiose dalyse Komisija pateikia įvairių argumentų įrodančių, kad komerciniu požiūriu *Microsoft* sistemingai naudoja suderinamumą su *Windows* aplinka kaip pagrindinį savo darbo grupės serverių operacinių sistemų pardavimo argumentą. *Microsoft* šių teiginių neginčia.

395 Be to, ginčijamo sprendimo 642–646 konstatuojamosiose dalyse Komisija pateikia tam tikrus 2003 m. rinkos tyrimo rezultatus, siekdama įrodyti, jog suderinamumas su *Windows* aplinka turi didelę reikšmę apklaustoms organizacijoms sprendžiant klausimą dėl darbo grupės serverių operacinių sistemų pirkimo.

396 Reikia pažymėti, kad ieškinyje *Microsoft* tik nurodo, jog organizacijos nesirenka serverių operacinių sistemų vadovaudamosi jų suderinamumu su operacinėmis sistemomis *Windows*, darydama bendrą nuorodą į kai kuriuos prie šio ieškinio pridėtus

dokumentus (ieškinio A.12.1 priedas (J. Matthews „The Commission’s Case on Microsoft’s Interoperability: An Examination of the Survey Evidence“) ir ieškinio A.22 priedas (D. S. Evans, A. L. Nichols ir A. J. Padilla „The Commission Has Failed to Address Major Flaws in the Design, Conduct, and Analyses of Its Article 11 Inquiries“)). Dėl šio sprendimo 94–99 punktuose nurodytų motyvų Pirmosios instancijos teismas neatsižvelgia į šiuos priedus.

397 Bet kuriuo atveju reikia konstatuoti, kad minėti 2003 m. rinkos tyrimo rezultatai patvirtina Komisijos požiūrio pagrįstumą.

398 Per šį tyrimą Komisija paprašė tiriamų subjektų nurodyti, ar jie jau naudoja (arba ketina naudoti) *Active Directory* daugelyje jų kompiuterinio tinklo *Windows* domenų (15 klausimas). Ji taip pat paprašė teigiamai į šį klausimą atsakiusių subjektų, t. y. 61 iš 102 subjektų, iš pateiktų veiksnų sąrašo nurodyti tuos, kurie turėjo svarbią reikšmę jų apsisprendimui įdiegti *Active Directory* (16 klausimas). Taigi 52 iš 61 subjekto (arba apie 85,2 %) kaip tokį veiksnį nurodė tai, kad „*Active Directory* geriau suderinama su *Windows* darbo vietomis, įskaitant AK klientų naudojamas arba AK klientams įdiegtas taikomąsias programas (pvz., *Outlook*, *Office*), negu konkuruojančios katalogo tarnybos“, arba tai, kad „(jų) organizacijoje naudojamos taikomosios programos reikalauja *Active Directory*“ (16 klausimas). Tik 17 subjektų (arba apie 27,9 %) paminėjo vieną iš toliau nurodytų veiksnų kaip svarbų priimant sprendimą naudoti *Active Directory*: „*Active Directory* geriau suderinama su *Web* paslaugomis negu konkuruojančios katalogo tarnybos“; „*Active Directory* yra labiau išvystytas produktas, palyginti su konkuruojančiomis katalogo tarnybomis“, ir „*Active Directory* užtikrina geresnę atitiktį su katalogo paslaugomis susijusiomis normomis ir geresnį šių normų taikymą negu konkuruojančios katalogo tarnybos“.

399 Be to, reikia pažymėti, kad 2003 m. rinkos tyrime dalyvavusių subjektų taip pat buvo klausiama, ar jie daugiausia naudojo *Windows* pagrindu veikiančius serverius, teikdami bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo paslaugas (13 klausimas). Atsakius teigiamai, reikėjo nurodyti, ar tame pačiame klausime nurodyti su suderinamumu susiję veiksniai buvo labai reikšmingi priimant sprendimą naudoti šiuos serverius. Iš 77 į šį klausimą atsakiusių subjektų 58 (arba apie 75,3 %) paminėjo bent vieną iš aptariamų veiksnių.

400 Reikia pažymėti, kad 101 ieškinio išnašoje bei 68 dubliko išnašoje darydama tik bendras nuorodas į tam tikrus prieduose pateiktus argumentus (ieškinio A.22 priedas ir dubliko C.13 priedo A skyrius (D. S. Evans, A. L. Nichols ir A. J. Padilla „Response to the Commission’s Annex B.6 Regarding Its Article 11 Inquiries“)), *Microsoft* nurodė, kad daugelis Komisijos per 2003 m. rinkos tyrimą pateiktų klausimų buvo „neteisingi“ arba „vienpusiški“. Pirmosios instancijos teismas mano, kad šis argumentas nepriimtinas. Iš tikrųjų teisškirus tai, kad tokia bendra nuoroda į priedus neleistina dėl 94–99 punktuose nurodytų priežasčių, reikia konstatuoti, kad *Microsoft* argumentas savaime prieštaringas, nes tose rašytinių pareiškimų dalyse, su kuriomis susijusios minėtos išnašos, ji, grįsdama savo požiūrį, aiškiai nurodo tam tikrus 2003 m. rinkos tyrimo rezultatus.

401 Be to, reikia konstatuoti, kad, priešingai negu tvirtina *Microsoft*, iš *Mercer* atliktų antros ir trečios apklausų rezultatų išplaukia tos pačios išvados kaip ir iš 2003 m. rinkos tyrimo, turint omenyje išvadas apie suderinamumo su operacinėmis sistemomis *Windows* svarbą vartotojams.

402 Per antrą apklausą *Mercer*, nurodydama tuos pačius su suderinamumu susijusius veiksnius kaip 2003 m. rinkos tyrimo anketos 13 klausime (žr. šio sprendimo 399 punktą), paprašė kai kurių informatikos specialistų, kurių organizacijose teikiant

bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo paslaugas daugiausia naudojamos operacinės sistemos *Windows*, nurodyti, ar vienas arba keli iš šių veiksmų turėjo svarbią reikšmę jų sprendimui naudoti šias operacines sistemas, skiriant šiems veiksmams balus nuo 1 (mažai svarbus) iki 5 (labai svarbus). Taigi iš 134 atitinkamų informatikos specialistų 99 (arba apie 73,9 %) nurodė, kad bent vienas iš šių veiksmų buvo svarbus. Be to, svarbu konstatuoti, kad 91 informatikos specialistas (arba apie 67,9 %) skyrė mažiausiai 4 arba 5 balus bent vienam iš minėtų veiksmų.

403 Per tą pačią apklausą apklausiamų informatikos specialistų taip pat buvo prašoma įvertinti 21 įvairių veiksmų įtaką jų sprendimams įsigyti operacines sistemas teikti bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo paslaugas, skiriant šiems veiksmams balus nuo 0 (visiškai nesvarbus) iki 5 (labai svarbus). „Suderinamumo su (*Windows*) darbo vieta“ kriterijus gavo vidutiniškai 3,78 balus ir užėmė ketvirtą vietą po veiksmų „patikimumas/prieinamumas“ (vidutiniškai 4,01 balo), „kompetencija ir techninė pagalba (vidaus arba išorės)“ (vidutiniškai 3,93 balo) ir „saugumas“ (vidutiniškai 3,80 balo).

404 Dėl *Mercer* atliktos antros apklausos rezultatų reikia taip pat pažymėti, kad atitinkami informatikos specialistai, paprašyti įvertinti 18 veiksmų reikšmę jų sprendimams įsigyti katalogo tarnybas, „suderinamumo su (*Windows*) darbo vieta“ veiksmui skyrė vidutiniškai 3,94 balo (pirmoji vieta).

405 Dėl *Mercer* atliktos trečios apklausos reikia konstatuoti, jog informatikos specialistų buvo prašoma įvertinti 13 įvairių veiksmų reikšmę jų sprendimams įsigyti darbo grupės serverių operacines sistemas, skiriant šiems veiksmams balus nuo 0 (visiškai nesvarbus) iki 5 (labai svarbus). Atsakymuose į šį prašymą „suderinamumo su *Windows* darbo vieta“ veiksmys gavo vidutiniškai 4,25 balo. Nors tiesa, kad šis

veiksnyms užėmė tik antrąją vietą tarp veiksmų „serverių operacinės sistemos patikimumas/prieinamumas“ (vidutiniškai 4,47 balo) ir „serverių operacinės sistemos saugumas“ (vidutiniškai 4,04 balo), vis dėlto gauti rezultatai įrodo, kad darbo grupės serverių operacinių sistemų pirkėjų sprendimams labai didelę įtaką turėjo suderinamumas su *Windows* veikiančiais AK klientais.

406 Tiesa tai, kad per trečią *Mercer* atliktą apklausą informatikos specialistams taip pat buvo pasiūlyta įvertinti kiekvieno iš ankstesniame punkte minėtų 13 veiksmų santykinę reikšmę ir tai, kad remiantis šiuo vertinimu nustatytas skirtumas tarp veiksmo „serverių operacinės sistemos patikimumas/prieinamumas“ (esančio pirmoje vietoje su 34 % (balsų)) ir veiksmo „suderinamumas su *Windows* darbo vieta“ (esančio antroje vietoje su 9 % (balsų)) yra tikslesnis. Tačiau šiuos rezultatus reikia laikyti santykiniais, atsižvelgiant į tai, kad suderinamumas, kaip paaiškino Komisija ginčijamo sprendimo 643 ir 659 konstatuojamosiose dalyse, tai veiksnys, turintis poveikį kitiems veiksniams, į kuriuos pirkėjai atsižvelgia pasirinkdami darbo grupės serverių operacinę sistemą. Taigi pirkėjai gali manyti, kad *Microsoft* konkurentų darbo grupės serverių operacinė sistema turi saugumo ar greito užduočių vykdymo trūkumų, o iš tikrųjų šių trūkumų yra dėl nepakankamo suderinamumo su operacine sistema *Windows* (šiuo klausimu žr. du Komisijos nurodytus pavyzdžius ginčijamo sprendimo 786 išnašoje). Todėl šie pirkėjai dažnai nepakankamai įvertina šio suderinamumo svarbą.

407 Svarbu taip pat nurodyti, kad *Mercer* atliktos trečios apklausos rezultatai taip pat svarbūs todėl, kad įrodo, jog akivaizdus ir augantis *Microsoft* pranašumas konkurentų darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje (šiuo klausimu žr. su konkurencijos

panaikinimu susijusios aplinkybės nagrinėjimą šio sprendimo 479–620 punktuose) daugiau nulemtas ne jos produktų, o suderinamumo pranašumų.

408 Be to, reikia pažymėti, kad suinteresuotiems informatikos specialistams buvo pasiūlyta ne tik įvertinti 13 įvairių veiksmų reikšmę jų sprendimams įsigyti darbo grupės serverių operacines sistemas (žr. šio sprendimo 406 punktą), bet ir kiekvieno veiksmo požiūriu įvertinti atitinkamus sistemų *Linux*, *NetWare*, UNIX ir *Windows* rodiklius.

409 Taigi *Windows* gavo blogiausią (3,63) vidutinį balą už veiksmą „serverių operacinės sistemos patikimumas/prieinamumas“, nors apklausti informatikos specialistai skyrė jai pirmąją vietą (34 % (balsų)). Sistemos UNIX gavo geriausią įvertinimą (vidutinis balas 4,55), po jų – sistemos *Linux* (vidutinis balas 4,10) ir *NetWare* (vidutinis balas 4,01).

410 Be to, *Windows* gavo mažiausią vidutinį balą už rodiklius, susijusius su veiksmu „serverių operacinės sistemos saugumas“ (vidutinis balas 3,14), daug mažesni nei sistemos UNIX (vidutinis balas – 4,09), *NetWare* (vidutinis balas 3,82) ir *Linux* (vidutinis balas 3,73); reikia turėti omenyje, kad šis veiksnys labai svarbus organizacijoms priimančioms sprendimus dėl darbo grupės serverių operacinių sistemų įsigijimo (žr. šio sprendimo 405 punktą). Šie rezultatai dar svarbesni dėl to, kad pirkėjai, kaip nurodyta šio sprendimo 406 punkte, linkę laikyti saugumo problemomis tas, kurios iš tikrųjų kyla dėl nepakankamo suderinamumo su sistemomis *Windows*.

- 411 Atvirkščiai, būtina konstatuoti, kad, kalbant apie su veiksnium „suderinamumas su *Windows* darbo vieta“ susijusius rodiklius, *Windows* gavo didžiausią vidutinį balą (vidutinis balas 4,87) iš visų įvairioms atitinkamų serverių operacinėms sistemoms skirtų balų pagal kiekvieną iš *Mercer* nurodytų 13 veiksnių. Be to, būtent šio veiksnio atveju *Microsoft* atotrūkis nuo konkurentų operacinių sistemų yra didžiausias, nes *NetWare* vidutiniškai gavo 3,78, *Linux* – 3,43 ir UNIX – 3,29 balus.
- 412 Tuo pačiu klausimu taip pat reikia pažymėti, kad, kaip labai teisingai nurodo Komisija ginčijamo sprendimo 662 konstatuojamojoje dalyje, pakoregavus sistemoms *Linux*, *NetWare*, UNIX ir *Windows* pagal kiekvieną iš atitinkamų 13 veiksnių skirtus vidutinius balus, remiantis jų „santykine reikšme“, ir sudėjus pakoreguotus balus, sistemos UNIX gautų didžiausią balą, paskui eitų *Windows*, o po jų su panašiais, nedaug mažesniais nei *Windows* balais – sistemos *Linux* ir *NetWare*.
- 413 Trečia, Pirmosios instancijos teismas pažymi, jog ginčijamo sprendimo 183 konstatuojamojoje dalyje Komisija tvirtina, kad „kai (su *Windows* neveikiantis) darbo grupės serveris įdiegiamas į *Windows* darbo grupės tinklą, suderinamumo su *Windows* domeno architektūra lygis, kurį gali pasiekti šis darbo grupės serveris, turės įtakos tam, kaip efektyviai jis galės teikti savo paslaugas tinklo naudotojams“.
- 414 Reikia konstatuoti, kad šio teiginio pagrįstumą patvirtina kelios ginčijamo sprendimo vietos. Jame iš tikrųjų aprašomos problemos, su kuriomis *Microsoft* konkurentų darbo grupės serverių operacinės sistemos susiduria dėl to, kad jos negali susiderinti su *Windows* domeno architektūra taip, kaip darbo grupės serverių operacinė sistema *Windows*.

415 Pirmas Komisijos nurodytas pavyzdys yra aplinkybė, kad jeigu darbo grupės serveris nepakankamai suderintas su *Windows* darbo grupės tinklo „saugumo architektūra“, naudotojas gali būti priverstas jungtis du kartus, jeigu nori iš karto prieiti prie „išteklių, kurių pagrindas yra *Windows*“, ir prie „išteklių, kuriuos siūlo (konkurentų operacines sistemas naudojančios) darbo grupės serveriai“ (ginčijamo sprendimo 183 konstatuojamoji dalis). Savo rašytiniuose pareiškimuose *Microsoft* neneigia šios problemos buvimo, o tik siekia sumažinti jos reikšmę (žr. šio sprendimo 340 punktą). Tačiau reikia konstatuoti, kad per posėdį vienas iš *Microsoft* ekspertų pats pažymėjo pavojų, kurį daugybė vartotojų vardų ir slaptažodžių kelia tinklo saugumui, ir nepatogumus veiksmingumo ir produktyvumo prasme, atsirandančius dėl to, kad naudotojai turi įvesti kelis vartotojo vardus ir slaptažodžius.

416 Kitas pavyzdys nurodomas ginčijamo sprendimo 196 konstatuojamojoje dalyje. Joje Komisija perteikė *Microsoft* 2001 m. lapkričio 16 d. atsakyme į antrąją pranešimą apie kaltinimus padarytą pareiškimą, kad „kai AK klientas (kuriam įdiegta *Windows 2000 Professional*, yra sujungtas su serveriu, kuriame įdiegta *Windows 2000* su *Active Directory*, yra daugiau galimybių administruoti (naudotojų grupes), negu kai jis veikia savarankiškai arba yra ne *Windows 2000* domeno ar srities dalis“.

417 Ginčijamo sprendimo 240 konstatuojamojoje dalyje Komisija pažymi, kad daugiau kaip po metų nuo *Windows 2000* išleidimo *Microsoft* vis dar nebuvo atskleidusi visos aktualios CIFS/SMB protokolo specifikacijų versijos savo konkurentams. 319 išnašoje ji pagrįstai nurodo, kad net jeigu *Microsoft* būtų ją atskleidusi, to nebūtų pakakę „gerai administruoti rinkmenų tarnybą“.

418 Taip pat reikia nurodyti labai teisingus Komisijos samprotavimus dėl *ADSI* sąsajos, kurią *Microsoft* sukūrė, siekdama leisti programinės įrangos kūrėjams prieiti prie LDAP protokolo, kuriuo pagrįsta *Active Directory* (ginčijamo sprendimo

243–250 konstatuojamosios dalys). Konkrečiai kalbant, reikia atsižvelgti į *Novell* sukurtame „*ADSI* tiekėjyje“ esančius apribojimus (ginčijamo sprendimo 250 konstatuojamoji dalis).

419 Ginčijamo sprendimo 251–266 konstatuojamosiose dalyse Komisija paaiškina, kad *Microsoft* „vienašališkai“ išplėtė standartinį *Kerberos* protokolą ir kad darbo grupės serverių operacinės sistemos, kuriose įdiegta „neišplėsta“ šio saugumo protokolo versija, susiduria su autorizacijos sunkumais *Windows* aplinkoje (taip pat žr. ginčijamo sprendimo 786 išnašą). Dėl šio *Microsoft* pakeisto *Kerberos* protokolo reikia pasakyti, kad jo naudojimas turi sujungimo greičio ir efektyvumo pranašumų (žr. ginčijamo sprendimo 152 konstatuojamąją dalį ir šio sprendimo 170 punktą).

420 Ginčijamo sprendimo 283–287 konstatuojamosiose dalyse Komisija teisingai paaiškina, kad *Microsoft* nurodomos „katalogų sinchronizavimo priemonės“ leidžia tik ribotą konkurentų sistemų tiekiamų katalogo paslaugų sinchronizavimą su *Active Directory*. Be kita ko, ji pabrėžia, kad šios priemonės „sinchronizuoja tik dalį kataloge esančios informacijos“ ir kad jos „nepašalina būtinybės valdyti naudotojus, administruoti leidimus, narystę grupėse ir saugumo politiką atskirai *Windows* (naudojančių) darbo grupės serverių atžvilgiu ir (konkurentų operacines sistemas naudojančių) darbo grupės serverių atžvilgiu“ (ginčijamo sprendimo 285 konstatuojamoji dalis).

421 Iš pirmiau išdėstytų argumentų išplaukia, jog *Microsoft* neįrodė, kad Komisija padarė akivaizdžią klaidą nusprendusi, jog *Microsoft* konkurentų darbo grupės serverių operacinės sistemos, siekiant veiksmingai jomis prekiauti rinkoje, turi būti suderintos su *Windows* domeno architektūra lygiomis su darbo grupės serverių operacinėmis sistemomis *Windows* sąlygomis.

422 Taip pat iš šių argumentų darytina išvada, kad dėl analogiško suderinamumo su *Windows* domeno architektūra nebuvimo stiprėja *Microsoft* konkurencinė padėtis darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje, visų pirma dėl to, kad vartotojai teikia pirmenybę jos darbo grupės serverių operacinei sistemai, o ne konkurentų sistemai, nekreipdami dėmesio į tai, kad konkurentų sistemos turi labai jiems svarbių charakteristikų.

— Dėl tariamos faktinės klaidos

423 *Microsoft* pateikia dvi argumentų grupes dėl tariamos Komisijos padarytos faktinės klaidos.

424 Pirma, *Microsoft* nurodo, jog Komisijos požiūrį paneigia, viena vertus, tai, kad rinkoje yra daug darbo grupės serverių operacinių sistemų, ir tai, kad Europos įmonių kompiuterių tinklai yra skirtingi, o kita vertus, faktas, kad neturėdami prieigos prie nagrinėjamos su suderinamumu susijusios informacijos *Linux* produktų kūrėjai neseniai įėjo į rinką ir vis įgyja naujų jos dalių.

425 Dėl pirmo ankstesniame punkte nurodyto argumento Pirmosios instancijos teismas mano, kad jo nepakanka Komisijos požiūrio pagrįstumui paneigti.

426 Šiuo atžvilgiu visų pirma reikia priminti, kad, priešingai nei teigia *Microsoft*, samprotavimai apie suderinamumą turi lemiamos įtakos sprendimams išigyjant darbo grupės serverių operacines sistemas (žr. šio sprendimo 381–412 punktus).

427 Taip pat svarbu priminti, kad iš trečios *Mercer* atliktos apklausos išplaukia, jog „suderinamumo su *Windows* darbo vieta“ atveju skirtumas tarp *Microsoft* ir jos konkurentų darbo grupės serverių operacinių sistemų yra didžiausias (žr. 411 punktą).

428 Tada reikia pažymėti, kad *Microsoft* konkurentai, kaip bus išsamiau parodyta 569–582 punktuose, išskyrus *Linux* produktų kūrėjus, daug metų buvo darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje, jai dar nepradėjus kurti ir platinti tokių sistemų. Nors teisinga, kad priimant ginčijamą sprendimą jos konkurentai dar vykdė veiklą rinkoje, vis dėlto jų užimama rinkos dalis gerokai sumažėjo, atitinkamai greitai didėjant *Microsoft* užimamai rinkos daliai, nepaisant to, kad kai kurie jų, būtent *Novell*, technologijų atžvilgiu buvo kur kas daugiau pažengę. Tai, kad konkurencija naikinama laipsniškai, o ne iš karto, visiškai neprieštaruoja Komisijos požiūriui, pagal kurį aptariama informacija laikytina būtina.

429 Kaip pažymi Komisija, atsakydama į vieną iš Pirmosios instancijos teismo rašytinių klausimų, faktas, kad *Microsoft* konkurentai galėjo toliau prekiauti darbo grupės serverių operacinėmis sistemomis kelerius metus iki ginčijamo sprendimo priėmimo, iš dalies paaiškinamas aplinkybe, kad tuo metu organizacijose dar buvo sumontuota daug AK klientų, naudojančių ankstesnę negu *Windows 2000* serijos operacinę sistemą *Windows* (žr. ginčijamo sprendimo 441–444 konstatuojamąsias dalis). Pavyzdžiui, iš ginčijamo sprendimo 446 konstatuojamojoje dalyje esančios lentelės matyti, kad 2001 metais AK klientų operacinių sistemų *Windows 98*, *Windows*

Millennium Edition (Windows Me) ir *Windows NT* naudojimui buvo išduota nemažai naujų licencijų. Tačiau atsiradus *Windows 2000* serijos operacinėms sistemoms *Microsoft* konkurentams kilo daug problemų dėl suderinamumo (žr. šio sprendimo 571–573 punktus). Tuo pačiu metu dar egzistavo nemažai instaliuotų darbo grupės serverių, naudojančių operacines sistemas *Windows NT*, su kuriomis kildavo mažiau suderinamumo problemų negu su jas pakeitusių sistemomis. Šiuo klausimu reikia turėti omenyje, kad organizacijos tik vieną kartą per daugelį metų keičia savo darbo grupės serverių tinklą ir daro tai laipsniškai (žr. ginčijamo sprendimo 590 konstatuojamąją dalį).

430 Antras šio sprendimo 424 punkte išdėstytas argumentas, t. y. dėl *Linux* produktų patekimo į darbo grupės serverių operacinių sistemų rinką ir jų užimamos dalies didėjimo, taip pat atmetinas.

431 Šiuo klausimu visų pirma reikia pažymėti, kad, kaip nurodo Komisija ginčijamo sprendimo 487 ir 488 konstatuojamosiose dalyse ir kaip bus detalčiau išnagrinėta šio sprendimo 502 ir 553 punktuose, IDC duomenys, kuriais *Microsoft* remiasi aprašydama *Linux* produktų padėties pasikeitimą rinkoje, nėra visiškai tikslūs. Šie duomenys paimti iš duomenų bazės, šios organizacijos sudarytos apibreziant aštuonias pagrindines užduočių kategorijas (arba „darbo krūvius“), kurias organizacijose atlieka serveriai, ir išskiriant šiose pagrindinėse kategorijose kelias „subkategorijas“. Dvi labiausiai panašios į ginčijamame sprendime numatytas darbo grupės užduotis užduočių subkategorijos, t. y. bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo užduotis ir naudotojų ir naudotojų grupių valdymo užduotis, vadinamos atitinkamai „bendras rinkmenų/spausdintuvų naudojimas“ ir „tinklo valdymas“ (ginčijamo sprendimo 486 konstatuojamoji dalis). Tačiau abiem minėtoms subkategorijoms priskiriamos

užduotys nevisai atitinka paslaugas, sudarančias darbo grupės serverių operacinių sistemų rinką. Be to, kai kurios iš šių užduočių reikalauja mažesnio suderinamumo lygio tarp AK klientų ir serverių nei Komisijos nurodytos darbo grupės užduotys ir todėl *Microsoft* konkurentų operacinės sistemos gali lengviau jas atlikti.

432 Taip pat reikia konstatuoti, kad *Linux* dalies darbo grupių serverių operacinių sistemų rinkoje didėjimas kelerius metus iki ginčijamo sprendimo priėmimo buvo labai nežymus. Kai šie *Linux* produktai buvo naudojami kartu su programine įranga *Samba* (sukurta pasitelkus apgražos inžinerijos technologijas), jie galėjo pasiekti tam tikrą suderinamumo su operacinėmis sistemomis *Windows* lygį. Tačiau šis suderinamumo lygis labai sumažėjo išleidus *Windows 2000* produktų kartą. Pavyzdžiui, 2003 m. spalio mėn. – arba praėjus keliems mėnesiams po to, kai *Microsoft* pradėjo prekiauti serverių operacine sistema *Windows 2003 Server*, pakeitusia sistemą *Windows 2000 Server*, – *Linux* produktai galėjo pasiekti tokį suderinamumo lygį, kuris leisdavo jiems veikti tik kaip *Active Directory* naudojančio domeno serveriams nariams (žr. ginčijamo sprendimo 296 ir 297 konstatuojamąsias dalis).

433 Galiausiai dėl prognozuojamo *Linux* produktų dalies darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje didėjimo reikia pažymėti, kad, kaip tai bus išsamiau nurodyta 595–605 punktuose, pirma, jis yra ne toks reikšmingas kaip tvirtina *Microsoft*, o antra, ji didės ne *Microsoft* sistemos, o sistemos *Novell* ir UNIX produktų kūrėjų operacinių sistemų sąskaita.

434 Antra, *Microsoft* tvirtina, kad Komisija neatsižvelgė į tai, jog pakankamą suderinamumą tarp įvairių tiekėjų operacinių sistemų galima užtikrinti keliais metodais, o ne tik atskleidus nagrinėjamą informaciją.

435 Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, jog *Microsoft* pati pripažino savo rašytiniuose pareiškimuose bei atsakydama į per posėdį pateiktus klausimus, kad nė vienas iš jos pasiūlytų metodų ir sprendimų neleidžia pasiekti aukšto suderinamumo lygio, kurio pagrindais šioje byloje reikalauja Komisija.

436 Iš visų pirmiau nurodytų samprotavimų išplaukia, jog *Microsoft* neįrodė, kad šioje byloje nėra aplinkybių, kuriomis remiantis su suderinamumu susijusi informacija yra būtina.

iii) Dėl konkurencijos panaikinimo

Šalių argumentai

437 *Microsoft* taip pat nurodo, kad jai inkriminuojamas atsisakymas negali visiškai panaikinti konkurencijos antrinėje, t. y. darbo grupės serverių operacinių sistemų, rinkoje.

438 Grįsdama šį teiginį, pirma, *Microsoft* nurodo, kad Komisija šiuo atveju taiko teisiškai klaidingą kriterijų.

439 Šiuo klausimu *Microsoft* pažymi, kad ginčijamo sprendimo 589 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodo tik konkurencijos panaikinimo rinkoje „pavojų“. Bylose dėl privalomo licencijų naudotis intelektinės nuosavybės teisėmis suteikimo Teisingumo

Teismas visada tikrino, ar nagrinėjamas atsisakymas „gali visiškai panaikinti konkurenciją“, ir reikalavo „beveik visiško tikrumo“ šiuo klausimu. Taigi Komisija turėjo taikyti griežtesnį kriterijų, t. y. „labai tikėtino“ veiksmingos konkurencijos panaikinimo. *Microsoft* teigia, kad, priešingai nei tvirtina Komisija, terminai „pavojus“, „galimybė“ ir „tikimybė“ turi skirtingą reikšmę

440 *Microsoft* taip pat nurodo, kad ginčijamame sprendime padaryta nuoroda į 320 punkte minėtus sprendimus *Istituto Chemioterapico Italiano et Commercial Solvents prieš Komisiją ir CBEM* nėra reikšminga. Bylose, kuriose priimti šie sprendimai, nebuvo nagrinėjamas atsisakymas suteikti licenciją naudotis intelektinės nuosavybės teisėmis. Be to, *Microsoft* nuomone, šiose bylose konkurencijos panaikinimo tikimybė, nesant kitų tiekimo šaltinių, buvo tiesioginė ir reali.

441 Antra, *Microsoft* nurodo, kad Komisijos požiūris, pagal kurį konkurencija serverių operacinių sistemų rinkoje galėjo išnykti dėl jos atsisakymo atskleisti savo konkurentams komunikacijos protokolus, neatitinka rinkoje susiklosčiusių aplinkybių. Šuo klausimu ji primena, viena vertus, kad dažnai Europos įmonės naudoja įvairią kompiuterinę aplinką, susidedančią iš AK klientų ir serverių operacinių sistemų *Windows* ir konkurentų operacinių sistemų, o kita vertus, kad iš *Mercer* ataskaitų matyti, jog profesionalių klientų sprendimą pirkti serverių operacines sistemas lemia daugelis kriterijų, pvz., patikimumas, moduliacija, taikomųjų programų suderinamumas, ir jie neatsižvelgia į suderinamumą su AK klientų operacinėmis sistemomis *Windows*.

442 *Microsoft* taip pat pastebi, kad šešeri metai po šio atsisakymo (teikti informaciją) darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje dar yra daug konkurentų, t. y. IBM, Novell, Red Hat ir Sun bei keli *Linux* produktų platintojai. Ji kartoja, kad *Linux*

neseniai įėjo į rinką ir greitai auga, ir neginčijama, kad *Linux* produktai, vieni arba kartu su *Samba* produktais ar *Novell* serverių programine įranga *Nterprise*, tiesiogiai konkuruoja su serverių operacinėmis sistemomis *Windows*, vykdant daugybę užduočių, tarp jų – teikiant darbo grupės paslaugas AK klientų operacinėms sistemoms *Windows*. Be to, *Microsoft* pažymi, kad IDC, jos pačios duomenimis, pirmaujanti tarptautinė kompiuterinių technologijų ir telekomunikacijų rinkų tyrimų ir konsultavimo grupė, mano, kad konkurencijai pavojaus nėra. Iš IDC prognozių matyti, kad per 2003–2008 metų laikotarpį *Microsoft* dalis darbo grupės serverių operacinių sistemų, naudojamų iki 25 000 JAV dolerių kainuojančiuose serveriuose, rinkoje liks beveik nepakitusi, o *Linux* užimama dalis padidės dvigubai.

443 Trečia, *Microsoft* kritikuoja tai, kaip Komisija „dirbtinai siaurai“ apibrėžė antrąją prekių rinką.

444 *Microsoft* nuomone, „konkurencija su serverių operacinėmis sistemomis *Windows* <...> būtų dar stipresnė“, jeigu šis apibrėžimas apimtų ne tik bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo paslaugų bei naudotojų ir naudotojų valdymo paslaugų teikimą, bet ir kitas užduotis, kurias gali atlikti serverių operacinės sistemos *Windows*.

445 Šiuo klausimu *Microsoft* pažymi, jog Komisija neginčija fakto, kad jos operacinės sistemos *Windows Server 2003* bazinė versija leidžia atlikti daugybę kitų, nepriklausančių antrajai prekių rinkai, kaip ji apibrėžta ginčijamame sprendime, užduočių. Ji paaiškina, kad, Komisijos nuomone, ta pati serverių operacinė sistema *Windows* priklauso nagrinėjamai rinkai, jeigu teikia rinkmenų ir spausdintuvų paslaugas AK klientų operacinėms sistemoms *Windows*, ir nepriklauso jai, jeigu teikia „tarpininko“ arba „užkardos“ paslaugas toms pačioms operacinėms sistemoms.

446 *Microsoft* mano, jog Komisija negali remtis tuo, kad operacinė sistema *Windows Server 2003* turi kelias versijas, kurių pardavimo kainos skirtingos, teigdama, kad šios sistemos bazinė versija priklauso kitai rinkai negu kitos tos pačios sistemos versijos. Šiuo klausimu ji pažymi, kad „brangesnės“ šios sistemos versijos teikia tas pačias darbo grupės paslaugas kaip ir jos bazinė versija.

447 Savo dublike *Microsoft* šiek tiek išsamiau nagrinėja kaltinimą dėl klaidingo antrosios prekių rinkos apibrėžimo. Visų pirma, ji nurodo, kad apskritai serverių operacinių sistemų rinkoje ji užima maždaug 30 % rinkos dalį. Toliau ji pažymi, kad „sektoriuje niekas nevartoja termino „darbo grupės serveris“ ta prasme, kuria jį vartoja Komisija, siekdama apibrėžti (šią prekių rinką)“, ir jeigu „sektoriaus apžvalgininkai“ kartais kalba apie „darbo grupės serverius“, jie prie jų apskritai priskiria įvairiausias užduotis atliekančius serverius, įskaitant „žiniatinklio serverius, duomenų bazines ir taikomąsias programas“. Galiausiai ji tvirtina, kad nė vienas iš pagrindinių serverių tiekėjų rinkoje neprekiauja darbo grupės serveriais, atliekančiais tik Komisijos nurodytas užduotis.

448 Be to, *Microsoft* atmets Komisijos atsiliepime į ieškinį pagrindžiant rinkos apibrėžimą pateiktus paaiškinimus. Šiuo klausimu ji visų pirma pažymi, kad „tiekėjai neparduoda tos pačios operacinės sistemos versijos skirtingiems asmenims skirtingomis kainomis, atsižvelgdami į tai, kaip jie šią sistemą naudos“. Ji prieštarauja, kad operacinės sistemos, kurias Komisija laiko darbo grupės serverių operacinėmis sistemomis, bus „optimizuotos“ tam, kad galėtų teikti darbo grupės paslaugas. Iš IDC duomenų, kuriais rėmėsi Komisija, apskaičiuodama rinkos dalis, matyti, kad, išskyrus *Novell NetWare*, „šios operacinės sistemos skiria kur kas daugiau laiko, atlikdamos nepriklausančias darbo grupėms užduotis, negu atlikdamos darbo grupės užduotis“. Galiausiai ji teigia, kad „daugeliu atvejų pakeitimas nieko nekainuotų (arba) jo sąnaudos būtų labai mažos“.

449 Be to, *Microsoft* daro bendrą nuorodą į dvi D. S. Evans, A. L. Nichols ir A. J. Padilla ataskaitas, esančias ieškinio A.23 priede ir dubliko C.12 priede.

450 Ketvirta, dublike *Microsoft* kritikuoja metodus, kuriuos Komisija taikė apskaičiuodama subjektų dalis antroje prekių rinkoje ir pagal kuriuos atsižvelgiama tik į laiką, kurio serverio operacinei sistemai reikia darbo grupės užduotims atlikti ir tik į mažiau kaip 25 000 JAV dolerių kainuojančių serverių operacinių sistemų pardavimą. Dėl to susiklosto absurdiška situacija, kai „operacinės sistemos vienetas kartu laikomas priklausančiu ir nepriklausančiu rinkai, atsižvelgiant į konkrečiu momentu atliekamas užduotis“, ir taip negaunama „jokios svarbios informacijos dėl dominuojančios padėties“.

451 *CompTIA* visų pirma tvirtina, kad Komisija pritaikė klaidingą teisinį kriterijų, nagrinėdama, ar dėl atsisakymo, kuriuo kaltinama *Microsoft*, egzistuoja tik „veiksmingos konkurencijos panaikinimo pavojus“; ji turėjo tik patikrinti, ar dėl šio atsisakymo tikėtina, kad bus panaikinta visa konkurencija antrinėje rinkoje. *CompTIA* taip pat nurodo, kad bylos medžiagoje esantys įrodymai neparodo, kad šis atsisakymas galėjo turėti tokių pasekmių. Ji dar kartą nurodo „didėjančią (*Linux*) sėkmę“.

452 ACT pabrėžia labai glaudų ryšį tarp būtinumo ir konkurencijos panaikinimo kriterijų. Ji, be kita ko, tvirtina, kad ginčijamas sprendimas prieštaringas, jame pripažinus, jog iki 40 % darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkos priklauso konkurentams, galintiems tiekti pakaitalus neturint prieigos prie su suderinamumu susijusios informacijos, ir tuo pačiu metu pažymėjus, kad dėl būtinojo minėtos informacijos pobūdžio, neturint prie jos prieigos, konkurencija šioje rinkoje neįmanoma.

453 Be to, ACT ginčija Komisijos požiūrį, pagal kurį nereikia atsižvelgti į „nereikšmingų rinkos dalyvių“ konkurenciją. Ji taip pat kritikuoja, kad pastaroji remiasi tik konkurencijos panaikinimo „pavojumi“, ir pabrėžia, jog *Linux* padėtis neleidžia to tikėtis.

454 Komisija teigia, kad nagrinėjamas atsisakymas gali panaikinti bet kokią veiksmingą konkurenciją antrinėje darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje.

455 Grįsdama šį teiginį, Komisija pirmiausia nurodo, kad ginčijamo sprendimo 585–692 konstatuojamosiose dalyse išnagrinėti įrodymai aiškiai parodo, jog šis pavojus gali „labai greitai įgyti konkrečią formą“. Darydama nuorodą į savo sprendimo 700 konstatuojamąją dalį, ji nurodo, kad, nenutraukus *Microsoft* veiksmų, egzistuoja didelis pavojus, jog konkurentų produktai užims tik „nišas“ arba bus visiškai nepelningi.

456 Komisija mano, kad bylos, kuriose buvo priimti 320 punkte minėti sprendimai *Istituto Chemioterapico Italiano ir Commercial Solvent prieš Komisiją ir CBEM*, suteikia vertingų nuorodų, kaip įvertinti *Microsoft* veiksmus EB 82 straipsnio požiūriu, net jei šiose bylose nebuvo nagrinėjamas atsisakymas suteikti licenciją naudotis intelektualinės nuosavybės teisėms. Šiame kontekste ji teigia, kad Teisingumo Teismo praktikoje dėl neteisėto atsisakymo teikti (informaciją) vartojami terminai „pavojus“, „galimybė“ ir „tikimybė“ turi vienodą reikšmę.

457 Komisija nurodo, kad keletas *Microsoft* argumentų grindžiami klaidinga prielaida, jog ji turi nustatyti, kad konkurencija jau panaikinta arba bent jau, kad ji netrukus išnyks. Ji primena ginčijamame sprendime įrodžiusi, jog „suderinamumo lygio, kurį galima

pasiekti *Microsoft* atskleidus informaciją, nepakanka tam, kad konkurentai pelningai veiktų rinkoje“ (ginčijamo sprendimo 712 išnaša). Taigi *Microsoft* neįrodė, kad šioje išvadoje padaryta akivaizdi vertinimo klaida.

458 Antra, Komisija išsako nuomonę dėl argumentų, kurie, *Microsoft* nuomone, išplaukia iš rinkoje pastebėtų faktų.

459 Ji visų pirma pažymi, kad „bet kokios konkurencijos panaikinimo pavojus egzistavo dar 1998 metais ir išlieka dabar“, o vienintelis skirtumas, kad „dabar šis konkurencijos panaikinimas artimesnis nei 1998 metais“.

460 Ji ginčija *Microsoft* išvadas, padarytas remiantis *Mercer* ataskaitomis, pagal kurias klientai pasirenka darbo grupės serverių operacinę sistemą *Windows* dėl *Microsoft* turimo „nesąžiningo pranašumo“ suderinamumo srityje, nepaisant to, kad pagal daugelį klientams svarbių charakteristikų *Windows* „nusileidžia“ kitiems produktams.

461 Komisija mano, kad *Microsoft* argumentas dėl didėjančios *Linux* produktų rinkos dalies nepagrįstas, ir daro nuorodą į ginčijamo sprendimo 506 ir 632 konstatuojamąsias dalis, kuriose aiškiai įrodyta, kad „praityje *Linux* augimas buvo minimalus“. Ji priduria, kad iš dviejų paskutinių *Mercer* atliktų apklausų matyti, jog darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje *Linux* užima tik labai nežymią rinkos dalį, t. y. iki 5 %.

462 Dėl IDC prognozių Komisija pakartoja, kad jos perdėtos ir grindžiamos netiksliais duomenimis (žr. šio sprendimo 365 ir 366 punktus). Ji taip pat teigia, jog iš tikrųjų iš IDC duomenų matyti, kad *Microsoft* greitai užėmė dominuojančią padėtį nagrinėjamoje rinkoje, toliau didina savo rinkos dalį ir susiduria su vis labiau nehomogeniška konkrečias „nišas“ užimančių rinkos subjektų grupe.

463 Trečia, Komisija atmeta *Microsoft* kritiką dėl antrosios prekės rinkos apibrėžimo.

464 Komisija primena, kad prieš pateikdama tokį apibrėžimą ji visų pirma nustatė „specialius klientų poreikius visiškai atitinkančių pagrindinių darbo grupės serverių paslaugų sąrašą“. Turimos omenyje pagrindinės paslaugos, į kurias pastarieji atsižvelgia pirkdami darbo grupės serverių operacinę sistemą. Ji paaiškina, kad pagrindė savo analizę įvairiais įrodymais, pvz., per 2003 m. rinkos tyrimą surinkta informacija (ginčijamo sprendimo 349–352 konstatuojamosios dalys), konkrečios operacinės sistemos naudojimo pagrindiniams uždaviniams atlikti ir jos naudojimo kitiems esminiams uždaviniams atlikti „statistine koreliacija“ (ginčijamo sprendimo 353 konstatuojamoji dalis) bei *Microsoft* pateiktu savo produktų apibrėžimu ir įkaisniais (ginčijamo sprendimo 359–382 konstatuojamosios dalys).

465 Komisija teigia, jog darbo grupės serverių operacinės sistemos yra „pritaikytos“ tam, kad galėtų teikti darbo grupės paslaugas, ir tai, kaip jie teikia šias paslaugas, turi lemiamos įtakos sprendimui pirkti šias sistemas. Ji taip pat nurodo, jog dėl to, kad darbo grupės serveriai kartais naudojami užtikrinti taikomosios programos veikimą, nelemia jų „laikino“ eliminavimo iš rinkos arba jų „laikino“ įmonių serverių, kurie buvo „pritaikyti“ įmonės taikomųjų programų valdymui, priskyrimo jai.

466 Atsakydama į *Microsoft* argumentą, kad jos darbo grupės serverių operacinės sistemos *Windows* gali būti naudojamos teikiant tarpininko arba užkardos paslaugas, Komisija, darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 58 konstatuojamąją dalį, pažymi, kad šias užduotis atlieka specialūs „išoriniai serveriai“. Taigi šie serveriai negali konkuruoti su *Microsoft* darbo grupės serveriais operacinių sistemų rinkoje.

467 Triplike Komisija visų pirma nurodo, kad prekės rinkai apibrėžti pavartoti terminai nėra svarbūs nagrinėjant klausimą, ar ji ją teisingai apibrėžė. Be to, sąvoka „darbo grupės serverių operacinė sistema“ tikrai vartojama šiame sektoriuje apibrėžiant „produktų, kuriems taikomas (ginčijamas) sprendimas, rūši“.

468 Komisija atmeta *Microsoft* kritiką dėl atsiliepime į ieškinį pateiktų paaiškinimų (žr. šio sprendimo 448 punktą).

469 Šiuo klausimu ji tvirtina, pirma, kad, priešingai nei teigia *Microsoft*, ši įmonė ir jos konkurentai „parduoda klientams tą pačią operacinę sistemą už skirtingą kainą, atsižvelgdami į tai, kaip ji bus naudojama“. Kainos skiriasi pagal prieigą prie atitinkamo serverio turinčių AK klientų skaičių. Ji taip pat nurodo, kad serverių operacinių sistemų pardavėjai už skirtingas kainas siūlo kelias skirtingas vienos „šeimos“ sistemų versijas. Apskritai, jos teigimu, „*Microsoft* suteikia klientams serverių operacinės sistemos *Windows* naudojimosi licenciją ir iš principo nėra priežasčių, neleidžiančių *Microsoft* daryti skirstymą, atsižvelgiant į jų naudojimą“.

470 Antra, Komisija nurodo, kad *Microsoft* teiginys, jog darbo grupės serverių operacinės sistemos „skiria kur kas daugiau laiko atlikti nepriklausančias darbo grupėms užduotis negu atlikti darbo grupės užduotis“, grindžiamas pritaikius netinkamą metodą apdorotais IDC duomenimis.

471 Trečia, atsakydama į *Microsoft* teiginį, kad „daugeliu atvejų pakeitimas nieko nekainuotų“, Komisija daro nuorodą į ginčijamo sprendimo 334–341 ir 388–400 konstatuojamąsias dalis, parodančias, jog nei AK klientų, nei darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje nėra pasiūlos pakeičiamumo.

472 Be to, triplike Komisija taip pat pabrėžia, jog *Microsoft* neginčija, kad suderinamumas su AK klientais – konkrečiai su *Windows* pagrindu veikiančiais AK klientais – labai svarbus serverių operacinei sistemai atliekant darbo grupės užduotis. Ji tvirtina, kad *Microsoft* atsisakymas atskleisti su suderinamumu susijusią informaciją labai trukdo pastarosios konkurentams patenkinti vartotojų lūkesčius, kiek tai susiję su šių užduočių atlikimu, ir todėl keičia serverių šioms užduotims atlikti parduodamų operacinių sistemų konkurencijos sąlygas, palyginti su serverių operacinėmis sistemomis, skirtomis vykdyti kitas užduotis. Komisijos nuomone, „ši išvada nesikeistų, net jei būtų daroma prielaida <...>, kad ir *Microsoft*, ir bet kurio jos konkurento atveju šiuo metu rinkoje esančios įvairios serverių operacinių sistemų versijos vienodai gali <...> kartu atlikti darbo grupės užduotis ir kai kurias kitas „paprasčiausias“ užduotis (nepagrindinių taikomųjų programų (pvz., elektroninio pašto ar pan. valdymas)“.

473 Komisija taip pat nurodo, jog „kalbant apie pasiūlą, akivaizdu, kad – jeigu šiame kontekste būtų remiamasi prielaida, dėl (viena vertus) klientų poreikio, kiek tai susiję su darbo grupės paslaugomis (kurio *Microsoft* neginčija), ir (kita vertus) pačios

Microsoft hipoteze, kad įvairios bet kurio kūrėjo serverių operacinių sistemų versijos gali vienodai atlikti darbo grupės užduotis – pasiūlos pakeičiamumui (naujai) įžengiant į rinką toms pačioms operacinių sistemų „šeimoms“, parengus jų „aukštesnio lygio“ versijas, užkirs kelią tie patys rinkos iškreipimai, kurie verčia *Microsoft* konkurentus atsisakyti prekiauti serverių operacinėmis sistemomis darbo grupės užduotims atlikti“.

⁴⁷⁴ Galiausiai Komisija daro nuorodą į atsiliepimo į ieškinį B.11 priedą ir tripliko D.12 priedą, kuriuose ji komentuoja pastabas, esančias atitinkamai ieškinio A.23 priede ir dubliko C.12 priede.

⁴⁷⁵ Ketvirta, Komisija atmeta *Microsoft* kritiką dėl metodų, panaudotų apskaičiuojant rinkos dalis. Ji visų pirma pastebi, kad jos vertinimui neturi įtakos tai, jog dėl inkriminuojamo piktnaudžiavimo *Microsoft* jau įgijo dominuojančią padėtį nagrinėjamoje antrinėje rinkoje, nes svarbu tai, kad egzistuoja konkurencijos rinkoje panaikinimo pavojus. Ji pažymi, kad minėtas metodas leidžia „pateikti pakankamai patikimą jėgų pusiausvyros darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje iškraipymo vaizdą“. Be to, ji nurodo, kad neatsižvelgė į laiką, kuris reikalingas konkrečiam serveriui atlikti įvairias užduotis, o 2003 m. rinkos tyrime dalyvavusių ir į antros bei trečios *Mercer* apklausos klausimus atsakiusių įmonių požiūriu ištyrė, kokią darbo grupės užduočių dalį atliko skirtingų gamintojų serveriai. Nei iš šio rinkos tyrimo, nei iš šių apklausų neišplaukia, kad bent vienos iš darbo grupės užduočių atžvilgiu *Microsoft* užima mažesnę kaip 60 % rinkos dalį.

⁴⁷⁶ Komisija taip pat nurodo, kad „*Microsoft* minėtų „filtrų“ naudojimas leidžia pasiremti (IDC) duomenimis kaip apytikslia informacija apie įvairių kūrėjų parduodamas versijas, laikomas darbo grupės serverių operacinėmis sistemomis“. Ji nurodo:

„kadangi *Microsoft* veiksmai, kuriais siekiama pašalinti konkurentus, lemia, jog serverių operacinių sistemų, perkamų iš esmės darbo grupės užduotims atlikti, pardavimas atskiriamas nuo sistemų, perkamų iš esmės kitoms užduotims atlikti, pardavimo, „darbo krūvio“ filtras leidžia išivaizduoti santykinę *Microsoft* pajėgumą parduodant iš esmės pirmosioms užduotims atlikti skirtas sistemas“. Bet kuriuo atveju, net jei būtų taikomas tik „25 000 JAV dolerių filtras“, nedarant skirstymo pagal darbo krūvį, *Windows* dalis sudarytų 65 % apimties ir 61 % apyvartos (ginčijamo sprendimo 491 konstatuojamoji dalis).

477 SIIA tvirtina, kad, atsižvelgiant į su suderinamumu susijusios informacijos būtinumą, nagrinėjamas atsisakymas iš esmės gali panaikinti konkurenciją darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje. Ji, be kita ko, pabrėžia, kad *Microsoft* turima šios rinkos dalis stipriai ir greitai padidėjo, kai ji išleido į rinką savo operacinę sistemą *Windows 2000 Server*. Ji taip pat mano, kad *Microsoft* argumentai dėl tariamo *Linux* produktų augimo rinkoje nėra pagrįsti.

478 FSFE tvirtina, kad *Linux* produktai nedaro konkurencinio spaudimo darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

479 Keturias *Microsoft* argumentų, nurodytų grindžiant teiginį, kad šiuo atveju konkurencija nėra naikinama, kategorijas Pirmosios instancijos teismas nagrinės tokia tvarka: pirmiausia – atitinkamos prekės rinkos apibrėžimą; antra – rinkos dalies

apskaičiavimo metodus; trečia – taikytiną kriterijų; ketvirta – rinkos rodiklių ir konkurencinės situacijos vertinimą.

— Dėl atitinkamos prekės rinkos apibrėžimo

480 *Microsoft* argumentai dėl prekės rinkos apibrėžimo susiję su antrąja iš trijų ginčijamame sprendime Komisijos nustatytų prekės rinkų (žr. šio sprendimo 23 ir 25–27 punktus), t. y. su darbo grupės serverių operacinių sistemų rinka. Komisija aprašo šias sistemas kaip sukurtas ir pateiktas į rinką, siekiant bendrai teikti bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo paslaugas bei naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugas sąlygiškai ribotam į mažą arba vidutinį tinklą sujungtų AK klientų skaičiui (ginčijamo sprendimo 53 ir 345 konstatuojamosios dalys).

481 Iš esmės *Microsoft* mano, kad Komisija pernelyg siaurai apibrėžė antrąją rinką, priskirdama jai tik pirmesniame punkte minėtoms paslaugoms teikti naudojamas serverių operacines sistemas, t. y. vadinamąsias „darbo grupės“ paslaugas. Iš esmės, ginčydama Komisijos pateiktą apibrėžimą, *Microsoft* siekia įrodyti, kad rinka keitėsi ne taip, kaip nurodyta ginčijamo sprendimo 590–636 konstatuojamosiose dalyse, o joje įvykę pasikeitimai nelėmė visiško konkurencijos panaikinimo.

482 Visų pirma reikia pažymėti: kadangi prekės rinkos apibrėžimas pagrįstas sudėtingais Komisijos atliktais ekonominiais vertinimais, Bendrijos teismas gali atlikti tik ribotą jų kontrolę (šiuo klausimu žr. 2002 m. birželio 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Airtours prieš Komisiją*, T-342/99, Rink. p. II-2585, 26 punktą). Tačiau teismas neturi susilaikyti nuo Komisijos atliktos ekonominių rodiklių interpretacijos

kontrolės. Šiuo atžvilgiu jis turi patikrinti, ar Komisija pagrindė savo vertinimą teisingais, patikimais ir nuosekliais įrodymais, atspindinčiais visus esminius duomenis, į kuriuos reikėjo atsižvelgti vertinant kompleksinę situaciją, ir ar jie gali pagrįsti jais remiantis padarytas išvadas (šiuo klausimu žr. 89 punkte minėto sprendimo *Komisija prieš Tetra Laval* 39 punktą).

483 Be to, reikia konstatuoti, jog *Microsoft* iš esmės apsiriboja tuo, kad, viena vertus, tik pakartoja argumentus, kuriuos ji jau buvo pateikusi per administracinę procedūrą ir kuriuos Komisija aiškiai atmetė ginčijamame sprendime, nepaaiškindama, kodėl pastarosios vertinimas yra klaidingas, o kita vertus, daro bendrą nuorodą į dvi ataskaitas, esančias atitinkamai ieškinio A.23 priede ir dubliko C.12 priede. Dėl 94–99 punktuose nurodytų motyvų Pirmosios instancijos teismas atsižvelgs į šias ataskaitas tik tiek, kiek jos papildo arba patvirtina *Microsoft* rašytiniuose pareiškimuose išdėstytus argumentus ar pagrindus.

484 Pateikdama ginčijamą prekės rinkos apibrėžimą Komisija atsižvelgė į prekių paklausos ir pasiūlos pakeičiamumą. Šiuo klausimu reikia priminti, kad, kaip matyti iš Komisijos pranešimo dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Bendrijos konkurencijos teisės tikslams (OL C 372, 1997, p. 5, 7 punktas), „atitinkama prekės rinka apima visas prekes ir (arba) paslaugas, kurias vartotojas laiko vienodomis ar pakeičiamomis pagal prekių savybes, kainas ir paskirtį“. Taip pat reikia priminti, kad į pasiūlos pakeičiamumą, kaip pažymėta minėto pranešimo 20 punkte, taip pat galima atsižvelgti, siekiant apibrėžti atitinkamą rinką esant tokiai padėčiai, kai pasiūlos pakeičiamumo poveikis efektyvumo ir greitumo atžvilgiu yra tolygus paklausos pakeičiamumo

poveikiui. Tam reikia, kad atsiliepdami į ilgalaikius nedidelius santykinų kainų pakitimus tiekėjai per trumpą laiką ir nepatirdami didesnių papildomų sąnaudų ar rizikos galėtų pakeisti atitinkamų prekių gamybą ir jas parduoti.

485 Pirmiausia reikia pažymėti, kad antros rinkos apibrėžimas visiškai neparemtas atskiros serverių operacinių sistemų, atliekančių tik bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo bei naudotojų ir naudotojų grupių valdymo užduotis, kategorijos buvimo idėja. Atvirksčiai, ginčijamame sprendime Komisija daug kartų aiškiai pripažino, kad darbo grupės serverių operacinės sistemos taip pat gali būti naudojamos atliekant kitas užduotis, t. y. gali įgyvendinti taikomas programas, kurios atlieka „nepagrindines užduotis“ (žr., be kita ko, ginčijamo sprendimo 59, 355, 356 ir 379 konstatuojamąsias dalis). Ginčijamo sprendimo 59 konstatuojamojoje dalyje ji taip pat nurodo, kad „nepagrindinių užduočių“ taikomosios programos – tai taikomosios programos, kurių neveikimas „turės pasekmių kai kuriems naudotojams, (tačiau) neturės įtakos visos organizacijos veiklai“. Šiuo klausimu ji nurodo vidaus elektroninio pašto paslaugas. Taigi, kaip bus detaliau parodyta toliau, Komisijos apibrėžimas iš tikrųjų grindžiamas konstatavimu, kad darbo grupės serverių operacinių sistemų galėjimas kartu teikti bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo bei naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugas, be kitų užduočių, kurias jos gali atlikti, sudaro esminę šių sistemų, kurios iš esmės kuriamos, teikiamos į rinką, perkamos ir naudojamos minėtoms paslaugoms atlikti, charakteristiką.

486 Visų pirma dėl paklausos pakeičiamumo ginčijamo sprendimo 387 konstatuojamojoje dalyje Komisija daro išvadą, kad „nėra produktų, kurie <...> gali daryti tokią konkurencinį spaudimą darbo grupės serverių operacinėms sistemoms, kad galėtų būti priskirti tai pačiai produkto rinkai“.

487 Prieidama prie šios išvados Komisija pirmiausia konstatavo, jog iš per 2003 m. rinkos tyrimą surinktos informacijos matyti, kad darbo grupės serveriams tenka savarankiška įvairių vartotojų reikalaujamų tarpusavyje susijusių užduočių grupė (ginčijamo sprendimo 348–358 konstatuojamosios dalys).

488 Pirmosios instancijos teismas mano, kad šiuos konstatavimus patvirtina bylos medžiaga ir kad *Microsoft* nepateikė jokių juos paneigiančių argumentų.

489 Šiuo klausimu pažymėtina, kad 2003 m. birželio 4 d. prašyme pateikti informacijos Komisija atitinkamų organizacijų paklausė, ar jos turi specialių serverių tipų bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo bei naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugoms teikti (pirma klausimo Nr. 1 dalis). Iš 85 į šį klausimą atsakiusių organizacijų 70 (arba apie 82,3 %) atsakė teigiamai.

490 Komisija taip pat klausė organizacijų, ar jos mano, kad minėtas paslaugas sudaro „visuma „neatskiriamų“ serverio užduočių“ (antra klausimo Nr. 1 dalis). Teigiamai atsakė 51 iš 83 į šį klausimą atsakiusių organizacijų (arba apie 61,4 %).

491 Šie rezultatai, be kita ko, paaiškinami tuo, kad šios paslaugos yra pagrindinės, kuriomis AK naudotojai naudojasi kasdieniame darbe. Pavyzdžiui, organizacija I 06, pagrįsdama savo teigiamą atsakymą į abi klausimo Nr. 1 dalis, priskiria darbo grupės paslaugų teikimą užtikrinančius serverius prie „infrastruktūros serverių“, o minėtas paslaugas prie „standartinių darbo vietos paslaugų“. Šiuo klausimu ji pažymi, kad „kiekvienas naudotojas turi būti identifikuotas (autentifikuotas); jis kuria (keičia)

rinkmenas, jas spausdina, keičiasi jomis (bendrai jas naudoja)“. Šiuo klausimu kitos organizacijos įvardija šiuos serverius „infrastruktūros paslaugų teikėjais“ (žr. organizacijų I 13 ir I 30 atsakymus).

492 Šiuo atžvilgiu taip pat svarbu pažymėti, kad keletas teigiamai į abi klausimo Nr. 1 dalis atsakusių organizacijų, kaip teigia Komisija ginčijamo sprendimo 352 konstatuojamojoje dalyje, pagrindžia savo atsakymą būtinybe „identifikuoti“ vartotojus, norinčius prieiti prie tinklo išteklių tik vieną kartą arba turėti vieną tinklo valdymo tašką (žr. organizacijų I 30, I 46-16, I 46-37 ir bendrovės *Inditex* atsakymus). Kitos organizacijos mini sąnaudų aspektus, t. y. kad tos pačios operacinės sistemos naudojimas teikiant darbo grupės paslaugas leidžia sumažinti administravimo sąnaudas (žr. organizacijos I 49-19 ir bendrovės *Inditex* atsakymus).

493 Teisinga, kad 2003 m. birželio 4 d. prašyme pateikti informacijos, aprašydama „darbo grupės užduotis“, Komisija joms priskyrė ir „vidaus elektroninio pašto, ir bendradarbiavimo paslaugas bei kitas ne „pagrindinių užduočių“ taikomąsias programas“, ir kad kai kurios atsakiusios organizacijos pritarė tokiam požiūriui. Taip pat teisinga, kad atsakydamos į to paties prašymo pateikti informacijos klausimą Nr. 2, 62 organizacijos iš 85 (arba apie 72,9 %) pažymėjo, kad jos vertina darbo grupės serverių operacinės sistemos lankstumą, kuris, be bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo bei naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugų, gali užtikrinti „pagrindinių užduočių“ taikomųjų programų veikimą“.

494 Tačiau tik iš šios informacijos negalima daryti išvados, kad Komisija per siaurai apibrėžė antrąją rinką.

495 Šią informaciją būtina patikslinti. Pavyzdžiui, reikia pasakyti, kad atsakydamos į 2003 m. birželio 4 d. prašymą pateikti informacijos kelios apklaustos organizacijos nurodė, jog vidaus elektroninio pašto arba bendradarbiavimo paslaugas jose teikia specialūs serveriai, ir atskyrė šias paslaugas nuo kitų Komisijos nurodytų darbo grupės paslaugų (žr., be kita ko, organizacijų I 09-1, I 11, I 22, I 37, I 53, I 46 -13, I 46-15, I 59 ir I 72 bei bendrovių *Danish Crown*, *Spardat* ir *Stork Food & Dairy Systems* atsakymus). Pavyzdžiui, nors organizacija I 37 manė, kad Komisijos apibrėžtos darbo grupės paslaugos apima visumą tarpusavyje susijusių serverio užduočių, ji nurodė, kad „rinkmenų (spausdinimo) ir darbo vietos valdymo (paslaugos) yra sujungtos“, o „vidaus elektroninio pašto (paslaugas) (teikia) kiti serveriai“. Tuo pačiu klausimu organizacija I 46-15 nurodė „turinti serverį, (teikiantį) tik bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo bei darbo vietų valdymo paslaugas“.

496 Kita vertus, kaip Komisija pažymėjo ginčijamo sprendimo 353 ir 354 konstatuojamosiose dalyse ir pakartojė atsakydama į vieną iš Pirmosios instancijos teismo pateiktų rašytinių klausimų, iš 2003 m. rinkos tyrimo taip pat matyti, kad organizacijoms naudojant atitinkamą operacinę sistemą bendro rinkmenų ar spausdintuvų naudojimo paslaugoms teikti jos paprastai renkasi tą pačią operacinę sistemą naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugoms teikti. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad *Microsoft* neginčija ginčijamo sprendimo 436 ir 438 išnašose esančių konstatavimų dėl „koreliacijos koeficiento“, kurį Komisija apskaičiavo remdamasi atsakymais į 2003 m. balandžio 16 d. prašymo pateikti informacijos klausimą Nr. 5. Ten Komisija aiškina, kad „koreliacijos koeficientas“ tarp sistemos *NetWare* arba sistemos *Windows* darbo krūvio dalies, skirtos teikti vieną iš darbo grupės paslaugų, pvz., bendro rinkmenų naudojimo, spausdinimo bei naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugą, ir tos pačios sistemos darbo krūvio dalies, skirtos teikti kitas darbo grupės paslaugas, yra labai didelis. Atvirkščiai, „koreliacijos koeficientas“ yra daug mažesnis tarp sistemos *NetWare* arba sistemos *Windows* darbo krūvio dalies, skirtos teikti vieną iš darbo grupės paslaugų, ir tos pačios sistemos darbo krūvio dalies, skirtos teikti kito tipo paslaugas, pvz., vidaus elektroninio pašto paslaugas

arba kitas ne „pagrindinių užduočių“ paslaugas. Komisija taip pat nurodo, kad tokie patys samprotavimai išplaukia iš antros ir trečios *Mercer* apklausų rezultatų. Kitaip sakant, iš šių *Microsoft* neginčijamų įrodymų išplaukia, kad tame pačiame serveryje dažniau kombinuojamos Komisijos nurodytos darbo grupės paslaugos negu viena iš šių paslaugų ir kito tipo paslauga.

497 Todėl, nepaisant to, kad naudotojams nėra nesvarbu greta darbo grupės paslaugų galėti naudoti darbo grupės serverių operacines sistemas dar ir kai kurioms ne „pagrindinėms užduotims“ atlikti, nedaroma jokia įtaka išvadai, kad egzistuoja atskira šias paslaugas teikiančių serverių operacinių sistemų paklausa. Kadangi nustatyta, kad būtent šios trys nagrinėjamos paslaugų kategorijos lemia paklausos pasirinkimą, yra nesvarbu, ar atitinkamai rinkai priklausančios serverių operacinės sistemos galėtų atlikti tam tikras papildomas užduotis.

498 Reikia pridurti, kad *Microsoft* per administracinę procedūrą pateikti klientų pareiškimai, kaip pažymėta ginčijamo sprendimo 357, 358 ir 628 konstatuojamosiose dalyse, patvirtina Komisijos analizės pagrįstumą.

499 Iš šių pareiškimų matyti, kad nors, kaip daug kartų pažymėjo *Microsoft* savo rašytiniuose paaiškinimuose, organizacijose dažnai įdiegti „sudėtiniai“ kompiuteriniai tinklai, t. y. tinklai, kuriuose naudojamos įvairių gamintojų serverių ir AK klientų operacinės sistemos, skirtingų rūšių užduotims vykdyti jos naudoja skirtingų tipų serverius. Iš šių pareiškimų visų pirma išplaukia, kad Komisijos apibrėžtas darbo grupės paslaugas paprastai teikia kiti serverių tipai, neįgyvendinantys „pagrindinių

užduočių“. Be to, iš šių organizacijų pateikto kompiuterinės aplinkos apibrėžimo išplaukia, kad paprastai darbo grupės paslaugas teikia baziniai serveriai, kuriuose įdiegta sistema *Windows* arba *NetWare*, o „pagrindinių užduočių“ taikomosios programos veikia brangesniuose ir svarbesniuose serveriuose, kuriuose įdiegta operacinė sistema UNIX, arba centriniuose kompiuteriuose.

500 Pavyzdžiui, stambi chemijos ir farmacijos srityje veikianti grupė nurodo, kad „pagrindinių užduočių“ taikomosios programos, kurias ji naudoja mokėdama darbuotojų atlyginimus ir atlikdama vidines banko operacijas, veikia centriniuose kompiuteriuose. Ji taip pat teigia, kad kitas „pagrindinių užduočių“ taikomas programos, naudojamas kai kurių jos skyrių administraciniam ir techniniam valdymui, vykdo UNIX pagrindu veikiančys serveriai. Atvirkščiai, ne „pagrindines užduotis“, ypač bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo bei naudotojų ir naudotojų grupių valdymo užduotis, šioje grupėje atlieka kiti serveriai, kuriuose paprastai įdiegtos operacinės sistemos *Windows*. Panašiai viena stambi oro bendrovė paaiškina, kad taikomas programos, kurias ji, be kita ko, naudoja planuodama skrydžius ir teikdama rezervavimo paslaugas, įgyvendina UNIX pagrindu veikiančys serveriai, o ne „pagrindinių“ užduočių taikomas programos – *Windows* pagrindu veikiančys serveriai. Kitas svarbus pavyzdys – bankų grupė, nurodanti, kad naudoja UNIX pagrindu veikiančius serverius pagrindinių finansinių taikomųjų programų atveju, *Solaris* pagrindu veikiančius serverius – kitų finansinių taikomųjų programų ir viduje sukurtų programų atveju, o įgyvendindama „infrastruktūros funkcijas, pvz., domeno paslaugas (ypač identifikavimo ir leidimų išdavimo) bei rinkmenų ir spausdintuvų paslaugas, – *Windows NT* pagrindu veikiančius serverius“.

501 Reikia pažymėti, kad ne visi paprasčiausi serveriai, kaip nurodyta ginčijamo sprendimo 58 ir 346 konstatuojamosiose dalyse, naudojami darbo grupės paslaugoms teikti. Kai kurie iš šių serverių iš tikrųjų įdiegti „tinklo pakraštyje“ ir skirti specialioms uždaviniams, pvz., žiniatinklio serverio, podėlio ir užkardos, atlikti.

502 Galiausiai atmestinas *Microsoft* argumentas, jog iš IDC duomenų matyti, kad visos operacinės sistemos, kurias Komisija priskiria prie „darbo grupės serverių operacinių sistemų“, išskyrus *Novell* sistemą *NetWare*“, darbo grupės užduotims atlikti skiria mažiau laiko negu kitoms užduotims. Šis argumentas grindžiamas IDC duomenimis, kurie tariamai parodo, kad tik 24 % viso kainų spektro parduodamų serverių, kuriuose įdiegta operacinė sistema *Windows*, skirti „rinkmenų“, „spausdinimo“ ir „tinklo valdymo“ užduotimis (žr. 93 dubliko išnašą). Tačiau, kaip išplaukia iš ginčijamo sprendimo 487 ir 488 konstatuojamųjų dalių ir bus detaliau parodyta 553 punkte, metodai, kuriuos taiko IDC, apskaičiuodama rinkos dalis antroje prekės rinkoje, nėra visiškai tikslūs. Bet kuriuo atveju, net jeigu būtų laikoma, kad minėtos užduotys atitinka ginčijamame sprendime nurodytas darbo grupės paslaugas, remiantis IDC duomenimis apskaičiuota procentinė dalis parodytų tik visų *Microsoft* serverių versijų operacinių sistemų pardavimo dalį darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje. Priešingai nei teigia *Microsoft*, ši dalis apima ne tik darbo grupės serverių operacines sistemas.

503 Antra, visų pirma remdamasi pačios *Microsoft* pateiktu produktų aprašymu, Komisija konstatuoja, kad serverių operacinės sistemos buvo „pritaikytos“, atsižvelgiant į jų užduotis (ginčijamo sprendimo 359–368 konstatuojamosios dalys).

504 Pirmosios instancijos teismas mano, jog bylos medžiagos duomenys patvirtina tokio konstatavimo pagrįstumą.

505 Pavyzdžiui, iš *Microsoft* interneto svetainėje paskelbtos informacijos matyti, kad parduodamos trys skirtingos serverių operacinės sistemos *Windows 2000* serijos versijos, t. y. *Windows 2000 Server*, *Windows 2000 Advanced Server* ir *Windows 2000*

Datacenter Server, ir kad kiekviena iš šių versijų skirta tenkinti specifinius užduotimis pagrįstus naudotojų poreikius.

- 506 *Microsoft* apibrėžia *Windows 2000 Server* kaip „bazinę“ serverių operacinių sistemų *Windows 2000* versiją, kuri yra „darbo grupės serveriams skirtas sprendimas, padedantis vykdyti rinkmenų, spausdinimo ir ryšio palaikymo užduotis“ (ginčijamo sprendimo 361 konstatuojamoji dalis). Ji taip pat nurodo, kad *Windows 2000 Server* „palaiko nuo vieno iki keturių procesorių ir iki 4 gigabitų (GB)“ (ginčijamo sprendimo 364 konstatuojamoji dalis).
- 507 *Microsoft* apibūdina *Windows 2000 Advanced Server* kaip „idealią operacinę sistemą pagrindinėms profesionalioms taikomosioms programoms ir elektroninei prekybai, kurios atlieka daugiau užduočių ir svarbiausių procesų“ (ginčijamo sprendimo 362 konstatuojamoji dalis). Ji taip pat nurodo, kad *Windows 2000 Advanced Server* ne tik apima visas *Windows 2000 Server* siūlomas funkcijas, bet taip pat turi „papildomų lankstumo ir patikimumo charakteristikų, pvz., „clustering“, skirtų užtikrinti kritinių taikomųjų programų veikimą sudėtingiausiais atvejais“ (ginčijamo sprendimo 362 konstatuojamoji dalis). *Microsoft* taip pat pažymi, kad *Windows 2000 Advanced Server* „palaiko nuo vieno iki aštuonių procesorių ir iki 8 GB“ (ginčijamo sprendimo 364 konstatuojamoji dalis).
- 508 Galiausiai *Windows 2000 Datacenter Server* *Microsoft* apibrėžia kaip sistemą, siūlančią „didžiausią patikimumą ir pasiekiamumą“ ir kaip „idealią operacinę sistemą, sukurtą pagrindinių užduočių duomenų bazių ir įmonės išteklių planavimo taikomosioms programoms“ (ginčijamo sprendimo 363 konstatuojamoji dalis). Ji taip pat nurodo, kad *Windows 2000 Datacenter Server* „skirta įmonėms, kurioms reikia išorinių administratorių ir galingų bei labai patikimų taikomųjų programų“, ir kad ji „palaiko nuo 1 iki 32 procesorių ir iki 64 GB“ (ginčijamo sprendimo 363 ir 364 konstatuojamosios dalys).

- 509 Reikia pažymėti, kad *Microsoft* panašiai aprašo įvairias *Windows 2000* seriją pakeitusios serverių operacinių sistemų serijos versijas, t. y. *Windows Server 2003 Standard Edition*, *Windows Server 2003 Enterprise Edition*, *Windows Server 2003 Datacenter Edition* ir *Windows Server 2003 Web Edition*.
- 510 *Microsoft* apibrėžia *Windows Server 2003 Standard Edition* kaip „daugiafunkcinę tinklo operacinę sistemą – idealų pasirinkimą einamiesiems įvairių dydžių organizacijų, ypač mažų įmonių ir darbo grupių, poreikiams tenkinti“, „(leidžiančią) protingai bendrai naudoti rinkmenas ir spausdintuvus ir (siūlančią) saugią interneto prieigą, centralizuotą darbo vietų valdymą bei žiniatinklio sprendimus, užtikrinančius ryšį su darbuotojais, partneriais ir klientais“ (ginčijamo sprendimo 365 konstatuojamoji dalis).
- 511 *Microsoft* teigimu, *Windows Server 2003 Enterprise Edition* – tai sistema, greta visų *Windows Server 2003 Standard Edition* funkcijų siūlanti „patikimumo charakteristikas, kurių reikia įmonių „pagrindinių užduočių“ taikomosioms programoms“ (ginčijamo sprendimo 366 konstatuojamoji dalis).
- 512 Dėl *Windows Server 2003 Datacenter Edition Microsoft* pažymi, kad ši operacinė sistema „sukurta pagrindinėms taikomosioms programoms, kurioms reikia didžiausio išplečiamumo, pasiekiamumo ir patikimumo“ (ginčijamo sprendimo 366 konstatuojamoji dalis).
- 513 Galiausiai *Windows Server 2003 Web Edition Microsoft* ji apibrėžia kaip „skirtą kurti ir diegti taikomąsias programas, tinklapius ir XML tinklo paslaugas“ ir „tikslingai sukurtą specialių žiniatinklio paslaugų poreikiams tenkinti“ (ginčijamo sprendimo 367 konstatuojamoji dalis). *Microsoft* pabrėžia, kad ši sistema „gali būti naudojama

tik tinklapiams, žiniatinklio svetainėms kurti bei taikomosioms programoms ir tarnyboms“ (ginčijamo sprendimo 367 konstatuojamoji dalis).

514 Taigi iš to, kas pasakyta, matyti, kad pati *Microsoft* aprašo įvairias serverių operacinių sistemų versijas kaip skirtas tenkinti įvairius naudotojų užduotimis pagrįstus poreikius. Iš to taip pat išplaukia, kad šios versijos nėra skirtos veikti tame pačiame kompiuteryje.

515 Be to, reikia pažymėti, kad kitų serverių operacinių sistemų pardavėjų produktai taip pat „pritaikyti“ darbo grupės paslaugoms teikti. Tokie, pavyzdžiui, yra įmonės *Red Hat* produktai, kurios operacinės sistemos *Red Hat Enterprise Linux ES* ir *Red Hat Enterprise Linux AS* aiškiai skirtos įvairiems naudotojų poreikiams tenkinti. Kaip pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 463 išnašoje, savo interneto svetainėje ši įmonė aprašo sistemą *Red Hat Enterprise Linux ES* kaip „puikiai tinkančią tinklo, rinkmenų, spausdintuvų, elektroninio pašto ir žiniatinklio serverio paslaugoms bei specialioms profesionalioms taikomosioms programoms arba taikomųjų programų paketams“. Pristatydama sistemą *Red Hat Enterprise Linux AS*, *Red Hat* savo ruožtu aprašo ją kaip skirtą „galingiausioms ir pagrindines funkcijas atliekančioms sistemoms“ ir kaip „tinkamiausią sprendimą dideliems padalinių ir informacinių centrų serveriams“. Tai atitinka argumentą, kad galingiausiuose serveriuose įdiegtos operacinės sistemos turi vykdyti „pagrindines“ užduotis ir todėl būti patikimesnės ir turėti funkcinį pranašumą, palyginti su darbo grupės serverių operacinėmis sistemomis (ginčijamo sprendimo 57 ir 346 konstatuojamosios dalys).

516 Trečia, Komisija remiasi „*Microsoft* kainų strategija“ ir ypač faktu, kad ji parduoda skirtingas serverių operacinių sistemų versijas už skirtingą kainą (ginčijamo sprendimo 369–382 konstatuojamosios dalys).

517 Šiuo klausimu visų pirma reikia konstatuoti, kad iš ginčijamo sprendimo 370–373 konstatuojamosiose dalyse nurodytos informacijos, kurios Microsoft neginčija, išplaukia, kad skirtingų jos serverių operacinių sistemų versijų kainos labai skiriasi, ir tai pasakytina ir apie *Windows 2000 Server* seriją, ir apie *Windows Server 2003* seriją.

518 Remiantis 25 „kliento prieigos licencijomis“ (*Client Access Licenses, (CAL)*), sistemos *Windows 2000 Advanced Server* pardavimo kaina 2,22 karto didesnė negu sistemos *Windows 2000 Server*. Sistemos *Windows 2000 Datacenter Server* pardavimo kaina, remiantis 25 CAL, 5,55 karto didesnė negu sistemos *Windows 2000 Server*.

519 Be to, remiantis 25 CAL, sistemos *Windows Server 2003 Enterprise Edition* pardavimo kaina 2,22 karto didesnė negu sistemos *Windows Server 2003 Standard Edition*. Sistemos *Windows Server 2003 Datacenter Edition* pardavimo kaina – 5,55 karto didesnė negu sistemos *Windows Server 2003 Standard Edition* (remiantis 25 CAL). Sistemos *Windows Server 2003 Web Edition*, kuri atlieka tik tam tikras nustatytas užduotis (žr. šio sprendimo 513 punktą), pardavimo kaina yra daug mažesnė negu sistemos *Windows Server 2003 Standard Edition*.

520 Paskui pabrėžtina, jog, priešingai nei veikiausiai mano *Microsoft* (žr. šio sprendimo 446 punktą), išvadą, kad skirtingos serverių operacinių sistemų versijos priklauso atskiroms prekių rinkoms, Komisija daro ne vien iš to, jog *Microsoft* parduoda skirtingas versijas už skirtingas kainas. Kiek tai susiję su paklausos pakeičiamumu, Komisija atsižvelgia ne tik į šį veiksni, bet ir į – ypač svarbų – faktą, kad kiekviena šių versijų skirta specifiniams naudotojų poreikiams patenkinti.

521 Be to, *Microsoft* negali remtis tuo, kad „brangesni“ jos *Windows Server 2003* serijos produktai, pvz., *Windows Server 2003 Enterprise Edition* ir *Windows Server 2003 Datacenter Edition*, leidžia atlikti tas pačias darbo grupės užduotis kaip, pvz., sistema *Windows Server 2003 Standard Edition*. Net jei tai tiesa, nepaneigiamas faktas, kad dvi pirmos sistemos skirtos kitiems poreikiams nei trečioji tenkinti ir kad mažai tikėtina, jog norintis gauti tik darbo grupės paslaugas naudotojas pirks daug brangesnę, palyginti su sistema *Windows Server 2003 Standard Edition*, operacinę sistemą.

522 Kaip pagrįstai pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 376 konstatuojamojoje dalyje, pati *Microsoft* laikosi tokios nuomonės, nes jos komerciniuose dokumentuose, kalbant apie *Windows 2000 Server* šeimą, nurodoma:

„Trys šeimos produktai – *Windows 2000 Server*, (*Windows 2000*) *Advanced Server* ir (*Windows 2000*) *Datacenter Server* – leidžia Jums pasirinkti tokį investavimo būdą, kad būtų užtikrintas Jūsų skirtingoms komercinėms operacijoms tinkamas sistemos lygis, nepermokant už operacijas, kurioms nereikia maksimalaus veikimo laiko“.

523 *Microsoft* taip pat negali remtis tuo, kad operacinė sistema *Windows Server 2003 Standard Edition* leidžia atlikti kitokias nei darbo grupės užduotis. Šiuo argumentu neatsižvelgiama į tai, kad *Microsoft* parduoda šią operacinę sistemą skirtingomis kainomis, atsižvelgdama į tai, ar ji bus naudojama darbo grupės, ar kitoms paslaugoms teikti. Kaip paaiškinta ginčijamo sprendimo 84 ir 380 konstatuojamosiose dalyse, *Microsoft* nustatytos operacinės sistemos *Windows Server 2003 Standard Edition* kainos apima mokestį už kiekvieną serverį, kuriame ji įdiegta, ir mokestį (CAL) už kiekvieną AK klientą, kuriam šis serveris teikia darbo grupės paslaugas.

Atvirkščiai, naudotojas neprivalo įsigyti CAL, jeigu jis ketina naudoti šią operacinę sistemą „neautentifikuotoms“ užduotims, pvz., užkardos, tarpininko, podėlio, atlikti. Be to, iš šių konstatavimų matyti, jog *Microsoft* teiginys, kad „tiekJėjai neparduoda skirtingiems asmenims tos pačios serverių operacinės sistemos versijos už skirtingą kainą, atsižvelgdami į tai, kaip ji bus naudojama“, yra neteisingas.

524 Galiausiai, ketvirta, Komisija pažymi, kad ne darbo grupės serverių operacinės sistemos tam tikroje organizacijoje neturi būti taip suderintos su AK klientais, kaip darbo grupės serverių operacinės sistemos (ginčijamo sprendimo 346 ir 383–386 konstatuojamosios dalys).

525 Šiuo klausimu pakanka pastebėti, jog šio sprendimo 385 punkte jau buvo konstatuota, kad šis Komisijos vertinimas teisingas. Bet kuriuo atveju *Microsoft* jo neginčija.

526 Iš pirmiau išdėstytų argumentų matyti, jog *Microsoft* neįrodė, kad Komisijos išvada, pagal kurią nėra produkto, paklausos pusėje galinčių daryti tokį konkurencinį spaudimą darbo grupės serverių operacinėms sistemoms, kad galėtų būti priskirti tai pačiai produkto rinkai“ (ginčijamo sprendimo 387 konstatuojamoji dalis), būtų akivaizdžiai klaidinga.

527 Pasiūlos pakeičiamumo klausimą Komisija išnagrinėjo ginčijamo sprendimo 388–400 konstatuojamosiose dalyse.

528 Komisija mano, kad „kiti operacinių sistemų pardavėjai, įskaitant serverių operacinių sistemų pardavėjus, negali nukreipti savo gamybos ir prekybos išteklių į darbo grupės serverių operacines sistemas, nepatirdami didelių papildomų išlaidų ir neprisiimdami didelės papildomos rizikos per tokį trumpą laikotarpį, kad šioje byloje reikėtų laikyti reikšmingais argumentus dėl pasiūlos pakeičiamumo“ (ginčijamo sprendimo 399 konstatuojamoji dalis). Konkrečiai tariant, ji atmeta 2001 m. lapkričio 16 d. *Microsoft* atsakyme į antrąjį pranešimą apie kaltinimus išdėstytus argumentus, kad „pasiūlos pakeičiamumas praktiškai gali atsirasti nedelsiant“, nes, siekiant sukurti į darbo grupės serverių operacinę sistemą panašų produktą, pakanka „atjungti“ galingų serverių operacinių sistemų „sudėtingesnes funkcijas“.

529 Reikia konstatuoti, kad savo rašytiniuose pareiškimuose *Microsoft* nepateikia jokių konkrečių argumentų, galinčių paneigti Komisijos analizę minėtose ginčijamo sprendimo konstatuojamosiose dalyse. Dublike ji tik bendrai nurodo, kad „daugeliu atvejų pakeitimas nieko nekainuotų“ arba „pakeitimo sąnaudos būtų labai mažos“, net nenurodydama, ar ginčija Komisijos argumentus dėl pasiūlos pakeičiamumo nebuvimo.

530 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, jog *Microsoft* neįrodė, kad Komisija padarė akivaizdžią klaidą, padarydama išvadą, jog šioje byloje nėra pasiūlos pakeičiamumo.

531 Iš to, kas pasakyta pirmiau, darytina išvada, kad Komisija teisingai apibrėžė antrąją prekės rinką kaip darbo grupės serverių operacinių sistemų rinką.

532 Šios išvados negali paneigti *Microsoft* argumentas, kad „sektoriuje niekas nevar-toja termino „darbo grupės serveris“ ta prasme, kuria jį vartoja Komisija, siekdama apibrėžti (atitinkamą prekės rinką)“. Pirma, kaip labai teisingai nurodė Komisija, terminai, kuriuos pastaroji vartoja rinkai apibrėžti, neturi reikšmės nustatant, ar ji teisingai ją apibrėžė. Antra, *Microsoft* argumentas bet kuriuo atveju nepagrįstas, nes iš bylos medžiagos matyti, kad sąvokos „darbo grupės serveris“ ir „darbo grupės serverių operacinė sistema“ vartojamos sektoriuje apibrėžiant ginčijamame spren-dime numatytus produktus. Pavyzdžiui, 1998 m. gruodžio 10 d. skunde *Sun* aiškiai nurodė, kad šis skundas susijęs su *Microsoft* veiksmiais „darbo grupės serverių opera-cinių sistemų sektoriuje“. Šiuo klausimu taip pat pažymėtina, kad komerciniuose dokumentuose *Microsoft* pati pristato savo operacinę sistemą *Windows 2000 Server* kaip „darbo grupės serveriams skirtą sprendimą, padedantį vykdyti rinkmenų, spaus-dinimo ir ryšio palaikymo užduotis“ (žr. šio sprendimo 506 punktą).

— Dėl apskaičiuojant rinkos dalis taikytų metodų

533 *Microsoft* kaltina Komisiją pritaikius netinkamus metodus apskaičiuojant įvairių ūkio subjektų dalis antroje prekės rinkoje. Ji, be kita ko, pažymi, kad šie metodai nesu-teikia „jokios svarbios informacijos dėl dominuojančios padėties“.

534 Pirmosios instancijos teismas mano, jog dėl toliau išdėstytų motyvų *Microsoft* neišrodė, kad taikydama šiuos metodus Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą.

535 Ginčijamo sprendimo 473–490 konstatuojamosiose dalyse Komisija išsamiai paaiškina šiuos metodus.

536 Pirmiausia Komisija nurodo, kad vertindama įvairių ūkio subjektų padėtį rinkoje ji naudojo dvi „referencines vertes“ (*proxies*), t. y., pirma, IDC įvertinimus, padarytus remiantis kompiuterinės įrangos kainų koridoriumi bei įvairių serverių atliekamų užduočių pasidalijimu, ir, antra, rinkos dalių įvertinimus, pagrįstus 2003 m. rinkos tyrimo rezultatais bei antra ir trečia *Mercer* atliktomis apklausomis (ginčijamo sprendimo 473 konstatuojamoji dalis).

537 Pirmiausia reikia pažymėti, kad konstatavimas pirmesniame punkte įrodo, jog *Microsoft* teiginys, kad apskaičiuodama rinkos dalis Komisija atsižvelgė tik į laiką, kurio serverio operacinei sistemai reikia darbo grupės užduotims atlikti, ir tik į iki 25 000 JAV dolerių kainuojančių serverių operacinių sistemų pardavimą, yra akivaizdžiai neteisingas. *Microsoft* nepaminėjo, kad Komisija atsižvelgė ne tik į IDC, bet ir į kitų šaltinių duomenis. Kaip bus nurodyta 556 punkte, remiantis šiais duomenimis nustatytos rinkos dalys iš esmės atitinka rinkos dalis, nustatytąsias remiantis IDC duomenimis.

538 Toliau Komisija nurodo, kad rinkos dalis reikia vertinti atsižvelgiant į parduotų prekių vienetų skaičių ir į bendrą parduotos kompiuterinės ir programinės įrangos apyvartą (ginčijamo sprendimo 474–477 konstatuojamosios dalys).

539 Galiausiai dėl IDC duomenų Komisija mano, kad juos reikia pakoreguoti pritaikant du „filtrus“ (ginčijamo sprendimo 478–489 konstatuojamosios dalys). Pirma, ji atsižvelgia tik į iki 25 000 JAV dolerių arba 25 000 EUR kainuojančius serverius, turint

omenyje, kad tuo metu, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 6 išnašos, vienas euras iš esmės buvo lygus vienam JAV doleriui. Antra, ji atsižvelgia tik į tam tikras IDC nustatytų užduočių kategorijas.

540 *Microsoft* kaltinimas susijęs su šių dviejų filtrų pritaikymu.

541 Savo dublike *Microsoft* tik bendrai ginčija pirmojo filtro reikšmingumą. Dubliko C.12 priede ji šiek tiek paaiškina savo argumentus, pirma, teigdama, kad 2003 m. rinkos tyrimas – kurio rezultatus Komisija naudojo grįsdama šio filtro taikymą – susijęs su „ypatingos klientų grupės veiksmis“, o antra, kritikuodama tai, kad Komisija atsižvelgia į serverių, o ne į operacinių sistemų pardavimo kainas. Šiuo klausimu ji pažymi, kad ta pati darbo grupės serverių operacinė sistema gali veikti labai skirtingų kainų serveriuose ir, be kita ko, daugiau kaip 25 000 JAV dolerių kainuojančiuose serveriuose.

542 Šiems argumentams negali būti pritarta.

543 Visų pirma, per 2003 m. rinkos tyrimą Komisijos apklausti subjektai nėra „ypatinga klientų grupė“. Kaip nurodyta ginčijamo sprendimo 8 konstatuojamojoje dalyje, tai yra Komisijos atsitiktinai pasirinktos įvairaus dydžio bendrovės, veikiančios įvairiose valstybėse narėse ir įvairiuose ūkio sektoriuose.

544 Taip pat reikia pažymėti, kad 25 000 JAV dolerių arba 25 000 EUR riba, kaip nurodė Komisija atsakydama į vieną iš Pirmosios instancijos teismo pateiktų rašytinių klausimų, apima „visas sistemos išlaidas (t. y. programinės ir kompiuterinės įrangos)“. Pirmosios instancijos teismas mano, kad vertindama ūkio subjektų dalis darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje Komisija turėjo atsižvelgti į bendrą kompiuterinės ir programinės įrangos pardavimo kainą. Kaip konstatuota ginčijamo sprendimo 69 ir 474 konstatuojamosiose dalyse, kai kurie tiekėjai, tarp jų *Sun* ir daugelis UNIX produktų tiekėjų, kuria ir serverių operacinėmis sistemomis prekiauja kartu su kompiuterine įranga. Be to, reikia konstatuoti, kad per administracinę procedūrą pati *Microsoft* pritarė Komisijos metodams (žr. ginčijamo sprendimo 476 konstatuojamąją dalį).

545 Galiausiai reikia konstatuoti, kad Komisija teisingai pritaikė 25 000 JAV dolerių arba 25 000 EUR kainos ribą, kuri atitinka didžiausią serverių, priklausančių pirmai iš trijų serverių kategorijų, pagal kurias IDC skirsto rinką atlikdama savo analizę, pardavimo kainą (ginčijamo sprendimo 480 konstatuojamoji dalis). Iš 2003 m. rinkos tyrimo rezultatų išplaukia, kad darbo grupės serverių operacinės sistemos paprastai veikia sąlygiškai pigesniuose serveriuose, priešingai nei „pagrindinių užduočių“ taikomosios programos, kurios diegiamos galingiausiuose serveriuose.

546 Be to, per šį rinkos tyrimą Komisija, be kita ko, paprašė apklaustų organizacijų nurodyti, kokią kainą jos būtų pasirengusios mokėti už darbo grupės serverį (2003 m. birželio 4 d. prašymo pateikti informacijos klausimas Nr. 3). Iš 85 į šį klausimą atsakusių organizacijų 83 (arba apie 97,6 %) pažymėjo, jog nemokėtų daugiau kaip 25 000 EUR.

547 Be to, savo 2003 m. balandžio 16 d. prašyme pateikti informacijos Komisija pateikė organizacijoms kelis klausimus dėl jų ankstesnių ir planuotų įsigyti serverių, skirtų

teikti rinkmenų ir spausdinimo paslaugas (klausimai Nr. 8 ir 9). Iš atsakymų į šiuos klausimus išplaukia, kad iš 8 236 organizacijų tam tikslui įsigytų serverių 8 001 (arba apie 97,1 %) kainavo iki 25 000 EUR ir kad iš 2 695 planuotų tokių serverių pirkimų 2 683 (arba apie 99,6 %) buvo iki 25 000 EUR (ginčijamo sprendimo 479 konstatuojamoji dalis).

548 Dėl antro filtro *Microsoft* dublike tik pastebi, kad taikant šį filtrą susiklosto absurdiška situacija, kai „operacinės sistemos vienetas kartu laikomas priklausančiu ir nepriklausančiu rinkai, atsižvelgiant į konkrečiu momentu atliekamas užduotis“. Dubliko C.12 priede ji taip pat nurodo, kad „didelė pardavimo dalis, kuri buvo (dirbtinai) pašalinta iš rinkos (taikant šį filtrą), beveik neabejotinai atitinka (serverių operacinių sistemų) pardavimą, priklausančią Komisijos numatomi rinkai (t. y. darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkai)“.

549 Šiems argumentams taip pat negali būti pritarta.

550 Reikia konstatuoti ne tik tai, kad Komisija galėjo pagrįstai taikyti antrąjį filtrą, bet ir tai, kad *Microsoft* labai pervertina jo taikymo pasekmes.

551 Šiame kontekste reikia priminti priežastį, dėl kurios Komisija manė, jog būtina taikyti šį filtrą. Kaip išplaukia iš ginčijamo sprendimo 482 konstatuojamosios dalies, ši priežastis yra ta, kad ne visos iki 25 000 JAV dolerių arba 25 000 EUR kainuojančiuose serveriuose įdiegtos operacinės sistemos teikia darbo grupės paslaugas. Kai kurios iš šių sistemų skirtos vykdyti specialias užduotis ir yra už darbo grupės tinklo arba jo

pakraštyje, pvz., žiniatinklio tarnybos, užkardos. Taip yra, pvz., sistemos *Windows Server 2003 Web Edition* atveju, kuri paprastai įdiegta iki 25 000 JAV dolerių arba 25 000 EUR kainuojančiuose serveriuose ir kurios licencijos sąlygos draudžia ją naudoti teikiant darbo grupės paslaugas.

552 Todėl Komisija pagrįstai manė, kad reikėjo atsargiai elgtis su IDC duomenimis apie iki 25 000 JAV dolerių arba 25 000 EUR kainuojančius serverius ir taip pat atsižvelgti į šių serverių atliekamas įvairių rūšių užduotis (ginčijamo sprendimo 483 konstatuojamoji dalis). Šiam tikslui ji panaudojo IDC duomenis, esančius vadinamojoje *IDC Server Workloads 2003 Model* duomenų bazėje. Šie duomenys gauti iš vartotojų, kurių *IDC* paprašė nurodyti, kokias užduotis (t. y. „darbo pavedimus“) atlieka jų organizacijoje naudojami serveriai. Kaip jau buvo nurodyta šio sprendimo 431 punkte, *IDC* nustatė aštuonias pagrindines užduočių kategorijas, išskirdama šiose pagrindinėse kategorijose kelias pakategorijas. Komisija išskyrė pakategorijas „rinkmenų/spausdintuvų bendras naudojimas“ ir „tinklo valdymas“, kurios labiausiai susijusios su ginčijamame sprendime numatytomis „bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo“ ir „naudotojų ir naudotojų grupių valdymo“ paslaugomis (ginčijamo sprendimo 486 konstatuojamoji dalis).

553 Teisinga, kad minėtoms pakategorijoms priklausančios užduotys nevisiškai atitinka darbo grupės serverių operacinių sistemų rinką sudarančias paslaugas. Tačiau Komisijai tai buvo gerai žinoma, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 487 ir 488 konstatuojamosiose dalyse esančių pavyzdžių, be kita ko, parodančių, kad tam tikros galinguose serveriuose atliekamos užduotys gali būti priskirtos prie vienos ar kitos minėtos pakategorijos, nors aišku, kad jos nėra darbo grupės užduotys.

554 Tačiau būtent šių dviejų *Microsoft* kritikuojamų filtrų taikymas kartu leidžia sumažinti *IDC* ir Komisijos apibrėžtų užduočių atitikties problemą.

555 Bet kuriuo atveju reikia konstatuoti, kad rinkos dalys, nustatytos taikant tik pirmą filtrą, nedaug skiriasi nuo rinkos dalių, nustatytų taikant abu filtrus kartu. Kalbant apie *Microsoft* rinkos dalį 2002 metais, apskaičiuotą atsižvelgiant į visą iki 25 000 JAV dolerių kainuojančių serverių pardavimą, pasakytina, kad ji sudaro 64,9 % pagal parduotus vienetus ir 61 % pagal apyvartą (ginčijamo sprendimo 491 konstatuojamoji dalis). Tų pačių serverių atžvilgiu remiantis tik pakategorijomis „bendras rinkmenų/spausdintuvų naudojimas“ ir „tinklo valdymas“ *Microsoft* turimos rinkos dalys yra tokios: 66,4 % pagal parduotus vienetus (65,7 % pagal apyvartą) pirmoje pakategorijoje ir 66,7 % pagal parduotus vienetus (65,2 % pagal apyvartą) antroje pakategorijoje (ginčijamo sprendimo 493 konstatuojamoji dalis).

556 Bendrai paėmus, kaip nurodyta ginčijamo sprendimo 473 konstatuojamojoje dalyje, procentinė dalis, gauta naudojant IDC duomenis ir taikant kartu du filtrus, iš esmės atitinka procentinę dalį, gautą remiantis 2003 m. rinkos tyrimo rezultatais bei antra ir trečia *Mercer* apklausomis (žr., pvz., ginčijamo sprendimo 495, 497 ir 498 konstatuojamąsias dalis). Šiame kontekste pabrėžtina, kad visais atvejais Komisijos vertinimas buvo labai atsargus. Pavyzdžiui, *Microsoft* atveju ji atsižvelgė į mažiausią rinkos dalį, t. y. „bent 60 %“ (ginčijamo sprendimo 499 konstatuojamoji dalis).

557 Iš to, kas pasakyta, darytina išvada, jog *Microsoft* neįrodė, kad apskaičiuodama rinkos dalis ir taikydama šiuos metodus Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, ir atitinkamai, kad ginčijamo sprendimo 491–513 konstatuojamosiose dalyse pateikti rinkos dalių vertinimai laikytini akivaizdžiai klaidingais.

558 Taip pat reikia pasakyti, kad konstatuodama, jog *Microsoft* užima dominuojančią padėtį darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje, Komisija remiasi ne tik šios įmonės turimomis rinkos dalimis. Ji taip pat atsižvelgia į tai, kad yra patekimo į

rinką kliūčių (ginčijamo sprendimo 515–525 konstatuojamosios dalys), t. y. dėl tinklo poveikio ir suderinamumo trikdžių bei dėl glaudžių komercinių ir technologinių ryšių tarp minėtos ir AK klientų operacinių sistemų rinkos (ginčijamo sprendimo 526–540 konstatuojamosios dalys).

559 Galiausiai dėl neteisėto atsisakymo reikia priminti, kad ginčijamame sprendime Komisija kaltina *Microsoft*, jog siekdama daryti poveikį darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkai, taikydama „svertą efektą“ (*leveraging*), ji pasinaudojo AK klientų operacinių sistemų rinkoje turima beveik monopoline padėtimi (ginčijamo sprendimo 533, 538, 539, 764–778, 1063, 1065–1069 konstatuojamosios dalys). Kitaip tariant, piktnaudžiavimas, kuriuo kaltinama *Microsoft*, grindžiamas pirmoje prekės rinkoje užimama dominuojančia padėtimi (ginčijamo sprendimo 567 ir 787 konstatuojamosios dalys). Taigi to, kad Komisija nepagrįstai manė, jog *Microsoft* užima dominuojančią padėtį antroje prekės rinkoje (žr., be kita ko, ginčijamo sprendimo 491–541, 781 ir 788 konstatuojamąsias dalis), nepakanka išvadai, jog ji neteisėtai pripažino *Microsoft* piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, padaryti.

— Dėl taikytino kriterijaus

560 Ginčijamame sprendime Komisija išnagrinėjo, ar nagrinėjamas atsisakymas „kelia pavojų“ panaikinti konkurenciją darbo grupės operacinių sistemų rinkoje (ginčijamo sprendimo 585, 589, 610, 622, 626, 631, 636, 653, 691, 692, 712, 725, 781, 992 ir 1070 konstatuojamosios dalys). *Microsoft* mano, kad šis kriterijus nepakankamai griežtas, nes atitinkama teismų praktika dėl intelektinės nuosavybės teisių reikalauja iš Komisijos įrodyti, kad atsisakymas suteikti licenciją trečiajam šaliai „gali panaikinti bet kokią konkurenciją“, arba, kitaip tariant, kad „labai tikėtina“, jog šis atsisakymas sukels tokių pasekmių.

561 Pirmosios instancijos teismas mano, kad *Microsoft* kaltinimas yra tik terminologinio pobūdžio ir visiškai nereikšmingas. Bendrijos teismas vienodai vartoja terminus „konkurencijos panaikinimo pavojus“ ir „gali panaikinti bet kokią konkurenciją“, siekdamas išreikšti tą pačią mintį, t. y. tai, kad EB 82 straipsnis taikomas ne tik nuo to momento, kai konkurencijos rinkoje nebėra arba beveik nebėra. Jeigu Komisija būtų įpareigota laukti, kol iš rinkos bus pašalinti konkurentai arba kol toks pašalinimas būtų neišvengiamas, kad galėtų imtis veiksmų remdamasi šia nuostata, tai akivaizdžiai prieštarautų šios nuostatos tikslui – apsaugoti neiškreiptą konkurenciją bendrojoje rinkoje ir, visų pirma, apsaugoti nagrinėjamoje rinkoje dar esančią konkurenciją.

562 Šiuo atveju Komisija juo labiau galėjo taikyti EB 82 straipsnį, kol konkurencija darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje nebuvo visiškai panaikinta, nes šiai rinkai būdingas stiprus tinklo poveikis ir būtų sunku atkurti panaikintą konkurenciją (žr. ginčijamo sprendimo 515–522 ir 533 konstatuojamąsias dalis).

563 Reikia taip pat pažymėti, kad nebūtina įrodyti visos konkurencijos rinkoje panaikinimą. Nustatant EB 82 straipsnio pažeidimą iš tikrųjų svarbu tai, kad nagrinėjamas atsisakymas kelia pavojų arba gali panaikinti bet kokią veiksmingą konkurenciją rinkoje. Šiuo atžvilgiu reikia patikslinti, jog fakto, kad dominuojančios įmonės konkurentai veikia tam tikrose nedidelėse rinkos „nišose“, nepakanka norint padaryti išvadą apie tokios konkurencijos egzistavimą.

564 Galiausiai reikia priminti, kad būtent Komisija turi įrodyti, jog nagrinėjamas atsisakymas pateikti (informacijos) gali panaikinti bet kokią veiksmingą konkurenciją. Kaip nurodyta 482 punkte, ji turi pagrįsti savo vertinimą teisingais, patikimais ir

nuosekliais įrodymais, kurie atspindėtų visus esminius duomenis, į kuriuos reikėtų atsižvelgti vertinant kompleksinę situaciją, ir ar jie galėtų pagrįsti jais remiantis padarytas išvadas.

— Dėl rinkos rodiklių ir konkurencinės situacijos vertinimo

⁵⁶⁵ Pirmosios instancijos teismas pastebi, jog ginčijamame sprendime Komisija kartu nagrinėja ir aplinkybę, kad su suderinamumu susijusi informacija yra būtina ir kad nagrinėjamas atsisakymas gali panaikinti konkurenciją (ginčijamo sprendimo 585–692 konstatuojamosios dalys). Jos analizę sudaro keturios dalys. Pirma, Komisija nagrinėja darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkos raidą (ginčijamo sprendimo 590–636 konstatuojamosios dalys). Antra, ji konstatuoja, kad suderinamumas, tai darbo grupės serverių operacinių sistemų *Windows* įdiegimą lemiantis faktorius (ginčijamo sprendimo 637–665 konstatuojamosios dalys). Trečia, ji nurodo, jog tam, kad *Microsoft* turi atskleisti su suderinamumu susijusią informaciją, nėra alternatyvų (ginčijamo sprendimo 666–687 konstatuojamosios dalys). Ketvirta, ji pateikia keletą pastabų dėl MCPP (ginčijamo sprendimo 688–691 konstatuojamosios dalys).

⁵⁶⁶ Argumentai, kuriuos pateikia *Microsoft* grįsdama šį kaltinimą, iš principo susiję su anksčiau minėtos Komisijos analizės dalimi. *Microsoft* iš esmės nurodo, jog rinkos rodikliai paneigia Komisijos požiūrį, kad dėl nagrinėjamo atsisakymo gali būti panaikinta konkurencija darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje.

⁵⁶⁷ Pirmoje dalyje Komisija visų pirma išnagrinėjo *Microsoft* ir jos konkurentų rinkos dalių antroje prekės rinkoje raidą. Iš esmės ji konstatavo, kad *Microsoft* rinkos dalis

greitai ir stipriai išaugo ir toliau nuolat didėja, ypač *Novell* sąskaita. Toliau Komisija pažymi, kad UNIX produktų pardavėjų rinkos dalis labai maža. Galiausiai ji mano, kad *Linux* produktai užima tik labai mažą rinkos dalį, kuri visai nepadidėjo per keletą metų iki ginčijamo sprendimo priėmimo, ir kad tam tikros prognozės apie jos augimą ateityje negali paneigti Komisijos išvados apie veiksmingos konkurencijos rinkoje panaikinimą.

568 Pirmosios instancijos teismas mano, kad šiuos samprotavimus patvirtina bylos medžiaga ir kad jų negali paneigti *Microsoft* argumentai.

569 Pirma, iš bylos medžiagos matyti, kad iš pradžių *Microsoft* tiekė tik AK klientų operacines sistemas ir kad į serverių operacinių sistemų rinką ji įėjo gana vėlai (žr., be kita ko, 2000 m. lapkričio 17 d. atsakymo į pirmąjį pranešimą apie kaltinimus 47 punktą). Ji pradėjo kurti serverių operacines sistemas dešimtojo dešimtmečio pradžioje, 1992 m. liepos mėn. platindama savo pirmąją sistemą „*Windows NT 3.5 Server*“, ir pasiekė realią komercinę sėkmę tik pasiūliusi produktą „*Windows NT 4.0*“, kuris buvo pateiktas į rinką 1996 metais (žr., be kita ko, 2000 m. lapkričio 17 d. atsakymo į pirmąjį pranešimą apie kaltinimus 50 punktą ir dubliko 50 ir 56 punktus).

570 Iš IDC duomenų, išdėstytų ginčijamo sprendimo 591 dalyje, matyti, kad pagal parduotus vienetus *Microsoft* rinkos dalis iki 25 000 JAV dolerių kainuojančių serverių operacinių sistemų rinkoje padidėjo nuo 25,4 % (24,5 % pagal apyvartą) 1996 metais iki 64,9 % (61 % pagal apyvartą) 2002 metais, o tai sudarė 40 % padidėjimą vos per 6 metus.

- 571 Iš IDC duomenų, pateiktų ginčijamo sprendimo 592 konstatuojamojoje dalyje, taip pat matyti, kad *Microsoft* rinkos dalis nuolat augo išleidus operacinių sistemų *Windows 2000* kartą. Tačiau, kaip ginčijamame sprendime daug kartų teisingai konstatavo Komisija (žr., pvz., 578–584, 588 ir 613 konstatuojamasis dalis), *Microsoft* konkurentams suderinamumo problema labai aštriai iškilo būtent su šios produktų serijos operacinėmis sistemomis.
- 572 Pavyzdžiui, programinė įranga NDS NT, kurią sukūrė *Novell* panaudojusi apgražos inžinerijos technologijas, palengvino *Microsoft* konkurentų darbo grupės serverių operacinių sistemų ir *Windows* domeno architektūros, šiuo atveju – *Windows NT*, suderinamumą. Šis produktas galėjo būti įdiegtas *Windows NT* domeno kontroliuotame ir leido klientams naudoti *Novell NDS* (*Novell Directory Service*, vėliau pavadintą *eDirectory*), administruojant įvairius *Windows NT* domenus aspektus. Tačiau dėl to, kad *Microsoft* nesuteikia *Novell* tam tikros informacijos, NDS NT negali veikti su operacine sistema *Windows 2000 Server* (žr. ginčijamo sprendimo 301 konstatuojamąją dalį).
- 573 Kitas pavyzdys — tai produktas AS/U, kurią AT&T sugebėjo sukurti dešimtajame dešimtmetyje, panaudojusi *Windows* šaltinio kodo elementus, kurio *Microsoft* jai atskleidė pagal išduotą licenciją. Dėl šio produkto serveris, kuriame buvo įdiegta sistema UNIX, galėjo veikti kaip pagrindinis domeno kontrolierius *Windows NT* domene (žr. ginčijamo sprendimo 211 konstatuojamąją dalį). Taip pat remdamasi AT&T jai pagal licenciją perduotu AS/U šaltinio kodu *Sun* sugebėjo sukurti ir AS/U panašų produktą, kurią pavadino *PC NetLink*. Įdiegus šį produktą su operacine sistema *Solaris* veikiančiame serveryje, jis leisdavo šiam serveriui, pirma, „skaidriai teikti *Windows 3.X/95/98/NT* klientams rinkmenų, spausdinimo, katalogo ir *Windows NT* saugumo paslaugas“, ir tai daryti „baziniu būdu“, t. y. nereikalaujant iš naudotojų įdiegti į savo AK papildomą programinę įrangą, o antra, veikti kaip pagrindiniam arba šalutiniam *Windows NT* domeno kontrolieriui (žr. ginčijamo sprendimo

213 konstatuojamąją dalį). 2001 m. *Microsoft* ir AT&T nusprendė netaikyti savo susitarimo dėl licencijos kai kurioms naujoms serverių operacinių sistemų technologijoms. Taigi *Microsoft* neperdavė AT&T būtinųjų sistemas *Windows NT 4.0* pakeitusių operacinių sistemų šaltinio kodo elementų. Todėl *PC NetLink* toliau galėjo veikti tik su AK klientais, kuriems buvo įdiegta sistema *Windows NT* – t. y. ji neveikė su sistemomis *Windows 2000* – ir laipsniškai pasidarė nebeįdomi.

574 Tuo pačiu klausimu reikia nurodyti įvairius pasikeitimus, įvykusius perėjus nuo technologijos *Windows NT* prie technologijos *Windows 2000* ir *Active Directory* (žr. šio sprendimo 167–171 punktus).

575 Antra, iš bylos medžiagos išplaukia, kad lygiagrečiai su pirmiau aprašyta *Microsoft* rinkos dalies raida *Novell* toliau prarasdavo pozicijas darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje ir vos per kelerius metus tapo antraile jos dalyve. Tuo metu, kai *Microsoft* įėjo į serverių operacinių sistemų rinką, pirmaujantis produktas teikiant darbo grupės paslaugas buvo *Novell* sistema *NetWare* (žr. dubliko 56 punktą), kuri buvo rinkoje nuo devintojo dešimtmečio vidurio.

576 Iš ginčijamo sprendimo 593 konstatuojamojoje dalyje minėtų IDC duomenų išplaukia, kad atsižvelgiant į pakategoriją „bendras rinkmenų/spausdintuvų naudojimas“ ir į iki 25 000 JAV dolerių kainuojančius serverius *NetWare* rinkos dalis pagal parduotus vienetus sumažėjo nuo 33,3 % 2000 metais iki 23,6 % 2002 metais, o pagal apyvartą – nuo 31,5 % 2000 metais iki 22,4 % 2002 metais.

- 577 *Novell* nuosmukį patvirtino rinkos analitikai ir pati *Microsoft* (žr. ginčijamo sprendimo 596 konstatuojamąją dalį).
- 578 Be to, ataskaitoje apie trečios apklausos rezultatus *Mercer* aiškiai pažymi, kad organizacijos pradėjo mažiau naudoti *NetWare*. *Mercer*, be kita ko, pažymi, kad „per apklausą apie serverių operacinių sistemų naudojimą atliekant darbo grupės serverio funkcijas per pastarųjų penkerių metų laikotarpį paaiškėjo, jog pradėjusių mažiau naudoti *NetWare* organizacijų skaičius beveik septynis kartus viršija pradėjusių ją naudoti daugiau“ (žr. ataskaitos 25 puslapį ir 16 lentelę).
- 579 Kaip teisingai pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 594 ir 595 konstatuojamosiose dalyse, kai kurie 2003 m. rinkos tyrimo rezultatai bei kai kurie per administracinę procedūrą *Microsoft* pateikti klientų pareiškimai aiškiai įrodo tendenciją keisti *NetWare* įdiegiant *Windows 2000 Server*. Ir, atvirkščiai, yra tik keli „perėjimo“ nuo *Windows* prie *NetWare* pavyzdžiai (žr. ginčijamo sprendimo 594 ir 632 konstatuojamąsias dalis).
- 580 Trečia, bylos medžiaga parodo, kad kiti *Microsoft* konkurentai išsaugojo tik nereikšmingą poziciją darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje.
- 581 Pirmiausia, iš ginčijamo sprendimo 508 konstatuojamojoje dalyje minėtų IDC duomenų matyti, kad UNIX sistemų pardavėjų (tarp jų *Sun*) 2002 metais bendrai užimama rinkos dalis, atsižvelgiant į pakategoriją „bendras rinkmenų/spausdintuvų

naudojimas“ ir į iki 25 000 JAV dolerių kainuojančius serverius, sudarė vos 4,6 % pagal parduotus vienetus ir 7,4 % pagal apyvartą. Pakategorijoje „tinklo valdymas“ atitinkami rodikliai buvo 6,4 % pagal parduotus vienetus ir 10,8 % pagal apyvartą.

582 Šiuo klausimu pažymėtina, kad iš 2003 m. rinkos tyrimo rezultatų ir *Microsoft* pateiktų klientų pareiškimų matyti, jog sistemos UNIX iš esmės naudojamos ne vykdant darbo grupės užduotis, o įgyvendinant „pagrindinių užduočių“ taikomąsias programas, teikiant žiniatinklio ir užkardos paslaugas bei minimaliai teikiant vidaus elektroninio pašto paslaugas (žr. ginčijamo sprendimo 509–511 konstatuojamąsias dalis).

583 Iš IDC duomenų, 2003 m. rinkos tyrimų rezultatų ir *Microsoft* klientų pareiškimų išplaukia, kad, priešingai nei teigia *Microsoft*, priimant ginčijamą sprendimą *Linux* produktai užėmė tik labai mažą darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkos dalį.

584 Iš ginčijamo sprendimo 599 konstatuojamojoje dalyje išdėstytų IDC duomenų išplaukia, kad bendra *Linux* produktų kūrėjų užimama rinkos dalis pagal parduotus vienetus, kalbant apie pakategoriją „bendras rinkmenų/spausdintuvų naudojimas“ ir iki 25 000 JAV dolerių kainuojančius serverius, sumažėjo nuo 5,1 % 2000 metais iki 4,8 % 2002 metais. Vertinant pagal apyvartą, bendra rinkos dalis per tą patį laikotarpį išliko 3,9 %.

585 Atsižvelgiant į pakategoriją „tinklo valdymas“ ir į iki 25 000 JAV dolerių kainuojančius serverius, bendra *Linux* produktų kūrėjų dalis pagal parduotus vienetus, remiantis ginčijamo sprendimo 728 išnašoje minėtais IDC duomenimis (taip pat žr. ginčijamo

sprendimo 505 konstatuojamąją dalį), padidėjo nuo 10,1 % 2000 metais iki 13,4 % 2002 metais (ir nuo 8 iki 10,8 % per tą patį laikotarpį pagal apyvertą). Tačiau šis padidėjimas yra sąlyginis ta prasme, kad ši pakategorija, kaip pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 488 konstatuojamojoje dalyje ir minėtoje išnašoje, apima paslaugas, kurios nepriklauso darbo grupės paslaugoms ginčijamo sprendimo prasme. IDC apibrėžė šią pakategoriją kaip „(apimančią) tokias tinklo taikomąsias programas: katalogo tarnybos, saugumas/autentifikavimas, duomenų/rinkmenų perdavimas tinkle, ryšio palaikymas ir duomenų/rinkmenų perdavimas sistemoje (ginčijamo sprendimo 488 konstatuojamoji dalis). Vadovaudamiesi tokiu apibrėžimu, kai kurie IDC apklausti naudotojai gali šiai kategorijai priskirti tam tikras jai ir atitinkamai prekės rinkai nepriklausančias užduotis, kurias paprastai atlieka sistemos *Linux* arba UNIX. Pavyzdžiui, galima manyti, kad į šį apibrėžimą patenka „tinklų pakraščiuose esančios“ užduotys, pvz., užkardos, kurias galima priskirti „saugumui“, ir maršrutizavimo, kurias galima priskirti „duomenų/rinkmenų perdavimui tinkle“. Tačiau šias užduotys, kaip pažymėta ginčijamo sprendimo 58, 346, 482, 600 ir 601 konstatuojamosiose dalyse, paprasčiausiuose serveriuose paprastai atlieka sistemos *Linux*. Todėl su pakategorija „tinklo valdymas“ susiję IDC duomenys pervertina sistemų *Linux* pardavimą darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje.

586 Ginčijamo sprendimo 487 konstatuojamojoje dalyje Komisija pažymi, kad su pakategorija „bendras rinkmenų/spausdintuvų naudojimas“ susiję IDC duomenys taip pat turi trūkumą, ypač ta prasme, kad dėl to, jog vykdančios „pagrindinių užduočių“ taikomąsias programas galingiausi serveriai gali spausdinti tam tikrus dokumentus, pvz., sąskaitas, apklausti naudotojai gali manyti, kad šie serveriai atlieka minėtai pakategorijas priklausančias užduotis, nors akivaizdu, kad jie nėra darbo grupės serveriai. Tačiau 25 000 EUR arba 25 000 JAV dolerių filtro taikymas leidžia sumažinti tokį netikslumą (žr. ginčijamo sprendimo 489 konstatuojamąją dalį, kurioje Komisija paaiškina, kad sąskaitas spausdinantys centriniai kompiuteriai paprastai kainuoja daugiau). Taigi su pakategorija „tinklo valdymas“ susiję IDC duomenys yra ne tokie tikslūs nei duomenys, susiję su pakategorija „bendras rinkmenų/spausdintuvų naudojimas“.

587 Pažymėtina, kad 2003 m. rinkos tyrimo rezultatuose 586 punkte nurodytų netikslumų nėra. Taigi šie rezultatai patvirtina, kad *Linux* užėmė tik labai nereikšmingą darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkos dalį. 2003 m. balandžio 16 d. prašyme pateikti informacijos Komisija paklausė atitinkamų organizacijų, ar darbo grupės užduotims jos naudoja *Linux* pagrindu veikiančius serverius kartu su programine įranga *Samba* (klausimas Nr. 25). Iš 102 tyrime dalyvavusių organizacijų tik 19 naudojo tokius serverius darbo grupės užduotims atlikti ir daugeliu atvejų toks naudojimas buvo labai ribotas (ginčijamo sprendimo 506 konstatuojamoji dalis). Iš daugiau kaip 1 200 000 per 2003 m. rinkos tyrimą išnagrinėtų AK klientų mažiau kaip 70 000 (t. y. mažiau kaip 5,8 %) atliekant bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo užduotis aptarnaudavo *Linux* pagrindu veikiančius serveriai kartu su *Samba* (ginčijamo sprendimo 506 ir 599 konstatuojamosios dalys).

588 Tuo pačiu klausimu taip pat reikia pažymėti, jog, kaip paaikškina Komisija atsiliepime į ieškinį (140 punktas), iš antros *Mercer* apklausos matyti, kad *Linux* produktams bendrai tenka 4,8 % rinkos atliekant bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo užduotis ir 5,2 % rinkos atliekant naudotojų ir naudotojų grupių valdymo užduotis; trečia *Mercer* apklausa parodo, kad tie patys produktai užima 5,4 % rinkos atliekant bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo užduotis ir 4,5 % rinkos atliekant naudotojų ir naudotojų grupių valdymo užduotis.

589 Iš tikrųjų 2003 m. rinkos tyrimo rezultatai parodo, kad *Linux* produktai, kaip ir sistemos UNIX, paprastai naudojami vykdant ne darbo grupės užduotis, t. y. teikiant žiniatinklio ir užkardos paslaugas ir įgyvendinant „pagrindinių užduočių“ taikomąsias programas (žr. ginčijamo sprendimo 600 ir 601 konstatuojamąsias dalis, kuriose komentuojami atsakymai į 2003 m. balandžio 16 d. prašymo pateikti informacijos klausimus Nr. 5 ir 6).

590 Reikia pridurti, kad šiuos teiginius, kaip teisingai pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 602 konstatuojamojoje dalyje, patvirtina per administracinę procedūrą *Microsoft* pateikti klientų pareiškimai.

591 Dar reikia pasakyti, kad *Linux* produktų kūrėjų užimama rinkos dalis darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje ne tik negali būti lyginama su rinkos dalimi, kurią *Microsoft* sugebėjo užimti vos per keletą metų, bet ir kad ši dalis didėjo ne pastarosios, o *Novell* ir UNIX produktų kūrėjų sąskaita. Šiuo klausimu pažymėtina, kad, kaip triplike nurodo Komisija (104 punktą), iš *Mercer* per trečią apklausą apklaustų ūkio subjektų, kurie per pastaruosius penkerius metus darbo grupės užduotims pradėjo daugiau naudoti sistemas *Linux*, 67 % sumažino naudojamą sistemomis *NetWare* arba UNIX ir tik 14 % sumažino naudojamą sistemomis *Windows*. Be to, kaip ji teisingai konstatavo ginčijamo sprendimo 632 konstatuojamojoje dalyje, per 2003 m. rinkos tyrimą nustatyti tik du „perėjimo“ nuo sistemų *Windows* prie sistemų *Linux* atvejai darbo grupės užduotims atlikti.

592 Priešingi teiginiai, kuriuos *Microsoft* pateikia dubliko C.11 priede, neįtikina, ypač atsižvelgiant į nuolatinį jos rinkos dalies didėjimą aptariamoje prekių rinkoje per visą nagrinėjamo neteisėto atsisakymo laikotarpį.

593 Minėti įrodymai patvirtina, kad dėl šio atsisakymo *Microsoft* konkurentų produktai rinkoje užims nereikšmingas pozicijas, t. y. bus nepelningi. Taigi galima minimali rinkos dalyvių konkurencija negali paneigti Komisijos požiūrio dėl veiksmingos konkurencijos šioje rinkoje panaikinimo pavojaus.

594 Atsižvelgdamas į 583–593 punktuose išdėstytus argumentus Pirmosios instancijos teismas mano, kad ginčijamo sprendimo 603 konstatuojamojoje dalyje Komisija pagrįstai nurodė, jog *Linux* produktų pardavėjai nekelia *Microsoft* rimto pavojaus darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje.

595 Vis dar dėl *Linux* produktų *Microsoft* nurodo, kad jų dalis darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje toliau didės. Ji nurodo šį argumentą ieškinio A.19 priede ir dubliko C.11 priede. Savo ruožtu Komisija išsamiai atsako į šį argumentą atsiliėpimo į ieškinį B.10 priede ir tripliko D.11 priede.

596 Pagrįsdama šį argumentą *Microsoft* visų pirma remiasi kai kuriais trečios *Mercer* apklausos rezultatais.

597 Per šią apklausą *Mercer*, be kita ko, klausinėjo informatikos specialistų, kurių organizacijose atliekant darbo grupės užduotis jau buvo naudojamos operacinės sistemos *Linux*, ar jie planuoja jas naudoti daugiau per ateinančius penkerius metus. Kaip matyti iš *Mercer* ataskaitoje esančios lentelės Nr. 19, kurioje analizuojami šios apklausos rezultatai, 53 iš 70 į šį klausimą atsakiusių informatikos specialistų atsakė teigiamai.

598 Pirmosios instancijos teismo nuomone, Komisija ginčijamo sprendimo 605 konstatuojamojoje dalyje pagrįstai nusprendė, kad šis argumentas nėra lemiamas. Iš tikrųjų pastebėtina, pirma, kad šie 53 informatikos specialistai sudaro tik apie 17,9 % visų 296 informatikos specialistų, kurie dalyvavo trečioje *Mercer* apklausoje,

226 specialistams pažymėjus, kad jų organizacijos, teikdamos darbo grupės paslaugas, nenaudoja sistemų *Linux*. Antra, šie 53 informatikos specialistai neįvertino savo ketinimų plačiai naudotis sistemomis *Linux* atliekant darbo grupės užduotis ir nenurodė, ar tai bus daroma sistemų *Windows* nenaudai.

599 Be to, reikia pažymėti, kad iš toje pačioje *Mercer* ataskaitoje esančios lentelės Nr. 18 matyti, kad 58 informatikos specialistai mano, jog per ateinančius penkerius metus sistemos *Linux* net „negalės veiksmingai“ atlikti darbo grupės užduočių.

600 Teisinga, kad iš tos pačios lentelės matyti, jog 60 % apklaustų informatikos specialistų nurodė, jog per ateinančius penkerius metus jų organizacijos numato naudoti sistemas *Linux* teikiant darbo grupės paslaugas. Tačiau, kaip teisingai pažymėjo Komisija ginčijamo sprendimo 606 konstatuojamojoje dalyje, minėtiems informatikos specialistams nebuvo pasiūlyta įvertinti tokio įdiegimo ir nurodyti, ar tai bus daroma *Windows* sistemų nenaudai.

601 Toliau *Microsoft* pateikia kai kurias IDC prognozes, pagal kurias *Linux* rinkos dalis per 2003–2008 metus padidės dvigubai.

602 Šiuo klausimu reikia priminti, kad IDC duomenyse yra tam tikrų trūkumų, nes pastarosios išskirtoms pakategorijoms priskiriamos užduotys, nepatenkančios į ginčijamame sprendime numatytą darbo grupės serverių operacinių sistemų rinką. Taigi IDC pateiktas didėjimo prognozes reikia vertinti atsargiai.

603 Kaip teisingai pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 609 konstatuojamojoje dalyje, ribotas sistemų *Linux* skaičiaus didėjimas rinkoje, remiantis šiomis prognozėmis, galėtų įvykti ne *Windows*, o konkurentų sistemų, ypač *NetWare*, sąskaita. Šiuo klausimu pastebėtina, kad 2003 m. balandžio mėn. *Novell* pranešė, jog nuo 2005 m. bus prekiaujama dviem skirtingomis jos operacinės sistemos „*NetWare 7.0*“ versijomis, t. y. viena bus grindžiama tradicine *NetWare* platforma, o kita – operacine sistema *Linux* (žr. ginčijamo sprendimo 95 konstatuojamąją dalį).

604 Galiausiai ieškinio A.19 priede ir dubliko C.11 priede *Microsoft* pateikia kai kurių „profesionalių sektoriaus analitikų“ nuomonę. Be kita ko, ji remiasi kai kuriomis 2004 m. kovo 8 d. *Merrill Lynch* ataskaitos ištraukomis (dubliko C.11 priedo 7 priedas), kuriose pateikiami pastarosios atliktos 50 informatikos specialistų apklausos rezultatai. Ji pažymi, kad pusė šių specialistų prognozuoja, jog organizacijose padidės naudojimas sistemomis *Linux* ir jog 34 % jų numato naudoti *Linux* vietoje *Windows NT* bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo užduotims atlikti.

605 Šis argumentas neįtikina. Jis tik parodo, kad 17 % apklaustų informatikos specialistų ketina pakeisti *Windows NT* sistemomis *Linux* atlikdami ankstesniame punkte minėtas užduotis, nepatiklinant šio pakeitimo masto. Iš tikrųjų, atsižvelgiant į tai, kad atliekant *Merrill Lynch* apklausą *Windows NT* technologija jau buvo „pase-nusi“ (žr. ginčijamo sprendimo 583 konstatuojamąją dalį), labai tikėtina, kad šios sistemos pagrindu veikiančių serverių bazė buvo sąlygiškai ribota ir todėl minėtas „perėjimas“ galėjo būti labai nežymus. Be to, reikia priminti, kad *Microsoft* konkurentų serverių operacinės sistemos galėjo pasiekti aukštesnį suderinamumo lygį su *Windows NT* kartos sistemomis negu su vėlesnių kartų *Microsoft* sistemomis. Kaip

pabrėžia Komisija, vertindama nagrinėjamos informacijos būtinumą (žr. šio sprendimo 366 punktą), *Merrill Lynch* ataskaitoje nurodytas „perėjimas“ yra tik atskiras reiškinys ir todėl negali paneigti Komisijos argumentų dėl konkurencijos panaikinimo pavojaus.

606 Pirmojoje savo analizės dalyje (t. y. dėl darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkos pasikeitimo) Komisija toliau konstatuoja, kad *Windows 2000* technologijos, ypač *Active Directory*, „greitai užima vis didesnes dalis rinkoje“ (ginčijamo sprendimo 613–618 ir 781 konstatuojamosios dalys). Ji taip pat nurodo: „kadangi *Microsoft* nutraukė su suderinamumu susijusios informacijos atskleidimą, *Microsoft* (konkurentų) darbo grupės serverių operacinėms sistemoms sunkiau pasiekti suderinamumą su *Windows 2000* charakteristikomis negu anksčiau su analogiškėmis *Windows NT* technologijomis“, ir daro išvadą, kad „(naujų *Windows 2000* būdingų *Windows* domeno charakteristikų atsiradimas) verčia klientus rinktis savo darbo grupės tinklams tik *Windows* sprendimą“ (ginčijamo sprendimo 613 konstatuojamoji dalis).

607 Pirmosios instancijos teismas mano, kad nemažai bylos medžiagoje esančios informacijos patvirtina šių argumentų pagrįstumą.

608 2001 m. lapkričio mėn. išleistame leidinyje IDC paskelbė, kad „daugeliui naudotojų kyla tik klausimas, kada jie įgyvendins katalogo tarnybas, kad galėtų palaikyti (sistemą) *Windows 2000 Server* ir būsimas serverių operacines sistemas *Windows*“ ir kad „daugelis *Windows 2000* naudotojų pasirinks būtent katalogo tarnybą *Active Directory*“ (ginčijamo sprendimo 614 konstatuojamoji dalis).

- 609 Be to, kaip konstatavo Komisija ginčijamo sprendimo 616 konstatuojamojoje dalyje, iš *Evans Data Corporation* 2002 m. atliktos apklausos išplaukia, kad paklausti apie tai, kokioms katalogo tarnyboms sukurtos jų taikomosios programos, 50,3 % vidaus taikomųjų programų kūrėjų paminėjo *Active Directory*.
- 610 Tam tikri 2003 m. rinkos tyrimo rezultatai taip pat patvirtina stulbinantį susidomėjimą *Active Directory*. 2003 m. balandžio 16 d. prašyme pateikti informacijos Komisija atitinkamų ūkio subjektų klausė, ar jie jau naudoja (ar nusprendė naudoti) *Active Directory* daugelyje savo kompiuterinio tinklo *Windows* domenų (klausimas Nr. 15). 61 iš 102 tyrime dalyvavusių subjektų į šį klausimą atsakė teigiamai.
- 611 Kaip ginčijamo sprendimo 618 konstatuojamojoje dalyje konstatavo Komisija, šis susidomėjimas taip pat išplaukia iš kai kurių antros *Mercer* apklausos rezultatų.
- 612 Be to, šio sprendimo 571–574 punktuose jau buvo nurodyta, kad konkurentų darbo grupės serverių operacinių sistemų suderinamumas su *Windows 2000* kartos produktais yra daug mažesnis nei suderinamumas, kurį jie galėjo pasiekti su ankstesnės kartos sistemomis.
- 613 Galiausiai Komisija baigė savo analizės pirmąją dalį atmesdama tris argumentų kategorijas, kuriuos *Microsoft*, ginčydama Komisijos nustatytą konkurencijos panaikinimo pavojų, pateikė per administracinę procedūrą. *Microsoft* rėmėsi tam tikrais

savo konkurentų pareiškimais, nurodė aplinkybę, jog įmonėse yra sudėtinių kompiuterinių tinklų ir jog pakanka sprendimų, kuriais galima pakeisti *Windows*.

614 Remdamasi per administracinę procedūrą pateiktais klientų pareiškimais *Microsoft* savo rašytiniuose pareiškimuose pakartoja argumentą dėl sudėtinių tinklų įmonėse.

615 Šiuo klausimu pakanka pažymėti, kad 498–500 punktuose jau buvo konstatuota, jog šie pareiškimai patvirtina, kad tų klientų kompiuterinių tinklų darbo grupės serveriuose dažniausiai įdiegtos sistemos *Windows*.

616 Savo rašytiniuose pareiškimuose *Microsoft* taip pat nurodo, kad profesionalūs klientai priima sprendimą dėl serverių operacinių sistemų pirkimo, atsižvelgdami į daugybę kriterijų, ir suderinamumo su AK klientų serverių operacinėmis sistemomis klausimas nėra lemiamas šiuo atžvilgiu. Tačiau, kaip jau buvo įrodyta šio sprendimo 426 punkte, šis teiginys neteisingas.

617 *Microsoft* argumentas, kad po atsisakymo praėjus šešeriems metams darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje vis dar yra daug konkurentų (žr. šio sprendimo 442 punktą), atmetinas dėl šio sprendimo 429 punkte išdėstytų motyvų.

618 Iš to, kas pasakyta, matyti, kad Komisija nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos nusprendusi, jog pasikeitus rinkai darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje išryškėjo konkurencijos panaikinimo pavojus.

619 Komisija juo labiau turėjo teisę padaryti išvadą dėl konkurencijos šioje rinkoje panaikinimo pavojaus buvimo dėl to, kad kai kurie jos požymiai galėjo atgrasyti *Windows* savo darbo grupės serveriuose naudojančias organizacijas ateityje pereiti prie konkurentų operacinių sistemų. Kaip teisingai nurodė Komisija ginčijamo sprendimo 523 konstatuojamojoje dalyje, tam tikri trečios *Mercer* apklausos rezultatai parodo, kad „įsitvirtinusi patikrintos technologijos reputacija“, daugelio apklaustų informatikos specialistų nuomone, yra svarbus kriterijus. Remiantis atsargiais vertinimais, priimant ginčijamą sprendimą, *Microsoft* užėmė mažiausia 60 % darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkos (ginčijamo sprendimo 499 konstatuojamoji dalis). Šiuo klausimu taip pat reikia pažymėti, jog kai kurie tos pačios apklausos rezultatai irgi patvirtina, kad „turima kompetencija ir (vidaus arba išorinės) techninės priežiūros sąnaudų/pasiekiamumo“ kriterijus, daugelio apklaustų informatikos specialistų nuomone, yra svarbus. Kaip labai teisingai nurodo Komisija ginčijamo sprendimo 520 konstatuojamojoje dalyje, „tai reiškia, kad kuo lengviau surasti kompetentingų konkrečios darbo grupės serverių operacinės sistemos techninių specialistų, tuo labiau klientai linkę ją naudoti“, ir, „atvirkščiai, kuo daugiau klientų naudojami darbo grupės serverių operacine sistema, tuo techniniams specialistams lengviau įgyti kompetenciją šio produkto atžvilgiu (ir tuo labiau jie linkę tai daryti)“. Taigi dėl to, kad *Microsoft* turi gana didelę darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkos dalį, labai daug techninių specialistų turi operacinėms sistemoms *Windows* reikalingą kompetenciją.

620 Todėl darytina išvada, jog šiuo atveju pasitvirtina aplinkybė, kad dėl nagrinėjamo atsisakymo egzistuoja konkurencijos panaikinimo pavojus.

iv) Dėl naujo produkto

Šalių argumentai

621 Nurodydama 107 punkte minėto sprendimo *IMS Health* 48 ir 49 konstatuojamąsias dalis, *Microsoft* tvirtina, jog neįrodyta, kad dėl atsisakymo, kuriuo ji kaltinama, trukdoma atsirasti naujam produktui, kurio atžvilgiu nepatenkinta vartotojų paklausa.

622 Šiuo klausimu *Microsoft* primena, pirma, kad ji jau prekiauja serverių operacinėmis sistemomis su įgyvendintais aptariamais komunikacijos protokolais, o antra, kad jos konkurentai prekiauja serverių operacinėmis sistemomis, naudojančiomis komunikacijos protokolus, kuriuos jie pasirinko teikti darbo grupės paslaugas.

623 Be to, *Microsoft*, darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 669 konstatuojamąją dalį, dar kartą tvirtina, jog ginčijamu sprendimu siekiama, kad jos konkurentų produktai veiktų lygiai taip pat, kaip ir serverių operacinės sistemos *Windows*. Ji pakartoja, jog Komisija siekia, kad pasinaudoję jos komunikacijos protokolais konkurentai galėtų kurti serverių operacines sistemas, kurios, „mėgdžiodamos“ jų funkcijas, tiesiogiai konkuruotų su jos produktais.

624 *Microsoft* taip pat nurodo, kad ginčijamame sprendime nenurodytas nė vienas naujas produktas, kurį jos konkurentai būtų sukūrę naudodamiesi jos komunikacijos protokolais, ir neįrodyta, jog yra tokio produkto paklausa. Komisija tik nurodė, kad *Micro-*

soft konkurentai „galėtų naudoti suteiktą informaciją, kurdami pažangesnes savo produktų funkcijas“ (ginčijamo sprendimo 695 konstatuojamoji dalis).

625 *Microsoft* pastebi, kad nei 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške, nei 1998 m. gruodžio 10 d. *Sun* skunde nėra jokios informacijos apie jos ketinimus pasinaudoti „*Microsoft* technologija“ kuriant ne darbo grupės serverių operacinę sistemą, o kitą produktą.

626 *Microsoft* ginčija Komisijos teiginį, jog tam, kad produktas būtų laikomas nauju, pakanka, kad jis turėtų esminių charakteristikų, atsiradusių pagal licenciją veikiančio subjekto pastangomis. Jos nuomone, „savo produkto papildymas nauja iš konkurento produkto paimta funkcija vargu ar gali būti laikomas naujo produkto kūrimu“.

627 *Microsoft* taip pat prieštarauja Komisijos teiginiui, kad jai inkriminuojamas atsisakymas – tai „atsisakymas leisti ateityje diegti naujoves“ (žr. šio sprendimo 632 punktą). Ji ginčija ginčijamo sprendimo 696 konstatuojamojoje dalyje išdėstytų samprotavimų pagrįstumą nurodydama, kad *Novell* niekada nenaudojo AS/U ir kad *Sun* ir „kelių kitų pardavėjų“, gavusių licencijas AS/U, darbo grupės serverių operacinių sistemų pardavimas visada buvo kuklus. *Microsoft* nuomone, būtent ginčijamame sprendime numatytas privalomas licencijos išdavimas stabdo naujovių įdiegimą, nes ji bus mažiau suinteresuota vystyti konkrečią technologiją, jeigu bus priversta perduoti ją savo konkurentams.

628 Galiausiai *Microsoft* ginčija, kad dėl nagrinėjamo atsisakymo vartotojai patiria žalą. Ji tvirtina, kad Komisijos nurodytoje *Mercer* ataskaitoje (žr. šio sprendimo 635 punktą) nagrinėjami šiuo metu rinkoje esantys produktai, todėl šiuo klausimu nesvarbu, ar

minėtas atsisakymas trukdo atsirasti naujiems produktams, kurių atžvilgiu nepatenkinta vartotojų paklausa. Nė vienoje iš *Mercer* ataskaitų taip pat nėra nustatyta, kad *Microsoft* „atsilieka“ nuo savo konkurentų. Konkrečiai Komisija nepaminėjo, kad serverių operacinės sistemos *Windows* gavo geresnius balus negu sistemos *NetWare* ir *Linux* pagal 10 kriterijų iš 13 ir geresnius balus negu UNIX pagal 9 kriterijus iš 13. *Microsoft* taip pat pažymi, kad nė vienas klientas per administracinę procedūrą nenurodė buvęs priverstas naudoti serverių operacines sistemas *Windows* dėl to, kad ji tariamai atsisakė atskleisti konkurentams su suderinamumu susijusią informaciją.

629 *CompTIA* nurodo, kad Komisija ginčijamame sprendime neįrodė, jog *Microsoft* inkriminuojamas atsisakymas trukdo atsirasti naujam produktui.

630 Komisija atmeta *Microsoft* teiginį, kad nagrinėjamas atsisakymas netrukdo atsirasti naujam produktui, kurio atžvilgiu nepatenkinta vartotojų paklausa.

631 Šiuo klausimu Komisija, pateikdama pirmą argumentų grupę, pažymi, kad iš šio sprendimo 107 punkte minėto sprendimo *IMS Health* 49 punkto matyti, jog „naujas produktas“ yra produktas, kuris neapsiriboja iš esmės autoriaus teisę turinčio asmens rinkoje tiekiamų produktų kopijavimu. Todėl pakanka, kad nagrinėjamas produktas turėtų esminius dėl licencijos turėtojo pastangų atsiradusius požymius. Primindama, kad *Microsoft* įpareigojama atskleisti tik sąsajų specifikacijas, o ne jų įgyvendinimą, Komisija teigia, kad pastarosios konkurentai ne tik neapsiribos jos produktų kopijavimu; jie netgi negalės to padaryti. Ji teigia, kad jie naudosis su suderinamumu susijusią informaciją tam, kad galėtų prekiauti nuolat gerėjančiais produktais, „kurdami pridėtinę vertę, palyginti su savo ankstesniais ir *Microsoft* anksčiau siūlytais produktais“,

ir tai leis jiems nebūti eliminuotiems iš rinkos dėl pastarosios atsisakymo atskleisti šią informaciją (ginčijamo sprendimo 695 konstatuojamoji dalis). Ji taip pat nurodo, kad į kitas darbo grupės serverių operacines sistemas nebus įtraukta jokių *Microsoft* produktų charakteristikų, ypač jokių jos programų kodo dalių.

632 Kaip antrą argumentų grupę Komisija pabrėžia, kad ginčijamame sprendime ji neapsiribojo naujo produkto kriterijais, kaip jis apibrėžtas šio sprendimo 107 punkte minėtame sprendime *IMS Health*, nagrinėjimu. Ji išnagrinėjo šį kriterijų atsižvelgdama į EB 82 straipsnio antrosios pastraipos b punkte numatytą draudimą riboti technikos raidą pažeidžiant vartotojų interesus. Taigi ji kruopščiai patikrino, ar *Microsoft* atsisakymas yra „atsiakymas leisti ateityje diegti naujoves“, t. y. kurti naujus produktus, o ne paprastas atsisakymas leisti kopijuoti.

633 Grįsdama šiuos teiginius Komisija pirmiausia pažymi, kad ji išnagrinėjo ankstesnius *Microsoft* konkurentų veiksmus, kai ji jiems teikdavo su suderinamumu susijusią informaciją arba per neatidumą leisdavo kai kuriems jų „rasti kitą išeitį“ (ginčijamo sprendimo 696 konstatuojamoji dalis). Atsakydama į *Microsoft* kritiką šiuo klausimu (žr. šio sprendimo 627 punktą) Komisija nurodo: kadangi *Novell* nėra „UNIX pardavėja“, ji nesidomėjo „UNIX grindžiamais įgyvendinimais“, pvz., AS/U. Ji taip pat nurodo, kad *Sun* ir kiti UNIX pardavėjai pasiūlė naujus produktus, naudojančius AS/U suderinamumui su sistemomis *Windows* užtikrinti, kurie galėtų patenkinti vartotojų paklausą, jeigu *Microsoft* neatsisakytų pateikti su suderinamumu susijusios informacijos.

634 Antra, ji primena ginčijamo sprendimo 698 konstatuojamojoje dalyje nustačiusi, jog ta pati specifikacija gali būti įgyvendinta keliais būdais.

635 Trečia, cituodama ginčijamo sprendimo 699 konstatuojamąją dalį, Komisija tvirtina, jog iš trečios *Mercer* apklausos rezultatų matyti, kad, neatsižvelgiant į tai, jog „*Microsoft* atsilieka nuo savo konkurentų“ pagal kelias serverių operacinių sistemų naudojimams svarbias charakteristikas, pastarieji naudoja *Microsoft* produktus „dėl kliūčių, kurias sudaro nesuderinamumas priimant alternatyvius sprendimus“. Ji taip pat nurodo, kad *Microsoft* gauna geresnį už savo konkurentus įvertinimą tik, pirma, jei atsižvelgiama į suderinamumą su *Windows* kriterijų, ir, antra, jei pagalbiniais kriterijams suteikiama tokia pati reikšmė kaip svarbiems kriterijams. Dėl *Microsoft* argumento, kad nė vienas klientas nesiskundė tuo, jog dėl nagrinėjamo atsisakymo turėjo naudoti operacinę sistemą *Windows*, Komisija daro nuorodą į ginčijamo sprendimo 702–708 konstatuojamąsias dalis.

636 Ketvirta, Komisija nurodo, kad *Microsoft* konkurentai vykdo tiriamuosius ir plėtros darbus, tačiau jiems reikalinga prieiga prie *Microsoft* protokolų, siekiant, kad *Windows* pagrindu veikiančius AK klientus ir darbo grupės serverius naudojančios organizacijos turėtų iš jų naujovių naudoti, nepatirdamos nepatogumų dėl suderinamumo stokos. Ji taip pat teigia, kad „pats atsisakymas tiesiogiai daro poveikį ne konkurentų galėjimui kurti naujoves, o naudotojų bei konkurentų galėjimui gauti iš šios naujovės naudoti ir todėl, žiūrint iš ilgalaikės perspektyvos, – jų ketinimams kurti naujoves“.

637 Penkta, Komisija tvirtina, kad *Microsoft* argumentai dėl jos pačios ketinimų kurti naujoves nėra svarbūs nagrinėjant klausimą dėl nagrinėjamo piktnaudžiavimo poveikio konkurentų ketinimams kurti naujoves.

638 Kaip trečią argumentų grupę Komisija nurodo, kad *Microsoft* teiginys, kuriuo remiantis naujo produkto kriterijus šioje byloje nėra įvykdytas, pagrįstas klaidingu teisinių praktikos aiškinimu.

639 Šiuo atžvilgiu, pirma, Komisija pažymi, jog šis kriterijus nereikalauja konkrečiai įrodyti, kad licencijos turėtojo produktas sudomins klientus, kurie nebepirks dominuojančio tiekėjo siūlomų produktų. Šio sprendimo 107 punkte minėtame sprendime *IMS Health* Teisingumo Teismas skyrė savo analizę esantiems vartotojų pasirinkimą paveikti galintiems produktų skirtumams arba, kitaip tariant, klausimui, ar yra „potenciali“ naujų produktų „paklausa“. Ji tvirtina, kad naujo produkto kriterijus nėra susijęs tik su gamybos apribojimais. Triplike Komisija teigia, kad numatomi nauji produktai visiškai atitiks potencialią paklausą ir kad jie bus pagrįsti šiuo metu *Microsoft* konkurentų parduodamomis operacinėmis sistemomis ir turės charakteristikų, kurias vartotojai dažnai vertina labiau negu atitinkamas *Microsoft* darbo grupės serverių operacinių sistemų charakteristikas.

640 Antra, Komisija mano, jog *Microsoft* negali remtis tuo, kad ginčijamame sprendime nagrinėjamas jos konkurentų galėjimas pritaikyti savo „šiuo metu egzistuojančius produktus“. Svarbu nustatyti, ar minėti konkurentai iš esmės tik kopijuos intelektualinės nuosavybės teisių turėtojo jau sukurtus produktus. Šiuo klausimu Komisija pabrėžia, kad *Microsoft* konkurentų produktuose bus įgyvendinami tie patys protokolai kaip, pvz., darbo grupės serverių operacinėse sistemose *Windows*, tačiau jie labai skirsis pagal veiksmingumą, saugumą ir atliekamas funkcijas.

641 Trečia, Komisija teigia, kad, kaip rodo bylų, kuriose buvo priimti šio sprendimo 107 punkte minėti sprendimai *Magill* ir *IMS Health*, aplinkybės, teismų praktikoje neatmetama galimybė, jog būsimieji pagal licenciją veikiančio ūkio subjekto produktai konkuruos su intelektualinės nuosavybės teisių turėtojo produktais.

642 SIIA tvirtina, kad nagrinėjamas atsisakymas trukdo atsirasti naujoms ir naujoviškoms ne *Microsoft* (pagamintoms) darbo grupės serverių operacinėms sistemoms, atitinkančioms klientų suderinamumo poreikius“. Ji paaiškina, kad turėdami su

suderinamumu susijusią informaciją *Microsoft* konkurentai galės ne tik siūlyti „patobulintas funkcijas“ turinčius produktus, bet taip pat – ir visų pirma – suderinamus produktus. Be to, SIIA pabrėžia, kad *Microsoft* konkurentai neturėtų jokios konkurencinės naudos tik „kopijuodami (pastarosios) produktus, be to, jie negalėtų to padaryti turėdami prieigą prie ginčijamame sprendime nurodytos informacijos“.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

⁶⁴³ Reikia pabrėžti, kad nagrinėjant EB 82 straipsnio antrosios pastraipos b punktą, kuris draudžia piktnaudžiavimą, kaip antai „gamybos, rinkų arba technikos raidos ribojimą pažeidžiant vartotojų interesus“, reikia atsižvelgti į aplinkybę, kad inkriminuojami veiksmai trukdo atsirasti rinkoje naujam produktui.

⁶⁴⁴ Todėl šio sprendimo 107 punkte minėto sprendimo *Magill* 54 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad televizijos bendrovių atsisakymas (leisti naudoti su jų programomis susijusią informaciją), sutrukdęs pasirodyti naujam produktui, kurio nesiūlė televizijos bendrovės ir kuris turėjo potencialią vartotojų paklausą, laikytinas piktnaudžiavimu šios nuostatos prasme.

⁶⁴⁵ Iš toje byloje nagrinėto sprendimo išplaukia, kad Komisija buvo nusprendusi, jog savo atsisakymu šios televizijos bendrovės, pažeisdamos vartotojų interesus, ribojo gamybą arba rinkas (žr. 1988 m. gruodžio 21 d. Komisijos sprendimo 89/205/EEB dėl procedūros pagal (EB 82) straipsnį (IV/31.851, *Magill TV Guide prieš ITP, BBC ir RTE*) (OL L 78, 1989, p. 43) 23 punkto pirmąją pastraipą). Ji konstatavo, kad dėl minėto atsisakymo leidėjai negalėjo sudaryti ir paskelbti Airijos ir Šiaurės Airijos vartotojams bendro savaitinio televizijos laidų gido, t. y. tokio televizijos laidų

leidinio, kokio tuo metu nebuvo geografinėje rinkoje. Kiekviena atitinkama televizijos bendrovė leisdavo savo televizijos laidų leidinį, kuriame buvo skelbiama tik tos bendrovės laidų programa. Konstatuodama šių televizijos bendrovių piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, Komisija teigė, kad bendro savaitinio televizijos laidų gido nebuvimas Airijos ir Šiaurės Airijos rinkoje darė žalą vartotojams, kurie, norėdami sužinoti ateinančios savaitės laidų programas, turėjo pirkti kiekvieno kanalo savaitės televizijos laidų leidinius ir, išsirinkdami naudingą informaciją, patys daryti reikalingus palyginimus.

646 Šio sprendimo 107 punkte minėtame sprendime *IMS Health* Teisingumo Teismas, vertindamas aplinkybę, susijusią su naujo produkto pasirodymu, taip pat išnagrinėjo ją vartotojų interesams keliamos žalos atžvilgiu. Šio sprendimo 48 punkte, darydamas nuorodą į generalinio advokato A. Tizzano išvados toje pačioje byloje 62 punktą (Rink. p. I-5042), jis pabrėžė, kad ši aplinkybė grindžiama argumentu, jog, derinant interesą apsaugoti intelektinės nuosavybės teisę ir šios teisės turėtojo ekonominės iniciatyvos laisvę bei suinteresuotumą apsaugoti laisvą konkurenciją, pastarasis siekis gali būti prioritetas tik tuo atveju, jeigu atsisakymas suteikti licenciją trukdytų antrinės rinkos plėtrai, pažeisdamas vartotojų interesus.

647 Pažymėtina, kad su naujo produkto atsiradimu susijusi aplinkybė, nurodyta šio sprendimo 107 punkte minėtuose sprendimuose *Magill* ir *IMS Health*, nėra vienintelis kriterijus, leidžiantis nustatyti, ar dėl atsisakymo suteikti licenciją naudotis intelektinės nuosavybės teise gali būti pažeidžiami vartotojų interesai EB 82 straipsnio antrosios pastraipos b punkto prasme. Kaip išplaukia iš šios nuostatos formuluotės, tokia žala gali būti padaryta ne tik dėl gamybos ar rinkų, bet ir dėl technikos raidos apribojimų.

648 Ginčijamame sprendime Komisija rėmėsi būtent tokia prielaida. Ji manė, kad atsisakymas, kuriuo kaltinama *Microsoft*, pažeisdama vartotojų interesus, apriboja technikos raidą EB 82 straipsnio antrosios pastraipos b punkto prasme (ginčijamo sprendimo 693–701 ir 782 konstatuojamosios dalys), ir atmetė pastarosios teiginį, jog neįrodyta, kad atsisakymas pažeidžia vartotojų interesus (ginčijamo sprendimo 702–708 konstatuojamosios dalys).

649 Pirmosios instancijos teismas mano, kad ankstesniame punkte minėti Komisijos samprotavimai nėra akivaizdžiai klaidingi.

650 Pirma, ginčijamo sprendimo 694 konstatuojamojoje dalyje Komisija teisingai pažymėjo, jog „dėl to, kad konkurentų darbo grupės serverių operacinės sistemos negali pasiekti pakankamą suderinamumą su *Windows* domeno architektūra, vis daugiau vartotojų darbo grupės serverių operacinių sistemų kontekste priversti pasirinkti homogenišką *Windows* sprendimą“.

651 Šiuo klausimu primintina, kad šio sprendimo 371–422 punktuose jau buvo nurodyta, jog *Microsoft* inkriminuojamas atsisakymas trukdo jos konkurentams kurti darbo grupės serverių operacines sistemas, kurios galėtų pasiekti pakankamą suderinamumo su *Windows* domeno architektūra lygį, o tai verčia darbo grupės serverių operacines sistemas perkančius vartotojus pasirinkti *Microsoft* produktus. Šio sprendimo 606–611 punktuose taip pat buvo pažymėta, jog iš bylos medžiagos matyti, kad organizacijos vis daugiau naudoja *Windows 2000* serijos technologijomis, ypač *Active Directory*. Kadangi suderinamumo su šios serijos produktams priklausančiomis darbo grupės serverių operacinėmis sistemomis problemų yra daugiau negu

su ankstesnės kartos sistemomis (žr. šio sprendimo 571–574 punktus ir ginčijamo sprendimo 578–584, 588 ir 613 konstatuojamąsias dalis), vis didėjantis šių sistemų naudojimas tik sustiprina ankstesniame punkte nurodytą „vertimo“ efektą.

652 Toks pasirinkimo galimybės apribojimas dar labiau pažeidžia vartotojų interesus todėl, kad jie, kaip buvo pažymėta šio sprendimo 407–412 punktuose, geriau vertina konkurentų darbo grupės serverių operacines sistemas negu darbo grupės serverių operacines sistemas *Windows* pagal daugelį charakteristikų, kurios, jų nuomone, yra svarbios, pvz., „sistemos patikimumas/pasiekiamumas“ ir „serverių operacinės sistemos saugumas“.

653 Antra, Komisija pagrįstai mano, kad dirbtinis pranašumas dėl suderinamumo, kurį *Microsoft* pasiekė dėl savo atsisakymo, atgrasė jos konkurentus nuo naujas charakteristikas turinčių darbo grupės serverių operacinių sistemų kūrimo ir jų tiekimo į rinką, o tai kaip tik pažeidė vartotojų interesus (šiuo klausimu žr. ginčijamo sprendimo 694 konstatuojamąją dalį). Dėl šio atsisakymo konkurentai atsiduria nepalankesnėje padėtyje nei *Microsoft*, kiek tai susiję su jų produktų privalumais, visų pirma atsižvelgiant į tokius parametrus, kaip antai saugumas, patikimumas, naudojimo paprastumas arba užduočių vykdymo greitis (ginčijamo sprendimo 699 konstatuojamoji dalis).

654 Komisijos argumentą, kad „jeigu *Microsoft* konkurentai turėtų prieigą prie su suderinamumu susijusios informacijos, kurią (pastaroji) atsisako pateikti, jie galėtų ją pasinaudoti tam, kad patobulintų savo produktų funkcijas, kiek tai susiję su suderinamumo santykių tinklu, kuriuo grindžiama *Windows* domeno architektūra“ (ginčijamo sprendimo 695 konstatuojamoji dalis), patvirtina jų ankstesni veiksmai, kai jie galėjo prieiti prie tam tikros informacijos apie *Microsoft* produktus. Šiuo atžvilgiu labai svarbūs du ginčijamo sprendimo 696 konstatuojamojoje dalyje Komisijos nurodyti pavyzdžiai, t. y. produktai *PC NetLink* ir *NDS for NT*. *PC NetLink* – tai

programa, kurią AS/U patobulintos AT&T pagrindu sukūrė *Sun*, naudodama tam tikrus *Microsoft* šaltinio kodo, kurį pastaroji pateikė pagal licenciją dešimtajame dešimtmetyje, elementus (ginčijamo sprendimo 211–213 konstatuojamosios dalys). Iš *Microsoft* per administracinę procedūrą pateikto dokumento matyti, kad *Sun*, kaip šio produkto pardavimo argumentą, pabrėžia naujas charakteristikas ir pridėtinę vertę, kurią *PC NetLink* sukūrė *Windows* darbo grupių tinklams (ginčijamo sprendimo 840 išnaša). Be to, savo komerciniuose dokumentuose *Novell* išskyrė naujas charakteristikas, kurias *NDS for NT* programa, jos sukurta pasinaudojus apgražos inžinerijos technologijomis, suteikė *Windows* domeno architektūrai, šiuo atveju *Windows NT* (ginčijamo sprendimo 841 išnaša).

655 Reikia pažymėti, jog šiuo klausimu Komisija pabrėžė, kad „be sąsajos specifikacijų koncepcijos, yra daug diferenciacijos ir naujovių kūrimo galimybių“ (ginčijamo sprendimo 698 konstatuojamoji dalis). Kitaip tariant, programinės įrangos gaminimojai gali įgyvendinti tą pačią specifikaciją įvairiais naujais būdais.

656 Taip ginčijamas sprendimas grindžiamas idėja, kad kai tik kliūtis, kurią *Microsoft* konkurentams sudaro nepakankamas suderinamumo su *Windows* domeno architektūra lygis, bus panaikinta, jie galės tiekti darbo grupės serverių operacines sistemas, kurios, nebūdamos vien rinkoje jau esančių sistemų *Windows* kopijos, išsiskirs iš pastarųjų naujais, vartotojų nuomone, svarbiais parametrais (šiuo klausimu žr. ginčijamo sprendimo 699 konstatuojamąją dalį).

657 Šiuo klausimu primintina, kad *Microsoft* konkurentai negali „klonuoti“ ar kopijuoti jos produktų, turėdami prieigą tik prie ginčijamame sprendime numatytos su

suderinamumu susijusios informacijos. Be to, kad pati *Microsoft* savo rašytiniuose pareiškimuose pripažino, jog šio sprendimo 5 straipsnyje numatyta korekcinė priemonė neleistų pasiekti tokio rezultato (žr. šio sprendimo 241 punktą), primintina, kad nagrinėjama informacija neapima įgyvendinimo detalių ar kitų *Microsoft* šaltinio kodo elementų (žr. 194–206 punktus). Taip pat reikia pažymėti, kad protokolai, kurių specifikacijas *Microsoft* privalo atskleisti pagal ginčijamą sprendimą, sudaro tik nedidelę visų darbo grupės serverių operacinėje sistemoje *Windows* įgyvendintų protokolų dalį.

658 Reikia pridurti, kad *Microsoft* konkurentai nesuinteresuoti vien kopijuoti darbo grupės serverių operacinių sistemų *Windows*. Kai tik gavę informacijos jie galės kurti pakankamai su *Windows* domeno architektūra suderinamas sistemas, norėdami įgyti konkurencinį pranašumą prieš *Microsoft* ir pelningai veikti rinkoje, jie neturės kito pasirinkimo, kaip tik atskirti savo produktus nuo *Microsoft* produktų tam tikrais parametrais ir tam tikromis charakteristikomis. Šiuo klausimu reikia turėti omenyje, kad specifikacijų įgyvendinimas, kaip paaškina Komisija ginčijamo sprendimo 719–721 konstatuojamosiose dalyse, tai sudėtinga užduotis, kuriai reikia didelių investicijų ir laiko.

659 Galiausiai dėl *Microsoft* argumento, kad ji bus mažiau suinteresuota vystyti konkrečią technologiją, jeigu bus priversta perduoti ją savo konkurentams (žr. 627 punktą), pakanka konstatuoti, kad tai yra visiškai nereikšminga nagrinėjant su nauju produktu susijusią aplinkybę, t. y. vertinant nagrinėjamo atsisakymo poveikį *Microsoft* konkurentų, o ne pačios *Microsoft* ketinimams kurti naujus produktus. *Microsoft* ketinimų kurti naujus produktus klausimas vertintinas nagrinėjant su objektyvaus pateisinimo nebuvimu susijusią aplinkybę.

- 660 Trečia, Komisija teisingai atmetė kaip nepagrįstą *Microsoft* per administracinę procedūrą suformuluotą teiginį, jog neįrodyta, kad inkriminuojamas atsisakymas pažeidžia vartotojų interesus (ginčijamo sprendimo 702–708 konstatuojamosios dalys).
- 661 Kaip jau buvo nurodyta 407–412 punktuose, iš trečios *Mercer* apklausos rezultatų išplaukia, kad, priešingai nei teigia *Microsoft*, pagal daugelį jų nuomone, svarbių charakteristikų, vartotojai geriau vertina konkurentų darbo grupės serverių operacines sistemas negu darbo grupės serverių operacines sistemas *Windows*.
- 662 *Microsoft* taip pat negali remtis tuo, kad per administracinę procedūrą vartotojai nė karto neminėjo, jog jie buvo priversti pasirinkti darbo grupės serverių operacinę sistemą *Windows* dėl to, kad ji atsisakė atskleisti savo konkurentams su suderinamumu susijusią informaciją. Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad *Microsoft* neginčija ginčijamo sprendimo 705 ir 706 konstatuojamosiose dalyse išdėstytų Komisijos argumentų. Ginčijamo sprendimo 705 konstatuojamojoje dalyje Komisija pažymi, kad „nuo to, ar pastaroji atskleis su suderinamumu susijusią informaciją, (priklauso)“ ryšį su *Microsoft* sistemomis palaikyti turinčios papildomos programinės įrangos gamintojai ir kad „vartotojai ne visada žino, ką *Microsoft* atskleidžia arba neatskleidžia darbo grupės serverių operacinių sistemų gamintojams“. Ginčijamo sprendimo 706 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodo, kad „jeigu vartotojai turėtų galimybę pasirinkti tarp būtinybės susitaikyti su suderinamumo problemomis, apsunkinančiomis jų veiklos vykdymą, darančioms ją neveiksmingą arba brangią, ir homogeniškos *Windows* aplinkos, jie suteiktų pirmenybę antrajam spendimui“ ir kad „kai jie prisijungs prie *Windows*, mažai tikėtina, kad susidurs su suderinamumo tarp AK klientų ir darbo grupės serverių problemomis“.

663 Be to, reikia pažymėti, kad iš pačios *Microsoft* pareiškimų dėl atskleidimų, padarytų remiantis JAV susitarimu, išplaukia, kad po šių atskleidimų vartotojai turėjo didesnę pasirinkimą (žr. ginčijamo sprendimo 703 konstatuojamąją dalį).

664 Galiausiai svarbu priminti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką EB 82 straipsnis susijęs ne tik su tiesiogiai vartotojų interesus galinčiomis pažeisti veikomis, bet ir su tokiomis veikomis, kurios jiems sukelia netiesioginės žalos, pažeisdamos veiksmingos konkurencijos struktūrą (1979 m. vasario 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją*, 85/76, Rink. p. 461, 125 punktas ir 229 punkte minėto sprendimo *Irish Sugar prieš Komisiją* 232 punktas). Šiuo atveju *Microsoft* pažeidė veiksmingos konkurencijos struktūrą darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje, užėmusi didelę jos dalį.

665 Iš visų šių samprotavimų darytina išvada, jog Komisijos argumentas, kad dėl *Microsoft* atsisakymo ribojama technikos raida pažeidžiant vartotojų interesus, EB 82 straipsnio prasme visiškai nėra klaidingas. Todėl manytina, kad šioje byloje yra su naujo produkto atsiradimu susijusi aplinkybė.

v) Dėl objektyvaus pateisinimo nebuvimo

Šalių argumentai

666 Pirmiausia *Microsoft* tvirtina, kad jai inkriminuojamas atsisakymas yra objektyviai pateisinamas intelektinės nuosavybės teisėmis, turimomis atitinkamos

„technologijos“ atžvilgiu. Ji pažymi padariusi didelių investicijų kurdamą komunikacijos protokolus ir jos produktų komercinė sėkmė yra teisėtas atlyginimas už tai. Ji taip pat nurodo, jog bendrai pripažįstama, kad įmonės atsisakymas perduoti savo konkurentams konkrečią technologiją gali būti pateisinamas jos nenoru, jog naudodamiesi šia technologija jie konkuruotų su ja.

667 Dublike *Microsoft* teigia, kad technologija, kurią ji turi atskleisti savo konkurentams, yra slapta, labai vertinga licencijos turėtojams ir apima svarbias naujoves.

668 Atsakydama į vieną iš Pirmosios instancijos teismo rašytinių klausimų, ji taip pat nurodo, kad turėjo objektyvių priežasčių nesuteikti licencijos naudotis minėta technologija, atsižvelgdama į žalą, kuri jos ketinimams kurti naujoves būtų keliamą, jei *Sun* (ar kiti) pasinaudotų šia technologija kurdamą funkcinį ekvivalentą, konkuruosiantį su *Microsoft* produktais toje pačioje rinkoje.

669 Antra, *Microsoft* tvirtina, kad Komisija atmetė jos argumentus taikydama naują kriterijų, kuris yra teisiškai klaidingas ir aiškiai neatitinka teismų praktikoje pripažintų kriterijų. Ginčijamo sprendimo 783 konstatuojamojoje dalyje Komisija manė, kad atsisakymas pateikti intelektinės nuosavybės teisių saugomą informaciją pažeidžia EB 82 straipsnį, jeigu, bendrai paėmus, teigiamas poveikis naujovėms visame sektoriuje kompensuoja neigiamą poveikį dominuojančios įmonės paskatoms jas kurti.

670 *Microsoft* mano, kad dėl tokio „derinimo kriterijaus“ taikymo dominuojančios įmonės mažiau suinteresuotos investuoti į tyrimus ir plėtrą, nes turės dalytis su konkurentais

savo pastangų vaisiais. Ji taip pat nurodo, kad intelektinės nuosavybės teisės skatina jų turėtoją toliau kurti naujoves, kartu skatindamos konkuruojančias įmones, kad šios „neatsiliktų“. Be to, ji kritikuoja tai, kad Komisija nebando „įvertinti“ neigiamo poveikio, kurį turės ginčijamame sprendime nustatytas reikalavimas suteikti licencijas konkurentams, lauksiantiems technologijų, kuriomis jie galės disponuoti pagal licencijas, užuot kūrę savo technologijas.

671 *Microsoft* taip pat kritikuoja šio kriterijaus neaiškumą ir nenumatytas pasekmes, išplaukiančias iš to, kad Komisija nepateikia dominuojančioms įmonėms jokios informacijos, kuria remiantis galima nustatyti, ar „siekis išsaugoti (savo) paskatas kurti naujoves gali pateisinti sprendimą (tik pačioms) naudotis (savo) intelektine nuosavybe“. Bendrai tariant, ginčijamame sprendime nepaaiškinama, kaip šis kriterijus buvo pritaikytas šioje byloje ir kaip jis turi būti taikomas ateityje.

672 Trečia, *Microsoft* ginčija Komisijos nuorodą į JAV susitarimą ir į su *Sun* sudarytą sutartį reikšmingumą (žr. šio sprendimo 687 punktą).

673 Dėl JAV susitarimo ji primena, kad jis įpareigoja suteikti licencijas AK klientų operacinėse sistemose *Windows* naudojamiems komunikacijos protokolams vien tam, kad šie galėtų būti įgyvendinti serverio programinėje įrangoje. Tačiau ginčijamas sprendimas įpareigoja ją suteikti licencijas komunikacijos „serveris-serveris“ protokolams tam, kad jie būtų naudojami tiesiogiai konkuruojančiuose serverių operacinėse sistemose. Ji taip pat pastebi, kad iš JAV susitarimo kylančių pareigų galiojimo laikotarpis buvo apribotas penkeriais metais ir kad bendrovė suinteresuota toliau vystyti technologiją, jeigu praėjus nustatytam laikotarpiui ji vėl gali išimties tvarka naudotis šiomis patobulintomis technologijomis.

- 674 Dėl su *Sun* sudarytos sutarties *Microsoft* pažymi, jog joje numatyta abipusė pareiga šešerius metus suderėtomis sąlygomis bendrai naudotis technologija ir intelektinės nuosavybės teisėmis. Tačiau pagal ginčijamą sprendimą *Microsoft* negali laisvai pasirinkti licencijos gavėjų, kurie savo ruožtu nesuteiktų jai licencijos, atlygio ir kitas su licencijų suteikimu susijusias sąlygas kontroliuotų Komisija; be to, *Microsoft* pareiga suteikti licencijas „neribojama laiko atžvilgiu“.
- 675 *CompTIA* visų pirma pabrėžia naujovių kūrimo svarbą konkurencijai informacinių technologijų ir komunikacijos sektoriuje ir būtinybę turėti jame „patikimą intelektinės nuosavybės teisių apsaugos sistemą“. Ji nurodo, kad būtent šios teisės skatina bendroves tobulinti jau esančius produktus ir tiekti į rinką naujus.
- 676 *CompTIA*, remdamasi ginčijamo sprendimo 783 konstatuojamąja dalimi, tvirtina, kad Komisija šioje byloje pritaikė naują vertinimo kriterijų, ir mano, kad šis kriterijus prieštarauja teismų praktikai.
- 677 Komisija pirmiausia teigia tinkamai atsižvelgusi į *Microsoft* nurodytas pateisinimo priežastis.
- 678 Šiuo klausimu Komisija visų pirma pažymi, kad dublike *Microsoft* pripažino, jog turi tik vieną pateisinamo priežastį, t. y. tai, kad ji turi nuosavybes teises į aptariamą „technologiją“. Ji mano, jog tokia priežastis nepriimtina vien jau dėl to, kad šio sprendimo

107 punkte minėtoje byloje, kurioje priimtas sprendimas *Magill* ir kurioje ginčijamas sprendimas neabejotinai įpareigojo atitinkamas bendroves suteikti licenciją naudotis autorių teisėmis, Teisingumo Teismas nusprendė, kad nagrinėjamas atsisakymas nėra objektyviai pateisinamas. Šiuo klausimu Komisijai pritaria SIIA.

679 Toliau Komisija paaiškina, kad ji supranta *Microsoft* argumentą kaip reiškiantį, jog bylos aplinkybės ir ypač „galima įpareigojimo teikti (informaciją) įtaka jos paskatoms kurti naujoves“ šiuo atveju tokios ypatingos, kad ji negalėjo taikyti teismų praktikos.

680 Šiuo atžvilgiu ji primena, jog būtent *Microsoft* privalo įrodyti, kad jai inkriminuojamas piktnaudžiavimas objektyviai pateisinamas. Be to, ji mano, jog pastaroji turi bent jau įrodyti, pirma, kad jai nustatyta pareiga atskleisti su suderinamumu susijusią informaciją turėtų neigiamos įtakos jos paskatoms kurti naujoves, ir, antra, kad egzistuoja pavojus, jog ši neigiama įtaka persvers „visus Komisijos argumentus, kurie kitokiu atveju įrodytų piktnaudžiavimą“. Tačiau šiuo klausimu *Microsoft* pateikia tik teorinius ir niekuo nepagrįstus argumentus.

681 Komisija taip pat mano, jog *Microsoft* negali pateisinti atsisakymo tuo, kad atitinkama technologija yra slapta ir labai vertinga ir kad joje yra svarbių naujovių. Be to, šis pasiteisinimas nebuvo nurodytas ieškinyje.

682 Antra, Komisija neigia pritaikiusi šioje byloje naują vertinimo kriterijų.

683 Šiuo klausimu Komisija pirmiausia atmeta *Microsoft* teiginį, kad įmonė gali pagrįstai atsisakyti perduoti konkrečią technologiją savo konkurentams, kai nori išvengti, kad pasinaudoję šia technologija jie su ja konkuruotų. Viena vertus, šį teiginį galima aiškinti kaip reiškiantį, kad net jeigu įvykdyti pirmi trys kriterijai, kuriuos Teisingumo Teismas suformulavo šio sprendimo 107 punkte minėtuose sprendimuose *Magill* ir *IMS Health*, atsisakymas suteikti licenciją yra teisėtas, jei konkurentai siekia ją naudoti ketindami konkuruoti su dominuojančia įmone. Tačiau toks požiūris akivaizdžiai klaidingas. Kita vertus, minėtą teiginį galima aiškinti taip, kad šio sprendimo 107 punkte minėtame sprendime *Magill* įtvirtinti principai netaikytini, jeigu atitinkama intelektinės nuosavybės teisė susijusi su technologija. Nekalbant apie tai, kad *Microsoft* visiškai nepaaiškina, ką ji šiuo atveju suvokia kaip „technologiją“, būtų labai sunku atskirti „technologines“ intelektinės nuosavybės teises nuo „netechnologinių“ intelektinės nuosavybės teisių. Be to, nėra visiškai tikra, ar su suderinamumu susijusi informacija sudaro tokią technologiją, ir, visų pirma, ar tai yra tik vienašaliai nustatymai, neturintys jokio naujoviškumo.

684 Antra, Komisija ginčija *Microsoft* teiginį, kad dėl ginčijamo sprendimo jos konkurentai nebus suinteresuoti kurti savo technologijų. Ji tvirtina, kad *Microsoft* nepareiškia savo nuomonės dėl ginčijamo sprendimo 697 konstatuojamojoje dalyje padarytos išvados, jog atsižvelgiant į beveik monopolinę jos padėtį AK klientų operacinių sistemų rinkoje konkurentai negali sukurti tinkamų alternatyvų jos komunikacijos protokolams.

685 Trečia, Komisija pažymi, kad *Microsoft* apsiriboja nuorodomis į savo paskatas kurti naujus protokolus, neminėdama kitų savo produktų. Darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 724 konstatuojamąją dalį, Komisija teigia, kad toks požiūris klaidingas.

686 Ketvirta, ji teigia, kad *Microsoft* nutyli faktą, jog nagrinėjama informacija – tai pagal Direktyvą 91/250 suderinamumui būtina informacija. Iš šios direktyvos 6 straipsnio išplaukia, kad, Bendrijos teisės leidėjo nuomone, tokios informacijos atskleidimas skatina naujovių kūrimą.

687 Trečia, Komisija remiasi kai kuriais per administracinę procedūrą bei priėmus skundžiamą sprendimą *Microsoft* padarytais pareiškimais. Pavyzdžiui, atsakydama į Komisijos tarnybų per apklausą pateiktą klausimą, *Microsoft* nurodė, jog, jos nuomone, JAV susitarimas nedaro neigiamo poveikio paskatoms kurti naujoves. Be to, per bendrą su *Sun* spaudos konferenciją, įvykusią pasirašius su pastarąja sutartį, *Microsoft* paskelbė, kad abi bendrovės toliau konkuruos ir kurs naujoves ir kad „sutartis paskatins jų kurti daugiau, o ne mažiau“. Komisija mano, jog *Microsoft* argumentas, kad ši sutartis numato abipusius išipareigojimus, yra nesvarbus. Šiuo klausimu ji pastebi, kad pasirašydama šią sutartį *Sun* jau atskleisdavo atitinkamus protokolus visam sektoriui.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

688 Visų pirma pažymėtina, kad nors pareiga įrodyti aplinkybių, sudarančių EB 82 straipsnio pažeidimą, buvimą tenka Komisijai, prireikus būtent atitinkama dominuojanti įmonė, o ne Komisija iki administracinės procedūros pabaigos privalo pasiremti galimu objektyviu pateisinimu ir pateikti atitinkamų argumentų bei įrodymų. Tuomet, norėdama konstatuoti piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, Komisija turi įrodyti, kad minėtos įmonės pateikti argumentai ir įrodymai nėra pagrįsti ir todėl tokiam pateisinimui negalima pritarti.

689 Šiuo atveju, kaip konstatuota ginčijamo sprendimo 709 konstatuojamojoje dalyje bei kaip aiškiai ieškinyje patvirtino *Microsoft*, pateisindama savo veiksmus, ji nurodė tik faktą, kad atitinkamai technologijai taikomos intelektinės nuosavybės teisės. Šiuo klausimu ji taip pat nurodė, kad jei būtų įpareigota suteikti trečiosioms šalims prieigą prie šios technologijos, „išnyktų paskatos ateityje investuoti į intelektinės nuosavybės kūrimą“ (ginčijamo sprendimo 709 konstatuojamoji dalis). Ieškinyje ji taip pat pažymėjo aplinkybę, kad minėta technologija yra slapta, labai vertinga, ir kad joje yra svarbių naujovių.

690 Pirmosios instancijos teismas mano, jog vien aplinkybė – darant prielaidą, jog ji teisinga – kad ginčijamame sprendime nurodyti komunikacijos protokolai ar jų specifikacijos patenka į intelektinės nuosavybės teisių sritį, negali būti objektyvia pateisinama priešastimi šio sprendimo 107 punkte minėtų sprendimų *Magill* ir *IMS Health* prasme. *Microsoft* ginamas požiūris nėra suderinamas su pagrindine išimties, kurią ši teismų praktika šioje srityje pripažino laisvos konkurencijos naudai, idėja, nes jeigu vien intelektinės nuosavybės teisių turėjimą būtų galima laikyti objektyviu atsisakymo suteikti licenciją pateisinimu, teismų praktikoje nustatyta išimtis niekada negalėtų būti taikoma. Kitaip tariant, atsisakymas suteikti licenciją naudotis intelektinės nuosavybės teise niekada nebūtų laikomas EB 82 straipsnio pažeidimu, nors šio sprendimo 107 punkte minėtuose sprendimuose *Magill* ir *IMS Health* Teisingumo Teismas aiškiai nusprendė priešingai.

691 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Bendrijos teismas, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 321, 323, 327 ir 330 punktuose, mano, jog intelektinės nuosavybės teisės turėtojo galimybė naudotis ja vien savo naudai sudaro pačią jo išimtinės teisės esmę. Todėl paprastas atsisakymas suteikti licenciją trečiajai šaliai, net jei tai daro dominuojanti įmonė, savaime negali būti laikomas piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi EB 82 straipsnio prasme. Toks atsisakymas gali būti laikomas piktnaudžiavimu, tik jeigu jis susijęs su išimtinėmis aplinkybėmis, pvz., aptartomis ligšiolinėje teismų

praktikoje, ir todėl, siekiant užtikrinti viešąjį interesą išsaugoti rinkoje veiksmingą konkurenciją, leidžiama kėsintis į išimtinę intelektinės nuosavybės teisės turėtojo teisę, įpareigojant jį suteikti licencijas trečiosioms šalims, kurios siekia patekti į rinką ar išsilaikyti joje. Kaip nustatyta pirmiau, šioje byloje yra tokių ypatingų aplinkybių.

⁶⁹² Negalima pritarti *Microsoft* dublike nurodytam argumentui, kad atitinkama technologija yra slapta ir labai vertinga licencijų gavėjams ir kad joje yra svarbių naujovių.

⁶⁹³ Pirmiausia pasakytina, jog nagrinėjamos technologijos slaptumas, yra vienašalio *Microsoft* komercinio sprendimo pasekmė. Be to, ji negali remtis tariamai slaptu su suderinamumu susijusios informacijos pobūdžiu, teigdama, kad gali būti įpareigota ją atskleisti tik tuo atveju, kai yra Teisingumo Teismo šio sprendimo 107 minėtuose sprendimuose *Magill* ir *IMS Health* nustatytos aplinkybės, ir pateisinti savo atsiskyrimo šiuo tariamu informacijos slaptumu. Galiausiai niekas nepateisina teiginio, kad slapta technologijai taikoma didesnė apsauga nei, pvz., technologijai, kurią išduodant patentą jos išradėjas turėjo atskleisti visuomenei.

⁶⁹⁴ Antra, nustačius būtinąjį su suderinamumu susijusios informacijos pobūdį, kaip yra šioje byloje, ši informacija neišvengiamai tampa labai vertinga konkurentams, norintiems gauti prieigą.

⁶⁹⁵ Trečia, tam, kad atitinkama įmonė turi intelektinės nuosavybės teisę, iš prigimties būdinga, jog šios teisės objektas yra naujas arba originalus. Iš tikrųjų nėra patento be išradimo ir nėra autorių teisių be originalaus kūrinio.

696 Be to, Pirmosios instancijos teismas pažymi, kad ginčijamame sprendime Komisija ne tik atmetė *Microsoft* pateiktus pasiteisinimus, jog atitinkama technologija patenka į intelektinės nuosavybės teisių taikymo sritį. Ji taip pat išnagrinėjo pastarosios argumentą, kad jeigu būtų įpareigota suteikti trečiosioms šalims prieigą prie šios technologijos, tai turėtų neigiamos įtakos jos paskatoms kurti naujoves (ginčijamo sprendimo 709 ir 712 konstatuojamosios dalys).

697 Reikia konstatuoti, kad, kaip pagrįstai pažymėjo Komisija, *Microsoft*, turinti pirminę pareigą pateikti įrodymus šiuo atžvilgiu (žr. šio sprendimo 688 punktą), nepakankamai įrodė, kad jeigu būtų priversta atskleisti su suderinamumu susijusią informaciją, tai turėtų didelės neigiamos įtakos jos paskatoms kurti naujoves.

698 Šiuo klausimu *Microsoft* pateikė tik neaiškių, bendrų ir teorinių argumentų. Kaip pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 709 konstatuojamojoje dalyje, atsakydama į 2003 m. spalio 17 d. trečią pranešimą apie kaltinimus, *Microsoft* tik nurodė, kad „atskleidimas <...> panaikintų paskatas ateityje investuoti į intelektinės nuosavybės kūrimą“, nepatikslingama, kokias technologijas ir produktus ji turėjo omenyje.

699 Tam tikruose minėto atsakymo vietose *Microsoft* kalba apie neigiamą įtaką jos paskatoms apskritai kurti naujas operacines sistemas, t. y. AK klientų ir serverių operacines sistemas.

700 Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad ginčijamo sprendimo 713–729 konstatuojamosiose dalyse Komisija visiškai teisingai atmetė *Microsoft* argumentus dėl nuogąstavimo, kad jos produktai gali būti „klonuojami“. Primintina, kad ginčijamo sprendimo

5 straipsnyje numatyta korekcinė priemonė neleidžiama ir nesiekia leisti *Microsoft* konkurentams kopijuoti jos produktų (žr. šio sprendimo 198–206, 240–242 ir 656–658 punktus).

701 Taigi nebuvo įrodyta, kad atskleidusi informaciją, kuri yra šios korekcinės priemonės objektas, *Microsoft* būtų labai mažai suinteresuota arba visai nesuinteresuota kurti naujoves.

702 Šiame kontekste reikia pastebėti, kad nagrinėjamo sektoriaus ūkio subjektai, kaip teisingai konstatavo Komisija ginčijamo sprendimo 730–734 konstatuojamosiose dalyse, dažnai atskleidžia trečiosioms šalims informaciją, galinčią palengvinti suderinamumą su jų produktais, ir pati *Microsoft* taip elgėsi, kol pakankamai išvirtino darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje. Toks elgesys leidžia jiems didinti savo produktų patrauklumą, taigi ir vertę. Nė viena iš šalių šioje byloje neteigė, kad toks informacijos atskleidimas turėtų kokios nors neigiamos įtakos šių ūkio subjektų paskatoms kurti naujoves.

703 Be to, manytina, kad jeigu *Microsoft* paskatoms kurti naujoves neturėjo neigiamos įtakos protokolų „serveris-klientas“ atskleidimas pagal JAV susitarimą ir MCPP (ginčijamo sprendimo 728 konstatuojamoji dalis), mažai tikėtina, kad protokolų „serveris-serveris“ atskleidimo pasekmės bus kitokios.

704 Galiausiai dėl *Microsoft* teiginio, kad Komisija ginčijamame sprendime atmetė objektyvias pateisinamas priežastis, kurias ji nurodė pritaikiusi naują vertinimo kriterijų, reikia konstatuoti, kad jis paremtas neteisingu šio Komisijos sprendimo suvokimu.

705 Šis teiginys grindžiamas tik ginčijamo sprendimo 783 konstatuojamojoje dalyje esančiu sakiniu, figūruojančiu toje sprendimo dalyje, kurioje pateikiamos Komisijos atliktos aptariamo *Microsoft* atsisakymo analizės išvados, t. y. 560–778 konstatuojamosiose dalyse.

706 Šiame sakinyje teigiama:

„Išsamus aptariamo atskleidimo apimties nagrinėjimas leidžia konstatuoti, jog, viską gerai įvertinus, galimas neigiamas pareigos suteikti nagrinėjamą informaciją poveikis *Microsoft* paskatoms kurti naujoves atsveriamas teigiamu atskleidimo poveikiu viso sektoriaus inovacijos lygiui (įskaitant *Microsoft*).“

707 Tačiau šis sakinytis turi būti skaitomas kartu su paskesniu tos pačios konstatuojamosios dalies sakiniu, pagal kurį „būtinumas apsaugoti *Microsoft* paskatas kurti naujoves nelaikytinas objektyviu pateisinimu, kuris galėtų atsverti pirmiau nustatytas ypatingas aplinkybes.“

708 Jį taip pat reikia susieti su 712 konstatuojamąja dalimi, kurioje Komisija nurodo:

„Nustatyta <...>, jog *Microsoft* atsisakymas gali panaikinti konkurenciją nagrinėjamoje darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje, jog taip atsitiktų dėl to, kad atsisakyta atskleisti (informaciją), būtiną ūkinei veiklai šioje rinkoje tęsti, ir kad *Microsoft* atsisakymas daro neigiamą poveikį technikos raidai ir pažeidžia vartotojų interesus. Atsižvelgiant į šias ypatingas aplinkybes, vien tai, kad *Microsoft* atsisakymas

pasireiškia atsisakymu suteikti intelektinės nuosavybės licenciją, nėra objektyvus pateisinimas. Taigi reikia įvertinti, ar *Microsoft* argumentai dėl jos paskatų kurti naujoves yra svarbesni už šias ypatingas aplinkybes.“

709 Kitaip tariant, remdamasi teismų praktikoje nustatytais principais (žr. šio sprendimo 331–333 punktus) ir nustačiusi, kad šioje byloje yra ypatingų aplinkybių, kurias Teisingumo Teismas nurodė šio sprendimo 107 punkte minėtuose sprendimuose *Magill* ir *IMS Health*, Komisija išnagrinėjo, ar *Microsoft* nurodytos pateisinančios priežastys dėl tariamos neigiamos įtakos jos paskatoms kurti naujoves gali būti svarbesnės nei ypatingos aplinkybės, įskaitant tą aplinkybę, kad nagrinėjamu atsisakymu, pažeidžiant vartotojų interesus, ribojama technikos raida EB 82 straipsnio antrosios pastraipos b punkto prasme.

710 Komisija padarė neigiamą išvadą ne palyginusi neigiamą pareigos suteikti nagrinėjamą informaciją poveikį *Microsoft* paskatoms kurti naujoves su teigiamu atskleidimo poveikiu viso sektoriaus inovacijos lygiui, o atmetusi kompanijos argumentus dėl jos produktų „klonavimo“ pavojaus (ginčijamo sprendimo 713–729 konstatuojamosios dalys), konstatavusi, kad su suderinamumu susijusios informacijos atskleidimas yra atitinkamoje ūkio šakoje paplitusi praktika (ginčijamo sprendimo 730–735 konstatuojamosios dalys) bei pabrėžusi, kad 1984 m. IBM įsipareigojimas Komisijai iš esmės nesiskyrė nuo *Microsoft* ginčijamame sprendime nustatytos pareigos (ginčijamo sprendimo 736–742 konstatuojamosios dalys) ir kad toks požiūris atitinka Direktyvą 91/250 (ginčijamo sprendimo 743–763 konstatuojamosios dalys).

711 Iš visų šių samprotavimų išplaukia, jog *Microsoft* neįrodė, kad egzistuoja kokia nors objektyvi jos atsisakymo atskleisti su suderinamumu susijusią informaciją pateisinama priežastis.

712 Kadangi šioje byloje yra šio sprendimo 107 punkte minėtuose sprendimuose *Magill* ir *IMS Health* Teisingumo Teismo nustatytų ypatingų aplinkybių, visa pirma šio ieškinio pagrindo dalis atmetina kaip nepagrįsta.

2. Dėl antros dalies, grindžiamos tuo, kad *Sun* neprašė *Microsoft* perduoti technologijos, kurią Komisija įpareigojo atskleisti

a) Šalių argumentai

713 Visų pirma *Microsoft* nurodo, kad *Sun* neprašė jos suteikti prieigą prie ginčijamame sprendime numatytos su suderinamumu susijusios informacijos.

714 Šiuo klausimu *Microsoft*, remdamasi *Sun* skundo ištrauka, mano, kad 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške esančiame prašyme prašoma atskleisti ne „išsamias ir teisingas“ jos protokolų „specifikacijas“, o išsamią informaciją apie serverių operacinės sistemos *Windows* vidaus charakteristikas.

715 Todėl, *Microsoft* nuomone, net tuo atveju, jei 1998 m. spalio 6 d. laiškas galėtų būti laikomas atsisakymu, *quod non* negali būti teigiama, kad ji atsisakė pateikti *Sun* technologiją, kurios neatskleidimu yra kaltinama ginčijamame sprendime.

716 *Microsoft* taip pat nurodo, kad iš *Sun* prašymo apimties ji negalėjo suprasti <...>, jog (*Sun*) norėjo gauti licenciją (šiems) komunikacijos protokolams.

717 Be to, ji pažymi, kad savo skunde *Sun* visiškai neminėjo komunikacijos protokolų.

718 Galiausiai *Microsoft* pastebi, kad 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške *Sun* nurodė mananti, jog „*Microsoft* turėtų pateikti nuorodą ir informaciją, būtiną užtikrinti, kad, nenaudojant apražos technologijos, COM objektai ir *Active Directory* technologijos visiškai suderintai veiktų *Solaris*“. Ji taip pat nurodo, kad prieiga prie tokios „technologijos“ leistų *Sun* „imituoti“ beveik visas serverių operacinių sistemų *Windows* funkcijas. Ji teigia, kad *Sun* prašė atskleisti „dar kuriamą technologiją“, nes *Windows 2000 Server* ir *Active Directory* pradėta prekiauti tik 1999 m. gruodžio mėnesį.

719 Antra, *Microsoft* tvirtina, kad 1998 m. spalio 6 d. laiške, ji ne „tiesiog“ nepatenkino *Sun* prašymo, o pasiūlė jai kartu panagrinėti, „kaip abi įmonės galėtų pagerinti suderinamumą tarp savo produktų bendrų klientų naudai“. Ji taip pat teigia, kad šiame laiške ji nurodė *Sun* daug „suderinamumo užtikrinimo“ būdų. Cituodama ginčijamo sprendimo 565 konstatuojamąją dalį, ji priduria, kad Komisija negali teigti, jog atitinkamos technologijos yra tokios sudėtingos, kad *Sun* negali žinoti, ko konkrečiai jai

reikia. Šiuo klausimu ji pastebi, kad *Sun* yra platintoja, kurios specializacija – serverių operacinės sistemos, ir bet kuriuo atveju turėjo patikslinti savo prašymą.

720 Be to, *Microsoft* tvirtina, kad *Sun* neatsakė į jos kvietimą, be kita ko, pažymėdama, kad pastaroji nedalyvavo susirinkime, kuris buvo surengtas siekiant aptarti jų produktų suderinamumo klausimą.

721 Galiausiai *Microsoft* mano, kad jos nuomonė, jog neaišku, ar ji atsisakytų atskleisti savo komunikacijos protokolų specifikacijas, jeigu *Sun* arba „bet kas kitas“ būtų to paprašęs, neprieštarauja aplinkybei, kad ji prašo panaikinti ginčijamą sprendimą. Jos nuomone, yra didelis skirtumas tarp „po derybų su kitu stambiu operacinių sistemų tiekėju sudaryto kryžminio licencijavimo susitarimo“ ir „pareigos pagal viešosios valdžios nurodymus tiekti jai priklausančią technologiją“.

722 Trečia, *Microsoft* mano, kad *Sun* neprašė suteikti su jos intelektinės nuosavybės teisėmis susijusios licencijos siekiant kurti EEE darbo grupės serverių operacines sistemas. Jos nuomone, būtent todėl, atsakydama į 1998 m. rugsėjo 15 d. laišką, ji visiškai neprivalėjo atsižvelgti į pagal EB 82 straipsnį jai tenkančią ypatingą pareigą nepažeisti veiksmingos ir neiškreiptos konkurencijos.

723 Šiuo klausimu *Microsoft* primena, kad *Sun* yra JAV bendrovė ir kad 1998 m. rugsėjo 15 d. laiškas buvo išsiųstas iš jos buveinės Jungtinėse Valstijose į *Microsoft*, kuri taip pat yra JAV bendrovė, buveinę Jungtinėse Valstijose. Ji tvirtina: kadangi nėra jokio ryšio su EEE ir kadangi šiame laiške visiškai nekalbama apie tai, kad atitinkamos

technologijos reikėjo kuriant ir platinant darbo grupės serverių operacines sistemas EEE teritorijoje, ji neturėjo jokio pagrindo manyti, kad *Sun* siekė licencijos šiai teritorijai.

724 Komisija atmeta visus *Microsoft* argumentus.

725 Pirmiausia Komisija teigia, kad 1998 m. rugsėjo 15 d. *Sun* laiške suformuluotas prašymas, „nors tam tikrais atžvilgiais yra platesnis už (ginčijamo) sprendimo taikymo sritį“, vis dėlto yra pakankamai aiškus, kad *Microsoft* galėtų suprasti, jog *Sun* norėjo gauti prieigą prie su suderinamumu susijusios informacijos, ir kad tam tikra šios informacijos dalis, kurios *Sun* reikia norint veiksmingai konkuruoti darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje, yra susijusi su *Windows* darbo grupės tinklo charakteristikomis (*Active Directory* domeno architektūra).

726 Komisija teigia, kad *Microsoft* neteisingai aprašo *Sun* prašymą, nurodydama, jog jame prašyta atskleisti šaltinio kodo elementus, o ne informaciją apie sąsajas. Ji primena, jog savo prašyme *Sun* siekė, kad jos produktai galėtų „skaidriai palaikyti ryšį“ su *Windows* aplinka ir kad 1998 m. spalio 6 d. laiške P. Maritz aiškiai pažymėjo, jog, jo nuomone, šiame prašyme prašoma atskleisti su suderinamumu susijusią informaciją. Ji taip pat pažymi, kad savo skundė *Sun* pabrėžė norinti gauti prieigą prie „informacijos apie sąsajas“.

727 Darydama nuorodas į ginčijamo sprendimo 713–722 konstatuojamąsias dalis, Komisija taip pat nurodo, kad prieiga prie su suderinamumu susijusios informacijos neleidžia *Microsoft* konkurentams „klonuoti“ arba imituoti darbo grupės serverių operacinių sistemų *Windows* funkcijų.

- 728 Komisijos nuomone, nesvarbu, kad *Sun* nepavartojo žodžių „komunikacijos protokolas“, nes prašymas suteikti prieigą prie informacijos, būtinos užtikrinti tarpusavio sujungimą ir sąveiką su programine įranga *Windows*, ir prašymas suteikti prieigą prie protokolų specifikacijų yra „tas pats“.
- 729 Komisija taip pastebi, jog 1998 m. spalio 6 d. laiške *Microsoft* nepažymėjo to fakto, kad *Sun* prašė atskleisti „dar kuriamą technologiją“. Bet kuriuo atveju toks argumentas nepriimtinas, nes tuo metu, kai *Sun* nusiuntė *Microsoft* 1998 m. rugsėjo 15 d. laišką, pirmoji *Windows 2000 Server* beta versija jau buvo rinkoje.
- 730 Antra, Komisija mano, kad *Microsoft* negali neigti, jog atmetė *Sun* prašymą.
- 731 Šiuo klausimu ji pažymi, kad *Microsoft* požiūris nesuderinamas su jos prašymu panaikinti ginčijamo sprendimo 5 straipsnį.
- 732 Darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 194–198 konstatuojamąsias dalis, Komisija taip teigia, kad *Microsoft* jai aiškiai patvirtino, jog atsisakė suteikti prieigą prie tam tikros su suderinamumu susijusios informacijos. Ji priduria, kad šis atsisakymas, kaip nurodyta ginčijamo sprendimo 573–577 konstatuojamosiose dalyse, atitinka bendrą elgesio modelį. Be to, per laikinųjų apsaugos priemonių skyrimo procedūrą *Microsoft* nurodė, kad šis atsisakymas yra jos „ekonominio modelio“ dalis.

733 Be to, Komisija pažymi abejojanti, kad *Microsoft* būtų pateikusi *Sun* prašomą informaciją, jeigu ji sutiktų su tariamu *Microsoft* pasiūlymu aptarti suderinamumo klausimus. Šiuo klausimu ji remiasi kai kuriais *Microsoft* vadovų pareiškimais, pakartotais ginčijamo sprendimo 576 ir 778 konstatuojamosiose dalyse. Komisija taip pat nurodo, jog mažai tikėtina, kad M. Goldberg, t. y. 1998 m. spalio 6 d. laiške paminėtas *Microsoft* darbuotojas, buvo įgaliotas priimti sprendimus šiuo klausimu. Ji taip pat pažymi, kad *Sun* darbuotojas M. Terranova 1998 m. lapkričio 25 d. susitiko su M. Goldberg ir kad *Microsoft* nepaaiškina, kaip deryboms dėl suderinamumo galėjo sutrukdyti tai, kad M. Terranova turėjo atšaukti kitą susirinkimą, turėjusį įvykti 1999 m. kovo 8 d. Galiausiai Komisija pastebi, kad šio susirinkimo tvarkaraštyje, t. y. sudarytame M. Goldberg, nebuvo net užuominos apie svarbias technologijas, pvz., apie *Active Directory*.

734 Trečia, Komisijos nuomone, nesvarbu, kad 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške *Sun* aiškiai nepaminėjo EEE. Šiuo klausimu ji nurodo: kadangi atitinkama geografinė rinka yra pasaulinio masto, šiame laiške esančiame prašyme, be abejo, buvo turima omenyje ir EEE, ir primena, kad 1998 m. gruodžio 10 d. *Sun* pateikė Komisijai skundą.

b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas

735 Savo argumentais šio vienintelio ieškinio pagrindo antrajai daliai pagrįsti *Microsoft* siekia įrodyti, kad ginčijamame sprendime Komisija negalėjo pagrįstai konstatuoti, jog piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi, atsisakydama atskleisti su suderinamumu susijusią informaciją, nors iš tikrųjų ji negali būti kaltinama jokių atsisakymu. Pagrįsdama šį teiginį, *Microsoft* iš esmės nurodo pasikeitimą laiškais tarp jos ir *Sun* 1998 m. pabaigoje. Jos argumentaciją sudaro trys pagrindinės dalys. Pirma, *Microsoft* tvirtina,

kad 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške esančiame prašyme nebuvo prašoma atskleisti ginčijamame sprendime nurodytos su suderinamumu susijusios informacijos. Antra, ji bet kuriuo atveju ginčija tai, kad 1998 m. spalio 6 d. laiške neigiamai atsakė į šį prašymą. Trečia, *Microsoft* mano, kad 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške *Sun* neprašė jos suteikti licencijos naudotis intelektinės nuosavybės teisėmis, kurias ji turi EEE.

736 Reikia atskirai išnagrinėti visas šias dalis.

Dėl *Sun* prašymo esmės

737 Visų pirma reikia tiksliai priminti 1998 m. rugsėjo 15 d. laiško turinį bei tai, kaip ginčijamame sprendime jį išnagrinėjo Komisija.

738 Šiame laiške *Sun* taip apibūdina informaciją, kurią pageidauja gauti iš *Microsoft*:

— pirma, visa informacija, reikalinga tam, kad (*Sun*) būtų sudaryta galimybė palaikyti bazinio COM objektus *Solaris*,

— antra, visa informacija, reikalinga tam, kad (*Sun*) galėtų užtikrinti visišką *Active Directory* technologijų veikimo bazinį palaikymą *Solaris*.

739 Tame pačiame laiške *Sun* patikslina, kokios informacijos prašo, bei nurodo, kokio tikslo prašydama siekia, pažymėdama, kad:

- sukurtos veikti *Solaris* pagrindu taikomosios programos turėtų galėti skaidriai palaikyti ryšį per COM ir (arba) per *Active Directory* su *Windows* operacinėmis sistemomis ir (arba) programine įranga, kurios pagrindas yra *Windows*,

- *Microsoft* turėtų pateikti nuorodą ir informaciją, būtiną užtikrinti, kad, nenaudojant apgražos technologijos, COM objektai ir *Active Directory* technologijos visiškai suderintai veiktų *Solaris*,

- informacija turėtų apimti visus „COM objektus“ bei visišką šiuo metu rinkoje esančių *Active Directory* technologijų veikimą,

- informaciją dėl ateityje rinkoje pasirodysiančių „COM objektų“ ir *Active Directory* technologijų reikėtų teikti nuolat ir be nepagrįstų vėlavimų.

740 Ginčijamo sprendimo 186 konstatuojamojoje dalyje Komisija išdėsto nuomonę, jog 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške esančio *Sun* prašymo antroje dalyje (žr. šio sprendimo 738 punkto antrą įtrauką) numatyta, kad „*Solaris* gali veikti kaip visiškai suderinamas *Windows 2000* darbo grupės tinkluose domeno kontrolierius arba kaip visiškai suderinamas su *Active Directory* domeno architektūra (saugumas, katalogo tarnyba)

serveris narys (ypač kaip rinkmenų ir spausdinimo serveris)“. Ji taip pat nurodo, jog tai, kad minėtame prašyme prašoma atskleisti suderinamumą „klientas-serveris“ ir suderinamumą „serveris-serveris“, atitinka tą faktą, kad „*Windows* domeno architektūra“ glaudžiai sieja šias dvi suderinamumo rūšis. Kitaip tariant, Komisijos nuomone, „*Sun* prašyme prašoma atskleisti protokolų specifikacijas, kuriuos *Windows* veikiantys darbo grupės serveriai naudoja teikdami bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo paslaugas bei naudotojų ir (naudotojų) grupių valdymo *Windows* darbo grupės tinkluose paslaugas“, o tai apima „kartu tiesioginius tarpusavio sujungimą ir sąveiką tarp *Windows* (pagrindu veikiančio) darbo grupės serverio ir *Windows* (pagrindu veikiančio) AK kliento ir netiesioginius tarpusavio sujungimą ir sąveiką tarp šios įrangos, vykstančius per vieną ar kelis kitus *Windows* (pagrindu veikiančius) darbo grupės serverius“ (ginčijamo sprendimo 187 konstatuojamoji dalis).

741 Ginčijamo sprendimo 188 konstatuojamojoje dalyje Komisija išnagrinėjo pirmą *Sun* prašymo dalį (žr. šio sprendimo 738 punkto pirmą įtrauką). Primindama, kad COM/DCOM – tai „svarbi *Windows* produktų technologija, teikiant bendro rinkmenų ir spausdintuvų naudojimo bei naudotojų ir naudotojų grupių valdymo paslaugas“, ji mano, kad pirma *Sun* prašymo dalis atitinka su *Active Directory* susijusią antrą dalį. Tačiau kitoje konstatuojamojoje dalyje ji patikslina, kad „(ginčijamame sprendime) nagrinėjant aptariamą atsisakymą teikti (informaciją) svarbios tik tos *Sun* prašymo dėl COM technologijos dalys, kurios nurodytos *Sun* prašyme dėl suderinamumo su *Active Directory*“. Šis patikslinimas turėtų būti palygintas su Komisijos teiginiu ginčijamo sprendimo 566 konstatuojamojoje dalyje, kad „(šiame) sprendime nagrinėjamas tik *Microsoft* atsisakymas pateikti išsamią *Windows* domeno architektūrą pagrindžiančių protokolų specifikaciją, nustatančią būdą, kuriuo *Windows* (veikiantys) darbo grupės serveriai teikia darbo grupės paslaugas *Windows* (veikiantiems) AK klientams“, ir, antra, kad „faktas, jog *Microsoft* atmetė ir *Sun* prašymą dėl informacijos, kuri būtų palengvinusi COM objektų mobilumą tarp įvairių platformų, nėra (minėtame) sprendime nagrinėto elgesio dalis“.

742 Ginčijamo sprendimo 190 konstatuojamojoje dalyje Komisija priduria, jog *Sun* prašyme netiesiogiai nurodoma, kad ji norėtų gauti prieigą prie specifikacijų tam, kad galėtų jas įgyvendinti savo produktuose.

743 Ginčijamo sprendimo 199–207 konstatuojamosiose dalyse Komisija pateikia kelis argumentus, siekdama parodyti, kad informacija, prie kurios *Sun* prašo suteikti prieigą 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške, susijusi su suderinamumu. Pirmiausia ji atmeta 1998 m. spalio 17 d. *Microsoft* atsakyme į trečią pranešimą apie kaltinimus suformuluotą teiginį, jog *Sun* siekia, kad *Microsoft* sukurtų *Active Directory* versiją, kuri galėtų būti naudojama *Solaris*. Antra, Komisija atmeta per administracinę procedūrą *Microsoft* pateiktą argumentą, kad *Sun* prašo atskleisti „serverių operacinių sistemų *Windows* vidaus struktūrą“, t. y. daugiau negu tik su suderinamumu susijusią informaciją. Šiuo klausimu ji pastebi, kad 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške *Sun* aiškiai paminėjo savo norą turėti galimybę „skaidriai palaikyti ryšį“ tarp *Solaris* ir *Windows* aplinkų (ginčijamo sprendimo 207 konstatuojamoji dalis). Ji taip pat pažymi, jog iš 1998 m. spalio 6 d. laiško išplaukia, kad *Microsoft* puikiai suprato *Sun* norą turėti prieigą prie „tam tikras *Windows* charakteristikas“ apimančios su suderinamumu susijusios informacijos (ginčijamo sprendimo 207 konstatuojamoji dalis).

744 Atsižvelgiant į visus šiuos argumentus, pirmiausia reikia konstatuoti, kad nors 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške esantis prašymas tam tikrais atžvilgiais yra platesnis už nurodymus ginčijamame sprendime, kaip atsiliepime į ieškinį pripažino pati Komisija, tai nepaneigia to fakto, kad šiame laiške *Sun* patikslino jo esmę, nurodydama, jog siekia, kad jos produktai galėtų „skaidriai palaikyti ryšį“ (*seamlessly communicate*) su *Windows* aplinka. Tuo pačiu klausimu reikia pažymėti, kad šiame laiške *Sun* taip pat nurodė, jog prašoma informacija leistų „užtikrinti, kad, nenaudojant apgražos technologijos, COM objektai ir *Active Directory* technologijos visiškai suderintai veiktų

Solaris“. Kitaip tariant, iš 1998 m. rugsėjo 15 d. laiško aiškiai matyti, kad *Sun* norėtų turėti prieigą prie tam tikros informacijos ir kad ši leistų jai užtikrinti savo produktų suderinamumą su *Windows* aplinka.

745 Be to, iš 1998 m. rugsėjo 15 d. laiško matyti, kad *Sun* siekė užtikrinti aukštą savo produktų ir *Windows* domeno architektūros suderinamumo lygį. Šiuo klausimu pažymėtina, kad 1998 m. spalio 6 d. laiške P. Maritz, pažymėdamas, jog *Microsoft* neketina „perkelti („to port“) *Active Directory* į *Solaris*“ ir jog yra „daugybė skirtingų <...> suderinamumo su *Active Directory* metodų“, aiškiai daro skirtumą tarp aukšto suderinamumo lygio, kurį galima pasiekti „perkėlus“ operacinės sistemos elementus į kitą operacinę sistemą, ir mažesnio, arba „kintamo“, suderinamumo lygio, kurį galima pasiekti pasinaudojus kitais tame pačiame laiške siūlomais metodais.

746 Antra, *Microsoft* negali pagrįstai remtis tuo, kad savo skunde *Sun* nepavartojo termino „komunikacijos protokolai“. Kaip nurodyta ginčijamo sprendimo 49 dalyje bei kaip savo rašytiniuose pareiškimuose teisingai priminė Komisija, „protokolas“ – tai įvairių programinės įrangos dalių tarpusavio sujungimo ir sąveikos tinkle taisyklių visuma (taip pat žr. šio sprendimo 196 ir 197 punktus). Tačiau, kaip nurodyta 740 punkte, *Sun* siekė gauti informacijos būtent apie šias taisykles. *Microsoft* argumentas nepriimtinas ir todėl, kad jis yra visiškai formalus. 1998 m. spalio 6 d. laiške P. Maritz kelis kartus pažymi *Microsoft* ir *Sun* arba kito programinės įrangos pardavėjo produktų suderinamumą. Tai įrodo, kad *Microsoft* puikiai suprato *Sun* prašymo esmę, neatsižvelgiant į tai, kad 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške ji formaliai nepaminėjo „komunikacijos protokolų“.

747 Trečia, *Microsoft* teiginys, kad turėdama prieigą prie prašomos technologijos *Sun* galėtų „imituoti“ beveik visas serverių operacinės sistemos *Windows* funkcijas, yra nepriimtinas. Kaip matyti iš pirmesnių samprotavimų, *Sun* siekė turėti prieigą prie informacijos, kuri būtina tam, kad būtų galima pasiekti jos produktų ir *Windows* domeno architektūros suderinamumą. Tačiau, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 34, 570 ir 571 konstatuojamųjų dalių bei jau buvo pažymėta šio sprendimo 199–206 punktuose, tokį rezultatą galima pasiekti perduodant tik kai kurių protokolų specifikacijas, t. y. neatskleidžiant įgyvendinimo elementų. Tiek, kiek *Microsoft* argumentas grindžiamas tuo, kad 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške *Sun* pažymėjo, jog *Microsoft* turėtų jai „pateikti nuorodą“, konstatuotina, kad net jeigu šiais žodžiais *Sun* norėjo paprašyti perduoti *Microsoft* šaltinio kodo elementus, jai patikslinus savo prašymą (žr. šio sprendimo 744 punktą) negalima manyti, jog ji neprasė perduoti ir ginčijamame sprendime numatytų protokolų specifikacijų, nes veiksmai, už kuriuos baudžiama minėtu sprendimu, kaip primenama jo 569 konstatuojamojoje dalyje, apsiriboja *Microsoft* atsisakymu perduoti protokolų komunikacijas.

748 Ketvirta, *Microsoft* taip pat negali pagrįstai remtis tuo, kad 1998 m. rugsėjo 15 d. prašyme *Sun* prasė atskleisti „dar kuriamą technologiją“. Viena vertus, toks teiginys nereikšmingas nagrinėjant klausimą, ar jame prašoma atskleisti ginčijamame sprendime numatytą su suderinamumu susijusią informaciją. Kita vertus, pateikiant šį argumentą ignoruojamas faktas, kad, kaip nustatyta ginčijamo sprendimo 398 ir 790 konstatuojamosiose dalyse, dar 1997 m. rugsėjo 23 d., t. y. beveik metai iki šio laiško išsiuntimo, *Microsoft* išplatino pirmą *Windows 2000 Server* beta versiją.

749 Iš šių samprotavimų darytina išvada, kad, priešingai nei tvirtina *Microsoft*, 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške *Sun* aiškiai prasė atskleisti ginčijamame sprendime numatytą su suderinamumu susijusią informaciją, kuri yra šio sprendimo 5 straipsnyje numatytos korekcinės priemonės objektas.

Dėl 1998 m. spalio 6 d. laiško apimties

750 Antra *Microsoft* argumentų dalis, pateikta grindžiant antrąją šio ieškinio pagrindo dalį, t. y. dėl 1998 m. spalio 6 d. laiško esmės, taip pat nepriimtina.

751 Vien iš šio laiško teksto, atsižvelgiant į kontekstą, kuriame jis buvo parašytas, į jo autorių, į jo turėtas žinias apie aptariamą technologiją ir į *Microsoft* elgesį iki ginčijamo sprendimo priėmimo, darytina išvada, jog šiame sprendime Komisija galėjo pagrįstai nuspręsti, kad minėtame laiške atsisakoma atskleisti *Sun* jos prašomą informaciją.

752 Šiuo klausimu visų pirma reikia priminti, kad, kaip jau buvo konstatuota nagrinėjant pirmąją šio ieškinio pagrindo dalį, argumentai, kuriuos *Microsoft* pateikia atsiskyrimo pateikti su suderinamumu susijusią informaciją ir leisti ja naudotis kontekste, didžiąja dalimi susiję su klausimu, kokio lygio suderinamumas turi būti pasiektas tarp jos ir konkurentų produktų. Ir per administracinę, ir per teisminę procedūrą *Microsoft* teigia, jog pakanka, kad įvairios operacinės sistemos galėtų keistis informacija ir abipusiškai teikti paslaugas, arba, kitaip tariant, kad jos galėtų „teisingai veikti“ kartu. *Microsoft* nuomone, šiuo metu rinkoje prieinama informacija ir metodai leidžia pasiekti tokį rezultatą, t. y. jai nebūtina atskleisti papildomos informacijos, ypač apie komunikaciją *blue bubble* viduje. Ji tvirtina, kad Komisija reikalauja tokio suderinamumo lygio, kuris aiškiai viršija numatytąjį Direktyvoje 91/250 ir kuris neatitinka būdo, kuriuo įmonės praktiškai organizuoja savo kompiuterinius tinklus. Jos teigimu, Komisija siekia, kad su *Microsoft* sistemomis konkuruojančios operacinės

sistemos visais atžvilgiais veiktų kaip serverių operacinė sistema *Windows*, o tai priverstų pastarąją perduoti ne tik informaciją apie savo produktų sąsajas ir pažeistų jos intelektinės nuosavybės teises, bet ir turėtų neigiamos įtakos jos paskatoms kurti naujoves.

753 Tačiau, kaip jau nurodyta šio sprendimo 207–245 punktuose, *Microsoft* neteisingai aiškina Komisijos reikalaujamą suderinamumo lygį ir atitinkamai ginčijamame sprendime numatytos informacijos apimtį.

754 Į šiuos samprotavimus reikia atsižvelgti vertinant tai, kaip Komisija aiškina 1998 m. spalio 6 d. *Microsoft* laišką, bei šiuo klausimu *Microsoft* nurodytus argumentus.

755 Kaip įrodyta šio sprendimo 746 punkte, *Microsoft* puikiai suprato 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške suformuluoto *Sun* prašymo esmę – būtent, kad pastaroji siekė gauti informacijos, būtinos tam, kad jos produktai galėtų „skaidriai palaikyti ryšį“ su *Windows* aplinka, arba, kitaip tariant, kad ji galėtų užtikrinti aukštą savo produktų ir šios aplinkos suderinamumo lygį.

756 Be to, 1998 m. rugsėjo 15 d. laiškas buvo nusiųstas *Microsoft* aiškiai siekiant gauti prieigą prie informacijos, kuri nebuvo vieša arba kurios nebuvo galima gauti išigijus rinkoje siūlomas licencijas.

Taigi 1998 m. spalio 6 d. laišką sudaro šeši punktai:

- Pirma, P. Maritz dėkoja R. Green už 1998 m. rugsėjo 15 d. laišką ir nurodo jam, kad Microsoft visada siekė padėti savo konkurentams „kuriant geriausius produktus ir užtikrinant jų geriausią suderinamumą su (jos) platformą“,
- antra, jis atkreipia R. Green dėmesį į tai, kad informacija apie „Windows platformos“ paslaugas ir sąsajas jau prieinama per „MSDN“ produktą,
- trečia, jis kviečia *Sun* dalyvauti 1998 m. spalio 11–15 dienomis Denveryje *Microsoft* rengiamoje konferencijoje,
- ketvirta, jis nurodo, kad *Solaris* jau egzistuoja COM nuorodos įdiegimas, patikslindamas, kad COM šaltinio kodo licenciją galima įsigyti, pvz., iš *Software AG*,
- penkta, jis praneša, kad *Microsoft* nenumato „perkelti“ *Active Directory* į *Solaris*, paminėdamas, kad yra daugybė įvairaus lygio suderinamumo su *Active Directory* metodų, pvz., galima naudoti standartinį LDAP protokolą,
- šešta, prireikus „papildomos pagalbos“, jis ragina *Sun* kreiptis į *Microsoft* „Developer Relations“ grupės „Account Managers“, „padedančius gamintojams, kuriems

reikia papildomos pagalbos dėl Microsoft platformų“, kaip kontaktinį asmenį nurodydamas M. Goldberg.

758 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad 1998 m. spalio 6 d. laiške P. Maritz, neatsakęs į 1998 m. rugsėjo 15 d. *Sun* laiške pateiktus specifinius prašymus, tik nurodo pastarajai informacijos šaltinius ir metodus, kurie jau yra viešai paskelbti arba prieinami įsigijus licencijas. Kadangi P. Maritz aiškiai suprato R. Green pateiktų konkrečių prašymų svarbą, toks nurodymas vertintinas kaip atsisakymas pateikti prašomą informaciją.

759 Tai, kad 1998 m. spalio 6 d. laiške P. Maritz pažymi, jog *Microsoft* nenumato *Active Directory* „perkelti“ į *Solaris*, patvirtina tokio vertinimo pagrįstumą, taigi manytina, kad P. Maritz visiškai suprato, jog *Microsoft* konkurentai, tarp jų *Sun*, tikėjosi pasiekti suderinamumo lygį, aukštesnį už tą, kurį jie gali pasiekti tame pačiame laiške minėtais metodais (žr. šio sprendimo 745 punktą).

760 Šią išvadą dar labiau įrodo tai, kad, pirmiausia kalbant apie MSDN, šioje nagrinėjamo ieškinio pagrindo dalyje *Microsoft* neginčija ginčijamame sprendime Komisijos atliktos analizės, pagal kurią šis mechanizmas neleidžia jos konkurentams pasiekti pakankamą suderinamumo lygį su AK klientų operacinėmis sistemomis *Windows* (ginčijamo sprendimo 563 konstatuojamoji dalis, kur daroma nuoroda į 4.1.3. skyrių, visų pirma į 209 ir 210 konstatuojamąsias dalis).

761 Be to, kalbant apie *Sun* galimybę pasinaudoti laisvai prieinamu COM nuorodos diegimu, kurį *Microsoft* taip pat paminėjo 1998 m. spalio 6 d. laiške, reikia nurodyti, jog šioje nagrinėjamo ieškinio pagrindo dalyje *Microsoft* taip pat nėra nurodžiusi,

kad Komisija suklydo, ginčijamame sprendime konstatavusi, jog šis produktas nėra pakankamas sprendimas (ginčijamo sprendimo 563 konstatuojamoji dalis, kur daroma nuoroda į 4.1.3. skyrių ir visų pirma į 218–230 konstatuojamąsias dalis; taip pat žr. 288–291 konstatuojamąsias dalis).

⁷⁶² Galiausiai, kalbėdama apie *Sun* galėjimą pasinaudoti 1998 m. spalio 6 d. laiške aiškiai paminėtu LDAP protokolu, *Microsoft* šioje nagrinėjamo ieškinio pagrindo dalyje netvirtino, o pirmesnėje nagrinėjamo ieškinio pagrindo dalyje neįrodė, kad Komisija suklydo, ginčijamo sprendimo 194 ir 195 bei 243–250 konstatuojamosiose dalyse nustačiusi, kad tinkamam suderinamumo su *Active Directory* lygiui užtikrinti šio protokolo nepakanka.

⁷⁶³ Antra, *Microsoft* negali remtis tuo, kad 1998 m. spalio 6 d. laiške P. Maritz pasiūlė papildomą pagalbą M. Goldberg, tvirtindama, kad šiame laiške nėra jokio atsisakymo. Paskutinėje šio laiško pastraipoje paminėta papildoma pagalba susijusi tik su to paties laiško antrojoje ir trečiojoje pastraipose minėtomis informacija ir metodais. Taigi iš esmės *Microsoft* siūlė *Sun* tik tokią pagalbą, kokią „*Developer Relations*“ grupės „*Account Managers*“ teikia visiems gamintojams, kuriems reikia pagalbos dėl „*Microsoft* platformų“.

⁷⁶⁴ *Microsoft* taip pat negali pagrįstai teigti, kad, kaip matyti iš protokolo, kurį ji parengė glaustai išdėstydamą apie pasikeitimą laiškais su *Sun*, pastaroji neketino atsižvelgti į M. Goldberg pasiūlymus. Iš tikrųjų konstatuotina, kad šiame protokole, kaip teisingai pažymėjo Komisija ginčijamo sprendimo 193 konstatuojamojoje dalyje, niekur neminimas formalus *Microsoft* pasiūlymas pateikti *Sun* prašomą informaciją, t. y. daugiau informacijos nei prieinama per viešus šaltinius.

765 Trečia, reikia pridurti, kad ginčijamame sprendime Komisija galėjo pagrįstai laikyti 1998 m. spalio 6 d. laišką atsisakymu suteikti prieigą prie *Sun* prašomos su suderinamumu susijusios informacijos taip pat todėl, kad per administracinę procedūrą *Microsoft* aiškiai pripažino, jog ji neatskleidė tam tikros šios informacijos dalies ir toliau atsisako tai daryti (šiuo klausimu žr. ginčijamo sprendimo 194–198 konstatuojamąsias dalis). Nors per administracinę procedūrą *Microsoft* užginčijo vieno iš ginčijamo sprendimo 195 punkte esančių teiginių išsamumą, ji neneigė per tą pačią procedūrą patvirtinusi, kad įvairių *Active Directory* kopijų kūrimas yra „procedūra, kuriai taikoma licencija“.

766 Taigi *Microsoft* teiginys, kad 1998 m. spalio 6 d. laiške nėra neigiamo atsakymo, atmestinas kaip nepagrįstas.

767 Galiausiai 1998 m. spalio 6 d. laišką reikia išnagrinėti platesniame ginčijamame sprendime aprašytame kontekste. Tačiau šiame sprendime Komisija remiasi ne tik šiuo laišku; kaip visų pirma matyti iš 194–198 ir 573–577 konstatuojamųjų dalių, ji mano kad nagrinėjamas elgesys atitinka bendrą *Microsoft* elgesio modelį.

768 Ginčijamo sprendimo 573 konstatuojamojoje dalyje, kurioje daroma nuoroda į to paties sprendimo 194 konstatuojamąją dalį, Komisija nurodo, kad daugelis *Microsoft* konkurentų patvirtino negavę pakankamai su suderinamumu susijusios informacijos, o kai kurie jų pažymėjo, kad *Microsoft* atsisakė pateikti prašomą informaciją arba neatsakė į jų prašymus.

769 Be to, ginčijamo sprendimo 576 konstatuojamojoje dalyje Komisija pateikia už licencijas naudotis *Windows* šaltinio kodu atsakingo asmens parodymų JAV teismuose ištraukas, kur, Komisijos nuomone, jis teigė, kad *Microsoft* susitarimuose dėl licencijų, susijusių su technologijomis, kurios būtinos suderinamumui su *Windows* domeno architektūra užtikrinti, nustatomos ribojančios sąlygos.

770 *Microsoft* neginčija šių argumentų Pirmosios instancijos teisme.

771 Be to, pažymėtina, kad ginčijamo sprendimo 778 konstatuojamojoje dalyje, siekdama paneigti *Microsoft* prieštaravimus dėl nagrinėjamo atsisakymo, nes, anot šios įmonės, ji neturėjo priežasčių panaudojant „svertą efektą“ (*leveraging*) šalinti konkurentus, Komisija cituoja *Microsoft* prezidento B. Gates 1997 m. vasario mėn. kalbą *Microsoft* pardavimo personalui. Ši ištrauka patvirtina bendro elgesio modelio, kuriuo siekiama apriboti su suderinamumu susijusios informacijos teikimą, buvimą, nes joje sakoma:

„Mes stengiamės naudoti mūsų serverių kontrolę, siekdami kurti naujus protokolus ir visų pirma pašalinti *Sun* ir *Oracle* <...>. Nežinau, ar mums tai pavyks, bet mes tai bandome daryti.“

Dėl 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške išdėstyto prašymo geografinių ribų

772 Trečia argumentų dalis, kurią *Microsoft* pateikia pagrįsdama šio vienintelio ieškinio pagrindą antrąją dalį, grindžiama tuo, kad 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške *Sun* tiesiogiai nepaprašė suteikti jai licencijos dėl naudojimosi intelektinės nuosavybės teisėmis,

kurias *Microsoft* turi EEE, siekdama kurti darbo grupės serverių operacines sistemas EEE. Iš to *Microsoft* daro išvadą, jog atsakydama *Sun* ji neprivalėjo atsižvelgti į jai tenkančią ypatingą pareigą nepažeisti veiksmingos ir neiškreiptos konkurencijos.

773 Šie argumentai yra formalūs ir todėl atmestini.

774 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad teisinga, jog 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške *Sun* aiškiai nepaprašė *Microsoft* suteikti jai licenciją naudotis EEE turimomis intelektinės nuosavybės teisėmis. Tačiau *Sun* neturėjo pagrindo savo prašyme aptarti klausimą, ar informacija, prie kurios ji norėjo gauti prieigą, saugoma intelektinės nuosavybės teisių ir ar naudojimuisi šia informacija reikia gauti *Microsoft* licenciją. Be to, akivaizdu, jog *Sun* norėjo, kad *Microsoft* perduotų jai aptariamą informaciją, kad galėtų ją panaudoti savo darbo grupės serverių operacinėse sistemose. Be to, kadangi nagrinėjama šių sistemų geografinė rinka yra pasaulinio masto (šiuo klausimu žr. ginčijamo sprendimo 427 konstatuojamąją dalį), bendras *Sun* prašymas neišvengiamai apėmė ir EEE. Galiausiai, kaip primena Komisija savo rašytiniuose pareiškimuose, kadangi *Sun* po kelių savaičių pateikė pastarajai skundą pagal Reglamento Nr. 17 3 straipsnį, *Microsoft* bet kuriuo atveju negalėjo nežinoti, kad prašymas buvo susijęs ir su EEE.

775 Iš to išplaukia, jog ginčijamo sprendimo 787 konstatuojamojoje dalyje Komisija teisingai nusprendė, kad atsakydama į 1998 m. rugsėjo 15 d. laišką *Microsoft* nepakankamai atsižvelgė į jai tenkančią ypatingą pareigą nepažeisti veiksmingos ir neiškreiptos konkurencijos bendrojoje rinkoje. Toje pačioje konstatuojamojoje dalyje Komisija taip pat teisingai nurodė, kad ši ypatinga pareiga išplaukia iš „beveik monopolinės“ padėties, kurią *Microsoft* turi AK klientų operacinių sistemų rinkoje. Iš tikrųjų, kaip matyti iš šio sprendimo 740 punkte pateiktų argumentų, nagrinėjamas

atsisakymas susijęs su „sąsajų specifikacijomis, kuriomis grindžiama komunikacija (*Windows* veikiančių) darbo grupės serverių ir *Windows* (veikiančių) AK klientų tinkle ir kurių dėl to negalima priskirti kuriai nors iš dviejų nagrinėjamų (tipų) produktų grupių (AK klientų arba darbo grupės serverių), tačiau kurios greičiausia nustato šių dviejų tipų produktų suderinamumo taisyklę“ (ginčijamo sprendimo 787 konstatuojamoji dalis).

776 Iš nurodytų argumentų matyti, kad antroji šio ieškinio pagrindo, kurią *Microsoft* nurodo dėl atsisakymo pateikti su suderinamumu susijusią informaciją ir leisti ja naudotis, dalis atmestina kaip nepagrįsta.

3. Dėl trečios dalies, kurioje nurodoma, kad *Komisija* netinkamai atsižvelgė į pareigas, tenkančias Bendrijoms pagal *TRIPS* sutartį

a) Šalių argumentai

777 *Microsoft* nurodo, kad ginčijamu sprendimu įpareigojant ją suteikti jai priklausančių komunikacijos protokolų specifikacijų licencijas pažeidžiamas *TRIPS* sutarties 13 straipsnis. Ji mano, kad nėra įvykdytos šioje nuostatoje numatytos kumuliacinės sąlygos.

778 Šiuo klausimu *Microsoft* teigia, kad toks įpareigojimas viršija tai, ko reikia suderinamumui pasiekti, ir todėl pažeidžia sąlygą, pagal kurią intelektinės nuosavybės teisės

gali būti „apribojimų“ arba „išimčių“ objektas tik „ypatingais“ atvejais. Nustatydama tokią pareigą, Komisija siekia leisti kitiems serverių operacinių sistemų tiekėjams kurti produktus, „kartojančius“ darbo grupės serverių operacinių sistemų *Windows* funkcijas. *Microsoft* taip pat kritikuoja jai nustatytą pareigą pateikti savo komunikacijos protokolus konkurentams, neatsižvelgiant į tai, ar jie nukentėjo nuo jos tariamai antikonkurencinių veiksmų.

779 Antra, *Microsoft* nurodo, kad jai nustatyta pareiga suteikti licencijas tiesiogiai daro žalą „įprastam“ jos intelektualinės nuosavybės teisių „naudojimui“. Šiuo klausimu ji teigia, kad paprastai tokie komercinės programinės įrangos gamintojai kaip ji, užuot teikę trečiosioms šalims licencijas naudotis naujomis technologijomis, naudojami turimomis intelektualinės nuosavybės teisėmis, kurdami ir parduodami šias technologijas įgyvendinančius produktus. Ji taip pat pažymi, kad minėta pareiga turės neigiamos įtakos jos pardavimui, nes konkurentai galės naudoti jos komunikacijos protokolus, kurdami jos produktus galinčias pakeisti operacines sistemas.

780 Trečia, *Microsoft* tvirtina, kad jai nustatyta pareiga padaro „nepagrįstą žalą (jos) teisėtiems interesams“, nes ji neproporcinga Komisijos paskelbtam tikslui – pašalinti antikonkurencinių veiksmų pasekmes. Atrodo, kad pastarosios pritaikytas naujas įvertinimo kriterijus pateisina privalomą licencijos suteikimą kiekvieną kartą, kai dominuojančios įmonės konkurentai gali turėti naudos iš prieigos prie jos intelektualinės nuosavybės, visiškai neskiriant dėmesio tam, ar tokia priemonė yra būtina nutraukiant antikonkurencinius veiksmus.

- 781 Galiausiai *Microsoft* pažymi, jog įmanoma, kad TRIPS sutartis nėra tiesiogiai taikoma Bendrijos teisėje. Tačiau ji pažymi, kad Teisingumo Teismas nustatė principą, pagal kurį Bendrijos teisė, įskaitant EB 82 straipsnį, turi būti aiškinama atsižvelgiant į Bendrijos sudarytus tarptautinius susitarimus, kaip antai minėtą sutartį (1996 m. rugsėjo 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-61/94, Rink. p. I-3989, 52 punktas).
- 782 ACT visų pirma mano, kad ankstesniame punkte numatytas (Bendrijos teisės) aiškinimo principas taikytinas ne tik antrinės teisės aktams, bet ir pirminės Bendrijos teisės nuostatomis.
- 783 Paskui ACT tvirtina, kad ginčijamame sprendime Komisijos pateiktas EB 82 straipsnio išaiškinimas neatitinka tarptautinių Bendrijos įsipareigojimų pagal TRIPS sutartį dėl trijų priežasčių.
- 784 Pirma, ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje numatyta korekcinė priemonė nesuderinama su šios sutarties 13 straipsniu.
- 785 Antra, ši korekcinė priemonė, numatydama privalomą licencijos dėl *Microsoft* patentų suteikimą, pažeidžia TRIPS sutarties 31 straipsnį.

786 ACT primena, kad šiame straipsnyje numatyta:

„Kai valstybės narės teisė leidžia patento objektą be teisės turėtojo leidimo naudoti kitaip (t. y. kitaip, nei leidžiama pagal 30 straipsnį), įskaitant tuos atvejus, kai naudoja vyriausybė ar trečiosios šalys, kurioms vyriausybė davė leidimą, turi būti laikomasi šių nuostatų:

a) leidimas tokiam naudojimui turi būti svarstomas, atsižvelgiant į patento objekto individualią vertę.“

787 Jos nuomone, ši nuostata reiškia, kad licencijos gali būti suteikiamos tik konkrečiais atvejais. Tačiau ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje numatytas privalomas licencijų suteikimas, „apimantis visus išduotus patentus, nagrinėjame prašyme nurodytus patentus ir patentus, kurių bus prašoma išduoti ateityje“. Šiame sprendime numatytas privalomas licencijų suteikimas „išradimų kategorijoms“.

788 Trečia, atsižvelgiant į TRIPS sutarties 39 straipsnį (kuris yra vienintelis šios sutarties 7 skyriaus straipsnis), dėl ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje *Microsoft* nustatytos pareigos atskleisti savo konkurentams komercines paslaptis prarandama ne tik teisė kontroliuoti komercinių paslaptių naudojimą, bet ir „visiškai paneigiamos“ pačios paslaptys.

789 Komisija visų pirma primena, jog teismų praktikoje jau nustatyta, kad dėl savo pobūdžio ir struktūros PPO sutartys iš principo nėra normos, į kurias Teisingumo Teismas atsižvelgia tikrindamas Bendrijos institucijų aktų teisėtumą (1999 m. lapkričio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Portugalija prieš Tarybą*, C-149/96, Rink. p. I-8395,

47 punktas). Ji priduria, jog 2000 m. gruodžio 14 d. Sprendime *Dior ir kt.* (C-300/98 ir C-392/98, Rink. p. I-11307, 44 punktas) Teisingumo Teismas nusprendė, kad „PPO steigimo sutarties priede esančios (TRIPS sutarties) nuostatos nenustato privatiems asmenims teisių, kuriomis pastarieji pagal Bendrijos teisę galėtų tiesiogiai remtis teisme“. Ji taip pat tvirtina, kad šio sprendimo 781 punkte minėtas sprendimas *Komisija prieš Vokietiją* šiuo atveju nėra reikšmingas, nes jame aiškinama ne EB sutarties nuostata, o antrinis Bendrijos teisės aktas. Bet kuriuo atveju, Komisijos teigimu, *Microsoft* iš esmės gina požiūrį, kad skundžiamas sprendimas yra neteisėtas dėl to, jog prieštarauja TRIPS sutarčiai.

790 Komisija taip pat nurodo, kad *Microsoft* argumentai grindžiami klaidinga prielaida, jog skundžiamas sprendimas įpareigoja suteikti konkurentams jai priklausančių komunikacijos protokolų licencijas, kurias saugo autorių teisės. Ji pastebi, kad autorių teisių klausimas šioje byloje geriausiu atveju yra „antrinis“, ir nurodo: „kadangi „atskleidimo teisė“, kuria remiasi *Microsoft*, yra „asmeninė neturtinė teisė“, ji nepatenka į TRIPS sutarties taikymo sritį.

791 Galiausiai ji tvirtina, jog *Microsoft* teiginys dėl šiuo atveju neįvykdytų TRIPS sutarties 13 straipsnyje numatytų sąlygų grindžiamas „klaidingomis prielaidomis“. Šiuo klausimu ji nurodo, kad ginčijamame sprendime tariamai nustatyta pareiga suteikti licencijas neviršija to, ko reikia suderinamumui pasiekti, ir pakartoja šioje byloje netaikiusi naujo vertinimo kriterijaus.

792 Komisija mano, kad ACT argumentai, kiek jie susiję su TRIPS sutarties 31 ir 39 straipsniais, atmestini kaip nepriimtini, nes jų nebuvo nurodžiusi *Microsoft*. Be to, Komisijos nuomone, visi šios asociacijos argumentai bet kuriuo atveju nepagrįsti.

793 SIIA pritaria Komisijos argumentams.

b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas

794 Trečioje šio vienintelio ieškinio pagrindo dalyje *Microsoft* kaltina Komisiją išaiškinusią EB 82 straipsnį taip, kad šis aiškinimas nedera su TRIPS 13 straipsniu. Ji tvirtina, kad, Komisijai tinkamai atsižvelgus į šią (TRIPS) nuostatą, ginčijamo sprendimo 2 straipsnio a punkte ji nebūtų galėjusi nuspręsti, kad nagrinėjamu atsisakymu piktnaudžiaujama dominuojančia padėtimi, bei to paties sprendimo 4, 5 ir 6 straipsniuose nustatyti korekcinę priemonę, kiek ji taikoma su suderinamumu susijusiai informacijai.

795 *Microsoft* pagrindžia savo argumentus šio sprendimo 781 punkte minėto sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 52 punktu, kuriame Teisingumo Teismas išaiškino, kad Bendrijos teisė, įskaitant EB 82 straipsnį, turi būti aiškinama atsižvelgiant į Bendrijos sudarytus tarptautinius susitarimus, kaip antai TRIPS sutartį. Per posėdį *Microsoft* tvirtino visiškai neteigianti, kad šios sutarties nuostatos veikia tiesiogiai.

796 Pirmosios instancijos teismas mano, kad šiuo atveju *Microsoft* negali remtis šio sprendimo 781 punkte minėtu sprendimu *Komisija prieš Vokietiją*.

797 Šio sprendimo 52 punkte, be kita ko, numatyta:

„Bendrijos sudarytų tarptautinių susitarimų viršenybė Bendrijos antrinės teisės aktų atžvilgiu reikalauja aiškinti pastaruosius kuo labiau atsižvelgiant į šiuos susitarimus.“

798 Reikia konstatuoti, kad Teisingumo Teismo nurodytas Bendrijos teisę atitinkančio aiškinimo principas taikomas tik tais atvejais, kai nagrinėjamas tarptautinis susitarimas turi viršenybę atitinkamo Bendrijos teisės akto atžvilgiu. Kadangi tarptautinis susitarimas, pvz., TRIPS sutartis, neturi viršenybės pirminės Bendrijos teisės atžvilgiu, šis principas negali būti taikomas, jeigu, kaip šioje byloje, aiškintina nuostata yra EB 82 straipsnis.

799 Be to, šioje byloje, priešingai nei 781 punkte minėto sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 52 punkte numatytu atveju, Komisija iš esmės neturėjo rinktis iš kelių įmanomų Bendrijos teisės akto aiškinimo variantų. Šioje byloje susiklostė situacija, kai Komisija turėjo taikyti EB 82 straipsnį konkrečiau atvejo faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis ir kai, nesant priešingų įrodymų, darytina prielaida, kad išvados, kurias ji padarė šiuo klausimu, yra vienintelės, kurias įmanoma padaryti.

800 Be to, Pirmosios instancijos teismas mano, kad prisidengdama Bendrijos teisę atitinkančio aiškinimo principu *Microsoft* kelia klausimą dėl ginčijamo sprendimo teisėtumo dėl to, kad jis prieštarauja TRIPS sutarties 13 straipsniui.

801 Tačiau pagal nusistovėjusią teismų praktiką dėl savo pobūdžio ir struktūros PPO sutartys iš principo nėra normos, į kurias Bendrijos teismas atsižvelgia tikrindamas Bendrijos institucijų aktų teisėtumą (šio sprendimo 789 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Portugalija prieš Tarybą* 47 punktas; 2002 m. kovo 12 d. Sprendimo *Omega Air ir kt., C-27/00* ir *C-122/00*, Rink. p. I-2569, 93 punktas; 2003 m. sausio 9 d. Sprendimo *Petrotub ir Republica prieš Tarybą, C-76/00 P*, Rink. p. I-79, 53 punktas ir 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Biret International prieš Tarybą, C-93/02 P*, Rink. p. I-10497, 52 punktas).

802 Tik tuo atveju, kai Bendrija ketina įgyvendinti priimtą konkretų įsipareigojimą PPO, arba tuo atveju, kai Bendrijos aktas aiškiai daro nuorodą į konkrečias PPO sutarčių nuostatas, Teisingumo Teismas gali kontroliuoti nagrinėjamo Bendrijos teisės akto teisėtumą PPO normų atžvilgiu (šio sprendimo 789 punkte minėto sprendimo *Portugalija prieš Tarybą* 49 punktas ir 801 punkte minėto sprendimo *Biret International prieš Tarybą* 53 punktas).

803 Kadangi šios bylos aplinkybės akivaizdžiai neatitinka nė vieno iš ankstesniame punkte nurodytų atvejų, *Microsoft* negali remtis TRIPS sutarties 13 straipsniu, grįsdama savo prašymą panaikinti ginčijamo sprendimo 2, 4, 5 ir 6 straipsnius. Taigi nereikia nagrinėti ACT palaikomų *Microsoft* argumentų, kuriuos ji pateikia, grįsdama savo teiginį dėl šioje byloje neįvykdytų TRIPS sutarties 13 straipsnyje numatytų sąlygų.

804 ACT argumentas, kad ginčijamo sprendimo 5 straipsnis nesuderinamas su TRIPS sutarties 31 ir 39 straipsniais (žr. šio sprendimo 785–788 punktus), taip pat turi būti atmestas dėl pirmiau 796–803 punktuose nurodytų motyvų.

805 Be to, pastebėtina, kad ACT argumentas dėl ginčijamo sprendimo 5 straipsnio prieštaravimo TRIPS sutarties 31 straipsnio a punktui grindžiamas visiškai klaidinga

nuomone, jog korekcinė priemonė numato privalomą licencijų „išradimų kategorijai“ suteikimą ir nenumato jokios individualaus vertinimo galimybės. Darant prielaidą, kad siekdama įvykdyti ginčijamo sprendimo 5 straipsnį *Microsoft* turi suteikti licenciją kai kuriems savo konkurentams naudotis vienu ar keliais savo patentais, pažymėtina, jog niekas šiame sprendime nedraudžia kiekvienu konkrečiu atveju derėtis dėl šios licencijos sąlygų.

806 Šiuo klausimu reikia pažymėti, jog iš ginčijamo sprendimo matyti, kad jo 5 straipsnyje numatyta korekcinė priemonė turi būti įgyvendinta trimis etapais, laikantis 1005–1009 konstatuojamosiose dalyse numatytų sąlygų.

807 Taigi, pirma, *Microsoft* privalo parengti su suderinamumu susijusią informaciją pagal ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 1 dalį bei įdiegti to paties sprendimo 5 straipsnio c punkte numatytą vertinimo mechanizmą.

808 Antra, ji turi suteikti prieigą prie su suderinamumu susijusios informacijos įmonėms, norinčioms kurti ir platinti darbo grupės serverių operacines sistemas, tam, kad jos galėtų įvertinti, kokią ekonominę vertę turės šios informacijos panaudojimas jų produktuose (ginčijamo sprendimo 1008 konstatuojamosios dalies i punktas). Sąlygos, kurioms esant *Microsoft* turi leisti atlikti šį vertinimą, turi būti protingos ir nediskriminuojančios.

809 Trečia, *Microsoft* privalo bet kuriai įmonei, suinteresuotai dėl su suderinamumu susijusios informacijos ar jos dalies, suteikti prieigą prie šios informacijos ir leisti šiai įmonei ją panaudoti darbo grupės serverių operacinėse sistemose (ginčijamo sprendimo 1003 konstatuojamoji dalis). Šiuo atveju ji taip pat gali nustatyti tik protingas ir nediskriminuojančias sąlygas (ginčijamo sprendimo 1005–1008 konstatuojamosios dalys).

- 810 Iš šių ginčijamo sprendimo dalių aiškiai išplaukia, kad tuo atveju, kai konkrečios įmonės pageidaujama atitinkama informacija susijusi su technologija, kuri yra patento objektas (arba patenka į kitokios intelektualinės nuosavybės teisės taikymo sritį), niekas nedraudžia *Microsoft* suteikti prieigą prie su suderinamumu susijusios informacijos ir leisti ja naudotis išduodant licenciją, jeigu tai daroma taikant protingas ir nediskriminuojančias sąlygas.
- 811 Vien tai, jog ginčijamame sprendime reikalaujama, kad galimo licencijų suteikimo sąlygos būtų protingos ir nediskriminacinės, visiškai nereiškia, jog *Microsoft* turi nustatyti vienodas sąlygas visoms tokių licencijų prašančioms įmonėms. Neatmes-tina galimybė, kad šios sąlygos bus pritaikytos atsižvelgiant į konkrečią kiekvienos įmonės situaciją ir priklausys, pvz., nuo jų norimos gauti informacijos apimties arba nuo produktų, kuriuose jie ketina šią informaciją panaudoti, tipo.
- 812 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad trečia šio vienintelio ieškinio pagrindo dalis turi būti atmesta kaip nepagrįsta.
- 813 Tai reiškia, kad visas vienintelis kaip pirmasis probleminis klausimas pateiktas ieškinio pagrindas turi būti atmestas kaip nepagrįstas.

C — Dėl susieto AK klientų operacinių sistemų Windows ir Windows Media Player pardavimo problemos

- 814 Dėl antrojo probleminio klausimo *Microsoft* pateikia du ieškinio pagrindus: pirma, kad pažeidžiamas EB 82 straipsnis, ir, antra, kad pažeidžiamas proporcingumo

principas. Pirmasis pagrindas susijęs su Komisijos išvada, kad *Microsoft* veiksmai, t. y. AK klientų operacinės sistemos *Windows* tiekimas tik kartu su programine įranga *Windows Media Player*, yra neteisėtas susietas pardavimas (ginčijamo sprendimo 2 straipsnio b punktas). Antrasis pagrindas susijęs su ginčijamo sprendimo 5 straipsnyje numatyta korekcine priemone.

815 Prieš nagrinėjant šiuos pagrindus reikia priminti ginčijamame sprendime esančią faktinę ir techninę informaciją, susijusią su minėtais veiksmais. Šiuo klausimu primintina, kad *Microsoft* šios informacijos iš esmės neginčija.

1. Faktinė ir techninė informacija

816 Ginčijamo sprendimo 60–66 konstatuojamosiose dalyse Komisija pristato skaitmenines medijas.

817 Visų pirma ji apibrėžia medijos leistuves kaip programinės įrangos produktus, galinčius „nuskaityti“ garsą ir vaizdą, t. y. išskoduoti tam tikrus duomenis ir paversti juos kompiuterinės įrangos nurodymais (garsiakalbiams, ekranui) (ginčijamo sprendimo 60 konstatuojamoji dalis).

818 Paskui ginčijamo sprendimo 61 konstatuojamojoje dalyje ji paaiškina, kad garso ir vaizdo turinys skaitmeninėse medijos rinkmenose išdėstytas tam tikrais specialiais formatais ir kad buvo sukurti suspaudimo ir išskleidimo algoritmai, siekiant sumažinti šiam turiniui saugoti reikalingą erdvę, neprarandant garso ar vaizdo kokybės. Ji

patikslina, kad šie algoritmai įgyvendinami medijos leistuvėse bei kodavimo programose, galinčiose išskleisti suspaustas rinkmenas. Ji priduria, kad už algoritmo suspaudimą ir išskleidimą atsakinga medijos leistuvės kodo dalis, vadinama „kodeku“ (angl. „codec“), ir tam, kad medijos leistuvė teisingai veiktų kartu su konkrečiu formatu suspaustu „skaitmeninės medijos turiniu“, naudojant konkretų suspaudimo ir išskleidimo algoritmą, ji turi galėti suprasti šį formatą ir šiuos suspaudimo ir išskleidimo algoritmus, t. y. turi galėti įgyvendinti atitinkamą kodeką.

819 Kitoje ginčijamo sprendimo konstatuojamojoje dalyje Komisija paaiškina, kad galutinis naudotojas gali internetu prieiti prie garso ir vaizdo turinio, parsisiųsdamas atitinkamą rinkmeną į savo AK klientą, t. y. nukopijuodamas ir parsisiųsdamas ją. Parsisiųsdintą rinkmeną galima „nuskaityti“ jos formatą palaikančia medijos leistuve.

820 Ginčijamo sprendimo 63 konstatuojamojoje dalyje ji pažymi, kad galutinis naudotojas taip pat gali gauti garso ir vaizdo informaciją, nepertraukiamai siunčiamą internetu. Šiuo atveju nereikia laukti, kol atitinkama rinkmena visiškai bus persiųsta, nes į AK klientą ji siunčiama padalyta į mažas dalis, t. y. kaip duomenų „srautas“, kurį medijos leistuvė skaito laipsniškai. Tokiam nuskaitymui reikia, kad AK klientas turėtų duomenų srautui priimti pritaikytą medijos leistuvę.

821 Komisija nurodo, kad nepertraukiamai siunčiant garso ir vaizdo informaciją galutiniam naudotojui dažnai reikia specialių nepertraukiamo siuntimo protokolų, kurie reguliuoja komunikacijas tarp medijos leistuvės ir internetu informaciją siunčiančio serverio programinės įrangos. Norėdamas prieiti prie naudojant konkretų protokolą

siunčiamos garso ir vaizdo informacijos šis naudotojas turi turėti medijos leistuvę, kuri „supranta“ šį protokolą (ginčijamo sprendimo 64 konstatuojamoji dalis).

- 822 Galiausiai ginčijamo sprendimo 66 konstatuojamojoje dalyje ji nurodo, kad naudojant kodavimo programinę įrangą, nepertraukiamai informaciją siunčiančius serverius ir medijos leistus, kurie yra suderinami kodeko, formatų ir skleidimo protokolų atžvilgiu, galima sukurti programinės įrangos infrastruktūrą nepertraukiamai siunčiamai skaitmeninei garso ir vaizdo informacijai kompiuteriniuose tinkluose teikti ir naudoti. Ji patikslina, kad tokia infrastruktūra taip pat galėtų būti platforma kuriant kitas taikomąsias programas, kurios naudosis jos teikiamomis paslaugomis. Medijos leistuvės gali turėti taikomojo programavimo sąsają (API), kurias naudos kitos taikomosios programos, pvz., tam, kad leistuvė pradėtų skaityti rinkmeną.
- 823 Ginčijamo sprendimo 107–120 konstatuojamosiose dalyse Komisija trumpai apibūdina ekonominius veiksnius, būdingus pasiūlai, konkurencijai ir vartojimui skaitmeninių medijų sektoriuje.
- 824 Šiuo klausimu ji visų pirma pažymi, kad skaitmeninės medijos informacijos platinimo grandies pradžioje yra šios informacijos savininkai, kuriems paprastai priklauso autorių teisės ir kurie todėl gali kontroliuoti jos kopijavimą bei platinimą (ginčijamo sprendimo 108 konstatuojamoji dalis).
- 825 Antra, Komisija teigia, kad informaciją sugrupuoja ją vartotojams siunčiantys teikėjai, be kita ko, saugodami ją prie interneto prijungtuose serveriuose, prie kurių vartotojai gali prieiti per savo AK klientus. (ginčijamo sprendimo 109–111 konstatuojamosios dalys).

826 Trečia, Komisija nurodo, kad programinės įrangos infrastruktūrą, leidžiančią sukurti, persiųsti ir nuskaityti skaitmeninę informaciją, teikia tokie programinės įrangos gamintojai, kaip antai *Microsoft*, *RealNetworks* ir *Apple* (ginčijamo sprendimo 112 konstatuojamoji dalis). Ji patikslina, jog šios tris bendrovės ypatingos tuo, kad greta tam tikrų standartinių sektoriaus formatų palaikymo jos siūlo išsamų programinį kodavimo sprendimą leistungėje, iš esmės grindžiamą joms priklausančiomis skaitmeninės medijos technologijomis ir rinkmenų formatais (ginčijamo sprendimo 113 konstatuojamoji dalis). *Microsoft* priklauso tokie formatai: *Windows Media Audio* (WMA), *Windows Media Video* (WMV) ir *Advanced Streaming Format* (ASF). *RealNetworks* formatai vadinasi *RealAudio* ir *RealVideo*. *Apple* priklausančiuose *QuickTime* formatuose naudojami rinkmenų išplėtimai *.qt*, *.mov*, *.moov*. Komisija priduria, kad kiti programinės įrangos gamintojai nesiūlo išsamių sprendimų medijos informacijai atkurti, o paprastai įsigyja iš vienos minėtų bendrovių licencijas, leidžiančias naudoti jų technologijas, arba naudojami atvirais pramonės standartais (ginčijamo sprendimo 117 konstatuojamoji dalis).

827 Ketvirta, Komisija pažymi, kad yra keli medijos leistungių platinimo galutiniams naudotojams būdai (ginčijamo sprendimo 119 ir 120 konstatuojamosios dalys).

828 Pirma, šias leistunges AK klientams gali įdiegti kompiuterinės įrangos gamintojai pagal susitarimus su programinės įrangos kūrėjais (OEM). Taigi galutiniams AK klientų naudotojams kartu su operacine sistema jau būna įdiegta medijos leistungė ir kartais kita papildoma programinė įranga. Pagal ginčijamo sprendimo 68 konstatuojamąją dalį kompiuterinės įrangos gamintojai yra bendrovės, surenkančios kompiuterius iš įvairių gamintojų tiekiamų detalių. Šiai veiklai paprastai priklauso programinės įrangos gamintojo pateiktos arba paties kompiuterinio įrangos gamintojo sukurtos operacinės sistemos įdiegimas bei kai kurių galutiniam naudotojui reikalingų taikomųjų programų komplektavimas. Surinktus kompiuterius perka „platintojai“, kurie juos perparduoda įdiegę papildomą programinę įrangą.

829 Antra, galutiniai naudotojai gali internetu parsisiųsti medijos leistuves į savo AK klientus.

830 Trečia, medijos leistuvės gali būti parduodamos mažmeninėje prekyboje arba platinamos kartu su kita programine įranga.

831 Ginčijamo sprendimo 121–143 konstatuojamosiose dalyse Komisija aprašo atitinkamus *Microsoft* ir jos konkurentų produktus.

832 Ji primena, kad *Microsoft* medijos leistuvė vadinasi *Windows Media Player*, ir nurodo, kad priimant ginčijamą sprendimą naujausia šios leistuvės versija vadinosi *Windows Media Player 9 Series* (WMP 9). Ji pažymi, kad WMP 9, pritaikyta parsisiųsdintai arba nepertraukiamai skleidžiamai skaitmeninei garso ir vaizdo informacijai, prieinama nuo 2003 m. sausio 7 d., o nuo 2003 m. lapkričio pradžios ji veikia taip pat su operacinėmis sistemomis *Mac Os* ir UNIX. Komisija priduria, kad WMP 9 nepalaiko *Real* ir *QuickTime* formatų.

833 Iš *Microsoft* konkurentų produktų Komisija detaliai aprašo *RealNetworks* (ginčijamo sprendimo 125–134 konstatuojamosios dalys) ir *Apple* produktus (ginčijamo sprendimo 135–140 konstatuojamosios dalys).

834 Komisija, be kita ko, pažymi, kad 1995 metais *RealNetworks* – tuomet vadinta *Progressive Networks Inc.* – buvo pirma didelė bendrovė, prekiavusi nepertraukiamai skaitmeninę garso informaciją galinčiais siųsti produktais, pvz., leistuve *RealAudio*

Player. 1997 m. vasario mėn. *RealNetworks* išleido *RealPlayer 4.0*, kuri leido skaityti garso ir vaizdo rinkmenas tiesiogiai ir pagal užklausą.

835 Dėl *Apple* Komisija pažymi, kad dešimtojo dešimtmečio pradžioje ši bendrovė sukūrė medijos leistuvę *QuickTime Player*, kuri iš esmės veikė tik AK *Macintosh*. 1994 m. lapkričio mėn. *Apple* išleido *Windows* skirtą leistuvę *QuickTime 2.0*, o 1999 m. balandžio mėn. – leistuvę *QuickTime 4.0*, kuri galėjo nepertraukiamai gauti medijos informaciją.

836 Be to, Komisija apibūdina *MusicMatch* leistuvę *MusicMatch Jukebox* ir *Nullsoft* leistuvę *Winamp Media Player*, nurodydama, kad jos remiasi ne savo kodekais ar rinkmenų formatais, o *Microsoft*, *Apple* ar *RealNetworks* priklausančiomis technologijomis arba atvirais formatais (ginčijamo sprendimo 141–143 konstatuojamosios dalys).

837 Ginčijamo sprendimo 302–314 konstatuojamosiose dalyse pateikiama *Microsoft* veiklos medijos leistuvių sektoriuje chronologijos lentelė, kurią galima reziumuoti taip:

— 1991 m. rugpjūčio mėn. *Microsoft* išleido pirmą operacinės sistemos *Windows 3.0* versiją, kurioje buvo „medijos išplėtimų“, leidžiančių naudotojams žiūrėti nejudančius vaizdus ir klausytis garsų, tačiau neleidžiančių nepertraukiamai gauti medijos informacijos,

- 1993 metais *Microsoft* išleido produktą „Video for Windows“ su leistuve *Media Player 2.0*, kuris naudotojams suteikdavo galimybę savo AK klientuose atkurti parsisiųstas vaizdo rinkmenas,

- 1995 m. rugpjūčio mėn. *Microsoft* patiekė į rinką operacinę sistemą *Windows 95*, į kurią vėliau buvo įdiegta interneto naršyklė *Internet Explorer* su įdiegta *RealNetworks* leistuve *RealAudio Player*,

- 1996 m. rugsėjo mėn. *Microsoft* išleido programinę įrangą *NetShow 1.0*, kuri buvo skirta veikti su *Windows 95* ir leisdavo atkurti intranetu siunčiamą vaizdo ir garso informaciją,

- 1997 m. liepos 21 d. *Microsoft* ir *RealNetworks* pranešė apie bendradarbiavimo susitarimo nepertraukiamai siunčiamos medijos informacijos srityje sudarymą, kuriuo remiantis *Microsoft* pagal iš *RealNetworks* gautą licenciją galėjo savo programinėje įrangoje *NetShow* įdiegti *RealAudio* ir *RealVideo 4.0* kodekus, o į *Internet Explorer* – *RealPlayer 4.0*,

- 1997 m. spalio mėn. *Microsoft* pranešė apie *RealPlayer 4.0* įtraukimą į *Internet Explorer 4.0*,

- 1998 m. gegužės 4 d. *Microsoft* išleido programinės įrangos *Microsoft Media Player* beta versiją, leidžiančią skaityti nepertraukiamai internetu siunčiamą medijos informaciją ir palaikančią MPEG, *QuickTime*, *RealAudio* ir *RealVideo* formatus, bei programinės įrangos *Netshow 3.0 Server* beta versiją,

- 1998 m. birželio 25 d. *Microsoft* pateikė į rinką operacinę sistemą *Windows 98*; su ja kartu šios sistemos įdiegimo kompaktiniame diske platinta leistuvė *NetShow 2.0*, kuri buvo pritaikyta duomenų srautams, tačiau nebuvo *Windows 98* naudotojams siūlomų konfigūracijų „pagal nutylėjimą“ dalis,

- 1998 m. liepos 7 d. *Microsoft* pateikė į rinką *Windows Media Player 6 (WMP 6)*, t. y. duomenų srautams iš interneto pritaikytą medijos leistuvę, veikiančią su operacinėmis sistemomis *Windows 95*, *Windows 98* ir *Windows NT 4.0*, bei palaikančią *RealAudio 4.0*, *RealVideo 4.0*, ASF, AVI, WAV, MPEG ir *QuickTime* formatus,

- 1999 m. gegužės 5 d. *Microsoft* pateikė į rinką AK klientų operacinę sistemą *Windows 98 Second Edition* su įdiegta WMP 6 leistuve, kurios negalėjo pašalinti kompiuterinės įrangos gamintojai arba naudotojai ir kuri taip pat buvo įdiegta vėlesnėse *Windows* versijose *Windows Me*, *Windows 2000 Professional* ir *Windows XP*,

- 1999 m. rugpjūčio mėn. *Microsoft* išleido *Windows Media Technologies 4 architecture*, į kurią įėjo leistuvė *Windows Media Player*, *Windows Media Services*, *Windows Media Tools* ir jos skaitmeninių teisių valdymo technologija,

- „baziniame režime“ šios programos nepalaikė *RealNetworks* ir *QuickTime* formatų,

- 2002 m. rugsėjo mėn. *Microsoft* pranešė apie savo technologijos *Windows Media 9 Series* beta versijos, kurioje, be kita ko, buvo leistuvė WMP 9, išleidimą.

838 Primintina, kad pagal JAV susitarimą *Microsoft* įsipareigojo leisti kompiuterinės įrangos gamintojams ir galutiniams naudotojams aktyvuoti arba panaikinti prieigą prie jos tarpinės programinės įrangos, pateikdama į rinką 2002 m. rugpjūčio 1 d. *Windows 2000 Professional Service Pack 3*, o 2002 m. rugsėjo 9 d. *Windows XP Service Pack 1* (ginčijamo sprendimo 315 konstatuojamoji dalis).

2. Dėl pirmojo pagrindo, susijusio su EB 82 straipsnio pažeidimu

839 Pirmąjį šiuo probleminiu klausimu *Microsoft* nurodytą ieškinio pagrindą sudaro keturios dalys. Grįsdama pirmą šio ieškinio pagrindo dalį *Microsoft* nurodo, kad konstatuodama galimą konkurentų pašalinimą iš rinkos Komisija pritaikė naują, spekuliatyvią ir teisiškai nepagrįstą teoriją. Grįsdama antrą pagrindo dalį ji tvirtina, kad Komisija nepakankamai atsižvelgė į jos operacinės sistemos „architektūros modelio“ privalumus. Grįsdama trečią pagrindo dalį ji nurodo, kad Komisija neįrodė EB 82 straipsnio ir pirmiausia – EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkto – pažeidimo. Galiausiai, grįsdama ketvirtą pagrindo dalį, ji teigia, kad Komisija neatsižvelgė į TRIPS sutartyje numatytus įpareigojimus.

840 Be to, pateikdama argumentus šiuo probleminiu klausimu *Microsoft* pareiškė nuomonę dėl sąlygų, keliamų siekiant konstatuoti piktnaudžiavimą susietu pardavimu.

841 Visų pirma Pirmosios instancijos teismas išnagrinęs ankstesniame punkte nurodytus argumentus. Paskui, atsižvelgdamas į šiuo klausimu padarytas išvadas (žr. šio sprendimo 869 punktą), jis išanalizuos argumentus, kuriuos *Microsoft* nurodo pagrįsdama pirmas tris pirmojo pagrindo dalis. Galiausiai jis pareiškė nuomonę dėl ketvirtos šio pagrindo dalies.

a) Dėl sąlygų, keliamų siekiant konstatuoti piktnaudžiavimą susietu pardavimu

Šalių argumentai

⁸⁴² Remdamasi ginčijamo sprendimo 794 konstatuojamąja dalimi, *Microsoft* tvirtina, kad savo išvadą apie piktnaudžiavimą susietu pardavimu šioje byloje Komisija pagrindė tokiais kriterijais:

— pirma, siejantysis ir susietasis produktai yra du atskiri produktai,

— antra, atitinkama įmonė užima dominuojančią padėtį siejančiojo produkto rinkoje,

— trečia, ši įmonė nesuteikia vartotojams pasirinkimo įsigyti siejantįjį produktą be susietojo produkto,

— ketvirta, tokia praktika riboja konkurenciją.

⁸⁴³ Darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 961 konstatuojamąją dalį, ji pažymi, jog Komisija taip pat atsižvelgė į tai, kad nagrinėjamas susietas pardavimas tariamai nebuvo objektyviai pateisinamas.

844 *Microsoft* teigia, kad šie argumentai neatitinka EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkte numatytų sąlygų dėl dviejų priežasčių.

845 Pirma, Komisija pakeitė sąlygą „vertimas sudaryti sutartis kitoms šalims prisiimant papildomų išpareigojimų, kurių pobūdis ir komercinė paskirtis neturi nieko bendra su tokių sutarčių dalyku“ kita, kuria remiantis dominuojanti įmonė „nesuteikia vartotojams pasirinkimo įsigyti siejantįjį produktą be susietojo produkto“.

846 Antra, Komisija nustatė papildomą sąlygą dėl konkurentų pašalinimo iš rinkos, kuri tiesiogiai nėra numatyta EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkte ir į kurią paprastai neatsižvelgiama nustatant piktnaudžiavimą susietu pardavimu. Konkrečiai tariant, ginčijamo sprendimo 841 straipsnyje pripažinusi, kad ši byla nėra „klasikinis susieto pardavimo atvejis“, Komisija nusprendė, kad konkurentai gali būti pašalinti iš rinkos, remdamasi nauja ir „akivaizdžiai spekuliatyvia“ teorija, pagal kurią platus *Windows* medijos leistuvės funkcijų skleidimas verčia informacijos teikėjus koduoti informaciją *Windows Media* formatu, dėl ko visos konkurentų medijos leistuvės būtų pašalintos iš rinkos, be to, tai netiesiogiai įpareigojant vartotojus naudoti tik šią medijos leistuvę.

847 *Microsoft* priduria, kad ginčijamas sprendimas yra prieštaringas, nes 792 konstatuojamojoje dalyje Komisija nustatė, jog šiuo atveju įvykdytos EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkte nurodytos sąlygos, nors tuo pačiu metu ji atsižvelgia į nuo EB 82 straipsnio nukrypstančias sąlygas.

848 ACT tvirtina, kad konstatuodama šioje byloje piktnaudžiavimą susietu pardavimu Komisija atsižvelgė į tris skirtingas sąlygų kategorijas, t. y. pirma, į EB 82 straipsnio

antrosios pastraipos d punkte numatytas sąlygas, antra, į visas EB 82 straipsnyje numatytas sąlygas ir, trečia, į keturias ginčijamo sprendimo 794 konstatuojamojoje dalyje nurodytas sąlygas. ACT mano, kad, neatsižvelgiant į pritaikytą sąlygų kategoriją, Komisijos vertinimas yra klaidingas.

849 Komisija, darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 831 konstatuojamąją dalį, tvirtina, kad nagrinėjamas susietas pardavimas pažeidžia „(EB) 82 straipsnį apskritai ir būtent (EB) 82 straipsnio (antrosios pastraipos) d punktą“. Ji pažymi, kad nurodė šias dvi nuostatas kartu, atsižvelgdama į *Microsoft* per administracinę procedūrą pateiktus argumentus ir siekdama „užkirsti kelią bet kokioms abejonėms“ bei „išvengti semantinių ginčų dėl (EB) (82 straipsnio antrosios pastraipos d punkto) aiškinimo“. Ji priduria, kad sąlygos, kurias pritaikė šioje byloje konstatuodama piktnaudžiavimą susietu pardavimu, atitinka patvirtintąsias ir nustatytąsias teismų praktikoje.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

850 Pirmosios instancijos teismas mano, kad *Microsoft* argumentai yra tik semantinio pobūdžio ir nepriimtini.

851 Šiuo klausimu reikia priminti, kaip Komisija ginčijamame sprendime išdėsto savo argumentus dėl nagrinėjamo susieto pardavimo.

852 Ginčijamo sprendimo 794 konstatuojamojoje dalyje ji nurodo, jog norint konstatuoti piktnaudžiavimą susietu pardavimu EB 82 straipsnio prasme, reikia, kad būtų įvykdytos keturios šio sprendimo 842 punkte nurodytos sąlygos.

- 853 Paskui ji nagrinėja *Microsoft* inkriminuojamus veiksmus, atsižvelgdama į šias keturias sąlygas (ginčijamo sprendimo 799–954 konstatuojamosios dalys).
- 854 Taigi, pirma, Komisija primena, kad *Microsoft* užima dominuojančią padėtį AK klientų operacinių sistemų rinkoje (ginčijamo sprendimo 799 konstatuojamoji dalis). Pažymėtina, kad *Microsoft* šio fakto neginčija.
- 855 Antra, ji teigia, kad duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės ir AK klientų operacinės sistemos – tai du atskiri produktai (ginčijamo sprendimo 800–825 konstatuojamosios dalys).
- 856 Trečia, ji nurodo, kad *Microsoft* nesuteikia vartotojams galimybės įsigyti AK klientų operacinę sistemą *Windows* be *Windows Media Player* (ginčijamo sprendimo 826–834 konstatuojamosios dalys).
- 857 Ketvirta, Komisija tvirtina, kad susietas *Windows Media Player* pardavimas riboja konkurenciją medijos leistuvių rinkoje (ginčijamo sprendimo 835–954 konstatuojamosios dalys). Šiuo klausimu ji visų pirma pažymi, kad klasikiniai susieto pardavimo atvejais Komisija ir Bendrijos teismas yra „nusprendę, jog atskiro produkto pardavimas kartu su dominuojančiu produktu įrodo eliminuojantį šios praktikos poveikį konkurentams“ (ginčijamo sprendimo 841 konstatuojamoji dalis). Tačiau ji mano, kad šioje byloje būtų pagrįsta neatlikus papildomos analizės nedaryti prielaidos, jog susietas *Windows Media Player* pardavimas yra veikla, pagal savo prigimtį galinti riboti konkurenciją (ta pati konstatuojamoji dalis). Ji iš esmės mano, kad „(*Windows Media Player*) susiejimas su dominuojančiu *Windows* produktu padaro (*Windows Media Player*) prioritetine papildomų taikomųjų programų ir informacijos platforma

ir taip kelia pavojų riboti konkurenciją medijos leistuvių rinkoje“ (ginčijamo sprendimo 842 konstatuojamoji dalis). Ji priduria, kad „tai daro poveikį konkurencijai susijusių prekių, pvz., iškodavimo programinės įrangos ir medijos informacijos valdymo (dažniausia serveriuose), rinkose bei AK klientų, kuriems su kokybiška informacija suderinamos medijos leistuvės yra svarbi taikomoji programa, operacinių sistemų rinkoje“ (ta pati konstatuojamoji dalis).

858 Galiausiai Komisija nagrinėja argumentus, kuriuos pateikė *Microsoft*, siekdama įrodyti, kad jai inkriminuojamas piktnaudžiavimas objektyviai pateisinamas (ginčijamo sprendimo 955–970 konstatuojamosios dalys).

859 Pirmosios instancijos teismas mano, kad tokia Komisijos atlikta susieto pardavimo sąvokos sudėtinių dalių analizė yra teisinga ir atitinka ir EB 82 straipsnį, ir teismų praktiką. Komisija teisingai remiasi ginčijamo sprendimo 794 konstatuojamojoje dalyje išdėstytomis sąlygomis bei tuo, kad susietas pardavimas nėra objektyviai pateisinamas, vertindama, ar *Microsoft* inkriminuojami veiksmai yra piktnaudžiavimas susietu pardavimu. Šias sąlygas galima kildinti ne tik iš pačios susieto pardavimo koncepcijos, bet ir iš teismų praktikos (visų pirma žr. 1991 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Hilti prieš Komisiją*, T-30/89, Rink. p. II-1439, patvirtintą 1994 m. kovo 2 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Hilti prieš Komisiją*, C-53/92 P, Rink. p. I-667; šio sprendimo 293 punkte minėtus 1994 m. spalio 6 d. ir 1996 m. lapkričio 14 d. Sprendimus *Tetra Pak prieš Komisiją*).

860 Reikia priminti, kad EB 82 straipsnio antrojoje pastraipoje išvardytas piktnaudžiavimo veikslių sąrašas nėra baigtinis, o jame nurodyti veiksmai yra tik piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi pavyzdžiai (šiuo klausimu žr. 293 punkte minėto 1996 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Tetra Pak prieš Komisiją* 37 punktą). Pagal nusistovėjusią teismų praktiką minėtoje nuostatoje nustatytame piktnaudžiavimo veikslių sąraše neišvardijami visi EB sutartimi draudžiami piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi atvejai (1973 m. vasario 21 d. Sprendimo *Europemballage ir Continental Can prieš Komisiją*, 6/72, Rink. p. 215, 26 punktas ir šio sprendimo 229 punkte minėto 2000 m. kovo 16 d. Sprendimo *Compagnie maritime belge transports ir kt. prieš Komisiją* 112 punktas).

861 Iš to išplaukia, kad dominuojančią padėtį užimančios įmonės vykdomas susietas pardavimas gali pažeisti EB 82 straipsnį, net jei jis neatitinka EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkte pateikto pavyzdžio. Todėl, norėdama konstatuoti piktnaudžiavimą susietu pardavimu, Komisija ginčijamame sprendime turėjo teisę remtis visu EB 82 straipsniu, o ne tik EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punktu.

862 Bet kuriuo atveju konstatuotina, kad ginčijamo sprendimo 794 konstatuojamojoje dalyje Komisijos nustatyto piktnaudžiavimo susietu pardavimu sudėtis iš esmės atitinka EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkte numatytas sąlygas.

863 Taigi reikia atmesti *Microsoft* argumentą, kad šioje byloje Komisija pritaikė sąlygas, dėl dviejų priežasčių neatitinkančias EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkte numatytų sąlygų.

864 Pirma, nurodydama, kad reikia išnagrinėti, ar dominuojanti įmonė „nesuteikia vartotojams pasirinkimo įsigyti siejančiojo produkto be susietojo“, Komisija tik kitaip išreiškia idėją, jog susieto pardavimo sąvoka reikalauja, kad vartotojai būtų tiesiogiai arba netiesiogiai priversti sutikti su „papildomais įsipareigojimais“, pvz., numatytais EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkte.

865 Šiuo atveju, kaip bus detaliau aprašyta 962 ir 965 punktuose, pirmiausia prievartą patiria kompiuterinės įrangos gamintojai, kurie savo ruožtu vėliau perkelia ją galutiniam naudotojui. Pastarasis patiria tiesioginę prievartą rečiau, kai nesikreipdamas į kompiuterinės įrangos gamintoją įsigyja AK klientų operacinę sistemą *Windows* tiesiogiai iš mažmenininko.

866 Antra, negalima teigti, kad siekdama konstatuoti piktnaudžiavimą susietu pardavimu EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkto prasme Komisija nustatė naują sąlygą dėl konkurentų pašalinimo iš rinkos.

867 Šiuo klausimu, viena vertus, reikia pažymėti, kad nors teisinga, kad nei šioje nuostatoje, nei apskritai EB 82 straipsnyje nėra nuorodos į antikonkurencinį atitinkamų veiksmų poveikį, tam tikras elgesys gali iš principo būti pripažintas piktnaudžiavimu tik tuo atveju, kai jis gali riboti konkurenciją (šiuo klausimu žr. 2003 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Michelin prieš Komisiją*, T-203/01, Rink. p. II-4071, toliau – sprendimas *Michelin II*, 237 punktą).

868 Antra vertus, kaip bus detalčiau aprašyta 1031–1058 punktuose, negalima teigti, kad Komisija rėmėsi nauja ir akivaizdžiai spekuliatyvia teorija, darydama išvadą, kad šiuo atveju konkurentai gali būti pašalinti iš rinkos. Kaip išplaukia iš ginčijamo sprendimo 841 konstatuojamosios dalies, Komisija manė, jog dėl ypatingų šios bylos aplinkybių ji negali apsiriboti konstatavimu, jog susietas tam tikro ir dominuojančio produkto pardavimas *per se* turi eliminuojantį poveikį rinkoje, kaip tai paprastai daroma bylose dėl piktnaudžiavimo susietu pardavimu. Todėl ji iš pradžių išnagrinėjo konkretų poveikį, kurį nagrinėjamas susietas pardavimas jau turėjo duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinkoje, bei kaip ši rinka veikiausiai plėtosis ateityje.

869 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Pirmosios instancijos teismas mano, kad nagrinėjamą susietą pardavimą reikia vertinti atsižvelgiant į ginčijamo sprendimo 794 konstatuojamojoje dalyje išdėstytas keturias sąlygas (žr. šio sprendimo 842 punktą) bei į sąlygą dėl objektyvaus pateisinimo nebuvimo.

870 Antroji ginčijamo sprendimo 794 konstatuojamojoje dalyje nurodyta sąlyga laikytina įvykdyta, nes nustatyta, kad *Microsoft* užima dominuojančią padėtį tariamai susiejančiojo produkto rinkoje, t. y. AK klientų operacinių sistemų rinkoje. Argumentai, kuriuos *Microsoft* nurodo grįsdama pirmas tris pirmojo pagrindo dalis (žr. šio sprendimo 839 punktą), bus nagrinėjami kartu su kitomis keturiomis sąlygomis, būtinomis nustatyti piktnaudžiavimą susietu pardavimu. Šis nagrinėjimas vyks tokia tvarka. Pirma, Pirmosios instancijos teismas įvertins sąlygą dėl dviejų atskirų produktų buvimo, atsižvelgdamas į teiginius, kuriuos *Microsoft* suformulavo grįsdama antrą ir trečią pagrindo dalis. Antra, jis išnagrinės sąlygą dėl sutartims sudaryti taikomų papildomų įsipareigojimų, atsižvelgdamas į argumentus, kuriuos *Microsoft* nurodė grįsdama trečiąją dalį. Trečia, jis išanalizuos sąlygą dėl konkurencijos rinkoje apribojimo, atsižvelgdamas į argumentus, kuriuos *Microsoft* suformulavo grįsdama pirmą dalį. Ketvirta, jis išnagrinės *Microsoft* nurodytas objektyvias pateisinamas priežastis, atsižvelgdamas į argumentus, kuriuos ji pateikė grįsdama antrą dalį.

871 Ketvirta dalis, susijusi su tuo, kad tariamai nebuvo atsižvelgta į pareigas, tenkančias Bendrijoms pagal *TRIPS* sutartį, bus nagrinėjama paskutinė.

b) Dėl dviejų atskirų produktų buvimo

Ginčijamas sprendimas

872 Komisija nagrinėja šią pirmąją sąlygą ginčijamo sprendimo 800–825 konstatuojamosiose dalyse. Jos analizę sudaro trys dalys. Pirma, ji siekia įrodyti, kad duomenų šrautams pritaikytos medijos leistuvės ir AK klientų operacinės sistemos – tai du atskiri produktai (ginčijamo sprendimo 800–813 konstatuojamosios dalys). Antra, ji

paneigia *Microsoft* teiginį, kad medijos leistuvės technologija buvo susieta su operacine sistema *Windows* prieš 1999 metus (ginčijamo sprendimo 814–820 konstatuojamosios dalys). Trečia, ji paneigia *Microsoft* teiginį, kad susietas duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės ir operacinės sistemos pardavimas komercinėje praktikoje yra įprastas (ginčijamo sprendimo 821–824 konstatuojamosios dalys).

873 Pirmoje savo analizės dalyje Komisija visų pirma teigia, kad remiantis teismų praktika nepriklausomų gamintojų, kurių specializacija – susietieji produktai, gamyboje buvimas parodo atskirą vartotojų paklausą ir atitinkamai – atskirą šio produkto rinką (ginčijamo sprendimo 802 konstatuojamoji dalis). Todėl ji mano, kad atliekant vertinimą EB 82 straipsnio prasme skirtingas produktų pobūdis turi būti vertinamas atsižvelgiant į vartotojų paklausą taip, kad nesant atskiros tariamai susietojo produkto paklausos nagrinėjami produktai nėra atskiri (ginčijamo sprendimo 803 konstatuojamoji dalis).

874 Antra, Komisija pažymi, kad „medijos leistuvės siūlomos rinkoje atskirai“ ir kad yra gamintojų, kuriančių ir tiekiančių savarankiškas medijos leistuves, nepriklausančias nuo operacinių sistemų (ginčijamo sprendimo 804 konstatuojamoji dalis).

875 Trečia, ji daro nuorodą į tai, kad *Microsoft* kuria ir platina savo *Windows Media Player* versijas *Apple* operacinėms sistemoms *Mac* ir *Sun* operacinėms sistemoms *Solaris* (ginčijamo sprendimo 805 konstatuojamoji dalis). Ji taip pat pažymi, kad atnaujintas savo leistuvės versijas *Microsoft* leidžia atskirai nuo operacinės sistemos *Windows* atnaujintų versijų (ta pati konstatuojamoji dalis).

- 876 Ketvirta, Komisija nurodo, kad pakankamai didelė vartotojų dalis nusprendžia įsigyti medijos leistuvę atskirai nuo operacinės sistemos, pvz., tarp jų operacinių sistemų nekuriančios ir jomis neprekiuojančios *RealNetworks* leistuvę *RealPlayer* (ginčijamo sprendimo 806 konstatuojamoji dalis).
- 877 Penkta, Komisija tvirtina, kad kai kuriems operacinių sistemų naudotojams medijos leistuvės nereikia arba jie nenori jos įsigyti (ginčijamo sprendimo 807 konstatuojamoji dalis).
- 878 Šešta, ji atmeta *Microsoft* argumentą, kad nėra reikšmingos operacinių sistemų be medijos leistuvės technologijų paklausos (ginčijamo sprendimo 809 konstatuojamoji dalis).
- 879 Septinta, Komisija pažymi, kad *Microsoft* imasi specialiai *Windows Media Player* atskirai nuo operacinės sistemos skirto pardavimo skatinimo priemonių (ginčijamo sprendimo 810 konstatuojamoji dalis).
- 880 Aštunta, ji nurodo, kad AK klientų operacinės sistemos ir duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės skiriasi ir savo funkcijomis (ginčijamo sprendimo 811 konstatuojamoji dalis).
- 881 Devinta, Komisija pažymi, kad šie produktai „susiję“ su skirtingais pramonės sektoriais, kaip, be kita ko, parodo aplinkybė, jog medijos leistuvių rinkoje *Microsoft* vis dar turi konkurentų, o AK klientų operacinių sistemų rinkoje konkurentai turi tik nereikšmingą rinkos dalį (ginčijamo sprendimo 812 konstatuojamoji dalis). Be to, abiejų produktų kainų lygis taip pat skiriasi (ta pati konstatuojamoji dalis).

882 Dešimta, Komisija nurodo, kad *Microsoft* taiko vadinamąsias „*software developer's kit* licencines sutartis“ (toliau – SDK licencinės sutartys), kurios skiriasi atsižvelgiant į tai, ar „*software developer's kit*“ (programinės įrangos kūrimo rinkinys, toliau – SDK) skirtas operacinei sistemai *Windows*, ar *Windows Media* technologijoms (ginčijamo sprendimo 813 konstatuojamoji dalis).

883 Antroje savo analizės dalyje Komisija tvirtina, jog *Microsoft* argumentas, kad jos medijos leistuvės technologija susieta su *Windows* nuo 1992 m., negali paneigti išvados dėl dviejų atskirų produktų buvimo. Ji pažymi, kad „persekioja *Microsoft* veiksmus nuo to momento, kai padidėjo susieto pardavimo žala“, patikslindama, kad nuo 1999 m. *Microsoft* „pradėjo sieti produktą (WMP 6), atitinkantį kitų gamintojų produktus savo pagrindinėmis funkcijomis, kurių dauguma vartotojų tikisi iš medijos leistuvės (t. y. nepertraukiamo internetu siunčiamos informacijos priėmimo), su kuria 1998 m. ji įėjo į duomenų srautams pritaiktą medijos leistuvių rinką“ (ginčijamo sprendimo 816 konstatuojamoji dalis). Komisija taip pat pažymi, kad pirma duomenų srautams pritaikyta medijos leistuvė, kurią 1995 m. *Microsoft* platino kartu su *Windows*, buvo *RealNetworks* sukurta *RealAudio Player*, nes *Microsoft* tuo metu dar neturėjo „konkurencingos“ medijos leistuvės (ginčijamo sprendimo 817 konstatuojamoji dalis). Ji patikslina, kad programos *RealAudio Player* kodą buvo galima visiškai pašalinti iš kompiuterio (ta pati konstatuojamoji dalis).

884 Trečioje savo analizės dalyje Komisija atmeta *Microsoft* argumentą, kad komercinėje praktikoje įprasta sieti duomenų srautams pritaikytas medijos leistuves su AK klientų operacine sistema. Pirmiausia ji teigia, jog pateikiant šį argumentą neatsižvelgiama į tai, kad, pirma, yra nepriklausomų susietojo produkto tiekėjų, antra, *Sun* ir *Linux* produktų kūrėjai sieja ne nuosavas, o trečiųjų tiekėjų medijos leistuves, ir, trečia, nė vienas iš šių operacinių sistemų pardavėjų nesieja medijos leistuvės su operacine sistema taip, kad jos nebūtų įmanoma pašalinti (ginčijamo sprendimo 823 konstatuojamoji dalis).

Šalių argumentai

885 Pirmiausia, *Microsoft*, palaikoma *CompTIA*, *DMDsecure ir kt.*, *ACT*, *TeamSystem*, *Mamut* ir *Exor*, tvirtina, kad ginčijamame sprendime nebuvo įrodyta, jog *Windows* ir jos medijos funkcijos priklauso skirtingoms prekių rinkoms.

886 Ji tvirtina, kad medijos funkcija „nuo seno yra operacinės sistemos *Windows* charakteristika“. *Windows* programinis kodas, leidžiantis naudotojams skaityti vaizdo ir garso informaciją, niekuo nesiskiria nuo kodo, kuris jiems suteikia prieigą prie kitų rūšių informacijos, pvz., prie tekstų arba grafikų. Be to, kitos *Windows* dalys bei šioje operacinėje sistemoje vykdomos trečiųjų įmonių taikomosios programos taip pat remiasi šiuo programiniu kodu.

887 *Microsoft* kritikuoja tai, kad ginčijamame sprendime Komisija nagrinėja tik klausimą, ar tariamai susietąjį produktą, t. y. medijos funkcijų atlikėją, galima gauti atskirai nuo susiejančiojo produkto, t. y. be AK klientų operacinės sistemos. Iš tikrųjų reikėtų kelti klausimą, ar paprastai pastarasis produktas parduodamas be susietojo produkto. Tačiau operacinė AK klientų sistema be medijos funkcijų neturi realios vartotojų paklausos, ir joks ūkio subjektas nepateiktų tokios operacinės sistemos į rinką.

888 *Microsoft* mano, kad Komisija baudžia dominuojančias įmones, kurios tobulina savo produktus, įdiegdamos juose naujų funkcijų, reikalaujama, kad jas galima būtų pašalinti, kai tik trečioji įmonė pateikia į rinką savarankišką produktą, kuriame yra tokių pačių arba panašių funkcijų.

889 *Microsoft* teigimu, Komisijos pozicija juo labiau nepriimtina todėl, kad nurodomą piktnaudžiavimą sudaro ne medijos funkcijos įdiegimas *Windows* – ji buvo įdiegta dar 1992 m. ir vėliau nuolat tobulinama – o 1999 m. padarytas šios funkcijos patobulinimas, suteikęs galimybę skaityti duomenų srautą. Kitaip tariant, Komisija ginčija medijos funkcijos integravimą į *Windows* tik tiek, kiek ji leidžia nuskaityti internete esančią vaizdo ir garso informaciją iki jos visiško parsisiuntimo.

890 *Microsoft* taip pat teigia, kad visose kitose pagrindinėse operacinėse sistemose, t. y. *Mac OS*, *Linux*, *OS/2* ir *Solaris*, yra duomenų srautui iš interneto pritaikyta medijos funkcija. Visi jos konkurentai mano, kad tokios funkcijos įdiegimas AK klientų operacinėse sistemose yra įprastas komercinėje praktikoje ir atitinka vartotojų paklausą. Tai įrodo, kad galėjimas skaityti duomenų srautą yra „natūrali“ AK klientų operacinių sistemų „funkcija“, o ne atskiras produktas. Šiuo atžvilgiu *Microsoft* tvirtina, kad „pirmiausia produktas turi būti apibrėžiamas atsižvelgiant į vartotojų lūkesčius ir poreikius“. Remiantis informacija ginčijamo sprendimo 824 konstatuojamojoje dalyje, atrodo, kad Komisija pripažįsta, jog vartotojai kaip tik pageidauja medijos funkcijos operacinėse sistemose.

891 *Microsoft* priduria, jog Komisija ginčijamo sprendimo 1013 konstatuojamojoje dalyje aiškiai pripažino, kad ji nebūtų piktnaudžiavusi, jei 1999 m. už tą pačią kainą būtų siūliusi dvi skirtingas *Windows* versijas, t. y. vieną su *Windows Media Player*, o kitą be jos. Tačiau nėra jokių įrodymų, kad *Windows* versija, kurioje už tą pačią kainą būtų mažiau funkcijų, būtų turėjusi paklausą. Šis paklausos nebuvimas taip pat įrodo, kad „*Windows* su įdiegta medijos funkcija“ yra vienas produktas.

892 Be to, *Microsoft*, šiuo klausimu palaikoma *DMDsecure ir kt.* bei ACT, teigia, kad, siekdama pateisinti savo požiūrį, pagal kurią *Windows* ir jos medijos funkcija priklauso dviem atskiroms prekių rinkoms, Komisija negalėjo remtis sprendimais, priimtais byloje *Tetra Pak II*, minėtoje šio sprendimo 293 punkte, ir 1991 m. gruodžio 12 d. bei 1994 m. kovo 2 d. Sprendimais byloje *Hilti prieš Komisiją*, minėtoje šio sprendimo 859 punkte (toliau – byla *Hilti*). Šiuo klausimu ji pirmiausia pažymi, kad šiose bylose aptartos vartojimo prekės, kurios buvo naudojamos kartu su ilgalaikė įranga visą šios įrangos eksploatavimo laikotarpį ir kurios „skyrėsi (nuo jos) fiziškai“. Ji teigia, kad, skirtingai nei šiuo atveju, šiose bylose nėra įrodymų dėl susiejančiojo produkto be susietojo produkto paklausos. *Microsoft* pažymi, kad šioje byloje Komisija nenurodė nė vieno kliento, kuris būtų norėjęs įsigyti tariamai susiejančią produktą be tariamai susietojo produkto.

893 Galiausiai *Microsoft* kritikuoja kai kuriuos argumentus, kuriuos Komisija pateikė atsiliepime į ieškinį, siekdama įrodyti, kad *Windows* ir *Windows Media Player* yra atskiri produktai. Pirma, *Microsoft* tvirtina, jog JAV teismai niekada nebuvo nustatę, kad ši leistuvė priklauso kitai prekių rinkai negu operacinė sistema *Windows*. Antra, ji teigia, jog aplinkybė, kad ji tiekia į rinką su *Windows* nesusietas *Windows Media Player* versijas, neįrodo *Windows* be *Windows Media Player* paklausos. Be to, minėtos leistuvės versijos iš tikrųjų yra tik paprasčiausi *Windows* esančios medijos funkcijos atnaujinimai. Trečia, *Microsoft* tvirtina, kad Komisijos teiginys, kuriuo remiantis *Windows Media Player* sudarančios rinkmenos lengvai identifikuojamos, neturi reikšmės. Bet kuriuo atveju šis teiginys neteisingas.

894 Be to, *Microsoft* tvirtina, jog Komisija neįrodė, kad medijos funkcija pagal savo pobūdį arba pagal komercinį paprotį nėra susijusi su AK klientų operacinėmis sistemomis.

895 Ji teigia, kad medijos funkcijos įdiegimas – tai „natūralus“ jos operacinių sistemų raidos „etapas“, ir tai patvirtina faktą, kad visi minėtų sistemų pardavėjai įtraukia šią

funkciją į savo produktus. Ji nurodo nuolat siekianti tobulinti *Windows*, reaguodama į technologijos raidą ir vartotojų paklausos pasikeitimus, ir pažymi, kad *Windows* ir kitos AK klientų operacinės sistemos bėgant laikui buvo vystomos taip, kad galėtų palaikyti vis didėjančią rinkmenų įvairovę. Programinės įrangos kūrėjams ir vartotojams nėra esminio skirtumo tarp rinkmenų, kuriose yra tekstų ir grafikų, ir rinkmenų, kuriose yra garso ir vaizdo informacijos. Iš tikrųjų iš šiuolaikinės operacinės sistemos tikimasi, kad ji leis naudotis abiem šių rinkmenų tipais.

⁸⁹⁶ *Microsoft* priduria, kad pagal komercinį paprotį operacinės sistemos ir medijos funkcijos pastaruoju metu „glaudžiai susijusios“. Šiuo klausimu ji primena, kad 1992 m. įdiegė šią funkciją į *Windows* ir vėliau ją nuolat tobulino. Anot jos, duomenų srauto skaitymo funkcija, kurią ji įdiegė 1999 m., „buvo tik viena iš daugelio (jos), atsižvelgiant į greitą technologijų raidą, papildomai įdiegtų funkcijų“.

⁸⁹⁷ Galiausiai *Microsoft* mano, kad Komisija negali šiuo atveju remtis Teisingumo Teismo išvada šio sprendimo 293 punkte minėto 1996 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Tetra Pak prieš Komisiją* 37 punkte, kad susietas dviejų produktų pardavimas gali būti laikomas piktnaudžiavimu EB 82 straipsnio prasme, net jeigu jis atitinka komercinį paprotį, nebent tai būtų objektyviai pateisinama. Šiuo klausimu ji, be kita ko, pažymi, kad šioje byloje, priešingai nei bylos *Tetra Pak II* atveju, trečiųjų įmonių medijos leistuvių tiekėjai nepašalinami iš rinkos vien dėl to, kad *Windows* įdiegė medijos funkciją.

⁸⁹⁸ Dublike *Microsoft* priduria, jog Komisijos argumentas, kad dominuojančioms įmonėms gali būti draudžiama imtis tam tikrų veiksmų, už kuriuos nebūtų baudžiama, jeigu jų imtųsi nedominuojančios įmonės, ir kad tam tikromis aplinkybėmis negalima

remtis pramonėje taikoma praktika, nėra svarbus nagrinėjant klausimą, ar Komisija įrodė, kad yra įvykdytos EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkte numatytos sąlygos.

899 Komisija, palaikoma SIIA, ginčija *Microsoft* teiginį, kad ginčijamame sprendime neišrodyta, jog *Windows* ir jos „medijos funkcija“ priklauso dviem atskiroms rinkoms.

900 Pirmiausia Komisija pastebi, kad *Microsoft* argumentai grindžiami „neaiškia „medijos funkcijos“ samprata“. Ji pažymi, jog tai, ką *Microsoft* vadina „medijos funkcija“, nėra bendras ir nedalomas kodo rinkinys. Praktikoje pati *Microsoft* skiria operacinės sistemos pagrindžiančią medijos infrastruktūrą, kuri yra taikomųjų medijos programų platforma ir teikia bazines sistemines paslaugas likusiai operacinės sistemos daliai, ir operacinėje sistemoje įgyvendinamą taikomąją medijos leistuvę, kuri iškoduoja, išskleidžia ir atkuria parsisiųstas arba internetu nepertraukiamai siunčiamas skaitmenines garso ir vaizdo rinkmenas. Komisija šiuo klausimu pateikia *Microsoft* produkto „*Windows XP Embedded*“ pavyzdį. Ji pabrėžia, kad ginčijamame sprendime kalbama apie *Microsoft* vykdomą duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės *Windows Media Player* susietą pardavimą, o ne apie pagrindinę medijos infrastruktūrą.

901 Darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 802 konstatuojamąją dalį, Komisija teigia, kad Bendrijos teismo nuomone, nepriklausomų gamintojų, kurių specializacija – susietieji produktai, gamyboje buvimas parodo atskirą vartotojų paklausą ir atitinkamai – atskirą šio produkto rinką. Ji mano, kad *Microsoft* daromas skirtumas tarp šios bylos ir bylų *Tetra Pak II* bei *Hilti*, kuris pagrįstas tuo, jog jose nagrinėtos „fiziškai“ nuo ilgalaikės įrangos, su kuria buvo naudojamos, „atskirtos“ prekės, neįtikina. Ji priduria, kad šio sprendimo 293 ir 859 punktuose minėtose bylose priimtų sprendimų negalima aiškinti taip, kad EB 82 straipsnio taikymas ribojamas tik susietu vartojimo prekių pardavimu.

902 Komisija ginčija *Microsoft* teiginį, kad ji verčiau turėjo išnagrinėti, ar egzistuoja susiejančio produkto paklausa be susietojo produkto, pažymėdama, jog tai reikštų klaidingai tvirtinti, kad EB 82 straipsnio taikymo tikslais papildomi produktai negali būti laikomi atskirais produktais. Ji priduria, jog JAV teismai buvo atmetę panašius jiems pateiktus *Microsoft* argumentus ir nuolat laikėsi nuomonės, kad egzistuoja atskira su *Intel* suderinamų AK klientų operacinių sistemų rinka ir į šią rinką nepatenka tarpinės programinės įrangos produktai (kuriems priklauso *Windows Media Player*).

903 Komisija taip pat teigia, kad *Microsoft* komercinė praktika kurti ir parduoti *Windows Media Player* versijas *Apple* operacinei sistemai *Mac* bei *Sun* operacinei sistemai *Solaris* ir net kitoms nei AK klientai platformoms, pvz., televizijos dekoderiams, laikytinas papildomu įrodymu, jog AK klientų operacinės sistemos ir medijos leistuvės nėra tos pačios prekės sudėtinės dalys (ginčijamo sprendimo 805 konstatuojamoji dalis). Panašiai ji pažymi, kad *Microsoft* išleidžia *Windows Media Player* atnaujinimus atskirai nuo operacinės sistemos *Windows* versijų ar atnaujinimų, imasi šios leistuvės pardavimo skatinimo priemonių ir taiko skirtingus SDK licencinius susitarimus, atsižvelgdama į tai, ar SDK susijęs su *Windows*, ar su *Windows Media* technologijomis (ginčijamo sprendimo 805 ir 813 konstatuojamosios dalys).

904 Be to, Komisija tvirtina, kad reikia skirti ypatingą dėmesį kompiuterinės įrangos gamintojų vaidmeniui, kurie bendraudami su programinės įrangos kūrėjais galutinių naudotojų atžvilgiu atlieka tarpininkų funkciją bei komplektuodami kompiuterinę įrangą, AK klientų operacines sistemas ir taikomąsias programas pagal jų poreikius teikia jiems „paruoštus naudoti“ produktus (ginčijamo sprendimo 68 ir 119 konstatuojamosios dalys). Komisija pabrėžia, kad didžiausia dalis (75 %) *Microsoft* AK klientų operacinių sistemų pardavimo vyksta per kompiuterinės įrangos gamintojus. Ji taip pat pastebi, kad tai, jog vartotojai pageidauja jau įdiegtos į savo kompiuterį medijos leistuvės, nereiškia, kad *Microsoft* turi būtinai susieti savo medijos leistuvę su

AK klientų operacine sistema. Reaguodami į tokią vartotojų paklausą, kompiuterinės įrangos gamintojai galėtų įdiegti medijos leistuvę į parduodamą AK klientą lygiai taip pat, kaip jie siūlo įdiegti kitas taikomąsias programas. Komisijos teigimu, pateikdama argumentą, kad nėra operacinės sistemos *Windows* be medijos leistuvės paklausos, *Microsoft* neįvertina čia nurodyto kompiuterinės įrangos gamintojų vaidmens.

905 Komisija priduria, jog iš jos turimų įrodymų matyti, kad operacinių sistemų naudotojai nebūtinai nori, kad šiose sistemose būtų iš anksto įdiegta duomenų srautams pritaikyta medijos leistuvė (ginčijamo sprendimo 807 konstatuojamoji dalis) ir kad „jeigu jie to norėtų, jų duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių paklausa skirtųsi nuo operacinių sistemų paklausos“.

906 Be to, darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 814–820 konstatuojamąsias dalis, Komisija tvirtina, jog *Microsoft* teiginys, kad tariamas piktnaudžiavimas išplaukia iš 1999 m. padaryto medijos funkcijos patobulinimo, yra klaidingas.

907 Atsakydama į *Microsoft* argumentą, kad kiti operacinių sistemų pardavėjai elgiasi lygiai taip pat, Komisija pastebi, kad susieto pardavimo praktikos poveikis skiriasi atsižvelgiant į tai, ar juos vykdo dominuojanti, ar nedominuojanti įmonė. Ji taip pat pažymi, kad kai kurie operacinių sistemų pardavėjai, pvz., *Sun* ir *Linux* produktų kūrėjai, sieja savo operacines sistemas ne su nuosavomis, o su nepriklausomų tiekėjų siūlomomis medijos leistuvėmis, ir kad jie nesusieja atitinkamos medijos leistuvės su savo operacine sistema taip, kad jos nebūtų įmanoma pašalinti (ginčijamo sprendimo 822 ir 823 konstatuojamosios dalys).

- 908 Komisija neigia 1013 arba kurioje nors kitoje ginčijamo sprendimo konstatuojamojoje dalyje pripažinusi, kad *Microsoft* nebūtų laikoma piktnaudžiausiu, jei 1999 m. už tą pačią kainą būtų siūliusi dvi *Windows* versijas, t. y. vieną su *Windows Media Player*, o kitą be jos. Ji pažymi, kad jei dabar *Microsoft* nuspręstų pardavinėti nesusetą *Windows* versiją už tą pačią kainą kaip ir susietąją, ji nagrinėtų šiuos veiksmus atsižvelgdama į esamą situaciją rinkoje ir į *Microsoft* nustatytą pareigą susilaikyti nuo bet kokių veiksmų, turinčių susietam pardavimui tapatų poveikį, o prireikus priimtų naują sprendimą, vadovaudamasi EB 82 straipsniu.
- 909 Galiausiai Komisija ginčija *Microsoft* teiginį, jog nėra įrodyta, kad medijos funkcija pagal savo pobūdį arba pagal komercinį paprotį nėra susijusi su AK klientų operacijomis sistemomis.
- 910 Šiuo klausimu, remdamasi ginčijamo sprendimo 961 konstatuojamąja dalimi, ji pabrėžia, dominuojančioms įmonėms gali būti draudžiama imtis tam tikrų veiksmų, už kuriuos nebūtų baudžiama, jeigu jų imtųsi nedominuojančios įmonės. Ji pažymi, kad sprendime *Tetra Pak II*, minėtame šio sprendimo 293 punkte, Teisingumo Teismas nusprendė, jog susietas dviejų produktų pardavimas gali būti laikomi piktnaudžiavimu EB 82 straipsnio prasme, net jeigu jis atitinka komercinį paprotį, nebent tai būtų objektyviai pateisinama. Ji mano, kad kalbėti apie komercinį paprotį arba komercinę praktiką sektoriuje, kurio 95 % kontroliuoja *Microsoft*, – tai „tautologija“, ir primena, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką negalima remtis pramonėje taikoma praktika tuo atveju, kai konkurencija rinkoje jau yra apribota vien dėl dominuojančios įmonės buvimo.
- 911 Galiausiai Komisija ginčija *Microsoft* argumentą, kad medijos funkcijos įdiegimas į AK klientų operacines sistemas išplaukia natūraliai. Šiuo klausimu ji visų pirma pažymi, kad *Microsoft* negalėjo sukurti duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės, remdamasi tik savo technologijomis, ir kad tik 1997 m. įsigijusi bendrovę *VXtreme* ji sugebėjo sukurti leistuvę, galinčią konkuruoti su *RealNetworks* leistuve. Antra, Komisija daro nuorodą į 1999 m. sausio mėn. B. Gates adresuotą vieno iš

Microsoft vadovų, A. J. Bay, elektroninį laišką, kuriame jis siūlo „paversti *NetShow* kovą su *Real* dėl duomenų srauto medijų *Windows* kova su *Real*“ bei „pritaikyti (*Internet Explorer*) strategiją visur, kur tai įmanoma“.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- ⁹¹² *Microsoft* iš esmės teigia, kad medijos funkcija yra ne atskiras nuo AK klientų operacinės sistemos *Windows* produktas, o jos sudėtinė dalis. Todėl yra tik vienas produktas, t. y. AK klientų operacinė sistema *Windows*, kuri nuolat tobulinama. *Microsoft* nuomone, vartotojai tikisi, kad visose AK klientų operacinėse sistemose *Windows* bus įdiegtos, jų manymu, esminės funkcijos, pvz., vaizdo ir garso funkcijos, ir kad šios funkcijos bus nuolat atnaujinamos.
- ⁹¹³ Pirmiausia pažymėtina, kad informacinių technologijų ir komunikacijos sektorius – tai nuolat ir greitai besikeičiantis sektorius, nes produktai, kurie iš pradžių atrodė atskiri, vėliau tiek technologijų, tiek konkurencijos taisyklių atžvilgiu gali būti laikomi vienu produktu.
- ⁹¹⁴ Klausimą, ar Komisija teisingai nusprendė, jog duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės ir AK klientų operacinės sistemos yra du atskiri produktai, Pirmosios instancijos teismas nagrinėjęs atsizvelgdamas į tas faktines ir technines aplinkybes, kurios susiklostė tuo metu, kai, Komisijos nuomone, inkriminuojami veiksmai tapo neteisėtais, t. y. nuo 1999 m. gegužės mėnesio.

915 Taigi Pirmosios instancijos teismas turi patikrinti, ar ginčijamame sprendime Komisija galėjo pagrįstai nuspręsti, kad *Microsoft* veiksmai, t. y. pirmosios *Windows* versijos su įdiegta *Windows Media Player* išleidimas nuo 1999 m. gegužės mėn., yra susietas dviejų atskirų produktų pardavimas EB 82 straipsnio prasme.

916 Taip pat reikia pažymėti, kad argumentai, kaip teisingai teigia Komisija, kuriuos *Microsoft* pateikia šiuo probleminiu klausimu dėl susieto *Windows* ir *Windows Media Player* pardavimo, didžiąja dalimi grindžiami plačia medijos funkcijos samprata. Šiuo klausimu svarbu pabrėžti, jog iš ginčijamo sprendimo aiškiai išplaukia, kad, kalbant apie šią problemą, inkriminuojami veiksmai susiję tik su taikomąja programa, t. y. *Windows Media Player* leistuve, neįskaitant kitų AK klientų operacinėje sistemoje *Windows* esančių medijos technologijų (visų pirma žr. ginčijamo sprendimo 1019 ir 1020 konstatuojamąsias dalis). Konstatuotina, kad pati *Microsoft*, kaip savo rašytiniuose pareiškimuose ir per posėdį pažymėjo Komisija ir jos reikalavimus palaikyti į bylą įstojusios bendrovės, savo techniniuose dokumentuose atskiria *Windows Media Player* sudarančias rinkmenas nuo kitų medijos rinkmenų, ypač tų, kurios priklauso bazinei operacinės sistemos medijos infrastruktūrai. Taip pat reikia turėti omenyje *Microsoft* produktą *Windows XP Embedded*, kuris buvo paminėtas ginčijamo sprendimo 1028–1031 konstatuojamosiose dalyse ir pristatytas per posėdį. Techniniu požiūriu šis produktas – tikra AK klientų operacinė sistema, tačiau pagal *Microsoft* licencijos sąlygas jos naudojimas apribojamas tik tam tikrais specialiais kompiuteriais, pvz., bankomatais ir dekoderiais. Šis produktas ypatingas tuo, kad leidžia informatikams pasirinkti operacinės sistemos sudėtines dalis. Norėdami tai padaryti, per vadinamąjį *Target Designer* įrankį jie patenka į meniu, nurodantį sudėtines dalis, kurias jie gali įtraukti arba pašalinti iš savo operacinės sistemos. Pastebėtina, kad tarp šių sudėtinių dalių kaip tik yra ir *Windows Media Player*. Reikia pridurti, kad šiame meniu yra atskiros prieigos prie medijos infrastruktūros ir medijos taikomųjų programų ir kad *Windows Media Player* aiškiai priskiriama šioms taikomosioms programoms.

- 917 Visų pirma reikia pasakyti, kad, kaip teisingai nurodo Komisija ginčijamo sprendimo 803 konstatuojamojoje dalyje, klausimas, ar tam tikri produktai, atliekant vertinimą pagal EB 82 straipsnį, yra atskiri, turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į vartotojų paklausą. Be to, reikia konstatuoti, kad *Microsoft* pritaria šiai nuomonei (žr. šio sprendimo 890 punktą).
- 918 Toje pačioje konstatuojamojoje dalyje Komisija taip pat teisingai pažymėjo, kad nesant nepriklausomos tariamai susietojo produkto paklausos negalima kalbėti nei apie atskirus produktus, nei apie piktnaudžiavimą susietu pardavimu.
- 919 *Microsoft* argumentas, kad šitaip Komisija pritaikė klaidingą kriterijų ir faktiškai turėjo nagrinėti, ar tariamai susiejantysis produktas iš tikrųjų siūlomas be susietojo produkto arba ar vartotojams „reikia *Windows* be medijos funkcijos“, yra nepriimtinas.
- 920 Pirma, Komisijos ginamą požiūrį patvirtina teismų praktika (šiuo klausimu žr. 1996 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Tetra Pak prieš Komisiją*, minėto šio sprendimo 293 punkte, 36 punktą; 1991 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Hilti prieš Komisiją*, minėto šio sprendimo 859 punkte, 67 punktą ir 1994 m. spalio 6 d. Sprendimo *Tetra Pak prieš Komisiją*, minėto šio sprendimo 293 punkte, 82 punktą).
- 921 Antra, bei kaip savo rašytiniuose pareiškimuose teisingai nurodo Komisija, *Microsoft* argumentu, grindžiamu tuo, kad nėra AK klientų operacinės sistemos *Windows* be duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės paklausos, iš tikrųjų teigiama, kad EB 82 straipsnio taikymo tikslais papildomi produktai negali būti laikomi atskirais produktais, o tai prieštarauja Bendrijos teismų praktikai susieto pardavimo srityje. Pavyzdžiui, bylos *Hilti* atveju galima daryti prielaidą, kad nebūtų buvę statybinio

pistoletu apkabos be mūrvinių paklausos, nes apkaba be mūrvinių nenaudinga. Tačiau tai nesutrukdė Bendrijos teismui nuspręsti, kad šie produktai priklauso skirtingoms prekių rinkoms.

- 922 Papildomų produktų, pvz., AK klientų operacinių sistemų ir taikomosios programinės įrangos, atveju visiškai įmanoma, kad vartotojai pageidautų įsigyti šiuos produktus kartu, bet iš skirtingų šaltinių. Pavyzdžiui, dėl to, kad dauguma AK klientų naudotojų nori savo AK kliento operacinėje sistemoje turėti teksto apdorojimo programą, šie atskiri produktai netampa vienu ir nedalomu produktu EB 82 straipsnio taikymo tikslais.
- 923 Pateikiant *Microsoft* argumentą neatsižvelgiama į ypatingą tarpininko vaidmenį, kuris tenka kompiuterinės įrangos gamintojams, komplektuojantiems kompiuterinę ir programinę įrangą iš įvairių šaltinių, siekiant pasiūlyti galutiniam naudotojui paruoštą AK. Kaip ginčijamo sprendimo 809 konstatuojamojoje dalyje labai teisingai nustatė Komisija, jeigu kompiuterinės įrangos gamintojai ir vartotojai turėtų galimybę įsigyti *Windows* be *Windows Media Player*, tai nebūtinai reikštų, kad jie pasirinktų sistemą *Windows* be jokios duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės. Kompiuterinės įrangos gamintojai tenkintų vartotojų paklausą turėti į operacinę sistemą įdiegtą medijos leistuvę ir siūlytų programinę įrangą kartu su *Windows* pagrindu veikiančia duomenų srautams pritaikyta medijos leistuve; skirtumas būtų tik tas, kad ši leistuvė nebūtinai būtų *Windows Media Player*.
- 924 Trečia, *Microsoft* argumentas bet kuriuo atveju nepagrįstas, nes, kaip nustatė Komisija ginčijamo sprendimo 807 konstatuojamojoje dalyje, egzistuoja AK klientų operacinių sistemų be duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės paklausa, pvz., bendrovėse, kurios nenori, kad jų darbuotojai naudotų šias leistuves ne darbo tikslais. *Microsoft* šio fakto neginčija.

925 Pirmosios instancijos teismas taip pat konstatuoja, kad nemažai veiksmų, išplaukiančių iš atitinkamų produktų techninių charakteristikų ir pobūdžio, iš rinkoje pastebimų faktų, iš minėtų produktų raidos istorijos bei iš *Microsoft* komercinės praktikos, įrodo, kad yra atskira duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių vartotojų paklausa.

926 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad AK klientų operacinė sistema *Windows* – tai sistemos programinė įranga, o *Windows Media Player* – taikomoji programa. Be to, kaip nurodo Komisija ginčijamo sprendimo 37 konstatuojamojoje dalyje, „sistemos programinė įranga“ kontroliuoja kompiuterinę įrangą, kuriai ji perduoda įsakymus specifinius vartotojo poreikius tenkinančių „taikomųjų programų“ pavedimu (pvz., teksto apdorojimas, skirtas patenkinti skaitmeninio teksto apdorojimo poreikį), o „operacinės sistemos – tai sistemos programinė įranga, kontroliuojanti pagrindines kompiuterio funkcijas ir leidžianti naudotojui naudoti šį kompiuterį su taikomosiomis programomis“. Bendrai kalbant, reikia pažymėti, kad iš ginčijamo sprendimo 324–342 ir 402–425 konstatuojamosiose dalyse esančio šių produktų aprašymo išplaukia, jog AK klientų operacinės sistemos ir duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės aiškiai skiriasi pagal atliekamas funkcijas.

927 Antra, konstatuotina, kad yra pardavėjų, kurie kuria ir tiekia duomenų srautams pritaikytas medijos leistuves atskirai, neatsižvelgiant į AK klientų operacines sistemas. Pvz., *Apple* tiekia leistuvę *QuickTime* atskirai nuo savo AK klientų operacinių sistemų. Kitas ypač įtikinamas pavyzdys, tai pagrindinė *Microsoft* konkurentė duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinkoje – *RealNetworks*, kuri nekuria ir neparduoda AK klientų operacinių sistemų. Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką tai, kad rinkoje yra nepriklausomų bendrovių, kurios specializuojasi gaminti susietąjį produktą ir prekiauti juo, yra rimtas atskiros šios prekės rinkos buvimo rodiklis (šiuo klausimu žr. 996 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Tetra Pak prieš Komisiją*, minėto šio sprendimo 293 punkte, 36 punktą; 1991 m.

gruodžio 12 d. Sprendimo *Hilti prieš Komisiją*, minėto šio sprendimo 859 punkte, 67 punktą ir 1994 m. spalio 6 d. Sprendimo *Tetra Pak prieš Komisiją*, minėto šio sprendimo 293 punkte, 82 punktą).

928 Trečia, taip pat reikia pažymėti, kad *Microsoft*, kaip ji pati patvirtino atsakydama į Pirmosios instancijos teismo rašytinį klausimą, kuria ir parduoda *Windows Media Player* versijas, skirtas veikti su konkuruojančiomis AK klientų operacinėmis sistemomis, konkrečiai kalbant, su *Apple* sistemomis *Mac OS X* ir *Sun* sistemomis *Solaris*. Be to, *RealNetworks* gaminamas *RealPlayer*, be kita ko, veikia su operacinėmis sistemomis *Windows*, *Mac OS X*, *Solaris* ir su kai kuriomis UNIX sistemomis.

929 Ketvirta, iš *Microsoft* interneto svetainės leistuvę *Windows Media Player* galima parsisiųsti be AK klientų operacinės sistemos *Windows*. Taip pat reikia turėti omenyje, kad *Microsoft* išleidžia šios leistuvės atnaujinimus neatsižvelgdama į savo AK klientų operacinės sistemos atnaujinimus.

930 Penkta, pažymėtina, kad ji specialiai skatina *Windows Media Player* leistuvės pardavimą (žr. ginčijamo sprendimo 810 konstatuojamąją dalį).

931 Šešta, reikia pastebėti, kad, kaip teisingai nurodė Komisija ginčijamo sprendimo 813 konstatuojamojoje dalyje, *Microsoft* siūlo skirtingas SDK licencines sutartis, atsižvelgdama į tai, ar SDK susijęs su *Windows*, ar su *Windows Media* technologijomis. Taip pat yra speciali SDK licencinė sutartis, skirta *Windows Media Player*.

932 Galiausiai, septinta, neatsižvelgiant į tai, kad *Microsoft* vykdo susietą pardavimą, nemažai vartotojų toliau įsigyja su *Windows Media Player* konkuruojančias ir duomenų srautams pritaikytas medijos leistuves atskirai nuo savo AK klientų operacinės sistemos, o tai įrodo, jog, jų manymu, tai atskiri produktai.

933 Iš pirmiau minėtų išvadų teisiniu požiūriu pakankamai įtikinamai išplaukia, kad Komisija galėjo pagrįstai nuspręsti, jog AK klientų operacinės sistemos ir duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės yra du atskiri produktai EB 82 straipsnio taikymo prasme.

934 Kiti *Microsoft* pateikti argumentai nepaneigia šios išvados.

935 Pirma, kalbant apie *Microsoft* argumentą, kad *Windows Media Player* leistuvės įdiegimas į operacinę sistemą *Windows* nuo 1999 m. gegužės mėn. – tai normalus ir būtinas šios sistemos raidos etapas, patenkantis į nuolatinį medijos leistuvės tobulinimo procesą, pakanka konstatuoti, jog aplinkybė, kad susietas pardavimas vyksta techniškai įdiegiant vieną produktą į kitą, nereiškia, jog poveikio rinkai vertinimo požiūriu šis įdiegimas negali būti laikomas susietu dviejų atskirų produktų pardavimu.

936 Be to, kaip pripažino pati *Microsoft* atsakydama į Pirmosios instancijos teismo per posėdį pateiktą klausimą, ji priėmė sprendimą nuo 1999 m. gegužės mėn. tiekti WMP 6 kaip į operacinę sistemą *Windows* įdiegtą funkciją ne dėl būtinų techninio pobūdžio priežasčių. Tuo metu niekas netrukdydė *Microsoft* platinti savo medijos leistuvių lygiai taip pat, kaip nuo 1998 m. ji platino savo ankstesnes medijos leistuves

NetShow, kurios būdavo įrašomos į *Windows 98* įdiegimo CD, tačiau nė viena iš keturių *Windows 98* įdiegimo „pagal nutylėjimą“ galimybių nenumatydavo *NetShow* įdiegimo, todėl tai turėjo padaryti patys norintieji naudotis šia leistuve.

937 Be to, *Microsoft* argumentas, kad *Windows Media Player* įdiegimas į operacinę sistemą *Windows* buvo nulemtas techninių priežasčių, atsižvelgiant į tam tikrą vidaus susirašinėjimą, yra abejotinas. Iš 1999 m. sausio 3 d. A. J. Bay elektroninio laiško B. Gates (žr. šio sprendimo 911 punktą) išplaukia, kad *Windows Media Player* įdiegimu į *Windows* visų pirma buvo siekiama sustiprinti *Windows Media Player* konkurencinį potencialą *RealPlayer* atžvilgiu, tiekiant ją kaip *Windows* sudėtinę dalį, o ne kaip į *RealPlayer* panašią taikomąją programą.

938 Antra, *Microsoft* negali teigti, jog Komisija neįrodė, kad medijos funkcija pagal savo pobūdį arba pagal komercinį paprotį nėra susijusi su AK klientų operacinėmis sistemomis.

939 Pirma, iš šio sprendimo 925–932 punktuose išdėstytų argumentų išplaukia, kad AK klientų operacinės sistemos ir duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės pagal savo pobūdį nėra neatskiriami produktai. Nors iš tikrųjų AK klientų operacinės sistemos, pvz., *Windows*, ir taikomoji programinė įranga, pvz., *Windows Media Player*, susijusios ta prasme, kad naudotojo požiūriu abu produktai yra tame pačiame kompiuteryje ir medijos leistuvė veikia tik esant operacinei sistemai, vis dėlto tai nereiškia, kad taikant konkurencijos taisykles šie produktai nėra atskiriami ekonomine ir komercine prasme.

940 Antra, kaip teisingai pabrėžia Komisija, sunku kalbėti apie komercinį paprotį sektoriuje, kurio 95 % kontroliuoja *Microsoft*.

941 Trečia, *Microsoft* negali remtis tuo, kad konkuruojančių AK klientų operacinių sistemų pardavėjai taip pat susieja jas su duomenų srautams pritaikyta medijos leistuve. Viena vertus, *Microsoft* neįrodė, kad jos konkurentai jau taikė šią praktiką, kai buvo pradėta piktnaudžiauti susietu pardavimu. Antra vertus, reikia konstatuoti, kad minėtų konkurentų komerciniai veiksmai nepaneigia Komisijos požiūrio, o atvirkščiai, jį patvirtina. Kaip išplaukia iš ginčijamo sprendimo 822 ir 823 konstatuojamųjų dalių ir kaip pažymi Komisija savo rašytiniuose pareiškimuose, kai kurie *Microsoft* konkuruojančių operacinių sistemų pardavėjai, parduodantys jas su medijos leistuve, daro jos įdiegimą fakultatyvų, leidžia ją visiškai pašalinti arba siūlo pasirinkti iš kelių skirtingų medijos leistuvių.

942 Ketvirta, bet kuriuo atveju pagal nusistovėjusią teismo praktiką, net jei susietas dviejų produktų pardavimas atitinka komercinį paprotį arba jei abu aptariamieji produktai natūraliai susiję, jis vis dėlto gali sudaryti piktnaudžiavimą EB 82 straipsnio prasme, nebent būtų objektyviai pateisinamas (1996 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Tetra Pak prieš Komisiją*, minėto šio sprendimo 293 punkte, 37 punktas).

943 Galiausiai, trečia, reikia atmesti per posėdį *Microsoft* pateiktą argumentą, kad vykdant korekcinę priemonę jos į rinką pateikta atsieta *Windows* versija patyrė nesėkmę. Kaip jau buvo nurodyta šio sprendimo 260 punkte, Bendrijos teisės akto teisėtumas vertinamas atsižvelgiant į jį priimant buvusias faktines ir teisines aplinkybes. Be to, galimos abejonės dėl Komisijos nustatytos korekcinės priemonės veiksmingumo savaime neįrodo, kad jos išvada dėl dviejų atskirų produktų klaidinga.

944 Iš pirmiau išdėstytų argumentų darytina išvada, jog Komisija teisingai konstatavo, kad AK klientų operacinės sistemos ir duomenų šaltams pritaikytos medijos leistuvės yra atskiri produktai.

c) Dėl aplinkybės, jog vartotojai negali įsigyti susijusio produkto be susieto produkto

Ginčijamas sprendimas

945 Ginčijamo sprendimo 826–834 konstatuojamosiose dalyse Komisija siekia įrodyti, kad šioje byloje įvykdyta trečioji nustatant neteisėtą susietą pardavimą keliamą sąlyga, t. y. vertimo sąlyga, nes *Microsoft* nesuteikia vartotojams galimybės įsigyti AK klientų operacinės sistemos *Windows* be *Windows Media Player* leistuvės.

946 Pirma, ji nurodo, kad paprastai kompiuterinės įrangos gamintojai, pagal licenciją įsigyjantys iš *Microsoft* operacinę sistemą *Windows* tam, kad galėtų ją įdiegti AK klientams, yra „tiesioginiai“ šios prievartos „adresatai“, kurie vėliau perkelia ją galutiniam naudotojams (ginčijamo sprendimo 827 konstatuojamoji dalis). Šiuo klausimu ji pažymi, kad pagal *Microsoft* licencijų suteikimo tvarką kompiuterinės įrangos gamintojai turi įsigyti pagal licenciją operacinę sistemą *Windows* su iš anksto įdiegta *Windows Media Player*. *Microsoft* nesuteikia licencijos šiai sistemai be leistuvės. Kompiuterinės įrangos gamintojai, norintys įdiegti šioje sistemoje kitą medijos leistuvę, gali tai padaryti tik kartu įdiegdami leistuvę *Windows Media Player*. Ginčijamo sprendimo 829 konstatuojamojoje dalyje ji priduria, kad nėra jokių techninių būdų pašalinti *Windows Media Player*.

947 Antra, Komisija tvirtina, kad JAV susitarimas šioje situacijoje nieko nekeičia, nes „galimybės paslėpti naudotojo prieigą prie produkto taškų suteikimas neleidžia *Microsoft* klientams pasirinkti įsigyti *Windows* be (*Windows Media Player*)“ (ginčijamo sprendimo 828 konstatuojamoji dalis).

948 Trečia, Komisija mano, jog *Microsoft* negali remtis tuo, kad, norėdami įsigyti *Windows Media Player*, vartotojai neprivalo mokėti papildomai, nes EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkte minint „papildomus išpareigojimus“ nėra nuorodos į „mokėjimus“ (ginčijamo sprendimo 831 konstatuojamoji dalis). Ji priduria, kad šios leistuvės kaina veikiausiai „paslėpta“ bendroje *Windows* ir minėtos leistuvės susieto pardavimo kainoje (ginčijamo sprendimo 971 išnaša).

949 Ketvirta, Komisija pažymi, kad EB 82 straipsnio tekste niekas neleidžia manyti, jog vartotojai turi būti verčiami naudoti „susietąjį“ produktą. Ji tvirtina: kadangi susietas pardavimas gali apriboti konkurenciją, nebūtina vertinti, ar vartotojai verčiami nusipirkti arba naudoti *Windows Media Player* (ginčijamo sprendimo 832 ir 833 konstatuojamosios dalys).

Šalių argumentai

950 *Microsoft*, palaikoma *CompTIA*, *DMDsecure* ir kt., ACT, *TeamSystem*, *Mamut* bei *Exor*, tvirtina, kad šioje byloje nėra „papildomų išpareigojimų“ EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkto prasme.

951 Grįsdama šį teiginį, *Microsoft* visų pirma nurodo, kad vartotojai neturi papildomai mokėti už *Windows* medijos funkciją. Ji pažymi, kad ši funkcija yra *Windows* charakteristika ir kad ji įskaičiuota į bendrą operacinės sistemos kainą. Priešingai negu byloje, kurioje buvo priimtas sprendimas *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją*, minėtas šio sprendimo 664 punkte, ir byloje *Hilti*, ji nenustato jokių finansiškai nenaudingų sąlygų, galinčių paskatinti vartotojus nenaudoti konkuruojančių produktų.

952 Be to, *Microsoft* pažymi, kad vartotojai neprivalo naudoti *Windows* medijos funkcijos. Norėdami pašalinti galutinio naudotojo prieigą prie šios funkcijos ir įdiegti konkurentų medijos leistuvę kaip pagrindinę įvairių tipų medijos rinkmenų leistuvę „pagal nutylėjimą“, jie net galėtų pasinaudoti funkcija *Set Program Access & Defaults*, kurią ji sukūrė įgyvendindama 2002 m. lapkričio 1 d. *District Court* sprendimu patvirtintą JAV susitarimą.

953 Galiausiai *Microsoft* tvirtina, kad, priešingai nei bylose *Tetra Pak II* ir *Hilti*, vartotojams tikrai netrukdoma įdiegti ir naudoti trečiųjų įmonių medijos leistuves vietoj *Windows* medijos funkcijos arba kartu su ja. Ji pažymi, kad ginčijamo sprendimo 860 konstatuojamojoje dalyje Komisija taip pat nurodo, jog vartotojai kiekvieną mėnesį vidutiniškai naudoja 1,7 leistuves, ir teigia, kad šis skaičius auga.

954 Dublike *Microsoft* priduria, kad Komisijos ginamas požiūris lemia visišką EB 82 straipsnio praktinio veiksmingumo panaikinimą. Jei būtų pritarta šiai nuomonei, susieto pardavimo srityje nebeliktų „vertimo“ reikalavimo, o tai prieštarautų protingiems ekonominiams principams.

- 955 Komisija teigia, kad *Microsoft* argumentai, pateikti pagrindžiant jos nuomonę, jog šioje byloje nėra „papildomų išipareigojimų“ EB 82 straipsnio antrosios dalies d punkto prasme, jau buvo atmesti ginčijamo sprendimo 826–834 ir 960 bei 961 konstatuojamosiose dalyse. Šie argumentai visiškai neparemti teismų praktika ir dėl jų EB 82 straipsnis netenka praktinio veiksmingumo. Ji pabrėžia, kad vertimas konstatuotinas, jei dominuojanti įmonė atima iš klientų realią galimybę įsigyti susijantį produktą be susieto produkto.
- 956 Komisija pastebi, kad EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkte nėra sąvokos „mokėjimas“. Savo argumentais *Microsoft* duoda suprasti, kad konkurencijai nekeliamas pavojus, jei užuot nustačiusi dvi skirtingas kainas dviem produktams, dominuojanti įmonė nustato tik vieną kainą arba pasiūlo vartotojams produktą be papildomo mokesčio. Tačiau *Microsoft* painioja vertimo ir pavojaus konkurencijai klausimus.
- 957 Komisija priduria, jog iš EB 82 straipsnio teksto taip pat neišplaukia, kad klientai turi būti verčiami naudoti susietąjį produktą arba jiems turi būti trukdoma naudoti konkurentų pagamintus susietąjį produktą pakeičiančius produktus. Atvirkščiai, jos nuomone, klausimas, ar programinės įrangos ir jos priedų tiekėjai arba vartotojai gali naudoti susietąjį produktą vietoj konkuruojančių nesusietų produktų, akivaizdžiai svarbus nagrinėjant konkurencijos panaikinimo sąlygą.
- 958 Atsakydama į *Microsoft* teiginį, kad vartotojai kiekvieną mėnesį vidutiniškai naudoja 1,7 leistuves, Komisija nurodo, kad jie negali pakeisti savo AK *Windows Media Player* kita medijos leistuve, o gali tik įdiegti antrą medijos leistuvę kartu su ja. Taigi dėl šio skaičiaus nereikėtų pamiršti, kad *Windows Media Player* yra iš anksto įdiegta *Windows* pagrindu veikiančiuose AK.

959 Galiausiai, atsakydama į Pirmosios instancijos teismo rašytinį klausimą, Komisija pažymi, kad JAV susitarimas įpareigojo *Microsoft* ne panaikinti galutinio naudotojo prieigą prie *Windows Media Player*, o ją tik užmaskuoti, paliekant šią leistuvę įdiegtą AK ir galinčią jame veikti. Todėl kompiuterinės įrangos gamintojai ir galutiniai naudotojai ir toliau verčiami įsigyti *Windows Media Player* kartu su *Windows*. Darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 852 konstatuojamąją dalį, savo atsakyme ji taip pat nurodo, kad *Microsoft* sukūrė tokį maskavimo mechanizmą, jog *Windows Media Player* galėjo nepaisyti parametru „pagal nutylėjimą“ ir vėl aktyvuotis, kai naudotojas per *Internet Explorer* prieidavo prie internetu nepertraukiamai siunčiamų medijos rinkmenų.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

960 *Microsoft* iš esmės mano, kad *Windows Media Player* leistuvės įdiegimas į AK klientų operacinę sistemą *Windows* nėra vertimas arba papildomų įsipareigojimų nustatymas EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkto prasme. Grįsdama savo požiūrį, ji atkakliai teigia, kad vartotojai, pirma, papildomai nemoka už *Windows* medijos funkciją, antra, neprivalo naudotis šia funkcija ir, trečia, jiems netrukdoma įdiegti ir naudoti konkuruojančias medijos leistuves.

961 Pirmosios instancijos teismas pažymi, jog negalima ginčyti, kad dėl inkriminuojamų veiksmų vartotojai negali įsigyti AK klientų operacinės sistemos *Windows* kartu neįsigydami *Windows Media Player*, o tai reiškia (žr. šio sprendimo 864 punktą), kad šiuo atveju įvykdyta sąlygą dėl sutartims sudaryti taikomų papildomų įsipareigojimų.

962 Be to, kaip teisingai pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 827 konstatuojamojoje dalyje, daugeliu atvejų verčiami pirmiausia kompiuterinės įrangos gamintojai, o tada – vartotojai. Kompiuterinės įrangos gamintojai, kurių užduotis – surinkti AK klientą, įdiegia juose programinės įrangos pardavėjo patiektą arba jų pačių sukurtą operacinę sistemą. Kompiuterinės įrangos gamintojai, norintys įdiegti į surenkamą AK klientą operacinę sistemą *Windows*, turi tam įsigyti iš *Microsoft* licenciją. Tačiau pagal jos taikomą licencijų suteikimo sistemą neįmanoma gauti operacinės sistemos *Windows* be *Windows Media Player* licencijos. Šiuo klausimu taip pat reikia nurodyti, jog nustatyta, kad dauguma AK klientų operacinių sistemų *Windows* parduodama per kompiuterinės įrangos gamintojus, t. y. perduodant programinę įrangą, įsigytą nupirkus AK klientą, ir tik 10 % šių sistemų parduodama taikant individualias *Windows* licencijas.

963 Taigi toks kompiuterinės įrangos gamintojų vertimas yra ne tik sutartinis, bet ir techninis. Nustatyta, kad pašalinti *Windows Media Player* techniškai neįmanoma.

964 Kadangi kompiuterinės įrangos gamintojai santykiuose su programinės įrangos kūrėjais galutinių naudotojų atžvilgiu atlieka tarpininkų funkciją bei teikia jiems „paruoštus naudoti“ produktus, būtent šie galutiniai naudotojai galiausiai negali įsigyti AK klientų operacinės sistemos *Windows*, kartu neįsigydami *Windows Media Player*.

965 Tais retais atvejais, kai galutinis naudotojas įsigyja AK operacinę sistemą *Windows* tiesiogiai iš mažmeninio pardavėjo, minėtas sutartinis ar techninis vertimas tiesiogiai nukreipiamas į galutinį naudotoją.

966 Pirmosios instancijos teismas mano, kad reikia atmesti *Microsoft* pateiktus argumentus.

967 Pirma, *Microsoft* negali veiksmingai remtis tuo, kad vartotojai neturi papildomai mokėti už *Windows Media Player* leistuvę.

968 Nors *Microsoft* atskirai nenurodo *Windows Media Player* kainos, tai vis dėlto nereiškia, kad ši leistuvė tiekama nemokamai. Kaip išplaukia iš ieškinio 232 punkto, *Windows Media Player* kaina įskaičiuota į bendrą AK klientų operacinės sistemos *Windows* kainą.

969 Bet kuriuo atveju nei iš EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkto, nei iš teismų praktikos susieto pardavimo srityje neišplaukia, kad vartotojai būtinai turi mokėti tam tikrą kainą už susietąjį produktą tam, kad būtų galima konstatuoti papildomų įsipareigojimų taikymą šios nuostatos prasme.

970 Antra, nagrinėjant minėtą sąlygą, nėra reikšmingas ir *Microsoft* nurodytas faktas, kad vartotojai neprivalo naudoti į jų AK klientus iš anksto įdiegtos *Windows Media Player* leistuvės ir kad jie gali į juos įdiegti bei naudoti trečiųjų įmonių medijos leistuves. Nei EB 82 straipsnio antrosios pastraipos d punkte, nei teismų praktikoje susieto pardavimo srityje nereikalaujama, jog vartotojai būtų verčiami naudoti susietąjį produktą arba jiems būtų trukdoma naudoti tokį patį dominuojančios įmonės konkurento

tiekiama produktą, kad būtų laikoma įvykdyta sąlyga dėl papildomų įsipareigojimų taikymo sudarant sutartis. Pavyzdžiui, bei kaip teisingai pažymėjo Komisija ginčijamo sprendimo 832 konstatuojamojoje dalyje, byloje *Hilti* vartotojai visiškai neprivalėjo naudoti kartu su *Hilti* statybiniais pistoletais gaunamų *Hilti* mūrvinių.

- 971 Reikia pažymėti, kad, kaip bus išsamiau parodyta nagrinėjant sąlygą dėl konkurencijos rinkoje apribojimo, dėl nagrinėjamo susieto pardavimo, pirma, kompiuterinės įrangos gamintojai sulaikomi nuo išankstinio antros duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės įdiegimo AK klientams, o antra, vartotojai skatinami naudoti *Windows Media Player*, užuot naudoję konkuruojančias medijos leistuves, net jei pastarosios yra kokybiškesnės.
- 972 Taip pat reikia atmesti *Microsoft* argumentą, grindžiamą tam tikromis dėl JAV susitarimo taikomomis priemonėmis (žr. šio sprendimo 952 punktą).
- 973 Viena vertus, šis susitarimas buvo sudarytas tik 2001 m. lapkričio mėn. ir tik 2002 m. rugpjūčio–rugsėjo mėn. *Microsoft* ėmėsi jame reikalaujamų priemonių dėl tarpinės programinės įrangos (įskaitant *Windows Media Player*). Tačiau susietu pardavimu buvo piktnaudžiaujama jau nuo 1999 m. gegužės mėnesio. Taip pat pažymėtina, kad JAV susitarimas buvo sudarytas ribotam laikotarpiui ir galiojo tik iki 2007 metų.
- 974 Kita vertus, kaip teisingai pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 828 konstatuojamojoje dalyje, priemonės, kurių *Microsoft* ėmėsi įgyvendindama JAV susitarimą, nesuteikė vartotojams galimybės įsigyti AK klientų operacinę sistemą *Windows* be *Windows Media Player*. Pagal šį susitarimą *Microsoft* privalėjo tik pašalinti ekrane atsirandančią *Windows Media Player* piktogramą ir panašius prieigos taškus bei

padaryti, kad ši leistuvė nebūtų įjungžiama automatiškai. Kadangi *Windows Media Player* yra iš anksto įdiegta ir visiškai aktyvi, kompiuterinės įrangos gamintojai ir vartotojai ir toliau verčiami kartu išigyti abu produktus. Be to, kaip nurodyta ginčijamo sprendimo 852 konstatuojamojoje dalyje, *Microsoft* sukūrė tokį mechanizmą, kad *Windows Media Player* galėtų nepaisyti parametru „pagal nutylėjimą“ ir vėl atsirasti, kai naudotojas per *Internet Explorer* prieina prie internetu nepertraukiamai siunčiamų medijos rinkmenų.

975 Iš pirmiau išdėstytų argumentų išplaukia, jog Komisija teisingai konstatavo, kad sąlyga dėl papildomų įsipareigojimų nustatymo šiuo atveju įvykdyta.

d) Dėl konkurencijos apribojimo

Ginčijamas sprendimas

976 Ginčijamo sprendimo 835–954 konstatuojamosiose dalyse Komisija analizuoja ketvirtą piktnaudžiavimo susietu pardavimu sąlygą, t. y. sąlygą dėl konkurencijos apribojimo.

977 Savo analizę ji pradeda ginčijamo sprendimo 841 punkte, kuriame numatyta:

„<...> yra aplinkybių, kurios pateisina (*Windows Media Player*) leistuvės šios praktikos poveikio konkurencijai nuodugnesnį nagrinėjimą susieto pardavimo atžvilgiu.

Nors klasikinio susieto pardavimo atvejais Komisija ir Bendrijos teismai manė, kad atskiro ir dominuojančio produktų pardavimas kartu yra šios praktikos daromo pardavėjų konkurentų pašalinimo poveikio įrodymas, (reikia pažymėti), kad šiuo atveju vartotojai kartais nemokamai gali (ir tai jie jau daro) pasinaudoti konkuruojančiomis (su *Windows Media Player*) medijos leistuvėmis internete. Taigi yra tinkamų priešasčių, neatlikus papildomos analizės, nedaryti prielaidos, kad susietas *Windows Media Player* leistuvės pardavimas – tai veiksmai, kurie pagal savo prigimtį gali apriboti konkurenciją.“

978 Ginčijamame sprendime Komisija pateikia savo motyvus trimis etapais.

979 Pirmame etape ji nustato, kad dėl susieto pardavimo *Windows Media Player* leistuvė įdiegiama AK klientams visame pasaulyje (ginčijamo sprendimo 843–878 konstatuojamosios dalys).

980 Šiuo klausimu, pirma, ji pažymi, kad AK klientų operacinė sistema *Windows* yra iš anksto įdiegta daugiau kaip 90 % pasaulyje parduodamų AK klientų, ir todėl susiejant *Windows Media Player* su *Windows Microsoft* užtikrina, kad jos leistuvė bus naudojama kaip *Windows* daugelyje AK klientų. Ji tvirtina, kad naudotojai, kurių AK klientams iš anksto įdiegiama *Windows Media Player*, dažniausiai nėra linkę naudoti kitos medijos leistuvės (ginčijamo sprendimo 843–848 konstatuojamosios dalys).

981 Antra, ji mano, kad galimybė sudaryti platinimo sutartis su kompiuterinės įrangos gamintojais yra mažiau veiksmingas platinimo būdas negu *Microsoft* praktikuojamas susietas pardavimas (ginčijamo sprendimo 849–857 konstatuojamosios dalys).

982 Trečia, Komisijos teigimu, nei medijos leistuvių parsisiuntimas internetu, nei kiti platinimo būdai, tarp kurių yra medijos leistuvių susietas pardavimas su kita programine įranga arba prieigos prie interneto paslaugos ir mažmeninė medijos leistuvių prekyba, negali atsverti *Windows Media Player* leistuvės paplitimo (ginčijamo sprendimo 858–876 konstatuojamosios dalys).

983 Antrame etape Komisija nagrinėja šio susieto pardavimo poveikį informacijos teikėjams ir programinės įrangos gamintojams bei jų įtaką kai kuriose gretimose rinkose (ginčijamo sprendimo 879–899 konstatuojamosios dalys). Iš esmės ji mano, kad, atsižvelgiant į medijos leistuvių rinkai būdingą netiesioginį tinklo poveikį, „(*Windows Media Player*) kodo paplitimas suteikia šiai leistuvei didelį pranašumą, palyginti su konkurentų produktais, kuris gali pažeisti konkurencijos struktūrą šioje rinkoje“ (ginčijamo sprendimo 878 konstatuojamoji dalis).

984 Šiuo klausimu Komisija pirmiausia pabrėžia, kad būtent remdamiesi medijos leistuvių įdiegimo ir naudojimo procentiniais rodikliais informacijos teikėjai ir programinės įrangos gamintojai renkasi technologiją, kuriai jie kurs papildomą programinę įrangą. Ji tvirtina, kad paprastai šie ūkio subjektai kuria savo produktus *Windows Media Player* leistuvės pagrindu, nes tai jiems suteikia galimybę pasiekti visus *Windows* naudotojus arba daugiau kaip 90 % visų AK klientų naudotojų. Ji taip pat nurodo, kad užkodavus papildomą programinę įrangą „*Windows Media* priklausančiais medijos“ formatais ši gali veikti konkuruojančiose medijos leistuvėse tik tada, kai *Microsoft* suteikia atitinkamą licenciją.

985 Ginčijamo sprendimo 883–891 konstatuojamosiose dalyse Komisija ypatingą dėmesį skiria informacijos teikėjų situacijai. Ji, be kita ko, nurodo, kad, atsižvelgiant į tai, jog dėl daugybės įvairių technologijų įgyvendinimo atsiranda papildomų kūrimo, infrastruktūros ir valdymo sąnaudų, šie tiekėjai linkę suteikti pirmenybę tik vienai technologijų grupei. Ji taip pat pažymi, jog tą faktą, kad konkreti tam tikras medijos

technologijas apimanti leistuvė yra plačiai įdiegiama, reikia laikyti svarbiu veiksmu, galinčiu įtikinti informacijos teikėjus kurti medijos informaciją, skirtą šioje leistuvėje naudojamoms technologijoms. Remdamiesi labiausiai paplitusia medijos leistuve, jie padidina potencialių savo produktų naudotojų skaičių. Ji mano, kad *Windows Media Player* paplitimas *Windows* pagrindu veikiančiuose AK užtikrina *Microsoft* konkurencinį pranašumą, kuris nėra susijęs su produkto savybėmis.

986 Ginčijamo sprendimo 892–896 konstatuojamosiose dalyse Komisija nagrinėja programinės įrangos gamintojų padėtį. Iš esmės ji nurodo, kad pastarieji skatinami kurti taikomąsias programas, skirtas veikti tik *Windows Media Player* platformoje, o ne įvairiose platformose, nes taip jie gali pasiekti beveik visus potencialius savo produktų naudotojus, padengti savo išlaidas ir rentabiliai panaudoti ribotus kūrimo išteklius. Ji pabrėžia, kad iš kai kurių 2003 m. rinkos tyrimo rezultatų matyti, jog taikomųjų programų kelioms medijos technologijoms kūrimas reikalauja papildomų sąnaudų.

987 Ginčijamo sprendimo 897–899 konstatuojamosiose dalyse Komisija konstatuoja, kad *Windows Media Player* paplitimas AK daro poveikį kai kurioms gretimoms rinkoms, pvz., judriojo ryšio galiniuose įrenginiuose įdiegtų medijos leistuvių, dekoderių, DRM (skaitmeninių teisių valdymas) sprendimų ir muzikos transliavimo internetu.

988 Galiausiai trečiame etape Komisija nagrinėja rinkos pasikeitimą, atsižvelgdama į bendrovių *Media Metrix*, *Synovate* ir *Nielsen/NetRatings* atliktus rinkos tyrimus (ginčijamo sprendimo 900–944 konstatuojamosios dalys). Iš esmės ji mano, kad šių tyrimų duomenys „parodo aiškią tendenciją naudoti (*Windows Media Player*) ir *Windows Media* formatus pagrindinių konkuruojančių medijos leistuvių ir susijusių technologijų nenaudai“ (ginčijamo sprendimo 944 konstatuojamoji dalis).

Šalių argumentai

989 *Microsoft* visų pirma nurodo, kad Komisija nustatė papildomą sąlygą dėl konkurentų pašalinimo iš rinkos, į kurią paprastai neatsižvelgiama vertinant piktnaudžiavimo susietu pardavimu buvimą. Ji primena, jog ginčijamo sprendimo 841 konstatuojamojoje dalyje Komisija pripažino, kad ši byla nėra „klasikinis susieto pardavimo atvejis“ ir kad būtų „pagrįsta neatlikus papildomos analizės nedaryti prielaidos, jog susietas *Windows Media Player* pardavimas yra veikla, pagal savo prigimtį galinti apriboti konkurenciją“. Ji pakartoja, jog toliau Komisija pripažino, kad konkurentai gali būti pašalinti iš rinkos, remdamasi nauja ir labai spekuliatyvia teorija (žr. šio sprendimo 846 punktą).

990 Darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 842 konstatuojamąją dalį, *Microsoft* tvirtina, jog nauja Komisijos teorija grindžiama netiesioginio tinklo poveikio buvimu ir idėja, kad konkurencija galėtų būti apribota neapibrėžtoje ateityje, jei dėl plataus *Windows* medijos funkcijų paskleidimo programinės įrangos kūrėjai ir informacijos teikėjai būtų skatinami kurti savo produktus tik *Windows Media Player*. Ši teorija preziumuoja antikonkurencinio poveikio buvimą, remiantis vienintele prielaida dėl trečiųjų šalių, kuriems *Microsoft* neturėtų jokios įtakos, veiksmų ateityje.

991 *Microsoft* taip pat teigia, jog ėmėsi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad dėl *Windows* papildymo medijos funkcija iš rinkos nebūtų pašalintos konkurentų medijos leistuvės. Ji taip pat nurodo, kad daugelis šių priemonių buvo „kodifikuotos“ 2002 m. lapkričio 1 d. Sprendime *District Court*.

992 Grįsdama šį argumentą *Microsoft* pirmiausia pateikia kelis paaiškinimus dėl *Windows* struktūros.

993 Pirma, ji užtikrina, kad toks integravimas netrukdo konkurentų medijos leistuvėms veikti. Techniškai įmanoma – ir dažnai taikoma praktikoje – AK klientui, kuriam įdiegta *Windows*, greta *Windows* medijos funkcijos užtikrinti dar vieno ar kelių trečiųjų šalių medijos leistuvių veikimą. Antra, trečiųjų šalių medijos leistuvės yra lengvai prieinamos per *Windows* naudotojo sąsają. Trečia, *Microsoft* sukūrė *Windows* taip, kad trečiųjų šalių medijos leistuvės automatiškai tiekėtų tam tikras medijos funkcijas, kurias gali tiekti pati *Windows*. Ketvirta, dėl tam tikslui *Microsoft* sukurto įrankio kompiuterinės įrangos gamintojai ir vartotojai gali panaikinti galutinio naudotojo prieigą prie *Windows Media Player*. Penkta, *Microsoft* palengvino taikomųjų programų, kurios konkuruoja su *Windows* medijos funkcija, kūrimą, atskleidusi jį per paskelbtas API.

994 Antra, *Microsoft* teigia, kad su *Windows* platintojais, daugiausia su kompiuterinės įrangos gamintojais, sudarytose sutartyse ji užtikrina, kad konkuruojančių medijos leistuvių pardavėjai išsaugotų galimybę platinti savo produktus. Jose aiškiai numatyta, kad kompiuterinės įrangos gamintojai gali laisvai savo nuožiūra įdiegti programinę įrangą, įskaitant su *Windows Media Player* konkuruojančias medijos leistuves, *Windows* pagrindu veikiančiam AK klientui. Be to, *Microsoft* leidžia įrangos gamintojams per piktogramas meniu „Start“ ir *Windows* darbalaukyje arba per nuorodas ekrane pirmą kartą paleidžiant *Windows* suteikti prieigos prie interneto galimybes. Prieigos prie interneto tiekėjai dažnai siūlo ir reklamuoja su *Windows Media Player* konkuruojančias medijos leistuves.

- 995 Trečia, *Microsoft* nurodo su programinės įrangos gamintojais, informacijos teikėjais arba bet kokiais kitais asmenimis sudarytose sutartyse niekada nereikalaujanti platinti tik *Windows Media Player* arba skatinti tik jos pardavimą, arba pasiekti tam tikrą savo medijos leistuvių apyvartos dalį parduodant *Windows Media Player*.
- 996 Ketvirta, *Microsoft* teigia, kad medijos funkcijos įdiegimas į *Windows* netrukdo šioje sistemoje kartu su *Windows Media Player* naudoti konkuruojančių medijos leistuvių ir nedraudžia jų „masiškai platinti“. Ji pažymi, kad yra daugybė būdų užtikrinti konkurentų medijos leistuvių platinimą, t. y. kompiuterinės įrangos gamintojai gali jas iš anksto įdiegti naujiems AK klientams; jas galima parsisiųsti iš interneto arba iš bendrovių interneto svetainių; jas gali įdiegti į savo programas kiti kūrėjai arba savo paslaugų ar produktų naudotojams gali platinti informacijos arba interneto paslaugų tiekėjai.
- 997 Tuo pačiu klausimu, darydama nuorodą į ieškinio A.24.1 priede esantį tyrimą, *Microsoft* patikslina, jog iš neseniai atlikto tyrimo išplaukia, kad daugelis kompiuterinės įrangos gamintojų JAV ir kontinentinėje Europoje surenkamiems AK klientams įdiegia su *Windows Media Player* konkuruojančias medijos leistuves, pvz., *RealPlayer* ir *QuickTime*. Taigi Komisijos teiginys, kad kompiuterinės įrangos gamintojai diegtų į AK klientą konkurentų medijos leistuves tik tuo atveju, jei galėtų iš jo pašalinti *Windows Media Player*, yra neteisingas. Ji priduria, kad net ginčijamame sprendime pateikti rinkos duomenys įrodo, jog konkurentų medijos leistuvių naudojimas toliau auga, kartais tiek pat ar daugiau nei *Windows* medijos funkcijos naudojimas.
- 998 Galiausiai *Microsoft*, šiuo klausimu palaikoma ACT, tvirtina, kad Komisijos teorijoje dėl konkurentų pašalinimo neatsižvelgiama į kai kuriuos svarbius veiksnius ir kad ji remiasi prognozėmis, kurias paneigia faktai. Ji pabrėžia, kad Komisijai tenkanti įrodinėjimo našta ypač padidėja, kai ši nagrinėja plėtros perspektyvas.

999 Šiuo klausimu *Microsoft* visų pirma teigia, kad Komisija „ignoravo veiksnius, dėl kurių informacijos teikėjai naudoja ne *Windows Media* formatą“. Ji tvirtina, jog niekas neleidžia manyti, kad būtent su ypatingu formatu susietos medijos programinės įrangos platinimo mastas nulemia informacijos teikėjų pasirinkimą (t. y. formatą, kuriuo jie koduos savo produktus). Šiuo klausimu *Microsoft* kaltina Komisiją per 2003 m. rinkos tyrimą nepateikus tiekėjams klausimo dėl kitų veiksnių įtakos jų sprendimams dėl kodavimo.

1000 *Microsoft* kritikuoja Komisijos teiginį, kad darydami savo produktus prieinamus daugiau negu vienu formatu, informacijos teikėjai patiria papildomų sąnaudų. Ji teigia, kad Komisija turėjo įrodyti, jog dėl informacijos teikimo papildomu formatu patiriamos sąnaudos viršija iš tokio teikimo gaunamą naudą. Iš tikrųjų Komisija surinko įrodymų – tačiau į juos neatsižvelgė – kad informacijos teikimo konkrečiu medijos formatu sąnaudos sudaro labai nežymią bendrų sąnaudų dalį. Remdamasi ginčijamo sprendimo 894 konstatuojamąja dalimi, *Microsoft* taip pat nurodo, kad „antrosios medijos technologijos kodavimas papildomai kainuoja <...> tik 50 % pirmosios medijos technologijos kodavimo sąnaudų“. Šiuo klausimu palaikoma *CompTIA* ir ACT, iš to ji daro išvadą, kad kelių medijos formatų tiekimas lemia masto ekonomiją ir kad antras formatas bus siūlomas net tuo atveju, kai jis akivaizdžiai mažiau populiarus tarp naudotojų.

1001 *Microsoft* taip pat pažymi, kad net informacijos teikėjai, kurie remiasi tik vienu formatu, nesirinko *Windows Media* netgi prasidėjus tariamam piktnaudžiavimui. Pvz., *Apple* nenaudoja *Windows* medijos technologijos nei savo produkte *iPod*, nei savo interneto muzikos parduotuvėje *iTunes*. Be to, programinės įrangos gamintojai nurodė Komisijai, kad jie vidutiniškai naudoja „du iš trijų pagrindinių API rinkinių (*Windows*, *Real* arba *QuickTime*)“.

- 1002 Palaikoma šiuo klausimu *DMDsecure ir kt.* ir remdamasi vieno iš savo ekspertų ataskaita (dubliko C.16 priedas), *Microsoft* dublike tvirtina, kad medijos leistuvių rinka gali būti „nusverta“ objekto naudai, tik jei kelių medijos leistuvių naudojimo sąnaudos naudotojams arba informacijos teikėjams būtų labai didelės ir dėl savo vidaus charakteristikų ir informacijos, prie kurios jos suteikia prieigą, medijos leistuvės būtų suvokiamos kaip toks pat produktas. Tačiau šioje byloje nė viena šių sąlygų nėra įvykdyta.
- 1003 Antra, *Microsoft* tvirtina, kad faktai ir bylos medžiaga paneigia prognozę ginčijamo sprendimo 984 konstatuojamojoje dalyje, pagal kurią „nusvėrimas“ *Windows Media* formato naudai įvyks „artimoje ateityje“. Šie faktai ir medžiaga įrodo, kad informacijos teikėjai ir toliau naudoja įvairius formatus, kad toli gražu neišnykstančių iš rinkos trečiųjų įmonių medijos leistuvių vis daugėja ir kad vartotojai neverčiami naudoti *Windows Media Player*.
- 1004 Šios antros argumentų grupės kontekste *Microsoft* pirmiausia pažymi, jog iš 2003 m. rinkos tyrimo išplaukia, kad dešimt iš dvylikos informacijos teikėjų, koduojančių savo informaciją *Windows Media* formatu, daro tai ir kitais formatais. Be to, daugybė informacijos teikėjų toliau naudojami *Apple*, *RealNetworks* ar kitų pardavėjų sukurtais formatais. 2001–2004 metais, ištyrus 1000 lankomiausių interneto svetainių JAV, nustatyta, kad svetainių „kuriose yra kokios nors medijos informacijos“ skaičius išaugo 47 %, *RealNetworks* formatus naudojančių svetainių skaičius savo ruožtu padidėjo 59 %, o naudojančių *QuickTime* formatus – 79 %.
- 1005 *Microsoft* taip pat teigia, kad kompiuterinės įrangos gamintojai parduodamuose AK toliau siūlo kelias medijos leistuves. Pavyzdžiui, 2004 m. gegužės mėn. namų arba mažų biurų kompiuteriuose, kuriuos pardavė kompiuterinės įrangos gamintojai, įdiegtų trečiųjų įmonių medijos leistuvių skaičius padidėjo iki 4,3, kalbant apie amerikietiškus, ir iki 2,4, kalbant apie europietiškus modelius.

1006 Trečia, *Microsoft* nurodo, kad vidutinis medijos leistuvių, kurias asmuo naudoja per mėnesį, skaičius padidėjo nuo 1,5 1999 metų pabaigoje iki 2,1 2004 metais. Ji mano, jog Komisija negali remtis tuo, kad *Windows Media Player* naudotojų skaičius auga. *Microsoft* nuomone, svarbu nustatyti, ar kitų formatų naudotojų skaičius yra pakankamas tam, kad informacijos teikėjai būtų suinteresuoti koduoti savo produktus šiais formatais. Be to, *Microsoft* ginčija analogijos, kurią Komisija daro su *Netscape Navigator*, pagrįstumą.

1007 *Microsoft* priduria, kad Komisijos iškelta konkurentų pašalinimo iš rinkos teorija akivaizdžiai stokoja objektyvumo. Iš ginčijamo sprendimo išplaukia, kad ši teorija taikytina tik tais atvejais, kai su *Windows* susieta medijos funkcija yra sukurta *Microsoft*. Visų pirma ji nebuvo taikoma 1995–1998 metų laikotarpiu, kai duomenų srautams pritaikyta *RealNetworks* medijos leistuvė buvo įdiegta į *Windows*.

1008 *DMDsecure ir kt., ACT, TeamSystem, Mamut ir Exor* iš esmės pateikia tuos pačius argumentus kaip ir *Microsoft*.

1009 Komisija visų pirma primena ginčijamo sprendimo 841 konstatuojamojoje dalyje padarytas išvadas ir nurodo, jog „gerai žinomi precedentai“ parodo, kad vien iš to, kad dominuojanti įmonė susieja atskirą produktą su dominuojančiu produktu, galima padaryti išvadą apie konkurentų pašalinimo iš rinkos poveikį. Tačiau, atsižvelgiant į rinkos ypatumus, šioje byloje ji nusprendė, kad būtų „pagrįsta neatlikus papildomos analizės nedaryti prielaidos, jog susietas *Windows Media Player* pardavimas yra veikla, pagal savo prigimtį galinti apriboti konkurenciją“. Ji pažymi tikrai neteigusi, kad inkriminuojami veiksmai savaime nėra piktnaudžiavimas; juos reikia

nagrinėti „specifiniame rinkos kontekste“. Ji stebisi, kad *Microsoft* kaltina ją ėmusi papildomai vertinti realų nagrinėjamo susieto pardavimo sukeltą konkurentų pašalinimo poveikį, ir mano, jog tai, kad ji įrodė tokį pašalinimo poveikį situacijoje, kai jis paprastai preziumuojamas, nereiškia, kad ji taikė naują teisinę teoriją.

1010 Komisija tvirtina savo analizėje konstatavusi, kad „*Microsoft* (iškreipdavo) normalų konkurencijos procesą“ (ginčijamo sprendimo 980 konstatuojamoji dalis) ir kad „yra pagrįstų įtarimų, jog *Windows Media Player* susietas pardavimas su *Windows* sumažintų konkurenciją taip, kad veiksmingos konkurencijos struktūros išsaugojimas nebūtų užtikrintas artimoje ateityje“ (ginčijamo sprendimo 984 konstatuojamoji dalis). Ji pažymi, kad, priešingai nei teigia *Microsoft*, nei ginčijamo sprendimo 984 konstatuojamojoje dalyje ar kur nors kitur šiame sprendime netvirtinusi, kad dėl nagrinėjamų piktnaudžiavimo veiksnių visos trečiųjų įmonių medijos leistuvės bus eliminuotos artimoje ateityje. Ji teigia įrodžiusi, kad *Microsoft* „susietu pardavimu iškreipdavo rinkos dalyvių pasirinkimą ir ketinimus“, ir mano, kad toks konkurencijos proceso iškreipimas prilyginamas konkurencijos apribojimui teismų praktikos prasme, nes „dėl jo gali būti panaikinta konkurencija“. Ji priduria, kad išnagrinėjo realų *Microsoft* piktnaudžiavimo sukeltą konkurentų pašalinimo poveikį, remdamasi duomenimis apie rinkos pasikeitimą. Remdamasi ginčijamo sprendimo 944 konstatuojamąja dalimi, ji nurodo, kad šie duomenys parodo aiškią tendenciją naudoti (*Windows Media Player*) ir *Windows Media* formatus, ir patvirtina, kad rinkoje jau pastebimas tam tikras pašalinimo poveikio laipsnis.

1011 Paskui Komisija ginčija *Microsoft* teiginį, jog ji ėmėsi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad dėl nagrinėjamo susieto pardavimo iš rinkos nebūtų pašalintos su *Windows Media Player* konkuruojančios medijos leistuvės. Ji teigia, kad šis piktnaudžiavimas prasidėjo 1999 m. gegužės mėn. ir atsiliepimo į ieškinių priėmimo dieną dar tęsėsi. Ji pažymi, kad JAV susitarimas buvo sudarytas tik 2001 m. lapkričio mėn. ir kad priemonių jam įgyvendinti imtasi tik 2002 m. rugpjūčio–rugsėjo mėnesiais. Be to, siekiant nutraukti ginčijamame sprendime nustatytą neteisėtą susietą pardavimą, šių

priemonių akivaizdžiai nepakanka. Dėl *Microsoft* nurodomų įvairių konkuruojančių medijos leistuvių platinimo būdų Komisija, darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 849–877 konstatuojamąsias dalis, pažymi, kad šie būdai neleidžia kitoms leistuvėms pasiekti tokį paplitimo lygį, kokį *Microsoft* gali garantuoti *Windows Media Player*, vykdydama susietą pardavimą.

- 1012 Be to, Komisija primena argumentus dėl konkurentų pašalinimo, kuriuos ji išdėstė ginčijamame sprendime, ir visų pirma jo 844–846 ir 879–882 konstatuojamosiose dalyse.
- 1013 Komisija, palaikoma šiuo klausimu SIIA, mano, jog jos išvada, kad nagrinėjamas susietas pardavimas gali panaikinti konkurenciją rinkoje, yra ne spekuliatyvi, o pagrįsta faktiniais šios rinkos ypatumų bei informacijos teikėjų ir programinės įrangos gamintojų ketinimų vertinimais. Ji teigia, kad iš 2003 m. spalio 23 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Van den Bergh Foods prieš Komisiją* (T-65/98, Rink. p. II-4653) išplaukia, jog vertinant, ar dominuojančios įmonės veiksmas gali panaikinti konkurenciją, gali būti leidžiama atsižvelgti į tikėtiną tariamą trečiųjų asmenų, visų pirma konkurentų arba klientų, reakciją į šios įmonės vienašalį veiksmą. Šioje byloje neginčijama, kad *Microsoft* nesuteikia klientams galimybės įsigyti *Windows* be *Windows Media Player*. Be to, nagrinėjamas susietas pardavimas daro tiesioginį poveikį tretiesiems asmenims ir todėl turi įtakos jų laisvei rinktis (ginčijamo sprendimo 845, 851, 870, 883, 884 ir 895 konstatuojamosios dalys).
- 1014 Darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 879–896 konstatuojamąsias dalis, Komisija primena, kad ji išsamiai išanalizavo inkriminuojamų veiksmų poveikį, be kita ko, pateikdama ilgus klausimynus daugeliui informacijos teikėjų, programinės įrangos gamintojams ir informacijos savininkams.

1015 Remdamasi atsakymais į šiuos klausimynus, ji padarė tokias išvadas:

- visi į klausimynus atsakę informacijos teikėjai pažymėjo, kad atitinkamos informacijos kūrimas daugiau kaip vienai technologijai reikalauja papildomų sąnaudų (ginčijamo sprendimo 884 konstatuojamoji dalis),

- tie patys informacijos teikėjai nurodė, kad atitinkamos technologijos naudotojų skaičius ir kliento medijos programinės įrangos buvimas AK yra naudotinos technologijos pasirinkimą lemiantys veiksniai (ginčijamo sprendimo 886 konstatuojamoji dalis),

- kai kurie šių tiekėjų net pareiškė, kad konkrečios technologijos naudotojų skaičius – tai „absoliučiai svarbiausias veiksnys“ (ginčijamo sprendimo 889 konstatuojamoji dalis),

- kol toliau naudojamas didelis konkurentų medijos leistuvių kiekis, papildomų formatų palaikymas sąnaudų ir pajamų požiūriu gali būti naudingas informacijos teikėjams (ginčijamo sprendimo 890 konstatuojamoji dalis),

- programinės įrangos gamintojų atsakymai iš esmės atitiko informacijos teikėjų atsakymus (ginčijamo sprendimo 893–896 konstatuojamosios dalys),

- į klausimą, ar „papildomos kelių formatų palaikymo sąnaudos“ ateityje gali turėti įtakos jų sprendimui kurti taikomąsias programas ne *Windows Media* technologijoms, dvylika programinės įrangos gamintojų iš trylikos atsakė teigiamai (ginčijamo sprendimo 890 konstatuojamoji dalis),

- susiedama *Windows* pardavimą su *Windows Media Player*, *Microsoft* užtikrina informacijos teikėjams ir programinės įrangos gamintojams, kad galutiniai naudotojai galės atkurti jų informaciją, kitaip tariant, kad jie galės pasiekti plačią auditoriją; taigi visuotinis *Windows Media Player* paplitimas *Windows* pagrindu veikiančiuose AK užtikrina *Microsoft* konkurencinį pranašumą, kuris nėra susijęs su šio produkto savybėmis (ginčijamo sprendimo 891 konstatuojamoji dalis).

1016 Galiausiai Komisija atmeta *Microsoft* teiginį, kad šioje byloje taikoma teorija ignoroja tam tikrus svarbius veiksnius ir pagrįsta prognozėmis, kurias paneigia faktai.

1017 Šiuo klausimu, pirma, ji neigia „neatsižvelgusi į veiksnius, dėl kurių informacijos teikėjai naudoja ne *Windows Media* formatus“. Ji teigia, kad pastariesiems pateiktuose prašymuose pateikti informacijos ji paminėjo ne tik medijos leistuvės „paplitimo laipsnio“ klausimą ir kad ginčijamame sprendime ji nėra nurodžiusi, kad minėtas paplitimo laipsnis yra vienintelis svarbus veiksnys; ji tik konstatavo šio kriterijaus svarbą. Bet kuriuo atveju *Microsoft* pripažino, kad, pasirinkdami savo produktų kodavimo formatą, informacijos teikėjai atsižvelgia į šį veiksni, ir todėl netiesiogiai pripažino, kad „(jos) susieto pardavimo nulemtas nepalyginamas paplitimas <...> iškreipia šį (pasirinkimą)“.

1018 Komisija taip pat nurodo, jog iš informacijos teikėjams ir programinės įrangos gamintojams pateiktų klausimų išplaukia, kad šie tretieji asmenys atlieka lyginamąjį vertinimą ir teikia pirmenybę kelių technologijų naudojimui sąnaudoms, o ne jų naudai. Ji pažymi, jog pati *Microsoft* nurodo, kad „siunčiamos informacijos kodavimas keliais formatais brangus ir (atima) daug informacijos tiekėjų laiko“ (ginčijamo sprendimo 883 konstatuojamoji dalis), ir daro nuorodą į kelis per 2003 m. rinkos tyrimą surinktus duomenis (ginčijamo sprendimo 884 konstatuojamoji dalis). Kelių technologijų naudojimo sąnaudos, net jei tai nėra vienintelis veiksnys, lemiantis informacijos teikėjų pasirinkimą koduoti arba nekoduoti keliais formatais, akivaizdžiai yra svarbus, į kurį jie atsižvelgia. Komisija taip pat ginčija per 2003 m. rinkos tyrimą surinkusi įrodymų, kad informacijos pateikimo konkrečiu medijos formatu sąnaudos sudaro labai neįžymią bendrų sąnaudų dalį. Atvirkščiai, iš gautos informacijos matyti, kad informacijos parengimo sąnaudos yra labai didelės.

1019 Be to, Komisija ginčija dubliko C.16 priede esančioje ataskaitoje padarytų išvadų pagrįstumą (žr. šio sprendimo 1002 punktą). Ji visų pirma primena, jog ginčijamas sprendimas įrodo, kad parsisiuntimas negali atsverti dėl nagrinėjamo susieto pardavimo pasiekto *Windows Media Player* paplitimo ir kad šis paplitimas iškreipia informacijos teikėjų ketinimus. Paskui ji nurodo, kad išvada apie piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi nėra grindžiama visiško konkurencijos panaikinimo arba rinkos „nusvėrimo“ konstatavimu. Galiausiai ji teigia, kad šios ataskaitos autorius, pirma, nepagrindžia savo požiūrio, antra, neatsižvelgia į įvairius svarbius šio atvejo aspektus, pvz., į „tinklo poveikio iškreipimus dėl monopolinės padėties pasinaudojus svarto efektu“, ir, trečia, neįrodo, kad nėra įvykdytos sąlygos, jo manymu, būtinos „nusverti“ rinką.

1020 Antra, Komisija, palaikoma šiuo klausimu SIIA, ginčija *Microsoft* teiginį, kad konkurencijos panaikinimo analizė ginčijamame sprendime prieštarauja faktams.

- 1021 Visų pirma ji primena, kad *Microsoft* neteisingai aiškina ginčijamo sprendimo 984 konstatuojamąją dalį, nes joje kalbama ne apie rinkos „nusvėrimą“, o tik konstatuojama, kad *Microsoft* vykdomas susietas pardavimas gali paveikti konkurencijos struktūrą medijos leistuvių rinkoje.
- 1022 Be to, Komisija nurodo, kad ginčijamame sprendime nurodyti komerciniai duomenys parodo aiškią tendenciją naudoti *Windows Media Player* ir *Windows Media* formatus pagrindinių konkuruojančių medijos leistuvių nenaudai (ginčijamo sprendimo 906–942 konstatuojamosios dalys). Iš šių duomenų matyti, kad iki 1990 m. antrojo ketvirčio *RealPlayer* leistuvė buvo rinkos lyderė ir ja naudojosi beveik du kartus daugiau naudotojų negu *Windows Media Player* ir *QuickTime* (ginčijamo sprendimo 906 konstatuojamoji dalis). Tačiau nuo 1999 m. antrojo ketvirčio iki 2002 m. antrojo ketvirčio bendras *Windows Media Player* naudotojų skaičius padidėjo apytiksliai iki 39 milijonų, arba beveik tiek pat, kiek padidėjo kartu leistuvių *RealNetworks* ir *Apple* naudotojų skaičius (ginčijamo sprendimo 907 konstatuojamoji dalis). Naujausi *Nielsen/NetRatings* duomenys parodo, kad *Windows Media Player* labai atitrūko nuo *RealPlayer* (ja pradėjo naudotis daugiau kaip 50 % vien ją naudojančių AK) ir *QuickTime* (ja naudojasi daugiau kaip 3 kartus daugiau vien ją naudojančių AK) ir kad šis atotrūkis dar padidėjo nuo 2002 m. spalio mėn. iki 2004 m. sausio mėn. (ginčijamo sprendimo 922 konstatuojamoji dalis). Minėtą tendenciją galima palyginti su interneto naršyklių rinkoje pastebima tendencija, nagrinėta procedūroje dėl JAV konkurencijos teisės pažeidimo.
- 1023 Komisijos nuomone, *Microsoft* neginčija šių įvairių duomenų, o pateikia kitus, kurių dalis yra naujesni nei ginčijamo sprendimo priėmimo data ir į kuriuos dėl to neturi būti atsižvelgta.
- 1024 Galiausiai Komisija nurodo, kad bet kuriuo atveju ginčijamame sprendime nustatytą konkurencijos pašalinimo poveikį patvirtina naujausi duomenys.

1025 Pirma, dėl *Microsoft* pateiktų duomenų apie informacijos teikėjus (žr. šio sprendimo 1004 punktą) Komisija pažymi, kad įmonė jų visiškai nepagrindė ir kad juos klaidinančiai pateikia. Šiuo klausimu ji pastebi, jog akivaizdu, kad per 2001–2004 metų laikotarpį „kokią nors“ medijos informaciją siūlančių interneto svetainių skaičius padidėjo, todėl nenuostabu, kad yra daugiau interneto svetainių, siūlančių ne *Windows Media* formatus. Ji priduria, jog *Microsoft* nepaminėjo, kad per tą patį laikotarpį palaikančių *Windows Media* formatą interneto svetainių skaičius išaugo 141 %. *Microsoft* taip pat nesuteikė informacijos nei apie tikrą duomenų ne *Windows Media* formatu, kuriuos siūlo aptariamoms interneto svetainėms, kiekį, nei apie realų informacijos šiais formatais naudojimą.

1026 Antra, Komisija teigia, kad duomenys apie kompiuterinės įrangos gamintojų į AK iš anksto įdiegtų medijos leistuvių vidurkį yra nelogiški (žr. šio sprendimo 1005 punktą). Bet kuriuo atveju iš *Microsoft* nurodytos informacijos išplaukia, kad daugiau kaip 70 % Europoje parduotų AK ir daugiau kaip 80 % pasaulyje parduotų AK paprastai įdiegta tik viena medijos leistuvė ir kad dėl nagrinėjamo susieto pardavimo tai yra būtent *Windows Media Player*. Komisija priduria, kad kompiuterinės įrangos gamintojų iš anksto įdiegtų konkuruojančių medijos leistuvių į AK faktą „užgožia“ tai, jog *Windows Media Player* automatiškai yra 95 % pasaulyje parduotų AK. Galiausiai ji teigia, kad *Microsoft* duomenys nėra patikimi, nes jie susiję su konkuruojančiomis medijos leistuvėmis, kurios buvo įdiegtos pagal *legacy deals* (sutartys, kurių galiojimo terminas baigiasi) ir kurios nebuvo atnaujintos, bei su programine įranga, kurios negalima laikyti duomenų srautams pritaikyta medijos leistuve.

1027 Trečia, Komisija tvirtina, kad pastebima aiški tendencija vis daugiau naudoti *Windows Media Player* ir *Windows Media* formatą. *Nielsen/NetRatings* duomenys apie medijos leistuvių naudojimą Jungtinėse Valstijose parodo, kad 2005 m. kovo mėn. *Windows Media Player* naudojimas padidėjo iki daugiau kaip 80 %, *RealPlayer* naudojimas sumažėjo iki mažiau kaip 40 %, o *QuickTime* naudojimas sudarė tik šiek

ties daugiau kaip 10 %. Iš naujausių *Nielsen/NetRatings* duomenų taip pat išplaukia, kad naudojančių tik *Windows Media Player* dalis nuolat augo ir šiuo metu sudaro nuo 53 iki 55 % naudotojų, palyginti su 10–13 % *RealPlayer* atveju ir 3 arba 4 % *QuickTime Player* atveju.

1028 Atsakydama į *Microsoft* teiginį, kad konkurentų pašalinimo iš rinkos tezė stokoja objektyvumo, nes ji nebuvo taikoma tuomet, kai į *Windows* buvo įdiegiama *RealNetworks* medijos leistuvė (žr. šio sprendimo 1007 punktą), Komisija daro nuorodą į ginčijamo sprendimo 818 konstatuojamąją dalį ir pažymi, kad negali būti trukdoma persekioti už tam tikrą Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimą dėl to, jog nebuvo persekiojama už galimą kitą pažeidimą.

1029 SIIA iš esmės pritaria Komisijos argumentams.

1030 *Audiobanner.com* tvirtina, kad nagrinėjamas susietas pardavimas turi neigiamos įtakos trečiųjų asmenų investicijoms į su *Microsoft* technologijomis konkuruojančias technologijas, naujovių kūrimui nepertraukiamai siunčiamos skaitmeninės medijos sektoriuje ir vartotojams. Pastaruoju klausimu ji teigia, kad šis susietas pardavimas trukdo konkurencijai pagal pranašumus.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

1031 *Microsoft* iš esmės tvirtina, kad Komisija neįrodė, jog dėl *Windows Media Player* įdiegimo į AK klientų operacinę sistemą *Windows* apribojama konkurencija, ir todėl

šiuo atveju negali būti laikoma įvykdyta ketvirta piktnaudžiavimo susieto pardavimo sąlyga, nurodyta ginčijamo sprendimo 794 konstatuojamojoje dalyje.

1032 *Microsoft* teigia, kad pripažinusi, jog ši byla nėra klasikinis susieto pardavimo atvejis, Komisija turėjo taikyti naują, akivaizdžiai spekuliatyvią teoriją, pasirėmusi galimos trečiųjų asmenų reakcijos ateityje analize tam, kad galėtų padaryti išvadą, jog nagrinėjamas susietas pardavimas gali riboti konkurenciją.

1033 Pirmosios instancijos teismas mano, kad *Microsoft* argumentai nepagrįsti ir grindžiami neteisingu ir selektyviu požiūriu į ginčijamą sprendimą. Šie argumentai iš esmės susiję su antru iš trijų ginčijamo sprendimo 835–954 konstatuojamosiose dalyse išdėstyto Komisijos įrodinėjimo etapu.

1034 Iš tikrųjų konstatuotina, kad ginčijamame sprendime Komisija aiškiai įrodė, jog dėl to, kad nuo 1999 m. gegužės mėn. *Microsoft* pradėjo siūlyti kompiuterinės įrangos gamintojams išankstiniam įdiegimui į AK klientus tik su *Windows Media Player* susietą *Windows* versiją, buvo neišvengiamai paveikti *Microsoft*, kompiuterinės įrangos gamintojų ir trečiųjų įmonių medijos leistuvių tiekėjų santykiai rinkoje, dėl to konkurencijos pusiausvyra buvo labai nusverta *Microsoft* naudai ir kitų ūkio subjektų nenaudai.

1035 Kaip jau buvo pažymėta šio sprendimo 868 punkte, tai, kad Komisija išnagrinėjo konkretų nagrinėjamo susieto pardavimo jau turimą poveikį rinkai bei kaip ši rinka veikiausiai plėtosis ateityje, užuot paprasčiausia nusprendusi – kaip tai paprastai

daroma bylose dėl piktnaudžiavimo susietu pardavimu – kad toks pardavimas *per se* turi pašalinimo poveikį rinkoje, nereiškia, kad ji taikė naują teisinę teoriją.

1036 Komisijos atlikta konkurencijos apribojimo sąlygos analizė grindžiama ginčijamo sprendimo 841 konstatuojamąja dalimi, kur nurodoma, kad šioje byloje pagrįsta neatlikus papildomos analizės nedaryti prielaidos, jog susietas *Windows* ir *Windows Media Player* pardavimas yra veikla, pagal savo prigimtį galinti apriboti konkurenciją (žr. šio sprendimo 977 punktą). Komisijos šiuo klausimu padaryta išvada iš esmės grindžiama konstatavimu, kad dėl *Windows Media Player* susiejimo su AK klientų operacine sistema *Windows* – kuri iš anksto įdiegiama daugelyje pasaulyje parduodamų AK klientų – be galimybės atskirti pirmąją nuo antrosios, leidžia šiai medijos leistuvei naudotis minėtos operacinės sistemos paplitimu AK, kurio negali atsverti joks kitas medijos leistuvių platinimo būdas.

1037 Pirmosios instancijos teismas mano, kad šis pirmuoju Komisijos įrodinėjimo etapu padarytas konstatavimas (žr. ginčijamo sprendimo 843–878 konstatuojamąsias dalis, trumpai perteiktas šio sprendimo 979–982 punktuose) yra visiškai pagrįstas.

1038 Pirma, akivaizdu, kad nagrinėjamas susietas pardavimas užtikrina unikalų *Windows Media Player* leistuvės paplitimą AK klientuose pasaulyje, leidęs šiai medijos leistuvei automatiškai užimti tokią pačią rinkos dalį, kokią turi AK klientų operacinė sistema *Windows*, net nekonkuruojant su konkurentų produktais pagal pranašumus. Šiuo klausimu reikia priminti, jog nustatyta, kad *Microsoft* užima daugiau kaip 90 % AK klientų operacinių sistemų rinkos ir kad didžiausia AK klientų operacinių sistemų *Windows* pardavimo dalis (arba apie 75 %) vyksta per kompiuterinės įrangos gamintojus, iš anksto įdiegiančius jas surenkamiems ir parduodamiems AK klientams. Iš ginčijamo sprendimo 843 konstatuojamojoje dalyje nurodytų skaičių matyti, kad

2002 m. *Microsoft* turėjo 93,8 % rinkos pagal AK klientų operacinių sistemų rinkoje parduotus vienetus (taip pat žr. ginčijamo sprendimo 431 konstatuojamąją dalį) bei kad *Windows* – ir atitinkamai *Windows Media Player* – buvo iš anksto įdiegtos 196 iš 207 milijonų AK klientams, parduotiems pasaulyje nuo 2001 m. spalio mėn. iki 2003 m. kovo mėnesio.

1039 Kaip bus detaliau paaiškinta toliau, jokia trečiųjų asmenų medijos leistuvė negalėtų užimti tokios rinkos dalies be platinimo pranašumų, kuriais *Windows Media Player* naudojasi dėl to, kad *Microsoft* taip naudoja savo AK klientų operacinę sistemą *Windows*.

1040 Reikia pridurti, kad dėl operacinės sistemos *Windows* ir *NetShow 2.0* leistuvės susiejimas, kurį *Microsoft* pradėjo vykdyti nuo 1998 m. birželio mėn., neužtikrino tokio paties šios leistuvės paplitimo AK. Kaip jau buvo nurodyta šio sprendimo 837 ir 936 punktuose, nors *NetShow 2.0* būdavo įrašoma į *Windows 98* įdiegimo CD, nė viena iš keturių *Windows 98* įdiegimo „pagal nutylėjimą“ galimybių nenumatė šios leistuvės įdiegimo. Kitaip tariant, naudotojai turėjo patys atskirai įdiegti *NetShow 2.0* ir galėjo nuspręsti to nedaryti. Tuo pačiu klausimu reikia pažymėti, kad minėtas susiejimas netrukdytų tretiesiems medijos leistuvių pardavėjams konkuruoti su *Microsoft* pagal produktų savybes, o kompiuterinės įrangos gamintojams – pasinaudoti šia konkurencija.

1041 Antra, neginčijama, kad, kaip teisingai pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 845 konstatuojamojoje dalyje, „naudotojai, kurių AK klientams iš anksto įdiegiama (*Windows Media Player*), dažniausia nėra linkę naudoti alternatyvią medijos leistuvę, nes jie jau turi taikomąją programą, užtikrinančią šių duomenų srautams pritaikytos

leistuvės funkciją“. Taigi darytina išvada, kad nesant nagrinėjamo susieto pardavimo norintieji turėti duomenų srautams pritaikytą medijos leistuvę būtų turėję parinkti tarp rinkoje siūlomų leistuvių.

1042 Šiuo klausimu primintina Komisijos ginčijamo sprendimo 119, 848, 869 ir 956 konstatuojamosiose dalyse nurodoma svarba, kurią naudotojai suteikia galimybei pirkti „paruoštus naudoti“ (*out of the box*) AK klientus arba sistemas, t. y. produktus, kuriuos galima įdiegti ir naudoti įdėjus minimaliai pastangų. Taigi tiekėjas, kurio programinė įranga iš anksto įdiegta AK klientui ir automatiškai pasileidžia tik jį įjungus, turi akivaizdų konkurencinį pranašumą prieš visus kitus panašių produktų tiekėjus.

1043 Trečia, Pirmosios instancijos teismas mano, kad ginčijamo sprendimo 857 konstatuojamojoje dalyje Komisija teisingai konstatavo, jog inkriminuojami veiksmai skatina kompiuterinės įrangos gamintojus iš anksto nediegti konkurentų medijos leistuvių parduodamiems AK klientams.

1044 Viena vertus, kaip konstatuota ginčijamo sprendimo 851 konstatuojamojoje dalyje, kompiuterinės įrangos gamintojai nesiryžta pridėti prie vartotojams siūlomo rinkinio antros medijos leistuvės, nes antra leistuvė naudoja AK kliento kietojo disko pajėgumus, siūlydama iš esmės analogiškas *Windows Media Player* siūlomoms funkcijas, todėl mažai tikėtina, kad vartotojai sutiktų papildomai už tai mokėti.

1045 Kita vertus, kelių duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių buvimas tame pačiame AK kelia vartotojų suklaidinimo pavojų ir padidina techninės pagalbos klientams ir bandymų sąnaudas (žr. ginčijamo sprendimo 852 konstatuojamąją dalį). Šiuo klausimu reikia pažymėti, jog per administracinę procedūrą *Microsoft* pati pabrėžė,

kad kompiuterinės įrangos gamintojų pelno marža paprastai nedidelė ir todėl jie stengiasi vengti tokių sąnaudų (žr. ginčijamo sprendimo 1006 išnašą).

1046 Taigi dėl to, kad į rinką buvo patiekta susieta *Windows* ir *Windows Media Player* versija kaip vienintelė iš anksto naujiems AK klientams įdiegiama operacinės sistemos *Windows* versija, iš kompiuterinės įrangos gamintojų buvo tiesiogiai ir iš karto atimta ankščiau turėta galimybė surinkti naujus AK klientus, savarankiškai sprendžiant, kas yra svarbiausia vartotojams, o konkrečiai kalbant, jiems buvo sutrukdyta pasirinkti įdiegti vien su *Windows Media Player* konkuruojančią medijos leistuvę. Dėl pastarojo punkto reikia priminti, kad tuo metu *RealPlayer* turėjo didelį komercinį pranašumą kaip rinkoje pirmaujantis produktas. Be to, kaip pripažįsta pati *Microsoft*, ji tik 1999 m. sugebėjo sukurti duomenų srautams pritaiktą medijos leistuvę, kuri buvo pakankamai pajėgi, nes jos ankstesnė leistuvė, t. y. *NetShow*, „nebuvo populiari tarp vartotojų, kadangi nelabai gerai veikė“ (ginčijamo sprendimo 819 konstatuojamoji dalis). Taip pat primintina, kad laikotarpiu nuo 1995 m. rugpjūčio mėn. iki 1998 m. liepos mėn. kartu su *Windows* buvo platinami būtent *RealNetWorks* produktai (t. y. iš pradžių – *RealAudio Player*, o vėliau – *RealPlayer*). Taigi galima daryti išvadą, kad jei *Microsoft* nebūtų ėmusi inkriminuojamų veiksmų, *RealPlayer* ir *Windows Media Player* konkurenciją nulemtų abiejų produktų savybės.

1047 Reikia pridurti, kad net jeigu su *Microsoft* konkuruojančių medijos leistuvių kūrėjams būtų pavykę susitarti su kompiuterinės įrangos gamintojais dėl jų produkto išankstinio diegimo, jie būtų likę nepalankesnėje konkurencinėje padėtyje, palyginti su *Microsoft*. Viena vertus, kadangi kompiuterinės įrangos gamintojai arba naudotojai negalėjo pašalinti *Windows Media Player* iš *Windows* ir *Windows Media Player* junginio, AK klientui niekada nebūtų buvusi įdiegta vien trečiųjų asmenų medijos leistuvė. Nagrinėjamas susietas pardavimas neleidžia trečiųjų medijos leistuvių kūrėjams konkuruoti su *Microsoft* pagal produktų savybes. Kita vertus, kadangi medijos leistuvių, kurias kompiuterinės įrangos gamintojai gali iš anksto įdiegti AK klientams,

skaičius yra ribotas, trečiųjų medijos leistuvių kūrėjai konkuruoja tarpusavyje dėl tokio išankstinio įdiegimo, o *Microsoft*, imdamasi susieto pardavimo, išvengia šios konkurencijos ir jos reikalaujamų didelių papildomų sąnaudų. Pastaruoju klausimu primintina ginčijamo sprendimo 856 konstatuojamoji dalis, kur Komisija kalba apie 2001 m. sudarytą *RealNetworks* ir *Compaq* susitarimą dėl *RealPlayer* platinimo bei teigia, kad per administracinę procedūrą *Microsoft* patvirtino, jog *RealNetworks* mokėjo kompiuterinės įrangos gamintojams už tai, kad šie sutiktų iš anksto diegti jos produktus.

1048 Iš šių duomenų išplaukia, jog Komisija galėjo pagrįstai nuspręsti, kad galimybė sudaryti platinimo sutartis su kompiuterinės įrangos gamintojais (buvo) mažiau veiksmingas platinimo būdas negu *Microsoft* praktikuojamas susietas pardavimas (ginčijamo sprendimo 859 konstatuojamoji dalis).

1049 Ketvirta, Pirmosios instancijos teismas mano, jog Komisija taip pat teisingai konstatavo, kad kiti medijos leistuvių platinimo būdai nei jų išankstinis diegimas kompiuterinės įrangos gamintojų įmonėse negali atsverti visuotinio *Windows Media Player* paplitimo (ginčijamo sprendimo 858–876 konstatuojamosios dalys).

1050 Viena vertus, medijos leistuvių parsisiuntimas iš interneto vis dėlto nėra toks veiksmingas kaip kompiuterinės įrangos gamintojų atliekamas įdiegimas, nors šis platinimo būdas leidžia pasiekti labai daug vartotojų. Pirma, parsisiuntimas neužtikrina konkurentų medijos leistuvėms tokio pat platinimo kaip *Windows Media Player* (ginčijamo sprendimo 861 konstatuojamoji dalis). Antra, daugelis naudotojų mano, kad parsisiuntimas, skirtingai negu iš anksto įdiegto produkto naudojimas, yra sudėtingas procesas. Trečia, kaip pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 866 konstatuojamojoje dalyje, daugelis bandymų parsisiųsti – remiantis 2003 m. *RealNetworks* atliktais testais, tai sudaro daugiau kaip 50 % – yra nesėkmingi. Nors teisinga, kad

plačiajuostis informacijos perdavimas paspartina ir palengvina parsisiuntimą, vis dėlto reikia pažymėti, kad 2002 m. tik kas šeštas turintis prieigą prie interneto namų ūkis Europoje turėjo plačiajuostį internetą (ginčijamo sprendimo 867 konstatuojamoji dalis ir 1037 išnaša). Ketvirta, tikėtina, jog vartotojai manys, kad įsigytam AK klientui įdiegta medijos leistuvė veiks geriau negu jų pačių įdiegtas produktas (ginčijamo sprendimo 869 konstatuojamoji dalis). Galiausiai, penkta, pažymėtina, kad daugelyje įmonių darbuotojai neturi teisės parsisiųsti programinės įrangos iš interneto, nes tai apsunkina tinklo administratorių darbą (ta pati konstatuojamoji dalis).

¹⁰⁵¹ Kai kurie pačios *Microsoft* per administracinę procedūrą pateikti ir ginčijamo sprendimo 909–911 konstatuojamosiose dalyse paminėti duomenys patvirtina, kad parsisiuntimas iš interneto nėra toks pat veiksmingas platinimo būdas kaip kompiuterinės įrangos gamintojų atliekamas išankstinis įdiegimas. *Microsoft* pažymėjo, kad per dvylika mėnesių po WMP 6 leistuvės pateikimo į rinką buvo parsisiųsta 8,8 milijono jos vienetų ir kad 1999 m. liepos–rugsėjo mėn. ji pardavė 7,9 milijonų operacinių sistemų *Windows 98 SE*. Kitaip tariant, dėl susieto pardavimo su operacine sistema *Windows* per tris mėnesius buvo parduota beveik tiek pat WMP 6, kiek parsisiųsta per metus.

¹⁰⁵² Dėl parsisiuntimo taip pat reikia pridurti, kad, kaip nurodė Komisija ginčijamo sprendimo 870 konstatuojamojoje dalyje, nors techniškai tai pakankamai pigus medijos leistuvių platinimo būdas, pardavėjai turi sutelkti svarbius išteklius, siekdami „įveikti galutinių naudotojų inerciją ir įtikinti juos ignoruoti iš anksto įdiegtą (*Windows Media Player*) leistuvę“.

1053 Kita vertus, dėl kitų ginčijamame sprendime nurodomų duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių platinimo būdų, t. y. dėl leistuvės susiejimo su kita programine įranga arba su prieigos prie interneto paslaugomis bei dėl mažmeninės prekybos, pakanka konstatuoti, kad *Microsoft* nepateikia jokių argumentų, galinčių paneigti Komisijos vertinimą, pagal kurį šie būdai – tai tik „antrinės priemonės, kurios nepriylgsta programinės įrangos išankstinio įdiegimo į (*Windows* pagrindu veikiančius) AK veiksmingumui“ (ginčijamo sprendimo 872–876 konstatuojamosios dalys).

1054 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad ginčijamo sprendimo 843–878 konstatuojamosiose dalyse esančioje analizėje, sudarančioje pirmąjį motyvavimo etapą, Komisija teisiniu požiūriu pakankamai įrodė, jog susietas *Windows* ir *Windows Media Player* pardavimas nuo 1999 m. neišvengiamai darė didelį poveikį konkurencijos struktūrai. Dėl šios praktikos *Microsoft* įgijo nepalyginamą savo produkto platinimo pranašumą ir užtikrino *Windows Media Player* paplitimą AK visame pasaulyje, kartu sumažindama naudotojų polinkį naudotis trečiųjų šalių medijos leistuvėmis, o kompiuterinės įrangos gamintojus – iš anksto įdiegti šias leistuves AK klientams.

1055 Teisinga, kad nemažai kompiuterinės įrangos gamintojų, kaip teigia *Microsoft*, ir toliau įtraukia trečiųjų šalių medijos leistuves į klientams siūlomus rinkinius. Taip pat neginčytina, kad medijos leistuvių skaičius bei kelių leistuvių naudojimas nuolat auga. Tačiau tai nepaneigia Komisijos išvados, kad inkriminuojami veiksmai gali susilpninti konkurenciją, kaip numatyta teismų praktikoje. Nuo 1999 m. gegužės mėn. trečiųjų medijos leistuvių kūrėjai nebegali konkuruoti tarpininkaujant kompiuterinės įrangos gamintojams dėl jų produktų įdiegimo vietoje *Windows Media Player*, kaip vienintelės medijos leistuvės, esančios jų surenkamuose ir parduodamuose AK.

1056 Be to, reikia pažymėti, kad ankstesnių konstatavimų pagrįstumą įrodo tam tikri duomenys, kuriuos Komisija išnagrinėjo trečiame motyvavimo etape. Konkrečiai tariant, kaip bus parodyta 1080–1084 punktuose, ginčijamo sprendimo 905–926 konstatuojamosiose dalyse pateikti duomenys įrodo aiškią tendenciją naudoti *Windows Media Player* konkuruojančių medijos leistuvių nenaudai.

1057 Reikia pridurti, jog iš pačios *Microsoft* per administracinę procedūrą pateiktos ir ginčijamo sprendimo 948–951 konstatuojamosiose dalyse išdėstytos informacijos išplaukia, kad esminis *Windows Media Player* naudojimo didėjimas negali būti susijęs su tuo, kad ši leistuvė yra kokybiškesnė negu konkurentų leistuvės, arba su tuo, kad pastarosiose, ypač *RealPlayer*, yra tam tikrų trūkumų.

1058 Atsižvelgiant į visus pirmiau išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad vien per pirmąjį motyvavimo etapą Komisijos padarytos išvados leidžia konstatuoti, jog šioje byloje įvykdyta ketvirta piktnaudžiavimo susietu pardavimu sąlyga. Šios išvados grindžiamos ne nauja ir akivaizdžiai spekuliatyvia teorija, o inkriminuojamų veiksmų pobūdžiu, rinkos sąlygomis bei pagrindinėmis nagrinėjamų produktų charakteristikomis. Jos pagrįstos teisingais, patikimais ir nuosekliais įrodymais, kurių klaidingumo, vien pavadindama juos prielaidomis, *Microsoft* nesugebėjo įrodyti.

1059 Iš to, kas pasakyta, išplaukia, kad nebūtina nagrinėti *Microsoft* argumentų, kuriuos ji pateikė prieštaraudama dėl per kitus du motyvavimo etapus Komisijos padarytų išvadų. Tačiau Pirmosios instancijos teismas mano, kad juos reikia trumpai išnagrinėti.

- 1060 Antrajame motyvavimo etape Komisija siekia įrodyti, kad *Windows Media Player* paplitimas, kurio priešastis – jos susiejimas su *Windows*, gali turėti didelės įtakos informacijos teikėjams ir programinės įrangos gamintojams.
- 1061 Komisijos požiūris grindžiamas tuo, kad duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinka pasižymi svarbiais netiesioginiais tinklo poveikiais arba, pakartojant B. Gates frazę, „pozityvaus grįžtamojo ryšio“ buvimu (ginčijamo sprendimo 882 konstatuojamoji dalis). Ši frazė atspindi fenomeną, kad juo didesnis konkrečios programinės įrangos platformos naudotojų skaičius, juo daugiau investicijų daroma į su šia platforma suderinamų produktų kūrimą, o tai savo ruožtu stiprina šios platformos populiarumą tarp naudotojų.
- 1062 Pirmosios instancijos teismas mano, kad šioje byloje Komisija teisingai nustatė šį fenomeną ir konstatavo, jog būtent remdamiesi medijos leistuvių įdiegimo ir naudojimo procentiniais rodikliais informacijos teikėjai ir programinės įrangos gamintojai renkasi technologiją, kuriai jie kurs papildomą programinę įrangą (ginčijamo sprendimo 879 konstatuojamoji dalis). Komisija teisingai konstatavo, kad šie ūkio subjektai turi tendenciją naudoti pirmiausia *Windows Media Player*, nes ji suteikia galimybę pasiekti daugelį AK klientų naudotojų visame pasaulyje, ir kad informacijos ir su konkrečia medijos leistuve suderinamų taikomųjų programų platinimas savaime yra svarbus konkurencijos veiksnys, nes jis didina šios medijos leistuvės populiarumą, o tai savo ruožtu skatina naudoti minėtą medijos technologiją, įskaitant kodekus, formatus (tarp jų DRM formatą) ir serverių programinę įrangą (ginčijamo sprendimo 880 ir 881 konstatuojamosios dalys).
- 1063 Pirma, Pirmosios instancijos teismas mano, kad ginčijamo sprendimo 883–891 konstatuojamosiose dalyse Komisijos išnagrinėtas susieto pardavimo poveikis informacijos teikėjams yra pagrįstas.

1064 Konkrečiai tariant, Komisija labai teisingai konstatavo, kad kelių įvairių technologijų palaikymas reikalauja papildomų informacijos teikėjų kūrimo, infrastruktūros ir valdymo sąnaudų, todėl jie linkę grįsti savo produktus tik viena technologija, jeigu ji leidžia pasiekti plačią auditoriją.

1065 Taigi iš Komisijos surinktų įrodymų ir daugiausia iš atsakymų į prašymus pateikti informacijos, kuriuos ji pateikė informacijos teikėjams per 2003 m. rinkos tyrimą, išplaukia, kad nepertraukiamai siunčiamos informacijos kodavimas keliais formatais yra brangus ir užima daug laiko. 2003 m. balandžio 16 d. prašyme pateikti informacijos Komisija, be kita ko, paprašė šių informacijos teikėjų nurodyti, ar atitinkamos informacijos kūrimas daugiau kaip vienai technologijai reikalauja papildomų sąnaudų (klausimas Nr. 19). Į šį klausimą visi ūkio subjektai atsakė teigiamai, ypač pažymėdami personalo sąnaudas, papildomą laiką rengiant informaciją, kompiuterinės įrangos, infrastruktūros ir licencijų sąnaudas. Paraginti įvertinti šių papildomų sąnaudų svarbą, atitinkami subjektai pareiškė, jog jos sudaro nuo 20 iki 100 % pradinių informacijos teikimo vienu formatu sąnaudų, t. y. vidutiniškai papildomai 50 % sąnaudų (klausimas Nr. 20). Be to, ginčijamo sprendimo 884 konstatuojamojoje dalyje Komisija pažymi, jog vienas iš apklaustų ūkio subjektų net nurodė, kad „pakanamai didelės informacijos rengimo sąnaudos (galėtų) sumažinti plokštelių parduotuvių ir (arba) interneto svetainių ekonominį interesą naudoti kelis formatus, kurie nevienodai populiarūs tarp naudotojų“, ir kad „kai kurios plokštelių parduotuvės (lygina) šias papildomas sąnaudas su nauda, kurią jie (gautų) dėl didesnio naudotojų skaičiaus ir įvairių technologijų taikymo“.

1066 Pastebėtina, kad, priešingai nei teigia *Microsoft*, Komisija išnagrinėjo, ar kodavimo keliais formatais atnešama nauda galėjo viršyti tokio kodavimo sąnaudas. Per 2003 m. rinkos tyrimą Komisija pasiteiravo informacijos teikėjų dėl šio klausimo ir jie pateikė savo atsakymus (žr. ginčijamo sprendimo 884, 887, 889 ir 890 konstatuojamąsias dalis).

- 1067 Iš Komisijos surinktų įrodymų taip pat išplaukia, kad kuo labiau paplitusi konkreiti medijos leistuvė, tuo labiau informacijos teikėjai linkę kurti informaciją, skirtą šioje medijos leistuvėje naudojamai technologijai. Kaip teisingai nurodo Komisija ginčijamo sprendimo 885 konstatuojamojoje dalyje, orientuodamiesi į labiausiai paplitusią medijos leistuvę, informacijos teikėjai didina potencialių savo produktų naudotojų skaičių.
- 1068 Be to, kaip nurodyta ginčijamo sprendimo 886 konstatuojamojoje dalyje, 2003 m. balandžio 16 d. prašyme pateikti informacijos Komisija paklausė atitinkamų informacijos teikėjų, ar galinčių naudoti konkrečią technologiją naudotojų skaičius ir kliento medijos programinės įrangos buvimas AK yra veiksniai, kurie lemia naudojamos technologijos pasirinkimą (klausimai Nr. 33 ir 34). Visi informacijos teikėjai atsakė teigiamai (ginčijamo sprendimo 886 konstatuojamoji dalis).
- 1069 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, ir į tą faktą, kad *Windows* įdiegta beveik visiems AK klientams pasaulyje, darytina išvada, jog ginčijamo sprendimo 891 konstatuojamojoje dalyje Komisija pagrįstai nusprendė, jog, „susiedama (*Windows Media Player*) pardavimą su *Windows, Microsoft* (galėjo) užtikrinti informacijos teikėjus ir programinės įrangos gamintojus, kad galutiniai naudotojai (galės) skaityti jų informaciją, kitaip tariant, kad tiekėjai (galės) pasiekti plačią auditoriją“, jog „(šios) leistuvės paplitimas *Windows* (pagrindu veikiančiuose) AK (užtikrino) *Microsoft* konkurencinį pranašumą, kuris (nebuvo) susijęs su šio produkto pranašumais“, ir „kadangi konkrečiu formatu grindžiama informacija (buvo) labai paplitusi, (buvo) sustiprinta suderinamų medijos leistuvių konkurencinė padėtis, o naujiems konkurentams pasidarė sunkiau patekti į rinką“.
- 1070 Šiuo klausimu primintina, kad EB 82 straipsniu siekiama uždrausti dominuojančiai įmonei stiprinti savo poziciją kitomis priemonėmis nei konkurencija pagal

pranašumus (1997 m. spalio 21 d. Pirmosios instancijos sprendimo *Deutsche Bahn prieš Komisiją*, T-229/94, Rink. p. II-1689, 78 punktą ir sprendimo *Van den Bergh Foods prieš Komisiją*, minėto šio sprendimo 1013 punkte, 157 punktą).

- 1071 Antra, Pirmosios instancijos teismas mano, kad ginčijamo sprendimo 892–896 konstatuojamosiose dalyse Komisija teisingai įvertino susieto pardavimo poveikį programinės įrangos gamintojams.
- 1072 Konkrečiai tariant, ginčijamo sprendimo 892 konstatuojamojoje dalyje ji teisingai pažymėjo, kad programinės įrangos gamintojai būtų linkę kurti taikomąsias programas tik vienai platformai, jei tai leistų jiems pasiekti beveik visus potencialius savo produktų naudotojus, nes jų programų pritaikymas prie kitų platformų, prekyba šiomis programomis ir atitinkamai pagalba klientams reikalauja papildomų sąnaudų.
- 1073 Iš atsakymų į kai kuriuos klausimus, Komisijos pateiktus programinės įrangos gamintojams per 2003 m. rinkos tyrimą (žr. 8 ir 48 klausimus 2003 m. balandžio 16 d. prašyme pateikti informacijos), matyti, kad taikomųjų programų kūrimas daugiau kaip vienai technologijai reikalauja papildomų personalo, laiko, licencijų ir pagalbos klientams sąnaudų. Programinės įrangos gamintojai nurodė, kad šios išlaidos sudaro nuo 1 iki 100 % taikomųjų programų kūrimo tik vienai technologijai sąnaudų, t. y. vidutiniškai papildomai apie 58 % sąnaudų (ginčijamo sprendimo 894 konstatuojamoji dalis).
- 1074 Iš atsakymų į 2003 m. balandžio 16 d. prašymo pateikti informacijos klausimus taip pat išplaukia, jog tai, kad taikomųjų programų kūrimas papildomoms, t. y. ne *Microsoft*, technologijoms reikalauja papildomų programinės įrangos gamintojų sąnaudų, gali turėti įtakos jų sprendimui kurti arba nekurti taikomąsias programas

papildomoms technologijoms (žr. ginčijamo sprendimo 894 konstatuojamąją dalį; taip pat žr. ginčijamo sprendimo 893 konstatuojamojoje dalyje pateiktą ūkio subjekto Nr. 30 pareiškimą).

1075 Atsižvelgiant į šiuos argumentus ir į tai, kad *Windows Media Player* dėl susieto pardavimo yra įdiegta daugeliui AK klientų pasaulyje, darytina išvada, jog ginčijamo sprendimo 895 konstatuojamojoje dalyje Komisija teisingai teigė, kad kuriantys taikomąsias programas medijos leistuvės pagrindu programinės įrangos gamintojai linkę jas kurti daugiausia *Windows Media Player*. Šiuo klausimu pažymėtina, kad per 2003 m. rinkos tyrimą Komisija paragino apklausiamus programinės įrangos gamintojus nurodyti technologijas, kuriai jie kurtų savo taikomąsias programas, pasirinkimą lemiančius kriterijus (7 klausimas 2003 m. balandžio 16 d. prašyme pateikti informacijos). 10 iš 14 į šį klausimą atsakiusių ūkio subjektų nurodė, kad pirmas arba antras pagal svarbą kriterijus yra medijos leistuvės paplitimas AK (ginčijamo sprendimo 896 konstatuojamoji dalis). Komisija taip pat klausė programinės įrangos gamintojų, ar jiems atrodė svarbu tai, kad *Windows Media Player* leistuvės sąsajų buvo beveik visuose *Windows* pagrindu veikiančiuose AK (14 klausimas 2003 m. balandžio 16 d. prašyme pateikti informacijos). 10 iš 13 į šį klausimą atsakiusių ūkio subjektų atsakė teigiamai (ginčijamo sprendimo 896 konstatuojamoji dalis).

1076 Trečia, Pirmosios instancijos teismas primena, jog ginčijamo sprendimo 897–899 konstatuojamosiose dalyse Komisija nurodo, kad *Windows Media Player* paplitimas dėl nagrinėjamo susieto pardavimo taip pat daro poveikį kai kurioms gretimoms rinkoms, pvz., judriojo ryšio galiniuose įrenginiuose įdiegtų medijos leistuvių, dekoderių, DRM sprendimų ir muzikos transliavimo internetu rinkoms. Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad *Microsoft* nepateikė jokių argumentų, galinčių paneigti tokį vertinimą.

1077 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, darytina išvada, kad antrasis Komisijos motyvavimo etapas yra pagrįstas.

- 1078 Trečiajame motyvavimo etape Komisija nagrinėja rinkos pasikeitimą, atsižvelgdama į bendrovių *Media Metrix*, *Synovate* ir *Nielsen/NetRatings* atliktus rinkos tyrimus, paskui daro išvadą, kad šių tyrimų duomenys „parodo aiškią tendenciją naudoti (*Windows Media Player*) ir *Windows Media* formatus pagrindinių konkuruojančių medijos leistuvių ir susijusių technologijų nenaudai“ (ginčijamo sprendimo 944 konstatuojamoji dalis).
- 1079 Pirmosios instancijos teismas mano, kad ankstesniame punkte paminėta išvada yra teisinga.
- 1080 Pirma, dėl medijos leistuvių naudojimo iš *Media Metrix* surinktų duomenų matyti, kad iki 1999 m. antrojo ketvirčio, t. y. laikotarpio, per kurį buvo pradėtas nagrinėjamas susietas pardavimas, *Windows Media Player* buvo labai atsilikusi nuo rinkos lyderės *RealPlayer*, kuria naudojosi beveik du kartus daugiau naudotojų (ginčijamo sprendimo 905 ir 906 konstatuojamosios dalys). Tačiau nuo 1999 m. antrojo ketvirčio iki 2002 m. antrojo ketvirčio bendras *Windows Media Player* naudotojų skaičius padidėjo daugiau kaip 39 milijonais, arba beveik tiek pat, kiek padidėjo kartu leistuvių *RealNetworks* ir *QuickTime Player* naudotojų skaičius (žr. ginčijamo sprendimo 907 konstatuojamojoje dalyje esančių 8 ir 9 lentelių duomenis).
- 1081 *Microsoft* užsakymu įmonės *Synovate* surinkti ir ginčijamo sprendimo 918–920 konstatuojamosiose dalyse pateikti duomenys aiškiai parodo tendenciją naudoti *Windows Media Player* *RealPlayer* ir *QuickTime Player* nenaudai.
- 1082 Be kita ko, pažymėtina, jog iš ginčijamo sprendimo 920 konstatuojamojoje dalyje esančių *Synovate* duomenų matyti, kad nors tam tikri naudotojai naudoja daugiau kaip vieną medijos leistuvę, 2003 m. rugpjūčio mėn. 45 % apklaustų „kelias leistuves

naudojančių naudotojų“ nurodė, kad dažniausia naudojo *Windows Media Player* leistuvę, palyginti su 19 % naudojusią *RealPlayer* ir su 11 % naudojusią *QuickTime Player*. Palyginkime: 1999 m. spalio mėn. kelias leistuves naudojančių vartotojų dažniausiai naudojama medijos leistuvė buvo *RealPlayer* (50 %), po jos ėjo *Windows Media Player* (22 %) ir tada – *QuickTime Player* (15 %).

1083 Šiame kontekste reikia pridurti, jog *Microsoft* argumentas, kad 2002 m. birželio mėn. naudotojai vidutiniškai naudojo 1,7 leistuvės – 2004 m. šis skaičius siekė 2,1, – turi būti patikslintas. Kaip teisingai pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 860 konstatuojamojoje dalyje, parsisiuntimas iš interneto – net jei jis nėra toks pat veiksmingas platinimo būdas kaip išankstinis įdiegimas kompiuterinės įrangos gamintojo įmonėje – leidžia naudotojui tik įdiegti savo AK klientui dar vieną medijos leistuvę, o ne pakeisti ją *Windows Media Player*. Pastaroji leistuvė lieka įdiegta AK klientui, o papildoma leistuvė – tai kartais *RealPlayer*, kartais *QuickTime Player* arba kita trečiųjų šalių medijos leistuvė.

1084 Galiausiai iš *Nielsen/Netratings* surinktų duomenų (žr. ginčijamo sprendimo 921 ir 922 konstatuojamąsias dalis) taip pat matyti, kad nuo 2002 m. spalio mėn. iki 2004 m. sausio mėn. *Windows Media Player* aiškiai padidino savo pranašumą ir prieš *RealPlayer*, ir prieš *QuickTime Player*.

1085 Antra, dėl formatų naudojimo reikia konstatuoti, kad ginčijamo sprendimo 930–932 konstatuojamosiose dalyse pateikti *Nielsen/Netratings* duomenys parodo aiškia tendenciją *Windows Media* formatų naudai ir *RealNetworks* bei *Apple* siūlomų *QuickTime* formatų nenaudai.

1086 Trečia, Pirmosios instancijos teismas mano, jog ginčijamo sprendimo 934–942 konstatuojamosiose dalyse Komisija teisingai konstatavo, kad *Netcraft*, t. y. interneto

paslaugas teikiančios bendrovės, duomenys apie interneto svetainėse naudojamus medijos formatus, kuriuos *Microsoft* jai pateikė per administracinę procedūrą, nėra įtikinami. Komisija teisiniu požiūriu pakankamai įrodė, kad ginčijamo sprendimo 940–942 konstatuojamosiose dalyse nustatyti *Netcraft* tyrimuose pasitaikantys metodologiniai trūkumai paneigia *Microsoft* teiginį, jog „2002 m. lapkričio mėn. *RealNetworks* formatai (internete) vis dar buvo kur kas populiarešni“ (ginčijamo sprendimo 937 konstatuojamoji dalis).

1087 Galiausiai, ketvirta, konstatuotina, jog ginčijamo sprendimo 943 konstatuojamojoje dalyje Komisija teisingai atmetė *Microsoft* argumentą, grindžiamą tuo, kad 2001 m. *RealPlayer* buvo įdiegta 92 % namų AK Jungtinėse Valstijose ir, kiek tai susiję su AK, turėjo tokią pačią įdiegimo bazę kaip *Windows Media Player*. Viena vertus, kaip nurodyta toje pačioje konstatuojamojoje dalyje, 2003 m. *RealPlayer* buvo įdiegta ne daugiau kaip 60–70 % namų AK Jungtinėse Valstijose. Kita vertus, primintina, kad *Windows Media Player* yra įdiegtas 100 % *Windows* pagrindu veikiančių AK ir daugiau kaip 90 % namų ir profesionalių AK pasaulyje.

1088 Iš išdėstytų argumentų išplaukia, kad ginčijamo sprendimo 978–984 konstatuojamosiose dalyse Komisijos suformuluota galutinė išvada dėl antikonkurencinio nagrinėjamo susieto pardavimo poveikio yra pagrįsta. Jose Komisija teisingai konstatuoja:

— *Microsoft* naudoja AK klientų operacinę sistemą *Windows* kaip platinimo kanalą, siekdama užsitikrinti didelį konkurencinį pranašumą medijos leistuvių rinkoje (ginčijamo sprendimo 979 konstatuojamoji dalis),

- dėl nagrinėjamo susieto pardavimo *Microsoft* konkurentai *a priori* atsiduria nepalankesnėje padėtyje net tuo atveju, kai jų produktų savybės yra pranašesnės už *Windows Media Player* savybes (ta pati konstatuojamoji dalis),

- *Microsoft* iškreipia normalų konkurencijos procesą, kuris būtų naudingas vartotojams, nes esant nekliudomai, privalumais pagrįstai konkurencijai naujovės kuriamos greičiau (ginčijamo sprendimo 980 konstatuojamoji dalis),

- nagrinėjamas susietas pardavimas padidina patekimo į rinką kliūtis, susijusias su *Windows* saugančia informacija ir taikomosiomis programomis, ir palengvina panašių patekimo į rinką kliūčių atsiradimą *Windows Media Player* naudai (ta pati konstatuojamoji dalis),

- *Microsoft* apsisaugo nuo galimos veiksmingos konkurencijos, kurią gali sudaryti potencialiai veiksmingesnių medijos leistuvių pardavėjai, taip sumažindama į naujovių kūrimą medijų leistuvių srityje investuojamus gebėjimus ir kapitalą (ginčijamo sprendimo 981 konstatuojamoji dalis),

- dėl nagrinėjamo susieto pardavimo *Microsoft* gali dominuoti gretimose medijos programinės įrangos rinkose ir susilpninti jose veiksmingą konkurenciją vartotojų nenaudai (ginčijamo 982 konstatuojamoji dalis),

- nagrinėjamu susietu pardavimu *Microsoft* sudaro sąlygas, kurios sulaiko nuo naujovių kūrimo visoms technologijoms, kuriomis ji gali vieną dieną susidomėti ir su kuriomis gali ateityje susieti *Windows* (ginčijamo sprendimo 983 konstatuojamoji dalis).

1089 Todėl ginčijamo sprendimo 984 konstatuojamojoje dalyje Komisija galėjo pagrįstai nuspręsti, kad yra didelis pavojus, jog susietas *Windows Media Player* ir *Windows* pardavimas gali sumažinti konkurenciją taip, kad veiksmingos konkurencijos struktūros išsaugojimas negalės būti užtikrintas artimoje ateityje. Reikia patikslinti, jog Komisija neteigė, kad dėl susieto pardavimo bus visiškai panaikinta konkurencija duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinkoje. Taigi *Microsoft* argumentas, kad net praėjus keleriems metams nuo nagrinėjamo piktnaudžiavimo pradžios rinkoje yra kelios trečiųjų šalių medijos leistuvės, neprieštarauja Komisijos tezei.

1090 Iš visų išdėstytų motyvų išplaukia, kad *Microsoft* nenurodė nė vieno argumento, galinčio paneigti Komisijos ginčijamame sprendime padarytas išvadas dėl konkurencijos apribojimo sąlygos pagrįstumo. Todėl reikia pripažinti, kad Komisija teisiniu požiūriu pakankamai įrodė, jog šioje byloje minėta sąlyga įvykdyta.

e) Dėl objektyvaus pateisinimo nebuvimo

Ginčijamas sprendimas

1091 Ginčijamo sprendimo 955–970 konstatuojamosiose dalyse Komisija nagrinėja *Microsoft* argumentus, kad nagrinėjamas susietas pardavimas didina veiksmingumą, kuris kompensuoja Komisijos nustatytą antikonkurencinį poveikį.

1092 Pirma, Komisija atmeta *Microsoft* argumentą, kad nagrinėjamas susietas pardavimas didina platinimo veiksmingumą (ginčijamo sprendimo 956–961 konstatuojamosios dalys).

1093 Šiuo klausimu Komisija visų pirma mano, jog *Microsoft* negali tvirtinti, kad kai kurių opcijų įdiegimas „pagal nutylėjimą“ į „paruoštą naudoti“ kompiuterį suteikia vartotojams naudos taupant laiką ir mažinant suklaidinimo pavojų. Komisijos nuomone, pateikdama tokius argumentus, *Microsoft* painioja „naudą, kurią gauna vartotojai, perkantys medijos leistuvę kartu su į kompiuterį įdiegta operacine sistema, ir jų suinteresuotumą, kad būtent *Microsoft* pasirinktų medijos leistuvę vietoj jų“ (ginčijamo sprendimo 956 konstatuojamoji dalis).

1094 Toliau Komisija dar kartą pabrėžia kompiuterinės įrangos gamintojų vaidmenį, ypač tai, kad jie individualizuoja AK klientus tiek pagal kompiuterinę, tiek pagal programinę įrangą, siekdami atskirti konkuruojančius produktus ir patenkinti vartotojų paklausą. Ji nurodo, kad „rinka reaguotų į efektyvumo didėjimą, susijusį su visu rinkiniu, apimančiu kompiuterinę įrangą, operacinę sistemą ir taikomas programas, pvz., medijos leistuves, ir todėl joje galėtų būti laisviau siūlomi įvairūs vartotojams reikalingi produktai“ (ginčijamo sprendimo 957 konstatuojamoji dalis). Vartotojai galėtų pasirinkti jiems labiausiai tinkantį AK klientų operacinių sistemų ir kompiuterinės įrangos gamintojų siūlomų medijos leistuvių rinkinį.

1095 Be to, Komisija mano, jog *Microsoft* taip pat negali remtis tuo, kad dėl susieto dviejų produktų pardavimo gauta ekonomija leidžia sutaupyti finansinių išteklių, kurie kitaip būtų panaudoti antrojo produkto platinimo sistemai palaikyti, ir kad šią ekonomiją jaučia vartotojai, kurie „papildomai nemoka už antrą pirkimą, įskaitant šio produkto pasirinkimo ir įdiegimo sąnaudas“ (ginčijamo sprendimo 958 konstatuojamoji dalis). Ji visų pirma sugretina nedideles licencijų programinei įrangai platinimo sąnaudas ir svarbą, tenkančią vartotojų pasirinkimo laisvei, bei programinės įrangos, pvz., medijos leistuvių, naujoves.

1096 Galiausiai Komisija atmeta *Microsoft* teiginį, kad dėl nagrinėjamo susieto pardavimo draudimo ji atsiduria nepalankesnėje padėtyje, palyginti su daugeliu jos konkurentų,

tiekiančių operacines sistemas kartu su medijos funkcijomis. Šiuo klausimu Komisija pažymi, kad, viena vertus, ginčijamas sprendimas nedraudžia *Microsoft* sudaryti sutartis su kompiuterinės įrangos gamintojais dėl išankstinio operacinės sistemos *Windows* ir medijos leistuvės – kuri gali būti *Windows Media Player* – įdiegimo AK klientams, siekiant patenkinti vartotojų paklausą. Ji pabrėžia, kad „*Microsoft* piktnaudžiauja, be jokios pasirinkimo teisės primesdama savo leistuvę per susietą pardavimą“ (ginčijamo sprendimo 959 konstatuojamoji dalis). Komisija priduria, kad *Microsoft* neatkreipia dėmesio į tai, kad susietas pardavimas daro nevienodą poveikį rinkoje, atsižvelgiant į tai, ar jo imasi dominuojanti įmonė, ar įmonė, neužimanti dominuojančios padėties. Be to, ji primena, kad dominuojančiai įmonei gali būti uždrausta imtis tam tikrų veiksmų, už kuriuos nebūtų baudžiama, jeigu jų imtųsi nedominuojančios įmonės.

1097 Antra, Komisija atmeta *Microsoft* argumentą, jog nagrinėjamas susietas pardavimas didina veiksmingumą dėl to, kad *Windows Media Player* yra informacijos ir taikomųjų programų platforma (ginčijamo sprendimo 962–969 konstatuojamosios dalys).

1098 Šiuo klausimu ji iš esmės tvirtina, jog *Microsoft* nepateikė įrodymų, kad *Windows Media Player* įdiegimas į *Windows* pagerina produkto techninius rodiklius, ar apskritai, kad nagrinėjamas susietas pardavimas būtinas jos nurodomam teigiamam poveikiui konkurencijai atsirasti. Be kita ko, ji pažymi, kad *Microsoft* netvirtina ir neįrodo, jog programinės įrangos gamintojai negalėtų kurti taikomųjų programų, jei *Windows Media Player* būtų platinama atskirai nuo AK klientų operacinės sistemos *Windows* (ginčijamo sprendimo 965 konstatuojamoji dalis).

1099 Komisija taip pat teigia, kad įvairių bendrovių medijos leistuvių galėjimas veikti su *Windows* labai padeda platinti duomenų šrautams pritaikytas technologijas ir

atitinkamai plėtoti medijos taikomųjų programų įvairovę (ginčijamo sprendimo 966 konstatuojamoji dalis).

- 1100 Trečia, ginčijamo sprendimo 970 konstatuojamojoje dalyje Komisija daro išvadą, jog *Microsoft* teisiniu požiūriu nepakankamai įrodė, kad nagrinėjamas susietas pardavimas objektyviai pateisinamas teigiamu poveikiu konkurencijai, kuris atsvertų ribojantį šios praktikos poveikį konkurencijai. Ji pabrėžia, kad *Microsoft* nurodomi susieto pardavimo privalumai galėtų būti pasiekti ir be jų. Ji priduria, kad kiti *Microsoft* nurodyti privalumai iš esmės reiškia jos rentabilumo didėjimą ir kad jie visiškai neproporcingi antikoncepciniam nagrinėjamo susieto pardavimo poveikiui.
- 1101 Ginčijamo sprendimo 1026–1042 konstatuojamosiose dalyse Komisija nagrinėja argumentus, kuriuos *Microsoft* grindžia tariama *Windows* ir *Windows Media Player* tarpusavio priklausomybe bei tariama *Windows* ir trečiųjų šalių sukurtų taikomųjų programų tarpusavio priklausomybe.

Šalių argumentai

- 1102 Pradėdama dėstyti savo argumentus šiuo probleminiu *Windows* ir *Windows Media Player* susieto pardavimo klausimu, *Microsoft* pirmiausia pateikia kelias faktines pastabas.
- 1103 Pirma, ji tvirtina, kad bendrai praktikuojamas naujų funkcijų įdiegimas į naujai išleidžiamas AK klientų operacinės sistemos versijas yra naudingas programinės ir kompiuterinės įrangos gamintojams bei vartotojams.

- 1104 Dėl programinės įrangos gamintojų *Microsoft* visų pirma nurodo, kad AK klientų operacinė sistema *Windows* sudaro stabilią ir apibrėžtą platformą programinės įrangos kūrimui. Naujų funkcijų įdiegimas į šią sistemą leidžia paprasčiau ir greičiau kurti su ja veikiančias programas. Programinės įrangos gamintojų galimybė naudoti *Windows* siūlomas funkcijas leidžia jiems sumažinti funkcijų, kurias jie turi kurti, vystyti ir testuoti savo produktuose, skaičių bei bendrą šių produktų apimtį. Galiausiai ji pažymi, kad kuo mažiau programinių kodų yra taikomojoje programoje, tuo mažesnis pavojus, kad ji blogai veiks ir bus reikalinga techninė pagalba.
- 1105 Dėl kompiuterinės įrangos gamintojų *Microsoft* teigia, kad „siekdami gaminti vartotojams patinkančius AK, kurie leidžia kurti naujas įdomias taikomasias programas, jie tikisi *Windows* funkcijų išplėtimo“.
- 1106 Vartotojai tikisi, kad *Windows* nuolat tobulės. Be to, nauji AK klientų naudotojai, ypač tie, kurių techninės žinios ribotos, norėtų, kad AK būtų paprasta konfigūruoti ir naudoti.
- 1107 Antra, *Microsoft* nurodo privalumus, atsirandančius integravus medijos funkciją į *Windows*. Šiuo klausimu ji visų pirma tvirtina, kad ši funkcija gali būti naudojama trečiųjų asmenų taikomųjų programų, o tai palengvina programinės įrangos gamintojams garso ir vaizdo informacijos įtraukimą į savo produktus. Vienodos medijos funkcijos buvimas *Windows* operacinėse sistemose, kuri siūloma programinės įrangos gamintojams per paskelbtus API, skatina daugybės tokių informacijai skirtų taikomųjų programų kūrimą. Be to, ji teigia, kad *Windows* medijos funkcija siūlo nemažai galimybių, pvz., garso kompaktinių plokštelių ir vaizdo DVD skaitymą,

muzikos parsisiuntimą iš interneto, kurių reikia vartotojams ir kurios didina AK klientų pardavimą. Galiausiai ji teigia, kad medijos funkcija *Windows* operacinėje sistemoje daro AK patrauklesnius ir palengvina vartotojams naudojimąsi jais.

1108 *Microsoft* nurodo, kad pagrindinis jos veiksmų pateisinimas grindžiamas tuo, jog naujų funkcijų įdiegimas į operacines sistemas, reaguojant į technikos raidą ir vartotojų paklausos pasikeitimus, yra pagrindinis konkurencijos šių sistemų sektoriuje veiksnys, naudojamas pramonėje jau daugiau kaip 20 metų. Ji teigia, kad galimybės nepertraukiamai siųsti informaciją įdiegimas į *Windows* yra vienas iš jos „klestinčio komercinio modelio“ aspektų, kuris paskatino didesnę skaitmeninės medijos naudojimą. Palaikoma šiuo klausimu *DMDsecure ir kt.* bei *Exor*, ji tvirtina, kad Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, nepakankamai atsižvelgusi į tikrąją naudą, išplaukiančią iš naujų funkcijų įdiegimo į operacinę sistemą *Windows*.

1109 Pagrįsdama ankstesniame punkte išdėstytus samprotavimus, *Microsoft* pateikia tris argumentų grupes.

1110 Pirma, palaikoma šiuo klausimu *DMDsecure ir kt.*, *TeamSystem*, *Mamut* bei *Exor*, *Microsoft* nurodo, kad medijos funkcijos įdiegimas į *Windows* būtinas, norint leisti programinės įrangos gamintojams ir interneto svetainių kūrėjams veiksmingai naudoti „stabilią ir aiškiai apibrėžtą“ *Windows* platformą. Remdamiesi šia funkcija, jie gali laisvai įtraukti garso ir vaizdo informaciją į savo produktus ir todėl jiems nereikia kurti ir vystyti sudėtingo šiai informacijai skaityti reikalingo programinio kodo, o tai leidžia sutelkti dėmesį tobulinant savo produktų charakteristikas.

- 1111 *Microsoft* neigia Komisijos teiginį ginčijamo sprendimo 1031 konstatuojamojoje dalyje, kad nesvarbu, ar su *Windows* susietą medijos funkciją tiekia *Microsoft*, ar trečioji šalis, nes galima parduoti šios funkcijos teikiamą programinį kodą arba remtis trečiųjų šalių medijos leistuvių tiekiamą funkcija. Ji tvirtina, kad jei programinės įrangos gamintojai neturėtų vienodos platformos, teikiančios visas patikimas sistemos paslaugas, jie būtų priversti kiekvienu konkrečiu atveju nustatyti, kokias funkcijas turi konkrečiam AK klientui įdiegta *Windows* versija, o vėliau prireikus pateikti trūkstamas funkcijas. Dėl to taikomosios programos taptų sudėtingesnės bei užimtų daugiau vietos ir jas būtų atitinkamai brangiau kurti, testuoti ir taikyti.
- 1112 *Microsoft*, palaikoma šiuo klausimu *Exor*, pažymi, kad *Windows* papildymas naujomis dalimis kiekvienu konkrečiu atveju lemtų galimą įvairių šių sudėtinių dalių versijų nesuderinamumą; dėl to gali sutrikti *Windows* arba įdiegtos taikomosios programos veikimas.
- 1113 Dėl „plačiai naudojamų“ taikomųjų programų *Microsoft* taip pat tvirtina, kad nėra *Windows* sudėtinių dalių, kuriomis remiasi šios programos medijos funkcijai gauti, platinimo mechanizmo. Su *Windows* versija be *Windows Media Player* šios taikomosios programos neveiktų geriau. Ji priduria, kad *Windows* medijos funkcija nėra „pakeičiama“ ir ja naudotis skirta taikomoji programa be esminių pakeitimų negalėtų naudoti panašios konkuruojančių medijos leistuvių funkcijos.
- 1114 Be to, *Microsoft* ginčija Komisijos teiginį, kad konkuruojančios medijos leistuvės gali pakeisti *Windows Media Player* daugelio jos funkcijų atžvilgiu. Ji, be kita ko, teigia,

kad Komisija neįrodė, jog kuris nors trečiasis asmuo nuspręstų siūlyti „medijos funkciją, galinčią visiškai pakeisti į *Windows* įdiegtą medijos funkciją“.

- 1115 *Microsoft* nuomone, medijos funkcijos nebuvimas tam tikruose *Windows* versijose būtų žalingas ir interneto svetainių kūrėjams, kurie ja remiasi garso ir vaizdo informacijai skleisti. Ji tvirtina, jog nebegalėdami tikėtis, kad medijos funkcija bus visose *Windows* operacinėse sistemose, jie privalės įdiegti į savo produktus mechanizmus reikalingai medijos funkcijai aptikti, o jei jos nėra, parsisiųsti reikalingą programinį kodą į naudotojo AK.
- 1116 Galiausiai dublike *Microsoft* ginčija Komisijos teiginį, kad iš medijos funkcijos įdiegimo visose *Windows* išplaukianti nauda negali būti laikoma tinkamu pateisinimu pagal Bendrijos teisę. Viena vertus, taikydama EB 82 straipsnį Komisija turi atsižvelgti į iš piktnaudžiavimu laikomų veiksmų išplaukiančią naudą. Kita vertus, neteisinga teigti, kad šiuo atveju įvykęs standartizavimas nėra konkurencijos rezultatas.
- 1117 Antra, *Microsoft* teigia, kad medijos funkcijos įdiegimas į *Windows* būtinas siekiant pasinaudoti „kitais privalumais“.
- 1118 Šiuo klausimu ji paaiškina, kad *Windows* sudaro daugybę specifines funkcijas atliekančių specialių programinių kodų blokų. Siekiant išvengti tos pačios funkcijos kūrimo kiekviename bloke, ypatingi programinių kodų blokai – „komponentai“ – pasinaudoja vienas kitu, vykdydami specifines užduotis. Taigi vienas komponentas gali būti naudojamas kelioms funkcijoms atlikti. Pavyzdžiui, garso informaciją siunčiantis komponentas gali būti naudojamas *Windows* „pagalbos funkcijoje“ ir

įgarsintoje sistemoje, kuri leidžia naudotis *Windows* silpnaregiams. Šis programinės įrangos projektavimo metodas, vadinamasis „komponavimas“, grindžiamas komponentų tarpusavio priklausomybe, nes pašalinus vieną jų sutriktų daugybės kitų komponentų veikimas. Pavyzdžiui, kai kurie *Windows XP* elementai, tarp jų ir pagalbos funkcija, nebeveiktų, jei iš operacinės sistemos būtų pašalinta medijos funkcija. Be to, dėl komponentų tarpusavio priklausomybės *Microsoft* negalėtų vystyti kitų su medijos funkcija susietų *Windows* dalių, jei nebūtų tikra, kad ji yra įdiegta visiems *Windows* pagrindu veikiantiems AK klientams. Taigi kompiuterių gamintojai neturėtų turėti galimybės laisvai pašalinti *Windows* komponentus, ypač teikiančius medijos funkciją.

- 1119 Dublike *Microsoft* neigia kada nors teigusi, jog *Windows Media Player* leistuvės integravimas į *Windows* padidino techninį efektyvumą. Ji tvirtina išsamiai paaiškinusi priežastis, dėl kurių „buvo techniškai naudinga įtraukti į *Windows* medijos funkciją, kuria kartu su kitais operacinės sistemos komponentais gali naudotis operacinės sistemos pagrindu veikiančios taikomosios programos“. *Microsoft* priduria, jog tai, kad daugelis programinės įrangos gamintojų laisvai pasirenka *Windows* medijos funkciją, savaime įrodo, kad dėl „vienodos“ tokios funkcijos „integracijos“ didėja techninis efektyvumas. Galiausiai ji teigia per administracinę procedūrą įrodžiusi, kad *Windows* veikia „greičiau“, kai į ją įdiegta tokia funkcija.

- 1120 Trečia, *Microsoft* tvirtina, kad ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatytos korekcinės priemonės įgyvendinimas gali turėti tam tikrų neigiamų padarinių.

1121 Šiuo klausimu ji visų pirma tvirtina, kad tam tikrų komponentų pašalinimas iš *Windows* ir *Windows Media Player* junginio pakenktų operacinei sistemai, ypač kalbant apie komponentus, kurie naudojami bazinėms paslaugoms teikti, pvz., galimybei skaityti garso ir vaizdo informaciją.

1122 Antra, *Microsoft* teigia, kad jeigu ginčijamas sprendimas taptų precedentu, neleidžiančiu jai ateityje imtis kitokios integracijos į operacinę sistemą *Windows*, greitai taptų neįmanoma kurti, vystyti ir testuoti šią sistemą. Kiekvieno programinių kodų bloko, kur turėtų būti užtikrinta pašalinimo galimybė, atveju ji susidurtų su didėjančiu darbo krūviu. Pavyzdžiui, jeigu kitam programinių kodų blokui Komisija nuspręstų taikyti tokius pačius principus, kokie nustatyti ginčijamame sprendime, *Microsoft* turėtų siūlyti keturias skirtingas *Windows* versijas. *Microsoft* nuomone, dėl tokio „suskaidymo“ nebūtų įmanoma nustatyti, ar konkrečioje operacinės sistemos versijoje yra funkcijų, kuriomis norėtų naudotis programinės įrangos gamintojai, pakraščio įrangos gamintojai arba naudotojai. Dėl to kompiuterių gamintojai turėtų vieną ar net kelias *Windows* versijas ir kiekvienoje jų būtų skirtingų funkcijų. Po kurio laiko dėl galimybės pašalinti *Windows* funkcijas užtikrinimo sumažėtų vartotojų galimybė rinktis, nes jie būtų „pririšti“ prie konkrečių bendrovių AK klientų, kuriuose veikia konkrečios *Windows* versijos, nebūdami tikri, kad taikomosios programos, pvz., grafinės programos, veikia kitose *Windows* versijose. Įvairių bendrovių AK klientams taip pat būtų daug sunkiau veikti viename kompiuteriniame tinkle ir gana sunku juos derinti. *Microsoft* nuomone, vienintelis būdas išvengti tokio „suskaidymo“ yra „užšaldyti“ dabartinę *Windows* versiją.

1123 Komisija visų pirma atmeta *Microsoft* pastabas dėl faktinių aplinkybių. Ji nurodo, kad bendri *Microsoft* teiginiai, nesusiję su *Windows Media Player*, apie naujų funkcijų įdiegimo į AK klientų operacines sistemas naudą nėra reikšmingi.

1124 Be to, Komisija, palaikoma SIIA, tvirtina, jog *Microsoft* neįrodo, kad inkriminuojami veiksmai objektyviai pateisinami.

1125 Šiuo klausimu Komisija pirmiausia primena, kad ginčijamo sprendimo 955–970 konstatuojamosiose dalyse ji atmetė *Microsoft* argumentus, jog dėl nagrinėjamo susieto pardavimo didėja efektyvumas, galintis kompensuoti nustatytą antikonkurencinį poveikį. Konkrečiai dėl tariamo platinimo efektyvumo padidėjimo ji pažymi, kad *Microsoft* argumentai grindžiami klaidingu skirtumo tarp „išankstinio medijos leistuvės įdiegimo į AK kliento operacinę sistemą suteikiamos naudos ir fakto, kad būtent *Microsoft* pasirenka įdiegiamą leistuvę“, suvokimu. Darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 962 konstatuojamąją dalį, Komisija priduria, kad *Microsoft* nenurodė jokie techninio efektyvumo padidėjimo, reikalaujančio, kad *Windows Media Player* būtų integruota į *Windows*. Ji tvirtina, kad pirmą kartą dublike *Microsoft* suformuluotas teiginys, jog *Windows* veikia „greičiau“, kai į ją įdiegta medijos funkcija, nepagrįstas nė menkaisiais įrodymais. Galiausiai ji teigia, kad nagrinėjamu susietu pardavimu *Microsoft* apsisaugo nuo galimos veiksmingos konkurencijos, kurią galėtų sudaryti potencialiai veiksmingesnių medijos leistuvių pardavėjai, galintys pakeisti jos poziciją. Taip *Microsoft* sumažina į medijų leistuves investuojamus gebėjimus, kapitalą ir savo pačios ketinimus šioje srityje kurti naujoves.

1126 Toliau Komisija nagrinėja tris *Microsoft* argumentų grupes.

1127 Pirma, Komisija pažymi, kad medijos leistuvės turi ir taikomosios programos, ir programinės įrangos platformos požymių. Kitaip tariant, Komisijos teigimu, nors paremtos AK kliento operacinė sistema, jos savo ruožtu gali būti kitų taikomųjų programų pagrindas. Ji pažymi, kad medijos leistuvės teikia platformos paslaugas, neatsižvelgiant į tai, ar jos susietos su AK kliento operacinė sistema.

- 1128 Komisija tvirtina, kad visa nauda, kurią nagrinėjamas susietas pardavimas suteikia programinės įrangos gamintojams ir informacijos teikėjams, yra tik tai, kad toks pardavimas leidžia išvengti „konkurencinių pastangų“, o tai negali būti laikoma tinkamu objektyviu pateisinimu pagal Bendrijos konkurencijos teisę. Dėl susieto *Windows Media Player* pardavimo su „beveik monopolinę padėtį užimančia“ *Windows* operacine sistema programinės įrangos gamintojams ir informacijos teikėjams, kurių produktai remiasi *Windows Media Player* platforma, nereikia įtikinti naudotojų įdiegti minėtą leistuvę. Tačiau tie, kurių produktai remiasi kitomis medijos leistuvėmis, paprastai turi imtis priemonių, skatinančių naudotojus įdiegti į savo kompiuterius reikalingą medijos leistuvę, pvz., įtraukdami jos parsisiuntimo iš interneto nuorodas.
- 1129 Komisija priduria, kad dėl nagrinėjamo susieto pardavimo didėja konkuruojančių medijos leistuvių pardavėjų ir jomis besiremiančių trečiųjų programinės įrangos gamintojų sąnaudos, patiriamos įtikinėjant naudotojus įdiegti minėtas medijos leistuves, nes „konkurentai turi įveikti atgrasančius veiksnius dėl automatiško *Windows Media Player* buvimo, siekdami kad būtų įdiegta kita, bet panašias charakteristikas turinti medijos leistuvė (tokių atgrasančių veiksnių pavyzdžiai yra apmokymo, pagalbos ir saugojimo sąnaudos)“.
- 1130 Komisija taip pat mano, jog *Microsoft* argumentai dėl vienodos platformos galiausiai reiškia, kad kompanijai turi būti leista išplėsti *Windows* monopolį susiejant su ja kitas programas tik todėl, kad šios programos taip pat teikia platformos galimybes tretiesiems gamintojams. Ji pažymi, jog *Microsoft* iš esmės tvirtina, kad *Windows Media Player* integravimas į *Windows* lėmė faktinį standartizavimą ir kad tretieji asmenys turi iš to naudoti, nes žino, kad ši leistuvė visuomet bus šioje sistemoje. Tačiau standartizavimas negali būti vienašališkai primestas dominuojančios įmonės imantis susieto pardavimo (ginčijamo sprendimo 969 konstatuojamoji dalis).

- 1131 Be to, Komisija teigia, kad net jeigu programinis kodas nėra visiškai pakeičiamas (žr. šio sprendimo 1113 punktą), konkuruojančios medijos leistuvės vis dėlto gali pakeisti *Windows Media Player* daugelio funkcijų atžvilgiu. Kalbant apie kitas funkcijas, pažymėtina, jog Komisija teigia, kad konkuruojančių medijos leistuvių gamintojai gali jų nediegti šiuo metu, nes žino, kad jas turi *Windows Media Player*. Tačiau tai nereiškia, kad jie galės kurti šias funkcijas iš karto po korekcinės priemonės įgyvendinimo, siekdami gauti naudos iš atsietos *Windows* versijos ir patenkinti programinės įrangos gamintojų paklausą.
- 1132 Triplike Komisija nurodo niekada neteigusi, kad trečiųjų asmenų medijos leistuvės yra „puikūs“ *Windows* medijos funkcijos „pakaitalai“. Ginčijamame sprendime ji tik nustatė, kad į atsietą *Windows* versiją įtrauktos trečiųjų asmenų medijos leistuvės gali „pakeisti“ daugelį *Windows Media Player* „charakteristikų“. Ji pažymi, kad duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės konkuruoja tarpusavyje pagal kai kuriuos parametrus, pvz., pagal siuntimo kokybę, informacijos tvarkymo būdą ir rinkmenų formatą.
- 1133 Galiausiai Komisija ginčija *Microsoft* teiginį, kad kai kurios taikomosios programos neveiks tinkamai tuo atveju, jei bus naudojamos su ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte reikalaujama pateikti *Windows* versija. Be to, darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 1038 konstatuojamojoje dalyje pateiktą pavyzdį, ji teigia, kad profesionaliose interneto svetainėse paprastai yra mechanizmų, kurie automatiškai konstatuoja interneto svetainei administruoti reikalingų komponentų stoką ir siūlo juos parsisiųsti. Triplike ji priduria, kad gamintojai, kurių produktai paremti *Windows Media Player*, bet kuriuo atveju turi kelias priemones, kurias galėtų panaudoti tuo atveju, jei AK naudotojas nebūtų įdiegęs šios leistuvės.

- 1134 Antra, Komisija atmeta argumentus, kuriuos *Microsoft* grindžia komponavimu.
- 1135 Ji visų pirma tvirtina, kad šie argumentai visiškai abstraktūs, nes *Microsoft* remiasi medijos funkcijos koncepcija apskritai. Ji pakartoja, kad ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatyta korekcinė priemonė neturės neigiamų pasekmių bazinei *Windows* medijos funkcijai.
- 1136 Be to, Komisija teigia, kad *Microsoft* aiškiai identifikavo *Windows Media Player* sudarančias rinkmenas, kurias reikia pašalinti pagal ginčijamą sprendimą. Šiuo klausimu ji daro nuorodą į 2004 m. rugsėjo 13 d. laišką, kurį jai parašė *Microsoft* darbuotojas D. Heiner, ir mano, kad *Microsoft* negali teigti, jog sukurti atsietą *Windows* versiją „techniškai neįmanoma“.
- 1137 Be to, Komisija primena, kad ginčijamu sprendimu *Microsoft* įpareigojama sukurti ir pasiūlyti su *Windows Media Player* nesusietą *Windows* versiją bei užtikrinti visišką šios versijos veikimą ir gerą kokybę. Ji pabrėžia, kad šis sprendimas netrukdo *Microsoft* toliau siūlyti *Windows Media Player* susietą *Windows* versiją „laikantis dabartinio savo programinės įrangos kūrimo metodo“.
- 1138 Galiausiai Komisija pažymi, kad *Microsoft* pateikia tik vieną „komponentų tarpusavio priklausomybės“ pavyzdį, t. y. *Windows XP* pagalbos sistemą. Ji teigia, kad ši pagalbos sistema tiek, kiek joje naudojamas garsas ar vaizdas, grindžiama medijos infrastruktūra, kuri išliks su *Windows Media Player* nesusietoje *Windows* versijoje. Taigi, kaip parodo bandymų ataskaita, kurią *RealNetworks* pateikė per laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą, ji veiks teisingai, neatsižvelgiant į tai, ar joje bus medijos

leistuvė. *Microsoft* teiginys, kad jei medijos funkcija bus pašalinta iš *Windows* ir *Windows Media Player* junginio, neveiks daugelis kitų *Windows XP* elementų, yra visiškai nepagrįstas.

- 1139 Komisija priduria ginčijamo sprendimo 1026–1042 konstatuojamosiose dalyse išsamiai išnagrinėjusi klausimą dėl tariamos *Windows* ir *Windows Media Player* tarpusavio priklausomybės. Ji primena konstatavusi, kad akivaizdu, jog pašalinus medijos leistuvę iš *Windows* dingtų kai kurios jos paprastai siūlomos funkcijos (ginčijamo sprendimo 1033 konstatuojamoji dalis). Tačiau tai nereiškia, kad operacinė sistema neveiks tinkamai arba kad produktas „pablogės“. Ji priduria, kad *Windows XP Embedded* pavyzdys įrodo, jog techniškai įmanoma užtikrinti, kad, nesant panaikinus kodą dingusių medijos funkcijų, *Windows* veiktų taip, kad operacinės sistemos funkcijos nebūtų blokuojamos (ginčijamo sprendimo 1028–1030 konstatuojamosios dalys).
- 1140 Trečia, Komisija mano, kad *Microsoft* argumentai, pateikti dėl neigiamo ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatytos korekcinės priemonės poveikio ateityje, yra hipotetiniai, spekuliatyvūs ir visiškai nereikšmingi.
- 1141 Ji visų pirma primena, kad pagal ginčijamą sprendimą *Microsoft* išsaugo teisę toliau siūlyti susietą *Windows* versiją.
- 1142 Palaikoma SIIA, ji taip pat pažymi, kad *Microsoft* jau prekiauja keliomis skirtingomis AK klientų operacinių sistemų versijomis, iš kurių ne visos tarpusavyje pakeičiamos, pvz., *Windows 98*, *Windows 2000*, *Windows Millennium Edition*, *Windows NT* ir *Windows XP*. Šios skirtingos *Windows* versijos palaiko skirtingas taikomas programas.

1143 Galiausiai Komisija atmeta *Microsoft* teiginį, kad ji turėtų „užšaldyti“ dabartinę *Windows* versiją. Ji teigia, kad ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatyta korekcinė priemonė visiškai išsaugo *Microsoft* paskatas kurti naujoves ir medijos leistuvų, ir AK klientų operacinių sistemų rinkose ir kad ši priemonė leidžia vartotojams rinktis pagal produktų privalumus. Komisija, palaikoma šiuo klausimu *Audiobanner.com*, tvirtina, kad iš tikrųjų būtų nagrinėjamas susietas pardavimas sulaiko nuo naujovių kūrimo, ypač medijos leistuvų rinkoje (ginčijamo sprendimo 981 konstatuojamoji dalis). Be to, ši praktika sulaiko nuo investicijų į visas technologijas, kuriomis vieną dieną gali susidomėti *Microsoft* (ginčijamo sprendimo 983 konstatuojamoji dalis).

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

1144 Visų pirma pažymėtina, kad nors pareiga įrodyti aplinkybių, sudarančių EB 82 straipsnio pažeidimą, buvimą tenka Komisijai, prireikus būtų atitinkama dominuojanti įmonė, o ne Komisija iki administracinės procedūros pabaigos privalo remtis galimu objektyviu pateisinimu ir pateikti atitinkamų argumentų bei įrodymų. Norėdama konstatuoti piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, Komisija taip pat turi įrodyti, kad minėtos įmonės pateikti argumentai ir įrodymai nėra pagrįsti ir todėl toks pateisinimas nepriimtinas.

1145 Pateisindama savo veiksmus, *Microsoft* rašytiniuose pareiškimuose iš esmės nurodo dviejų rūšių argumentus, kurių didžioji dalis sutampa su argumentais, tuo pačiu tikslu pateiktais per administracinę procedūrą, kuriuos, kaip matyti iš paskesnių punktų, Komisija išnagrinėjo ir teisingai atmetė ginčijamo sprendimo 955–970 ir 1026–1042 konstatuojamosiose dalyse.

- 1146 Pirma, *Microsoft* kaltina Komisiją neatsižvelgus į iš jos komercinio modelio nuolat diegti į *Windows* naujas funkcijas išplaukiančią naudą. Šiuo klausimu ji konkrečiai nurodo, kad medijos funkcijos įdiegimas į *Windows* būtinas, norint leisti programinės įrangos gamintojams ir interneto svetainių kūrėjams toliau naudotis „stabilios ir aiškiai apibrėžtos“ *Windows* platformos siūlomais pranašumais.
- 1147 Antra, *Microsoft* tvirtina, kad pašalinus medijos funkciją iš *Windows* ir *Windows Media Player* junginio vartotojai, programinės įrangos gamintojai ir interneto svetainių kūrėjai susidurtų su daugybe problemų. Ji, be kita ko, nurodo, kad jos operacinė sistema *Windows* grindžiama vadinamuoju „komponavimo“ metodu (žr. šio sprendimo 1118 punktą) ir kad toks pašalinimas lemtų šios sistemos kokybės sumažėjimą ir „suskaidymą“.
- 1148 Kalbant apie pirmąją *Microsoft* argumentų rūšį, visų pirma reikia priminti ginčijamo sprendimo 2 straipsnio b punkte nustatyto piktnaudžiavimo bei to paties ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatytos korekcinės priemonės apimtį.
- 1149 Ginčijamame sprendime Komisija kaltina *Microsoft* ne tuo, kad pastaroji įdiegia *Windows Media Player* į *Windows*, o tuo, kad ji tiekia į rinką tik *Windows* versiją su jau įdiegta *Windows Media Player*, t. y. kad ji nesuteikia kompiuterinės įrangos gamintojams ir vartotojams galimybės įsigyti *Windows* be *Windows Media Player* arba bent jau pašalinti šią leistuvę iš *Windows* ir *Windows Media Player* junginio. Taigi, nors ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte *Microsoft* įpareigojama pasiūlyti „visiškai veikiančią AK klientų operacinę sistemą *Windows* be *Windows Media*

Player“, jame vis dėlto aiškiai nurodoma, kad „*Microsoft* išsaugo teisę ir toliau siūlyti savo AK klientų operacinę sistemą *Windows* su *Windows Media Player*“ (šiuo klausimu žr. ginčijamo sprendimo 1011 ir 1023 konstatuojamąsias dalis).

1150 Taigi Komisija nekelia klausimo nei dėl *Microsoft* komercinio modelio, kiek jis apima duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės įdiegimą į jos AK klientų operacinę sistemą, nei pastarosios teisės siūlyti programinės įrangos gamintojams ir interneto svetainių kūrėjams galimybę naudotis „stabilios ir aiškiai apibrėžtos“ *Windows* platformos pranašumais. Komisija kritikuoja tai, kad greta jos komercinį modelį atitinkančios *Windows* versijos *Microsoft* neprekiauja šios sistemos versija be *Windows Media Player*, kuri prireikus leistų kompiuterinės įrangos gamintojams arba galutiniais naudotojams įdiegti AK klientams jų pasirinktą produktą kaip pirmąją duomenų srautams pritaikytą medijos leistuvę.

1151 Be to, Pirmosios instancijos teismas mano, jog *Microsoft* negali remtis tuo, kad susietas pardavimas užtikrina, jog vienoda medijos funkcija būtų visose *Windows*, o tai leistų programinės įrangos gamintojams ir interneto svetainių kūrėjams nediegti į savo produktus mechanizmų, skirtų nustatyti konkrečiame AK kliente esančią medijos leistuvę ir prireikus įdiegti reikalingą funkciją (žr. 1107, 1111 ir 1115 punktus). Tai, kad dėl šio susieto pardavimo kompiuterinės įrangos gamintojai ir interneto svetainių kūrėjai gali būti tikri dėl *Windows Media Player* buvimo beveik visuose pasaulio AK, yra viena pagrindinių priežasčių, dėl kurių Komisija teisingai nusprendė, kad minėtas susietas pardavimas pašalina konkuruojančias medijos leistuves iš rinkos. Jei ūkio subjektai turi naudoti iš *Microsoft* nurodomo visuotinio įdiegimo, ši aplinkybė vis dėlto negali kompensuoti susietu pardavimu daromo antikonkurencinio poveikio.

- 1152 Be to, kaip teisingai pažymi Komisija (žr. šio sprendimo 1130 punktą), šiuo argumentu *Microsoft* iš esmės dar kartą teigia, kad *Windows Media Player* integravimas į *Windows* ir tik tokios *Windows* versijos pardavimas lėmė faktinį *Windows Media Player* platformos standartizavimą, o tai daro teigiamą poveikį rinkai. Nors bendrai paėmus standartizavimas iš tikrųjų gali duoti tam tikros naudos, negalima leisti, kad jis būtų vienašališkai primestas susietą pardavimą vykdančios dominuojančią padėtį užimančios įmonės.
- 1153 Pažymėtina, jog negalima atmesti galimybės, kad tretieji asmenys nenori *Microsoft* ginamo faktinio standartizavimo, o teikia pirmenybę įvairių platformų konkurencijai, tikėdamiesi, kad tai paskatins naujovių diegimą šių platformų lygmenyje.
- 1154 Be to, konstatuotina, kad kitų *Microsoft* nurodytų privalumų, kaip teisingai pažymi Komisija ir SIIA, būtų galima gauti ir be inkriminuojamų veiksmų.
- 1155 Kalbant apie vartotojus, reikia pasakyti, jog jų paklausą „paruoštiems naudoti“ AK klientams su duomenų srautams pritaikyta medijos leistuve visiškai gali patenkinti šiuos AK komplektuojantys kompiuterinės įrangos gamintojai, kombinuodami AK klientų operacinę sistemą su vartotojų pageidaujamosiomis taikomosiomis programomis (ginčijamo sprendimo 68 ir 119 konstatuojamosios dalys). Reikia pridurti, kad ginčijamas sprendimas nedraudžia *Microsoft* ir toliau siūlyti su *Windows Media Player* susietos *Windows* versijos vartotojams, kurie teikia pirmenybę šiam sprendimui.
- 1156 Lygiai taip pat *Microsoft* negali remtis tuo, kad kompiuterinės įrangos gamintojai, „siekdami gaminti vartotojams patinkančius AK, kurie leidžia kurti naujas įdomias

taikomąsias programas, tikisi *Windows* funkcijų išplėtimo“. Kompiuterinės įrangos gamintojai turi galimybę siūlyti AK klientus su tokiomis charakteristikomis, iš anksto įdiegdami į juos iš programinės įrangos gamintojų gautas taikomąsias programas. Lygiai taip pat *Microsoft* gali tiekti *Windows Media Player* siūlomas funkcijas atskirai, t. y. nesusiedama jų su savo operacine sistema *Windows*.

1157 *Microsoft* negali teigti, kad medijos funkcijos įdiegimas į *Windows* būtinas, norint leisti programinės įrangos gamintojams ir interneto svetainių kūrėjams veiksmingai naudoti *Windows* platformą, ir kad toks įdiegimas suteikia pastariesiems galimybę išvengti būtinybės patiems kurti reikalingą programinį kodą.

1158 Dėl ginčijamo sprendimo 962–967 konstatuojamosiose dalyse nurodytų priežasčių ši argumentą reikia atmesti kaip nepagrįstą. Šiuo atžvilgiu primintina, kad nors duomenų srautams pritaikytos medijos leistuvės – ir *Windows Media Player* leistuvė, ir konkuruojančios leistuvės – yra taikomoji programinė įranga, jose vis dėlto yra API ir todėl jos gali būti trečiųjų šalių taikomųjų programų platforma. Tačiau visai nebūtina, kad duomenų srautams pritaikyta medijos leistuvė būtų integruota į AK klientų operacinę sistemą tam, kad būtų įmanoma teikti tokias platformos paslaugas. Priešingai nei tikina *Microsoft*, be tokio integravimo tretieji programinės įrangos gamintojai neprivalėtų rašyti reikalingo programinio kodo. Kaip nustatyta ginčijamo sprendimo 966 konstatuojamojoje dalyje, daugelis programinės įrangos gamintojų ir interneto informacijos teikėjų kuria savo produktus remdamiesi *RealPlayer* leistuvės atskleistais API, nors ji nėra integruota į kurią nors AK klientų operacinę sistemą. Tuo pačiu klausimu reikia pažymėti, kad programinės įrangos gamintojai gali kurti (ir kuria) taikomąsias programas, skirtas veikti su WMP 9, nors ši leistuvė nebuvo iš anksto diegiama į *Windows* (ginčijamo sprendimo 965 konstatuojamoji dalis).

- 1159 Galiausiai Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, jog *Microsoft*, kaip pažymi Komisija ginčijamame sprendime bei rašytiniuose pareiškimuose, neįrodo, kad dėl *Windows Media Player* įdiegimo į *Windows* padidėja techninis efektyvumas, arba kitaip tariant, kad dėl jo „atsiskleidžia geriausios techninės produkto savybės“ (ginčijamo sprendimo 962 konstatuojamoji dalis).
- 1160 Dublike *Microsoft* pirmą kartą nurodo, kad „*Windows* veikia greičiau, kai į ją įdiegta medijos funkcija“. Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad šis teiginys nepagrįstas.
- 1161 Dublike *Microsoft* taip pat teigia, jog tai, kad daugelis programinės įrangos gamintojų laisvai pasirenka *Windows* medijos funkciją, jau savaime įrodo, kad dėl tokios funkcijos „visuotinio įdiegimo“ didėja techninis efektyvumas. Šis teiginys atmestinas. Viena vertus, primintina, kad ginčijamame sprendime kalbama apie *Windows Media Player* leistuvę, o ne apskritai apie medijos funkciją. Kita vertus, tai, kad programinės įrangos gamintojai remiasi *Windows Media Player*, neįrodo, kad dėl produkto susieto pardavimo didėja techninis efektyvumas.
- 1162 Antrą *Microsoft* argumentų grupę taip pat reikia atmesti.
- 1163 Šiuo atžvilgiu, kalbant apie *Microsoft* tvirtinimą, kad „plačiai naudojamos“ taikomosios programos nebeveiktų tinkamai su *Windows* versija be *Windows Media Player*, pakanka konstatuoti, kad jis teisiniu požiūriu nebuvo pakankamai įrodytas.

1164 Be to, Pirmosios instancijos teismas mano, kad *Microsoft* teiginys, jog medijos funkcijos pašalinimas iš *Windows* ir *Windows Media Player* junginio turės įtakos kai kurių pačios operacinės sistemos *Windows* dalių veikimui, yra nepagrįstas. Šiam argumentui pagrįsti nepakanka *Microsoft* pateiktų dviejų pavyzdžių, t. y. dėl pagalbos ir įgarsinimo sistemų. Šios sistemos remiasi bazine operacinės sistemos *Windows* medijos infrastruktūra, o ne *Windows Media Player*. Tačiau, kaip jau buvo nurodyta 916 punkte, kalbant apie susieto pardavimo problemą, *Microsoft* inkriminuojami veiksmai susiję tik su taikomąja programine įranga, t. y. su *Windows Media Player* leistuve, neįskaitant visų kitų AK klientų operacinėje sistemoje *Windows* esančių medijos technologijų, o šios bazinės operacinės sistemos medijos infrastruktūra išlieka ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte apibrėžtoje *Windows* versijoje. Šio sprendimo 916 punkte taip pat buvo konstatuota, kad pati *Microsoft* savo techniniuose dokumentuose atskiria *Windows Media Player* sudarančias rinkmenas nuo kitų medijos rinkmenų, ypač tų, kurios priklauso bazinei operacinės sistemos medijos infrastruktūrai.

1165 Pirmosios instancijos teismas taip pat mano, kad *Microsoft* juo labiau negali teigti, kad *Windows Media Player* pašalinimas iš šios leistuvės ir *Windows* junginio pakenktų operacinei sistemai. *Windows XP Embedded* galima konfigūruoti neįdiegiant *Windows Media Player* ir nepažeidžiant kitų operacinės sistemos funkcijų vientisumo. Reikia pridurti, kad nuo 1998 m. birželio mėn. iki 1999 gegužės mėn., t. y. iki datos, kai *Microsoft* pirmą kartą integravo WMP 6 leistuvę į savo AK klientų operacinę sistemą *Windows*, nepalikdama kompiuterinės įrangos gamintojams arba naudotojams galimybės pašalinti ją iš šios sistemos, *Microsoft* siūlydavo duomenų srautams pritaikytą medijos leistuvę kaip atskirą taikomąją programą ir tai neturėjo įtakos operacinės sistemos *Windows* veikimui. Be to, reikia pažymėti, kad įgyvendindama ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatytą korekcinę priemonę *Microsoft* patiekė į rinką *Windows* versiją be *Windows Media Player*, ir ši versija puikiai veikia.

- 1166 Galiausiai taip pat reikia atmesti *Microsoft* argumentą dėl operacinės sistemos *Windows* „suskaidymo“ pavojaus (žr. šio sprendimo 1122 punktą). Pirma, kaip atsiliepime į ieškinį pabrėžia Komisija, šis argumentas spekuliatyvus ir hipotetinis. Antra, jis prieštarauja pačios *Microsoft* komercinei praktikai. Per pastaruosius metus *Microsoft* sėkmingai patiekė į rinką kelias skirtingas operacinės sistemos *Windows* versijas, kurios negali pakeisti viena kitos, pvz., *Windows 98*, *Windows 2000*, *Windows Me*, *Windows NT* ir *Windows XP*. Be to, yra septynios skirtingos *Windows XP* versijos.
- 1167 Iš visų išdėstytų argumentų išplaukia, jog *Microsoft* neįrodė, kad egzistuoja koks nors objektyvus piktnaudžiavimo AK klientų operacinės sistemos *Windows* ir *Windows Media Player* susietu pardavimu pateisinimas.

f) Dėl Bendrijų įsipareigojimų pagal TRIPS sutartį pažeidimo

Ginčijamas sprendimas

- 1168 Ginčijamo sprendimo 1049–1053 konstatuojamosiose dalyse Komisija nagrinėja *Microsoft* argumentą, kad piktnaudžiavimui atsisakymu pateikti informaciją nustatyta korekcinė priemonė pažeidžia Bendrijos įsipareigojimus pagal TRIPS sutartį bei argumentą, pagal kurį, piktnaudžiavimui susietu pardavimu nustatyta korekcinė priemonė pažeidžia Bendrijos įsipareigojimus pagal 1994 m. balandžio 15 d. Susitarimą dėl techninių kliūčių prekyboje (TKP) (toliau – TKP susitarimas) (PPO steigimo sutarties priedas 1 A).

- 1169 Komisija iš esmės nurodo, kad ginčijamas sprendimas visiškai atitinka įsipareigojimus, tenkančius jai pagal TRIPS sutartį ir TKP susitarimą (ginčijamo sprendimo 1052 konstatuojamoji dalis).
- 1170 Ji priduria, kad dėl šio sprendimo 801 ir 802 punktuose nurodytų priežasčių *Microsoft* negali remtis šiais susitarimais, keldama klausimą dėl ginčijamo sprendimo teisėtumo (ginčijamo sprendimo 1053 konstatuojamoji dalis).

Šalių argumentai

- 1171 *Microsoft* tvirtina, kad ginčijamas sprendimas įpareigoja ją sukurti operacinės sistemos *Windows* versiją pašalinus „beveik visas“ medijos funkcijas bei siūlyti šį „prastesnį produktą“ su *Microsoft* ir *Windows* prekių ženklais vartotojams Europoje. Taip šiuo sprendimu pažeidžiamos jos prekių ženklo suteikiamos teisės ir autorių teisės, t. y. dvi teisių kategorijos, kurias Bendrija teisiškai įsipareigojo saugoti pagal TRIPS sutartį.
- 1172 Pirmiausia, kalbėdama apie prekių ženklo suteikiamas teises, *Microsoft* nurodo, kad ginčijamu sprendimu jos apribojamos, pažeidžiant TRIPS sutarties 17 ir 20 straipsnius. Ji patikslina, kad pagal TRIPS sutarties 17 straipsnį išimtis teisėms, kurias suteikia prekių ženklas, gali būti ribojamos tik su sąlyga, kad tokiomis išimtimis atsižvelgiama į teisėtus prekių ženklo savininko ir trečiųjų šalių interesus. Anot jos, TRIPS sutarties 20 straipsnyje numatyta, kad prekių ženklo naudojimas neturi būti nepateisinamai apsunkintas tokiais specialiais reikalavimais, koks yra „naudojimas tam tikra forma ar būdu, dėl kurio pagal jį nebūtų galima atskirti vienos įmonės prekių ar paslaugų nuo kitos įmonės prekių ar paslaugų“.

1173 *Microsoft* nuomone, reikalaujama pagal licenciją siūlyti *Windows* versiją be medijos funkcijos, Komisija įpareigoja ją pažymėti savo „vertingiausių“ prekių ženklų produktą, kurio ji nekūrė ir apie kurį žino, kad jis veiks ne taip, kaip ji norėtų. Be to, ši *Windows* versija galėtų būti painiojama su *Windows* versija su medijos leistuve. *Microsoft* taip pat mano, kad ginčijamu sprendimu pažeidžiama jos teisė kontroliuoti prekių ženklų pažymėtų produktų kokybę, ir šiuo klausimu primena, kad ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte apibrėžta *Windows* versija turi įtakos, pirma, dalies pačios operacinės sistemos *Windows* elementų veikimui ir, antra, šią medijos funkciją naudojančių taikomųjų programų ir interneto svetainių darbui. *Microsoft* mano, kad ginčijamu sprendimu sudaromos „kliūtys“ nepatenka į TRIPS sutarties 17 straipsnyje numatytas „ribotas“ išimtis. Ji taip pat nurodo, kad jai nustatyta pareiga pažymėti savo prekių ženklais *Windows* ir *Microsoft* prastesnės kokybės produktus, kurių ji negali kontroliuoti, tiesiogiai prieštarauja jos bei vartotojų ir trečiųjų programinės įrangos gamintojų interesams.

1174 TRIPS sutarties 20 straipsnis irgi pažeidžiamas, nes neatsižvelgdama į tai, kad yra taip pat veiksmingų alternatyvų, Komisija įpareigoja ją pažeisti *Windows* prekių ženklą, sumažinant jo, kaip kilmės ir kokybės rodiklio, reikšmę, o tai klaidina vartotojus ir kenkia šio prekių ženklą „geram vardui“.

1175 Antra, dėl autorių teisių *Microsoft* tvirtina, kad ginčijamu sprendimu pažeidžiamos jos išimtinės, pagal TRIPS sutartį saugomos teisės leisti pritaikyti, tvarkyti ir keisti savo kūrinius, leisti bet koku būdu ar forma juos atgaminti ir viešai platinti *Windows* kopijas. Šis sprendimas įpareigoja kurti *Windows* produktą, kuris neatitinka *Microsoft* koncepcijos ir kuris iš esmės yra pakeistas jos saugomo kūrinio variantas bei įpareigoja suteikti licencijas naudoti šią „priverstinę saugomo kūrinio adaptaciją“. *Microsoft* nurodo, kad privalomas licencijų autorių teisių saugomiems kūriniams

suteikimas pagal TRIPS sutartį leidžiamas tik esant šios sutarties 13 straipsnyje numatytais aplinkybėmis, kurios nėra įvykdytos šiuo atveju.

- 1176 Komisija visų pirma tvirtina, kad ginčijamo sprendimo teisėtumo negalima nagrinėti TRIPS sutarties atžvilgiu (žr. šio sprendimo 789 punktą).
- 1177 Be to, Komisija teigia, kad *Microsoft* pateikti argumentai bet kuriuo atveju visiškai nepagrįsti.
- 1178 Šiuo klausimu, pirma, Komisija atmeta *Microsoft* argumentus dėl prekių ženklo suteikiamų teisių.
- 1179 Ji nurodo, kad šie argumentai sunkiai suvokiami ir kad *Microsoft* nepaaiškina, ar tariamas TRIPS sutarties pažeidimas susijęs su ginčijamame sprendime konstatuotu piktnaudžiavimu susietu pardavimu, ar su šiam piktnaudžiavimui nustatyta priemone.
- 1180 Komisija taip pat pažymi, kad pagal TRIPS sutarties 16 straipsnio 1 dalį įregistruoto prekių ženklo savininkas turi išimtinės teises neleisti jokiai trečiajai šaliai, neturinčiai savininko sutikimo, naudoti prekyboje tapačių arba panašių žymenų. Tačiau *Microsoft* nepaaiškino, kokį poveikį šiai teisei daro ginčijamas sprendimas ir kiek dėl šio sprendimo *Microsoft* prekių ženklų naudojimas gali būti nepateisinamai apsunkintas specialiais reikalavimais TRIPS sutarties 20 straipsnio prasme. Taigi, Komisijos nuomone, minėta išimtinė teisė ir prekių ženklo funkcija, t. y. užtikrinti produkto kilmę, šiuo atveju nepažeidžiamos.

- 1181 Komisija priduria, kad ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatyta korekcinė priemonė visiškai nepažeidžia *Microsoft* teisės kontroliuoti prekių ženklų pažymėtų produktų kokybės, nes ši išsaugo „visišką savo produktų kontrolę“. Be to, ji mano jau paneigusi argumentą, jog nesusieta su *Windows Media Player Windows* versija yra prastesnis produktas. Dėl *Microsoft* nurodyto supainiojimo pavojaus Komisija nurodė, kad jo galima išvengti tinkama informacija ir etiketėmis.
- 1182 Galiausiai Komisija teigia, kad net jei ginčijamu sprendimu iš tikrųjų pažeidžiamos prekių ženklo suteikiamos *Microsoft* teisės, TRIPS sutarties 17 straipsnyje esanti leidžianti nukrypti nuostata kartu su šios sutarties 8 straipsnio 2 dalimi ir 40 straipsnio 2 dalimi suteikia galimybę nutraukti ginčijamame sprendime nustatytą konkurencijos teisės pažeidimą.
- 1183 Antra, Komisija atmeta *Microsoft* argumentus, grindžiamus autorių teisėmis.
- 1184 Šiuo klausimu ji visų pirma pabrėžia, kad ginčijamu sprendimu jokiai trečiajai šaliai neleidžiama naudoti arba atgaminti pagal autorių teisę saugomų *Microsoft* kūrinių, ir mano, kad pastaroji negali remtis asmeninei neturtinei teisei priskiriama ir dėl to į TRIPS sutarties taikymo sritį nepatenkančia „teise į kūrinio neliečiamybę“.
- 1185 Be to, Komisija mano, kad negalima pritarti *Microsoft* argumentams, grindžiamiems TRIPS sutarties 13 straipsniu. Šiuo klausimu ji, be kita ko, pažymi, kad ginčijamame sprendime nagrinėjamas „specialus“ šio straipsnio prasme „atvejis“, nes jis taikomas „susietam pardavimui, kuris sudaro piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi“.

- 1186 Galiausiai Komisija mano, kad net jei ginčijamu sprendimu iš tikrųjų pažeidžiamos *Microsoft* autorių teisės, TRIPS sutarties 17 straipsnyje esanti leidžianti nukrypti nuostata kartu su šios sutarties 8 straipsnio 2 dalimi ir 40 straipsnio 2 dalimi sudaro galimybę nutraukti ginčijamame sprendime nustatytą konkurencijos teisės pažeidimą.
- 1187 SIIA iš esmės pritaria Komisijos argumentams.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

- 1188 Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, kad *Microsoft* ginčija ginčijamo sprendimo teisėtumą dėl to, kad jis prieštarauja įvairioms TRIPS sutarties nuostatoms, visų pirma šios sutarties 13, 17 ir 20 straipsniams.
- 1189 Kaip jau buvo pažymėta šio sprendimo 801 punkte, pagal nusistovėjusią teismų praktiką, dėl savo pobūdžio ir struktūros PPO sutartys iš principo nėra normos, į kurias Bendrijos teismas atsižvelgia, tikrindamas Bendrijos institucijų aktų teisėtumą.
- 1190 Be to, kaip jau buvo nurodyta šio sprendimo 802 punkte, tik tuo atveju, kai Bendrija ketina įgyvendinti prisiimtą konkretų įsipareigojimą PPO, arba tuo atveju, kai Bendrijos akte daroma aiški nuoroda į konkrečias PPO sutarčių nuostatas, Bendrijos teismas gali kontroliuoti nagrinėjamo Bendrijos teisės akto teisėtumą PPO taisyklių atžvilgiu. Kadangi šios bylos aplinkybės akivaizdžiai neatitinka nė vieno iš šių dviejų atvejų, *Microsoft* negali remtis TRIPS sutartimi, ir visų pirma jos 13, 17 ir 20

straipsniais, grįsdama savo prašymą panaikinti ginčijamą sprendimą tiek, kiek jis susijęs su probleminiu *Windows* ir *Windows Media Player* susieto pardavimo klausimu.

1191 Iš to išplaukia, kad reikia atmesti pirmojo pagrindo pirmą dalį, nenagrinėjant argumentų, kuriuos *Microsoft* pateikė ją pagrįsti.

1192 Reikia pridurti, kad TRIPS sutartyje bet kuriuo atveju nėra nuostatų, draudžiančių PPO narių konkurencijos tarnyboms imtis korekcinę priemonių, ribojančių arba reglamentuojančių dominuojančią padėtį užimančios įmonės turimų intelektualinės nuosavybės teisių įgyvendinimą tuo atveju, kai ji įgyvendina šias teises pažeisdama konkurenciją. Kaip teisingai pažymi Komisija, iš TRIPS sutarties 40 straipsnio 2 dalies aiškiai išplaukia, kad PPO narės turi teisę reglamentuoti piktnaudžiavimą šiomis teisėmis, siekdamas išvengti neigiamo poveikio konkurencijai. Šioje nuostatoje numatyta:

„Jokios šios Sutarties nuostatos neturi trukdyti valstybėms narėms savo teisės aktuose tiksliai nurodyti licencijavimo praktikos ar sąlygų, kurios ypatingais atvejais reiškia piktnaudžiavimą intelektualinės nuosavybės teisėmis, darantį neigiamą poveikį konkurencijai atitinkamoje rinkoje. Kaip numatyta aukščiau, valstybė narė gali, sutinkamai su kitomis šios Sutarties nuostatomis ir atsižvelgdama į savo atitinkamus įstatymus bei kitus teisės aktus, imtis atitinkamų priemonių, kad neleistų vykdyti ar kontroliuotų tokią praktiką, apimančią, pavyzdžiui, išimtinės licencijų atėmimo sąlygas, sąlygas, neleidžiančias ginčyti licencijų teisėtumo, ir priverstinį paketo licencijavimą.“

1193 Iš to, kas pasakyta, išplaukia, kad visą pirmąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

3. Dėl antrojo pagrindo, susijusio su proporcingumo principo pažeidimu

a) Ginčijamas sprendimas

1194 Nustatant korekcinę priemonę dėl ginčijamo sprendimo 2 straipsnio b punkte konstatuoto piktnaudžiavimo susietu pardavimu, šio sprendimo 6 straipsnyje *Microsoft* įpareigojama per 90 dienų nuo pranešimo apie minėtą sprendimą dienos pateikti savo AK klientų operacinės sistemos *Windows* visiškai veikiančią versiją be *Windows Media Player*, jai išsaugant teisę ir toliau siūlyti savo AK klientų operacinę sistemą *Windows* su *Windows Media Player*. Šiame straipsnyje taip pat numatyta, kad per tą patį laikotarpį *Microsoft* turi pranešti Komisijai apie visas priemones, kurių ji ėmėsi šiam įpareigojimui įvykdyti.

1195 Ginčijamo sprendimo 1011–1042 konstatuojamosiose dalyse Komisija detalizuoja šią korekcinę priemonę.

1196 Pirmiausia Komisija nurodo šios korekcinės priemonės apimtį (ginčijamo sprendimo 1011–1014 konstatuojamosios dalys).

1197 Ji, be kita ko, patikslina, kad *Microsoft* nustatyta pareiga tiekti *Windows* versiją be *Windows Media Player* taikoma ir tais atvejais, kai *Microsoft* tiesiogiai pagal

licenciją tiekia ją galutiniams naudotojams, ir tais atvejais, kai ji tiekia ją pagal licenciją kompiuterinės įrangos gamintojams. Be to, *Microsoft* išsaugo galimybę tiekti su *Windows Media Player* susietą *Windows* versiją tiek galutiniams naudotojams, tiek kompiuterinės įrangos gamintojams.

- 1198 Taip pat Komisija draudžia *Microsoft* imtis techninių, komercinių, sutartinių ar kitokių priemonių, kurių poveikis toks pats kaip susieto *Windows* ir *Windows Media Player* pardavimo, ypač pabrėždama, kad *Windows* versija be *Windows Media Player* turi būti tokia pat veiksminga kaip ir *Windows* versija su šia leistuve. Ginčijamo sprendimo 1013 konstatuojamojoje dalyje pateikiamas nebaigtinis tokių draudžiamų veiksmų sąrašas.
- 1199 Antra, Komisija nustato 90 dienų laikotarpį, per kurį *Microsoft* turi įgyvendinti aptariamą korekcinę priemonę (ginčijamo sprendimo 1015–1017 konstatuojamosios dalys).
- 1200 Trečia, Komisija atmeta *Microsoft* teiginį, kad ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatyta korekcinė priemonė nepakankamai aiški ta prasme, jog *Microsoft* nežino, kokį konkrečiai programinį kodą turi pašalinti iš savo produkto (ginčijamo sprendimo 1018–1021 konstatuojamosios dalys). Komisija, be kita ko, nurodo *Windows XP Embedded* pavyzdį ir tvirtina, kad ginčijamu sprendimu *Microsoft* įpareigojama pašalinti ne visas *Windows* medijos rinkmenas, o tik rinkmenas, sudarančias *Windows Media Player*.
- 1201 Ketvirta, Komisija pateikia kelis argumentus, siekdama įrodyti nagrinėjamos korekcinės priemonės proporcingumą (ginčijamo sprendimo 1022–1042 konstatuojamosios dalys).

- 1202 Šiuo klausimu, pirma, ji teigia, kad ši priemonė būtina siekiant nutraukti konkurencijos ribojimą, kurį sukelia inkriminuojami veiksmai (ginčijamo sprendimo 1022 konstatuojamosios dalys).
- 1203 Antra, Komisija pažymi, kad ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatyta korekcinė priemonė netrukdo *Microsoft* prekiauti savo leistuve, ir nustato jai vienintelį apribojimą, t. y. draudžia toliau vykdyti nagrinėjamą susietą pardavimą arba taikyti lygiaverčio poveikio priemones (ginčijamo sprendimo 1023 konstatuojamoji dalis). Ji primena, kad *Microsoft* leidžiama ir toliau prekiauti su *Windows Media Player* susieta *Windows* versija (ta pati konstatuojamoji dalis).
- 1204 Trečia, Komisija atmeta argumentą, kurį *Microsoft* grindžia tuo, kad nėra didelės vartotojų AK klientų operacinių sistemų be medijos funkcijos paklausos (ginčijamo sprendimo 1024 ir 1025 konstatuojamosios dalys). Ji iš esmės nurodo, kad kompiuterinės įrangos gamintojai galės patenkinti vartotojų poreikius, iš anksto įdiegdami jų pasirinktą medijos leistuvę parduodamam AK klientui.
- 1205 Ketvirta, ginčijamo sprendimo 1026–1034 konstatuojamosiose dalyse Komisija nagrinėja argumentus, kuriuos *Microsoft* grindžia tariama *Windows* ir *Windows Media Player* tarpusavio priklausomybe. Dar kartą paminėdama *Windows XP Embedded* pavyzdį, ji atmeta teiginį, kad pašalinus *Windows Media Player* kodą būtų padaryta žala visai operacinei sistemai. Be to, ji nurodo, jog *Microsoft* neįrodė, kad *Windows Media Player* įdiegimas į *Windows* yra efektyvumo didėjimo sąlyga. Šiuo klausimu ji, be kita ko, pažymi, kad „kurdami savo medijos sprendimus arba įdiegdami į savo produktus perskirstomą trečiųjų šalių kodą, programinės įrangos gamintojai nepriklauso nuo to, ar naudotojo AK klientas turi medijos leistuvę“ (ginčijamo sprendimo 1032 konstatuojamoji dalis).

1206 Galiausiai, penkta, ginčijamo sprendimo 1035–1042 konstatuojamojoje dalyje Komisija nagrinėja argumentus, kuriuos *Microsoft* grindžia tariama *Windows* ir trečiųjų asmenų sukurtų taikomųjų programų tarpusavio priklausomybe. Konkrečiai tariant, ji atmeta teiginį, kad *Windows Media Player* kodo pašalinimas turėtų neigiamų pasekmių informacijos teikėjams ir programinės įrangos gamintojams. Ji nurodo, kad informacijos teikėjai dažnai įgyvendina sprendimus, siekdami nustatyti, kokia medijos leistuvė yra įdiegta konkrečiam AK klientui, ir kad jie numato priemones, kurių reiktų imtis tuo atveju, jei jų informacijai atkurti būtina ypatinga leistuvė arba speciali konkrečios leistuvės versija (ginčijamo sprendimo 1037 konstatuojamoji dalis). Komisija atmeta argumentą, kurį *Microsoft* grindžia tuo, kad programinės įrangos gamintojams naudinga išsaugoti *Windows* kaip „vientisą platformą“ (ginčijamo sprendimo 1041 konstatuojamoji dalis). Iš esmės ji mano, jog *Microsoft* negali remtis tuo faktu, kad jos veiksmas leidžia programinės įrangos gamintojams, kurių produktai pagrįsti medijos leistuvėmis, turėti „tvirtą pagrindą“, nes šie veiksmas iškreipia konkurenciją pagal privalumus (ginčijamo sprendimo 1042 konstatuojamoji dalis).

b) Šalių argumentai

1207 *Microsoft* tvirtina, kad ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatyta korekcinė priemonė pažeidžia proporcingumo principą trimis aspektais.

1208 Pirma, ši korekcinė priemonė pažeidžia teisėtą programinės įrangos gamintojų ir interneto svetainių kūrėjų interesą išsaugoti *Windows* kaip „stabilią ir vientisą platformą“.

1209 Antra, minėta korekcinė priemonė pažeidžia *Microsoft* asmenines neturtines teises, reikalaujama „pabloginti“ operacinę sistemą *Windows* ir suteikti trečiosioms šalims

prastesnės jos produkto versijos licencijas. Be to, ji pažeidžia *Microsoft* teisę neleisti savo kūrinių pakeitimų, pertvarkymo ir kitokio pabloginimo.

- 1210 Trečia, *Microsoft* teigia, kad ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatyta korekcinė priemonė „iš esmės prieštaringa“, ir ji negalinti jos įgyvendinti, nes joje reikalaujama pašalinti svarbias *Windows* funkcijas ir kartu užtikrinti, kad prastesnė *Windows* versija būtų nemažiau veiksminga negu su *Windows Media Player* susieta šios sistemos versija.
- 1211 Komisija mano, kad nagrinėjama korekcinė priemonė yra proporcinga, be kita ko, dėl to, kad *Microsoft* išsaugo teisę ir toliau siūlyti savo AK klientų operacinę sistemą *Windows* su *Windows Media Player*. Ji taip pat pažymi, kad šia korekicine priemone *Microsoft* nedraudžiama prekiauti savo medijos leistuvėmis ir siūlyti jas parsisiųsti atskirai.
- 1212 Komisija ginčija negalėjimą nustatyti *Windows Media Player* programinį kodą arba įgyvendinti ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatytą korekcinę priemonę, pabrėždama, kad pati *Microsoft* patvirtino jau sukūrusi nesusietą *Windows* versiją, kurią galima tiekti į rinką. Be to, ji daro nuorodą į ginčijamo sprendimo 1018–1021 konstatuojamąsias dalis.
- 1213 Komisija taip pat teigia, jog *Microsoft* nepateikė jokių įrodymų, kad ši korekcinė priemonė daro žalą tretiesiems asmenims ir pablogina operacinę sistemą.

1214 Dėl tariamo *Microsoft* asmeninių neturtinių teisių pažeidimo Komisija tvirtina, kad „Europoje (*Microsoft*) iš esmės nelaikoma asmeninių neturtinių teisių turėtoja“. Be to, nagrinėjama korekcinė priemonė nedraudžia kūrinio autoriams reikalauti „pripažinti teises į jį“ ir nereikalauja atskleisti kodą.

1215 Galiausiai, palaikoma šiuo klausimu SIIA, Komisija teigia, kad 2002 m. lapkričio 1 d. Sprendime *District Court* numatytų priemonių nepakanka norint nutraukti ginčijamame sprendime nustatytą piktnaudžiavimą susietu pardavimu. Ji pažymi, kad šiuo sprendimu *Microsoft* buvo įpareigota ne pašalinti *Windows Media Player* kodą iš AK klientų operacinės sistemos, o tik pasiūlyti priemonę, kuri leistų nerodyti ekrane *Windows Media Player* piktogramos ir prieigos taškų kompiuterinės įrangos gamintojams bei galutiniams naudotojams. Be to, *Microsoft* sukūrė tokį maskavimo mechanizmą, kad *Windows Media Player* galėtų nepaisyti naudotojų pasirinkimo „pagal nutylėjimą“ ir vėl aktyvuotis. Taigi minėtame sprendime numatytos priemonės neturi įtakos *Windows Media Player* kodo paplitimui AK ir atitinkamai programinės įrangos gamintojų ir informacijos teikėjų paskatoms „orientuoti savo papildomus pasiūlymus į *Windows Media Player* kaip į pagrindinę technologiją“.

c) Pirmosios instancijos teismo vertinimas

1216 Visų pirma Pirmosios instancijos teismas mano, kad pagrįsdama šį ieškinio pagrindą *Microsoft* iš esmės pakartoja argumentus, kuriuos ji pateikė dėl pirmojo pagrindo, t. y. dėl objektyvaus pateisinimo nebuvimo sąlygos (žr. šio sprendimo 1102–1122 punktus).

- 1217 Motyvai, dėl kurių Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad šiems argumentams negalima pritarti, taikytini nagrinėjant ir šį pagrindą.
- 1218 Taigi visų pirma dėl argumentų, kad Komisija neatsižvelgė į programinės įrangos gamintojų ir interneto svetainių kūrėjų suinteresuotumą turėti stabilią ir aiškiai apibrėžtą platformą, pakanka padaryti nuorodą į šio sprendimo 1148–1153 punktus.
- 1219 Antra, *Microsoft* argumentas, kad ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatyta korekcinė priemonė įpareigoja ją pabloginti operacinę sistemą *Windows* ir suteikti tretiesiems asmenims prastesnės savo produkto versijos licencijas, buvo paneigtas šio sprendimo 1165 punkte.
- 1220 Šiuo klausimu primintina, kad ginčijamu sprendimu *Microsoft* nėra įpareigojama siūlyti tokią *Windows* versiją, iš kurios būtų pašalintos visos medijos rinkmenos, įskaitant rinkmenas, priklausančias operacinės sistemos bazinei medijos infrastruktūrai. Ji apima tik *Windows Media Player* rinkmenas, t. y. tokias, kurias pati *Microsoft* techniniuose dokumentuose atskiria nuo kitų rinkmenų (žr. šio sprendimo 916 ir 1164 punktus). Primintina, kad *Windows XP Embedded* pavyzdys įrodo, jog *Windows Media Player* pašalinimas iš operacinės sistemos nepadaro žalos kitoms šios sistemos funkcijoms (žr. šio sprendimo 1165 punktą).
- 1221 Reikia pridurti, kad nuo 1998 m. birželio mėn. iki 1999 m. gegužės mėn. *Microsoft* siūlydavo duomenų srautams pritaikytą leistuvę kaip atskirą taikomąją programą ir tai neturėjo įtakos operacinės sistemos *Windows* veikimui. Kaip buvo nurodyta šio sprendimo 936 punkte, *Microsoft* per posėdį pripažino, kad techniškai nuo 1999 m.

gegužės mėn. ji galėjo ir toliau tiekti savo medijos leistuvę neįdiegdama jos į operacinę sistemą *Windows 98 Second Edition*.

1222 Trečia, iš šio sprendimo 1219–1221 punktuose pateiktų samprotavimų matyti, kad *Microsoft* teiginys, jog ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatyta korekcinė priemonė iš esmės prieštaringa ir jos negalima įgyvendinti, yra nepagrįstas. Šis teiginys grindžiamas klaidinga prielaida, kad šioje korekcinėje priemonėje reikalaujama *Windows* versija yra prastesnė jos operacinės sistemos versija. Kaip Komisija teisingai pažymi rašytiniuose pareiškimuose, nors akivaizdu, kad pašalinus *Windows Media Player* iš *Windows* tokia operacinė sistema nebegalėtų teikti šios leistuvės funkcijų, iš to vis dėlto neišplaukia, kad minėta versija yra prastesnė arba kad visais kitais atžvilgiais ji yra ne tokia veiksminga kaip su šia leistuve susieta operacinės sistemos versija. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad *Microsoft* nustatytą reikalavimą tiekti „visiškai veikiančią“ AK klientų operacinės sistemos *Windows* versiją be *Windows Media Player* (ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punktas) reikia aiškinti atsižvelgiant į teiginį ginčijamo sprendimo 1012 konstatuojamojoje dalyje, kad „nesusieta su (*Windows Media Player*) *Windows* versija turi būti tokia pat veiksminga kaip ir susieta su (*Windows Media Player*) *Windows* versija, turint omenyje, kad (*Windows Media Player*) leistuvės funkcija pagal apibrėžimą nėra nesusietos *Windows* versijos dalis“.

1223 Pirmosios instancijos teismas taip pat mano, kad toli gražu nebūdama neproporcinga ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte numatyta korekcinė priemonė yra tinkama, siekiant nutraukti nagrinėjamą piktnaudžiavimą ir išspręsti nustatytas konkurencijos problemas, sukeltas kuo mažiau nepatogumų *Microsoft* ir jos komerciniam modeliui.

- 1224 Šios priemonės įgyvendinimas nereikalauja techniškai keisti dabartinės *Microsoft* praktikos; ja siekiama tik sukurti ginčijamo sprendimo 6 straipsnio a punkte apibrėžtą *Windows* versiją.
- 1225 Konkrečiai tariant, *Microsoft* išsaugo teisę ir toliau siūlyti savo AK klientų operacinę sistemą *Windows* su *Windows Media Player*. Šiuo klausimu primintina, kad Komisija siekia tik suteikti vartotojams galimybę įsigyti šią operacinę sistemą be tos medijos leistuvės.
- 1226 Reikia pridurti, kad nagrinėjama korekcinė priemonė, kaip teisingai pažymi Komisija, nedaro neigiamos įtakos *Microsoft* galėjimui prekiauti savo medijos leistuve ir nedraudžia siūlyti ją parsisiųsti internetu.
- 1227 Galiausiai Pirmosios instancijos teismas mano, kad dėl 974 punkte nurodytų priežasčių Komisija galėjo pagrįstai galvoti, jog pagal JAV susitarimą *Microsoft* pritaikytų priemonių nepakanka nagrinėjamam piktnaudžiavimui nutraukti ir nustatytoms konkurencijos problemoms išspręsti.
- 1228 Atsižvelgiant į šiuos argumentus, antrąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.
- 1229 Todėl reikia atmesti prašymus panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jie susiję su probleminiu *Windows* ir *Windows Media Player* susieto pardavimo klausimu.

D — *Dėl problemos, susijusios su nepriklausomu už priežiūrą atsakingu asmeniu*

1. Ginčijamas sprendimas

- 1230 Pagal ginčijamo sprendimo 4 straipsnio pirmąją pastraipą *Microsoft* įpareigojama nutraukti 2 straipsnyje nustatytus piktnaudžiavimo veiksmus, laikydama si to paties sprendimo 5 ir 6 straipsniuose nustatytų sąlygų. *Microsoft* taip pat turi susilaikyti nuo bet kokių veiksmų, turinčių identišką ar panašų tikslą arba poveikį kaip piktnaudžiavimo praktika (4 straipsnio antroji pastraipa).
- 1231 Korekcinė priemonė ginčijamo sprendimo 2 straipsnio a punkte nustatytam atsiskaitymui pateikti su suderinamumu susijusią informaciją yra šio sprendimo 5 straipsnyje *Microsoft* nustatyta pareiga per 120 dienų nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos atskleisti šią informaciją bet kuriai bendrovei, norinčiai kurti ir platinti darbo grupės serverių operacines sistemas, ir leisti šioms bendrovėms naudotis šia informacija protingomis bei nediskriminuojančiomis sąlygomis kuriant bei platinant darbo grupės serverių operacines sistemas. *Microsoft* taip pat įpareigojama užtikrinti, kad suteikta su suderinamumu susijusi informacija prareikus bus laiku atnaujinta. Galiausiai ginčijamo sprendimo 5 straipsniu *Microsoft* įpareigojama per 120 dienų nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos sukurti mechanizmą, leidžiantį suinteresuotosioms bendrovėms gauti naudingos informacijos apie su suderinamumu susijusios informacijos turinį ir naudojimo sąlygas.
- 1232 Nustatant korekcinę priemonę dėl piktnaudžiavimo AK klientų operacinės sistemos *Windows* ir *Windows Media Player* susietu pardavimu, ginčijamo sprendimo 6 straipsniu *Microsoft* įpareigojama per 90 dienų nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos pateikti savo AK klientų operacinės sistemos *Windows* visiškai veikiančią

versiją be *Windows Media Player*, išsaugodama teisę ir toliau siūlyti savo AK klientų operacinę sistemą *Windows* su *Windows Media Player*.

- 1233 Be to, ginčijamo sprendimo 7 straipsnis numato mechanizmą, kuris padėtų Komisijai stebėti, ar *Microsoft* laikosi ginčijamo sprendimo, ir apimtų nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens paskyrimą. Remiantis šiuo straipsniu, šį mechanizmą per 30 dienų nuo pranešimo apie ginčijamą sprendimą dienos turi pasiūlyti *Microsoft*, turint omenyje, kad tuo atveju, jei Komisija manytų, kad *Microsoft* pasiūlytas mechanizmas yra netinkamas, ji „galėtų nustatyti tokį mechanizmą sprendimu“.
- 1234 Ginčijamo sprendimo 1043–1048 konstatuojamosiose dalyse Komisija išsamiai aprašo ankstesniame punkte minėtą stebėjimo mechanizmą ir skelbia „principus, kuriais turi vadovautis *Microsoft* (teikdama savo siūlymą dėl nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens paskyrimo)“ (ginčijamo sprendimo 1044 konstatuojamoji dalis).
- 1235 Taigi ginčijamo sprendimo 1045 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodo, kad už priežiūrą atsakingam asmeniui „iš esmės pavedama“ teikti nuomones trečiųjų asmenų ar Komisijos prašymu arba savo iniciatyva dėl „klausimo, ar *Microsoft* tam tikrais atžvilgiais pažeidė su <...> (ginčijamu) sprendimu ir visais svarbiais klausimais dėl jo veiksmingo įgyvendinimo susijusias pareigas“.
- 1236 Ginčijamo sprendimo 1046–1047 konstatuojamosiose dalyse Komisija patikslina už priežiūrą atsakingo asmens užduotis kiekvieno iš dviejų nagrinėjamų piktnaudžiavimų atžvilgiu (žr. 1261 punktą).

1237 Ginčijamo sprendimo 1048 konstatuojamojoje dalyje Komisija paskelbė principus, į kuriuos *Microsoft* turi atsižvelgti teikdama siūlymą dėl už priežiūrą atsakingo asmens paskyrimo. Pirma, ji nurodo, kad pastarąjį iš *Microsoft* sudaryto asmenų sąrašo skiria Komisija. *Microsoft* turi numatyti procedūrą, leidžiančią Komisijai pačiai paskirti už priežiūrą atsakingą asmenį, jei ji mano, kad nė vienas iš pasiūlytų asmenų negali atlikti šių funkcijų. Antra, Komisija nurodo, kad už priežiūrą atsakingas asmuo turi būti nepriklausomas nuo *Microsoft* ir kad „visos nuostatos turi užtikrinti, kad (jam) nekyla ir nekils interesų konflikto“. Už priežiūrą atsakingas asmuo privalo turėti kvalifikaciją, reikalingą gerai vykdyti įgaliojimus, ir galimybę paskirti ekspertus tam tikroms konkrečioms užduotims atlikti. Trečia, Komisija nurodo, jog šios nuostatos turi užtikrinti, kad už priežiūrą atsakingam asmeniui „būtų teikiama pagalba, informacija, dokumentai, kad jis turėtų prieigą prie *Microsoft* patalpų ir personalo visur, kur tik to gali pagrįstai prireikti vykdant jo įgaliojimus“. Ketvirta, Komisija mano, kad už priežiūrą atsakingas asmuo privalo turėti prieigą prie atitinkamų *Microsoft* produktų šaltinio kodo. Galiausiai, penkta, ji nurodo, kad „visos su už priežiūrą atsakingo asmens paskyrimu susijusios sąnaudos, įskaitant atitinkamą atlyginimą už vykdomas užduotis, tenka *Microsoft*“.

2. Šalių argumentai

1238 *Microsoft* mano, kad ginčijamo sprendimo 7 straipsnyje jai nustatyta pareiga paskirti nepriklausomą už priežiūrą atsakingą asmenį yra neteisėta, nes Komisija neturi teisės, pirma, perleisti privačiam asmeniui vykdymo įgaliojimų, kurie jai suteikti pagal Reglamentą Nr. 17, ir, antra, įpareigoti ją padengti visas su ginčijamo sprendimo laikymusi susijusias stebėjimo sąnaudas, įskaitant atlyginimą nepriklausomam už priežiūrą atsakingam asmeniui.

1239 Pirmiausia *Microsoft* ginčija, kad jos prašymas panaikinti ginčijamo sprendimo 7 straipsnį yra nesavalaikis. Be kita ko, Komisija negali remtis tuo, kad ji galėtų nusta-

tyti stebėjimo mechanizmą atskiru sprendimu tuo atveju, jei jos netenkintų *Microsoft* pasiūlymas, ir todėl pastaroji galėtų reikalauti panaikinti šį sprendimą.

1240 Be to, *Microsoft* nurodo, kad iš ginčijamo sprendimo 1043–1048 konstatuojamųjų dalių aiškiai matyti, jog šiuo atveju už priežiūrą atsakingam asmeniui suteikiami paprastai Komisijai tenkantys tyrimo ir vykdymo įgaliojimai. Ji pažymi, kad nors pagrindinis už priežiūrą atsakingo asmens uždavinys – teikti nuomones apie ginčijamo sprendimo laikymąsi, jis taip pat gali nagrinėti priemones, kurių ėmėsi *Microsoft*, siekdama laikytis šio sprendimo. *Microsoft* pabrėžia, kad ginčijamo sprendimo 1317 išnašoje pažymėta, jog „už priežiūrą atsakingas asmuo turėtų ne tik reaguoti, bet ir vaidinti aktyvų vaidmenį, kontroliuojant, kaip *Microsoft* laikosi įpareigojimų“. Taigi ginčijamu sprendimu siekiama nustatyti nepriklausomą tyrimo ir vykdymo priemonių šaltinį.

1241 Tačiau, remiantis Reglamento Nr. 17 11 ir 14 straipsniais ir 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos Reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų (EB) 81 ir (EB) 82 straipsniuose, įgyvendinimo 18–21 straipsniais, tyrimo ir vykdymo įgaliojimai pagal šias taisykles tenka tik Komisijai ir nacionalinėms konkurencijos tarnyboms. Nė vienas iš šių reglamentų neleidžia Komisijai perduoti savo įgaliojimų trečiosioms šalims ir juo labiau privatiems asmenims.

1242 *Microsoft* priduria, kad perduodama savo įgaliojimus Komisija pažeidė teismų praktikoje pripažįstamą imonių teisę į gynybą.

1243 Dublike *Microsoft* patikslina, jog ji visiškai neprieštarauja, kad nepriklausomas už priežiūrą atsakingas asmuo patarinėtų Komisijai techniniais klausimais. Tačiau ji mano, kad pastaroji turėtų tam skirti savo ekspertą.

1244 Antra, *Microsoft* pažymi, kad pagal ginčijamo sprendimo 7 straipsnį kartu su šio sprendimo 1048 konstatuojamosios dalies v punktu ji įpareigojama padengti „visas su už priežiūrą atsakingo asmens paskyrimu susijusias sąnaudas, įskaitant atitinkamą atlyginimą už vykdomas užduotis“. Tačiau, remiantis konkurencijos taisyklėmis, Komisija gali skirti atitinkamai įmonei tik vienkartinės ar reguliariai mokamas baudas ir negali nustatyti kitų piniginių prievolių.

1245 *Microsoft* mano, kad Komisija negali remtis savo įgaliojimais nurodyti įmonei nutraukti pažeidimą, pateisindama faktą, kad ji nurodo jai padengti su už priežiūrą atsakingu asmeniu susijusias sąnaudas. Tokios piniginės prievolės nustatymas teisiškai nepagrįstas nei pagal Reglamentą Nr. 17, nei pagal Reglamentą Nr. 1/2003, nei pagal kokį nors kitą dokumentą.

1246 Komisija visų pirma tvirtina, kad argumentai, kuriuos *Microsoft* pateikia dėl už priežiūrą atsakingo asmens, nepriimtini, nes yra nesava laikiai, hipotetiniai ir jų nepakanka tam, kad būtų panaikintas ginčijamo sprendimo 7 straipsnis. Ji primena, jog pagal šį straipsnį *Microsoft* turi pasiūlyti stebėjimo mechanizmą, numatant, kad Komisija gali nustatyti tokį mechanizmą sprendimu tuo atveju, jei mano, kad *Microsoft* pasiūlytas mechanizmas netinkamas. Ji pažymi, kad ginčijamo sprendimo 1044–1048 konstatuojamosiose dalyse skelbiami principai, kuriais *Microsoft* turi vadovautis teikdama šį pasiūlymą, tačiau dauguma šių principų nėra numatyti ginčijamo sprendimo 7 straipsnyje. Konkrečiai tariant, šiame straipsnyje nėra numatytos konkrečios už priežiūrą atsakingo asmens funkcijos ir jo atlyginimo „šaltinis“. Taigi *Microsoft* gali laisvai pasiūlyti asmenį, kuris turėtų siauresnius įgaliojimus negu numatyta ginčijamame sprendime, bei įvairias atlyginimo sąlygas. Komisija vėliau galėtų šiuos pasiūlymus atmesti ir sprendimu nustatyti kitaip surašytus įgaliojimus. Toks sprendimas būtų ne ginčijamą sprendimą patvirtinantis aktas, o aktas, kurį galima ginčyti.

1247 Be to, Komisija nurodo, kad *Microsoft* argumentai nepagrįsti.

1248 Pirma, Komisija teigia, kad iš ginčijamo sprendimo 1044–1048 konstatuojamųjų dalių nematyti, jog ji perdavė pagal EB 81 ir EB 82 straipsnius turimus įgaliojimus. Ji tvirtina, kad ginčijamame sprendime, kalbant apie „informacijos rinkimą“, numatytas tik „konsensuso mechanizmas“, leidžiantis greitai išspręsti daugumą techninių klausimų, kurių gali kilti įgyvendinant korekcines priemones. Ji pripažįsta, kad ginčijamo sprendimo 1048 konstatuojamojoje dalyje ir 1317 išnašoje numatyta nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens galimybė teikti *Microsoft* klausimus ir gauti prieigą prie atitinkamų produktų dokumentų ir šaltinio kodo, tačiau tvirtina, kad niekas pastarajai nedraudžia įgaliojimo projekte nurodyti, kad ji gali neatsakyti į tokius klausimus arba nesuteikti prieigos prie prašomos informacijos. Atsižvelgdama į tokį atsakymą Komisija nagrinėtų tikslingumą veikti remiantis Reglamento Nr. 1/2003 V skirsniu bei išsaugotų visišką diskreciją tyrimo įgaliojimų panaudojimo atžvilgiu.

1249 Atsakydama į Pirmosios instancijos teismo rašytinį klausimą Komisija nurodo, kad ginčijamo sprendimo 7 straipsnis grindžiamas Reglamento Nr. 17 3 straipsniu ir kad jame „nurodyti“ minėtu straipsniu suteikiami įgaliojimai priimti sprendimą, reikalaujantį, kad įmonės nutrauktų pažeidimą.

1250 Antra, Komisija teigia, kad *Microsoft* įpareigojimas padengti už priežiūrą atsakingo asmens veiklos sąnaudas akivaizdžiai nėra susijęs su Reglamente Nr. 17 ir Reglamente Nr. 1/2003 nustatytomis sankcijomis. Ji tvirtina, kad jei ginčijamo sprendimo 7 straipsnį reikėtų suprasti kaip įpareigojantį atlyginti nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens veiklos sąnaudas, šios pareigos teisinis pagrindas būtų Reglamento Nr. 17 3 straipsnis. Ji paaiškina, kad remiantis šiuo straipsniu priimtame sprendime gali būti arba nurodyta imtis tam tikrų nepagrįstai neatliktų veiksmų, arba uždrausta tęsti tam tikrą veiklą, veiksmus ar sudaryti situacijas, kurie prieštarauja Sutarčiais,

ir kad tai gali būti susiję su tikromis asmens, kurio atžvilgiu priimtas sprendimas, sąnaudomis. Darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 1044 konstatuojamąją dalį, ji pažymi, kad patvirtinus korekcines priemones reikia veiksmingai kontroliuoti, kaip laikomasi pareigų, kurios *Microsoft* nustatytos ginčijamu sprendimu.

3. Pirmosios instancijos teismo vertinimas

¹²⁵¹ *Microsoft* siekia ginčijamo sprendimo 7 straipsnio panaikinimo nurodydama, kad neteisėtai perduodama trečiajai šaliai tyrimo ir vykdymo įgaliojimus Komisija viršijo savo kompetenciją pagal EB 82 straipsnį ir Reglamentą Nr. 17. Įmonei nustatytas įpareigojimas sukurti stebėjimo mechanizmą, pvz., koks numatytas ginčijamo sprendimo 7 straipsnyje, ir mokėti atlyginimą Komisijos trečiajai šaliai, kuriai ši institucija pavedė padėti prižiūrėti, kaip laikomasi sprendime dėl pažeidimo nurodytų korekcinų priemonių, neturi jokio teisinio pagrindo Bendrijos teisėje.

¹²⁵² Komisija mano, kad šis prašymas dėl panaikinimo yra nesavalaikis ir todėl nepriimtinas, nes ginčijamo sprendimo 7 straipsnis nenustato *Microsoft* jokios pareigos, o tik ragina ją pateikti pasiūlymą dėl galimo stebėjimo mechanizmo sukūrimo. Bet kuriuo atveju šiame straipsnyje nenumatytas joks įgaliojimų perdavimas. Komisija tvirtina, kad šis stebėjimo mechanizmas bei *Microsoft* įpareigojimas padengti nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens atlyginimo sąnaudas grindžiami Reglamento Nr. 17 3 straipsniu, leidžiančiu jai nurodyti atitinkamoms įmonėms nutraukti nustatytą pažeidimą.

¹²⁵³ Primintina, kad ginčijamo sprendimo 7 straipsnio teisėtumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į akto priėmimo metu egzistavusias faktines ir teisines aplinkybes. Pažymėtina, kad tuo metu galiojo Reglamentas Nr. 17, o jį pakeitęs Reglamentas Nr. 1/2003 įsigaliojo tik nuo 2004 m. gegužės 1 dienos.

1254 Taip pat reikia priminti, kad tuo metu, kai buvo priimamas ginčijamas sprendimas, tarp Komisijos tyrimo ir vykdymo įgaliojimų, kiek tai svarbu prašymo panaikinti ginčijamo sprendimo 7 straipsnį požiūriu, buvo įgaliojimai įpareigoti atitinkamas įmones nutraukti Reglamento Nr. 17 3 straipsnio 1 dalyje numatytą pažeidimą, prašyti pateikti šio reglamento 11 straipsnyje numatytą informaciją, tyrimo įgaliojimai, numatyti to paties reglamento 14 straipsnyje, bei aptariamo reglamento 16 straipsnyje numatyti įgaliojimai nustatyti įmonėms reguliariai mokamas baudas, siekiant priversti jas nutraukti konstatuotą pažeidimą.

1255 Pirmosios instancijos teismas visų pirma mano, kad reikia atmesti Komisijos argumentą, jog prašymas panaikinti ginčijamo sprendimo 7 straipsnį nesavalaikis, nes šiuo straipsniu *Microsoft* tik raginama pateikti pasiūlymą, kol Komisija priims galutinį sprendimą dėl stebėjimo mechanizmo patvirtinimo. Tai, kad ginčijamo sprendimo 7 straipsnyje raginama pateikti pasiūlymą, negali pakeisti šio straipsnio privalomumo ir Komisijos teisės reikalauti nutraukti pažeidimą.

1256 Jeigu Komisija sprendimu nustato, kad įmonė pažeidė EB 82 straipsnį, pastaroji privalo kuo greičiau imtis visų priemonių, būtinų suderinti savo veiksmus su šia nuostata, net nesant šiame sprendime Komisijos nustatytų specialių priemonių. Jei tokia sprendime numatytos korekcinės priemonės, atitinkama įmonė privalo jas įgyvendinti – padengdama visas su jų įgyvendinimu susijusias išlaidas – nes kitaip, remiantis Reglamento Nr. 17 16 straipsniu, ji būtų įpareigota reguliariai mokėti baudą (žr. šio sprendimo 1259 punktą).

1257 Iš ginčijamo sprendimo 7 straipsnio ir ypač iš *Microsoft* nustatyto 30 dienų termino išplaukia, kad šioje nuostatoje nustatyta būtent tokia privaloma priemonė. Nors, nesant atitinkamo *Microsoft* pasiūlymo, pirma galima reakcija būtų numatytoji 7 straipsnio antrojeje pastraipoje, t. y. stebėjimo mechanizmo nustatymas sprendimu,

tai nereiškia, kad dėl pareigos pateikti pasiūlymą nesilaikymo *Microsoft* negali būti nustatyta reguliariai mokama bauda. Nustatytos priemonės privalomumo negali paneigti paprasta aplinkybė, kad Komisija pasilieka teisę pati nustatyti tokį mechanizmą tuo atveju, jei ji manytų, kad *Microsoft* pasiūlytas mechanizmas netinkamas. Tokios specialios sprendime dėl EB 82 straipsnio pažeidimo nutraukimo nustatytos priemonės neįgyvendinimas sudaro atskirą Bendrijos teisės, šiuo atveju Reglamento Nr. 17 3 straipsnio, pažeidimą.

1258 Tokio vertinimo negali paneigti Komisijos argumentas, kad *Microsoft* būtų galėjusi pateikti kitokį pasiūlymą, labiau atitinkantį jos pačios nuomonę apie tai, dėl ko Komisija turėjo teisę ją įpareigoti. Šiuo klausimu primintina, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką akto rezoliucinė dalis neatskiriama nuo motyvuojamosios dalies ir prireikus turi būti aiškinama atsižvelgiant į motyvus, kuriais vadovaujantis jis buvo priimtas (1997 m. gegužės 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *TWD prieš Komisiją*, C-355/95 P, Rink. p. I-2549, 21 punktas ir 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-91/01, Rink. p. I-4355, 49 punktas; 2004 m. spalio 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Pollmeier Malchow prieš Komisiją*, T 137/02, Rink. p. II-3541, 60 punktas).

1259 Pirmosios instancijos teismas mano, kad, atsižvelgiant į Komisijos numatytas už priežiūrą atsakingo asmens užduotis, trumpai aprašytas 1261 punkte, bei į jai pagal Reglamento Nr. 17 3 ir 16 straipsnius suteiktus įgaliojimus, ginčijamo sprendimo 7 straipsnis numato, kad jeigu per nustatytą 30 dienų laikotarpį *Microsoft* nepateiktų ginčijamo sprendimo 1045–1048 konstatuojamosiose dalyse nurodytus principus atitinkančio pasiūlymo, ji pažeistų šį sprendimą ir galėtų būti įpareigota reguliariai mokėti baudą pagal Reglamento Nr. 17 16 straipsnį. Iš to išplaukia, kad ginčijamo sprendimo 7 straipsnis daro tiesioginį poveikį *Microsoft* teisinei padėčiai, todėl prašymas panaikinti šią nuostatą negali būti laikomas nesavalaikiu arba spekuliatyviu, kaip teigia Komisija.

1260 Pirmosios instancijos teismas mano, kad reikia išnagrinėti klausimą, ar ginčijamo sprendimo 7 straipsnio teisinis pagrindas gali būti Reglamentas Nr. 17, ar vis dėlto, kaip teigia *Microsoft*, nurodydama sutikti su nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens, turinčio nagrinėjamus įgaliojimus ir vykdančio nagrinėjamą užduotį, patvirtinimu, Komisija viršijo savo tyrimo ir vykdymo įgaliojimus.

1261 Šiuo klausimu pažymėtina, jog iš ginčijamo sprendimo 1043–1048 konstatuojamųjų dalių išplaukia, kad nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens užduotims visų pirma priklauso:

- jo „pagrindinė funkcija“ – teikti nuomones dėl klausimo, ar *Microsoft* tam tikrais konkrečiais atvejais pažeidė pareigas, tenkančias jai pagal ginčijamą sprendimą (įskaitant pareigą teisingai įgyvendinti korekcines priemones),
- šios nuomonės teikiamos arba trečiosios šalies, arba Komisijos prašymu, arba paties už priežiūrą atsakingo asmens iniciatyva,
- šiuo klausimu numatyta, kad už priežiūrą atsakingas asmuo turėtų ne tik reaguoti, bet ir vaidinti aktyvų vaidmenį kontroliuojant, kaip *Microsoft* laikosi įpareigojimų (ginčijamo sprendimo 1317 išnaša),
- nagrinėjamo neteisėto atsisakymo klausimu už priežiūrą atsakingas asmuo turi įvertinti, ar *Microsoft* atskleidė išsamią ir teisingą informaciją, ar ji suteikia prieigą prie specifikacijų ir leidžia jomis naudotis protingomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis ir ar informacija atskleidžiama laiku,

- piktnaudžiavimo susietu pardavimu klausimu už priežiūrą atsakingas asmuo turi patarti Komisijai, ar trečiųjų asmenų skundai dėl *Microsoft* įpareigojimų nesilaikymo techniniu požiūriu pagrįsti, ypač ar *Windows* versija be *Windows Media Player* neveikia blogiau negu su šia leistuve susietos *Windows* versijos, kuriomis *Microsoft* ir toliau prekiauja. Už priežiūrą atsakingas asmuo taip pat turi išnagrinėti, ar *Microsoft* neapsunkina konkuruojančių medijos leistuvių veikimo, pasirinktinai, netinkamai arba pavėluotai atskleidžiamą *Windows API*.

¹²⁶² Ginčijamo sprendimo 1048 konstatuojamojoje dalyje Komisija skelbia šiuos principus, kuriais *Microsoft* turi vadovautis, teikdama savo pasiūlymą dėl nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens paskyrimo pagal šio sprendimo 7 straipsnį:

- nepriklausomą už priežiūrą atsakingą asmenį iš *Microsoft* sudaryto asmenų sąrašo skiria Komisija (1048 konstatuojamosios dalies i punktas),
- už priežiūrą atsakingas asmuo turi būti nepriklausomas nuo *Microsoft* ir visos nuostatos turi užtikrinti, kad jam nekyla ir nekils interesų konfliktas; už priežiūrą atsakingas asmuo privalo turėti kvalifikaciją, reikalingą gerai vykdyti įgaliojimus, ir turėti galimybę paskirti ekspertus tam tikroms konkrečioms užduotims atlikti (1048 konstatuojamosios dalies ii punktas),
- šios nuostatos turi užtikrinti, kad už priežiūrą atsakingam asmeniui būtų teikiama pagalba, informacija, dokumentai, kad jis turėtų prieigą prie *Microsoft* patalpų ir personalo visur, kur tik to gali pagrįstai prirėkti vykdant jo įgaliojimus (1048 konstatuojamosios dalies iii punktas),

- už priežiūrą atsakingas asmuo privalo turėti prieigą prie pagrindinių *Microsoft* produktų šaltinio kodo (bet kokie ginčai dėl *Microsoft* atskleistų specifikacijų teisingumo ir išsamumo gali būti sprendžiami tik patikrinant techninius dokumentus, atsižvelgiant į *Microsoft* produktų šaltinio kodą) (1048 konstatuojamosios dalies iv punktas),

- visos su už priežiūrą atsakingo asmens paskyrimu susijusios sąnaudos, įskaitant atitinkamą atlyginimą už vykdomas užduotis, tenka *Microsoft* (1048 konstatuojamosios dalies v punktas).

1263 Iš to išplaukia, kad, Komisijos nuomone, nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens užduotys – vertinti ir tikrinti korekcinų priemonių įgyvendinimą, prireikus prieinant prie pirmesnio punkto trečioje ir ketvirtoje įtraukose nurodytų išteklių, jam veikiant visiškai nepriklausomai ir net savo iniciatyva.

1264 Komisija savo rašytiniuose pareiškimuose aiškiai pripažino, kad neturi teisės perduoti trečiajai šaliai jai suteiktą pagal Reglamentą Nr. 17 tyrimo ir vykdymo įgaliojimų. Ji ginčija, kad ginčijamame sprendime numatytas stebėjimo mechanizmas numato tokių įgaliojimų perdavimą.

1265 Tačiau, kaip pripažino ir *Microsoft*, Komisija turi teisę kontroliuoti, kaip atitinkama įmonė įgyvendina sprendime dėl pažeidimo nustatytas korekcines priemones, ir įsitikinti, kad kitos priemonės, skirtos nutraukti antikonkurencinį poveikį, buvo įvykdytos visiškai ir laiku. Šiais tikslais ji gali naudotis savo tyrimo įgaliojimais, numatytais Reglamento Nr. 17 14 straipsnyje, ir prireikus kreiptis į nepriklausomą ekspertą tam, kad jis paaiškintų techninius klausimus.

- 1266 Be to, neginčytina, kad jei Komisija nuspręstų pasikviesti nepriklausomą ekspertą, ji galėtų jam pateikti informaciją ir dokumentus, gautus vykdant tyrimo įgaliojimus pagal Reglamento Nr. 17 14 straipsnį.
- 1267 Remiantis šio reglamento 11 straipsnio 4 dalimi ir 14 straipsnio 3 dalimi, įmonės privalo pateikti Komisijos prašomą informaciją ir leisti atlikti jos nurodytus patikrinimus. Tačiau prireikus Bendrijos teismas vykdytų tokių prašymų ir patikrinimų teisminę kontrolę.
- 1268 Pirmosios instancijos teismas mano, kad nustatydamas stebėjimo mechanizmą, apimantį nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens, pvz., numatyto ginčijamo sprendimo 7 straipsnyje ir įgalioto vykdyti šio sprendimo 1048 straipsnio iii ir v punktuose nurodytas funkcijas, paskyrimą, Komisija stipriai peržengė situacijos ribas, kai ji skiria savo nepriklausomą ekspertą, turintį ją konsultuoti atliekant tyrimą dėl ginčijamo sprendimo 4, 5 ir 6 straipsniuose numatytų korekcinį priemonių įgyvendinimo.
- 1269 Ginčijamo sprendimo 7 straipsnyje Komisija reikalauja paskirti trečiąjį asmenį, kuris, vykdydamas savo funkcijas, būtų nepriklausomas ne tik nuo *Microsoft*, bet ir nuo jos pačios, nes įgyvendindamas savo įgaliojimus šis trečiasis asmuo turi veikti savo iniciatyva ir trečiųjų šalių prašymu. Kaip pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 1043 konstatuojamojoje dalyje, šis reikalavimas viršija paprastą įpareigojimą pranešti apie *Microsoft* veiksmus.
- 1270 Be to, numatytas nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens vaidmuo neapsiriboja vien klausimų uždavimu *Microsoft* ir atsakymų su patarimais dėl korekcinį priemonių vykdymo pateikimu Komisijai. Dėl *Microsoft* pareigos leisti už priežiūrą

atsakingam asmeniui nepriklausomai nuo Komisijos naudotis informacija ir dokumentais, patekti į jos patalpas, bendrauti su įmonės darbuotojais bei susipažinti su atitinkamų *Microsoft* produktų šaltinio kodais Pirmosios instancijos teismas pažymi, kad kontroliuojant su korekcinėmis priemonėmis susijusią *Microsoft* veiklą nenustatytas joks už priežiūrą atsakingo asmens veiklos laiko apribojimas. Šiuo klausimu konstatuotina, jog iš ginčijamo sprendimo 1002 konstatuojamosios dalies išplaukia, kad, Komisijos nuomone, pareiga atskleisti su suderinamumu susijusią informaciją „ateityje“ turi būti taikoma būsimoms *Microsoft* produktų kartoms.

1271 Iš to išplaukia, kad, vykdydama savo įgaliojimus pagal Reglamento Nr. 17 3 straipsnį, Komisija negali priversti *Microsoft* perduoti nepriklausomam už priežiūrą atsakingam asmeniui įgaliojimų, kurių ji pati neturi teisės suteikti trečiajai šaliai. Tai reiškia, kad ginčijamo sprendimo 7 straipsnio antroji pastraipa neturi teisinio pagrindo, ypač kiek joje numatytas tyrimo įgaliojimų, kuriuos pagal Reglamentą Nr. 17 gali vykdyti tik ji, perdavimas nepriklausomam už priežiūrą atsakingam asmeniui.

1272 Be to, jeigu, kaip teigia Komisija, ji siekė sukurti tik „konsensuso mechanizmą“, visiškai nereikėjo nustatyti tokio mechanizmo ginčijamo sprendimo 7 dalyje.

1273 Galiausiai Komisija veikia viršydama savo įgaliojimus, ginčijamo sprendimo 7 straipsnyje kartu su šio sprendimo 1048 konstatuojamosios dalies v punktu įpareigodama *Microsoft* padengti visas su už priežiūrą atsakingo asmens paskyrimu susijusias sąnaudas, įskaitant jo atlyginimą bei užduočių vykdymo sąnaudas.

1274 Nė viena Reglamento Nr. 17 nuostata nesuteikia Komisijai teisės nustatyti įmonėms pareigą padengti sąnaudas, kurių ji pati patiria stebėdama, kaip vykdomos korekcinės priemonės.

- 1275 Kaip institucija, atsakinga už Bendrijos konkurencijos taisyklių taikymą, Komisija privalo savarankiškai, objektyviai ir nešališkai užtikrinti sprendimų dėl pažeidimo vykdymą. Šiuo atžvilgiu tai, kad veiksmingas Bendrijos teisės įgyvendinimas priklausytų arba jam turėtų įtakos įmonės, kurios atžvilgiu priimamas sprendimas, noras ar galėjimas padengti tokias sąnaudas, nebūtų suderinama su jos atsakomybe.
- 1276 Be to, iš teismų praktikos išplaukia, kad Komisija neturi neribotos diskrecijos, nustatydamą korekcines priemones, skirtinas įmonės pažeidimui nutraukti. Taikant Reglamento Nr. 17 3 straipsnį, proporcingumo principas reikalauja, jog našta, nustatoma įmonėms, kad jos nutrauktų pažeidimą, nevirsytų to, kas tinkama ir būtina numatytam tikslui pasiekti, t. y. atkurti teisėtumą pažeistų teisės normų atžvilgiu (107 punkte minėto sprendimo *Magill* 93 punktas).
- 1277 Jei Komisija nėra kompetentinga, remdamasi Reglamento Nr. 17 3 straipsniu, savo sprendimu nustatyti EB 82 straipsnį pažeidusiai įmonei korekcinę priemonę, įskaitant su jomis susijusias sąnaudas, viršijančių būtinas ir tinkamas ribas, ji juo labiau negali įpareigoti šios įmonės padengti sąnaudų, kurių patiria ji pati, įgyvendindama savo funkcijas tyrimo ir vykdymo srityse.
- 1278 Išdėstyti argumentai parodo, kad Reglamentas Nr. 17 negali būti ginčijamo sprendimo 7 straipsnio teisinis pagrindas ir todėl šis straipsnis viršija Komisijos kompetenciją tyrimo ir vykdymo srityse pagal Reglamentą Nr. 17, kiek juo, viena vertus, *Microsoft* įpareigojama pateikti pasiūlymą dėl mechanizmo, apimančio nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens, turinčio įgaliojimus nepriklausomai nuo Komisijos naudotis teikiama pagalba, informacija, dokumentais, pateikti į jos patalpas,

bendrauti su įmonės darbuotojais bei susipažinti su atitinkamų *Microsoft* produktų šaltinio kodu, paskyrimą, ir, antra vertus, numatoma *Microsoft* pareiga padengti visas sąnaudas, susijusias su už priežiūrą atsakingo asmens paskyrimu, įskaitant jo atlyginimą. Todėl Komisija negali pasilikti teisės nustatyti tokį mechanizmą sprendimu tuo atveju, jei manytų, kad *Microsoft* pasiūlytas mechanizmas netinkamas.

1279 Iš to išplaukia, kad reikia panaikinti ginčijamo sprendimo 7 straipsnį, kaip nurodyta ankstesniame punkte.

II — *Dėl prašymų panaikinti skirtą baudą arba sumažinti jos dydį*

A — *Ginčijamas sprendimas*

1280 Už abu ginčijamame sprendime nustatytus piktnaudžiavimo atvejus buvo skirta 497 196 304 eurų bauda (ginčijamo sprendimo 3 straipsnis).

1281 Baudos klausimą Komisija išnagrinėjo ginčijamo sprendimo 1054–1080 konstatuojamosiose dalyse.

1282 Pirmiausia Komisija nurodo, kad atsižvelgė į Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalies nuostatas (ginčijamo straipsnio 1054 konstatuojamoji dalis), ir primena, kad nustatydama baudos dydį ji privalo atsižvelgti į pažeidimo sunkumą, trukmę ir įvairias sunkinančias ar lengvinančias aplinkybes (ginčijamo sprendimo 1055 konstatuojamoji dalis).

- 1283 Antra, Komisija atmeta argumentus, kuriuos *Microsoft* pateikė per administracinę procedūrą, pagrįsdama savo nuomonę, kad šioje byloje bauda iš viso neturėjo būti skirta (ginčijamo sprendimo 1056–1058 konstatuojamosios dalys).
- 1284 Šiuo klausimu ji pirmiausia nurodo, jog iš ginčijamo sprendimo teisiniu požiūriu pakankamai aiškiai išplaukia, kad *Microsoft* tyčia arba dėl neatsargumo pažeidė EB 82 straipsnį ir EEE susitarimo 54 straipsnį (ginčijamo sprendimo 1057 konstatuojamoji dalis). Antra, ji neigia sukūrusi „naują teisės normą“ ir mano, kad *Microsoft* turėjo suprasti, jog pažeidžia minėtas nuostatas (ta pati konstatuojamoji dalis). Trečia, ji atmeta *Microsoft* argumentą, kad piktnaudžiavimas susietu pardavimu negalėjo prasidėti 1999 m., nes kai kurios medijos skaitymo funkcijos į operacinę sistemą *Windows* buvo diegiamos nuo 1992 m. (ta pati konstatuojamoji dalis).
- 1285 Trečia, Komisija paaiškina, kaip ji apskaičiavo baudą (ginčijamo sprendimo 1059–1079 konstatuojamosios dalys).
- 1286 Pirmiausia, atsižvelgdama į pažeidimo sunkumą ir trukmę, Komisija nustatė pagrindinį baudos dydį (ginčijamo sprendimo 1059–1078 konstatuojamosios dalys).
- 1287 Dėl pažeidimo sunkumo ji primena, kad vertindama šį veiksniį ji turi atsižvelgti į šio pažeidimo pobūdį, konkrečią įtaką rinkai ir atitinkamos geografinės rinkos dydį (ginčijamo sprendimo 1060 konstatuojamoji dalis).

1288 Dėl pažeidimo pobūdžio ginčijamo sprendimo 1061–1068 konstatuojamosiose dalyse Komisija pažymi, kad:

- Teisingumo Teismas ne kartą yra pripažinęs neteisėtai dominuojančių įmonių atsisakymus tiekti ir vykdomą susietą pardavimą;
- *Microsoft* užima dominuojančia padėtį AK klientų operacinių sistemų rinkoje ir turi daugiau kaip 90 % rinkos,
- šiai ir kitoms dviem ginčijamame sprendime nustatytoms rinkoms būdingas stiprus tiesioginis ir netiesioginis tinklo poveikis,
- šiomis aplinkybėmis *Microsoft* pritaikė sverto efekto strategiją, o tai sudaro du atskirus pažeidimus,
- piktnaudžiavimo atsisakymu pateikti informaciją atveju *Microsoft* elgėsi pagal bendrą elgesio modelį, kuriuo buvo siekiama sukurti ir gauti naudos iš išimtinių AK klientų operacinės sistemos ir darbo grupės serverių operacinės sistemos ryšių ir kuris reiškia ankstesnės praktikos, teikiant daugiau informacijos, nutraukimą,
- toks piktnaudžiavimas leidžia *Microsoft* užimti dominuojančią padėtį „labai svarbioje“ darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje,

- šios rinkos užkariavimas gali daryti neigiamą poveikį konkurencijai,

- dėl piktnaudžiavimo susietu pardavimu kartu su *Microsoft* AK klientų operacine sistema paplinta jos leistuvė *Windows Media Player*, o tai sulaiko kompiuterinės įrangos gamintojus nuo išankstinio trečiųjų medijos leistuvių įdiegimo AK klientams ir turi neigiamos įtakos konkurencijai duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinkoje,

- be to, toks piktnaudžiavimas daro didelį poveikį konkurencijai informacijos teikimo internetu ir medijos programinės įrangos sektoriuose,

- galiausiai dominavimas duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinkoje gali atverti kelią į kitas susijusias rinkas, iš kurių kai kurios yra labai pelningos.

¹²⁸⁹ Atsižvelgdama į ankstesniame punkte nurodytus samprotavimus, Komisija mano, kad pagal savo pobūdį šis pažeidimas laikytinas „labai sunkiu“ (ginčijamo sprendimo 1068 konstatuojamoji dalis).

¹²⁹⁰ Dėl pažeidimo poveikio rinkai Komisija konstatuoja, kad „*Microsoft* bendro elgesio modelis, pasireiškiantis dominuojančios padėties AK klientų operacinių sistemų rinkoje suteikiamo sverto panaudojimu konkurencijai panaikinti, labai veikia darbo grupės serverių operacinių sistemų ir duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinkas“ (ginčijamo sprendimo 1069 konstatuojamoji dalis).

1291 Šią išvadą ji pagrindžia tuo, kad:

- piktnaudžiavimas atsisakymu pateikti informaciją jau leido *Microsoft* užimti dominuojančią padėtį darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje ir gali joje panaikinti konkurenciją (ginčijamo sprendimo 1070 konstatuojamoji dalis),

- piktnaudžiavimas susietu pardavimu jau leido *Microsoft* užimti pirmaujančią poziciją duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinkoje, ir iš ginčijamame sprendime esančių įrodymų išplaukia, jog „rinka galbūt jau pasviro (*Windows Media Player*) naudai“ (ginčijamo sprendimo 1071 konstatuojamoji dalis).

1292 Dėl nagrinėjamos geografinės prekės rinkos dydžio Komisija nurodo, kad trys ginčijamame sprendime nustatytos rinkos apima visą EEE (ginčijamo sprendimo 1073 konstatuojamoji dalis).

1293 Ginčijamo sprendimo 1074 konstatuojamojoje dalyje iš šios analizės Komisija daro išvadą, kad *Microsoft* padarė labai sunkų pažeidimą pagal EB 82 straipsnį ir EEE susitarimo 54 straipsnį, už kurį numatyta didesnė kaip 20 milijonų eurų baudą. Atsižvelgdama į pažeidimo sunkumą, kitoje konstatuojamojoje dalyje ji nustato pradinį 165 732 101 euro baudos dydį, nuo kurio bus skaičiuojama bauda (toliau – pradinis baudos dydis arba pradinė bauda).

1294 Ginčijamo sprendimo 1076 konstatuojamojoje dalyje Komisija pažymi, kad atsižvelgiant į didelį *Microsoft* ekonominį pajėgumą ir siekiant pakankamo atgrasančio poveikio reikia padvigubinti pradinę baudą iki 331 464 203 eurų.

- 1295 Kita vertus, dėl pažeidimo trukmės Komisija konstatavo, kad piktnaudžiavimas atsisakymu pateikti informaciją prasidėjo 1998 m. spalio mėn. ir dar nesibaigė, o piktnaudžiavimas susietu pardavimu prasidėjo 1999 m. gegužės mėn. ir taip pat dar nesibaigė (ginčijamo sprendimo 1077 konstatuojamoji dalis). Todėl ji mano, kad bendra *Microsoft* vykdomo pažeidimo trukmė yra penkeri metai ir penki mėnesiai, o tai atitinka ilgalaikį pažeidimą (ta pati konstatuojamoji dalis). Taigi ji 50 % padidino ankstesniame punkte nurodytą sumą ir nustatė 497 196 304 eurų pagrindinę baudą (ginčijamo sprendimo 1078 konstatuojamoji dalis).
- 1296 Antra, Komisija mano, kad nėra jokių sunkinančių ar lengvinančių aplinkybių, į kurias reikėtų atsižvelgti šioje byloje (ginčijamo sprendimo 1079 konstatuojamoji dalis). Todėl ji nustatė 497 196 304 eurų galutinę baudą (ginčijamo sprendimo 1080 konstatuojamoji dalis).

B — Šalių argumentai

- 1297 Visų pirma *Microsoft* mano, kad ginčijamo sprendimo 3 straipsnyje nustatyta bauda yra visiškai nepagrįsta nesant EB 82 straipsnio pažeidimo.
- 1298 Be to, *Microsoft* tvirtina, kad ši bauda yra per didelė ir neproporcinga ir todėl ji turi būti panaikinta arba iš esmės sumažinta.
- 1299 Šiuo klausimu ji pirmiausia teigia, kad neteisinga skirti jai baudą, kai pažeidimas, kuriuo ji kaltinama, išplaukia iš „naujo teisės aiškinimo“. Pagrįsdama šį teiginį, ji pateikia kai kurias ištraukas iš konkurencijos byloje padarytų Komisijos spaudos pranešimų (2001 m. balandžio 20 d. spaudos pranešimas IP/01/584 ir 2004 m.

birželio 2 d. spaudos pranešimas IP/04/705) bei primena jos praktiką neskirti baudų bylose naujais arba sudėtingais klausimais. Ji taip pat pažymi, kad kai kuriose bylose Komisija yra nubaudusi suinteresuotas įmones tik simbolinėmis baudomis, atsižvelgdama į tai, kad iš ankstesnės sprendimų praktikos jos negalėjo aiškiai suprasti, jog savo veiksmais pažeidžia konkurencijos taisykles.

1300 *Microsoft* teigia, kad šioje byloje Komisijos taikomi principai labai skiriasi nuo teismų praktikoje nustatytų principų ir kad jie išplaukia iš to, jog „per penkerius bylos nagrinėjimo metus Komisijos keliamos teorijos iš esmės keitėsi“.

1301 Dėl piktnaudžiavimo atsisakymu pateikti konkurentams su suderinamumu susijusią informaciją ir leisti ja naudotis *Microsoft* nurodo, kad Komisija nė karto šios informacijos konkrečiai neapibrėžė. Be to, ji primena, kad *Sun* neprašė suteikti su jos intelektinės nuosavybės teisėmis susijusios licencijos siekiant kurti EEE darbo grupės serverių operacines sistemas. Galiausiai ji teigia, kad Komisija užima visiškai naują poziciją, reikalaujama suteikti vertingų intelektinės nuosavybės teisių licenciją ir siekdama palengvinti tiesiogiai su serverių operacine sistema *Windows* konkuruojančių produktų kūrimą. *Microsoft* tvirtina, jog atsižvelgdama į šiuos veiksnius ji galėjo pagrįstai manyti, kad šiuo atveju nėra Teisingumo Teismo reikalaujamų ypatingų aplinkybių.

1302 Dėl piktnaudžiavimo, kuri sudaro tai, kad AK klientų operacinės sistemos *Windows* pardavimas priklauso nuo to, ar kartu įgyjama *Windows Media Player*, *Microsoft* visų pirma pažymi, kad Komisijos požiūris dėl susijusio pardavimo pirmajame panešime apie kaltinimus net nebuvo paminėtas. Be to, ji nurodo, kad šioje byloje Komisija pirmą kartą išreiškė nuomonę, jog tobulinant produktą, t. y. įdiegiant į jį „patobulintą“

funkciją – šiuo atveju duomenų srautams pritaikytą medijos funkciją – ir nesiūlant kartu už tą pačią kainą produkto be šios funkcijos, pažeidžiamas EB 82 straipsnis.

1303 Antra, *Microsoft* tvirtina, kad jai skirta per didelė bauda. Pagrįsdama ši teiginį, ji pateikia tris argumentų grupes.

1304 Pirma, ji teigia, kad pradinė baudos suma yra nepagrįsta. Ji mano, kad 165 732 101 euro baudos nustatymas yra subjektyvus ir netinkamai motyvuotas. Be to, ji ginčija Komisijos teiginio, kad padarė „labai sunkų“ pažeidimą, pagrįstumą. Šiuo klausimu ji pažymi, kad Komisijai reikėjo daugiau kaip penkerių metų tam, kad padarytų išvadą apie jos veiksmų neteisėtumą, ir dar daugiau laiko nuspręsti, kokios korekcinės priemonės tinka šiuo atveju. Galiausiai ji tvirtina, jog negalėjo numatyti, kad ji savo veiksmais pažeidžia konkurencijos taisykles, ir juo labiau, kad juos galima laikyti „labai sunkiu“ pažeidimu.

1305 Dublike *Microsoft* ginčija Komisijos teiginį, pagal kurį atitinkami piktnaudžiavimai daro didelį poveikį nagrinėjamos rinkoms.

1306 *Microsoft* dublike taip pat tvirtina, kad, nustatydamą pradinę baudą, Komisija atsižvelgė ne tik į „piktnaudžiavimų paveiktus produktus“. Iš tikrųjų ji rėmėsi *Microsoft* bendra apyvarta serverių operacinių sistemų rinkoje. Tačiau tik mažiau kaip ketvirtadalį *Microsoft* iš šių sistemų gautų pajamų galima laikyti gautomis Komisijos apibrėžtoje darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje.

1307 Antra, *Microsoft* mano, kad Komisija neturėjo teisės dvigubinti pradinės baudos, remdamasi jos „dideliu ekonominiu pajėgumu“ ir būtinybe užtikrinti pakankamą atgrasantį poveikį. Ji pažymi, kad Komisija nekaltina jos teisės pažeidimu, o M. Monti, tuometinis už konkurenciją atsakingas Komisijos narys, net gyrė jos pastangas sudaryti šioje byloje taikos sutartį ir kolektyvo profesionalumą. Ji priduria, kad Komisija negali remtis būtinybe atgrasinti kitas įmones daryti panašius pažeidimus. Galiausiai ji tvirtina, kad pagrindinės baudos dydis grindžiamas apyvarta ir pelnu, kuriuos ji pasiekė visame pasaulyje, ir kad tie patys rodikliai buvo naudojami grindžiant padarytą padidinimą atsižvelgiant į atgrasantį poveikį (ginčijamo sprendimo 1342 išnaša), o tai reiškia, kad „į tą patį kriterijų buvo atsižvelgta du kartus“. Kiti ginčijamo sprendimo 1342 išnašoje minėti kriterijai visiškai nepateisina pradinės baudos padvigubinimo.

1308 Trečia, *Microsoft* mano, kad padvigubintos pradinės baudos padidinimas dar 50 %, atsižvelgus į pažeidimo trukmę, yra per didelis. Ji visų pirma kritikuoja tą faktą, kad Komisija neatsižvelgė į priemones, kurių buvo imtasi sprendžiant jos per diskusijas ir pranešimuose apie kaltinimus iškeltas problemas, ir į prisiimtus įsipareigojimus pagal JAV susitarimą. Be to, *Microsoft* kaltina Komisiją neatsižvelgus į administracinės procedūros trukmę ir mano, kad jos negalima kaltinti nenoru susitarti su Komisija. Ji priduria, kad negalėjo anksčiau nutraukti tariamo piktnaudžiavimo, nes „Komisijos teorijos per pastaruosius metus labai pasikeitė“.

1309 Komisija mano, kad pagrindinis *Microsoft* teiginys atmestinas, nes ji neįrodė, kad Komisija neteisingai nusprendė buvus EB 82 straipsnio pažeidimą.

1310 Komisija taip pat ginčija papildomą *Microsoft* argumentą.

1311 Šiuo klausimu Komisija visų pirma teigia, kad bauda pagrįsta.

1312 Pirma, ji nurodo, kad netaiko šioje byloje jokių naujų teisės taisyklių.

1313 Dėl nagrinėjamo piktnaudžiavimo atsisakymu ji tvirtina atsižvelgusi į tą faktą, kad įmanoma, jog kalbama ir apie „intelektinės nuosavybės teises“. Todėl, remdamasi teismo sprendimais, koks, pvz., yra 107 punkte minėtas sprendimas *Magill*, didžiąją ginčijamo sprendimo dalį ji skyrė įrodinėjimui, kad tam tikromis ypatingomis aplinkybėmis atsisakymas suteikti licenciją intelektinės nuosavybės teisėms gali būti laikomas piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi. Ji priduria: kadangi Direktyvos 91/250 konstatuojamosiose dalyse aiškiai pažymima, jog su suderinamumu susijusios informacijos nepateikimas gali būti laikomas piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi, *Microsoft* negali pagrįstai teigti, kad nesuvokė pažeidžianti EB 82 straipsnį.

1314 Be to, Komisija primena, kad, jos nuomone, ji jau atmetė *Microsoft* argumentus dėl *Sun* prašymo apimties ir jau pažymėjo, jog teismų praktikoje nepaneigiama galimybė, kad autoriaus produktai ir būsimieji licencijos turėtojo produktai gali konkuruoti tarpusavyje. Triplike ji priduria jau pirmajame pranešime apie kaltinimus nurodžiusi „tam tikrą *Microsoft* slepiamą informaciją“ ir primena, kad pastaroji puikiai suvokė atsisakanti suteikti konkurentams prieigą prie ginčijamame sprendime nurodytos su suderinamumu susijusios informacijos.

1315 Kalbėdama apie piktnaudžiavimą susietu pardavimu Komisija pripažįsta, kad ši byla gali skirtis nuo ankstesnių bylų dėl susieto pardavimo tuo, kad ginčijamame sprendime ji įvertino realų šių veiksmų poveikį. Ji mano, kad iš to vis dėlto nematyti, jog ji

sukūrė naują teoriją, ir tvirtina, kad tokie konstatavimai remiasi gerai žinomais teisiniais ir ekonominiais principais.

1316 Antra, Komisija nurodo, jog, atsižvelgiant į turimus svarbius finansinius ir teisinius išteklius, *Microsoft* galėjo numatyti, kad jos veiksmas, t. y. naudojimasis dominuojančia padėtimi vienoje rinkoje tam, kad užkariautų kitą, gali būti laikomas piktnaudžiavimu. Ji pabrėžia, kad Bendrijos teismas visuomet atmesdavo argumentą, jog bauda neskirtina, jeigu atitinkama įmonė negalėjo žinoti, kad pažeidžia konkurencijos taisykles. Galiausiai ji mano, kad *Microsoft* negali remtis aplinkybe, jog kitoje byloje įmonei nebuvo skirta baudą.

1317 Komisija taip teigia, kad bauda nėra per didelė, be kita ko, pažymėdama, kad ji sudaro vos 1,62 % *Microsoft* pasaulinės apyvartos per 2003 m. birželio 30 d. pasibaigusius ūkinius metus.

1318 Pirma, Komisija nurodo, kad ji turi diskreciją nustatydama baudos dydį ir kad neprihalauja, kad savo sprendime ji nurodytų su baudų apskaičiavimo metodu susijusius skaičius. Be to, ji pažymi, kad remdamasi Baudų, skiriamų pagal Reglamento Nr. 17/15 straipsnio 2 dalį ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalį, nustatymo metodo gairėmis (OL C 9, 1998 m., p. 3, toliau – baudų nustatymo metodo gairės) ji įvertino pažeidimo sunkumą, atsižvelgdama į jo pobūdį, konkrečią įtaką rinkai ir į geografinę rinkos dydį.

1319 Komisija tvirtina, kad nustatė pagrindinę baudą remdamasi ne *Microsoft* pasauline apyvarta, o apyvarta, kurią pastaroji pasiekė EEE AK klientų ir darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkose. Atsiliepimo į ieškinį 217 išnašoje ji patikslina, kad pagrindinė bauda sudaro 7,5 % šios apyvartos. Iš to ji daro išvadą, jog *Microsoft* teiginys, kad ji du kartus atsižvelgė į vieną veiksnį, yra nepagrįstas. Atsakydama į *Microsoft* teiginį, pagal kurį ji atsižvelgė į bendrą apyvartą serverių operacinių sistemų rinkoje, Komisija pažymi, kad rėmėsi skaičiais, kuriuos *Microsoft* pateikė jai atsakyme į prašymą pateikti informacijos, dėl darbo grupės serverių operacinių sistemų. Šiuo klausimu ji daro nuorodą į 2004 m. kovo 9 d. *Microsoft* laišką (tripliko D.16 priedas).

1320 Antra, Komisija tvirtina, kad ji turėjo teisę padvigubinti pagrindinę baudą. Šiuo klausimu ji pažymi, kad ši suma sudarytų mažiau kaip 1 % paskutinių ūkinių metų *Microsoft* apyvartos ir todėl bauda nebūtų pakankamai atgrasanti. Ji nurodo, jog nustatė šį padidinimo koeficientą atsižvelgdama į tai, kad didelės įmonės paprastai turi žinių, kurios padeda joms geriau išmanyti konkurencijos teisės reikalavimus ir pasekmes negu mažesnės įmonės.

1321 Komisija taip pat pažymi, jog iš teismų praktikos išplaukia, kad atgrasymo tikslas, kurio Komisija turi teisę siekti nustatydamą baudos dydį, yra užtikrinti, kad įmonės laikytųsi Sutartyje įtvirtintų jų veiklai Bendrijoje ir EEE taikomų konkurencijos taisyklių (2003 m. liepos 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Archer Daniels Midland ir Archer Daniels Midland Ingredients prieš Komisiją*, T-224/00, Rink. p. II-2597, 110 ir 111 punktai). Iš to išplaukia, kad už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą skirtos baudos atgrasantis poveikis negali būti nustatomas remiantis vien išskirtine nubaustos įmonės padėtimi. Reikėtų ne tik atgrasinti šią įmonę kartoti tą

patį pažeidimą arba daryti kitus konkurencijos taisyklių pažeidimus, bet ir atgrasinti kitas „panašaus dydžio ir išteklių“ įmones vykdyti panašius pažeidimus.

1322 Be to, Komisija pabrėžia netvirtinusi, kad *Microsoft* trukdė jos tyrimui ir kad ji neatsižvelgė į jokią sunkinančią aplinkybę *Microsoft* atžvilgiu.

1323 Trečia, Komisija neigia, kad baudos už sunkų pažeidimą padidinimas dar 50 %, kurį ji atliko atsižvelgdama į pažeidimo trukmę, yra per didelis. Komisija tvirtina, jog vadovavosi naujausia teismų praktika, pagal kurią bauda už ilgalaikius pažeidimus didinama 10 % už kiekvienus pažeidimo metus.

1324 Ji mano, kad *Microsoft* negali remtis priemonėmis, kurių ji ėmėsi sprendama Komisijos arba JAV susitarime iškeltas problemas, nes šios priemonės neturi reikšmės apskaičiuojant pažeidimo trukmę. Darydama nuorodą į ginčijamo sprendimo 241, 242 ir 270–279 konstatuojamąsias dalis, ji teigia, kad šiomis priemonėmis pažeidimas nebuvo nutrauktas.

1325 Galiausiai ji ginčija *Microsoft* argumentą dėl administracinės procedūros trukmės, be kita ko, pažymėdama, kad ši trukmė objektyviai pagrįsta bylos sudėtingumu ir būtinybe užtikrinti *Microsoft* teises į gynybą.

C — *Pirmosios instancijos teismo vertinimas*

- 1326 Nagrinėdamas šį prašymą Pirmosios instancijos teismas turi įvertinti ginčijamo sprendimo 3 straipsnio teisėtumą ir priteikus, naudodamasis savo neribota jurisdikcija, panaikinti arba sumažinti pagal šį straipsnį *Microsoft* skirtą baudą.
- 1327 Komisija skyrė *Microsoft* vieną baudą už du ginčijamo sprendimo 2 straipsnyje nustatytus piktnaudžiavimo atvejus. Iš ginčijamo sprendimo 1061–1069 konstatuojamųjų dalių išplaukia, kad, pripažinusi du atskirus piktnaudžiavimo atvejus, Komisija vis dėlto mano, kad *Microsoft* padarė vieną pažeidimą t. y. pritaikė strategiją, pagal kurią AK klientų operacinių sistemų rinkoje turima dominuojanti padėtis naudojama kaip svertas (ypač žr. ginčijamo sprendimo 1063 konstatuojamąją dalį).
- 1328 Iš ginčijamo sprendimo 1054–1080 konstatuojamųjų dalių išplaukia, kad nors tai aiškiai nenurodoma ginčijamame sprendime, Komisija ketino apskaičiuoti baudos dydį, remdamasi gairėse nurodytu metodu.
- 1329 *Microsoft* visų pirma tvirtina, kad ginčijamo sprendimo 3 straipsnį reikia panaikinti, nes, nesant EB 82 straipsnio pažeidimo, bauda neturi jokio pagrindo.
- 1330 Šis argumentas atmestinas. Išnagrinėjus su suderinamumu susijusios informacijos pateikimo ir leidimo ja naudotis problemą bei AK klientų operacinės sistemos

Windows ir *Windows Media Player* susieto pardavimo problemą matyti, jog Komisija teisingai konstatavo, kad taip elgdamasi *Microsoft* pažeidė EB 82 straipsnį.

1331 *Microsoft* papildomai teigia, kad bauda yra per didelė ir neproporcinga ir todėl turi būti panaikinta arba iš esmės sumažinta. Be kita ko, ji nurodo, kad du ginčijamo sprendimo 2 straipsnyje minėti piktnaudžiavimo atvejai yra visiškai naujos piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi formos ir kad negalėjo numatyti, jog jos veiksmai, t. y., pirma, intelektinės nuosavybės teisių į sukurtą labai vertingą technologiją igyvendinimą ir, antra, esamo produkto techninį tobulinimą, Komisija laikys EB 82 straipsnio pažeidimu.

1332 Pirmosios instancijos teismas mano, kad papildomi *Microsoft* argumentai nepagrįsti ir kad ji neįrodė, jog Komisija klaidingai įvertino pažeidimo sunkumą ir trukmę arba suklydo nustatydamas baudos dydį.

1333 Šiuo klausimu primintina, kad nagrinėdamas pirmąjį probleminių klausimų Pirmosios instancijos teismas patvirtino Komisijos vertinimo pagrįstumą, pagal kurį *Microsoft* atsisakymas – remiantis prielaida, kad taip atsisakoma suteikti trečiajai šaliai licenciją intelektinės nuosavybės teisėms – laikytinas piktnaudžiavimu, nes, pirma, jis padarytas ypatingomis aplinkybėmis, pvz., numatytomis teismų praktikoje ir leidžiančiomis, remiantis viešuoju interesu išsaugoti veiksmingą konkurenciją rinkoje, apriboti išimtinės intelektinės teisės turėtojo teises, ir, antra, jis nėra objektyviai pateisinamas.

- 1334 Taip pat reikia priminti, jog nagrinėdamas antrąjį probleminį klausimą Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad Komisija teisiniu požiūriu pakankamai įrodė, kad tai, jog dėl *Microsoft* veiksmų AK klientų operacinė sistema *Windows* tiekiamas, tik kai kartu įsigyjama programinė įranga *Windows Media Player*, įvykdo sąlygas, būtinas piktnaudžiavimui EB82 straipsnio prasme konstatuoti, ir tai nėra objektyviai pateisinama.
- 1335 Pirma, kalbant apie *Microsoft* argumentą, jog du ginčijamo sprendimo 2 straipsnyje nustatyti piktnaudžiavimo atvejai išplaukia iš „naujo teisės aiškinimo“ (žr. šio sprendimo 1299–1302 punktus), pakanka konstatuoti, kad, nagrinėdamas pirmuosius du probleminius klausimus, Pirmosios instancijos teismas jau yra nustatęs, jog jis nepagrįstas. Iš šio nagrinėjimo išplaukia, kad Komisija šioje byloje netaikė jokių naujų teisės taisyklių.
- 1336 Be to, dėl ginčijamo sprendimo 2 straipsnio a punkte nustatyto piktnaudžiavimo atvejo jau buvo nurodyta, jog susiklostant faktinėms aplinkybėms 107 punkte minėtame sprendime *Magill* Teisingumo Teismas jau buvo nusprendęs, kad intelektinės nuosavybės teisės turėtojo atsisakymas suteikti licenciją, net jeigu tai daro dominuojanti įmonė, savaime negali reikšti piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, tačiau ypatingomis aplinkybėmis turėtojo veiksmai įgyvendinant savo išimtinę teisę gali sudaryti piktnaudžiavimą.
- 1337 Be to, *Microsoft* teiginys, kad negalėjo žinoti, jog jai inkriminuojamais veiksmais pažeidžiamos konkurencijos taisyklės, sunkiai dera su jos pozicija per administracinę procedūrą. *Microsoft* tvirtino, kad jeigu Komisija konstatuotų, jog nagrinėjamas atsisakymas laikytinas piktnaudžiavimu, tai pažeistų „autorių teisių ir konkurencijos politikos pusiausvyrą“, pasiektą Direktyvoje 91/250 (ginčijamo sprendimo 743 konstatuojamoji dalis). Reikia pridurti, jog šios direktyvos 26 konstatuojamojoje

dalyje nustatyta, kad „šios direktyvos nuostatos nepažeidžia konkurencijos taisyklių taikymo pagal (EB 81 ir EB 82 straipsnius), jei dominuojantis tiekėjas atsisako pateikti informaciją, būtina suderinamumui, kaip apibrėžta šioje direktyvoje“.

- 1338 Iš to išplaukia, jog Komisija teisingai mano, kad *Microsoft* turėjo žinoti, kad nagrinėjamu atsisakymu gali būti pažeistos konkurencijos taisyklės.
- 1339 Tas pats pasakytina apie ginčijamo sprendimo 2 straipsnio a punkte nustatytą piktnaudžiavimo atvejį, nes argumentai dėl tariamo naujos teorijos taikymo jau buvo atmesti nagrinėjant antrąjį probleminį klausimą (žr., be kita ko, 859 ir 863–868 konstatuojamąsias dalis). Todėl Pirmosios instancijos teismas mano, kad ginčijamo sprendimo 1057 konstatuojamojoje dalyje Komisija teisingai nurodė, jog nagrinėjo šį susijusį pardavimą ir padarė išvadą apie piktnaudžiavimą juo, remdamasi nusistovėjusia praktika ir visų pirma bylomis *Hilti* ir *Tetra Pak II*.
- 1340 Argumentas, kad piktnaudžiavimas susietu pardavimu nebuvo paminėtas pirmajame pranešime apie kaltinimus, nagrinėjant klausimą, ar Komisija taiko naują teisinę teoriją, nėra svarbus.
- 1341 Teiginiui, kad, ginčijamas sprendimas yra pirmas sprendimas, kai produkto pagerinimą, įdiegiant į jį „patobulintą“ funkciją, Komisija laiko piktnaudžiavimu, negali būti pritarta. Kaip konstatuota 936, 937 ir 1221 punktuose, nagrinėta integracija nebuvo nulemta techninio pobūdžio priežasčių. Be to, dėl 935 punkte nurodytų motyvų šis teiginys nepaneigia Komisijos vertinimo apie dviejų atskirų produktų buvimą, o tai, remiantis 859 punkte minėta teismų praktika, yra vienas iš piktnaudžiavimo susietu pardavimu nustatymo kriterijų.

1342 Iš to išplaukia, jog *Microsoft* negalėjo pagrįstai teigti, kad Komisija neturėjo jai skirti baudos arba skirti tik simbolinę baudą.

1343 Antra, *Microsoft* argumentas, kad bauda yra per didelė, taip pat atmestinas. Pirmosios instancijos teismas mano, kad Komisija teisingai įvertino pažeidimo sunkumą ir trukmę.

1344 Pirma, dėl pažeidimo sunkumo reikia priminti, kad abu nagrinėjami piktnaudžiavimo atvejai sudaro pažeidimą, kurį *Microsoft* padarė taikydama sverto efekto strategiją, t. y. pasinaudodama AK klientų operacinių sistemų rinkoje turima dominuojančia padėtimi ir siekdama užimti ją kitose gretimose rinkose, šiuo atveju – darbo grupės serverių operacinių sistemų ir duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinkose.

1345 inčijamo sprendimo 2 straipsnio a punkte nustatyto pažeidimo sunkumą Komisija visų pirma vertina atsižvelgdama į jo pobūdį (ginčijamo sprendimo 1064 ir 1065 konstatuojamosios dalys), konkrečią įtaką rinkai (ginčijamo sprendimo 1069 ir 1070 konstatuojamosios dalys), atitinkamos geografinės rinkos dydį (ginčijamo sprendimo 1073 konstatuojamoji dalis). Ji kvalifikuoja šį piktnaudžiavimą kaip „labai sunkų“ pažeidimą ir todėl kaip pažeidimą, už kurį galimą nubausti didesne kaip 20 milijonų eurų bauda.

1346 Pirmosios instancijos teismas mano, kad ankstesniame punkte nurodyti Komisijos argumentai pateisina pažeidimo kvalifikavimą kaip „labai sunkaus“. *Microsoft* argumentai negali paneigti šio vertinimo.

1347 Pirmosios instancijos teismas šiuo klausimu pabrėžia, jog kai kurie bylos medžiagoje esantys *Microsoft* vidaus dokumentai patvirtina, kad ji naudojo AK klientų operacinių sistemų rinkoje turimą dominuojančią padėtį kaip svertą, siekdama sustiprinti savo padėtį darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje. Pavyzdžiui, ginčijamo sprendimo 774 konstatuojamojoje dalyje Komisija cituoja ištrauką iš *Microsoft* aukštas pareigas užimančio darbuotojo D. Bayer elektroninio laiško, nusiųsto kitam *Microsoft* aukštas pareigas užimančiam darbuotojui T. Madigan, kuriame pirmasis teigia, kad „(*Microsoft*) turi labai didelį pranašumą įmonių informatikos rinkoje <...> dėl svarto, kurį jai suteikia *Windows* dominavimas darbo kompiuteriuose“.

1348 Kitoje ginčijamo sprendimo konstatuojamojoje dalyje Komisija pateikia kitą ištrauką iš šių aukštas pareigas užimančių *Microsoft* darbuotojų elektroninių laiškų, kuri įrodo, kad darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkos užkariavimas buvo laikomas tokios pačios svarto efekto strategijos įgyvendinimo internete priemone. Šioje ištraukoje teigiama:

„Dominavimo užtikrinimas interneto serverio infrastruktūroje nėra paprastas dalykas, (tačiau) mes galėtume tai padaryti per įmonių tinklus, jei mums pavyktų dominuoti juose (o tai, manau, įmanoma).“

1349 Be to, kaip teisingai pažymi Komisija ginčijamo sprendimo 778 konstatuojamojoje dalyje, iš *Microsoft* prezidento B. Gates 1997 m. vasario mėn. kalbos ištraukos išplaukia, kad, *Microsoft* vadovų nuomone, suderinamumas yra tik šios svarto efekto strategijos priemonė. Šioje ištraukoje sakoma:

„Mes stengiamės naudoti mūsų serverių kontrolę, siekdami kurti naujus protokolus ir visų pirma pašalinti *Sun* ir *Oracle* <...>. Nežinau, ar mums tai pavyks, bet mes tai bandome daryti.“

- 1350 Pažymėtina, kad B. Gates kalba buvo pasakyta 1997 m. vasario mėn., t. y. iki to laiko, kai *Microsoft* atmetė 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške pateiktą prašymą. Taigi Komisija teisingai nusprendė, kad ginčijamas atsisakymas yra bendros *Microsoft* strategijos, pagal kurią, pasinaudojusi AK klientų operacinių sistemų rinkoje turimą dominuojančia padėtimi, ji siekė sustiprinti savo konkurencinę padėtį gretimoje darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkoje.
- 1351 Be to, dėl ginčijamo sprendimo 2 straipsnio b punkte minėto susieto *Windows Media Player* ir *Windows* pardavimo Pirmosios instancijos teismas mano, kad Komisija taip pat teisingai įvertino pažeidimo sunkumo kriterijų, kvalifikavusi jį kaip „labai sunkų“.
- 1352 Šiuo klausimu reikia pažymėti, pirma, jog iš B. Gates skirto 1999 m. sausio mėn. A. J. Bay laiško (žr. 911 punktą) matyti, kad šis antras piktnaudžiavimo atvejis taip pat yra sverto efekto strategijos dalis.
- 1353 Antra, ginčijamo sprendimo 1068 konstatuojamojoje dalyje Komisija teisingai manė, kad pagal savo pobūdį šis piktnaudžiavimas yra labai sunkus EB 82 straipsnio ir EEE susitarimo 54 straipsnio pažeidimas.
- 1354 Pirmiausia Bendrijos teismas byloje *Hilti* ir *Tetra Pak II* susieto pardavimo praktiką yra aiškiai paskelbęs neteisėta, o inkriminuojami veiksmai atitinka šioje teismų praktikoje nustatytas sąlygas. Primintina, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 859 ir

863–868 punktuose, Komisija šioje byloje netaikė naujos teisės teorijos, visų pirma nagrinėdama, ar yra įvykdyta konkurentų pašalinimo iš rinkos sąlyga.

- 1355 Be to, ginčijamo sprendimo 1066 konstatuojamojoje dalyje Komisija labai teisingai pažymėjo, kad dėl nagrinėjamo susieto pardavimo *Windows Media Player* paplito AK visame pasaulyje, o tai sulaiko kompiuterinės įrangos gamintojus nuo išankstinio konkuruojančių medijos leistuvių įdiegimo AK klientams ir turi neigiamos įtakos konkurencijai duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinkoje (žr. šio sprendimo 1031–1058 punktus).
- 1356 Galiausiai, kaip teisingai pabrėžia Komisija ginčijamo sprendimo 1067 konstatuojamojoje dalyje, nagrinėjamas susietas pardavimas daro didelį poveikį konkurencijai informacijos teikimo internetu ir medijos programinės įrangos sektoriuose, kurie yra labai svarbūs ir turi vystytis toliau. Kaip nurodyta šio sprendimo 1060–1075 punktuose, susieto pardavimo nulemtas *Windows Media Player* paplitimas skatina informacijos tiekėjus siųsti savo informaciją *Windows Media* formatais, o taikomųjų programų kūrėjus – kurti produktus taip, kad jie būtų grindžiami tam tikromis *Windows Media Player* funkcijomis, visiškai neatsižvelgiant į tai, kad konkuruojančių medijos leistuvių kokybė panaši arba net geresnė. Šio sprendimo 1076 punkte taip pat jau įrodyta, kad ginčijamo sprendimo 897–899 konstatuojamosiose dalyse Komisija labai teisingai konstatavo, jog susietas pardavimas daro įtaką kai kurioms gretimos rinkoms.
- 1357 Trečia, ginčijamo sprendimo 1069 ir 1071 konstatuojamosiose dalyse Komisija teisingai pažymėjo, kad nagrinėjamas susietas pardavimas turi didelės įtakos duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinkai. Iš tikrųjų šis susietas pardavimas leidžia *Microsoft* su jos leistuve *Windows Media Player* užimti rinkoje pirmąją poziciją.

1358 Ketvirta, nustatyta, kad duomenų srautams pritaikytų medijos leistuvių rinka apima visą EEE (ginčijamo sprendimo 1073 konstatuojamoji dalis).

1359 Iš šio sprendimo 1344–1358 punktų išplaukia, kad nustatydamą baudą už pažeidimą Komisija minimaliu atskaitos tašku galėjo laikyti 20 milijonų eurų sumą.

1360 Atsižvelgusi į pažeidimo pobūdį, jo įtaką nagrinėjamai prekių rinkai ir atitinkamą šių rinkų dydį, Komisija šioje byloje nustatė vieną 165 732 101 euro pradinę baudą už abu piktnaudžiavimo atvejus (ginčijamo sprendimo 1075 konstatuojamoji dalis). Pažymėtina, kad ginčijamame sprendime Komisija nepaiškina, kaip apskaičiuota ši suma ir kokia jos dalis tenka konkrečiam piktnaudžiavimo atvejui. Tačiau skaitant kartu atsiliepimo į ieškinį išnašą 217 ir 2004 m. kovo 9 d. *Microsoft* laišką matyti, kad (žr. šio sprendimo 1319 punktą) pagrindinę baudą sudaro 7,5 % bendros AK klientų ir darbo grupės serverių operacinių sistemų rinkose apyvartos, pasiektos EEE 2003 m. birželio 30 d. pasibaigusiais ūkiniais metais. Taigi, priešingai negu tvirtina *Microsoft*, negalima manyti, kad ši pradinė bauda buvo nustatyta subjektyviai.

1361 Dėl *Microsoft* teiginio, jog 165 732 101 euro pradinės baudos nustatymas nėra motyvuotas, pažymėtina, jog pagal nusistovėjusią teismų praktiką pareiga motyvuoti nereikalauja, kad Komisija sprendime skaitmenine išraiška pateiktų duomenis apie baudų apskaičiavimo būdą (2000 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Sarrió*

prieš Komisiją, C-291/98 P, Rink. p. I-9991, 76 ir 80 punktai ir sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, minėto 95 punkte, 464 punktas).

1362 *Microsoft* teiginiui, kad Komisija atsižvelgė į bendrai serverių operacinių sistemų rinkoje pasiektą apyvartą, t. y. didesnėje rinkoje nei ginčijamame sprendime nustatytoji antroji rinka, juo labiau negali būti pritarta. Komisija rėmėsi skaičiais, kuriuos jai 2004 m. kovo 9 d. laiške pateikė *Microsoft* (žr. šio sprendimo 1319 punktą), atsaikydama į 2004 m. kovo 2 d. prašymą pateikti informacijos (tripliko D.16 priedas), kuriame buvo aiškiai kalbama apie tuo metu *Microsoft* dar kurtas darbo grupės serverių operacines sistemas *Windows*.

1363 Be to, Pirmosios instancijos teismas mano, kad, siekdama užtikrinti pakankamą baudos atgrasantį poveikį ir atsižvelgdama į didelį *Microsoft* ekonominį pajėgumą, Komisija teisingai padvigubino šią pradinę baudą. Viena vertus, kadangi labai tikėtina, kad jos užimama dominuojanti padėtis AK klientų operacinių sistemų rinkoje bent jau artimiausiu laiku bus išlaikyta, negalima atmesti galimybės, kad ši bendrovė turės kitų progų panaudoti svarto efekto strategiją gretimų rinkų atžvilgiu. Kita vertus, reikia pažymėti, kad dėl analogiško piktnaudžiavimo susietu pardavimu, t. y. dėl naršyklės *Internet Explorer* ir AK klientų operacinės sistemos *Windows* susieto pardavimo, *Microsoft* jau buvo iškelta byla Jungtinėse Valstijose ir kad ateityje ji gali pakartoti to paties pobūdžio pažeidimą su kita taikomąja programine įranga.

1364 Antra, kalbant apie pažeidimo trukmę, reikia atmesti *Microsoft* argumentą, pagal kurį bazinės baudos padidinimas 50 % yra per didelis. Kaip konstatavo Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjęs antrą probleminio klausimo, susijusio su atsiskyrimu pateikti su suderinamumu susijusią informaciją, dalį, Komisija teisingai mano,

kad 1998 m. spalio 6 d. laišku buvo atsisakyta pateikti *Sun* prašomos informacijos. Iš to išplaukia, jog Komisija galėjo pagrįstai manyti, kad nuo šios dienos *Microsoft* pažeidžia EB 82 straipsnį. Nustatyta, kad šis pažeidimas tęsėsi iki ginčijamo sprendimo priėmimo ir kad nuo 1999 m. gegužės mėn. ši pažeidimą papildė antras piktnaudžiavimas.

1365 Trečia, Pirmosios instancijos teismas mano, kad šioje byloje Komisija teisingai neat-sižvelgė į sunkinančias ir lengvinančias aplinkybes.

1366 Iš to išplaukia, jog reikia atmesti *Microsoft* argumentą, kad bauda yra per didelė ir neproporcinga.

1367 Todėl reikia atmesti kaip nepagrįstą tą ieškinio dalį, kurioje prašoma panaikinti baudą arba sumažinti jos dydį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

1368 Pagal Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 87 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to prašė. Tačiau pagal 87 straipsnio 3 dalį, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkina, o dalis atmetama, arba jeigu susiklosto ypatingos aplinkybės, Pirmosios instancijos teismas gali paskirstyti bylinėjimosi išlaidas šalims arba nurodyti kiekvienai padengti savo išlaidas.

- 1369 Šiuo atveju buvo atmesti *Microsoft* reikalavimai panaikinti visą ginčijamą sprendimą bei panaikinti baudą arba sumažinti jos dydį. Savo ruožtu buvo atmesti Komisijos reikalavimai atmesti visą ieškinį.
- 1370 Kalbant apie pagrindinį procesą, šiomis aplinkybėmis reikia paskirstyti bylinėjimosi išlaidas. *Microsoft* padengia 80 % savo ir 80 % Komisijos bylinėjimosi išlaidų, išskyrus tas, kurias Komisija patyrė dėl *CompTIA*, *ACT*, *TeamSystem*, *Mamut*, *DMDsecure ir kt.* bei *Exor* įstoјimo į bylą. Komisija padengia 20 % savo ir 20 % *Microsoft* bylinėjimosi išlaidų, išskyrus tas išlaidas, kurias *Microsoft* patyrė dėl *SIIA*, *FSFE*, *Audiobanner.com* bei *ECIS* įstoјimo į bylą.
- 1371 Kalbant apie laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą, *Microsoft* padengia savo ir Komisijos nurodytas bylinėjimosi išlaidas, išskyrus tas, kurias Komisija patyrė dėl *CompTIA*, *ACT*, *TeamSystem*, *Mamut*, *DMDsecure ir kt.* bei *Exor* įstoјimo į bylą.
- 1372 *CompTIA*, *ACT*, *TeamSystem*, *Mamut*, *DMDsecure ir kt.* bei *Exor* padengia savo bylinėjimosi išlaidas, įskaitant ir tas, kurias jos patyrė per laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą. Kadangi Komisija neprašė priteisti iš įstoјusių į bylą šalių su jų įstoјimu į bylą susijusių išlaidų, jos padengia tik savo patirtas išlaidas.
- 1373 *Microsoft* padengia *SIIA*, *FSFE*, *Audiobanner.com* bei *ECIS* bylinėjimosi išlaidas, įskaitant ir tas, kurias jos patyrė per laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą.

Remdamasis šiais motyvais,

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (didžioji kolegija)

nusprendžia:

1. Panaikinti 2004 m. gegužės 24 d. Komisijos sprendimo dėl (EB) 82 straipsnio ir EEE susitarimo 54 straipsnio taikymo prieš *Microsoft Corporation* (Byla Nr. COMP/C-3/37.792 – *Microsoft*) 7 straipsnį tiek, kiek juo:
 - *Microsoft* įpareigojama pateikti pasiūlymą dėl mechanizmo, apimančio nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens, turinčio įgaliojimus nepriklausomai nuo Komisijos naudotis teikiama pagalba, informacija, dokumentais, patekti į jos patalpas, bendrauti su įmonės darbuotojais bei susipažinti su atitinkamų *Microsoft* produktų šaltinio kodu, paskyrimą,
 - reikalaujama, kad pasiūlyme dėl minėto mechanizmo nustatymo būtų numatyta, jog *Microsoft* padengia visas sąnaudas, susijusias su nepriklausomo už priežiūrą atsakingo asmens paskyrimu, įskaitant jo atlyginimą,
 - Komisijai suteikiama teisė sprendimu nustatyti pirmoje ir antroje įtraukose numatytą mechanizmą.

2. Atmesti likusią ieškinio dalį.

3. *Microsoft padengia 80 % savo ir 80 % Komisijos bylinėjimosi išlaidų, išskyrus tas, kurias Komisija patyrė dėl The Computing Technology Industry Association, Inc.; Association for Competitive Technology, Inc.; TeamSystem SpA; Mamut ASA; DMDsecure.com BV; MPS Broadband AB; Pace Micro Technology plc; Quantel Ltd; Tandberg Television Ltd ir Exor AB įstojimo į bylą.*

4. *Microsoft padengia savo ir Komisijos bylinėjimosi išlaidas, patirtas per laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą byloje T-201/04 R, išskyrus tas išlaidas, kurias Komisija patyrė dėl The Computing Technology Industry Association, Association for Competitive Technology, TeamSystem, Mamut, DMDsecure.com, MPS Broadband, Pace Micro Technology, Quantel, Tandberg Television ir Exor įstojimo į bylą.*

5. *Microsoft padengia Software & Information Industry Association, Free Software Foundation Europe, Audiobanner.com ir European Committee for Interoperable Systems (ECIS) bylinėjimosi išlaidas, įskaitant tas, kurias jos patyrė per laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą.*

6. *Komisija padengia 20 % savo ir 20 % Microsoft bylinėjimosi išlaidų, išskyrus tas, kurias Microsoft patyrė dėl Software & Information Industry Association, Free Software Foundation Europe, Audiobanner.com ir ECIS įstojimo į bylą.*

7. *The Computing Technology Industry Association, Association for Competitive Technology, TeamSystem, Mamut, DMDsecure.com, MPS Broadband, Pace Micro Technology, Quantel, Tandberg Television ir Exor* padengia savo bylinėjimosi išlaidas, įskaitant ir tas, kurias patyrė per laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą.

Vesterdorf

Jaeger

Pirrung

García-Valdecasas

Tiili

Azizi

Cooke

Meij

Forwood

Martins Ribeiro

Wiszniewska-Białecka

Vadapalas

Labucka

Paskelbta 2007 m. rugsėjo 17 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Kancleris

Pirmininkas

E. Coulon

B. Vesterdorf

Turinys

Bylos aplinkybės	II - 3623
Ginčijamas sprendimas	II - 3629
I — Atitinkamos prekės ir geografinės rinkos	II - 3629
II — Dominuojanti padėtis	II - 3631
III — Piktinaudžiavimas dominuojančia padėtimi	II - 3634
A — Atsisakymas pateikti su suderinamumu susijusią informaciją ir leisti ja naudotis	II - 3634
B — Susietas AK klientų operacinių sistemų <i>Windows</i> ir <i>Windows Media Player</i> pardavimas	II - 3636
IV — Bauda ir korekcinės priemonės	II - 3637
Procesas dėl Jungtinių Valstijų konkurencijos teisės pažeidimo	II - 3639
Procesas	II - 3640
Šalių reikalavimai	II - 3644
Dėl teisės	II - 3646
I — Dėl reikalavimų panaikinti ginčijamą sprendimą	II - 3647
A — Preliminarios pastabos	II - 3647
1. Dėl Bendrijos teismo kontrolės apimties	II - 3647
2. Dėl kai kurių pridėtų dokumentų priimtimumo	II - 3649
B — Dėl atsisakymo pateikti su suderinamumu susijusią informaciją ir leisti ja naudotis problematikos	II - 3652
	II - 4029

1. Dėl pirmos dalies, susijusios su tuo, kad šiuo atveju netenkinami Bendrijos teismo nustatyti kriterijai, kurie leistų priversti dominuojančią padėtį užimančią įmonę suteikti licenciją	II - 3653
a) Įvadas	II - 3653
b) Dėl įvairių suderinamumo lygių ir ginčijamo sprendimo 5 punkte numatytos korekcinės priemonės apimties	II - 3659
Šalių argumentai	II - 3659
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3670
— Faktinė ir techninė informacija	II - 3670
— Dėl ginčijamame sprendime aptariamos informacijos pobūdžio	II - 3684
— Dėl ginčijamame sprendime Komisijos nurodomo suderinamumo lygio	II - 3688
— Dėl ginčijamo sprendimo 5 straipsnio a punkto apimties	II - 3699
c) Dėl argumento, kad Microsoft komunikacijos protokolus saugo intelektinės nuosavybės teisė	II - 3705
Šalių argumentai	II - 3705
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3710
d) Dėl konkrečių argumentų, pateikiamų grindžiant pirmą pagrindo dalį	II - 3713
i) Dėl aplinkybių, į kurias reikia atsižvelgti nagrinėjant inkriminuojamus veiksmus	II - 3713
Šalių argumentai	II - 3713
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3719

ii) Dėl būtinojo su suderinamumu susijusios informacijos pobūdžio	II - 3728
Šalių argumentai	II - 3728
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3739
— Dėl tariamos teisinės klaidos	II - 3739
— Dėl tariamos faktinės klaidos	II - 3754
iii) Dėl konkurencijos panaikinimo	II - 3758
Šalių argumentai	II - 3758
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3769
— Dėl atitinkamos prekės rinkos apibrėžimo	II - 3770
— Dėl apskaičiuojant rinkos dalis taikytų metodų	II - 3786
— Dėl taikytino kriterijaus	II - 3793
— Dėl rinkos rodiklių ir konkurencinės situacijos vertinimo ..	II - 3795
iv) Dėl naujo produkto	II - 3811
Šalių argumentai	II - 3811
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3817
v) Dėl objektyvaus pateisinimo nebuvimo	II - 3824
Šalių argumentai	II - 3824
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3830
	II - 4031

2. Dėl antros dalies, grindžiamos tuo, kad <i>Sun</i> neprašė <i>Microsoft</i> perduoti technologijos, kurią Komisija įpareigojo atskleisti	II - 3837
a) Šalių argumentai	II - 3837
b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3842
Dėl <i>Sun</i> prašymo esmės	II - 3843
Dėl 1998 m. spalio 6 d. laiško apimties	II - 3849
Dėl 1998 m. rugsėjo 15 d. laiške išdėstyto prašymo geografinių ribų	II - 3855
3. Dėl trečios dalies, kurioje nurodoma, kad Komisija netinkamai atsižvelgė į pareigas, tenkančias Bendrijoms pagal TRIPS sutartį	II - 3857
a) Šalių argumentai	II - 3857
b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3862
C — Dėl susieto AK klientų operacinių sistemų <i>Windows</i> ir <i>Windows Media Player</i> pardavimo problemos	II - 3866
1. Faktinė ir techninė informacija	II - 3867
2. Dėl pirmojo pagrindo, susijusio su EB 82 straipsnio pažeidimu	II - 3875
a) Dėl sąlygų, keliamų siekiant konstatuoti piktnaudžiavimą susietu pardavimu	II - 3876
Šalių argumentai	II - 3876
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3878
b) Dėl dviejų atskirų produktų buvimo	II - 3883
Ginčijamas sprendimas	II - 3883
Šalių argumentai	II - 3887
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3895

c) Dėl aplinkybės, jog vartotojai negali įsigyti susijęs produkto be susieto produkto	II - 3904
Ginčijamas sprendimas	II - 3904
Šalių argumentai	II - 3905
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3908
d) Dėl konkurencijos apribojimo	II - 3912
Ginčijamas sprendimas	II - 3912
Šalių argumentai	II - 3916
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3929
e) Dėl objektyvaus pateisinimo nebuvimo	II - 3948
Ginčijamas sprendimas	II - 3948
Šalių argumentai	II - 3951
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3963
f) Dėl Bendrijų įsipareigojimų pagal TRIPS sutartį pažeidimo	II - 3970
Ginčijamas sprendimas	II - 3970
Šalių argumentai	II - 3971
Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3975
3. Dėl antrojo pagrindo, susijusio su proporcingumo principo pažeidimu	II - 3977
a) Ginčijamas sprendimas	II - 3977
b) Šalių argumentai	II - 3980
c) Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3982
	II - 4033

D — Dėl problemos, susijusios su nepriklausomu už priežiūrą atsakingu asmeniu	II - 3986
1. Ginčijamas sprendimas	II - 3986
2. Šalių argumentai	II - 3988
3. Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 3992
II — Dėl prašymų panaikinti skirtą baudą arba sumažinti jos dydį	II - 4001
A — Ginčijamas sprendimas	II - 4001
B — Šalių argumentai	II - 4006
C — Pirmosios instancijos teismo vertinimas	II - 4014
Dėl bylinėjimosi išlaidų	II - 4024